História Slovenskej lekárskej spoločnosti

50 ROKOV OD ZALOŽENIA SLOVENSKEJ LEKÁRSKEJ SPOLOČNOSTI

SLS
SkMA
Slovenská lekárska spoločnosť
Slovak Medical Association

50
1969 – 2019

Bratislava 2019

História Slovenskej lekárskej spoločnosti

Ján Breza,
Marián Bernadič,
Želmíra Mácová
(editori)

Bratislava 2019

Z myšlienok akademika Teofila Rudolfa Niederlanda:

„Často si myslíme, že naša cesta je určená výlučne našou vlastnou iniciatívou a snažením. Tieto faktory určite hrajú významnú úlohu.

Nesmieme však zabudnúť, že zameranie nášho života je zväčša súhrnom mnohých vplyvov minulosti a prítomnosti. Zabúdame, že na týchto vplyvoch sa podieľajú tak postavy z minulosti, ako aj tí, ktorí putujú spolu s nami. To všetko ovplyvňuje naše snahy a počínania.

Preto nesmieme zabudnúť na ľudí, z ktorých myšlienok sme sa poučili, ako aj na našich spolupracovníkov, ktorí spolu s našimi žiakmi teraz dorastajú. Tí budú zárukou toho, že čoskoro od nás prevezmú to progresívne, čo sme do súčasnosti preniesli z našej tradície.“

„Nepoznám problém, ktorý by sa nedal prekonať svedomitým úsilím a prácou. Ešte nikto nič veľké nedokázal vyčkávaním na zázrak.

Na Zemi sa deje len to, o čo sa usilujú ľudia, na čom pracujú a do čoho vložia svoj um a svoju silu. To platí aj pre spoločnosť a aj pre každého jednotlivca.

Ak sú osobnostné črty v poriadku, ak ide o osobnosť, ktorá má správne nastavený hodnotový kompas, potom objavy, riešenia a rukolapné výsledky sa hrnú samy od seba. Pravda, stať sa takým človekom dá mnoho, mnoho práce.“

Odpoveď akad. T. R. Niederlanda na otázku „...aké je východisko z politicky, sociálne, no najmä mravne zložitej situácie slovenskej spoločnosti...“.
(Szelepcsényi, J.„Nedýchajte prosím“. Rozhovor s akad. Niederlandom. Tankred. 1. vyd. Bratislava, 286 s. ISBN 80-968180-1-5).

História Slovenskej lekárskej spoločnosti

Účelová publikácia vydaná pri príležitosti
50. výročia vzniku Slovenskej lekárskej spoločnosti
a 70. výročia vzniku Československej lekárskej spoločnosti
Jána Evangelistu Purkyně.

Publikáciu pripravili: Dr.h.c. prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., MHA, MPH, prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc., a PhDr. Želmíra Mácová, MPH, z podkladov získaných z archívu Slovenskej lekárskej spoločnosti, podkladov dodaných jednotlivými odbornými spoločnosťami, ich sekciami, spolkami lekárov a spolkami farmaceutov a pridružených členov Slovenskej lekárskej spoločnosti.

Fotografie: V publikácii sú zverejnené fotografie z archívu Slovenskej lekárskej spoločnosti a dodané jednotlivými odbornými spoločnosťami, ich sekciami, spolkami lekárov, spolkami farmaceutov a pridružených členov Slovenskej lekárskej spoločnosti.

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť kopírovaná a rozmnožovaná za účelom ďalšieho rozširovania v akejkoľvek forme, či akýmkoľvek iným spôsobom, či už mechanickým, alebo elektronickým, vrátane vyhotovovania fotokópií, nahrávania, vytvárania informačných databáz a pod., bez písomného súhlasu vlastníka autorských práv a vydavateľského oprávnenia. Publikácia je nepredajná.

Vydala: Slovenská lekárska spoločnosť, Bratislava, 2019

Slovenská lekárska spoločnosť
Slovak Medical Association

ISBN: 978-80-89305-54-4

Slovenská lekárska spoločnosť
Slovak Medical Association

50 rokov
1969 – 2019

Obsah

8 Predslov

12 História slovenskej lekárskej spoločnosti

44 História odborných spoločností SLS

344 História spolkov lekárov

415 História spolkov farmaceutov

420 História Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek

428 História Slovenskej spoločnosti farmaceutických laborantov a asistentov v zdravotníctve

432 Územné sekcie SSSaPA, SSFLaTZP a SSLaAZ

442 Pridružení členovia SLS

448 Prílohy

Predslov

Slovenská lekárska spoločnosť (SLS) v tomto roku zavŕšila polstoročie svojej samostatnej existencie. Nadviazala na predchádzajúcu činnosť v rámci Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně, ktorej bola súčasťou až do rozdelenia Československej federatívnej republiky. Spolu s Českou lekárskou spoločnosťou sa stala členom významných medzinárodných inštitúcií a partnerských organizácií (WMA, UEMS/EACCME, EFMA/WHO, CIOMS). Mala a stále má v nich svoje zastúpenie v rôznych komisiách, odborných sekciách a pracovných skupinách. Delegovaní členovia SLS úspešne reprezentujú slovenskú medicínu a sú uznávanými odbornými autoritami. Z toho môžu profitovať všetky organizačné zložky SLS – odborné spoločnosti, ich sekcie, spolky (lekárov a farmaceutov) a aj pridružení členovia. Ročne sa na Slovensku uskutoční viac ako tristo odborných vzdelávacích podujatí, ktorých hlavným organizátorom, spoluorganizátorom, alebo odborným garantom sú organizačné zložky SLS. Zúčastňujú sa ich lekári, sestry, iní zdravotnícki pracovníci a ich účasť je, v súlade s platnou legislatívou, hodnotená kreditmi. Vybudovalo sa dielo, ktoré je organizačne stabilné, odborne silné a potrebné. Slovenská lekárska spoločnosť sa sústreďuje na plnenie svojho základného, odborného poslania. Tým je zabezpečovanie prenosu najnovších vedecky overených poznatkov do praxe všetkými formami sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov. Jeho cieľom je obnovovanie, prehlbovanie a rozširovanie odborných vedomostí a praktických zručností, nielen v prospech odbornej medicínskej verejnosti, ale i širokej pacientskej a laickej verejnosti. V minulosti SLS hájila a presadzovala aj stavovské záujmy lekárov a iných zdravotníckych pracovníkov. Dnes tieto povinnosti plnia príslušné komory – Slovenská lekárska komora, Slovenská komora zubných lekárov, Slovenská lekárnická komora, Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek a ďalšie, s ktorými SLS úzko spolupracuje. Za päťdesiat rokov práce sa vystriedali v popredných funkciách v rôznych orgánoch SLS (Predsedníctve, dnes Prezídiu SLS, výboroch organizačných zložiek, ich odborných sekciách a pracovných skupinách) mnohí akademickí, klinickí a pedagogickí pracovníci, profesori – docenti, lekári, sestry a iní zdravotnícki pracovníci, ktorí dokázali spoločnosť previesť cez križovatky neľahkých dejín, cez zložité obdobie transformácie nášho zdravotníctva.

Dnes by sme mali bilancovať, mali by sme preskúmať cesty, po ktorých sme prešli a mali by sme si vytýčiť smer, ktorým sa budeme uberať ďalej. Členskú základňu SLS dnes tvoria lekári a zdravotníci, ktorí sú „deťmi“ predchádzajúcich generácií „zakladateľov“ SLS. Priznajme si, že sú aj takí, ktorí by najradšej hľadali iné – vlastné cesty. Ale je zrejmé, že stavať na pevných základoch je bezpečnejšie, rýchlejšie a stavba je trvácejšia. Nakoniec aj známe obrazy z našej dávnej histórie potvrdili, že tri Svätoplukove prúty sú pevnejšie ako jeden... Na to, aby sme určili smer ďalšej cesty, je múdre poznať cestu doterajšiu. V jej pokračovaní sa už dnes rysuje cesta do druhej päťdesiatky.

Tato kniha má byť svedectvom toho, čo sme urobili, odkiaľ prichádzame a naznačením toho, kam smerujeme. Pripraviť takéto dielo je mimoriadne náročné. Chceli sme od začiatku tohto projektu zapojiť do jeho prípravy všetky organizačné zložky, ich výbory, bývalých i súčasných predstaviteľov, ale i jednotlivých členov. Hneď v úvode musím povedať, že sme sa nestretli s takou spoluprácou, ako sme očakávali. Nadviazali sme na prácu prof. MUDr. Gustáva Čierneho, DrSc., bývalého predsedu a neskôr čestného člena Predsedníctva SLS. Bohužiaľ, prof. Čiernemu sa podarilo skompletizovať históriu len malého počtu organizačných zložiek. Aj napriek jeho veľkej snahe a opakovaným výzvam adresovaným výborom organizačných zložiek (aj prostredníctvom nášho časopisu), nedokázal svoju snahu doviesť do knižnej podoby. Dnes by sa nám pracovalo oveľa ľahšie, ak by sme mali 40-ročnú históriu spísanú. Na tomto mieste sa chcem pánovi profesorovi Čiernemu úprimne poďakovať za jeho snahu, za dlhoročnú prácu v prospech SLS a jej úspešnú reprezentáciu! Možno vďaka tomu sme prijali rozhodnutie vydať – aj keď nie úplnú – históriu tých organizačných zložiek, ktorých výbory nám podklady zaslali i tých, ktoré nám po opakovaných urgenciách aspoň nejaký materiál o ich histórii zaslali. Kvalita dodaných materiálov bola rôzna. Od pol rukopisnej strany po 40 strán, od kusých údajov k rozsiahlym textom doplnených desiatkami fotografií. Naozaj sa nám ľahšie rozpísalo pol strany na dve, ako zredukovalo 40 strán na 5! Spoločným „nedostatkom“ väčšiny príspevkov je, že sa nevenujú histórii odbornej spoločnosti SLSW, ale histórii odboru u nás, čo je však úplne iná téma. Pre knižné spracovanie bolo nevyhnutné, aby editori spracovali rukopisy podľa jednotnej schémy, aby pozorne vyberali fotografie, ktoré majú informačnú hodnotu pre históriu SLS a vyradili tie, ktoré sa nedajú technicky pre knižnú reprodukciu použiť (napriek ich informačnej hodnote). Na druhej strane sme veľmi radi, že sa z došlých rukopisov a dokumentačného materiálu podarilo vytvoriť základ akéhosi elektronického archívu SLS, ktorý bude možné postupne dopĺňať a ktorý bude k dispozícii pre ďalšie generácie, prípadne zverejnený aj na web stránke SLS. Budovať tento archív sme teda začali vďaka projektu „História SLS“ a chceme v ňom spoločne pokračovať. Veríme, že každý člen SLS, každá naša odborná spoločnosť, jej sekcia, spolok lekárov, či spolok farmaceutov sa rýchlo zorientuje podľa textu v knihe. Posúdi, či je text úplný, či ho netreba urýchlene inovovať, či príprava histórie bola splnená alebo nie. Je to vizitka každého výboru organizačnej zložky SLS. O našej práci sa zachová len toľko informácií, koľko do archívu a budúceho, doplneného vydania „Histórie SLS“ vložíme.

Pri jej čítaní môže každý získať ešte ďalšie, vlastné pohľady a poznatky. Niektoré výbory pracujú v trojčlennom zložení, iné majú 10 – 15 členov, niektoré organizačné zložky majú krásne logo, iné nemajú žiadne, viaceré spoločnosti udeľujú svojim členom svoje pocty a ceny, iné ich nemajú. Mnohé z organizačných zložiek SLS sú členmi významných zahraničných odborných spoločností a spolupracujú s nimi, čo je tiež príklad hodný nasledovania. Niektoré odborné spoločnosti majú vlastný časopis, alebo odborne garantujú jeho vydávanie, či prispievajú na jeho vydávanie. Mnohé z nich založili tradíciu organizovania odborných vzdelávacích podujatí, ktoré nesú mená významných osobností našej medicíny, majú vysokú návštevnosť a úspešne v ich organizácii pokračujú. Veríme, že kniha poslúži ako inšpirácia, ako príklad možností rozvíjania vlastných aktivít.

Prudký nárast nových vedeckých objavov a poznatkov, vedecko-technický pokrok a rozvoj informačných technológií, ktorý v posledných desaťročiach zaznamenávame globálne vo všetkých oblastiach prírodných a spoločenských vied, osobitne však v medicíne, je spojený s nevyhnutnosťou celoživotného vzdelávania súčasnej i budúcej generácie. Aj Slovenská lekárska spoločnosť sa za posledné desaťročia významne mení a rozvíja. Máme vlastné sídlo – Dom zdravotníkov, všetkých našich členov spája časopis *„Monitor medicíny SLS“* – informačný bulletin, ktorý nadviazal na časopis *„Medicínsky monitor“*. Je na škodu veci, že zanikol časopis *„Revue ošetrovateľstva, sociálnej práce a laboratórnych metodík“*, ktorý vypĺňal nové, veľmi žiadané, publikačné prostredie pre spomínané disciplíny. Časopisy prepájajú odborné spoločnosti v klinickej práci a sú súčasťou celoživotného vzdelávania. Myslíme si, že je na škodu aj to, že v dôsledku zákona o ochrane osobných údajov máme problémy so zverejňovaním laudácií, fotografií, gratuláciami našim jubilantom a pod. Život odbornej spoločnosti nemôže byť anonymný. Za mimoriadny čin považujem vznik a realizáciu projektu SLS – *„Dvorana slávy slovenskej medicíny“*. Počet osobností, ktoré boli do nej uvedené sa rozrastá. Slávnostné uvádzanie osobností medicíny do Dvorany slávy je verejnosťou mimoriadne kladne prijímané a stretáva sa s obdivom a uznaním aj v zahraničí. Bolo by dobré, aby organizačné zložky SLS využívali možnosť uctiť si pamiatku a zásluhy svojich predchodcov, bývalých predstaviteľov a popredné osobnosti slovenskej medicíny, ktoré významnou mierou prispeli k rozvoju ich vlastného medicínskeho odboru a navrhli komisii Prezídia SLS ich uvedenie do Dvorany slávy SLS. Odborná i laická verejnosť veľmi pozitívne hodnotila rozhodnutie Prezídia SLS a vnímala ho ako uznania hodné gesto, ktoré sa zapíše do dejín slovenskej medicíny, keď pri príležitosti 100. výročia vzniku Univerzity Komenského a jej Lekárskej fakulty boli do Dvorany slávy SLS hromadne uvedení prví rektori UK a dekani LF UK, za ich mimoriadne zásluhy o založenie medicínskeho vysokého školstva a rozvoj medicíny na Slovensku.

Na záver tohto predslovu mi dovoľte, aby som sa osobitne poďakoval všetkým, ktorí nám poslali príspevok o histórii svojej spoločnosti, spolku alebo sekcie, napísaný podľa našich pokynov. Tí, ktorí tak neurobili, nech si prečítajú a inšpirujú sa ostatnými a nech sa pokúsia napísať to, čo sami urobili, čo urobili ich predchodcovia, čo je potrebné, aby sa zachovalo pre budúce generácie. Kniha je prvým vydaním, prvým krokom pre zaznamenanie skutočne bohatej, cennej histórie SLS a významu jej činnosti. V dnešnej podobe je neúplná – nemá vyváženú štruktúru, ani dokumentačný materiál. To všetko si uvedomujeme, vieme a budete to konštatovať aj vy. Veríme však, že s vašou pomocou bude budúce, doplnené a opravené vydanie *„História SLS“* lepšie, kvalitnejšie, úplnejšie a krajšie.

Editori knihy pod vedením prof. MUDr. Jána Brezu, DrSc., vytvorili koncept, ktorý predstavuje život a prácu SLS od jej vzniku po súčasnosť. Prvýkrát sú zaradené do jednej knižnej publikácie všetky organizačné zložky SLS. Je to záslužný čin a zároveň odvážny krok, ktorý sme považovali za potrebné urobiť pre súčasnú členskú základňu i pre ďalšie generácie našich členov. Som presvedčený, že táto účelová publikácia SLS, ktorá je v mnohom prvá svojho druhu, sa dostane do knižníc našich členov a že výbory ju budú dopĺňať, pracovať na rozvoji a obohacovaní svojho odborného života.

Prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc.
za editorov

História Slovenskej lekárskej spoločnosti

Slovenská lekárska spoločnosť (SLS) je dobrovoľná, mimovládna, politicky nezávislá asociácia odborných vedeckých spoločností (102), v rámci nich odborných sekcií (123), spolkov lekárov (43) a spolkov farmaceutov (5). Jej členovia sa podieľajú na rozvoji a činnosti medicínskych odborov a zdravotníctva. Patrí medzi mimovládne organizácie s právnou formou občianske združenie (podľa zákona č. 83/1990 Z.z. „O združovaní občanov v znení neskorších predpisov"). V súčasnosti združuje takmer 16 000 členov, najmä lekárov, farmaceutov, sestier, pôrodných asistentiek, laborantov a iných zdravotníckych pracovníkov (stav k 15. 10. 2019). Pôsobí na území Slovenskej republiky.

Slovenská lekárska spoločnosť ako právnická osoba vznikla dňom registrácie na Ministerstve vnútra SR dňa 3. septembra 1969 (reg. č. VVS/1-103/1969). Spolu s Českou lekárskou spoločnosťou tvorila Československú lekársku spoločnosť Jána Evangelistu Purkyně (ČsLS JEP). Po rozdelení Československej federatívnej republiky na dva samostatné štáty (1. 1. 1993) sa Československá lekárska spoločnosť JEP rozdelila na dve národné lekárske spoločnosti – Slovenskú lekársku spoločnosť a Českú lekársku spoločnosť JEP. Novelizované Stanovy SLS, spolu so základnými dokumentmi, ako ich vykonávacími predpismi (Hospodársky, Príspevkový, Volebný a Rokovací poriadok a Štatút pôct a cien) boli zaregistrované na Ministerstve vnútra SR dňa 1. 2. 2006 (pod reg. č. VVS/1-909/90-172-6).

Hlavným poslaním, cieľom a predmetom činnosti SLS je zabezpečovanie celoživotného sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, transfer a prezentácia najnovších, vedecky overených poznatkov medicínskych a farmaceutických vied (EBM) do praxe. Účelom celoživotného sústavného vzdelávania je prehlbovanie, obnovovanie a rozširovanie odborných vedomostí všetkých povolaní zdravotníckych pracovníkov, najmä organizovaním odborných a vedeckých podujatí – kongresov, konferencií, zjazdov, seminárov, workshopov a pod., tiež vydávaním odborných časopisov, zborníkov, publikácií a iných odborných materiálov. Jeho význam spočíva najmä v tom, že do povedomia širokej odbornej medicínskej verejnosti z radov lekárov, farmaceutov, sestier, laborantov a ostatných zdravotných pracovníkov prinášajú najnovšie, vedecky overené odborné poznatky a skúsenosti.

SLS iniciuje, predkladá a presadzuje návrhy a stanoviská k rôznym problémom: k otázkam súvisiacim s odbornou úrovňou jednotlivých medicínskych odborov, k uplatňovaniu pokrokových diagnostických a liečebných postupov, k otázkam etiky a profesionálnej morálky lekárov a zdravotníckych pracovníkov ako občanov i ako realizátorov diagnostických a terapeutických postupov, k otázkam existujúcich a pripravovaných legislatívnych noriem v zdravotníctve, k otázkam špecializačných náplní v systéme ďalšieho vzdelávania a tiež k návrhom odborníkov do rôznych odborných komisií a pracovných skupín doma i v zahraničí.

Členstvo v SLS je riadne, čestné, kolektívne a pridružené.

Riadnym členom SLS môžu byť fyzické osoby, najmä lekári, farmaceuti, sestry a ostatní zdravotnícki pracovníci prostredníctvom najmenej jednej odbornej spoločnosti a jedného spolku lekárov/farmaceutov (organizačných zložiek SLS bez právnej subjektivity), ktoré súhlasia s cieľmi a poslaním SLS, zaviažu sa k plneniu Stanov a vykonávacích predpisov SLS a ktoré si riadne a včas zaplatili zápisné a ročný členský príspevok.

Kolektívnym členom SLS sú organizačné zložky, ktoré sa v súlade s uznesením Zjazdu delegátov SLS (1994) pretransformovali na právnické osoby a ich členovia sú riadnymi členmi SLS.

Pridruženým členom SLS sa môže stať domáce alebo zahraničné medicínske združenie, ktorého predmet činnosti je príbuzný s predmetom činnosti SLS, je právnickou osobou, jeho stanovy a činnosť nie sú v rozpore so Stanovami a činnosťou SLS a ktoré nemá názov a predmet činnosti zhodný s názvom a predmetom niektorej z odborných spoločností alebo spolkov lekárov/farmaceutov. O prijatí za pridruženého člena SLS rozhoduje Prezídium SLS.

Čestné členstvo SLS a Čestné členstvo odbornej spoločnosti SLS sú osobitné formy pôct, ktoré sa udeľujú členom SLS a osobám za zásluhy o rozvoj a plnenie predmetu činnosti a cieľov SLS. Podmienky a postup udeľovania čestného členstva je upravený v **Štatúte pôct a cien SLS.**

Z histórie Slovenskej lekárskej spoločnosti a začiatkov organizovaného odborného a vedeckého života lekárov na Slovensku

Lekári spolu s prírodovedcami, lekárnikmi, technickými odborníkmi, ale aj spolu s osvietenými farármi a učiteľmi patrili v minulosti medzi intelektuálnu špičku spoločnosti, a to najmä pre osobitnosť svojho vzdelania. Na solídny biologicko-prírodovedný základ ich vzdelania (biológia, chémia, fyzika) je nerozlučne naviazaná medicínska odbornosť a humanita. Odbornosť a humanita boli, sú a trvale zostanú základnými piliermi medicíny. Preto neprekvapuje, že sa veľká časť intelektuálov, ktorí v 19. storočí venovali pozornosť prírodným vedám, združovala práve z radov lekárov. Lekári boli podriadení cirkvi a štátu a to do tej miery, že prakticky nemali možnosti riešiť svoje stavovské záležitosti. Väčšina z nich sa nakoniec stala členmi a vyvíjala činnosť vo vtedajších odborných a vedeckých spoločnostiach a spolkoch. Organizovaná činnosť odborného vzdelávania lekárov, prírodovedcov iných zdravotníckych pracovníkov na Slovensku vychádzala z historických súvislostí, spoločensko-politického vývoja regiónov, národného uvedomovania a potreby odbornej spolupráce a celoživotného vzdelávania. Až v druhej polovici

19. storočia bol zaznamenaný výraznejší vzostup v počte rôznych lekárskych spolkov a organizácií.

Situáciu veľmi komplikovali aj národnostné a jazykové rozdiely a problémy v Rakúsko-Uhorsku. **Medzi prvé lekárske a odborné spoločnosti patrí Společnost lékařsko-slowanská.** Dňa 5. januára 1833 ju pod vedením Jonáša Bohumila Guotha založila početná skupina národne uvedomelých medikov – Slovákov, ktorí študovali na lekárskej fakulte Univerzity v Pešti. Bol to významný kultúrno-historický počin. (Společnost lékařsko-slowanská vznikla v tom istom roku ako Anglická kráľovská lekárska spoločnosť a pred založením Spolku maďarských lekárov v Uhorsku v roku 1840). Jej prvým predsedom bol Jonáš Bohumil Guoth (nar. v roku 1811 v Ľubeli na Liptove). Poslaním tohto samovzdelávacieho lekársko-vedeckého spolku bolo pestovať medicínu, prírodné vedy, materinskú reč a vlastenectvo. Společnost lékařsko-slowanská (ďalej len Spoločnost) sa riadila vlastnými stanovami. Členský príspevok bol jeden toliar ročne a každý člen musel na stretnutiach spolku predniesť aspoň jednu prednášku ročne. Trvanie Spoločnosti však bolo krátke. Po ukončení štúdií sa členská základňa Spoločnosti rozplynula. Slovenská lekárska spoločnosť považuje Společnost lékařsko-slowanskú za jeden zo svojich koreňov a vo svojej činnosti nadväzuje na jej tradíciu. Meno J. B. Guotha nesie aj cena Prezídia SLS pre mladých lekárov, autorov odborných a vedeckých publikácií do veku 38 rokov.

V roku 1841 vznikla Uhorská kráľovská prírodovedecká spoločnosť so špeciálnymi záciami chemicko-mineralogickou, botanickou, zoologickou a lekárskou. Lekári, ktorí boli jej členmi, sa venovali hlavne štúdiu minerálnych a liečivých prameňov a kúpeľov. Výsledky svojich pozorovaní publikovali väčšinou v nemeckých časopisoch.

O rozvoj vedeckého života a o výskum na Slovensku sa výrazne pričinili domáce spolky, ktoré združovali najmä vedcov – amatérov z radov prírodovedcov, lekárov a lekárnikov, ktorí robili medicínske i prírodovedné pozorovania a výskumy v okruhu svojho pôsobenia. Z týchto spolkov bol najvýznamnejší Bratislavský lekársko-prírodovedný spolok, ktorý vznikol v roku 1856 a bol činný až do roku 1945. Zanedlho po svojom založení mal už vyše 460 členov. Jeho hlavný význam spočíval vo vedecko-informačnej činnosti a popularizácii výskumnej práce jeho členov. Väčšina jeho členov – lekárov pracovala v bratislavských zdravotníckych zariadeniach: v nemocnici Milosrdných bratov, Alžbetínskej nemocnici, Vojenskej nemocnici, Evanjelickej nemocnici, Detskej nemocnici, Krajinskej všeobecnej nemocnici a neskôr aj v Židovskej nemocnici na Zochovej ulici.

Neskôr vznikol Spolok lekárov a lekárnikov Spiša, ktorého hlavným cieľom bolo, podľa stanov, napomáhať vedeckému pokroku najmä v oblasti lekárskych vied.

Pri Banskoštiavnickej lekárskej a prírodovedeckej spoločnosti vznikla Lekárska čitateľská spoločnosť. Už pri vzniku združovala okolo 80 členov, z ktorých takmer

polovicu tvorili lekári. Hlavnou náplňou jej činnosti boli vedecké a popularizačné prednášky.

Prírodovedecký spolok Trenčianskej stolice, ktorý vznikol v roku 1877 mal pri založení vyše 100 členov a neskôr až okolo 150 členov. Jeho hlavným cieľom bolo popularizovať poznatky prírodných vied. Najaktívnejšou bola sekcia prírodovedecká, ktorú však tvorili hlavne lekári. Je pozoruhodné, že Spolok vydal až 33 ročeniek v nemčine (tzv. Jahreshefte), v ktorých boli aj články z oblasti lekárskych vied a zdravotníctva.

Prírodovedecký a lekársky spolok Nitrianskej stolice vznikol v roku 1889 a nadväzoval na tradíciu Lekárskej spoločnosti, ktorá v Nitre existovala už v 40. rokoch 19. storočia. Spolok mal okolo 150 členov a hlavnou náplňou činnosti boli referáty (kazuistiky) o pozoruhodných prípadoch vlastnej lekárskej praxe a referáty o najnovších poznatkoch, objavoch a liekoch v medicíne a farmácii.

Koncom 19. storočia bol daný oficiálny podnet na zakladanie spolkov vo všetkých stoliciach. Tak vznikol aj Spolok lekárov Gemersko-malohontskej stolice a ďalšie regionálne spolky.

Pred rokom 1918, vzhľadom na politickú začlenenosť Slovenska do Uhorska, musíme rozlišovať medzi pojmami „veda na Slovensku“ a „slovenská veda“. Do kategórie veda na Slovensku zahŕňame vedcov slovenskej, nemeckej, maďarskej, židovskej a inej národnosti pôsobiacich na Slovensku. Kategória slovenská veda úzko súvisí s vývojom slovenskej národnosti a s tým, že jej nositeľmi sú predovšetkým Slováci.

Po roku 1918 a po vzniku Československej republiky vznikali v Čechách aj na Slovensku odborné a vedecké spoločnosti združujúce lekárov podľa ich odborného zamerania. Vznikali postupne a motívy pre ich vznik boli rôzne. Aj úroveň ich odbornej, či vedeckej aktivity bola rôzna. Niektoré z nich plnili aj funkciu stavovských organizácií.

Najstaršou stavovskou organizáciou lekárov na Slovensku bola Slovenská lekárska župa v Žiline. Bolo to prvé spojenie lekárov-národovcov v novej republike, ktorí sa tu zišli v roku 1919 so zástupcami Ústrednej jednoty českých lekárov a pripojili sa k Jednote, ako prvá a dočasne jediná slovenská župa.

Charakter vyslovene vedeckej a odbornej organizácie českých lekárov mal už vyše pol storočia pred vznikom Československej republiky Spolek lékařu českých v Prahe. Založil ho v roku 1862 Jan Evangelista Purkyně, ktorý bol aj jeho prvým predsedom, po tom, čo cisár František Jozef stanovy spolku „...milostivo potvrdiť ráčil...“ V tej dobe vznikol aj Časopis lékařů českých a začali sa organizovať pravidelné schôdze venované prednáškam, demonštráciám a aj organizačným otázkam. Spolek lékařu českých bol zárodkom budúcej Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně, ktorá vznikla v roku 1949.

Na Slovensku sa vznik a aktivity odborných lekárskych spoločností významným spôsobom spájajú so vznikom Univerzity Komenského a jej prvej fakulty, Lekárskej fakulty UK. Prvý rektor Univerzity Komenského, profesor Kristián Hynek, založil v roku 1920 Spolok československých (slovenských) lekárov v Bratislave, ako fórum pre prednášanie vedeckých a klinických prác a priestor pre diskusiu lekárov. V roku 1921 Hynek založil prvý slovenský lekársky časopis Bratislavské lekárske listy, čo umožnilo širšie vzdelávanie lekárov. Spolok slovenských lekárov bol kolískou zrodu Slovenskej lekárskej spoločnosti, ktorej založenie bolo schválené na zakladajúcom zjazde dňa 24. apríla 1969.

Počas prvej svetovej vojny došlo k určitému útlmu spolkovej činnosti. V povojnovom období pokračoval vývoj vedeckých lekárskych inštitúcií, i keď pomalším tempom. Odborné aj vedecké spoločnosti lekárov vznikali po roku 1918 hlavne v Čechách. Obdobie prvej republiky bolo teda naplnené početnými aktivitami, keď vznikali aj rôzne humanitárne spolky, ktoré sa zaoberali zdravotníckymi problémami. Zo spolkov sa neskôr a postupne stávali československé odborné spoločnosti, v rámci ktorých vyvíjali odbornú a vedeckú aktivitu aj slovenskí lekári. V rokoch 1919 až 1939 bolo na Slovensku založených spolu 17 odborných spoločností a spolkov. V roku 1919 to bol Spolok (združenie) československých lekárov v Košiciach, ktorý vyvíjal intenzívnu vedeckú aktivitu. Zanikol v roku 1939 po tom, čo Košice anektovalo Maďarsko. Rok 1939 bol posledným rokom spontánneho a intenzívneho vývoja československých vedeckých lekárskych spoločností. Československá republika v roku 1939, po okupácii Česka, Moravy a Sliezska a po vzniku vojnového Slovenského štátu, stratila štátnu samostatnosť.

Do histórie Českej i Slovenskej lekárskej spoločnosti patria aj ďalšie organizácie lekárov. I keď väčšinou majú svoju samostatnú históriu, ich aktivity sa často prelínali s lekárskymi vedeckými organizáciami. V roku 1929 bola na princípe národno-teritoriálnom založená Lekárska komora (podľa zák. č. 139/29 Sb.), ktorá mala hájiť a podporovať záujmy lekárov a chrániť česť lekárskeho stavu. Sídlom Lekárskej komory pre Čechy bola Praha, pre Moravu a Sliezsko Brno a pre Slovensko a Zakarpatskú Rus Bratislava. Členstvo v nej bolo povinné. Prvým prezidentom Lekárskej komory bol profesor Stanislav Kostlivý. Lekárska komora bola v roku 1950 zrušená zákonom č. 170/50 Sb. Jej činnosť bola obnovená v januári 1992. V období, keď Lekárska komora nemohla plniť svoje úlohy, ju plne zastupovali Spolky lekárov a po roku 1950 Československá lekárska spoločnosť J. E. Purkyně.

V roku 1945, po obnovení samostatnosti Československej republiky, nastal obrat. Znovu sa začali rozvíjať všetky aktivity, ktoré boli obmedzené, či prerušené vojnou. Zakladali sa „všeobecné lekárske sekcie“ ako odbočky existujúcich spolkov lekárov v Prahe a v Bratislave, viaceré odborné spoločnosti obnovili svoju činnosť a začali vznikať nové odborné spoločnosti.

Na valnom zhromaždení Spolku slovenských lekárov v Bratislave dňa 23. februára 1948 sa po prvý krát navrhlo, aby sa na Slovensku zakladali odbočky Spolku slovenských lekárov ako jeho „všeobecné sekcie“. K ich skutočnému zakladaniu došlo v roku 1949. Všeobecné sekcie Spolku slovenských lekárov sa zakladali v Košiciach, Michalovciach, Humennom, Rimavskej Sobote, Trenčianskych Tepliciach a vo Zvolene. Bol to nový prvok v organizácii vedeckého lekárskeho života, lebo vznikali základy budúcich Spolkov lekárov, ako regionálnych organizačných zložiek budúcej Slovenskej lekárskej spoločnosti. Popri odborných lekárskych spoločnostiach združujúcich lekárov podľa odborného profilu, bez ohľadu na miesto pôsobenia, spolky lekárov organizovali odborný lekársky život v jednotlivých okresoch a nemocniciach bez ohľadu na odbornú špecializáciu lekárov. Postupne sa stali významným prvkom prenosu najnovších odborných a vedeckých poznatkov do najširších radov lekárskej komunity a začali plniť jednu z najdôležitejších úloh budúcej Slovenskej lekárskej spoločnosti v kontinuálnom, celoživotnom vzdelávaní zdravotníckych pracovníkov.

V roku 1945 už pôsobil celý rad odborných a vedeckých lekárskych spoločností, ktoré vznikali spontánne, často živelne a ktoré mali rôznu odbornú úroveň. Ich štruktúra nebola jednotná a dostatočne prehľadná. Nemali spoločný orgán, ktorý by usmerňoval ich činnosť. Viaceré lekárske odbory nemali svoje vedecké spoločnosti. Po roku 1945 dozrela aj v oblasti organizovania odborného a vedeckého života lekárov-špecialistov situácia, ktorá vyžadovala vznik organizácie zastrešujúcej a usmerňujúcej činnosť jednotlivých špecializovaných odborných spoločností. Vznik takejto organizácie však nebol jednoduchý, okrem iného aj preto, že sa dial v období rokov 1948 – 1949, ktoré boli, ako je z histórie známe, mimoriadne zložité a dramatické. A to nielen pre Československú republiku, ale aj pre inštitúcie, ktoré v republike vyvíjali činnosť. Február 1948 bol štátnym prevratom, revolučnou zmenou, po ktorej sa nedodržiavala zákonnosť, politická kultúra a korektné dohody. Napriek ideologickým prekážkam však rozvoj medicíny na Slovensku pokračoval v súlade s európskym trendom v odbornej praxi, výskume aj budovaní inštitucionálneho zázemia. Je dôležité zdôrazniť, že ani Spolky lekárov a ich všeobecné sekcie, ani odborné spoločnosti, ako budúce organizačné zložky Slovenskej lekárskej spoločnosti a neskôr ani Slovenská lekárska spoločnosť sa nestali zložkami politicky riadeného Národného frontu.

Prvou vedeckou spoločnosťou, ktorá proklamovala svoj záujem o vstup do budúcej, novej organizácie vedeckých lekárskych spoločností, bola Československá gynekologicko-pôrodnícka spoločnosť. Táto spoločnosť vyzvala Spolok českých lekárov v Prahe, aby sa ako najstaršia československá vedecká lekárska organizácia ujal iniciatívy pri reorganizácii vedeckého lekárskeho života. Dňa 4. apríla 1949 sa v Prahe zišla porada predstaviteľov vedeckých lekárskych spoločností, ktorej sa zúčastnili predsedovia väčšiny z nich, z celej republiky. Dohodlo sa, že sa založí nová celoštátna organizácia, ktorá bude združovať odborné lekárske spoločnosti. Významnou mierou prispela k presadzovaniu týchto snáh aktivita Ministerstva zdravotníctva (vtedy spoločného), ktoré prejavilo aktívny záujem o rozvoj vedeckej práce v lekárskych vedách. Takýto prístup najvyššieho štátneho orgánu k otázkam odborného a vedeckého života lekárov zohral významnú úlohu pri formovaní novej organizačnej štruktúry odborných a vedeckých lekárskych organizácií. Dňa 30. júna 1949 boli Spolkom českých lekárov schválené stanovy celoštátnej odbornej lekárskej spoločnosti pod názvom *„Československá lekárska spoločnosť Jána Evangelistu Purkyně“* (ČsLS JEP). Tento názov niesla spoločnosť až do rozdelenia Československej federatívnej republiky (1993) na samostatnú Českú a Slovenskú republiku, v dôsledku čoho vznikli samostatné národné spoločnosti – Česká lekárska společnost J.E. Purkyně a Slovenská lekárska spoločnosť.

Vedecké lekárske spoločnosti, ktoré pôsobili do roku 1950 samostatne, sa postupne začleňovali do ČsLS JEP, ako jej odborné sekcie. Rovnako nové odborné sekcie, ktoré vznikali od druhej polovice roku 1951. V roku 1952 boli založené také sekcie ČsLS JEP, ktoré dovtedy nemali v Československej republike samostatnú vedeckú spoločnosť. Už v roku 1954 boli na Slovensku založené všeobecné sekcie ČsLS JEP v Nitre, Prešove, Banskej Bystrici, Žiline, Trenčíne, Humennom, Michalovciach (1956), v Levoči a v Trnave (1958) a to popri už existujúcich Spolkoch lekárov v Bratislave (1920) a v Košiciach (1919). Ten sa ako prvý v roku 1951 transformoval na všeobecnú sekciu ČsLS JEP.

V roku 1953 zjazd Československej lekárskej spoločnosti JEP (ČsLS JEP) zmenil platné stanovy a nahradil ich „Organizačný poriadok“, ktorý zameral činnosť spoločnosti nielen na medicínsku a zdravotnícku, ale súčasne aj celospoločenskú problematiku. Zdôraznila sa aktivita pri zvyšovaní kvalifikácie členov, pomoc pri organizovaní starostlivosti o zdravie, ale hlavne zavádzanie najnovších výsledkov lekárskej vedy do praxe a šírenie vedeckých poznatkov medzi obyvateľstvom. Zjazdom delegátov lekárskych spoločností a spolkov v roku 1953 bola ukončená etapa budovania ČsLS JEP. Bol ustanovený Slovenský výbor ČsLS JEP v Bratislave, zvolené jeho predsedníctvo, na čele s doc. Karolom Šiškom a ďalšie ustanovenia týkajúce sa Slovenska.

Počnúc rokom 1955 bola ČsLS JEP zameraná na zakladanie tzv. všeobecných sekcií spoločnosti (budúcich spolkov lekárov). Vyvíjalo sa úsilie, aby v každom kraji republiky mala spoločnosť svoju všeobecnú sekciu.

ČsLS JEP vznikla z viacerých odborných spoločností, ktoré mali rôznu úroveň a často aj rôzne poslanie. Okrem všeobecného základu, ktorým bola medicína, nemali medzi sebou iné vzťahy. Trvalo viac ako desaťročie, kým sa vybudovala celoštátna vedecká spoločnosť. Jednotná lekárska spoločnosť pomáhala prekonávať

odtrhnutie vedeckej práce od lekárskej praxe. Podporovala vedeckú aktivitu svojich členov udeľovaním cien a pôct, ich odborný rast umožňovaním účasti na zahraničných odborných a vedeckých podujatiach. Organizovaním odborných vzdelávacích podujatí s medzinárodnou účasťou vytvárala predpoklady k výraznejšiemu prieniku našej lekárskej vedy do medzinárodných odborných kruhov a svojimi kontaktmi prispievala k rozvoju medzinárodnej spolupráce. Prostredníctvom svojich organizačných zložiek sa stala jedným z najdôležitejších prenosových mechanizmov kontinuálneho, celoživotného medicínskeho vzdelávania.

Dňa 9. decembra 1968 sa na valnom zhromaždení ČsLS JEP, rozhodlo o federalizácii spoločnosti. Na zakladajúcom zjazde SLS, dňa 24. 4. 1969, bol za jej prvého predsedu zvolený akademik Teofil Rudolf Niederland. Zúčastnili sa ho delegáti zo 42 odborných spoločností, 20 spolkov lekárov a 2 spolkov farmaceutov. Počet členov odborných spoločností a spolkov naďalej výrazne stúpal. V roku 1969 sa organizačnými zložkami SLS stali aj odborné spoločnosti stredných zdravotníckych pracovníkov – Slovenská spoločnosť stredných zdravotníckych pracovníkov klinických odborov (v súčasnosti Slovenská spoločnosť sestier a pôrodných asistentiek) a Slovenská spoločnosť stredných zdravotníckych pracovníkov technických odborov (v súčasnosti Slovenská spoločnosť laborantov a asistentov v zdravotníctve).

Predsedami/prezidentmi SLS boli akademik: Teofil Rudolf Niederland, prof. MUDr. Gustáv Čierny, DrSc., prof. MUDr. Branislav Lichardus, DrSc., prof. MUDr. Eva Brixová, DrSc., prof. MUDr. Rastislav Dzúrik, DrSc., prof. MUDr. Peter Krištúfek, CSc., a v súčasnosti je prof. MUDr. Ján Breza, DrSc.

Vedeckými sekretármi SLS boli: MUDr. Ján Mariányi, prof. MUDr. Daniel Bartko, DrSc., prof. MUDr. Eva Brixová, DrSc., prof. MUDr. Peter Krištúfek, CSc., mim. prof. MUDr. Peter Pružinec, CSc., MUDr. Irina Šebová, CSc., MPH, a v súčasnosti je prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc.

Riaditeľom Sekretariátu SLS bol: JUDr. Ján Kováli k (1969 – 1991). Od roku 1991 túto funkciu vykonáva PhDr. Želmíra Mácová, MPH (1980 – doteraz).

Emancipácia slovenskej lekárskej vedy a rozvoj klinických medicínskych disciplín úspešne pokračoval aj koncom 20. a začiatkom 21. storočia. Činnosť SLS a jej organizačných zložiek úspešne nadviazali na dlhoročnú spoluprácu a vedecké i odborné kontakty s Českou lekárskou spoločnosťou JEP a Európskymi odbornými spoločnosťami. Po páde Železnej opony sa navyše získali ďalšie nové možnosti medzinárodnej výmeny skúseností a spolupráce. SLS tak aj v nových podmienkach úspešne funguje a plní svoje úlohy v prospech celej odbornej medicínskej verejnosti. Prispieva k tomu aj fakt, že vedúce osobnosti slovenskej medicíny a Slovenskej lekárskej spoločnosti zachytili európsky trend v oblasti kontinuálneho, celoživotného medicínskeho vzdelávania a úspešne ho aplikujú v každodennej praxi. Aktivity Slovenskej lekárskej spoločnosti a spolkov lekárov a farmaceutov majú vzostupnú tendenciu najmä vo vzdelávacích akciách. Ich význam bude ďalej vzrastať v súvislosti s právomocami a zodpovednosťou nielen voči slovenským zdravotníckym pracovníkom, ale aj vo vzťahu k štruktúram Európskej únie.

Organizačný podiel a odborný prínos SLS v oblasti sústavného medicínskeho vzdelávania a rozvoja slovenskej klinickej a experimentálnej medicíny a medicínskych vied je nenahraditeľný a patrí medzi najvýznamnejšie medzníky jej novodobej histórie. Osobitný význam má spolupráca Slovenskej lekárskej spoločnosti s Ministerstvom zdravotníctva SR, odbornými a stavovskými organizáciami a šírenie dobrého mena slovenskej medicíny doma aj v zahraničí.

Spolupráca Slovenskej lekárskej spoločnosti s domácimi a zahraničnými partnerskými organizáciami

Problematika kontinuálneho, celoživotného medicínskeho vzdelávania (CME – Continuing Medical Education) a nepretržitého profesionálneho rozvoja (CPD – Continuous Professional Development) zdravotníckych pracovníkov (CME/CPD) je **dominantným záujmom dvoch najväčších lekárskych organizácií na Slovensku – Slovenskej lekárskej spoločnosti a Slovenskej lekárskej komory.** Korektná a zmysluplná spolupráca týchto dvoch organizácií už priniesla celý rad zásadných a prospešných výsledkov a to aj mimo problematiky kontinuálneho medicínskeho vzdelávania. SLS a SLK podpísali spoločné memorandá o spolupráci:

Memorandum o spolupráci pri vypracovaní a realizácii projektu *„Tvorba a implementácia e-learningového portálu pre vzdelávanie lekárov“* (20. novembra 2008). Jeho cieľom bolo zabezpečiť zefektívnenie vzdelávacích aktivít pre lekárov prostredníctvom vytvorenia e-learningového informačno-vzdelávacieho portálu, ako najmodernejšieho prostriedku a najprogresívnejšieho spôsobu na získavanie odborných poznatkov. Vychádzal z potreby koordinácie vzdelávania lekárov, zvýšenia dostupnosti, aktuálnosti a flexibility vzdelávacích aktivít pre určenú cieľovú skupinu a zároveň využívania pre testovanie a prideľovanie kreditov, získavanie a výmenu informácií.

Memorandum o spolupráci v oblasti organizácie, sledovania a hodnotenia sústavného vzdelávania lekárov a pri posudzovaní odborných záujmov lekárov (2. septembra 2015).

SLK a SLS sa v Memorande dohodli, že po zrušení Slovenskej akreditačnej rady pre kontinuálne medicínske vzdelávanie, n.o. (SACCME) sa vytvorí spoločný orgán na sledovanie a hodnotenie aktivít sústavného vzdelávania – **Akreditačná rada Slovenska pre kontinuálne medicínske vzdelávanie pre zdravotnícke povolanie lekár s celoslovenskou a aj zahraničnou pôsobnosťou** (ďalej len „ARS CME“),

s paritným zastúpením obidvoch účastníkov dohody. Účastníci Memoranda sa dohodli na spoločnom určovaní priorít a organizovaní a zabezpečovaní spoločného postupu pri presadzovaní zmien právnych predpisov a tvorbe dokumentov nelegislatívnej povahy týkajúcich sa najmä sústavného vzdelávania lekárov (CME/CPD) prostredníctvom ARS CME. Najskôr vo vzťahu k orgánom účastníkov Memoranda a následne v ich vzťahu voči MZ SR, iným ministerstvám a ústredným orgánom štátnej správy, Vláde SR, NR SR a jednotlivým poslancom NR SR, podľa potreby aj iným organizáciám, napr. Asociácii inovatívneho farmaceutického priemyslu (AIFP). Za aktuálnu prioritu legislatívnej povahy účastníci Memoranda považujú možnosť podieľať sa na tvorbe dokumentov legislatívnej povahy ešte pred ich sprístupnením na pripomienkovanie v rámci medzirezortného pripomienkového konania (MPK) a na tvorbe a inovácií štandardných diagnostických a terapeutických postupov (DRG) v rámci Národného projektu MZ SR, financovaného z prostriedkov EÚ. Účastníci Memoranda sa dohodli aj na spoločnom určovaní spôsobu komunikácie aktivít a výsledkov spolupráce v rámci ARS CME prostredníctvom médií.

ARS CME bola, v súlade s Memorandom, zriadená v roku 2016 a nadviazala na činnosť Slovenskej akreditačnej rady pre kontinuálne medicínske vzdelávanie, n.o. (SACCME).

SACCME vykonávala svoju činnosť v období od roku 2004 do roku 2015, kedy bola zrušená. **Zakladajúcimi členmi Správnej rady SACCME** boli zástupcovia SLS, SLK, Slovenskej zdravotníckej univerzity, Asociácie súkromných lekárov a Asociácie lekárskych fakúlt, od roku 2011 už bez zástupcov SLK. Na národnej úrovni bola SACCME partnerom Európskej akreditačnej rady pre kontinuálne medicínske vzdelávanie (EACCME), vytvorenej Úniou európskych medicínskych špecialistov (UEMS), ktorých je SLS členom a s ktorými má uzatvorenú zmluvu o spolupráci. SACCME, spolu so SLS, podpísala s UEMS a EACCME zmluvu o spolupráci a vzájomnom uznávaní kreditov CME dňa 30. novembra 2014 v Bruseli.

Nová zmluva o spolupráci SLS, SLK a ARS CME s UEMS a EACCME bola podpísaná dňa 18.októbra 2019 na zasadnutí Rady UEMS v Londýne.

SLS spolupracovala so SLK aj pri príprave odborného programu a organizácii konferencie **„Spoločne, odborne a transparentne za ozdravenie slovenského zdravotníctva“**, ktorá bola dňa 16. februára 2016 v Bratislave. Na konferencii bola vyhlásená spoločná **„Deklarácia SLK a SLS – začatie dialógu o budúcnosti slovenského zdravotníctva“**.

Najvýznamnejšími partnermi SLS pri zabezpečovaní kvalitného sústavného, celoživotného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov sú najmä lekárske fakulty – Lekárska fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, Jesseniova lekárska fakulta Univerzity Komenského v Martine, Lekárska fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, fakulty ošetrovateľstva a sociálnej práce, **príslušné komory zdravotníckych pracovníkov, odborné medicínske spoločnosti a asociácie.**

Spolupráca s MZ SR zahŕňa najmä oblasť tvorby legislatívnych noriem a ich novelizácie, priebežné pripomienkovanie zasielaných dokumentov, predkladanie návrhov na menovanie hlavných odborníkov, členov kategorizačných a katalogizačných rád a komisií, odborných pracovných skupín pre tvorbu katalógov zdravotných výkonov, tvorbu špecializačných náplní študijných odborov a pod. Viacerí členovia výborov odborných spoločností SLS boli a sú menovaní do Vedeckej rady MZ SR, ďalších rád, komisií, pracovných skupín a poradných orgánov MZ SR.

SLS deklarovala potrebu a spoločný záujem o ďalšie skvalitňovanie služieb v zdravotníctve, zvyšovanie bezpečnosti poskytovania zdravotnej starostlivosti, presadzovaní transparentnosti a dodržiavaní stanovených kritérií v oblasti konkurencie, efektívnom využívaní finančných zdrojov alokovaných do zdravotníctva tým, že sa dňa 30. júna 2006 pripojila k spoločnému vyhláseniu ďalších partnerských organizácií: *Združeniu zdravotných poisťovní Slovenskej republiky, Asociácii na ochranu práv pacientov SR, Asociácii nemocníc Slovenska, Asociácii súkromných lekárov SR, Slovenskej komory iných zdravotníckych pracovníkov, asistentov, laborantov a technikov a Slovenskej lekárskej únie špecialistov.* Vychádzali z dokumentu „Základné rámce zdravotnej politiky pre roky 2006 – 2010“.

V oblasti zahraničných vzťahov má SLS najbližšie a najintenzívnejšie vzťahy s Českou lekárskou spoločnosťou JEP. Dlhoročná tradícia úzkej, vzájomne prospešnej spolupráce má historické základy. Vyústila k uzatvoreniu **Dohody o spolupráci** (1998). Obidve partnerské organizácie majú trvalý záujem o podporu vzájomnej výmeny skúseností všetkých foriem celoživotného vzdelávania lekárov a iných zdravotníckych pracovníkov, najmä pri organizovaní spoločných odborných a vedeckých podujatí, výmene prednášateľov a pri publikovaní odborných článkov vo vydávaných časopisoch.

Rozvoj zdravotníctva na Slovensku v 20. storočí významným spôsobom poznamenala činnosť českých lekárov. Podieľali sa na jeho vzostupe, českí lekári a univerzitní profesori stáli pri zrode modernej slovenskej medicíny a vysokého školstva. Dobré vzťahy a vzájomné kontakty českých a slovenských lekárov nikdy neprestali a to ani v dobách najťažších pre obidva národy. Vzájomné vzťahy sú napriek politickým zmenám stále svetlou stránkou česko-slovenskej spolupráce. Vytvorili veľmi silnú vetvu slovenskej medicíny, na ktorú možno nadväzovať v odbornej aj ľudskej oblasti.

Osobitný význam v činnosti SLS nadobúdajú aktivity zamerané na medzinárodnú spoluprácu, ktoré vyplývajú z jej členstiev v medzinárodných mimovládnych organizáciách – WMA (World Medical Association), EFMA/WHO (European Forum

of Medical Associations and World Health Organization), UEMS/EACCME (Union of European Medical Specialists and European Council for Continuous Medical Education) a z členstiev odborných spoločností SLS v partnerských európskych a svetových organizáciách. Vo väčšine z nich SLS pôsobí ako národný reprezentant a v tejto oblasti spolupracuje s domácimi rezortnými profesijnými vzdelávacími inštitúciami a stavovskými organizáciami.

UNION EUROPÉENNE DES MÉDECINS SPÉCIALISTES
Európska únia lekárov špecialistov

Kroonlaan 20 Avenue de la Couronne
B-1050 - BRUSSELS
Belgicko
www.uems.net

tel: +32-2-649.51.64
fax: +32-2-640.37.30
secretariat@uems.net

Bratislavská deklarácia o e-Medicine

Rada UEMS (Európska únia medicínskych špecialistov) konštatuje, že elektronizácia zdravotníctva (e-Medicine, e-Health) vstúpila do každodennej praxe lekárskej informatiky a do zdravotnej starostlivosti o pacientov v Európskej únii a v mnohých iných štátoch na celom svete.

UEMS uznáva, že prostredníctvom e-Medicine je možné dosiahnuť významné zlepšenie kvality starostlivosti o pacienta a medicínskej odbornosti.

UEMS sa domnieva, že tieto kvalitatívne otázky by mali mať prioritu pred zdôrazňovaním nákladovej efektívnosti zastávanej kapitálovými účastníkmi.

Rada UEMS sa domnieva, že elektronické vytváranie, zaznamenávanie, prenos a ukladanie zdravotníckych údajov je užitočné a nevyhnutné. Bude podporovať ďalšie napredovanie dostupnosti zdravotníckych a všeobecných informácií, čím prispeje k vyššej kvalite a k podpore zdravotnej starostlivosti o občanov.

Rada UEMS sa však obáva, že zneužívanie e-Medicine by mohlo poškodiť osoby, komunity a štáty uznávanými rizikami bezpečnosti dát, utajovania, zdravotnej etiky a práva. Je dôležité, aby sa rešpektovali princípy ochrany údajov a dôvernosti pacientov a iba pacienti majú právo dobrovoľne sa rozhodnúť, či budú mať svoje dáta uložené v pamäti.

Rada UEMS sa zaväzuje vynaložiť všetko úsilie na to, aby pomocou procesov registrácie a overovania UEMS vylepšila, podporovala, rozvíjala a regulovala:

- rešpekt k zabezpečeniu a ochrane dát, osôb, práv a zákonov, ktoré ich riadia;
- rešpekt k zdravotným etickým princípom;
- platnosť elektronických zdravotných informácií; a
- kvalitu elektronického zdravotného vzdelávania a školenia.

Dokument prijala Rada UEMS dňa 13. októbra 2007 na svojom zasadnutí v Bratislave.

Predseda: Dr. Zlatko Fras, v.r.
Pokladník: Dr. Vincent Lamy, v.r.
Generálny tajomník: Dr. Bernard Maillet, v.r.
Styčný funkcionár (sprostredkovateľ): Dr. Gerd Hofmann, v.r.

WMA – Svetová lekárska asociácia bola založená v roku 1947 s cieľom zabezpečiť nezávislosť lekárov a usilovať sa o čo najvyššiu úroveň etického správania sa lekárov v starostlivosti o pacientov. Je nezávislou konfederáciou odborných profesijných lekárskych združení. Jej trvalou snahou a úsilím je dosiahnuť najvyššie medzinárodné štandardy v lekárskom vzdelávaní, lekárskej vede, lekárskom umení, lekárskej etike pri zabezpečovaní a poskytovaní zdravotnej starostlivosti všetkým obyvateľom sveta.

SLS bola členom WMA ako súčasť ČLS JEP do konca roku 1992, t.j. do rozdelenia Československej federatívnej republiky. Na spoločnom rokovaní Predsedníctiev Českej a Slovenskej lekárskej spoločnosti dňa 16. 12. 1991 v Bratislave, sa dohodlo, že ČLS JEP, prostredníctvom ktorej sa úhrady za kolektívne členstva v medzinárodných mimovládnych organizáciách realizovali (vrátane WMA), mala všetkým zahraničným partnerským organizáciám písomne oznámiť, že od roku 1993 budú v členstve pokračovať dve rovnocenné národné lekárske spoločnosti – Česká lekárska spoločnosť JEP a Slovenská lekárska spoločnosť. ČLS JEP bolo umožnené pokračovať v členstve bez akýchkoľvek výhrad. Bohužiaľ, voči zachovaniu kontinuity členstva SLS mala WMA výhrady v tom, že v rámci SLS sú združené aj sestry, farmaceuti a iní zdravotnícki pracovníci, teda nelekári. Trvalo 6 rokov počas ktorých sme sa neúnavne snažili o znovu prijatie. Argumentovali sme tým, že organizačnú štruktúru máme rovnakú ako ČLS JEP a naša činnosť bola a je zameraná na transfer najnovších vedeckých poznatkov do praxe všetkými formami sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, ktoré odborné lekárske spoločnosti garantujú.

Významnou podporou prof. MUDr. Jaroslava Blahoša, DrSc., ktorý bol v rokoch 1999 – 2000 prezidentom WMA a vďaka jeho diplomacii, bolo na Valnom zhromaždení WMA v Tel Avive (1999) **schválené prijatie SLS za kolektívneho člena.** Prof. MUDr. Rastislav Dzúrik, DrSc., vtedajší prezident SLS, sa po prvý raz zúčastnil na zasadnutí výboru WMA (156th Council of the WMA, 4. – 7. 5. 2000), ako reprezentant novo prijatej národnej organizácie, kde aktívne vystúpil (správa v Medicínskom monitor, č. 3/2000, s. 16).

SLS v októbri 2008 vydala preklad „**Príručky lekárskej etiky**“, ktorej vznik v roku 2005 iniciovala WMA. Autorom príručky je John R. Williams, ktorý bol v tom čase riaditeľom Sekcie pre etiku pôsobiacej v rámci WMA. Odbornú recenziu prekladu a revíziu slovenského textu urobili členovia Prezídia SLS: prof. MUDr. Jozef Glasa, CSc., PhD. a MUDr. Irina Šebová, CSc., MPH. Kniha má 5 kapitol: *Hlavné charakteristiky lekárskej etiky, Lekári a pacienti, Lekári a spoločnosť, Lekári a ich spolupracovníci a Etika a lekársky výskum*. Poslaním príručky je nachádzať efektívne spôsoby, ako postaviť pacienta na prvé miesto pri riešení náročných etických problémov každodennej lekárskej praxe.

UEMS – Únia európskych medicínskych špecialistov je najstaršou organizáciou lekárov zastupujúca medicínskych špecialistov v Európskej únii v rámci systému uznávania odborných kvalifikácií v Európe. Vznikla v roku 1958. V súčasnosti združuje národné asociácie a odborné lekárske spoločnosti zo 40 krajín EU a ďalších pridružených krajín. Má 43 odborných sekcií, v rámci nich vytvorené európske rady, ktorých členmi sú predstavitelia odborných spoločností (vrátane odborných spoločností SLS), univerzít a vysokých škôl z členských krajín. Zastupuje viac ako 1,6 milióna lekárskych odborníkov z rôznych odborov. Úzko spolupracuje s Európskou komisiou, Európskym parlamentom, nezávislými európskymi odbornými a vedeckými lekárskymi spoločnosťami.

UEMS poverila SLS organizáciou zasadnutia jej Rady a Valného zhromaždenia v Bratislave. Uskutočnilo sa v dňoch 11. – 13. októbra 2007. Na tomto zasadnutí bol prijatý významný dokument (UEMS 2007/19) **„Bratislavská deklarácia o e-Medicine“**. Návrh dokumentu pripravili: prof. MUDr. Štefan Hrušovský, PhD., doc. MUDr. Ján Štencl, CSc., a prof. MUDr. Peter Krištúfek, CSc. Rada UEMS v ňom konštatuje, že elektronizácia zdravotníctva (e-Medicine, e-Health) vstúpila do každodennej praxe lekárskej informatiky a do zdravotnej starostlivosti o pacientov v Európskej únii a v mnohých iných štátoch celého sveta. Prostredníctvom nej je možné dosiahnuť významné zlepšenie kvality starostlivosti o pacienta a odbornosti zdravotníckych pracovníkov. Elektronické vytváranie, zaznamenávanie, prenos a ukladanie zdravotníckych a všeobecných informácií je užitočné a nevyhnutné. Využívanie e-Medicíny je však spojené s vysokým rizikom zneužívania získavaných dát a následne poškodzovaním jednotlivých osôb, komunít a štátov. UEMS sa preto zaviazala vynaložiť maximálne úsilie na presadzovanie a prijatie účinných opatrení na minimalizáciu rizík.

EACCME – Európska akreditačná rada pre kontinuálne medicínske vzdelávanie. V roku 1999 ju zriadila UEMS. Činnosť zahájila začiatkom roku 2000 vzájomným uznávaním akreditácie európskych a medzinárodných odborných vzdelávacích podujatí prideľovaním európskych kreditov CME za účasť na nich, čo umožňuje uznanie a výmenu kreditov CME vo všetkých krajinách Európy. UEMS/EACCME má uzatvorenú dohodu o vzájomnom uznávaní kreditov CME s Americkou lekárskou asociáciou (AMA) a to za účasť na živých podujatiach CME a e-learningovom vzdelávaní a s Kráľovskou vysokou školou lekárov a chirurgov v Kanade (Royal College of Physicians and Surgeons of Canada), len za účasť na živých podujatiach.

EFMA/WHO – Európske fórum medicínskych asociácií zastupuje národné medicínske združenia v Európe. Presadzuje najmä ochranu práv pacientov, zabezpečovanie kvalitnej zdravotnej starostlivosti a podmienok pre jej výkon.

Valné zhromaždenie EFMA/WHO sa v roku 2009 uskutočnilo v Bratislave (9. – 10. apríla). Po organizačno-technickej a spoločenskej stránke bolo podujatie hodnotené s vysokým uznaním, tak reprezentáciou EFMA/WHO, ako i jednotlivými účastníkmi. Zaslúžila sa o to najmä MUDr. Irina Šebová, CSc., MPH, ktorá bola poverená organizáciou podujatia, iniciovala a presadzovala získanie kandidatúry pre zorganizovanie podujatia. V rámci EFMA/WHO bola zvolená do funkcie *„liason oficier“*.

CIOMS – Rada pre medzinárodné vedecké medicínske organizácie je medzinárodná mimovládna nezisková organizácia, ktorú spoločne založilo WHO a UNESCO v roku 1949. CIOMS prostredníctvom svojich členských organizácií, medzi ktoré patrí mnoho biomedicínskych odborov, národných akadémií vied a lekárskych výskumných rád koordinuje dlhodobé programy a dialógy vo viacerých oblastiach medicíny a zdravotníctva – bioetike, zdravotníckej politike, etických otázkach vo vývoji a užívaní liekov a v medzinárodnej nomenklatúre chorôb.

Prezídium SLS malo a má zastúpenie v niektorých orgánoch a komisiách zahraničných partnerských organizácií. Delegovaní členovia SLS si za svoju prácu získali uznanie a to nielen ako reprezentanti SLS, ale aj ako reprezentanti medicínskej komunity na Slovensku a Slovenska ako krajiny. **Vo WMA** to boli prof. MUDr. Ivan Ďuriš, DrSc., prof. MUDr. Rastislav Dzúrik, DrSc., doc. MUDr. Ivan Maňka, CSc., prof. MUDr. Peter Krištúfek, CSc., MUDr. Irina Šebová, CSc., MPH a Dr.h.c. prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., MHA, MPH. Prof. MUDr. Andrej Černák, DrSc. bol počas trvania členstva SLS v **CIOMS** zvolený za jej vedeckého sekretára. V **UEMS/EACCME** to boli prof. MUDr. Eva Brixová, DrSc., prof. MUDr. Anton Vavrečka, CSc., prof. MUDr. Peter v Krištúfek, CSc., prof. MUDr. Štefan Hrušovský, PhD., doc. MUDr. Ján Štencl, CSc. a v súčasnosti je prof. MUDr. Jozef Glasa, CSc., PhD. V **EFMA/WHO** je za Prezídium SLS delegovaná MUDr. Irina Šebová, CSc., MPH.

Kongresy Slovenskej lekárskej spoločnosti

Akcelerácia vývoja medicíny a potreba racionalizácie diagnostiky a terapie pacientov si v súčasnej dobe vyžaduje multidisciplinárne riešenia. V snahe zabezpečiť čo najlepšiu informovanosť širokej lekárskej verejnosti o chorobách, ktoré predstavujú celospoločenský problém, pretože ich incidencia je vysoká, sa Prezídium SLS v roku 1995, na podnet prof. MUDr. Rastislava Dzúrika, DrSc., rozhodlo, že bude každý rok organizovať vlastné kongresy a na zostavení ich odborného programu sa budú podieľať jednotlivé odborné spoločnosti SLS, ktoré ich budú zároveň odborne garantovať. Kongresy SLS sa tematicky zameriavajú najmä na najnovšie poznatky v epidemiológii, diagnostike, liečbe a prevencii týchto ochorení a sú určené pre zdravotníckych pracovníkov všetkých povolaní, najmä však lekárom prvého kontaktu, všeobecným a praktickým lekárom. Súčasťou kongresov sú sprievodné sympóziá a prezentácie firiem, ktoré dopĺňajú, resp. rozvíjajú hlavné témy odborných prednášok.

Doteraz zorganizovalo Prezídium SLS tieto kongresy:

I. Kongres SLS (2. – 4. 10. 1995, Bratislava)
II. Kongres SLS (7. – 9. 11. 1996, Bratislava)
III. Kongres SLS (6. – 8. 11. 1997, Bratislava)
IV. Kongres SLS (2. – 4. 10. 1998, Bratislava)
V. Kongres SLS (30. 9. – 2. 10. 1999, Bratislava)
VI. Kongres SLS (6. – 8. 4. 2000, Piešťany
VII. Kongres SLS (5. – 7. 10. 2001, Trenčín), organizovaný v spolupráci s MZ SR, SLK a ASL SR
VIII. Kongres SLS (11. – 13. 4. 2002, Bratislava)
IX. Kongres SLS (3. – 5. 4. 2003), spojený s Volebným Zjazdom delegátov SLS (3. 4. 2003)
X. Kongres SLS (1. – 3. 4. 2004, Bratislava)
XI. Kongres SLS a I. kongres všeobecného lekárstva (29. – 30. 4. 2005, Bratislava)
XII. Kongres SLS a XXIII. Kongres Slovenskej hypertenziologickej spoločnosti (23. – 26. 4. 2008, Žilina)
XIII. Kongres SLS (23. – 25. 4. 2009, Bratislava)
XIV. Kongres SLS a 38. Májové hepatologické dni (29. 4. – 1. 5. 2010, Tále)
XV. Kongres SLS (28. – 29. 4. 2011, Žilina)
XVI. Kongres SLS (19. – 21. 4. 2012, Bratislava)
XVII. Kongres SLS, IV. Stredoeurópsky kongres urgentnej medicíny a medicíny katastrof a Národný kongres urgentnej medicíny a medicíny katastrof (18. – 20. 4. 2013, Senec)
XVIII. Kongres SLS a XXXVII. Endokrinologické dni (9. – 11. 10. 2014, Žilina)
XIX. Kongres SLS a Jubilejná 25. Konferencia klinickej farmakológie (22. – 23.10. 2015, Bratislava)
XX. Kongres SLS (8. 12. 2016, Bratislava)
XXI. Kongres SLS a 71. Chirurgický deň Kostlivého (1. 12. 2017, Bratislava)
XXII. Kongres SLS, Preventívna medicína VII. (v spolupráci so SLK), a 55. Východoslovenské lekárske dni (20. 11. 2018, Košice)
XXIII. Kongres SLS spojený s oslavami 50. výročia založenia SLS a 70. výročia založenia ČsLS JEP (13. 11. 2019, Bratislava)

Časopisy SLS

SLS začala od roku 1995, bezplatne poskytovať svojim členom časopis s názvom **Medicínsky monitor**, ako jednu z foriem sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov. Vychádzal najprv v periodicite 6 čísiel ročne (1995 – 2004), neskôr 4 čísla ročne (2005 – 2008) a v roku 2009 už len dve čísla. Pre SLS ho vydávalo vydavateľstvo BONUS CCS, s.r.o. a finančne na neho prispievalo MZ SR formou dotácie. V posledných rokoch vydávania časopisu sa dotácia postupne znižovala a v roku 2008 zanikla. Od roku 2010 začala SLS pre svojich členov vydávať časopis **Monitor medicíny SLS** v periodicite 2 dvojčísla ročne a naďalej ho bezplatne poskytovať svojim členom. Členmi redakčnej rady a vedúcimi odbornými redaktormi boli členovia Predsedníctva/Prezídia SLS: prof. MUDr. Peter Krištúfek, CSc. (neskôr do roku 2016/ č. 1 – 2 bol aj šéfredaktorom), mim.prof. MUDr. Peter Pružinec, CSc., prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc. Od roku 2016 (č. 3 – 4) sa stal šéfredaktorom prezident SLS, Dr.h.c. prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., MHA, MPH.

SLS od roku 1995 vydávala pre svojich členov z radov tzv. stredných zdravotníckych pracovníkov (sestry, pôrodné asistentky, laboranti, technici, asistenti a ďalší) časopis **Revue ošetrovateľstva a laboratórnych metodík.** V roku 2006 sa názov zmenil na **Revue ošetrovateľstva, sociálnej práce a laboratórnych metodík.** Časopis vychádzal najprv v periodicite 4 čísla ročne (do roku 2006), neskôr len 2 čísla ročne (2008). V roku 2009 bolo vydané už len 1 číslo a jeho vydávanie sa ukončilo. Vedúcimi odbornými redaktormi a členmi redakčnej rady boli: prof. MUDr. Gustáv Čierny, DrSc., MUDr. Radko Menkyna, prof. MUDr. Eva Brixová, DrSc., PhDr. Želmíra Mácová, MPH, Oľga Ďuržová a ďalší.

Niektoré odborné spoločnosti SLS vydávali a stále vydávajú vlastné časopisy.

Pocty a ceny Slovenskej lekárskej spoločnosti

Československá lekárska spoločnosť JEP už v začiatkoch svojej činnosti podporovala a oceňovala výsledky vedeckej práce a činnosti svojich členov udeľovaním pôct a cien. Najvyšším ocenením pre ČLS JEP a SLS bola v minulosti **„Purkyňova cena“** (pre ČLS JEP je aj v súčasnosti). Udeľuje sa raz ročne a od roku 1962 sa odovzdáva na Purkyňovom dni, na zámku v Libochoviciach, rodisku J. E. Purkyně. Doteraz bola Purkyňova cena udelená 11 členom SLS, popredným a uznávaným medicínskym autoritám na Slovensku: prof. MUDr. Š. Siťajovi, DrSc. (1967), akad. T. R. Niederlandovi (1971), akad. J. Červeňanskému (1973), prof. MUDr. M. Ondrejičkovi, DrSc. (1975), prof. MUDr. J. Michaličkovej, DrSc. (1977), akad. V. Thurzovi (1979), prof. MUDr. J. Rusnákovi, DrSc. (1982), prof. MUDr. D. Dieškovi,

STRIEBORNÝ ODZNAK

SLOVENSKEJ LEKÁRSKEJ SPOLOČNOSTI

Strieborný odznak Slovenskej lekárskej spoločnosti je mimoriadna pocta, ktorú v súlade so štatútom udeľuje Prezídium Slovenskej lekárskej spoločnosti za mimoriadne zásluhy o rozvoj Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS) a za podporu plnenia jej cieľov a poslania.

Je vyhotovený zo striebra v dvoch tvaroch s pomenovaním **„Strom života“** a **„Ľudský život“**. V každom z nich je umelecky spracované logo SLS.

Odznak **„Strom života“** sa udeľuje najmä lekárom, zubným lekárom a farmaceutom.

Odznak **„Ľudský život“** sa udeľuje najmä sestrám, pôrodným asistentkám, laborantom, asistentom, technikom a iným zdravotníckym pracovníkom.

Strom života

Odznak **„Strom života“** umelecky stvárňuje štruktúru ľudského mozočka, ktorý svojim tvarom pripomína strom a preto je v encyklopédiách označovaný aj ako „Arbor vitae“. Jeho umiestnenie v strede loga SLS je symbolickým vyjadrením hlavného predmetu činnosti SLS – transferu najnovších vedeckých poznatkov do praxe formou ďalšieho sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v celom jeho rozsahu a rozmanitosti, aké množstvo medicínskych poznatkov a ich rozvoj v jednotlivých odboroch a špecializáciách prináša.

Ľudský život

Odznak **„Ľudský život“** je umeleckým vyjadrením zjednodušenej schémy srdca a krvného obehu. Červená farba skla v strede symbolizuje ľudský život a cirkulácia jednotlivých línií je vyjadrením komplexnej starostlivosti o zdravie, jeho udržanie, či záchranu. Biela farba malého zirkónu umiestneného v strede hornej časti odznaku symbolizuje kyslík a jeho význam pre ľudský život.

Mgr. art. Martina MINÁRIKOVÁ je autorkou návrhov a umeleckého vyhotovenia strieborných odznakov SLS. Narodila sa v roku 1968 v Bratislave, kde študovala na Strednej umeleckopriemyselnej škole, odbor keramika. Vysokú školu umeleckopriemyselnú, odbor sochárstvo – kov a šperk vyštudovala v Prahe u Prof. Harcubu a Nováka. Absolvovala aj štúdium na Fachhochschule v Kieli, v Nemecku u Prof. Koblasu. Vo svojej umeleckej práci sa inšpiruje poznatkami vedy, osobitne medicínskej vedy, čo sa prejavuje aj v jej šperkárskej tvorbe. Prezentovala sa na mnohých samostatných a skupinových výstavách v zahraničí i na Slovensku. V roku 2000 získala v ČR 1. cenu v národnom kole súťaže „Tahitian Pearl Trophy“ a v tej istej súťaži v roku 2002 získala 3. cenu. Jej práce sú v zbierkach viacerých múzeí v ČR, ale i v Slovenskej národnej galérii.
Umelkyňa žije a tvorí v meste Dvůr Králové nad Labem v ČR.

DrSc. (1983), akad. K. Šiškovi (1986), akad. J. Zacharovi (1989), akad. J. Antalovi (1992). Od roku 1992 sa Purkyňova cena udeľuje len členom ČLS JEP.

SLS podporuje zvyšovanie a prehlbovanie profesionálnej úrovne, rozvoj vedeckej a odbornej práce najmä svojich členov a rozvoj spolupráce s partnerskými organizáciami doma a v zahraničí. **Oceňuje** všeobecne uznávané, vynikajúce výsledky dlhodobej odbornej činnosti, publikačnú a prednáškovú aktivitu v medicínskych (vrátane farmaceutických) vedných odboroch. Osobitne oceňuje zásluhy o budovanie, rozvoj a tvorivú činnosť SLS a jej organizačných zložiek **udeľovaním pôct a cien.**

Udeľovanie pôct a cien sa riadi **Štatútom udeľovania pôct a cien slovenskej lekárskej spoločnosti a jej organizačných zložiek** (odborných spoločností, ich sekcií, spolkov lekárov a spolkov farmaceutov, centrálnej sekcie a územných sekcií), ďalej len „Štatút“. Posledná aktualizácia Štatútu bola schválená v Prezídiu SLS dňa 16. decembra 2014 a nadobudla účinnosť od 1. januára 2015 (v plnom znení je v prílohe tejto publikácie).

Pocty a ceny SLS majú trvalú hodnotu a sú vysoko oceňované ich nositeľmi. Vyplýva to aj z toho, že jeden z najvýznamnejších predstaviteľov SLS a jej dlhoročný predseda, akademik Teofil Rudolf Niederland, objektívne formuloval podmienky pre udeľovanie jednotlivých pôct a cien SLS. Stanovené kritériá zostali nemenné pre minulú aj súčasnú generáciu členov SLS a veríme, že zostanú záväzné aj pre budúcu generáciu slovenských lekárov. Sú prejavom ocenenia všeobecne uznávaných zástupcov odbornej medicínskej verejnosti, predovšetkým členov SLS a vynikajúcich výsledkov ich dlhodobej odbornej, vedeckej a pedagogickej práce, publikačnej činnosti a prednáškových aktivít. Sú tiež ocenením zásluh o budovanie a rozvoj SLS.

Pocty SLS

- **Ďakovný a Pozdravný list SLS**
- **Pamätný list SLS**
- **Čestné členstvá**
  - Čestné členstvo výboru organizačnej zložky SLS
  - Čestné členstvo sekcie odbornej spoločnosti, územnej a centrálnej územnej sekcie SLS
  - Čestné členstvo odborných spoločností, spolkov lekárov a spolkov farmaceutov SLS
  - Čestné členstvo Prezídia SLS
  - Čestné členstvo SLS
  - Čestný prezident Prezídia SLS
- **Strieborný odznak Slovenskej lekárskej spoločnosti** – *„Strom života“* a *„Ľudský život“*

- **Medaily**
  - Medaily organizačných zložiek SLS
  - Medaila Slovenskej lekárskej spoločnosti „Propter Merita“ – zlatá, strieborná a bronzová
  - Medaila založenia Společnosti lékařsko-slowanskej
- **Čestná plaketa T. R. Niederlanda**

Ceny SLS

- **Ceny Prezídia SLS**
  - Čestná cena akademika Teofila Rudolfa Niederlanda
  - Dérerová cena
  - Guothova cena
  - Jesseniova cena
  - Korecova cena
  - Kostlivého cen
  - Reimanova cena
  - Virsíkova cena
  - Významná zdravotnícka udalosť roka
  - Cena pre sestry, pôrodné asistentky a iných zdrav. pracovníkov
- **Ceny organizačných zložiek SLS**
  - Čestná cena Oľgy Ďuržovej
  - Cena odbornej spoločnosti
  - Cena spolku lekárov a Cena spolku farmaceutov
  - Cena odbornej sekcie odbornej spoločnosti, spolku lekárov, spolku farmaceutov, územnej a centrálnej sekcie SLS.

Medaily SLS udeľuje Prezídium SLS svojim členom, právnickým a fyzickým osobám za dlhoročnú aktívnu činnosť a pôsobenie v orgánoch SLS a jej organizačných zložiek (Prezídium SLS, komisie Prezídia SLS, Dozorná rada SLS, výbor odbornej spoločnosti SLS, jej sekcie, výbor spolku lekárov a spolku farmaceutov, dozorné rady organizačných zložiek), za odborný a vedecký prínos v procese ďalšieho sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, za zásluhy o budovanie a rozvoj spolupráce s partnerskými organizáciami doma a v zahraničí. Odovzdávajú sa na odborných podujatiach, pri životných jubileách, významných pracovných výročiach a iných významných udalostiach.

Medaily SLS sú vyhotovené v 3 stupňoch: *zlatá, strieborná a bronzová,* podľa návrhu akademickej sochárky Ľ. Cvengrošovej. Na averznej strane je zobrazená postava gréckeho zakladateľa lekárstva Hipokrata s otvorenou knihou v pravej ruke, v ľavej ruke s palicou v podobe barle okolo ktorej je obkrútený had. Okolo postavy je uvedené meno v gréckom jazyku „HIPPOKRATES“. Na reverznej strane medaily je v strede stojatá vavrínová ratolesť, ktorej dolnú polovicu pretína nápis „PROPTER MERITA“. Okolo ratolesti a nápisu je vypísaný názov udeľujúcej inštitúcie „SOCIETAS MEDICORUM SLOVACIAE“. Medaily sa odovzdávajú spolu s diplomom.

Medailu založenia Společnosti lékařsko-slowanskej v Pešti udeľuje Prezídium SLS členom SLS, právnickým alebo fyzickým osobám za dlhoročnú činnosť, najmä vo výbore organizačných zložiek SLS, za zásluhy o rozvoj medicínskych a farmaceutických vied, za rozvoj spolupráce s domácimi a zahraničnými partnerskými organizáciami. Je vyhotovená z kovu bronzovej farby. Na averznej strane je vyrazený dátum 5ho LEDNA 1833 a na obvode je text v staroslovenčine: SPOLEČNOST LÉKAŘSKO-SLOWANSKÁ W PEŠTI. Na reverznej strane je uvedený text: „MEJMEŠ LÁSKU A NÁKLONNOST K NAŠIM LÉKAŘSKIM WĚDÁM A NAUKÁM, CEŇMEŽ NÁRODNOST A JAZIK NÁŠ“. J. B. GUOTH. Medaila sa udeľuje s diplomom.

Čestná plaketa ak. T. R. Niederlanda je poctou, ktorú Prezídium SLS udeľuje od roku 1995 právnickým a fyzickým osobám (pri životnom jubileu nad 60 rokov veku) za zásluhy o rozvoj SLS ako celku, alebo niektorej z jej organizačných zložiek (odborných spoločností/sekcií, spolkov lekárov a farmaceutov), ktoré dosiahli vysoký stupeň všeobecného uznania. Odovzdáva sa spolu s diplomom. Autorom plakety je známy slovenský medailér, akademický sochár Marián Polonský.

Medaily odborných spoločností, spolkov lekárov a spolkov farmaceutov SLS – udeľujú ich výbory fyzickým a právnickým osobám a to na základe vlastných štatútov. Sú to napríklad:

- **Pamätná medaila Tomáša Kadlica** (Slovenská spoločnosť anesteziológie a intenzívnej medicíny),
- **Medaila PhMr. Vladimíra Žuffu a Medaila PhMr. Jána Halaša** (Slovenská farmaceutická spoločnosť),
- **Medaila primára MUDr. Eugena Gressnera** (Slovenská gerontologická a geriatrická spoločnosť),
- **Medaila doc. MUDr. Žuchu** (Slovenská neurochirurgická spoločnosť),
- **Medaila Slovenskej chirurgickej spoločnosti**
- **Pamätná medaila Viliama Izakoviča** (Slovenská spoločnosť lekárskej genetiky),
- **Medaila prof. MUDr. A. Ponťucha, Medaila MUDr. L. Topoľského** a ďalšie (Slovenská gynekologicko-pôrodnícka spoločnosť),
- **Medaila prof. Vladimíra Zvaru** (Slovenská urologická spoločnosť),
- **Medaila prof. MUDr. Leodegara Cigánka, DrSc.** (Slovenská neuropsychiatrická spoločnosť,),
- **Medaila Slovenskej endokrinologickej spoločnosti**,
- **Medaila Slovenskej spoločnosti pre osteoporózu a metabolické ochorenia kostí** (SOMOK),
- **Medaila Slovenskej dermatovenerologickej spoločnosti**,
- **Medaila MUDr. Imricha Sečanského** (Slovenská diabetologická spoločnosť – Obezitologická sekcia),
- **Medaila Slovenskej spoločnosti pre bioregeneračnú medicínu.**
- **Slovenská nefrologická spoločnosť**, o.z. SLS udeľuje **„Zlatú obličku“.**

Čestná cena ak. T. R. Niederlanda je najvyšším ocenením SLS ktoré udeľuje Prezídium SLS. Je spojená s menom akademika Teofila Rudolfa Niederlanda (14. 1. 1915 – 29. 10. 2003), významného lekára, vedca, pedagóga, akademika SAV, člena korešpondenta ČSAV, zakladateľa moderných vedeckých a klinických odborov na Slovensku – klinickej biochémie, klinickej farmakobiochémie a klinickej farmakoterapie, predsedu Slovenského výboru Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně (1959 – 1969), prvého a dlhoročného predsedu Slovenskej lekárskej spoločnosti (1969 – 1987), ktorý sa podstatnou mierou zaslúžil o jej budovanie, rozvoj a šírenie dobrého mena v zahraničí. Čestná cena ak. T. R. Niederlanda je analogická s Purkyňovou ČLS JEP. Je ocenením špičkových domácich, alebo zahraničných odborníkov za výsledky ich dlhodobej vedeckej a odbornej práce v oblasti medicíny a farmácie, ktoré dosiahli všeobecné uznanie. Jej udeľovanie iniciovali prof. MUDr. Rastislav Dzúrik, DrSc. a prof. MUDr. Gustáv Čierny, DrSc., bývalí predsedovia Predsedníctva (v súčasnosti Prezídia) SLS, ktorí vypracovali Štatút jej udeľovania (1995). Prísne kritéria, na základe ktorých komisia posudzuje návrhy, schválil ešte počas svojho života ak. T. R. Niederland a v plnom rozsahu si ich osvojila aj súčasná reprezentácia SLS. Cena sa udeľuje raz ročne, spravidla na Kongrese SLS, spolu s diplomom, spravidla spojená s prednáškou laureáta a finančnou odmenou.

Čestnou cenou ak. T. R. Niederlanda boli doteraz ocenení tieto osobnosti slovenskej medicíny: prof. MUDr. **R. Korec**, DrSc. (1996), prof. MUDr. **R. Dzúrik**, DrSc. (1997), prof. MUDr. **V. Zvara**, DrSc. (1998), prof. MUDr. **J. Korpáš**, DrSc., (1999), prof. MUDr. **L. Borecký**, DrSc. (2000), prof. MUDr. **Z. Oláh**, DrSc. (2001), prof. MUDr. **J. Štefanovič**, DrSc. (2002), doc. MUDr. **I. Ruttkay-Nedecký**, DrSc. (2003), prof. MUDr. **G. Čierny**, DrSc.(2004), prof. MUDr. **V. Zikmund** (2005), prof. MUDr. **A. Kapellerová**, DrSc. (2006), prof. MUDr. **J. Mazúch**, DrSc. (2007), prof. MUDr. **I. Ďuriš**, DrSc. (2008), prof. MUDr. **M. Mydlík**, DrSc. (2009), prof. MUDr. RNDr. **R. Pullmann**, CSc. (2010), prof. MUDr. **A. Sakálová**, DrSc. (2011), prof. MUDr. **M. Mikulecký**, DrSc. (2012) a prof. MUDr. **I.Riečanský**, CSc. (2013), prof. MUDr. **L. Hegyi**, DrSc. a prof. MUDr. **A. Vavrečka**, CSc. (2014), prof. MUDr. **M. Valent**, DrSc. (2015), Dr.h.c. RNDr. **J. Čižmárik**, PhD. a prof. MUDr. **J. Rovenský**, DrSc., FRCP (2016), prof. MUDr. **V. Bada**, CSc (2017), Dr.h.c. prof. MUDr. **J. Breza**, DrSc., MHA, MPH (2018) a prof. MUDr. **P. Bakoss**, DrSc.

Ceny organizačných zložiek SLS sa udeľujú podľa ich vlastných štatútov, zverejňujú sa na ich web stránke, prípadne web stránke SLS v Monitore medicíny SLS. Sú to napríklad: **Cena GRAND PRIX, Ambrova cena** (Slovenská gynekologicko-pôrodnícka spoločnosť), **Cena prof. Ivana Pecháňa** (Slovenská spoločnosť klinickej biochémie), **Cena Dr. Martina Kukučína** (Slovenská spoločnosť bioregeneračnej medicíny) a iné.

Projekt Dvorana slávy slovenskej medicíny

Cieľom vzniku projektu **„Dvorana slávy slovenskej medicíny“** (ďalej len DS) a jeho realizácie je popularizácia popredných osobností slovenskej medicíny, ktorí významnou mierou prispeli k budovaniu slovenskej medicíny, medicínskeho školstva a vzdelávania, k zvyšovaniu odbornej úrovne poskytovanej zdravotnej starostlivosti u nás, k šíreniu dobrého mena slovenskej medicíny doma a v zahraničí, najmä tých, ktorí sa zaslúžili o vznik a rozvoj Slovenskej lekárskej spoločnosti. Návrhy na uvádzanie osobností slovenskej medicíny do DS predkladajú Prezídiu SLS.

Slávnostné uvedenie osobností slovenskej medicíny do DS je spravidla spojené s výstavou obrazov a umeleckých prác, najmä lekárov a zdravotníckych pracovníkov, ktorí sa v rámci svojich záľub venujú aj tejto umeleckej činnosti.

Osobnosti uvedené do Dvorany slávy slovenskej medicíny

9. september 2013
- **prof. MUDr. Teofil Rudolf Niederland, DrSc.,**
- **Prim. MUDr. Eva Nevická, CSc.** akademik SAV
- výstava obrazov MUDr. E. Nevickej, CSc. „Pokoj v duši“

25. marec 2014
- prof. MUDr. Gustáv **Čierny**, DrSc.,
- prof. MUDr. František **Makai**, DrSc.
- MUDr. Imrich **Sečanský**
- prof. MUDr. Ján **Štefanovič**, DrSc., akademik SAV, člen korešpondent ČSAV
- výstava obrazov prof. MUDr. Fedora Šimka, CSc., FESC *„Krása okamžiku“*

16. december 2014
- prof. MUDr. Dionýz **Dieška**, DrSc.
- prof. MUDr. Rastislav **Dzúrik**, DrSc.
- prof. MUDr. Alica **Kapellerová**, DrSc.
- prof. MUDr. Michal **Valent**, DrSc.
- prof. MUDr. Karol **Virsík**, DrSc.
- výstava výberu z medailérskej tvorby akad. sochára Mariána Polonského *„Pocta medicíne v kove“*

15. apríl 2015
- prof. MUDr. Emil **Kmety**, DrSc.,
- prof. MUDr. Rudolf **Korec**, DrSc.,
- prof. MUDr. Anton **Ponťuch**, CSc.,
- prof. MUDr. Vladislav **Zikmund**, DrSc.
- prof. MUDr. Vladimír **Zvara**, DrSc., akademik ČSAV a SAV
- výstava fotografií mimo vedeckej tvorby prof. MUDr. Vladislava Zikmunda, DrSc. *„Zrkadlenia“*

8. december 2015
- prof. MUDr. Gustáv **Čatár**, DrSc.,
- prof. MUDr. Michal **Horňák**, DrSc.,
- prof. MUDr. Branislav **Lichardus**, DrSc.,
- prof. MUDr. Miroslav **Mydlík**, DrSc.,
- prof. MUDr. Adriena **Sakalová**, DrSc.
- výstava fotografií obrazov z maliarskej tvorby doc. MUDr. Mariána **Bátovského**, CSc., mim. prof. *„Portréty“*

14. jún 2016
- prof. MUDr. Leodegar **Cigánek**, DrSc.
- prof. MUDr. Ivan **Ďuriš**, DrSc.
- Doc. RNDr. PhMr. Milan **Lehký**, CSc.
- MUDr. Eva **Siracká**, DrSc.
- prof. MUDr. Jozef **Strelka**, DrSc.
- výstava fotografií obrazov z maliarskej tvorby MUDr. Igora Pappa, CSc. a MUDr. Evy Nevickej, CSc. *„Momentky z krás života“*

14. december 2016
- prof. MUDr. Vladimír **Haviar**
- prof. MUDr. Mikuláš **Hrubiško**, DrSc.
- prof. MUDr. Martin **Janec**, DrSc.
- prof. MUDr. Karol **Kapeller**, DrSc.
- akademik MUDr. Karol **Šiška**
- prof. MUDr. Ján **Štencl**, CSc.
- výstava fotografií šperkov a umeleckých fotoobrazov z tvorby Mgr. art. Martiny Minárikovej *„Mikro a makrosvety“*

19. september 2017
- prof. MUDr. Ivan **Balažovjech**, DrSc.
- MUDr. Karol **Mika**,
- prof. MUDr. Zoltán **Oláh**, DrSc.,
- prof. MUDr. Jozef **Černáček**, DrSc.,
- prof. MUDr. Juraj **Červenka**, CSc. akademik SAV,
- prof. MUDr. Ladislav **Dérer**, DrSc., akademik ČSAV,
- MUDr. Karol **Kleibl**, CSc.,

- prof. MUDr. Ladislav **Chmel**, DrSc., člen korešpondent SAV,
- prof. MUDr. František **Pór**
- prof. MUDr. Ivan **Žucha**, CSc.
- výstava fotografií z tvorby lekárov: MUDr. Ljuba Bachárová, DrSc., MBA *„Okolo mňa“* a MUDr. Vlastimil Graus, PhD., MPH, MSc. *„Dentart“*

18. september 2018

- prof. MUDr. Ladislav **Badalík**, DrSc.
- prof. MUDr. Jaroslav **Blahoš**, DrSc.
- prof. MUDr. Eva **Brixová**, DrSc.
- prof. MUDr. Jozef **Buchvald**, DrSc.
- prof. MUDr. Ján **Lajda**
- prof. MUDr. Dagmar **Michálková**, DrSc.
- prof. MUDr. Igor **Riečanský**, DrSc.
- prof. MUDr. Jozef **Rovenský**, DrSc., FRCP
- prof. MUDr. Jaroslav **Siman**, CSc.
- Dr.h.c. prof. MUDr. Ján **Slezák**, DrSc., FIACS
- prof. MUDr. Anton **Vavrečka**, CSc.
- výstava fotografií z tvorby lekárov: prof. MUDr. Ľudovít Gašpar, CSc., *„In natura“* a MUDr. Pavol Borecký, PhD., *„Čriepky“*

20. september 2019

- Dr.h.c. prof. RNDr. Jozef **Čižmárik**, PhD.
- prof. MUDr. Konštantín **Čársky**, DrSc.
- prof. MUDr. Stanislav **Čársky**, DrSc.
- prof. MUDr. Stanislav **Kostlivý**
- prof. MUDr. Ján **Kňazovický**, DrSc.
- doc. MUDr. Ladislav **Kužela**, DrSc.
- prof. MUDr. Miloš **Nosáľ**, DrSc.
- doc. MUDr. Julián **Podoba**, CSc.
- prof. MUDr. Ivan **Šimkovic**, DrSc.
- prof. MUDr. Pavol **Šteiner**, DrSc.
- výstava fotografií z tvorby lekárov: MUDr. Július Činčár *„Môj maľovaný svet“* a MUDr. Miloslav Dvorák, PhD. *„Ako to vidím“*

Rektori Univerzity Komenského (UK) a dekani Lekárskej fakulty UK uvedení do Dvorany slávy slovenskej medicíny dňa 20. septembra 2019 **pri príležitosti 100. výročia založenia UK 100. výročia založenia LF UK**

- Dr.h.c. prof. MUDr. Kristián **Hynek**, DrSc. (15. 9. 1879 – 11. 1. 1960), spoluzakladateľ UK, 1. rektor UK, predseda Profesorského zboru UK, 1. prednosta Internej kliniky LF UK (1919 – 1930),
- Dr.h.c. prof. MUDr. Stanislav **Kostlivý** (30. 10. 1877 – 7. 12. 1946), spoluzakladateľ UK, 4. rektor UK, prezident Lekárskej komory pre Slovensko a Podkarpatskú Rus (1929 – 1939), 1. prednosta 1. chirurgickejkliniky LF UK.,
- Dr.h.c. prof. MUDr. Jiří **Brdlík**, DrSc. (24. 10. 1883 – 6. 7. 1965), spoluzakladateľ UK, 8. rektor UK, 1. prednosta I. detskej kliniky LF UK (1919 – 1930),
- prof. MUDr. Viktor **Reinsberg** (12. 6. 1875 – 5. 11. 1938), spoluzakladateľ UK, 12. rektor UK, 7. dekan LF UK (1925 – 1926), 1. prednosta Kliniky pre choroby kožné a pohlavné LF UK (1921 – 1938),
- prof. MUDr. Bohuslav **Polák** (6. 10. 1886 – 18. 12. 1955), spoluzakladateľ UK, 15. rektor UK, 8. dekan LF UK (1926 – 1927), 1. prednosta Ústavu pre farmakológiu a farmakognóziu LF UK (1920 – 1938),
- prof. MUDr. Gustáv **Müller** (18. 3. 1875 – 17. 6. 1949), spoluzakladateľ LF UK, 1. dekan LF UK (1919 – 1921), 1. prednosta Kliniky pôrodníctva a gynekológie LF UK (1919 – 1925),
- prof. MUDr. Antonín **Spilka** (17. 1. 1876 – 24. 5. 1948), spoluzakladateľ LF UK, 2. dekan LF UK (1921 – 1922), 1. prednosta Ústavu pre patologickú anatómiu, histológiu a bakteriológiu LF UK (1919 – 1927),
- prof. MUDr. František **Prokop** (23. 1. 1870 – 20. 3. 1953), spoluzakladateľ LF UK, 3. dekan LF UK (1921 – 1922), 1. prednosta Ústavu súdneho lekárstva (1919 – 1938),
- prof. MUDr. Stanislav **Růžička** (14. 1. 1872 – 6. 11. 1946), spoluzakladateľ LF UK, 4. dekan LF UK (1922 – 1923), 1. prednosta Ústavu pre hygienu a bakteriológiu LF UK (1919 – 1938),
- Prof. MUDr. Roman **Kadlický** (25. 12. 1878 – 9. 7. 1948), spoluzakladateľ LF UK, 5. dekan LF UK (1923 – 1924), 1. prednosta Očnej kliniky LF UK (1919 – 1930),
- Prof. MUDr. Zdeněk **Mysliveček**, DrSc., (13. 9. 1881 – 11. 3. 1974), spoluzakladateľ LF UK, 6. dekan LF UK (1924 – 1925), 1. prednosta Psychiatrickej a neurologickej kliniky LF UK (1919 – 1930),
- Prof. MUDr. Miloš **Netoušek** (1. 12. 1889 – 29. 10. 1968), 11. dekan LF UK (1929 – 1930), nositeľ francúzskeho Radu Čestnej légie, 1. prednosta Ústavu pre všeobecnú a experimentálnu patológiu LF UK (1920 – 1925) a prednosta Kliniky internej propedeutiky LF UK (1922 – 1931).

Sídlo Sekretariátu SLS
Dom zdravotníkov a Nadácia Dom zdravotníkov

Prvým sídlom Sekretariátu SLS boli priestory na I. poschodí v budove bývalej „Metropolky“ na Mickiewiczovej ul. č 18/1 v Bratislave (od roku 1969). Po reštitúciách bola budova prevedená do vlastníctva príbuzných pôvodných majiteľov, ktorí zahájili rozsiahlu rekonštrukciu budovy a trvali na urýchlenom vysťahovaní sa všetkých nájomníkov. V decembri 1992 sa Sekretariát presťahoval do prenajatých priestorov na Legionárskej ulici č. 4 v Bratislave, ktoré boli vo veľmi zlom technickom stave, čo si vyžiadalo rozsiahlejšie stavebné úpravy. Dňa 24. augusta 2004, minister zdravotníctva SR, MUDr. Rudolf Zajac (2002 – 2006) na verejnom zhromaždení zástupcov Ministerstva zdravotníctva SR (ďalej len MZ SR), poslancov, predstaviteľov odborných spoločností SLS, stavovských organizácií, asociácií a iných profesijných organizácií, ktoré sa týkalo pripravovaných rozsiahlych legislatívnym zmien, slávnostne odovzdal prof. MUDr. Petrovi Krištúfkovi, CSc. (vtedy prezidentovi SLS) symbolický kľúč od budov na Cukrovej ul. č. 3 v Bratislave (súpisné čísla 2373 a č. 6731) v Bratislave, ako vzácny dar na realizáciu projektu budovania **Domu zdravotníkov**, budúceho sídla SLS. Správa o odovzdaní daru bola publikovaná v Zdravotníckych novinách č. 30 dňa 26. augusta 2004 a v Medicínskom monitore č. 5/2004, s. 38.

Nakoľko platné právne predpisy neumožňovali priamy dar nehnuteľnosti z MZ SR na SLS riešili sa postupne všetky kroky a postupy v spolupráci s MZ SR na naplnenie tohto cieľa. MZ SR preto zriadilo štátnu príspevkovú organizáciu dňa 1. októbra 2004 (zriaďovacia listina číslo 19636-2/2004-SP).

Dom zdravotníkov sa dňa 2. novembra 2005 transformoval na neziskovú organizáciu s názvom „Dom zdravotníkov, n.o.“ (zakladateľmi boli MZ SR a SLS). O transformácii rozhodla Vláda SR uznesením číslo 683 zo dňa 7. 9. 2005. Krajský úrad Bratislava, odbor všeobecnej správy rozhodnutím číslo OVVS-2323/169/2005-NO zo dňa 2. 11. 2005 Dom zdravotníkov, n.o. zaregistroval.

Na základe darovacej zmluvy zo dňa 13. 01. 2006 boli budovy (súpisné čísla 2373 a č. 6731) v Bratislave na Cukrovej ulici č. 3 dňa 14. marca 2006 prevedené do vlastníctva SLS (vklad bol povolený dňa 5. apríla 2006). Pozemky pod budovami a priľahlý dvor nebolo možné previesť do vlastníctva SLS, nakoľko sú vedené ako prioritný majetok, preto bolo potrebné doriešiť ďalší krok v súlade s platnými právnymi predpismi.

SLS dňa 16. mája 2006 založila **Nadáciu Dom zdravotníkov**. Ministerstvo vnútra SR Nadáciu Dom zdravotníkov zaregistrovalo dňa 25. mája 2006 pod číslom 203/Na-2002/842. Na základe rozhodnutí správnych rád oboch organizácii došlo dňa 15. novembra 2006 k zlúčeniu Domu zdravotníkov, n.o. s Nadáciou Domu zdravotníkov, kde majetok, vrátane pozemkov prešli do vlastníctva Nadácie Domu zdravotníkov a k zrušeniu Domu zdravotníkov, n.o.

Obr. 1.
Dom zdravotníkov SLS
(DOMUS MEDICA)
Sídlo SLS, Cukrová 3, Bratislava

V súčasnosti sú pozemky naďalej vo vlastníctve Nadácie Domu zdravotníkov, nakoľko SLS a Nadácia Dom zdravotníkov uzatvorili dňa 11. septembra 2007 zmluvu o prevode vlastníctva, ale Správa katastra pre Hlavné mesto SR Bratislava zamietla návrh na vklad vlastníckeho práva s odôvodnením, že prioritný majetok nemožno prevádzať. SLS a Nadácia Dom zdravotníkov sa v tejto veci obrátili na príslušný súd, kde súdne konanie doteraz nebolo právoplatne ukončené.

Predsedovia a prezidenti Slovenskej lekárskej spoločnosti

Akad. prof. MUDr. Teofil Rudolf Niederland, DrSc. (*1915 – †2003) – lekár – internista, vedec, pedagóg, akademik SAV, člen korešpondent ČSAV, zakladateľ moderných klinických odborov na Slovensku (klinickej biochémie, klinickej farmakobiochémie a klinickej farmakoterapie). V rokoch 1959 – 1969 bol predsedom Slovenského výboru ČLS JEP a v rokoch 1969 – 1987 predsedom SLS. V tomto období sa opakovane striedal s českým reprezentantom vo funkcii predsedu ČSL JEP s reprezentantom Českej lekárskej spoločnosti.

Prof. MUDr. Gustáv Čierny, DrSc. (*1924 – †2011) – lekár – anatóm, vedec a pedagóg, odborne a profesijne zameraný na neuroanatómiu. Predsedom SLS bol v rokoch 1987 – 1991. Osobitným prínosom prof. Čierneho bolo jeho pôsobenie v redakčných radách časopisov SLS (Revue ošetrovateľstva, sociálnej práce a laboratórnych metodík, predtým Revue ošetrovateľstva a laboratórnych metodík, Monitor medicíny SLS, predtým Medicínsky monitor). Po skončení funkčného obdobia, až do posledných rokov svojho života sa významne podieľal na činnosti Predsedníctva SLS, ako jeho čestný predseda.

Prof. MUDr. Branislav Lichardus, DrSc., Dr.h.c. (*1930 – †2019) – lekár – vedec a pedagóg, uznávaný odborník v oblasti základného výskumu vo fyziológii a patofyziológii so zameraním na endokrinológiu a nefrológiu. V rokoch 1992 – 1995 bol

predsedom Slovenskej akadémie vied a v rokoch 1991 – 1993 predsedom Slovenskej lekárskej spoločnosti. Na návrh vlády SR bol prezidentom SR vymenovaný za prvého veľvyslanca SR v USA (1994 – 1998), preto svoje pôsobenie vo funkcii predsedu SLS ukončil o rok skôr. Vo funkcii ho vystriedala prof. MUDr. Eva Brixová, DrSc., vtedy podpredsedníčka SLS.

Prof. MUDr. Eva Brixová, DrSc. (*1928 – †2005) – lekárka – internistka so zameraním na gastroenterológiu a hepatológiu, vedecká a pedagogická pracovníčka. Predsedníčkou Slovenskej lekárskej spoločnosti bola v rokoch 1993 – 1994. Neskôr sa ako členka Predsedníctva SLS venovala spolupráci s partnerskými organizáciami v zahraničí (WMA, UEMS/EACCME a i.).

Prof. MUDr. Rastislav Dzúrik, DrSc. (*1929 – †2014) – lekár – internista so zameraním na klinickú biochémiu, farmakológiu, klinickú farmakológiu a nefrológiu, vedec a pedagóg. Predsedom SLS bol v rokoch 1994 – 2003, dve funkčné obdobia. Významnou mierou prispel k rozvoju medzinárodnej spolupráce SLS s európskymi a svetovými partnerskými organizáciami. Založil tradíciu organizovania Kongresov SLS, tematicky zameraných na lekárov prvého kontaktu a tzv. „hot-topic“ v medicíne.

Prof. MUDr. Peter Krištúfek, CSc. (*1945) – lekár – pneumológ a ftizeológ, vedec a pedagóg. Prezidentom SLS bol štyri funkčné obdobia (2003 – 2015). Významnou mierou sa zaslúžil o získanie budovy na Cukrovej ul. 3 v Bratislave (súčasné sídlo SLS), založenie Nadácie Dom zdravotníkov, vydávanie časopisu Monitor medicíny SLS, založenie Slovenskej akreditačnej rady pre kontinuálne medicínske vzdelávanie (SACCME) a realizáciu projektu uvádzania osobností slovenskej medicíny do Dvorany slávy SLS.

Dr.h.c. prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., MHA, MPH (*1948) – lekár – urológ, vedec a pedagóg, ktorý sa v klinickej praxi venuje nádorovým ochoreniam nadobličiek a prostaty, detskej urológii, odberom a transplantáciou obličiek, deriváciou moču a poruchou sexuálnych funkcií u mužov. Prezidentom SLS sa stal v roku 2016. V Prezídiu SLS (predtým Predsedníctve) pôsobil niekoľko funkčných období vo funkcii viceprezidenta (predtým podpredseda). Bol predsedom Slovenskej urologickej spoločnosti a je členom výborov viacerých odborných spoločností (napr. transplantologickej, sexuologickej a i.).

Súčasní členovia Prezídia a Dozornej rady SLS

zvolení na funkčné obdobie rokov 2016 – 2019

Členovia Prezídia SLS s hlasom volebným

- Dr.h.c., prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., MHA, MPH – prezident
- prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc. – vedecký sekretár
- prof. MUDr. Juraj Payer, PhD., MPH, FRCP – I. viceprezident
- prof. MUDr. Ján Danko, PhD. – II. viceprezident
- prof. MUDr. Jozef Glasa, CSc., PhD. – III. viceprezident
- doc. MUDr. Peter Pružinec, CSc., mim.prof. – člen
- prof. MUDr. Igor Riečanský, DrSc. – člen a predseda komisie pre posudzovanie návrhov na pocty a ceny
- prof. MUDr. Jozef Rovenský, DrSc. – člen
- prof. MUDr. Peter Krištúfek, CSc. – čestný prezident a člen
- prof. MUDr. Pavol Jarčuška, PhD. – člen
- MUDr. Irina Šebová, CSc., MPH – členka
- prof. MUDr. Mária Šimaljaková, PhD. – členka
- prof. MUDr. Miloš Jeseňák, PhD., MBA, MHA – člen
- prof. MUDr. Miroslav Borovský, CSc. – člen
- prof. MUDr. Zuzana Gdovinová, CSc., FESO – členka

Členovia Prezídia SLS s hlasom poradným

- Dr.h.c. prof. RNDr. Jozef Čižmárik, PhD. (prezident Slovenskej farmaceutickej spoločnosti, o.z. SLS)
- PhDr. Andrea Bučuričová (prezidentka Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek, o.z. SLS)

Zoznam členov Dozornej rady SLS

- doc. MUDr. Ivan Bartošovič, PhD., mim. prof. – predseda
- doc. MUDr. Mária Štefkovičová, PhD., MPH – členka
- MUDr. Jozef Babala, PhD. – člen

Zoznamy členov výborov a dozorných rád organizačných zložiek SLS sú zverejnené na ich vlastných web stránkach. Abecedné zoznamy odborných spoločností SLS, ich sekcií, spolkov lekárov a spolkov farmaceutov, kolektívnych a pridružených členov, s ich číselnými kódmi, zaužívanými skratkami a počtami členov sú v prílohe tejto publikácie.

Marcus Tullius Cicero (106 – 43 p.n.l) sa vyjadril, že história je svedectvom času, svetlom pravdy, životom pamäti, učiteľkou života a zvestovateľkou dávnych dôb. **História SLS a jej odborných spoločností a spolkov je spojená so životom a prácou tých, ktorí ju zakladali, budovali a tvorivo prispievali nielen k jej rozvoju, ale aj rozvoju vzdelanosti a kultúry u nás. Nezabúdajme na nich, na ich odkazy a hodnoty, ktoré vyznávali a ktoré zostávajú hodnotami nielen pre súčasnosť, ale aj pre budúcnosť.**

Dr.h.c. prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., MHA, MPH
PhDr. Želmíra Mácová, MPH

História odborných spoločností SLS

Slovenská spoločnosť akupunktúry (S.S.A.)

S.S.A. je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 62

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Bangha Ondrej, vedecký sekretár MUDr. Svitková Katarína, 1. viceprezident MUDr. Petrovics Gabriel, 2. viceprerzident MUDr. Rosinský Teodor, CSc., 3. viceprezident MUDr. Herdics Ján, 4. viceprezident MUDr. Môcik Milan, členovia výboru MUDr. Balková Dagmar, MUDr. Balogh Vladimír, hospodár MUDr. Ondrejkovičová Alena, PhD., dozorná rada MUDr. Korman Rastislav, MUDr. Siveková Danuša, MUDr. Šmirala Jozef

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: členstvo v ICMART (International Council of Medical Acupuncture and Related Techniques)
Vlastné odborné časopisy: Acupunctura Bohemo Slovaca (od 1994)
Vlastné pocty a ceny: Pocta doc. MUDr. J. Šmiralu, PhD. (od 2017)

Z histórie odbornej spoločnosti

Akupunktúra, jej začiatky a súčasnosť na Slovensku

Súčasný stav uplatňovania akupunktúry a jej pridružených techník na Slovensku je výsledkom dlhotrvajúceho úsilia lekárov – nadšencov. Medzníkom jej moderného rozvoja v medicíne sú šesťdesiate roky minulého storočia. V tomto období začal aj výskum klinických účinkov a mechanizmov pôsobenia akupunktúry a jej pridružených techník vo viacerých krajinách sveta. Priekopníkmi boli lekári-neurológovia, anesteziológovia a lekári z odboru Fyziatria, balneológia a liečebná rehabilitácia.

Začiatky akupunktúry na Slovensku

Prvé informácie o akupunktúre a jej možnom liečebnom využití siahajú do r. 1958, keď sa objavil článok o akupunktúre v časopise federácie socialistickej mládeže Medical student (T. Rosinský). MUDr. Richard Umlauf, zástupca náčelníka chirurgického oddelenia Vojenskej nemocnice v Ružomberku, sa s akupunktúrou zoznámil pri misii, ktorá dohliadala na prímerie pri Kórejskom konflikte na 38. rovnobežke. Svoje skúsenosti s akupunktúrou z tohto pobytu publikoval r. 1961 v časopise Praktický lékař. Vedúci lekár kúpeľov Brusno MUDr. Jozef Šmirala začal používať akupunktúru v indikáciách odboru FBLR ako jeden z prvých lekárov na Slovensku. Od roku 1963 sa už viacerí lekári vykonávajúci akupunktúru v bývalom Československu začínali stretávať na spoločných pracovných podujatiach v Ružomberku.

I. celoštátna pracovná konferencia o akupunktúre na Slovensku sa konala r. 1965 z iniciatívy MUDr. Richarda Umlaufa a MUDr. Rosinského v Ružomberku.

II. celoštátna pracovná konferencia o akupunktúre sa konala v Ružomberku r. 1969. Ako hosť bol pozvaný aj MUDr. E. Karský. Na nej bola založená Československá spoločnosť akupunktúry. V prípravnom výbore boli MUDr. R. Umlauf, MUDr. T. Rosinský, MUDr. A. Rosina, MUDr. J. Soukup, st., MUDr. J. Marek, MUDr. J. Šmirala, MUDr. V. Kajdoš. Od tohto roku sa oficiálne datuje história akupunktúry v bývalom Československu.

III. štátna pracovná konferencia o akupunktúre sa konala roku 1973 v Brne a od tohto roku sa spoločné odborné podujatia organizovali každoročne – striedavo na Slovensku a v Čechách. Významným bol jún 1981, kedy bol Československý kongres o akupunktúre s medzinárodnou účasťou v Brne. Do tohto roku (od r. 1965) bolo na území bývalého Československa zorganizovaných 30 bilaterálnych konferencií, niektoré už aj s medzinárodnou účasťou a 21 vedeckých schôdzí a pracovných sympózií. V júni 1992 sa konal XV. česko-slovenský kongres akupunktúry s medzinárodnou účasťou v Bratislave a odvtedy sa zaužíval názov Congressus acupuncturae Slovaciae et Bohemiae cum partitipatione internationali.

Vznik Slovenskej spoločnosti akupunktúry, organizačná zložka Slovenskej lekárskej spoločnosti

Úsilie o zastrešenie a registráciu akupunktúry v Slovenskej lekárskej spoločnosti sa naplnilo v novembri 1973 vznikom Komisie akupunktúry pri Slovenskej fyziatrickej spoločnosti (SFS) Slovenskej lekárskej spoločnosti. Mala 36 členov, ktorí si zvolili výbor v tomto zložení: MUDr. R. Umlauf, CSc., predseda, MUDr. T. Rosinský, CSc., podpredseda, MUDr. G. Škvaril, tajomník, MUDr. I. Béreš, MUDr. A Rosina a MUDr. J. Šmirala, členovia výboru. Po odchode MUDr. R. Umlaufa na nové pracovisko do Brna (r. 1976) bol za predsedu komisie zvolený MUDr. J. Šmirala., noví členovia výboru sa stali MUDr. E. Haspelová a MUDr. M. Môcik (obr. 1).

Obrázok 1. Priekopníci akupunktúry na Slovensku doc. MUDr. Šmirala, PhD., MUDr. Umlauf, CSc.

Výbor prevzal štafetu presadzovania a integrácie akupunktúry do modernej medicíny na Slovensku. V januári 1980 sa Komisia akupunktúry pri SFS pretransformovala na Sekciu akupunktúry pri SFS. Zoznam funkcionárov výboru: MUDr. J. Šmirala – predseda, MUDr. T. Rosinský, CSc. – podpredseda, MUDr. G. Škvaril – ved. sekretár, členovia výboru MUDr. I. Béreš, MUDr. E. Haspelová, MUDr. M. Môcik, MUDr. A. Rosina, MUDr. F. Semrič, MUDr. O. Bangha.

Výbor Sekcie akupunktúry pri Slovenskej fyziatrickej spoločnosti (SFS) spolu s výborom Sekcie akupunktúry pri Českej fyziatrickej spoločnosti ČFS vytvorili r. 1982 Federálny výbor Sekcií akupunktúry pri Československej fyziatrickej spoločnosti (ČsFS). Vo funkcii predsedu Federálneho výboru v dvojročných funkčných obdobiach až do roku 1990 sa striedali predseda Sekcie akupunktúry pri ČFS MUDr. R. Umlauf, CSc., a predseda Sekcie akupunktúry pri SFS MUDr. J. Šmirala, PhD.

Po predchádzajúcom schválení na mimoriadnom zasadaní Prezídia SLS bola 27. 4. 1990 na ustanovujúcej konferencii konštituovaná Slovenská spoločnosť akupunktúry, ako samostatná odborná a organizačná zložka Slovenskej lekárskej spoločnosti s počtom 282 členov. V priamych demokratických voľbách bol zvolený nový výbor v zložení: predseda: MUDr. J Šmirala, 1. podpredseda: MUDr. T. Rosinský, CSc., 2. podpredseda: MUDr. M. Môcik, vedecký sekretár: MUDr. O. Bangha, členovia výboru MUDr. I. Béreš, MUDr. J. Gmitrov, MUDr. K. Hollý, MUDr. J. Chovanec, MUDr. A. Rosina a MUDr. R. Sedlák. Náhradník MUDr. I. Šimig, revízori: MUDr. Ľ. Bada a MUDr. V. Balogh.

Činnosť SSA o. z. SLS od r 1990

R. 1993 bola Spoločnosť akupunktúry premenovaná na Slovenskú spoločnosť akupunktúry organizačná zložka Slovenskej lekárskej spoločnosti. Jej predsedom (až do r. 2012) bol doc. MUDr. Jozef Šmirala, PhD. V marci 1993 – vychádza informačný bulletin Československá akupunktúra, šéfredaktor MUDr. J. Marek, zástupca MUDr. O. Bangha.

18. – 19. júna 1993 sa konal 1. slovenský kongres akupunktúry s medzinárodnou účasťou v Bratislave, po dohode s výborom českej lekárskej akupunkturistickej spoločnosti (kongresy oboch spoločnosti budú spoločné).

Roku 1994 bol časopis Československá akupunktúra premenovaný na Acupunctura Bohemo Slovaca.

Na generálnom zhromaždení delegátov v Kodani získala Slovenská spoločnosť akupunktúry r. 1994 kolektívne členstvo v ICMART (International Council of Medical Acupuncture and Related Techniques).

Nový výbor po voľbách 1998: prezident doc. MUDr. J. Šmirala, PhD., viceprezident MUDr. T. Rosinský, CSc., MUDr. M. Môcik, MUDr. J. Herdics, členovia, MUDr. Gmitrov, MUDr. G. Petrovics, MUDr. Hollý, MUDr. G. Solár, MUDr J. Gajdoš, MUDr.

Obrázok 2. Výbor S.S.A. po voľbách r. 1998

A. Ondrejkovičová, MUDr. V. Balogh, MUDr. D. Siveková, MUDr. O. Motošková (obr. 2).

Roku 1999 bolo po trojročnej prestávke obnovené vydávanie časopisu Acupunctura Bohemo Slovaca.

Rok 2000 XX. Congressus acupuncturae Bohemiae et Slovaciae cum partitipatione internationali sa konal v Brne. V Bratislave bola založená Sekcia akupunktúry SLK, prvou predsedníčkou bola zvolená MUDr. A. Ondrejkovičová, PhD.

Ďalšie kongresy na Slovensku sa konali v Košiciach, v Prešove, vo Vyhniach, v Poprade, vo Zvolene, v Starej Lesnej. Do nového výboru a dozornej rady r. 2012 boli zvolení MUDr. O. Bangha – prezident, viceprezident MUDr. T. Rosinský CSc., MUDr. J. Herdics, MUDr. M. Môcik, MUDr. V. Balogh, MUDr. D. Balková, MUDr. A. Ondrejkovičová, PhD., MUDr. G. Petrovics, MUDr. A. Ľuptáková. MUDr. R. Korman, MUDr. D. Siveková, MUDr. J. Šmirala, jr. Voľby do výboru v r. 2016 potvrdili všetkých členov výboru SSA o. z. SLS. MUDr. A. Ľuptáková sa vzdala členstva vo výbore, náhradníkom bola MUDr. K. Svitková.

Od r. 2016 vybor SSA o. z. SLS začal každoročne organizovať pracovné dni s názvom Šmiralove dni akupunktúry, venované uplatneniu akupunktúry vo vybranom medicínskom odbore.

Od r. 2017, v súlade so štatútom SSA SLS, je ako prejav úcty a vďaky k doc. J. Šmiralovi, udeľovaná pocta s názvom „Pocta doc. MUDr. J. Šmiralu, PhD.“ najaktívnejším členom (nielen) našej spoločnosti ako aj tým, ktorí pomáhali budovať náš odbor.

XXX. Congressus acupuncturae, Slovaciae et Bohemiae cum partitipatione internationali sa konal v dnoch 14. – 16. júna 2019 v Starej Lesnej.

Legislatíva a vzdelávanie

Legislatívne zázemie získala akupunktúra r. 1977 Metodickým opatřením Ministerstva zdravotnícтví ČSR pro zabezpečení jednotného postupu při vykonávaní akupunktury a Metodickou smernicou MZ SSR č. 20/1979 Postup pri vykonávaní akupunktúry, kde bola definovaná ako interdisciplinárna lekárska metóda diagnostiky, prevencie a liečby. Vydaním koncepcie sa stala samostatným nadstavbovým odborom medicíny.

Roku 1993 vychádza Koncepcia samostatného lekárskeho špecializačného odboru Akupunktúra (Vestník MZ SR 1993, čiastka 14–18). Hlavným odborníkom MZ SR interdisciplinárneho medicínskeho odboru Akupunktúra až do r. 2000 bol menovaný MUDr. Jozef Šmirala, PhD. Z titulu tejto funkcie, spolu s ďalšími členmi výboru odbornej spoločnosti, spolupracovníkmi na oddelení akupunktúry, stále vyvíjal úsilie o organizačné a legislatívne dobudovanie odboru a sprístupnenie akupunktúry v zdravotnej starostlivosti.

Do Liečebného poriadku bola akupunktúra zaradená r. 1995. Výkony boli uhrádzane v plnej výške z prostriedkov zdravotných poisťovní lekárom, ktorí absolvovali základný kurz akupunktúry a vykonali záverečnú skúšku.

Roku 1996 bol za experta Slovenskej lekárskej komory pre akupunktúru menovaný MUDr. O. Bangha. V októbri 1996 bola založená Subkatedra akupunktúry pri Katedre fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie pracovníkov v zdravotníctve, so sídlom na Oddelení akupunktúry Ústavu tuberkulózy a respiračných chorôb v Podunajských Biskupiciach. Vedúcim Subkatedry akupunktúry bol v máji 1997 MUDr. Ondrej Bangha

Novelizovaný zákon NR SR C. 271/1997 zaradil akupunktúru na úroveň nadštandardnej zdravotnej starostlivosti. Nariadením vlády SR č. 156/2002 O odbornej spôsobilosti pracovníkov v zdravotníctve a 157/2002 O ďalšom vzdelávaní zdravotníckych pracovníkov bola akupunktúra zaradená ako nadstavbový odbor nad základnými odbormi FBLR a Neurológiou. Začiatkom roka 2004 bolo vydané Nariadenie vlády Z. 213/2004 Z. z. O ďalšom vzdelávaní pracovníkov v zdravotníctve, ktoré degradovalo postavenie akupunktúry v akademickej rovine, bola definovaná ako certifikovaná činnosť v certifikovaných metódach.

Úsilím všetkých odborných zložiek Slovenskej spoločnosti akupunktúry o. z. SLS, Sekcie akupunktúry SLK, Sekcie akupunktúry ASLSR, Subkatedry akupunktúry pri Katedre FBLR, hlavného odborníka pre FBLR prof. MUDr. J. Čelku CSc., a predovšetkým úsilím výboru SSA o.z. SLS pod vedením doc. MUDr. J. Šmiralu PhD., bolo koncom roka vydané Nariadenia vlády SR č. 743/2004 Z. z., kde bola akupunktúra zaradená medzi tzv. subšpecializačné odbory. V júni 2006 nadobudla činnosť novelizovaná Koncepcia zdravotnej starostlivosti v odbore Akupunktúra.

Hlavným odborníkom MZ SR bol menovaný MUDr. G. Solár. R. 2007 členovia výboru SSA o. z. SLS a prizvaní odborníci začali pripravovať špecializačný študijný program pre medicínsky odbor Akupunktúra. Roku 2007 bol menovaný do funkcie hlavného odborníka MZ SR MUDr. V. Balogh.

Roku 2009 bol na SZU zriadený Ústav tradičnej čínskej medicíny (UTČM), do ktorého bola začlenená Subkatedra akupunktúry, ktorá sa stala od r. 2010 Katedrou akupunktúry UTČM LF SZU.

V roku 2012 MZ SR vydalo Rozhodnutie o vydaní osvedčenia o akreditácii špecializačného študijného programu v zdravotníckom povolaní lekár v špecializačnom odbore Akupunktúra. Zároveň boli akreditované tri školiace pracoviská. Hlavným odborníkom MZ SR pre odbor Akupunktúra bola menovaná MUDr. A. Ondrejkovičová, PhD.

V šk. r. 2017/2018 bola zahájená v odbore Akupunktúra dvojsemestrálna výučba slovenských i zahraničných študentov všeobecného lekárstva, v 5. ročníku medicíny na Lekárskej fakulte SZU s prednáškami teoretických základov tradičnej čínskej medicíny a akupresúry, ako voliteľný predmet. Vyučujúcimi sú lekári so špecializáciou v odbore Akupunktúra, všetci sú členmi SSA o. z. SLS.

Roku 2017 bol špecializačný študijný program v špecializačnom odbore Akupunktúra Akreditačnou komisiou MZ SR reakreditovaný. Do roku 2018 úspešne absolvovalo špecializačnú skúšku z odboru 61 lekárov.

Pracoviská

Roku 1974 na pokyn Ministerstva zdravotníctva SR riaditeľ VÚHB (Výskumného ústavu humánnej bioklimatológie) v Bratislave prof. MUDr. Juraj Kolesár DrSc., zriadil miesto odborného pracovníka pre akupunktúru s cieľom absolvovať školenie v akupunktúre v zahraničí (Moskva), potvrdiť klinickú účinnosť akupunktúry a podieľať sa organizačne na jej integrácii do Slovenského zdravotníctva. Miesto konkurzom obsadil čerstvo atestovaný neurológ MUDr. Milan Môcik. Bolo to prvé oficiálne výskumné pracovisko akupunktúry na Slovensku i v bývalom Československu.

Komisiu a Sekciu akupunktúry odborne zastrešoval vedúci Subkatedry fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie, prednosta Fyziatricko-geriatrickej kliniky a hlavný odborník pre odbor FBLR MZ SSR prof. MUDr. J. Kolesár, DrSc.

Od roku 1975 robil MUDr. M. Môcik informatívne prednášky o akupunktúre v rámci predatestačných školení lekárov FBLR. Po jeho odchode z VÚHB túto činnosť vykonával MUDr. J. Šmirala, neskôr MUDr. O. Bangha, MUDr. V. Balogh a následne MUDr. A. Ondrejkovičová, PhD.

V januári 1979 boli založené tri pracoviská akupunktúry na Slovensku. V NSP III. v Nitre vzniklo prvé oddelenie akupunktúry v rámci oddelení spoločných liečebných a vyšetrovacích zložiek (prim. MUDr. M. Môcik), v ÚTaRCH v Bratislave-Podunajských Biskupiciach bola založená ambulancia akupunktúry pri oddelení FBLR (MUDr. O. Bangha) a vo FN v Bratislave bola zriadená ambulancia akupunktúry, ktorá sa koncom roka pretransformovala na samostatné oddelenie poliklinického typu (vedúcim oddelenia akupunktúry sa stal MUDr. J. Šmirala). Roku 1984 sa aj ambulancia akupunktúry pri oddelení FBLR v Bratislave-Podunajských Biskupiciach pretransformovala na samostatné oddelenie akupunktúry (vedúci oddelenia MUDr. O. Bangha).

Oddelenie akupunktúry vo Fakultnej nemocnici v Bratislave pod vedením MUDr. J. Šmiralu bolo v pôsobnosti odborno-metodického centra s celoslovenskou pôsobnosťou. R. 1984 vzniklo nové akupunktúrne pracovisko v Komárne (prim. MUDr. J. Herdics). V rokoch 1992 – 1997 vznikajú ďalšie samostatné pracoviská akupunktúry v Kysuckom Novom Meste, Bratislave a v Košiciach. Na Bezručovej ul. v Bratislave vznikla Ambulancia chronickej bolesti a akupunktúry (MUDr. A. Ondrejkovičová, CSc.).

Prednášková a publikačná činnosť

Okrem desiatok prednášok na odborných medicínskych fórach vyšli viaceré odborné publikácie doma i v zahraničí. Medzi prvými bola r. 1991 vo vydavateľstve Osveta slovenská učebnica akupunktúry Praktická akupunktúra, na IVZ v Bratislave skriptá Základy praktickej akupunktúry (zostavovateľom oboch publikácii je MUDr. J. Šmirala). R. 1992 vyšla odborná publikácia Moxa (MUDr. O. Bangha) a populárno-vedecká publikácia Zdravie na ruke, vždy po ruke (MUDr. J. Pukluš). R. 1994 vyšla publikácia Úvod do metódy jednotného H diagramu (MUDr. Herdics). Roku 2005 vyšlo Kompendium akupunktúry 1 (MUDr. J. Šmirala, PhD. a kol.), r. 2007 prepracovaná publikácia Moxování v tradiční čínské medicíne (MUDr. O. Bangha).

Na vytvorenom e-learningovom portáli SLK publikovali naši kolegovia, členovia Slovenskej spoločnosti akupunktúry, práce, ktoré sa tak stali prístupné pre všetkých lekárov. Roku 2011 vychádza Kompendium akupunktúry 2 (zostavovatelia doc. MUDr. J. Šmirala, PhD., a MUDr. A. Ondrejkovíčová, PhD.) a Úvod do dekódovanej akupunktúry (MUDr. Herdics). R. 2012 vyšla vedecko populárna publikácia Akupresúra, šanca pre zdravie, šanca pre každého (doc. MUDr. Šmirala, PhD., a MUDr. Šmirala, Jr.). O rok neskôr publikácia Netradičný pohľad na akupunktúrny systém (MUDr. J. Herdics). R. 2015 EAV, Metóda celostnej medicíny (MUDr. R. Korman, MUDr. M. Kormanová), r. 2016 je to v ČR publikácia Akupunktúra a gonartróza (MUDr. A. Ondrejkovičová, MUDr. J. Odnoga). V období rokov 2009 – 2016 vychádzajú päťdielne skriptá pre potrebu ÚTČM LF SZU s názvom Tradičná čínska medicína (MUDr. G. Petrovics, MUDr. V. Balogh), ktorá bola o rok poskytnutá aj v elektronickej forme pre potrebu lekárov v príprave na špecializačnú skúšku z odboru.

Záver

Aj keď roku 1997 dostupnosť akupunktúry utrpela jej preradením medzi nadštandardnú starostlivosť, záujem o ňu narastal ako medzi pacientami tak aj medzi lekármi. Možno konštatovať, že lekárska obec zmenila svoje odmietavé stanovisko, a akupunktúra prežíva svoju renesanciu. Stúpa počet erudovaných lekárov, úspešne liečených pacientov a zvyšuje sa aj počet výskumných pracovísk. Akupunktúru uznáva a podporuje WHO (pre liečbu chronickej bolesti) a podporuje jej vykonávanie. Možno konštatovať, že proces integrácie akupunktúry do modernej medicíny, ktorý na Slovensku začal v šesťdesiatych rokoch minulého storočia, dnes úspešne pokračuje a sme svedkami vzniku novej medicíny tretieho typu, ktorá bude syntézou východnej i západnej medicíny. Iba jednej dobrej medicíny, ako hovorieval náš učiteľ a kolega doc. MUDr. Jozef Šmirala, PhD.

Alena Ondrejkovičová

Slovenská spoločnosť alergológie a klinickej imunológie (SSAKI)

Slovak Society of Allergy and Clinical Immunology

SSAKI je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 01

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady (podľa abecedy): Peter Čižnár, Eva Dzurillová, Ivan Hlinka, Luděk Hochmuth, Martin Hrubiško, Miloš Jeseňák, Klára Kossárová, Radovan Košturiak, Eva Lapšanská, Ján Mikler, Jela Petrisková, Peter Pružinec, Alena Smiešková, Mária Schvalbová

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: SSAKI je členom European Academy of Allergy and Clinical Immunology (EAACI); úzko spolupracuje s Českou společností alergologie a klinické imunologie.
Vlastné odborné časopisy: Klinická imunológia a alergológia (r. 2019 vychádza už 29. ročník).
Vlastné pocty a ceny: SSAKI udeľuje čestné členstvo, inú (vlastnú) cenu/ poctu nemá.

Z histórie odbornej spoločnosti

Alergológia a klinická imunológia tvoria v súčasnosti jeden odbor, jednu špecializáciu, a preto tento odbor v rámci SLS zastrešuje Slovenská spoločnosť klinickej imunológie a alergológie (SSAKI). Cesta k takto chápanému odboru však bola postupná. Pojmy ako alergia, alergické choroby a klinická imunológia sa zrodili na začiatku 20. storočia. Choroby, ktoré do odboru patria, sú známe od dávnych čias, ale až v 20. storočí dostali svoje pomenovanie, definíciu a obsah. Tieto choroby sa vyskytujú naprieč všetkými ostatnými medicínskymi odbormi, zahŕňajú klinickú aj laboratórnu časť. Preto je súčasný odbor klinická imunológia a alergológia typickým interdisciplinárnym odborom.

Vo svete a podobne aj v bývalom Československu alergológia ako medicínsky odbor vychádzala z teoretických základov imunológie. Súčasne sa na prelome 60. a 70. rokov vyvíjala klinická imunológia, ktorá sa zaoberá všetkými imunologicky podmienenými chorobami. Keďže alergia má podstatu v hypersenzitívnej imunitnej odpovede, logickým vyústením bolo, že vo svete sa v oblasti klinickej medicíny postupne etablovali jednotné alergologické – imunologické spoločnosti.

V roku 1951 vznikali celoštátne odborné sekcie vtedajšej Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyňu (ČSLS JEP), vrátane niektorých slovenských sekcií – takto sa kreovala dermatovenerologická sekcia a v nasledujúcom roku 1952 aj mikrobiologicko-epidemiologická sekcia ČSLS JEP. Pôvodne sa lekári, ktorí sa na Slovensku venovali problematike budúcej klinickej imunológie a alergológie (KIA) etablovali na pôde dermatológie a mikrobiológie. Roku 1952 vznikla na československom dermatologickom kongrese v Mariánskych Lázňach alergologická sekcia pri dermatovenerologickej spoločnosti a roku 1957 aj samostatná Alergologická spoločnosť ČSLS JEP.

Na Slovensku sa alergológii a klinickej imunológii (spočiatku nezávisle na sebe) venovali viacerí významní predstavitelia dermatovenerológie, klinickej mikrobiológie a pediatrie. Dermatológovia (prof. Eugen Hegyi) sa vtedy viac venovali problematike alergií, mikrobiológovia (prof. Ján Štefanovič, doc. Zora Staršia) viac problematike imunológie, rozvíjali napríklad prípravu mikrobiálnych autovakcín. Klinickú imunológiu a alergológiu rozvíjali aj pediatri (v prvom rade prof. Andrej Getlík a neskôr jeho žiak prof. Ivan Hruškovič) a ďalší klinickí pracovníci. Situácia sa zmenila až r. 1968 federalizáciou bývalého Československa, kedy začali vznikať jednotlivé národné odborné spoločnosti. K budovaniu nového odboru významne prispeli mnohí výnimoční lekári – za všetkých spomeňme v Prešove Ladislava Szantoa, v Košiciach Milana Gumana, v Martine Jiřího Čápa, či v Bratislave dr. Zvarovú alebo Júliu Michaličkovú. Viacerí z nich sa podieľali aj na vzniku novej odbornej spoločnosti.

SSAKI vznikla niekedy r. 1972 (žiaľ presné záznamy chýbajú). Prvým prezidentom SSAKI bol prof. Eugen Hegyi, vedeckou sekretárkou doc. Zora Staršia. Prvý zjazd novo kreovanej spoločnosti sa konal v Košiciach (1976) – prezidentom zjazdu bol Milan Guman. Začiatkom 80. rokov prevzala predsednícku funkciu vo výbore Z. Staršia, vedeckým sekretárom sa stal doc. Štefan Nyulassy. Po roku 1989 sa prezidentom SSAKI stal na niekoľko funkčných období Š. Nyulassy, vedeckým sekretárom doc. Peter Pružinec. Na prelome tisícročí sa na jedno funkčné obdobie stal prezidentom doc. Vladimír Pohanka, nasledujúce dve funkčné obdobia bol prezidentom

spoločnosti dr. Miroslav Vrlík. Súčasným prezidentom SSAKI je doc. Martin Hrubiško, funkciu vedeckého sekretára spoločnosti zastáva prof. Peter Pružinec.

Spolu s kreovaním odbornej spoločnosti sa tvorila základňa odborného vzdelávania v odbore. Prvým vedúcim najprv subkatedry a neskôr samostatnej katedry Klinickej imunológie vtedajšieho Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov (neskôr SPAM a teraz SZU) bol prof. J. Štefanovič (na klinickej výučbe sa intenzívne podieľal doc. A. Getlík), po ňom v 80. rokoch minulého storočia túto funkciu prevzal doc. Š. Nyulassi, CSc. Na klinickej výučbe sa významne podieľali prof. I. Hruškovič a prof. P. Pružinec, ktorý viac rokov viedol Katedru KIA, klinickú výučbu spolu s inými zabezpečoval doc. M. Hrubiško. V súčasnosti výučbu v odbore zastrešuje prof. M. Jeseňák (Jesseniova lekárska fakulta UK v Martine). Aj keď výpočet pedagógov nie je úplný, chceme vyjadriť na tomto mieste cez nich poďakovanie všetkým, ktorí sa nezmazateľne zapísali do histórie nášho odboru, vrátane práce v odbornej spoločnosti SSAKI SLS, o.z.

Martin Hrubiško

Slovenská anatomická spoločnosť (SAS)

SAS je organizačnou zložkou SLS | Kód 02

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady (volebné obdobie 7. 9. 2018 – 7. 9. 2022): predseda výboru prof. MUDr. E. Mechírová, CSc., viceprezident výboru doc. MUDr. I. Hodorová, PhD., vedecký sekretár prof. MUDr. M. Adamkov, CSc., pokladníčka doc. MVDr. I. Domoráková, PhD., členovia výboru: doc. MVDr. J. Mihalik, CSc., prof. MVDr. S. Rybárová, PhD., prof. RNDr. I. Varga, PhD. Dozorná rada: doc. RNDr. P. Weismann, PhD., doc. MUDr. A. Boleková, PhD., doc. MUDr. E. Kubíková, PhD.

Členstvá v zahraničných odborných spoločnostiach: členovia SAS sú členmi EFEM – European Federation for Experimental Morphology (od roku 2016).

Z histórie SAS

SAS nadviazala na predchádzajúcu spoločnú prácu v Československej anatomickej spoločnosti. Počiatky činnosti SAS sa viažu na vznik Anatomickej sekcie Čs. lekárskej spoločnosti J. E. Purkyňu (1958).

Pri svojom vzniku mala 91 členov. Členskú základňu SAS tvoria pracovníci morfologických pracovísk všetkých lekárskych fakúlt v SR, Univerzity veterinárneho lekárstva v Košiciach, Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre, Slovenskej akadémie vied. Členovia SAS sú lekári aj nelekári. Tým sa členská základňa SAS líši od členskej základne väčšiny odborných spoločností – organizačných zložiek Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS). Ide o pracovníkov, ktorí nepracujú v humánnej liečebnej praxi, ale v oblasti výučby a výskumu v teoretických lekárskych a biologických disciplínach, ako je anatómia, histológia, embryológia, cytológia, cytochémia, histochémia, biológia a iné.

Prvým predsedom anatomickej sekcie SAS bol akad. Ivan Stanek. Po jeho predčasnej smrti (1972) sa stal predsedom prof. Maršala (Neurobiologický ústav SAV v Košiciach). V ďalších rokoch boli predsedami SAS prof. Čierny a prof. Kapeller (Ústav anatómie a Ústav histológie a embryológie LF UK v Bratislave). Vo funkcii vedeckého sekretára sa vystriedali prof. Čierny, prof. Kapeller a prof. Mráz (Ústav anatómie LF UK v Bratislave). Potom bol predsedom doc. Belej (Ústav histológie a embryológie JLF UK v Martine) a vedeckým sekretárom prof. Maretta (Univerzita veterinárneho lekárstva v Košiciach). V súčasnosti SAS vedie prof. MUDr. E. Mechírová, CSc., vedecký sekretár je prof. MUDr. M. Adamkov, CSc.

Po federatívnom usporiadaní republiky sa vo funkcii predsedu a vedeckého sekretára Federálneho výboru striedali po dvoch rokoch predstavitelia výborov anatomických spoločností v Čechách a na Slovensku. Po rozdelení Českej a Slovenskej federatívnej republiky na dva samostatné štáty vznikli dve samostatné anatomické spoločnosti – česká a slovenská. Česká anatomická spoločnosť (ČAS) prestala byť organizačnou zložkou Českej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyňu a stala sa samostatným právnym subjektom. SAS ostala vo zväzku so SLS ako jej organizačná zložka. História samostatnej SAS sa začala písať od roku 1993, keď na 35. československom morfologickom zjazde došlo k rozdeleniu Československej anatomickej spoločnosti na Českú a Slovenskú anatomickú spoločnosť. Prvým predsedom SAS bol zvolený prof. MUDr. Karol Kapeller, DrSc.

SAS sa podieľala spolu s ČAS na organizovaní IV. európskeho anatomického kongresu v Prahe (1979) a usporiadala niekoľko bilaterálnych morfologických sympózií s morfológmi Nemeckej demokratickej republiky, ktoré mali vysokú odbornú úroveň. Jedným z najvýznamnejších podujatí Slovenskej anatomickej spoločnosti bol IX. Kongressus morphologicus Bratislava 12. – 15. 9.1966. Zúčastnili sa na ňom účastníci z 15 európskych štátov. Na kongrese bolo prezentovaných viac ako 200 odborných a vedeckých prednášok a posterov. Polovicu predniesli zahraniční účastníci. Kongres organizoval akad. Stanek so spolupracovníkmi. SAS podporovala cestou SLS účasť svojich reprezentantov na významných medzinárodných podujatiach, ako boli napr. X. svetový anatomický kongres v Tokiu (1975), IV. európsky anatomický kongres v Bazileji (1977) a viaceré anatomické podujatia v Európe.

Organizovaním pravidelných anatomických (morfologických) kongresov v SR poveruje postupne pracoviská, ktorých pracovníci tvoria členskú základňu SAS.

Kongresy SAS a ČAS sa konajú striedavo v českých a slovenských univerzitných mestách a bývajú spravidla spojené s prehliadkou pracovísk a výmenou skúseností priamo v laboratóriách. V snahe umožniť pracovníkom morfologických pracovísk na Slovensku prezniesť výsledky vlastného výskumu širšiemu okruhu záujemcov, organizovala SAS od r. 1976 tzv. „Monotematické pracovné dni SAS“, ktoré sa uskutočňovali na jednotlivých morfologických pracoviskách na Slovensku a zúčastňovali sa na nich záujemcovia z celej členskej základne SAS a ČAS a aj záujemcovia, ktorí neboli členmi SAS a SLS. Mimoriadne úspešný bol napr. III. monotematický pracovný deň (1977), ktorý sa týkal teratogénnych vplyvov a vývojových porúch pri šľachtení hydiny, čo je problém z morfologického hľadiska veľmi významný. Treba uviesť aj 22-ročnú tradíciu usporadúvania Košického morfologického dňa a 22-ročnú tradíciu vydávania recenzovaného Zborníka vedeckých prác (ISBN). Ďalšie monotematické pracovné dni zabezpečovali organizačne i programovo členovia SAS na rôznych pracoviskách. Tieto monotematické pracovné dni mali charakter celoslovenských (a celoštátnych) vedeckých sympózií. Pokračuje organizovanie medzinárodných morfologických kongresov každý tretí rok v spolupráci s Českou anatomickou spoločnosťou. Na LF UK sa už stal tradíciou Ladzianského deň (12 ročníkov), pričom každoročne bol vydaný aj zborník krátkych vedeckých a odborných článkov.

Eva Mechírová

Slovenská spoločnosť anestéziológie a intenzívnej medicíny (SSAIM)

Slovak society of anaesthesiology and intensive medicine

SSAIM je organizačná zložka SLS | Kód 03

Súčasní predstavitelia SSAIM (volebné obdobie 1. 1. 2019 – 1. 1. 2023): prezident doc. MUDr. Roman Záhorec, PhD., viceprezident doc. MUDr. Jozef Firment, PhD., vedecký sekretár MUDr. Matúš Pauliny, PhD., čestný prezident MUDr. Milan Onderčanin, PhD., členovia výboru: MUDr. Ľubomíra Romanová, PhD., MUDr. Katarína Galková, PhD., MUDr. Jozef Valky, PhD., Mgr. MUDr. Jozef Köppl, MUDr. Ingrid Olejarová, PhD., MPH. MUDr. Štefan Trenkler, PhD., MUDr. Michal Venglarčík, PhD., doc. MUDr. Milan Minárik, PhD., MUDr. Juraj Koutun, CSc., MUDr. Štefan Krbila, PhD. Dozorná rada: MUDr. Peter Szeghy, MUDr. Jaroslava Macková, MUDr. Tomáš Veselovský.

SSAIM má od roku 1994 svoje logo, ktorého autorom je L. Čisarik ml., (1953), slovenský grafik, heraldický výtvarník a ilustrátor. Logo nesie v sebe symboly makovicu (symbol liečby bolesti) a motýľa (strážca spánku). Logo je v troch farbách – biela je farbou čistoty, šľachetnosti lekárskeho povolania, odráža svetlo, modrá vyžaruje pokoj, ticho, vyrovnanosť a vysokú odbornú vzdelanosť a zelená pôsobí ako istota, rovnováha, farba zjednocujúca priestor, ktorá dáva nádej kriticky chorým.

Webová stránka: www.ssaim.sk

SSAIM je členom World federation of societies of anaesthesiologists (WFSA, od 1992) a World federation of societies of intensive and critical care medicine (WFSICCM, od 1993).

Vlastné odborné časopisy: AIM / Anestéziológia a intenzívna medicína (časopis vznikol r. 2012), v súčasnosti vychádza 8. ročník (Vydavateľstvo SOLEN/ Medical Education, ISSN 1339-0155).

SSAIM udeľuje tieto pocty:

- **Pamätná medaila T. Kadlica,** najvyššie ocenenie SSAIM
- **Strieborná Pamätná medaila T. Kadlica,** ktorej autorom medailér a sochár William Schiffer (*26. 10. 1920 †14. 08. 2007), bola vyrazená v kremnickej mincovni. Laureátmi sú Ondrej Bohuš, Janíková Marta, Juhás Štefan, Cmarková Vlasta, Malatinský Jozef, Lučanský Anton, Nabělková Darina, Fabuš Stanislav, Šteinerová Magda, Onderčanin Milan, Klima Rudolf, Potočná Mária, Silvay George, Májek Milan, Sániová – Drobná Beata, Trenkler Štefan.
- **Cena za publikačnú prácu A. Malatinského**
- **Čestné členstvo**
- **Pamätný list**

Z histórie odbornej spoločnosti

V tomto roku si pripomíname 50. výročie Slovenskej spoločnosti anestéziológie a resuscitácie (1969 – 1994), ktorá od roku 1993 nesie názov Slovenská spoločnosť anestéziológie a intenzívnej medicíny (1994 – 2019).

Anestézia a intenzívna medicína sa stala koncom prvej polovice dvadsiateho storočia limitujúcim faktorom rozvoja modernej chirurgie a medicíny vôbec. Rozvoj slovenskej anestéziológie v podstatnej miere ovplyvnila anglická škola. V Anglicku sa mladí medici a lekári z Československa inšpirovali modernou anestéziou. Pred hrozbou vojny sa uchýlili do emigrácie a návratom domov koncom štyridsiatych rokov pozitívne ovplyvnili vývoj československej medicíny (O. Bohuš).

Roku 1967 bola zriadená Klinika anestéziológie a resuscitácie Nemocnice akad. L. Dérera ILF v Bratislave. Stala sa nielen prvou na území Československa, ale bola aj iniciátorom odborného špecializačného vzdelávania a odborného a spoločenského života AR, ktoré vyústilo do sformovania odbornej spoločnosti. Pripomíname niekoľko významných medzníkov: 8. 12. 1951 – rozhodnutie výboru Chirurgickej

sekcie ČLS JEP zriadiť Anestéziologickú komisiu, 16. 5. 1952 – ustanovujúca schôdza Anestéziologickej komisie (Olomouc), 8. 12. 1960 – založenie Anestéziologickej komisie pri Slovenskej odbočke Chirurgickej sekcie Čs. lekárskej spoločnosti JEP, 9. 12. 1961 – založenie Slovenskej odbočky Anestéziologickej sekcie ČLS JEP, **28. 2. 1969 – založenie Slovenskej spoločnosti anestéziológie a resuscitácie (SSAR), 1993 – zmena názvu na Slovenská spoločnosť anestéziológie a intenzívnej medicíny (SSAIM).**

Zakladajúca schôdza SSAR sa konala 28. februára 1969 v Bratislave za prítomnosti 32 účastníkov, vrátane hosťa prof. Johna Nunna z Veľkej Británie. Za prvého predsedu SSAR bol zvolený doc. MUDr. T. Kadlic, ktorý sa po dvoch rokoch predsedníctva vzdal a miesto neho bola zvolená primárka MUDr. O. Poláčková 26. 2. 1971. Vedeckým sekretárom bol MUDr. Š. Kapustík a za prvých členov výboru boli zvolení: MUDr. O. Bohuš, MUDr. V. Cmarková, MUDr. A. Lučanský, MUDr. A. Malatinský, MUDr. D. Nabělková, MUDr. L. Schicková, MUDr. I. Skákala, MUDr. M. Steinerová-Hanušková.

Prvou akciou nového výboru bola vedecká pracovná schôdza na Sliači v dňoch 2. – 4. júna 1969. Najdôležitejšou akciou medzinárodného významu bolo podujatie 8. medzinárodné sympózium anestéziológov socialistických krajín v Bratislave a II. kongres anestéziológov s medzinárodnou účasťou v Bratislave (1977). Veľkou cťou pre odbornú československú spoločnosť bola účasť Quintina Gemeza, prezidenta WFSA. Na organizácii tohto podujatia sa významnou mierou podieľal MUDr. J. Malatinský, CSc. Priestor pre vedeckú, pedagogickú prácu a najmä pre formovanie odbornej spoločnosti SSAR vytvoril doc. MUDr. Tomáš Kadlic, CSc. Od roku 1972 až do roku 1990 predsedal SSAR primár MUDr. Ondrej Bohuš.

Slovenská spoločnosť anestéziológie a intenzívnej medicíny (SSAIM) po roku 1993

Koncom 20. storočia sa zavŕšil proces formovania anestéziológie, stala sa modernou medicínskou disciplínou. Rozvoj intenzívnej medicíny pridal anestéziológii nový obsah a Anestéziológia a intenzívna medicína sa stala plne akceptovanou klinickou disciplínou. V rokoch 1990 po voľbách došlo k výmene generácií. Výbor SSAIM pracoval v 1. až 5. volebnom období rokov 1990 – 2014 v zložení: V. Dobiáš, M. Onderčanin, M. Májek, M. Janíková, Š. Trenkler, P. Török, P. Kern, J. Zemán, M. Očenášová, P. Gašparec, V. Kováčik, K. Kálig, J. Koutun, M. Baier, J. Firment, Ľ. Romanová, R. Záhorec, M. Pauliny, B. Sániová, J. Sabanoš, D. Gaša, P. Szeghy, J. Kozánek.

Prioritou výboru bolo zviditeľniť SSAIM, akceptovať zmenu názvu – resuscitáciu nahradila intenzívna medicína. Nebola to len formálna zmena názvu, ale aj obsahová, ktorá bola všeobecne akceptovaná a umožnila plnohodnotne vstúpiť do európskych a svetových organizácií (WFSA, Haag 1992, WFSICCM, Madrid 1993).

Rokom 1993 sa začala éra „kongresov," ktoré oproti „zjazdom" dostali nový obsah. Roku 1994 sa uskutočnil 1. kongres – z historického hľadiska prelomový. Išlo o prvé slobodné stretnutie „stratenej generácie" anestéziológov, ktorí sa po roku 1968 rozptýlili vo svete. Neopakovateľná atmosféra a radosť zo stretnutí zapísali navždy do histórie toto podujatie, ktoré zorganizovala prim. MUDr. M. Janíková (Vyšné Hágy).

V období rokov 1994 – 2019 sa konalo 25 kongresov slovenských anestéziológov s medzinárodnou účasťou a 20 zimných fór SSAIM (11 bilaterálnych stretnutí s účasťou európskych spoločností, USA a Ruskej federácie). Kongresy a zimné fóra priniesli novú obsahovú štruktúru. Nastal významný posun od prezentácie príspevkov zo slovenských pracovísk k uceleným blokom postgraduálneho zamerania a vyžiadaných prednášok. Veľkým obohatením kongresov bola účasť úradujúcich prezidentov WFSA, ESICCM, ESA, CENSA: M. Vickers, K. Brown, P. Sutter, D. Kestler, D. Wilkinson, A. Meursing.

Výbor SSAIM sa pri formovaní vzdelávania ako jedna z prvých spoločností zo strednej Európy prihlásil ku kurzom s garanciou Európskej spoločnosti anestéziológov (ESA) (Fondation Européenne d'Enseignement en Anesthésiologie) (neskôr CEEA). Pripravoval ich viceprezident SSAIM Š. Trenkler. Motivujúcim faktorom sa stala možnosť získať európsky diplom. Okrem domácich prednášateľov prichádzali renomovaní európski odborníci, väčšinou išlo o učiteľov EUMS. Významnú úlohu zohrali zborníky z prednášok, ktoré nahrádzali chýbajúce učebnice. Získali sme možnosť zúčastňovať sa na Postgraduate General Asembley v New Yorku. Našich 34 členov SSAIM získalo štipendium NYSA zásluhou prof. MUDr. G. Silvaya (slovenský anestéziológ na Mount Sinai Medical School). V spolupráci s prof. G. Gurmanom (Izrael) sa zrealizovala účasť na sedemdňových vzdelávacích stážových pobytoch v Izraeli vo výskumnom a klinickom centre Beer Sheva.

V rokoch 1998 – 2014 výbor SSAIM podporil a pripravil projekt rozvoja regionálnej anestézie a založila sa Slovenská akadémia regionálnej anestézie (SARA). Na tieto aktivity nadviazala Aeskulapová akadémia (techniky zručnosti a teórie, KAIM Nemocnice akad. L. Dérera v Bratislave). V roku 2016 sa začali organizovať Banskobystrické dni regionálnej anestézie. SSAIM iniciovala vznik Slovenskej resuscitačnej rady (2007), ktorá sa stala riadnym členom Európskej Rady. Prvým prezidentom SRR bol zvolený MUDr. J. Köppl, primár Kliniky AIM v DFNsP Bratislava.

Spoločnosť po splnení kritérií Európskej spoločnosti anestéziológov (ESA) korešpondenčnou voľbou získala zástupcu v Rade ESA – Onderčanin (2002 – 2006), Trenkler (2006 – 2011), Paulíková (2012 – 2014), Trenkler (2014 – 2018) a v NASC (Onderčanin, Trenkler, Záhorec).

Roku 1999 sa začali organizovať **Zimné fóra SSAIM**, ktoré vznikli ako komorné podujatia. Program tvorila kombinácia odborných tém z anestézie a intenzívnej medicíny. Podujatie sa konalo spravidla na Štrbskom Plese a nieslo sa v znamení spolupráce s anestéziológmi určitej krajiny. Slovensko-Americké dni vznikli v spolupráci s prof. G. Silvayom (USA). Bolo to prvé veľké podujatie SSAIM s účasťou

Obr. 1. Štvrťstoročie kongresov slovenských anestéziológov s medzinárodnou účasťou

trinástich prednášateľov z USA. Následne pokračovali stretnutia na kongresoch v Piešťanoch s NYSA (2008, 2009, 2010) a trilaterálne sympózium Slovensko – Rusko – Americké na kongrese v Piešťanoch (2009). Výbor SSAIM podporoval krajské semináre Novozámocké dni v Palárikove, Brychtové dni v Starej Turej, Lučanského memoriál, Klimov a Gašparcov deň. Obnovili sa Dni bratislavských kliník pod názvom Clinical Update Postgraduate (CUP).

Zo SSAIM sa postupne vyčlenili dve sekcie a vznikli z nich samostatné odborné spoločnosti – Spoločnosť pre štúdium a liečbu bolesti a Spoločnosť urgentnej medicíny a medicíny katastrof. Roku 2007 sa sformovala Sekcia pediatrickej anestéziológie a intenzívnej medicíny.

Od roku 2002 je súčasťou každého kongresu SSAIM Memoriál Tomáša Kadlica, kde v úvode sa odovzdáva Pamätná medaila T. Kadlica laureátovi. V Nemocnici akad. L. Dérera v Bratislave bol odhalený pamätný reliéf v priestoroch knižnice KAIM.

Významným informačným periodikom pre členov SSAIM sa stali „Listy členom“, ktoré sa vydávali ako občasník. Prvé čísla sa začali vydávať už v roku 1990 (redakcia V. Dobiáš, prvý prezident SSAIM v ére samostatnosti). Od roku 1995 ich pripravoval vedecký sekretár primár MUDr. P. Kern, neskôr primárka MUDr. M. Očenášová.

Pod vedením prezidenta SSAIM MUDr. M. Onderčanina, PhD., a vedeckého sekretára doc. MUDr. R. Záhorca, PhD., sa od r. 2012 vydáva odborný časopis „Anestéziológia a intenzívna medicína.“

Obr. 2. Odhalenie pamätného reliéfu T. Kadlica v priestoroch knižnice KAIM

Výsledkom aktivít prim. MUDr. M. Buroša a neskôr prim. MUDr. Š. Trenklera je zastúpenie SSAIM vo vrcholných pozíciách WFSA, CENSA, ESA, EUMS. SSAIM sa podieľala na celoeurópskych odborných štúdiách a projektoch COBATRICE, Surviving Sepsis Campaign a PACT. Stali sme sa signatármi Helsinskej a Viedenskej deklarácie o bezpečnosti anestézie a intenzívnej medicíny. Imperatívom sa stali vydávania metodických usmerňovaní tvorbou odporúčaní, pokynov.

Medzi významné ocenenia práce SSAIM patrí aj osobná účasť úradujúcich prezidentov WFSA, ESICM, ESA, CENSA M. Vickers (1995), K. Brown (2001), P. Sutter (1996), J. Kestler (1999), D. Wilkinson (2000, 2013), A. Meaursing (2007) na našich odborných podujatiach.

Z historického aspektu treba spomenúť, že históriu slovenskej anestéziológie pripomína Klub priateľov histórie AIM (sympózium v Piešťanoch, 2000).

Záverom

Rozvoj slovenskej anestéziológie a intenzívnej medicíny sa viaže k druhej polovici 20. storočia. Anestézia oslovila nastupujúcu mladú povojnovú generáciu lekárov. Odbor sa v roku 1972 stal samostatným zásluhou doc. MUDr. Tomáša Kadlica, ktorý bol iniciátorom formovania odbornej spoločnosti. Bol prvým predsedom a stal sa zakladateľom Slovenskej spoločnosti anestéziológie a resuscitácie (SSAR). Dnes, keď si pripomíname 50 rokov založenia SLS, sa s úctou skláňame pred všetkými našimi členmi, ktorí svoj profesionálny život venovali tejto medicíne.

Slovenská angiologická spoločnosť (S.A.S.)

Slovak Angiologic Society

S.A.S. je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 70

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident doc. MUDr. Juraj Maďarič, PhD., viceprezident MUDr. Andrej Džupina, PhD., vedecký sekretár MUDr. Ivar Vacula, PhD., pokladník MUDr. Ewald Ambrózy, PhD., členovia výboru MUDr. Katarína Dostálová, PhD., MUDr. Dáša Kmecová, PhD., MUDr. Miroslav Širila, MUDr. Ľubomír Špak, prof. MUDr. Viera Štvrtinová, CSc., dozorná rada: MUDr. Augustín Mistrík, MUDr. Eva Bojdová, MUDr. Štefan Pataky

Webová stránka: www.angiology.sk

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: International Union of Angiology (IUA), European Society of Vascular Medicine (ESVM), Central European Vascular Forum (CEVF)

Vlastné odborné časopisy: Vaskulárna medicína (spoločný časopis štyroch odborných spoločnosti SLS: Slovenskej angiologickej spoločnosti, Slovenskej spoločnosti cievnej chirurgie, Slovenskej spoločnosti pre hemostázu a trombózu, Slovenskej spoločnosti kardiovaskulárnej a intervenčnej rádiológie)

Z histórie odbornej spoločnosti

Slovenská angiologická spoločnosť Slovenskej lekárskej spoločnosti (S.A.S. SLS) vznikla roku 1993. Ustanovujúca pracovná schôdza sa konala 25. marca 1993 v Charlie centre v Bratislave za účasti 119 lekárov. Zorganizoval ju pracovný výbor pod vedením doc. MUDr. Petra Gavornika, CSc. z II.internej kliniky Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Doc. P. Gavorník sa stal prvým predsedom S.A.S. SLS. Ešte v tom istom roku sa podarilo uskutočniť I. slovenský angiologický kongres, ktorý sa vďaka organizačnému zabezpečeniu zo strany primára MUDr. Júliusa Kmeca, CSc. z Košíc konal v priestoroch Vojenskej zotavovne a hotela v Tatranských Zruboch v dňoch 3. – 6. novembra 1993 (2). Odznelo na ňom 51 prednášok, z toho 12 z Českej republiky a jedna zo Švajčiarska (MUDr. Juraj Georg Madar z Bazileji).

Výbor S.A.S. SLS pracoval v rokoch 1993 – 1997 v zložení *doc. MUDr. Peter Gavorník, CSc., predseda od r. 1993 do r.1994, primár MUDr. Július Kmec, CSc. – predseda od r. 1994, primár MUDr. Pavol Lesný – podpredseda, MUDr. Viera Štvrtinová, CSc.– vedecká sekretárka, MUDr. Ewald Ambrózy – pokladník, doc. MUDr. Marián Holomáň, CSc., MUDr. František Žernovický, CSc., MUDr. Ivan Tkáč, CSc.*

Slovenská angiologická spoločnosť od svojho začiatku aktívne spolupracovala aj s inými medicínskymi špecialistami – predovšetkým s cievnymi chirurgami a rádiológmi. Z internistických odborov spolupracovala spočiatku najmä

s reumatológmi a imunológmi a spoločne so Slovenskou imunologickou spoločnosťou zorganizovala roku 1995 Konferenciu o vaskulitídach, kde prednášali odborníci z Čiech, Kanady, Švajčiarska a USA (práce boli publikované v časopise Bratislavské lekárske listy v októbri 1995).

Roku 1997 v rámci S.A.S. SLS vznikla Lymfologická sekcia (predseda MUDr. Andrej Džupina, PhD., z Bardejova) ako aj Angiochirurgická sekcia (predseda prof. MUDr. Július Mazuch, DrSc.). Prvý slovenský kongres cievnej chirurgie sa konal r. 1997 vďaka prof. Mazuchovi v Lučenci. Angiochirurgická sekcia sa v októbri r. 2001 osamostatnila a vytvorila Slovenskú spoločnosť cievnej chirurgie (predsedom sa stal prof. MUDr. Vladimír Šefránek, CSc., z Bratislavy).

S.A.S. SLS pokračovala každoročne v organizovaní slovenských angiologických kongresov.

Výbor S.A.S SLS pracoval v rokoch 1998 – 2002 v zložení: *primár MUDr. Július Kmec, CSc. – predseda, primár MUDr. Pavol Lesný – podpredseda, prof. MUDr. Viera Štvrtinová, CSc. – vedecká sekretárka, MUDr. Ewald Ambrózy – pokladník, MUDr. Andrej Džupina – predseda Lymfologickej sekcie S.A.S. SLS, doc. MUDr. Peter Gavorník, CSc., doc. MUDr. Marián Holomáň, CSc., doc. MUDr. Darina Jarčušková, CSc., prof. MUDr. Július Mazuch, DrSc., MUDr. Augustín Mistrík, doc. MUDr.Vladimír Šefránek, CSc., doc. MUDr. František Žernovický, CSc., revízna komisia MUDr. Oľga Bzdúchová primár MUDr. Ján Tomka, CSc., doc. MUDr. Augustín Prochotský, CSc.*

S.A.S. SLS mala aktívnu spoluprácu s Českou angiologickou spoločnosťou, doc. MUDr. Vladimír Puchmayer, predseda Českej angiologickej spoločnosti sa pravidelne každý rok zúčastňoval na našich angiologických kongresoch. Ale úspešne sa rozvíjala aj medzinárodná spolupráca, ako aj spolupráca s ostatnými internistickými odbormi. Na VII. slovenskom angiologickom kongrese po prvýkrát počet účastníkov prekročil číslo 200 a na jubilejnom X. angiologickom kongrese bol počet účastníkov 250, pričom sa na ňom zúčastnili (okrem Slovákov) lekári z 10 krajín sveta. Na X. slovenskom angiologickom kongrese odznelo 95 prednášok, z toho vyše polovica (49) bola od zahraničných autorov (najmä z Českej republiky, ale aj z Kanady, Maďarska, Nemecka, Poľska, Rakúska, Rumunska, Švajčiarska, Talianska a USA.

Odrazom rastúceho medzinárodného uznania Slovenskej angiologickej spoločnosti SLS bola okrem iného skutočnosť, že roku 2000 bola Bratislava poctená usporiadaním medzinárodnej konferencie Computer Aided Noninvasive Vascular Diagnostics (CNVD). Hlavnými organizátormi konferencie boli prof. V. Blažek a Aachenu, prof. U. Schulz-Ehrenburg z Berlína a prof. V. Štvrtinová z Bratislavy. Na konferencii odznelo 40 prednášok, najviac z Nemecka (19), ďalej zo Slovenska (7 prednášok), z Českej republiky (5 prednášok), z USA (4 prednášky), zo Švédska (2 prednášky) a po jednej prednáške z Talianska, Francúzska a Holandska.

Konferencia sa konala pod záštitou rektora Univerzity Komenského v Bratislave prof. F. Devínskeho, DrSc. a pod záštitou dekana LF UK prof. I. Ďuriša, DrSc.

V období rokov 2003 – 2007 pracoval výbor S.A.S. SLS v zložení *prof. MUDr. Viera Štvrtinová, CSc. – predsedkyňa, doc. MUDr. Marián Holomáň, CSc. – podpredseda, MUDr. Ewald Ambrózy – vedecký sekretár, primár MUDr. Pavol Lesný, CSc. – pokladník, MUDr. Andrej Džupina – predseda Lymfologickej sekcie SAS SLS, MUDr. Augustín Mistrík – hlavný odborník MZ SR, prof. MUDr. Vladimír Šefránek, CSc., primár MUDr. Ján Tomka, CSc., čestný predseda primár MUDr. Július Kmec, CSc., revízna komisia MUDr. Oľga Bzdúchová – predsedkyňa, doc. MUDr. Peter Gavorník, CSc., doc. MUDr. Augustín Prochotský, CSc.*

Od r. 2004 výbor S.A.S. SLS začal organizovať Angiologické dni II. internej kliniky LF UK. Prvých 13 konferencií sa konalo vždy v januári príslušného roku, posledné dve v poradí, 14. a 15. Angiologické dni Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, sa konali v máji, za účasti angiológov, kardiológov, fyziatrov a balneológov, chirurgov, cievnych chirurgov, neurológov, dermatológov, ale aj praktických všeobecných lekárov. Od roku 2007 sa na NÚSCHu v Bratislave začal organizovať angiologický deň zameraný najmä na problematiku intervenčnej rádiológie.

Roku 2004 na XII. slovenskom angiologickom kongrese z celkového počtu 69 prednášok bolo 35 zahraničných, z toho dve z USA. Zahraniční prednášajúci – významní európski angiológovia, ako napr. prof. J. J. Michiels, z Rotterdamu, prof. P. Poredoš, Ljubljany, prof. Gschwandtner, z Viedne, nechýbali ani na ďalších kongresoch.

Výbor S.A.S. SLS v rokoch 2008 – 2012: *prof. MUDr. Viera Štvrtinová, CSc. – predsedkyňa, prof. MUDr. Peter Labaš, CSc. – podpredseda, MUDr. Andrej Džupina – podpredseda, MUDr. Ewald Ambrózy, PhD. – vedecký sekretár, primár MUDr. Pavol Lesný, CSc. – pokladník, h.doc. MUDr. Ján Tomka, CSc., MUDr. Eva Bojdová, čestný predseda primár MUDr. Július Kmec, CSc., dozorná rada MUDr. Oľga Bzdúchová – predsedkyňa, doc. MUDr. František Žernovický, CSc., primár MUDr. Ivan Vulev, PhD.*

Roku 2008 sa Bratislava stala hostiteľom medzinárodného kongresu – 6th International Congress of Central European Vascular Forum. Odznelo na nej 67 prednášok zo 17 krajín sveta. Okrem našich bezprostredných susedov, kolegov z Českej republiky, Rakúska, Maďarska a Poľska, sa na kongrese aktívne zúčastnili aj prednášajúci z USA, Kanady, Sýrie, Talianska, Rumunska, Švajčiarska, Anglicka, Holandska, Belgicka, Nemecka, Slovinska a Chorvátska. Záštitu na kongresom prevzal primátor Bratislavy Andrej Ďurkovský a dekan LF UK prof. Peter Labaš. Odrazom rastúcej medzinárodnej prestíže slovenskej angiológie bol aj fakt, že prof. MUDr. V. Štvrtinová sa stala koeditorkou medzinárodného časopisu International Angiology, oficiálneho časopisu medzinárodných angiologických

spoločností – International Union of Angiology, Union Internationale de Phlebologie a Central European Vascular Forum.

Roku 2008 sa Slovenský angiologický kongres konal prvýkrát v Tatranskej Lomnici. Okrem angiológov, internistov, hematológov, reumatológov, či praktických lekárov sa na kongrese vždy zúčastňovali aj chirurgovia, najmä kardiochirurgovia a cievni chirurgovia.

Rok 2008 bol pre slovenskú angiológiu zvlášť významný aj preto, že v tomto roku vo vydavateľstve SAP v Bratislave vyšla 896 stranová knižná publikácia Choroby ciev. Toto rozsiahle knižné dielo editorky a autorky Viery Štvrtinovej a 82 spoluautorov a prispievateľov zo Slovenska, Českej republiky, Belgicka, Južnej Afriky, Kanady, Nemecka, Španielska a USA v piatich hlavných kapitolách komplexne spracováva anatómiu a ultrazvukovú diagnostiku cievneho systému, ochorenia tepnového systému, vaskulitídy, ochorenia žilového systému, ochorenia lymfatického systému a mikrocirkuláciu.

Od roku 2009 začal na Slovensku vychádzať časopis Vaskulárna medicína ako oficiálny časopis Slovenskej angiologickej spoločnosti, Slovenskej spoločnosti cievnej chirurgie, Slovenskej spoločnosti pre hemostázu a trombózu a Pracovnej skupiny kardiovaskulárnej a intervenčnej rádiológie pri Slovenskej rádiologickej spoločnosti SLS. Hlavnými editormi časopisu sa stali prof. Štvrtinová, prof. Šefránek, prof. Kubisz a primár Vulev. Aj v ďalších rokoch pokračovala spolupráca s internistickými a chirurgickými odbormi, ako aj so zahraničnými účastníkmi. Aj vďaka aktivite vtedajšieho vedeckého sekretára MUDr. Ewalda Ambrózyho, PhD sa veľmi často na našich angiologických kongresoch zúčastňovali významní predstavitelia rakúskej angiológie a flebológie.

Výbor S.A.S. SLS v rokoch 2012 – 2016: *prof. MUDr. Viera Štvrtinová, CSc. – predsedkyňa, MUDr. Katarína Dostálová, PhD., MPH – podpredsedkyňa, MUDr. Ewald Ambrózy, PhD. – vedecký sekretár, MUDr. Eva Bojdová – pokladníčka, členovia výboru MUDr. Andrej Džupina, PhD., MUDr. Dáša Kmecová, PhD., doc. MUDr. Juraj Maďarič, PhD., MPH, prof. MUDr. Vladimír Šefránek, CSc., MUDr. Ivar Vacula, PhD., čestný predseda primár MUDr. Július Kmec, CSc., dozorná rada MUDr. Augustín Mistrík – predseda, MUDr. Oľga Bzdúchová, doc. MUDr. František Žernovický, CSc.*

Na jubilejnom XX. Slovenskom angiologickom kongrese odznelo 76 prednášok, z toho 20 zahraničných. Na XXII. SAK sme mali možnosť stretnúť dvoch prezidentov International Union of Angiology – prof. Andrew Nicolaidesa z Londýna a MUDr. Karla Roztočila z Prahy, mužov, ktorí sa významným spôsobom zaslúžili o rozvoj európskej angiológie.

Výbory S.A.S. SLS sa každoročne konali aj na tatranských kongresoch – napr. aj na zasadnutí v Tatranskej Lomnici na XXIV. slovenskom angiologickom kongrese v septembri 2016.

S.A.S. SLS sa každoročne zapájala aj do usporadúvania spoločných česko-slovenských postgraduálnych sympózií, ktoré sa v posledných rokoch konali vo Valticko-Lednickom areáli na Morave, pričom za slovenskú stranu aktívne organizačne pôsobil najmä MUDr. Ewald Ambrózy, PhD.

Od februára 2017 pracuje výbor S.A.S. SLS v nasledovnom zložení: *doc. MUDr. Juraj Maďarič, PhD. – prezident, MUDr. Andrej Džupina, PhD. – viceprezident, MUDr. Ivar Vacula, PhD. – vedecký sekretár, MUDr. Ewald Ambrózy, PhD. – pokladník, členovia výboru MUDr. Katarína Dostálová, PhD., MUDr. Dáša Kmecová,PhD., MUDr. Miroslav Širila, MUDr. Ľubomír Špak, prof. MUDr. Viera Štvrtinová, CSc., čestný predseda primár MUDr. Július Kmec, CSc., dozorná rada MUDr. Augustín Mistrík – predseda, MUDr. Eva Bojdová, MUDr. Štefan Pataky*

Na jubilejnom XV. Angiologickom dni LF UK v Bratislave po prvýkrát odznela Kolesárova prednáška, pomenovaná po zakladateľovi slovenskej fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie prof. MUDr. Jurajovi Kolesárovi, DrSc. Kolesárovu prednášku na tému „Rehabilitácia a kardiovaskulárne choroby“ predniesol prof. MUDr. Zoltán Mikeš, DrSc. Súčasťou XV. Angiologického dňa LF UK bol aj krst knihy Viera Štvrtinová et al: Venózny tromboembolizmus.

Záverom mi dovoľte konštatovať, že spätné zamyslenie nad S.A.S. SLS. a návrat do histórie slovenských angiologických kongresov nemalo za cieľ chronologické vymenovanie prínosov a aktivít jednotlivcov, ale bolo pokusom o načrtnutie vývoja Slovenskej angiologickej spoločnosti v posledných 25 rokoch.

Viera Štvrtinová

Slovenská spoločnosť cievnej chirurgie (SSCCH)

Slovak Society for Vascular Surgery

SSCCH je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 83

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady (2018 – 2022):
prezident MUDr. Ján Tomka, PhD., MPH, viceprezident MUDr. Igor Šinák, PhD., vedecký sekretár MUDr. Peter Mondek, PhD., MSc, pokladník MUDr. Roman Slyško, PhD., členovia výboru MUDr. Július Janek, PhD., MUDr. Vladimír Sihotský, PhD., MUDr. František Rusňák, dozorná rada MUDr. Ivan Čupka, MUDr. Peter Štefanič, PhD., MUDr. Peter Beňo

Webová stránka: www.scch.sk

Z histórie odbornej spoločnosti

Slovenská spoločnosť cievnej chirurgie SLS (SSCCH) vznikla dňa 29. novembra 2001 v Bratislave na základe rozhodnutia prezídia Slovenskej lekárskej spoločnosti. Predchodcom odbornej spoločnosti bola Sekcia cievnej chirurgie v rámci Slovenskej angiologickej spoločnosti SLS, ktorá vznikla v októbri 1997. Spoločnosť cievnej chirurgie SLS je jej organizačnou zložkou.

Členmi SSCCH sú lekári, ktorí profesijne a odborne zabezpečuj pacientom prevenciu, diagnostiku a liečbu cievnych ochorení vyplývajúci zo špecializačnej náplne odboru. Ide hlavne o cievnych chirurgov, všeobecných chirurgov, angiológov a vaskulárnych radiológov, alebo lekárov ktorí sú v špecializačnej príprave v týchto odboroch. V súčasnosti máme viac ako 140 aktívnych členov spoločnosti. V minulosti úspešne viedli a svojou aktívnou prácou sa na rozvoji našej odbornej spoločnosti zaslúžili najmä prof. MUDr. Vladimír Šefránek, PhD., (dlhoročný prezident spoločnosti), prof. MUDr. Július Mazuch DrSc., prof. MUDr. Mária Frankovičová, PhD., doc. MUDr. František Žernovický, CSc., spolu s ďalšími aktívnymi spolupracovníkmi.

Súčasný výbor spoločnosti na funkčné obdobie 2018 – 2022 pracuje v zložení: MUDr. Ján Tomka, PhD., MPH – prezident , MUDr. Igor Šinák, PhD., – viceprezident, MUDr. Peter Mondek, PhD., MSc, – vedecký sekretár, MUDr. Roman Slyško, PhD., – pokladník a členmi výboru sú MUDr. Július Janek, PhD., MUDr. Vladimír Sihotský, PhD., MUDr. František Rusňák. Členmi dozornej rady sú: MUDr. Ivan Čupka, MUDr. Peter Štefanič, PhD., MUDr. Peter Beňo.

Z multidisciplinárneho charakteru vaskulárnej medicíny vyplýva, že predmet záujmu (ochorenia aorty a periférnych ciev) sa objavuje v stanovách viacerých odborných spoločností, a preto je medziodborová spolupráca a dodržiavanie multidisciplinárnych odporúčaní odborných spoločností fundamentálnym predpokladom úspechu v diagnostike a liečbe cievnych ochorení.

K základných cieľom SSCCH patrí:

Zastupovanie záujmov svojich členov pred štátnymi orgánmi, zdravotnými poisťovňami a inými relevantnými štátnymi, stavovskými a odbornými autoritami prostredníctvom vypracovaných odborných stanovísk výboru spoločnosti a prostredníctvom hlavného odborníka pre cievnu chirurgiu ministerstva zdravotníctva SR s jeho poradným zborom (krajskými odborníkmi pre cievnu chirurgiu). Kontinuálne zlepšovanie prevencie, diagnostiky a liečby ochorení cievneho arteriálneho a venózneho systému. Poskytovanie odborných stanovísk k obsahu a rozsahu cievno-chirurgickej starostlivosti v SR. Pripomienkovanie legislatívy týkajúcej sa postgraduálneho vzdelávania a poskytovania zdravotnej starostlivosti v oblasti vaskulárnej medicíny. Podpora riešenia sociálnych, ekonomických, etických a právnych otázok, ktoré sa vzťahujú k cievnej chirurgii. Spoluúčasť na tvorbe štandardov a odporúčaní pre klasifikáciu, prevenciu, diagnostiku, liečbu a dispenzarizáciu cievnych ochorení.

Definovanie a implementácia moderných chirurgických a endovaskulárnych liečebných postupov cievnej chirurgie do klinickej praxe v kontexte s medzinárodným vývojom odboru a dostupnosťou cievno-chirurgickej starostlivosti v rámci SR.

Podpora vzdelávania a klinického výskumu v oblasti ochorení cievneho systému kompatibilného s krajinami EÚ v spolupráci s Európskou úniou medicínskych špecializácií (UEMS – UNION EUROPÉENNE DES MÉDECINS SPÉCIALISTES). Naša odborná spoločnosť má v tejto únii svojho národného delegáta. Podpora spolupráce so zahraničnými odbornými spoločnosťami a to najmä s Európskou spoločnosťou pre cievnu chirurgiu (ESVS – European Society for Vascular Surgery). Naša spoločnosť má národného delegáta vo výbore tejto spoločnosti.

Podpora zavádzania nových technológií v diagnostike a liečbe ochorení ciev. Propagácia poznatkov o všetkých aspektoch cievnych ochorení medzi študentmi, obyvateľstvom, stážistami a kolegami z iných lekárskych odborov. Vedenie Registra cievnej chirurgie v Slovenskej republike v spolupráci s inými odbornými spoločnosťami (chirurgickou, angiologickou, diabetologickou a intervenčne rádiologickou).

Organizácia Slovenského kongresu cievnej chirurgie s medzinárodnou účasťou. V tomto roku sme úspešne zorganizovali už jeho 23. ročník.

Členovia SSCCH prispievajú do časopisu Vaskulárna medicína (vydavateľstvo Solen), kde aktívne pracujú jej viacerí členovia v redakčnej rade.

Peter Mondek

Slovenská spoločnosť pre cievny prístup (SSpCP)

SSpCP je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 100

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident prof. MUDr. Frankovičová Mária, PhD., vedecký sekretár MUDr. Širila Miroslav, 1. podpredseda MUDr. Róland Róbert, členovia výboru MUDr. Kubíková Mária, PhD., MUDr. Necpal Roman, MUDr. Rosenberger Jaroslav, PhD., MUDr. Sihotský Vladimír, PhD., MUDr. Šinák Igor, PhD., pokladník MUDr. Staško Pavel, PhD., dozorná rada MUDr. Oláh Peter, MUDr. Majerníková Mária, PhD., MUDr. Balajtiová Eva

Slovenská dermatovenerologická spoločnosť (SDVS)

Slovak Dermatovenereological Society

SDVS je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 05

Súčasní predstavitelia SDVS: prezident doc. MUDr. Dušan Buchvald, CSc., viceprezidentka prof. MUDr. Mária Šimaljaková, PhD., vedecká sekretárka MUDr. Gabriela Kolátorová, pokladníčka MUDr. Zuzana Murárová, PhD., členovia výboru: MUDr. Vladimír Flimer, prof. MUDr. Jagienka Jautová, CSc., prof. MUDr. Juraj Péč, CSc., doc. MUDr. Tibor Danilla, CSc., prim. MUDr. Tomáš Kopal, prim. MUDr. Ján Lidaj, MUDr. Slavomír Urbanček, PhD. Dozorná rada doc. MUDr. Želmíra Fetisovová, CSc., MUDr. Katarína Poláková, PhD., MUDr. Petra Mečiarová

Členstvo v partnerských organizáciách v zahraničí: SDVS je členom Medzinárodnej ligy dermatovenerologických spoločností (ILDS), zastúpenie má v dermatovenerologickom výbore UEMS a vo výbore Európskej akadémie dermatológie a venerológie (EADV).

Vlastné odborné časopisy: Česko-slovenská dermatologie (od roku 2005), ktorý je oficiálnym periodikom Českej a Slovenskej dermatovenerologickej spoločnosti.

Vlastné ceny a pocty: Medaila Slovenskej dermatovenerologickej spoločnosti

Autorom výtvarného spracovania medaily je akad. Sochár a medailér Marián Polonský. Na averze medaily je zakladateľ systematickej dermatológie Joseph Jacob Plenck (1738 – 1807), ktorý počas svojho pôsobenia na Lekárskej fakulte Trnavskej univerzity napísal dve základné diela novo sa tvoriaceho odboru „Doctrina de morbis cutaneis“ a „Doctrina de morbis venereis.“ Na reverze je obraz krásnej dievčiny

s rozviatymi vlasmi, ktorú sčasti prekrýva mikroskopický detail zdravej kože. Celý obraz dotvára nápis vyjadrujúci určenie medaile v latinčine „Pro fructibus insignibus in dermatovenerologiae progressu.“

Z histórie SDVS

30. 12. 1922 bola v Brne založená Československá vedecká dermato-venerologická spoločnosť. Slovenskú dermatovenerológiu zastupoval prof. MUDr. Viktor Reinsberg, prednosta Dermatovenerologickej kliniky Lekárskej fakulty Univerzity Komenského a na zakladajúcej schôdzi spoločnosti bol zvolený za jej podpredsedu. Prvá riadna schôdza novozaloženej spoločnosti sa konala 23. 3. 1923 v Prahe a v poradí druhá schôdza 29. 6. 1923 v Bratislave, na pôde Dermatovenerologickej kliniky, za účasti dekana Lekárskej fakulty prof. MUDr. Růžičku. Až do vypuknutia 2. svetovej vojny sa potom schôdze spoločnosti konali striedavo v Prahe, Bratislave a Brne.

Na Slovensku vznikla po vojne, dňa 9. 11. 1951, ako jedna z prvých slovenských odbočiek československých odborných spoločností, Slovenská dermatovenerologická spoločnosť. Spočiatku organizačne tvorila sekciu Československej dermatovenerologickej spoločnosti ČSLS J. E. Purkyně. Jej prvým predsedom bol prof. MUDr. Ján Tréger, vtedajší prednosta Dermatovenerologickej kliniky LF UK v Bratislave. Už pred rokom 1951 však v rámci Spolku slovenských lekárov v Bratislave funkčne existovala odborná dermatovenerologická komisia, pod vedením predsedu prof. MUDr. Alexandra Reháka, DrSc., ktorý ju založil po svojom príchode na Dermatovenerologickú kliniku v Bratislave roku 1946. Jej členmi boli dermatovenerológovia nielen zo Slovenska, ale viacerí aj z Čiech.

Po smrti prof. Trégera (1957) sa predsedom Slovenskej dermatovenerologickej spoločnosti stal primár MUDr. Ľudovít Emanuel a roku 1961 prof. MUDr. Ladislav Chmel, DrSc.

Po federatívnom usporiadaní republiky (1969) vznikla Slovenská lekárska spoločnosť a Slovenská dermatovenerologická spoločnosť (SDVS) sa stala jej organizačnou zložkou. Stále trvali veľmi úzke vzťahy s českými dermatovenerológmi a vo federálnom výbore oboch spoločností mali svoje zastúpenie aj slovenskí kožní lekári. Po smrti prof. Chmela sa roku 1981 stal predsedom Slovenskej dermatovenerologickej

spoločnosti prof. MUDr. Eugen Hegyi, DrSc., v období rokov 1982 – 1998 túto funkciu zastával prof. MUDr. Jozef Buchvald, DrSc. Po vzniku samostatnej Slovenskej republiky (1993) zanikol federálny výbor spoločností, ale odborné aj spoločenské vzťahy s českými dermatovenerológmi pretrvávajú naďalej. Dôkazom je nielen tradícia spoločných kongresov, alternujúco organizovaných oboma spoločnosťami od roku 2005, ale aj spoločný odborný časopis – Česko-slovenská dermatologie, ktorý je oficiálnym periodikom oboch spoločností od ich založenia v roku 1922.

V období rokov 1998 – 2006 bol prezidentom SDVS doc. MUDr. Tibor Danilla, CSc., od roku 2007 túto funkciu vykonáva doc. MUDr. Dušan Buchvald, CSc.

Aktuálne má SDVS 463 členov, v jej rámci pracujú dve sekcie – fotobiologická a sekcia flebológie a hojenia rán. SDVS je členom Medzinárodnej ligy dermatovenerologických spoločností (ILDS), zastúpenie má v dermatovenerologickom výbore UEMS a vo výbore Európskej akadémie dermatológie a venerológie (EADV). Webová stránka spoločnosti je dostupná na adrese www.sdvs.sk. Vlastnou poctou spoločnosti je Medaila Slovenskej dermatovenerologickej spoločnosti, ktorá sa udeľuje od roku 2013 za mimoriadny prínos pre rozvoj odboru dermatovenerológie na Slovensku.

Dušan Buchvald

Slovenská spoločnosť detskej chirurgie, traumatológie a endoskopickej chirurgie (SSDCHTE)

SSDCHTE je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 12

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady (podľa abecedy): prezident MUDr. Jozef Babala, PhD., vedecký sekretár MUDr. Martin Smrek, PhD.

Vlastné pocty a ceny: Medaila Jozefa Žuchu

Z histórie odbornej spoločnosti

Spoločnosť detskej chirurgie (SDCH) vznikla 28. 4. 1992 zo Sekcie pediatrickej chirurgie Slovenskej chirurgickej spoločnosti. V marci 2011 sa jej názov zmenil na **Slovenská spoločnosť detskej chirurgie, traumatológie a endoskopickej chirurgie** (SSDCHTE). K tomuto dátumu sa viaže i vznik nového znaku spoločnosti.

Od vzniku Spoločnosti r. 1992 až do roku 2000 bol prezidentom spoločnosti MUDr. Eduard Pekarovič, DrSc. (1926 – 2009), vedeckým sekretárom MUDr. Vladimír Cingel, PhD. (1960 – 2016) a 1. podpredsedom doc. MUDr. Ján Trnka, CSc. V období rokov 2002 – 2008 bol prezidentom prof. MUDr. Jaroslav Siman, CSc. (1933 – 2008), vedeckým sekretárom MUDr. Vladimír Cingel, PhD. Ďalšie volebné obdobie 2009-2014 bol prezident doc. MUDr. Ján Trnka, CSc., a vedecký sekretár MUDr. Vladimír Cingel, PhD., 1. podpredsa bol doc. MUDr. Milan Dragula, CSc., potom (2014 – 2018) bol prezidentom doc. MUDr. Ján Trnka, CSc., a vedeckým sekretárom MUDr. Martin Smrek, PhD. V súčasnosti (2019 – 2022) je prezidentom MUDr. Jozef Babala, PhD., a vedeckým sekretárom MUDr. Martin Smrek, PhD.

SSDCHTE organizuje s Českou pediatricko-chirurgickou spoločnosťou raz ročne spoločný kongres oboch spoločností, často s medzinárodnou účasťou. Kongres sa raz za tri roky koná na Slovensku. Tento rok to bude už 65. spoločný kongres českých a slovenských detských chirurgov.

SSDCHTE pravidelne oceňuje prácu svojich členov i lekárov zo zahraničia v odbore detská chirurgia medailou Jozefa Žuchu.

Martin Smrek

Slovenská diabetologická spoločnosť (SDS)

SDS je odborná spoločnosť SLS, kolektívny člen | Kód 06

Súčasní predstavitelia SDS: predsedníčka doc. MUDr. Katarína Rašlová, CSc., vedecká sekretárka MUDr. Viera Doničová, PhD., podpredseda doc. MUDr. Zbynek Schroner, PhD., členovia výboru: Fábry, Kolényi, Macko, Némethyová, Suchožová, Tošerová, Uličiansky, Zoboková

SLOVENSKÁ DIABETOLOGICKÁ SPOLOČNOSŤ
SLOVAKIAN DIABETES SOCIETY

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: SDS je od roku 1972 kolektívnym členom EASD (Európska asociácia pre štúdium diabetu) a v roku 1991 bola prijatá do IDF (Medzinárodná diabetická federácia).

Vlastné odborné časopisy: od roku 2001 výbor SDS vydáva vedecko-odborný časopis **Diabetes a obezita** (vychádza dvakrát ročne), šéfredaktorom do roku 2018 bol prof. MUDr. Marián Mokáň, DrSc., teraz je šéfredaktorom doc. MUDr. Zbynek Schroner, PhD. Od roku 2012 vydáva SDS aj časopis **Forum diabetologicum,** ktorý je zameraný viac interdisciplinárne (vychádza 3 – 4-krát do roka), šéfredaktorom je prof. MUDr. Marián Mokáň, DrSc.

Vlastné ceny a pocty: Korecova cena (od 2006), laureáti: Michalková, Mokáň, Čársky, Rybka, Rácz, Klimeš, Šofránková, Martinka, Némethyová, Chlup, Galajda, Uličiansky

Z histórie odbornej spoločnosti

Národné spoločnosti Česká a Slovenská lekárska spoločnosť ako aj jednotlivé národné odborné spoločnosti sa začali zakladať po uzákonení federálneho usporiadania spoločného štátu Čechov a Slovákov v októbri 1968. Dovtedy fungovali ako československé odborné spoločnosti. Jednou z prvých novozaložených odborných národných spoločností bola **Slovenská diabetologická spoločnosť (SDS).** Hlavným iniciátorom kreovania SDS bol prof. MUDr. Rudolf Korec, DrSc. (LF UPJŠ Košice), vtedajší podpredseda Československej diabetologickej spoločnosti. Prvé plány a aktivity na založenie SDS vznikali ešte r. 1967. Ustanovujúce zasadanie SDS bolo koncom roka 1968 v Bratislave za prítomnosti prof. MUDr. Richarda Foita, DrSc., z Prahy, vtedajšieho predsedu Československej diabetologickej spoločnosti. Stretnutia sa zúčastnilo 90 lekárov, ktorí si zvolili **zakladajúci výbor SDS** na obdobie do roku 1973. Do výboru boli zvolení: prof. MUDr. Rudolf Korec, DrSc., Katedra patologickej fyziológie LF UPJŠ Košice, MUDr. Martin Rázus, primár I. internej kliniky FN Bratislava, MUDr. Imrich Sečanský, ambulantný diabetológ Bratislava, MUDr. Bohuslav Finďo, Zvolen, MUDr. Milan Vigaš, DrSc., SAV Bratislava, MUDr. Alexander Kreze, DrSc., Ľubochňa a prof. MUDr. Dagmar Michalková, DrSc., I. detská klinika Bratislava. Do výboru SDS bol kooptovaný doc. MUDr. Pavol Kolesár, CSc., Interná klinika ILF Bratislava. Za predsedu SDS bol zvolený prof. MUDr. R. Korec, DrSc., vedeckým sekretárom sa stal MUDr. M. Vigaš, DrSc., a pokladníkom MUDr. I. Sečanský. V tomto zložení výbor pracoval do októbra 1971, kedy bol v rámci „normalizačného“ procesu odvolaný z funkcie predsedu prof. Korec, funkciou bol poverený Dr. Rázus. Do výboru bol kooptovaný doc. MUDr. Atila Takáč, CSc., z Interného oddelenia v Trnave.

Zakladajúci výbor SDS si stanovil nasledujúce hlavné ciele: 1/ zvýšiť odbornú úroveň lekárov organizovaním vedeckých podujatí a vytvoriť predpoklady na realizáciu nadstavbovej atestácie z odboru 2/ zvýšiť úväzok už existujúcich diabetologických ambulancií, rozšíriť počet ambulancií v ďalších mestách a vytvoriť centrá pre starostlivosť o detských diabetikov 3/ nadviazať spoluprácu so zahraničnými diabetologickými spoločnosťami, pokračovať v spolupráci s Českou diabetologickou spoločnosťou (ČDS), zabezpečiť vstup do EASD a IDF 4/ zlepšiť výchovu diabetikov.

V ďalších dvoch 4-ročných funkčných obdobiach (1973 – 1977 a 1977 – 1981) bol predsedom SDS dr. Rázus, podpredsedom dr. Sečanský a vedeckým sekretárom dr. Kreze. Členmi výboru boli Finďo, Kolesár, Michalková, Šimončič, Šofránková Takáč a Vigaš Halmešová, Kukučová-Korecová. V období 1981 – 1985 bol predsedom SDS dr. Kreze, podpredsedom Sečanský a vedeckým sekretárom Kolesár, členmi výboru boli Kukučová-Korecová. Halmešová, Michalková, Šimončič, Šofránková, Takáč, Vícha a Vozár. V období 1985 – 1989 bol predsedom Kreze a vedeckým sekretárom Kolesár. R. 1990 bol v demokratických voľbách počas Diabetologických dní v Luhačoviciach zvolený nový výbor SDS. Predsedom SDS sa stal **MUDr. Róbert Šimončič, CSc.,** vedecký pracovník a neskôr riaditeľ Výskumného ústavu výživy ľudu v Bratislave, vedeckým sekretárom MUDr. Juraj Vozár, CSc., primár I. internej kliniky v Bratislave a podpredsedom MUDr. Alexander Kreze, DrSc., primár z Ľubochne. Do výboru SDS boli zvolení aj prof. MUDr. Iwar Klimeš, DrSc., SAV Bratislava, MUDr. Zuzana Némethyová, CSc., IV. interná klinika Bratislava, prof. MUDr. Peter Ponťuch, CSc., I. interná klinika Bratislava a prof. MUDr. Oliver Rácz, CSc., Katedra patologickej fyziológie Košice. Prof. Korec bol za významný prínos do slovenskej experimentálnej diabetológie zvolený za doživotného čestného predsedu SDS. V nasledujúcich dvoch funkčných obdobiach (1994 – 1998 a 1998 – 2002) bol predsedom SDS **MUDr. Juraj Vozár, CSc.,** a vedeckou sekretárkou MUDr. Marta Korecová ambulantná diabetologička z Trenčína. Na mieste podpredsedu SDS sa vystriedali prof. Michalková a prof. Klimeš. V období rokov 2002 – 2006 a 2006 – 2010 bol predsedom SDS **prof. MUDr. Marián Mokáň, DrSc., FRCP,** prednosta I. internej kliniky JLF UK v Martine a vedeckou sekretárkou MUDr. Zuzana Némethyová, CSc., ambulantná diabetologička z Bratislavy. Na poste podpredsedu sa v uvedených funkčných obdobiach vystriedali Košičania prof. MUDr. Ivan Tkáč, CSc. a MUDr. Vladimír Uličiansky. Vo výbore sa vo funkčných obdobiach 2002 až 2018 vystriedali viacerí kolegovia: Barák, Dókušová, Doničová, Galajda, Klimeš, Korecová, Krahulec, Kupcová, Macko, Martinka, Michálek, Mokáň, Némethyová, Ponťuch, Rašlová, Schroner, Suchožová, Tošerová, Uličiansky, Vozár. Vo funkčných obdobiach 2010 – 2014 a 2014 – 2018 bol predsedom **Doc. MUDr. Emil Martinka, CSc.** primár z Ľubochne, vedeckým sekretárom MUDr. Vladimír Uličiansky ambulantný diabetológ z Košíc a podpredsedníčkou MUDr. Zuzana Némethyová, CSc. z Bratislavy. Pri príležitosti životného jubilea bola Dr. Korecová dlhoročná aktívna členka výboru SDS vymenovaná za čestnú členku výboru SDS. V súčasnosti je predsedníčkou SDS **Doc. MUDr. Katarína Rašlová,** CSc. z Bratislavy, vedeckou sekretárkou MUDr. Viera Doničová, PhD. z Košíc a podpredsedom Doc. MUDr. Zbynek Schroner, PhD. z Košíc. Členmi výboru sú Fábry, Kolényi, Macko, Némethyová, Suchožová, Tošerová, Uličiansky, Zoboková. Všetko praktickí diabetológovia činní v diabetologických ambulanciách v rôznych mestách Slovenska. V súlade s platnými právnymi predpismi a stanovami SLS (Slovenská lekárska spoločnosť) boli vypracované stanovy a rokovací poriadok SDS. SDS získala právnu subjektivitu, stali sme sa kolektívnym členom SLS a od roku 1998 sme registrovaní na Ministerstve vnútra SR ako mimovládna, politicky nezávislá, nezisková spoločnosť odborníkov, ktorí sú činní v oblasti diabetológie a metabolických ochorení v SR.

SDS mala v roku 1968 pri založení 97 členov, postupne sa členská základňa rozrastala a dnes členskú základňu SDS tvorí 495 lekárov. Členskú základňu tvoria najmä ambulantní diabetológovia, klinickí pracovníci z interných kliník a oddelení,

ale aj iní odborníci, kardiológovia, nefrológovia, endokrinológovia a praktickí lekári. Nemalú časť tvoria aj vedeckí pracovníci z teoretických ústavov lekárskych fakúlt a z vedeckých ústavov SAV.

Viacerým významným zahraničným diabetológom bolo udelené čestné členstvo v SDS (napr. prof. MUDr. Milan Kvapil, CSc., dlhoročný predseda ČDS, prim. Jindřich Šimurda, dlhoročný organizátor Luhačovických diabetologických dní, prof. Michael Berger, prof. Reinhard Bretzel (Nemecko), prof. Markhof Hanefeld, prof. Harry Keen, prof. Gareth Williams a prof. Steven Haffner (Veľká Británia), prof. Domenico Andreani (Taliansko), akad. Jean Vague (Francúzsko), prof. Jan Tatoň (Poľsko) a ďalší.

S cieľom zdôrazniť celú šírku koncepcie odboru boli v priebehu rokov vytvorené viaceré sekcie SDS. Ešte v deväťdesiatych rokoch minulého storočia ako prvá bola ustanovená **Obezitologická sekcia SDS.** Jej prvým predsedom bol prof. MUDr. Igor Beňo, DrSc. vedecký pracovník Výskumného ústavu výživy ľudu, ďalšie 2 funkčné obdobia bol predsedom doc. MUDr. Boris Krahulec, CSc., primár II. internej kliniky LF UK v Bratislave a v súčasnosti je druhé funkčné obdobie predsedníčkou MUDr. Ľubomíra Fábryová, PhD., ambulantná diabetologička z Bratislavy. Obezitologická sekcia SDS má v súčasnosti 150 členov. Roku 2002 sa kreovala **Sekcia porúch lipidového metabolizmu SDS**, jej prvým predsedom bol prednosta IV. internej kliniky LF UPJŠ v Košiciach prof. MUDr. Ivan Tkáč, CSc., neskôr MUDr. Ľubomíra Fábryová, PhD., a doc. MUDr. Katarína Rašlová, CSc., obe praktické diabetologičky z Bratislavy, t. č. je jej predsedníčkou MUDr. Ingrid Bugáňová, praktická diabetologička zo Žiliny. V súčasnosti má táto sekcia 93 členov. Ako posledná bola vytvorená **Sekcia praktických diabetológov,** jej predsedami bola MUDr. Tatiana Kupcová, praktická diabetologička z Lučenca, MUDr. Adriana Ilavská, PhD., ambulantná diabetologička z Bratislavy a doc. MUDr. Zbynek Schroner, PhD., z Košíc. V súčasnosti je jej predsedom MUDr. Jaroslav Fábry, ambulantný diabetológ z Bratislavy. Jednotlivé sekcie pracujú so zameraním na špecifické problémy závažných súčastí odboru a to obezity a dyslipidémie. Sekcia praktických diabetológov rieši najmä problémy dotýkajúce sa každodennej ambulantnej praxe, komunikácie so zdravotnými poisťovňami a pod. Zúčastnila sa spolu s členmi výboru SDS na príprave katalógu výkonov pre odbor. Sekcia praktických diabetológov SDS má dnes 106 členov.

Jednou z dôležitých aktivít SDS je organizácia vedeckých podujatí. Od vzniku **Diabetologických dní v Luhačoviciach** sa spolu s Českou diabetologickou spoločnosťou podieľa na ich organizovaní, spočiatku veľmi aktívne nielen organizačne, ale aj na odbornom a vedeckom programe, postupne po vytvorení Slovenských diabetologických dní táto spolupráca síce stále trvá, ale už nie je taká aktívna. Tradičné Diabetologické dni v Luhačoviciach sa konali tohto roku v apríli už päťdesiaty piatykrát. Roku 1991 bola založená tradícia **Slovenských diabetologických dní,** ktoré sa do roku 2002 konali pravidelne raz ročne v Trenčíne, ich hlavnou organizátorkou bola dr. Korecová v spolupráci s manželom prof. Korecom. Od r. 2003 sa miesto ich organizácie mení, podujatie sa koná striedavo v Bratislave, Košiciach a Martine, posledné roky vo Vysokých Tatrách na Štrbskom plese, kde sa konali aj tohtoročné už 29. diabetologické dni s medzinárodnou účasťou. Na týchto kongresoch aktívne vystupujú nielen slovenskí a českí diabetológovia a aj iní špecialisti, ale taktiež na nich pravidelne referujú pozvaní prednášatelia – významní zahraniční odborníci (prof. V. D. Andeani, prezident EASD, W. Mayes Jr., USA, prezident IDF, nasledujúci prezident IDF prof. Jack Jervel, Nórsko, prof. M. Berger, Nemecko, prof. L. P. Krall, USA, prof. H. Keen, čestný prezident IDF, Anglicko, prof. J. Tatoň, Poľsko a mnohí iní).

Od roku 2004 SDS každoročne organizuje na Zámku v Topoľčiankach **Vedeckú konferenciu** venovanú pamiatke zosnulého prof. MUDr. Rudolfa Koreca, DrSc. Jej hlavnou organizátorkou je MUDr. Marta Korecová.

SDS organizovala aj viaceré medzinárodné vedecké podujatia. Najdôležitejšími bolo „Donau sympózium“, medzinárodné sympózium nemecky hovoriacich krajín, ktoré roku 1984 úspešne zorganizovala v Bratislave. Roku 1992 sa spolu s Českou diabetologickou spoločnosťou podieľala na organizácii medzinárodného európskeho kongresu EASD, ktorý sa konal v Prahe.

Obezitologická sekcia SDS organizuje každoročne Slovenské obezitologické dni, prvé sa konali v novembri 2002 v Nimnici. Posledné roky sa konferencie konali v rôznych mestách SR v Piešťanoch, Trnave a v Žiline. V októbri 2017 úspešne zorganizovala VI. medzinárodný kongres CECON (Central European Congress on Obesity) v Bratislave. Sekcia porúch lipidového metabolizmu SDS v úzkej spolupráci so Slovenskou asociáciou aterosklerózy organizuje odborné podujatie „Nové trendy v prevencii aterosklerózy“, ktoré sa pravidelne každoročne koná v Bratislave.

SDS ešte roku 1992 navrhla na počesť primára MUDr. Martina Rázusa, jedného zo zakladateľov SDS, hlavného organizátora depistáže diabetu, založiť inštitút **slávnostných Rázusových prednášok.** Slávnostná prednáška odznela vždy počas Diabetologických dní v Luhačoviciach, od r. 2010 je pravidelnou súčasťou slovenských diabetologických dní. Slovenská lekárska spoločnosť ocenila prínos prof. Koreca pre slovenskú medicínu a vedu a schválila **„Korecovu cenu“.** Od roku 2006 sa každoročne udeľuje na návrh SDS. Doterajšími laureátmi Korecovej ceny sú v poradí ako bola udelená: Michalková, Mokáň, Čársky, Rybka, Rácz, Klimeš, Šofránková, Martinka, Némethyová, Chlup, Galajda, Uličiansky. Výbor SDS udeľuje každoročne aj cenu za najlepšiu publikáciu z odboru Diabetológia, poruchy látkovej premeny a výživy za uplynulý rok. Vo Dvorane slávy slovenskej medicíny sú za významný prínos do medicíny z diabetologickej uvedení prof. Korec, prof. Michalková a dr. Sečanský.

SDS je od roku 1972 kolektívnym členom EASD (Európska asociácia pre štúdium diabetu) a v roku 1991 bola prijatá do IDF (Medzinárodná diabetická federácia). Prof. Korecovi bolo udelené čestné členstvo v IDF ako aj čestné členstvo v EASD. Hlavným dôvodom udelenia čestných členstiev v oboch týchto významných odborných medzinárodných organizáciách bolo, že je zakladateľom experimentálnej diabetológie.

Výbor SDS už začiatkom roka 1969 dosiahol zaradenie prvého dvojtýždňového kurzu v diabetológii do metodického plánu práce ILF (Inštitút ďalšieho vzdelávania lekárov a farmaceutov). A roku 1971 sa konali prvé nadstavbové atestácie z diabetológie, porúch látkovej premeny a výživy. Akreditovaným pracoviskom pre doškoľovanie v odbore bol Výskumný ústav výživy ľudu pod gesciou doc. MUDr. Andreja Bučku, DrSc., riaditeľa ústavu. Od roku 1983 bola vytvorená Subkatedra diabetológie na Internej klinike ILF pod gesciou doc. MUDr. Kolesára, CSc., neskôr pod odbornou garanciou MUDr. Vozára, CSc., a od roku 2008 sa uskutočňuje špecializačný kurz ukončený skúškou na Subkatedre diabetológie SZU v Bratislave s garantom doc. MUDr. Borisom Krahulcom, CSc. Roku 2009 sa vytvorili aj ďalšie novo akreditované pracoviská pre postgraduálne vzdelávanie a to na I. internej klinike JLF UK v Martine s garantom prof. MUDr. Mariánom Mokáňom, DrSc., FRCP a na IV. internej klinike LF UPJŠ v Košiciach, kde bol garantom prof. MUDr. Ivan Tkáč, PhD.

Roku 2004 sa podarilo obhájiť samostatný špecializačný odbor Diabetológia, poruchy látkovej premeny a výživy, bola vypracovaná náplň špecializačného odboru, ktorá bola v roku 2005 schválená Akreditačnou komisiou MZ SR.

SDS veľmi aktívne rozvíjala svoju činnosť, opakovane vypracovala návrh Národného diabetologického programu, pravidelne vydávala aktualizované algoritmy diagnostiky a liečby diabetes mellitus 1. a 2. typu, jeho akútnych a chronických komplikácií ako aj gestačného diabetu. Pripravila viaceré odborné usmernenia, metodické listy odzrkadľujúce nové vedecké a klinické poznatky venované rôznym čiastkovým problémom v diabetológii. Založila sa vlastná internetová stránka, ktorá priebežne informuje o aktivitách spoločnosti. Pod garanciou SDS sa spustil projekt E-UNI DIA Slovakia. Portál prináša aktuálne informácie z odboru.

Výbor SDS navrhol preto Ministerstvu zdravotníctva uskutočniť celonárodnú **depistáž diabetu,** ktorá prebehla v rokoch 1970 – 1971. O realizáciu depistáže diabetu sa zaslúžil najmä dr. Martin Rázus. Dosiahla sa až 92 % účasť obyvateľstva. Počas depistáže sa zistilo 25 565 nových diabetikov vo vekovej skupine nad 15 rokov a 281 u mladších detí. Po depistáži k 31. 12. 1972 bol celkový počet evidovaných diabetikov na Slovensku 57 815, z toho 26 947 mužov, prevalencia stúpla na 1,16 %. O 2 roky neskôr k 31. 12. 1974 bolo v SR 66 208 diabetikov. Dnes je v SR evidovaných takmer 360 000 diabetikov, čo je zhruba 25 krát viac ako v roku 1968 a prevalencia diabetu je približne 6,5 %. Pritom ako ukázali výsledky projektu **„Prevalencia diabetes mellitus na Slovensku“** počet diabetikov v SR je o veľa vyšší. Tento projekt sa realizoval v rokoch 2003 – 2006 v rámci Národného diabetologického programu pod garanciou SDS pod vedením prof. Mokáňa. Potvrdila sa v ňom 7,0 % prevalencia diabetes mellitus, pričom u 5,3 % išlo o známy diabetes mellitus, u 1,7 % novozistený diabetes mellitus. Výsledky ukázali, že približne 100 000 ľudí v SR má diabetes mellitus, o ktorom nevie. Posledné roky počet diabetikov nestúpa, skôr klesá, čo však nesúvisí so skutočným poklesom pacientov, ale najmä s tým, že časť pacientov nie je v dispenzárnej starostlivosti diabetológov, ale je liečená praktickými lekármi, prípadne internistami.

Za 50 rokov prešla SDS veľmi dlhú a náročnú cestu, mnohonásobne sa zvýšil počet diabetikov, významne sa rozšírila sieť diabetologických ambulancií, organizujú sa úspešné kongresy a odborné podujatia, vydávajú sa vedecké časopisy, publikujú monografie, vedecké články, metodické listy a odporúčania. Starostlivosť o diabetikov sa zlepšila, rozšírili sa diagnostické aj terapeutické možnosti.

Zuzana Némethyová

Slovenská spoločnosť dorastového lekárstva (SSDL)

SSDL je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 07

Súčasní predstavitelia výboru: prezidentka prof. MUDr. Katarína Furková, CSc., podpredseda MUDr. Eva Konečná, vedecký sekretár MUDr. Igor Hajdúk, dozorná rada prof. MUDr. Miroslav Šašinka, DrSc., MUDr. Kremeňová Mária

Z histórie odbornej spoločnosti

Prof. MUDr. Alojz Ján Chůra bol roku 1953 jedným zo zakladateľov Školského strediska pre postgraduálne doškoľovanie lekárov na Slovensku. Založil školsko-zdravotnú službu a začal realizovať sústavnú starostlivosť o adolescentov, čím vlastne založil dorastové lekárstvo skôr, ako sa začalo vytvárať v rozvinutých krajinách západnej Európy. Jeho následníci boli profesor Ján Birčák a profesor Miroslav Šašinka.

Zakladajúca schôdza SSDL sa uskutočnila 2. 12. 1969 v Bratislave. Za predsedu bol zvolený MUDr. A. Lacko, za podpredsedu MUDr. G. Halát, vedeckým sekretárom sa stal MUDr. Hegyi, pokladníčkou MUDr. P. Grossmannová, za členov výboru boli zvolení MUDr. K. Guniš, MUDr. M. Svrčková, MUDr. J. Haid, MUDr. Paštéková. Počet členov SSDL bol 160. Prvá pracovná schôdza na tému „Dermatózy vo vzťahu k profesionálnej orientácii mládeže“, ktorú predniesol prim. MUDr. Kleibl (Kožné oddelenie NsP v Skalici) sa konala 10. 12. 1969. Roku 1970 SSDL sa podieľala na organizácii 7 vedeckých pracovných schôdzí s rôznou tematikou.

Pracovná konferencia usporiadaná v spolupráci so Slovenskou pediatrickou spoločnosťou v dňoch 19. – 20. 5. 1971 v Modre Harmónii sa zaoberala problémom nadväznosti školskej zdravotnej služby na službu dorastovú.

Pri príležitosti jubilea „20 rokov dorastového lekárstva“ sa konal Brne v dňoch 22. – 24. 9. 1971 I. zjazd dorastového lekárstva, kde spoluorganizátorom bola SSDL (účasť 203 lekárov).

14. – 15. 9. 1972 zorganizovala v Košiciach SSDL Celoštátnu konferenciu na tému Nediferencované pohlavie – poruchy pohlavného vývoja. Slávnostne tu bolo odovzdané aj ocenenie SLS MUDr. Halákovi, vedúcemu odbornému lekárovi dorastového oddelenia FN Košice.

Roku 1973 sa konali voľby nového výboru. Za predsedu bol zvolený MUDr. I. Bartošovič, 1. podpredseda MUDr. Lacko a 2. podpredseda MUDr. Svrčková. V dňoch 5. – 6. 4. 1973 sa konala celoštátna konferencia na tému „Toxikománia mladistvých.“ Výbor pripravil koncepciu zdravotnej starostlivosti o dorast a brancov.

21. – 23. 10. 1973 zorganizovala SSDL v spolupráci s českou psychiatrickou spoločnosťou a českou internistickou spoločnosťou – sekcia dorastového lekárstva „V. sympózium o duševnom zdraví mládeže.“

Koncepcia zdravotnej starostlivosti o dorast a brancov bola schválená na predsedníctve SLS 26. 10. 1973 č. uznesenia 17/73 a koncepcia bola odoslaná 12. 4. 1974 na MZd SSR. Uvedenej problematike bola venovaná celoštátna odborná konferencia v dňoch 16. – 17. 5. 1974 v Spišskej Novej Vsi.

Dňa 1. 7. 1975 sa konala ustanovujúca schôdza k založeniu Spoločnosť dorastového lekárstva ČSLS J. E. Purkyňu. K založeniu došlo po schválení oboch národných spoločností: Spoločnosti dorastového lekárstva a Sekcie dorastového lekárstva Českej internistickej spoločnosti. Za SSDL boli do celoštátneho výboru delegovaní MUDr. K. Guniš (Bratislava), MUDr. G. Halát (Košice), MUDr. A. Lacko (Bratislava), MUDr. M. Svrčková (Banská Bystrica). Vedenie výboru sa podľa stanov menilo dvojročne. Prvé obdobie bol predsedom MUDr. K. Guniš a vedeckým sekretárom MUDr. A. Lacko. O roku 1975 sa konali celoštátne konferencie a sympóziá dvakrát ročne (jarné v SR a jesenné v ČR).

Vo funkčnom období 1977 – 1981 a 1981 – 1986 bola predsedkyňou spoločnosti MUDr. Adela Šáriová, vedeckým sekretárom MUDr. Gabriel Haláta, podpredsedkyňou MUDr. Lujza Buchtová. Prebiehalo pripomienkové konanie ku koncepcii dorastového lekárstva, riešenie problémov doškoľovania a atestácii pre dorastových lekárov, zriadenie poradného zboru, subkatedry dorastového lekárstva pri ILF, menovanie hlavného odborníka pre dorast na MZ SSR ako aj nadviazanie kontaktov s dorastovými oddeleniami a inštitúciami v socialistických krajinách. Rokovaní sa zúčastňovali zástupcovia MZ SSR MUDr. Zbončák a MUDr. V. Džugan, prof. MUDr. M. Šašinka, CSc., z ILF a MUDr. J. Doležal a MUDr. V. Jílek za sekciu dorastového lekárstva pri ČIS. Hlavnou odborníčkou MZ SSR pre dorastové lekárstvo bola menovaná MUDr. M. Svrčeková, vedúcim Subkatedry dorastového lekárstva bol menovaný prof. MUDr. M. Šašinka CSc. Roku 1985 bol zvolený za predsedu novo konštituovanej Českej společnosti dorostového lékářství MUDr. V. Jílek. Za uvedené obdobie bolo zorganizovaných dvadsať celoštátnych konferencií a jedna s medzinárodnou účasťou lekárov z MĽR a BĽR a osem slávnostných a odborných seminárov. Bronzovými medailami SLS pri príležitosti životného jubilea boli odmenení MUDr. Zbončák, MUDr. Macejko, MUDr. Šimaljaková, strieborné medaily dostali MUDr. Halát a MUDr. Haid.

Za publikačnú činnosť boli na návrh SSDL udelené ceny SLS MUDr. A. Lackovi, primárovi dorastového odd. FN Košice za vedeckú prácu „Orientačné a typizačné tabuľky učebných odborov“ a MUDr. G. Halátovi, vedúcemu lekárovi dorastového oddelenia FN Košice za vedeckú prácu „Zdravotné predpoklady žiakov pri voľbe povolania“.

V troch funkčných obdobiach od roku 1986 do 1997 bol predsedom spoločnosti prof. MUDr. Miroslav Šašinka, DrSc., vedecký sekretár MUDr. Macejko Cyril, ktorí spolu s MUDr. Halátom a MUDr. Svrčkovou pracovali aj vo Federálnom výbore Spoločnosti dorastového lekárstva. V prvom funkčnom období SSDL zorganizovala celoslovenský aktív zdravotníckych pracovníkov pracujúcich v odbore dorastové lekárstvo. Aktívu sa zúčastnili aj zástupcovia vysokých a stredných škôl. Všetci zúčastnení sa jednoznačne uzhodli na potrebe existencie medicínskeho odboru dorastové lekárstvo. Vzniknutá situácia na Slovensku si vyžaduje úzku spoluprácu medzi odbormi pediatrie, dorastového a všeobecného lekárstva. Starostlivosť o brancov a odvody budú naďalej zabezpečovať dorastoví lekári až do vzniku profesionálnej armády. Prvoradou úlohou SSDL bolo zachovanie odboru dorastového lekárstva, spracúvanie pripomienok ku reforme zdravotníctva v liečebno-preventívnej starostlivosti dorastu a vypracovanie novej koncepcie dorastového lekárstva. Ďalšie vzdelávanie dorastových lekárov a SZP zabezpečuje Subkatedra dorastového lekárstva IVZ v Bratislave. Praktické vyučovanie na Klinike pracovného lekárstva, na Detskej klinike IVZ a na Klinike vnútorných chorôb IVZ. Členovia SSDL sa

aktívne zúčastňujú na realizácii programu „Zdravie pre všetkých do roku 2000“ a to propagáciou zdravého spôsobu života, boja proti tabakizmu a drogám. V období rokov 1994 – 1997 došlo privatizáciou primárnej starostlivosti k podstatným zmenám v zdravotnej starostlivosti o dorast. Časť dorastových lekárov podľa základnej atestácie odchádza do neštátnych zdravotníckych zariadení ako praktickí lekári pre dospelých alebo praktickí lekári pre deti, ktorí si ponechali dorast v zdravotnej starostlivosti aj keď nemali nadstavbovú atestáciu z dorastu a ďalší, ktorí odišli na okresné vojenské správy. Likvidáciou dorastových lekárov s možnosťou voľby lekára dochádza k poklesu preventívnej a liečebnej starostlivosti, zaočkovanosti a hygienicko – epidemiologickej starostlivosti. SSDL vypracovala koncepciu dorastového lekárstva ako medicínskeho odboru, ktorá bola schválená a vyšla dňa 30. 4. 1996 vo Vestníku MZ SR, následne 20. 5. 1996 boli menovaní okresní odborníci a 16. 1. 2017 krajskí odborníci v odbore pri MZ SR. Prebiehalo pripomienkové konanie a zákonu o Liečebnom poriadku a k zákonu 277/1994 o zdravotnej starostlivosti. Dochádza k poklesu členskej základne, v roku 1997 ju tvorilo len 111 členov. SSDL usporiadala dvanásť celoštátnych konferencií a tri slávnostné a odborné semináre.

Za publikačnú činnosť boli na návrh SSDL udelené ceny prof. MUDr. K. Furkovej „Renálna osteodystrofia u mladistvých s chronickou renálnou insuficienciou“, MUDr. Eve Strapcovej, CSc. „Sledovanie výskytu ochorenia močových ciest u adolescentov“ a prof. MUDr. M. Šašinkovi, DrSc., za knihy „Glomerulonefritídy u detí a mladistvých“ a „Hyperinzulinizmus – nová patogénna cesta kardiovaskulárnych chorôb“.

Vo funkčnom období 1998 – 2002 bola prezidentkou spoločnosti MUDr. Eva Strapcová, CSc., vedecký sekretár MUDr. Cyril Macejko, podpredseda MUDr. Eduard Zeljenka. Prezidentka SDL spolu s hlavným odborníkom MZ pre dorast prof. MUDr. M. Šašinkom, DrSc., aktívne vystupovala v parlamentnom výbore pre zdravotníctvo pri pripomienkovaní zákonov a noviel týkajúcich sa primárnej starostlivosti o mládež. Členova výboru SDL pracujú ako členovia komisie pri Generálnom sekretariáte Výboru ministrov pre drogové závislosti a kontrolu drog Úradu vlády SR (prof. MUDr. M. Šašinka, DrSc., MUDr. E. Strapcová, CSc., MUDr. J. Kresánek, CSc.). Spolupracovali aj na príprave príručiek pre lekárov prvého kontaktu v starostlivosti o drogovo závislých. Práca v tejto komisii umožnila spoluprácu s vedúcimi pracovníkmi MŠ SR, MZ SR, ale aj vnútra a generálnej prokuratúry. Komisia intenzívne spolupracovala s Pompidou Group Rady Európy výboru zdravotníctva. Pri harmonizácii preventívnych a liečebných postupov v protidrogových programoch členských štátov EU s kandidátskymi štátmi pred vstupom do EU nám pomáhali experti zo Švédska, Fínska, Nemecka, Anglicka a Francúzska. Po dlhých rokovaniach predstaviteľov SSDL s generálnym riaditeľom VŠZP sa pripravil návrh na zriadenie lôžok pre dorast na Klinike pre deti a dorast A. Getlíka v NsP sv. Cyrila a Metoda.

Vo funkčnom období 2003 – 2006 bola prezidentkou spoločnosti prof. MUDr. Katarína Furková, CSc., vedecký sekretár doc. MUDr. Jaroslava Strnová, CSc., podpredseda MUDr. Eva Konečná.

Členovia výboru SSDL pripomienkovali Vyhlášku o posudzovaní zdravotnej spôsobilosti na štúdium na stredných a vysokých školách pripomienkovali novelu liečebného poriadku a Vyhlášku o ďalšom vzdelávaní v dorastovom lekárstve v kategórii certifikovaných špecializačných odboroch.

Od roku 2003 sa pravidelne konajú celoštátne konferencie SSDL s medzinárodnou účasťou na Starých Horách. Výnimkou bola roku 2005 XX. celoštátna konferencia SSDL s medzinárodnou účasťou v Modre Harmónii, ktorá bola venovaná jubileu prof. MUDr. M. Šašinku, DrSc.

Za najlepšiu publikáciu v roku 2002 na návrh SSDL udelila SLS udelila MUDr. J. Kresánkovi, CSc., „Posudzovanie zdravotného stavu mladistvých“, roku 2004 prof. MUDr. Dzúrikovi a spol., za „Nefrológiu“. Roku 2006 získala kniha Kresánka, J. a kol. „Dorastové lekárstvo“ cenu Literárneho fondu.

Aj v ďalšom funkčnom období (2007 – 2010) bola prezidentkou spoločnosti prof. MUDr. Katarína Furková, CSc., vedeckou sekretárkou doc. MUDr. Jaroslava Strnová, CSc., podpredsedkyňou MUDr. Eva Konečná. SSDL usporiadala štyri celoštátne konferencie s medzinárodnou účasťou.

V ostatných funkčných obdobiach (2011 – 2014 a 2015 – 2019) pokračovala vo funkcii prezidentky spoločnosti prof. MUDr. Katarína Furková, CSc., vedecký sekretár bol MUDr. Igor Hajdúk, podpredsedkyňa MUDr. Eva Konečná.

Za dlhodobú aktívnu činnosť vo výbore bola MUDr. E. Konečná ocenená Zlatou medailou SLS „Propter merita“, Striebornú medailu SLS „Propter merita“ dostal za aktívnu činnosť vo výbore SSDL MUDr. I. Hajdúk. Čestné členstvo SSDL bolo udelené prof. MUDr. K. Furkovej, CSc., MUDr. J. Kovaľovi, PhD., prof. MUDr. J. Kresánkovi, CSc. SDL usporiadala osem celoštátnych konferencií s medzinárodnou účasťou.

Katarína Furková

Slovenská endokrinologická spoločnosť (SES)

Slovak society of endocrinology | SES je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 09

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident prof. MUDr. Payer Juraj, PhD., MPH, FRCP, vedecký sekretár MUDr. Vaňuga Peter, PhD., 1. viceprezident doc. MUDr. Podoba Ján, CSc., 2. viceprezident prof. MUDr. Lazúrová Ivica, DrSc., FRCP, členovia výboru doc. MUDr. Čiljaková Miriam, PhD., doc. MUDr. Kiňová Soňa, PhD., MUDr. Kollerová Jana, PhD., doc. MUDr. Košťálová Ľudmila, CSc., mim. prof., MUDr. Pura Mikuláš, PhD., MUDr. Schwartz Pavol, MUDr. Urbánková Helena, PhD., dozorná rada MUDr. Pávai Dušan, MUDr. Halmová Henrieta, MUDr. Páleníková Patrícia, PhD.

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: Europska federácia endokrinologických spoločností, kolektívny člen International society of endocrinology (ISE)

Z histórie odbornej spoločnosti

Slovenská endokrinologická spoločnosť nadviazala na činnost Československej endokrinologickej spoločnosti, ktorá vznikala postupne od informatívnej schôdze zakladajúcich členov 7. 12. 1937 v Prahe, cez ustanovujúce Valné zhromaždenie 1. 2. 1938, ktoré pripravilo stanovy a zvolalo prvú schôdzu Československej endokrinologickej spoločnosti 8. 3. 1938. Na Valnom zhromaždení 15. 11. 1949 bolo zvolené nové predsedníctvo ČES: predseda doc. Šilink, podpredsedovia prof. J. Charvát, V. Laufberger a V. Jedlička. Po vzniku Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyňu (ČLS JEP) v roku 1951 se ČSES stala sekciou spoločnosti a tak je to až doteraz. Slovenských endokrinológov zastupoval v 50. rokoch vo výbore ČSES doc. MUDr. J. Podoba, CSc. ČSES pripravila celý rad pracovných stretnutí a konferencií – od vzniku Československej endokrinologickej spoločnosti do roku 2003 to bolo spolu 298 akcií.

Národné spoločnosti – teda Česká a Slovenská lekárska spoločnosť, a ich odborné spoločnosti – vznikli r. 1969 po uzákonení federálneho usporiadania spoločného štátu Čechov a Slovákov. Do výborov strešných, federálnych, Československých odborných spoločností, delegovali národné spoločnosti po 4 svojich vedúcich funkcionárov. Bolo to funkčnejšie a operatívnejšie a usporiadanie ako usporiadanie štátu, čo sa potvrdilo aj po rozpade spoločnej republiky, keď spolupráca národných odborných spoločností pokračovala bez väčších otrasov a pokračuje naďalej. Názorným dokladom je aj štvrťstoročie kontinuity spoločne usporadúvaných Endokrinologických dní, ktoré sú od r. 1978 základnou odbornou akciou slovenských a českých endokrinológov.

Voľba prvého výboru Slovenskej endokrinologickej spoločnosti (SES) r. 1969, a potom i ďalších pokračujúcich výborov, bola výsledkom kompromisu klinických a experimentálnych endokrinológov. V prvom výbore SES (1969 – 1973) bol v tajnej voľbe zvolený za predsedu doc. MUDr. Julián Podoba, CSc., internista – endokrinológ, klinický výskumník, iniciátor a realizátor jódovej profylaxie strumy, zakladateľ Endokrinologického ústavu SAV (neskôr Ústav experimentálnej endokrinológie SAV). Vedeckým sekretárom SES sa stal MUDr. Branislav Lichardus, CSc., experimentálny endokrinológ a nefrológ s atestáciou z internej medicíny, ktorý súčasne zastával funkciu zakladajúceho vedeckého sekretára Slovenskej nefrologickej spoločnosti. Podpredsedovia prim. MUDr. Dionýz Oravec, doc. MUDr. et RNDr. Michal Kandráč, CSc., členovia výboru prof. MVDr. Jozef Arendarčík, DrSc., MUDr. Peter Hnilica, MUDr. Juraj Hrnčiar, CSc., doc. MUDr. Viliam Izakovič, CSc., MUDr. Tibor Klačanský, CSc., prim. MUDr. Alexander Kreze, CSc., MUDr. Štefan Németh, CSc., doc. MUDr. Eugen Špaňár, CSc. Zakladajúca schôdza SES sa konala 27. 3. 1969 v Bratislave za účasti 48 členov.

Výbor SES sa volí na obdobie 4 rokov. Zasadnutia výboru sa konajú spravidla z príležitosti konania odborných podujatí SES. Prvých 25 rokov činnosti SES boli predsedovia a vedeckí sekretári vedeckými pracovníkmi Ústavu experimentálnej endokrinológie SAV. Predsedovia a vedeckí sekretári SES: 1969 – 1973 Julián Podoba, Branislav Lichardus; 1973 – 1994 Branislav Lichardus, Pavel Langer, od r. 1986 Iwar Klimeš; 1994 – 2002 Alexander Kreze, Iwar Klimeš; 2002 – Iwar Klimeš, Jozef Michálek.

Na čele federálneho výboru ČsES sa do r. 1989 striedali v štvorročných intervaloch predsedovia a vedeckí sekretári ČES a SES. Dve desaťročia alternovali v dokonalej spolupráci na čele ČsES prof. MUDr. V. Schreiber s MUDr. Branislavom Lichardusom, ktorý bol v r. 1996 zvolený za čestného predsedu SES.

Hlavné vstupné iniciatívy výboru SES v rámci ČsES: (1) Konať každoročne celoštátne endokrinologické dni ako nedeliteľné odborné fórum klinickej a experimentálnej endokrinológie (1978). **(2)** Zaviesť inštitúciu Charvátovej prednášky (1977). **(3)** Realizovať štatutárnu spoluprácu Československej, Poľskej, Maďarskej a Nemeckej (NDR) endokrinologickej spoločnosti a spoločné konanie medzinárodných sympózií.

V duchu jednoty klinickej a experimentálnej endokrinológie SES iniciovala a poriadala celoštátne Endokrinologické dni (ED), ako najvýznamnejšie fórum ČsES, a neskôr SES a ČES, na prenášanie nových poznatkov výskumu do klinickej endokrinológie. 1. ED sa konali v r. 1978 v Banskej Bystrici. Predsedom organizačného výboru bol MUDr. Juraj Hrnčiar, CSc. V štatúte ED sa zakotvilo, že ich budú poriadať striedavo SES a ČES. ED budú podľa možnosti interdisciplinárne, aby sa zvýraznil význam a postavenie endokrinológie pre medicínu ako takú. Test času ukázal, že to bol správny prístup, ktorý u nás prispel k rozvoju endokrinológie ako interdisciplinárneho odboru medicíny. Endokrinologické dni sa konali spolu 25-krát.

Program všetkých druhov odborných podujatí, na ktorých participovala SES, sa prevažne orientoval na najaktuálnejšie problémy súčasného zdravotníctva s cieľom zdokonaľovania diagnostiky, pochopenia patogenézy so zameraním na úlohu endokrinného systému a následnej účinnejšej prevencie a terapie. Patria sem klasické endokrinopátie a ochorenia s účasťou endokrinných patomechanizmov.

Hlavná pozornosť sa venovala problematike štítnej žľazy, diabetes mellitus, arteriálnej hypertenzií a ateroskleróze, kalciovému metabolizmu a osteoporóze, neuroendokrinológií, stresu, obezite, rastovému hormónu, zápalovým a autoimunitným ochoreniam, reprodukcii, pediatrickej endokrinológii, genetickým poruchám, poruchám metabolizmu a enzýmopatiam, poruchám steroidogenézy, významu transmisie hormónov materským mliekom, poruchám vodno-soľného hospodárstva a ďalším. Opakovane sa preberali nové diagnostické metódy, hormonálna farmakoterápia endokrinných a neendokrinných chorôb a ďalšie terapeutické postupy s dôrazom na potrebu radikálnej zmeny stanoviska MZ SR k liečbe tyreotoxikózy a rakoviny štítnej žľazy radiojódom.

K organizovaniu Endokrinologických dní boli prizvané spolky slovenských lekárov (11 x), Slovenská internistická spoločnosť (6 x), lekárske fakulty (4 x), Slovenská pediatrická spoločnosť (3 x), Slovenská diabetologická spoločnosť (3 x), KÚNZ a FN (3 x) a viaceré ďalšie odborné spoločnosti.

SES navrhla na počesť prof. Jozefa Charváta, zakladateľa československej endokrinologickej školy, bádateľa, pedagóga a organizátora (ešte za jeho života) inštitúciu slávnostných Charvátových prednášok. Prvú predniesol r. 1977 jeho žiak prof. MUDr. Vratislav Schreiber, DrSc., na slávnostnej pracovnej schôdzi ČsES z príležitosti 80. narodenín prof. Charváta. Ďalšie prednášky boli potom zaraďované do otváracieho programu ED a sú nimi poverovaní výbormi národných spoločností poprední klinickí a experimentálni odborníci (členovia SES: Podoba, Macho, Németh, Kreze, Vigaš, Hrnčiar, Hnilica, Langer, Mišíková, Kvetňanský, Štrbák, Lichardus, Tajtáková).

Federálny výbor ČsES v spolupráci s JLF UK v Martine usporiadal r. 1975 Československý endokrinologický kongres s medzinárodnou účasťou na tému endokrinné problémy hypertenzie a endokrinné problémy diabetu mellitu. Predsedom organizačného výboru bol doc. MUDr. Eugen Špaňár, CSc., tajomníkom MUDr. et RNDr. Rudolf Pullmann. Po zahájení každoročných celoštátnych endokrinologických dní sa upustilo od organizovania endokrinologických kongresov.

Významným celoslovenským podujatím sú klinické semináre a pracovné dni na aktuálne témy, ktoré sa konajú viackrát ročne. Častým poriadateľom týchto akcii býval Odborný liečebný ústav endokrinologický v Ľubochni, Rooseveltova nemocnica v Banskej Bystrici a Ústav experimentálnej endokrinológie SAV v Bratislave. Od r. 1976 sa 8 krát usporiadal „Mikulajov deň“ na pamiatku zakladateľa výskumného smeru „stres“ na Ústave experimentálnej endokrinológie SAV, MUDr. Ladislava Mikulaja, CSc. Endokrinologická problematika bývala najmenej raz ročne na programe pracovných schôdzí Spolku slovenských lekárov v Bratislave a Spolkov lekárov v Banskej Bystrici, v Martine a v ďalších mestách.

SES organizovala (do r. 1989 v rámci federálneho výboru ČsES) medzinárodné odborné podujatia, resp. podujatia so zahraničnou účasťou, ako hlavný usporiadateľ alebo ako spoluusporiadateľ, najmä s Ústavom experimentálnej endokrinológie SAV (ÚEE SAV). Z akcií usporiadaných v spolupráci s ÚEE SAV a so zahraničnými endokrinologickými spoločnosťami boli spravidla publikované zborníky zahraničnými vydavateľstvami, resp. boli doklady publikované v monotematických celkoch, napr. v časopise Endocrine Regulations.

Na návrhy výboru SES bolo udelené čestné členstvo v ČsES 9 významným zahraničným endokrinológom, ktorí sa zaslúžili o rozvoj spolupráce so SES: prof. Dr. T. Domanski, prof. Dr. Med. G. Dörner, prof. B. Flerkó, prof. M.A. Greer, prof. Dr. B. Halász, akad. I.A. Judaev, prof. Dr. Med. W. Kaiser, prof. L. Martini, C. Oliver.

Výbor SES, v rámci ČsES, navrhol a realizoval zmluvnú spoluprácu so stredoeurópskymi endokrinologickými spoločnosťami: Polish Society of Endocrinology, Hungarian Society for Endocrinology and Metabolism, Society for Endocrinology and Metabolic Diseases GDR. Na jej základe sa poriadalo 9 úspešných sympózii na vysokej odbornej úrovni. Určila sa spoločne aj stratégia na podporu založenia Európskej federácie endokrinologických spoločností (EFES). ČsES patrila medzi zakladajúce ES Europskej federácie endokrinologických spoločností (1987). Na I. kongrese EFES v Kodani sa zúčastnil predseda SES B. Lichardus, ktorý bol nominovaný za člena programového výboru Európskeho endokrinologického kongresu v Ljublani (1990).

ČsES bola kolektívnym členom ISE, vzťahujúcim sa na 50 členov ČES a SES. Na zasadnutiach výboru ISE sa zúčastňoval predseda ČsES. Táto úloha pripadla B. Lichardusovi na 5. kongrese v Hamburgu (1976), na 8. kongrese v Kyote (1988) a na 9. kongrese v Nice (1992). SES sa intenzívne podieľala aj na činnosti European Thyroid Association.

Organizácia odborných podujatí SES bola jednoznačne cielená na zvyšovanie úrovne klinickej medicíny na Slovensku. So zameraním na pomoc medicínskej praxi sa SES podieľala na vydaní učebníc endokrinológie: Hrnčiar et al.: **Klinická endokrinológia** (1982) Kreze et al.: **Praktická endokrinológia** (1993).

Členovia SES (Hrnčiar, Ježová, Klimeš, Kovács, Kreze, Kvetňanský, Langer, Lazúrová, Lichardus a Vigaš) boli autormi ďalších monografií a zborníkov, vydaných v zahraničí, ktoré patria nielen do domáceho ale aj medzinárodného fondu kvalitnej odbornej literatúry.

Výbor SES opakovane vypracoval **koncepciu endokrinológie** pre Ministerstvo zdravotníctva SR. Zastávame názor na endokrinológiu ako integrovaný odbor s diabetológiou a pediatrickou endokrinológiou. Klinické semináre a ďalšie odborné akcie SES zaraďuje do systému výchovy endokrinológov na akreditovaných pracoviskách. Koncepcia predpokladá vypracovanie záväznej normy na rozsah zabezpečovaných vyšetrovaní v OKB pre potreby klinickej endokrinológie a vytvorenie 1-2 diagnostických centier pre analýzy génových mutácií, väzbových proteínov, polymorfizmov DNA a génovej štruktúry. Odporúča tiež legislatívne zabezpečiť efektívnu prevenciu vývoja strumy kontrolovanou jodidáciou kuchynskej soli a nedovoliť distribúciu nejodidovanej soli v SR. V prevencii je potrebné naďalej centrálne zabezpečovať skríning kongenitálnej hypotyreózy a fenylketonúrie.

Branislav Lichardus

Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť (SEVS)

Slovak Epidemiology and Vaccinology Society

SEVS je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 90

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady (2016 – 2019): predseda prof. MUDr. Zuzana Krištúfková, PhD., MPH, podpredseda doc. MUDr. Mária Avdičová, PhD., vedecký sekretár prof. MUDr. Henrieta Hudečková, PhD., MPH, hospodár MUDr. Erika Böhmová, členovia výboru prof. MUDr. Mária a Štefkovičová, PhD., MUDr. Andrea Kološová, PhD., MUDr. Silvia Kontrošová, MPH, MUDr. Eva Striežová, doc. MUDr. Igor Kohl, CSc., dozorná rada: MUDr. Viera Morihladková, MUDr. Adriana Strečková, RNDr. Eva Matušková. **Čestní členovia výboru:** prof. MUDr. Vladimír Oleár, CSc., doc. MUDr. Mária Avdičová, PhD., doc. MUDr. Igor Kohl, CSc.

Vlastné pocty a ceny:

- **Čestná cena SEVS**
- **Čestné členstvo v Slovenskej epidemiologickej a vakcinologickej spoločnosti SLS**
- **Zlatá, strieborná a bronzová medaila profesora Červenku**
- **Cena SEVS za najlepšiu publikáciu.**
- **Cena SEVS za najlepšiu prednášku.**

Z histórie odbornej spoločnosti

Predmet činnosti

Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť (ďalej len SEVS) združuje na báze dobrovoľnosti lekárov, iných zdravotníckych pracovníkov a odborníkov, ktorí sa zaoberajú epidemiológiou chorôb a ich prevenciou. Členovia SEVS sa pri svojej činnosti zameriavajú najmä na sledovanie vzťahov medzi ľuďmi a prostredím s cieľom zdravie ochraňovať, podporovať a obnovovať integrujúc poznatky preventívnych, klinických, laboratórnych a ďalších medicínskych a nemedicínskych odborov do moderného systému prevencie a podieľajú sa na rozvoji epidemiológie.

SEVS sprostredkováva prenos najnovších vedeckých poznatkov a postupov v oblasti prevencie infekčných, neinfekčných chronických chorôb, nozokomiálnych nákaz, vrátane vakcinácie do praxe formou kontinuálneho vzdelávania.

Vypracováva stanoviská a odporúčania v dotknutých oblastiach vrátane zavádzania nových druhov očkovania do Imunizačného programu SR, sledovania účinnosti a bezpečnosti vakcín, ako aj ich dopadu na zdravie populácie. Zaoberá sa problematikou nemocničných nákaz s cieľom zvyšovania bezpečnosti pacientov.

Z histórie SEVS

Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť (SEVS) vznikla v roku 1. 10. 2008 transformáciou Slovenskej epidemiologickej asociácie (SEA). Slovenská epidemiologická asociácia vznikla v roku 1999 odčlenením od Slovenskej mikrobiologickej a epidemiologickej spoločnosti (SMES), organizačnej zložky SLS. Nakoľko vtedajší predstavitelia SMES nepodporili vznik samostatnej epidemiologickej spoločnosti v rámci SLS, vznikla Slovenská epidemiologická asociácia ako občianske združenie. Jej zakladateľmi boli MUDr. Mária Avdičová, MUDr. Vladimír Oleár, CSc., a MUDr. Igor Kohl, CSc. V prípravnom výbore pracovali aj MUDr. P. Hubočan, MPH, MUDr. V. Príkazský, CSc., MUDr. H. Hudečková, PhD., MPH.

Ustanovujúci zjazd SEA sa konal 7. 12. 1999 v Banskej Bystrici. Prvým predsedom SEA sa stala doc. MUDr. Anna Egnerová, CSc., podpredsedom MUDr. Igor Kohl, CSc., vedeckým sekretárom MUDr. Henrieta Hudečková, PhD., MPH. Do výboru boli zvolení členovia: MUDr. Mária Avdičová, MUDr. Viktor Príkazský, CSc., MUDr. Vladimír Oleár, CSc., MUDr. Zuzana Krištúfková, MUDr. Mária Štefkovičová. Revízna komisia pracovala v zložení MUDr. Katarína Ranostajová a MUDr. Pavol Hubočan.

Činnosť SEA sa zameriavala najmä na organizovanie odborných podujatí, pričom nadväzovala na podujatia organizované ešte pod hlavičkou SMES zamerané na epidemiologickú a vakcinologickú problematiku. Počas svojho pôsobenia odôvodnila svoju existenciu, aktívne spolupracovala so SLS a jej odbornými spoločnosťami, podieľala sa na napĺňaní cieľov SLS a v roku 2003 sa stala pridruženým členom SLS.

Vzhľadom na rozvoj odboru epidemiológie a vakcinológie vznikla potreba priamej účasti na aktivitách SLS v oblasti prevencie chorôb. SLS nemala organizačnú zložku ani kolektívneho člena s rovnakým, ani podobným odborným zameraním ako SEA.

Dňa 29. 9. 2008 sa konal mimoriadny snem SEA, ktorého hlavným bodom bolo hlasovanie o návrhu na zánik Slovenskej epidemiologickej asociácie a transformáciu SEA na organizačnú zložku SLS s názvom Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť (SEVS). Snem tento návrh schválil. Následne, v súlade s uznesením snemu výbor požiadal Prezídium SLS o uvedenú transformáciu. Prezídium Slovenskej lekárskej spoločnosti súhlasilo so začlenením Slovenskej epidemiologickej asociácie do Slovenskej lekárskej spoločnosti s účinnosťou od 1.10.2008, čím vznikla jej nová organizačná zložka pod názvom: „Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť.“ **Zavŕšila sa tak dlhoročná snaha epidemiológov a iných odborníkov, ktorí sa zaoberajú epidemiológiou chorôb a ich prevenciou o samostatnú odbornú spoločnosť.**

Podujatia SEVS

Hlavným profilovým podujatím sa stali Červenkove dni preventívnej medicíny, ktoré nadviazali na Považské dni preventívnej medicíny organizované v Papradne-Podjavorníku v rokoch 1991 – 1994. Ich hlavný organizátor bol doc. MUDr. Igor Kohl. Od roku 2002 sú Červenkove dni epidemiologickým kongresom, ktorého prezidentom je doc. MUDr. Mária Avdičová, PhD. Ďalším podujatím, ktoré sa konalo už od roku 1995 tradične poslednú septembrovú sobotu v Žiline pod organizačným vedením MUDr. Oleára CSc., a MUDr. Kohla, CSc., bol Vakcinačný deň SR. Od roku 2006 je jeho hlavnou organizátorkou prof. MUDr. Henrieta Hudečková, PhD., MPH. Od roku 1999 organizuje MUDr. Pavol Lokša konferenciu zameranú na Prevenciu nemocničných nákaz a nemocničnú hygienu. Roku 2002 sa začala každý druhý rok organizovať konferencia zameraná na surveillance chronických chorôb. Od roku 2003 SEVS usporadúva konferenciu Národných referenčných centier pre surveillance infekčných chorôb pod vedením prof. Krištúfkovej. Od roku 2010 organizuje SEVS Slovenský vakcinologický kongres s medzinárodnou účasťou, ktorého prezidentkou je prof. MUDr. Zuzana Krištúfková, PhD., MPH. Roku 2006 sa založila tradícia najprv konferencie, potom kongresu Zoonózy – spoločná ochrana zdravia ľudí a zdravia zvierat, ktorý SEVS v dvojročných intervaloch usporadúva spoločne s Národným kontaktným bodom SR pre vedeckú a technickú spoluprácu s EFSA a Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.

SEVS participuje aj na kongresoch iných spoločností blokmi prednášok zameraných najmä na prevenciu chronických a infekčných chorôb, vrátane nozokomiálnych nákaz.

Zoznam pravidelných podujatí:

- Červenkove dni preventívnej medicíny,
- Slovenský vakcinologický kongres,
- Odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR,
- Vakcinačný deň Slovenskej republiky,
- Odborná konferencia Surveillance chronických chorôb,
- Zoonózy – spoločná ochrana zdravia ľudí a zdravia zvierat,
- Surveillance nemocničných nákaz,
- Východoslovenský vakcinačný deň.

Pocty a ceny SEVS

Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť podporuje zvyšovanie profesionálnej úrovne, rozvoj vedeckej a odbornej práce svojich členov a oceňuje ich všeobecne uznávané výsledky vynikajúcej, dlhodobej, odbornej činnosti, publikačnú a prednáškovú aktivitu v epidemiológii, zásluhy o rozvoj SEVS, epidemiológie a vakcinológie **udeľovaním pôct a cien.**

Prof. MUDr. Juraj Červenka, CSc. (*30. 6. 1918 – † 3. 7. 2001) je zakladateľom a nestorom modernej epidemiológie na Slovensku. Bol prvým hlavným hygienikom Slovenskej republiky (1952 – 1957), zástupcom hlavného hygienika Československej republiky (1953), profesorom Humboldtovej univerzity, prvým riaditeľom Výskumného ústavu preventívneho lekárstva, vedúcim Katedry epidemiológie Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov (ILF, v súčasnosti Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave), členom výkonného výboru CIOMS (The Council for International Organization of Medical Science), členom predsedníctva Medzinárodnej epidemiologickej asociácie (IEA) a čestným členom Indickej spoločnosti pre boj proti infekčným chorobám. Ako člen medzinárodnej komisie WHO pre hodnotenie procesu eradikácie varioly pôsobil v Indii, za čo mu SZO udelila vysoké vyznamenanie. Prof. Červenka bol dôstojných reprezentantom československej a slovenskej medicíny, predovšetkým epidemiológie. Roku 2017 bol prof. Červenka z iniciatívy členov SEVS uvedený do Dvorany slávy slovenskej medicíny Slovenskej lekárskej spoločnosti.

Obr. 1. Prof. MUDr. Juraj Červenka, CSc. (*30.06.1918 † 3.07. 2001), zakladateľ modernej epidemiológie na Slovensku.

Zuzana Krištúfková

Slovenská spoločnosť estetickej dermatológie a kozmetiky (SSEDK)

SSEDK je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 81

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady (od roku 2000 doposiaľ): prezidentka MUDr. Hana Zelenková, PhD., MBA, vedecká sekretárka: MUDr. Eva Škutilová, MPH, členovia doc. MUDr. Darina Jarčušková, CSc., prof. Jagienka Jautová, CSc., MUDr. Milan Urbáni, MPH, MUDr. Alena Nejdková, MUDr. Božena Grunwaldová, MUDr. Ingrid Kieslová, MUDr. Milena Osuská, MUDr. Renata Valkyová, MUDr. Mohamed Hemza

Webová stránka: www.ssedk.sk

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: člen ESCAD (Európska spoločnosť estetickej a kozmetickej dermatológie), spolupracuje s ISD (International Society of Dermatology) a IACD (International Academy of Cosmetic Dermatology)

Vlastné odborné časopisy: časopis DERMA 3. tisícročia (v roku 2019 už 19. ročník)

Z histórie odbornej spoločnosti

Myšlienka založiť spoločnosť SSEDK sa zrodila v januári 1999 na I. svetovom kongrese kozmetickej a estetickej dermatológie, ktorý organizovala IACD (International Academy of Cosmetic Dermatology). Roku 1999 sa rozbehli prípravy a v marci 2000 bola zavŕšená snaha prípravného výboru realizovať založenie SSEDK. **Nová spoločnosť bola ako organizačná zložka SLS bola zaregistrovaná pod poradovým číslom 81. SSEDK je súčasne od roku 2000 členom ESCAD (Európska spoločnosť estetickej a kozmetickej dermatológie).** Úzko spolupracuje s odbornými spoločnosti rovnakého zamerania v Európe a to nielen na báze výmeny skúseností a prednášok v rámci kongresov, ale najmä v otázke ďalšieho vzdelávania a výmenných pobytov pre lekárov na špičkových pracoviskách. **Spolupracuje s ISD (International Society of Dermatology) a IACD (International Academy of Cosmetic Dermatology).**
SSEDK má dve odborné sekcie – Sekcia anti-aging medicíny, Sekcia pre prevenciu a hojenie chronických rán.

Ciele SSEDK

Slovenská dermatologická obec doposiaľ preferuje názov „ korektívna dermatológia“ a tento termín okrem dermatologických praktík zahŕňa aj úkony malej alebo plastickej chirurgie. Veľa zákrokov na koži, ktoré vedú v konečnom dôsledku k estetickému benefitu, ale nemusí byť vykonávaných cestou chirurgickou. Celosvetové nazeranie na problematiku je v tomto smere oveľa širšie, pružnejšie a v každom prípade pre dermatológa lepšie. Pojem „Kozmetická alebo estetická dermatológia“, ktorý uprednostňuje IACD a ESCAD, zahŕňa cielené úsilie človeka esteticky, za pomoci rôznych dermatologických techník, praktík a prostriedkov, zdokonaľovať vzhľad človeka a pestovať zdravú kožu. V náplni odboru korektívnej dermatológie nie sú zohľadnené oblasti patriace do sféry záujmu dermatológa, zaoberajúceho sa kozmetickou farmáciou, kozmetikou a estetickou dermatológiou, ani do sféry cieleného pestovania zdravej kože. Každodenná realita ale dokazuje, že ignorovanie kozmetických aspektov v dermatológii jednoducho nie je možné. Akceptovanie sociálnych a ostatných potrieb dermatologických pacientov, aj bežnej populácie, musí byť súčasťou porozumenia a vzdelania vyspelých dermatológov. Títo musia poznať problematiku závažných otázok napr. prevencie starnutia kože, venovať svoje úsilie minimalizácii degeneratívnych procesov a mať prehľad o kozmetických výrobkoch, ktoré v rámci starostlivosti o pacienta mu môžu odporúčať na doliečenie atď.

Ďalším okruhom náplne činnosti SSEDK je spolupráca s farmaceutickými a kozmetickými firmami, gescia vykonávania klinických skúšok a testovaní a odporúčaní nových výrobkov, participácia na výučbe a vzdelávaní lekárov tých odborov, ktoré sa zaoberajú krásou ľudského tela a estetikou, ďalej výchova mladých dermatovenerológov. Samozrejmým zámerom SSEDK je v každom prípade kontrola a usmerňovanie rôznych laických aktivít. SSEDK zastrešuje a gestoruje činnosť odborníkov, predovšetkým dermatológov. Prioritou je, aby všetky oblasti dermatológie (medzi ktoré patrí aj estetická a kozmetická dermatológia) boli v rukách najpovolanejších a najvzdelanejších dermatológov. **SSEDK zúčastňuje aj na tvorbe Zoznamu zdravotných výkonov pre dermatovenerológiu vydaným MZd SR.**

SSEDK pravidelne organizuje školiace akcie (samostatne alebo s participáciou iných odborných spoločností rovnakého zamerania). Plánované podujatia sú zaradené do systému vzdelávania SLS a v kalendári jej odborných podujatí.

V popredí záujmu organizačného výboru je predovšetkým organizácia medzinárodného kongresu **DERMAPARTY.** Kongres sa vyprofiloval na významný medzinárodný kongres s pravidelnou participáciou svetových a európskych dermatovenerológov, vrátane mnohých bývalých aj súčasných prezidentov EADV. Ako spoluorganizátori figurujú ESCAD, IACD ICD. Roku 2019 spoločnosť realizuje už 20. ročník medzinárodného kongresu **DERMAPARTY.**

Spoločnosť vydáva časopis **DERMA 3 tisícročia** (v roku 2019 už 19. ročník)

Prezidentkou SSEDK je od roku 2000 doposiaľ MUDr. Hana Zelenková, PhD., MBA, ktorá bola roku 2006 Vice-President European Society of Aesthetic and Cosmetic Dermatology a roku 2007 President of the European Society of Aesthetic and Cosmetic Dermatology. Je zaradená do publikácie významných svetových dermatovenerológov (2004); je držiteľkou Zlatej medaily SLS (2009); Woman of

the Year in Medicine and Healthcare – American Bibliographical Institute 2009, dostala viaceré ocenenia za rozvoj mesta a okresu, Vyznamenanie Wroclavskej Univerzity, Poľskej Spoločnosti pre estetickú dermatológiu, Japonskej spoločnosti pre plastickú chirurgiu, Vyznamenanie Brazílskej dermatovenerologickej spoločnosti, Vyznamenanie Tureckej spoločnosti estetických chirurgov a dermatológov; je Čestným členom Kubánskej dermatovenerologickej spoločnosti, Bieloruskej dermatovenerologickej spoločnosti, je členka redakčnej rady Helios, Journal of Cosmetic Dermatology; Dermatologia estetyczna; DERMA 3rd Millennium; Dermatologia Kliniczna; Acta dermatovenereologica Albanica, Cosmetic Dermatology.

Aktivity medzinárodné ocenenia práce prezidentky významným spôsobom napomáhajú spoločnosti SSEDK pri organizovaní domách i medzinárodných odborných podujatí.

Hana Zelenková

Slovenská farmaceutická spoločnosť (SFS)

Slovak pharmaceutical society | SFS je organizačná zložka SLS | Kód 10

Súčasní predstavitelia výboru: prezident prof. RNDr. Čižmárik Jozef, PhD., Dr.h.c., vedecký sekretár doc. RNDr. Fulmeková Magdaléna, CSc., 1. viceprezident prof. RNDr. Grančai Daniel, CSc., 2. viceprerzident RNDr. Smieško Roman, členovia výboru PharmDr. Bauerová Katarína, DrSc., doc. PharmDr. Czigle Szilvia, PhD., PharmDr. Fedorová Monika, PhD., PharmDr. Kákošová Vlasta, prof. RNDr. Kuželová Magdaléna, CSc., PharmDr. Kyselicová Monika, PharmDr. Matušová Desana, PhD., prof. Ing. Nagy Milan, CSc., PharmDr. Oleárová Anna, PhD., MPH, doc. PhDr. Ozábalová Ľudmila, PhD., doc. PharmDr. Tesař Tomáš, PhD., MBA, dozorná rada PharmDr. Geročová Tatiana, PhD., RNDr. Tekeľová Daniela, CSc., PharmDr. Masaryková Lucia, PhD.

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: Medzinárodná farmaceutická federácia (Federation Internationale Pharmacie, FIP), Federáciou Európskej únie farmaceutických spoločností (European Union Federation Pharmaceutical Society, EUFEPS)

Vlastné odborné časopisy: Chem Zi, časopis o chémii pre chemické vzdelávanie, výskum a priemysel (spolu so Slovenskou chemickou spoločnosťou); Česká a slovenská farmacie (vydáva spoločne s ČFS)

Vlastné pocty a ceny:

- **Diplom a titul Čestný člen SFS** (Socius honoris causa societatis pharmaceuticae Slovacae, propter educandi,constituenti in pharmacecia et scientiae ac pervestigations operam) (od r. 1994) – najvyššie ocenenie práce a výsledkov osobností farmaceutických vied
- **Weberova cena SFS** (od r. 1993)
- **Medaila PhMr. Vladimíra Jána Žuffu,** za zásluhy o slovenské lekárnictvo (od r. 2001)
- **Medaila PhMr. Jána Halašu** (od r. 2003)

Z histórie odbornej spoločnosti

Prvá slovenská lekárnická organizácia – Zväz lekárnikov Slovákov – bola založená 15. mája 1927. Až dovtedy na Slovensku existovali iba dva spolky: Spolok lekárnikov zo Slovenska (1919 – 1938) a Spolok zamestnaných lekárnikov na Slovensku (1921 – 1938).

V období do vzniku Československa mohli byť lekárnici zo Slovenska organizovaní v Uhorskom lekárnickom spolku, založenom roku 1872 v Budapešti. Spolok lekárnikov zo Slovenska (ďalej SLzS) založili 19. augusta 1919. Jeho vznik si vynútili reformné snahy v novom štáte.

Úlohou SLzS bolo reprezentovať záujmy lekárnikov pred orgánmi štátnej správy dovtedy, kým nebudú zriadené komory lekárnikov, chrániť odborné a hospodárske záujmy a prispievať k rozvoju lekárnictva na vedeckých základoch v záujme celého zdravotníctva. Spolok vydával časopis Gyógyszrészi Hiradó (Lekárnický spravodaj), od roku 1921 potom časopis Pharmacien.

Spolok spolupracoval s ostanými lekárnickými organizáciami v Československu. V súvislosti s udeľovaním lekárnických oprávnení presadzoval ponechanie koncesného systému, podporoval zriadenie lekárnických komôr a lekárnickej platobne, zúčastňoval sa na rokovaniach o reforme štúdia.

Zväz lekárnikov Slovákov bol založený roku (1927). Vo svojom programe si vytýčil úlohu hájiť a podporovať stavovské záujmy lekárnikov, zabezpečiť spoločný postup pri riešení stavovských problémov s ostatnými lekárnickými organizáciami v republike, vydávať spolkové správy a časopis. Orientoval sa aj na lekárnický dorast. Vysokoškolákom udeľoval štipendiá, frekventantom Slovenskej praktikantskej školy podporu. Podporoval zriadenie komôr lekárnikov a lekárnickej platobne, konštituovanie ktorej podmieňoval valorizáciou taxy. Od roku 1931 vydával časopis Slovenský lekárnik, ktorý na svojich stránkach okrem odbornej problematiky prezentoval aj spoluprácu s ostatnými lekárnickými organizáciami na pripravovanej reforme lekárnictva v ČSR, ale aj boj proti fašizmu, vojne a úsilie o zachovanie celistvosti republiky a to ešte aj v novembri 1938.

Po rozbití republiky sa Zväz aktívne zapojil do budovania systému výchovy pracovníkov pre lekárenstvo, spolupracoval pri budovaní slovenského farmaceutického priemyslu. Inicioval úpravy cien liečiv, vydanie nového liekopisu, registráciu liečiv a riešenie drogistickej otázky. Vypracoval návrh nového lekárnického zákona a podieľal sa na prácach spojených s budovaním lekárnickej komory. Zväz ukončil svoju činnosť 20. decembra 1943. Jeho miesto zaujala Lekárnická komora, uzákonená 2. decembra 1943. Úlohou lekárnickej komory bolo okrem iného chrániť a podporovať záujmy lekárnikov robiť všetko pre zvýšenie odbornej úrovne lekárnictva.

Lekárnická komora bola povinnou lekárnickou organizáciou, ktorá ako jediná predstaviteľka lekárnikov zastupovala záujmy všetkých lekárnikov a usilovala sa o konsenzus medzi nimi. Socializáciou lekární roku 1950 zanikla.

V kontexte vedy ako fenoménu ľudskej činnosti a predmetu nášho snaženia medzi farmaceutické vedy v súčasnosti zaraďujeme vedné odbory: farmaceutická chémia, farmakognózia, galenická farmácia, klinická farmácia, sociálna farmácia, lekárenstvo a dejiny farmácie. Ich cieľom a poslaním je zabezpečiť pre ľudskú spoločnosť dostatok kvalitných, bezpečných a účinných liečiv a liekov, ktoré sa dajú využiť na prevenciu alebo liečenie chorôb a tým prispieť k zlepšeniu kvality nášho života vo všetkých jeho fázach. V spolupráci s farmaceutmi z Čiech sa vytváralo pokrokové dedičstvo, z ktorého vznikla aj súčasná Slovenská farmaceutická spoločnosť.

Na výsledkoch procesu vývoja a výskumu liečiv a liekov majú podiel aj farmaceutické spoločnosti pôsobiace na celosvetovej (FIP), kontinentálnej (EUFEPS) alebo národnej úrovni, napríklad Slovenská farmaceutická spoločnosť (SFS).

Podnet na vznik našej spoločnosti sa datuje na 16. 5. 1953, kedy účastníci postgraduálneho školenia magistrov farmácie Bratislavského kraja v Bratislave, vyslovili požiadavku na založenie Slovenskej odbočky Farmaceutickej sekcie Československej lekárskej spoločnosti JE Purkyňu, na ktorom poverili vtedajšieho prodekana Farmaceutickej fakulty Slovenskej univerzity (FaF SU) a vedúceho Katedry galenickej farmácie FaF SU **Ladislava Zathureckého** (1913 – 2000) prípravnými prácami na jej založenie. Tento sa iniciatívne ujal úlohy a 27. 11. 1953 založil odbočku so sídlom v Bratislave a bol zvolený jej prvým predsedom. Ladislav Zathurecký definoval hlavnú úlohu farmaceutickej spoločnosti, ktorou bola transformácia poznatkov z vedeckých pracovísk a farmaceutických firiem do širokej farmaceutickej praxe. Mimoriadne sa pričinil aj o širokú členskú základňu, prednáškovú činnosť vo farmaceutickom teréne a spoluprácu s lekárskou a chemickou spoločnosťou. Funkciu predsedu zastával v období 1953 – 1957 a neskôr druhýkrát 1966 – 1977. V období rokov 1970 – 1972 bol predsedom Československej farmaceutickej spoločnosti.

V období rokov 1957 – 1966 funkciu predsedu odbočky zastával **Ladislav Kňažko** (1923 – 2011), vedúci Katedry farmaceutickej chémie FaF UK v Bratislave. Patril medzi tých odborníkov, ktorí predniesli najväčší počet odborných prednášok vo farmaceutickom teréne a vo farmaceutickej praxi. Odbočka od založenia pôsobila ako monolitný útvar, ktorý usporadúval najmä pracovné schôdze s vybranými prednáškami popredných domácich a zahraničných odborníkov.

Na zasadnutí výboru odbočky dňa 18. 3. 1969 sa z odbočky kreovala Slovenská farmaceutická spoločnosť ako súčasť Československej farmaceutickej spoločnosti. Uskutočnilo sa jej vnútorné rozčlenenie na sekcie a spolky.

Prvou sekciou, ktorá vznikla už v roku 1969, bola Sekcia farmaceutickej chémie, ktorej cieľom a poslaním bolo informovať o pokroku vo farmaceutickej chémie ako profilovej disciplíne farmaceutického štúdia a o nových chemických liečivách vyvinutých vo svete a u nás. Jej prvým predsedom sa stal Ladislav Kňažko (1923 – 2011),

po ňom funkciu predsedu vykonávali Alois Borovanský (1922), Jozef Čižmárik (1943), Eva Sedlárová (1949), Ivan Malík (1978) a Pavel Ježko (1986).

V tomto období vznikla aj Sekcia farmaceutickej analýzy, ktorej predsedníčkou sa stala Mária Magdaléna Šaršúnová (1920 – 2009), po nej bol predsedom Ľudovít Martinec (1943 – 2010), Miroslava Sýkorová (1965) a Alexandra Planková (1977). Obe sekcie navzájom spolupracovali a zorganizovali doteraz 48 konferencií: Syntéza a analýza liečiv a 23 ročníkov sympózia: Syntéza a analýza liečiv a látok ovplyvňujúcich životné prostredie.

Ďalšou sekciou, ktorá vznikla roku 1969, bola Sekcia technologická, ktorá sa zaoberala projekciou liekových foriem a ilustrovaním pokroku v príprave moderných liekových foriem pre terapeutickú prax. Jej predsedníčkou bola Jarmila Šimajláková-Zemanová (1922 – 2006), po nej Eva Truplová (1942) a v súčasnosti je to Desana Matúšová (1961). Táto sekcia doteraz zorganizovala 37 ročníkov Technologických dní.

Roku 1970 vznikla Lekárnická sekcia, ktorej cieľom bolo sprostredkovanie pokroku v lekárenstve a v sociálnej farmácii. Jej prvým predsedom bol Milan Lehký (1925 – 2018), po ňom Silvia Szücsová (1936) a v súčasnosti ju vedie Magdaléna Fulmeková (1978). Bola a je najpočetnejšou sekciou SFS a doteraz zorganizovala 45 ročníkov Lekárnických dní Milana Lehkého a podieľala sa na odbornom programe a náplni 34 sympózií: O nových liekoch.

Roku 1985 vznikla Sekcia dejín farmácie, ktorej programom je mapovanie a interpretovanie vývoja farmácie u nás v celosvetovom kontexte, zdokumentovanie našich národných dejín farmácie, sprostredkovanie biografických a odborných profilov významných predstaviteľov farmácie. Jej prvým predsedom sa stal Anton Bartunek (1945) a v súčastnosti je jej predsedkyňou Ľudmila Ozábalová (1950). Sekcia sa podieľala na zorganizovaní 20 ročníkov Sympózia z dejín farmácie a dvoch sympózií z dejín farmácie.

Roku 1989 vznikla Sekcia klinickej farmácie, ktorá sa podieľa na zlepšovaní a racionalizácii terapeutickej praxe v našich klinikách a nemocniciach. Jej prvým predsedom bol Juraj Sýkora (1958), neskôr Lívia Magulová (1962 – 2010), Vlasta Kákošová (1956) a v súčasnej dobe jej predsedá Magdaléna Kuželová (1951). Táto sekcia doteraz zorganizovala 28 sypózií klinickej farmácie Lívie Magulovej a 8 ročníkov pracovných konferencií klinickej farmácie.

Roku 1993 vznikla Sekcia homeopatických liekov, ktorá sa zameriava na sledovanie vývoja a výsledkov v homeopatii. Jej prvou predsedníčkou sa stala Daniela Košťalová (1943), v súčasnosti ju vedie Monika Kyselicová (1969).

Roku 1995 vznikla Sekcia prírodných liečiv, ktorá sprostredkováva pokroky z oblasti farmakognózie, farmakoergázie a liečenia liečivými rastlinami, Jej prvým predsedom sa stal Daniel Grančai (1950) a v súčasnosti je jej predseda Milan Nagy

(1957). Táto sekcia doteraz zorganizovala 21 ročníkov svojich pracovných dní prírodných liečiv a liečivých rastlín.

Popri vzniku odborných sekcií sa v roku 1969 začali formovať aj Spolky farmaceutov, ktoré boli založené na regionálnom princípe. Prvé boli založené v Bratislave, v Martine a v Košiciach, ešte v roku 1969. Neskôr (1977) vznikli spolky farmaceutov v Banskej Bystrici, Michalovciach a v Západoslovenskom kraji. Spolok farmaceutov Západoslovenského kraja sa roku 2000 zlúčil so Spolkom farmaceutov v Bratislave.

Vo vývoji SFS zohrali mimoriadne dôležitú úlohu jej zjazdy, ktoré boli vrcholnými vedeckými, odbornými, ale aj spoločenskými podujatiami.

V dňoch 26. – 28. 5. 1971 sa v Smokovci vo Vysokých Tatrách konal I. zjazd SFS, ktorého nosnou témou bol: Súčasný stav a vývoj farmaceutických vied. V dňoch 26. – 28. 5. 1976 sa v Bratislave konal II. zjazd SFS, ktorého nosnou témou bol: Prínos farmaceutických vied socialistickému zdravotníctvu. Roku 1977 bol do funkcie predsedu SFS zvolený Milan Mandák (1924 – 2005), vtedajší vedúci Katedry galenickej farmácie FaF UK. Túto funkciu zastával do roku 1990. Po ňom bol predsedom SFS (1990 – 1999) Milan Chalabala (1928 – 2003), ktorý bol taktiež galenický farmaceut a technológ. V dňoch 24. – 27. 9. 1980 sa v Košiciach konal III. zjazd SFS na tému: 30 rokov socialistickej farmácie. V dňoch 19. – 22. 9. 1984 sa v Banskej Bystrici konal IV. zjazd SFS, ktorého témou bol: Podiel farmaceutických vied a praxe na účinnej a bezpečnej farmakoterapii. V dňoch 24. – 26. 9. 1987 sa v Žiline konal V. zjazd SFS s nosnou témou: Realizácia výsledkov výskumu vo farmaceutickej praxi. V dňoch 10. – 12. 9. 1998 sa v Bratislave konal VI. zjazd SFS, ktorého témou bola: Farmácia na prelome tisícročia.

Roku 1989 sa stal prezidentom SFS Jozef Čižmárik (1943), farmaceutický chemik, ktorý bol do tejto funkcii zvolený opakovane 4-krát. Na základe výsledkov posledných volieb v nej pôsobí dodnes.

Od roku 1993 udeľuje SFS Weberovu cenu SFS, za významnú pedagogickú, vedecko-výskumnú a organizátorskú prácu vo farmácii. Doteraz sa jej laureátmi stalo 34 odborníkov.

V roku 1993 sa so vznikom samostatnej Slovenskej republiky rozdelila Československá farmaceutická spoločnosť na dva samostatné rovnocenné právne subjekty a to na Českú farmaceutickú společnost (ČFS) so sídlom v Prahe a Slovenskú farmaceutickú spoločnosť (SFS) so sídlom v Bratislave. Podľa Stanov sa Slovenská farmaceutická spoločnosť stala mimovládnou, politicky nezávislou, neziskovou vedeckou a odbornou spoločnosťou, ktorej členovia sa podieľajú na rozvoji farmaceutických vedných odborov a zdravotníctva na území Slovenskej republiky. Jej hlavným poslaním a cieľom je delegovanie najnovších vedeckých a odborných poznatkov z farmaceutických, lekárskych a chemických odborov do širokej praxe formou neinšititucionálneho vzdelávania.

Od roku 1994 SFS udeľuje diplom a titul: Čestný člen SFS (Socius honoris causa societatis pharmaceuticae Slovacae, propter educandi, constituenti in pharmacecia et scientiae ac pervestigations operam), ktorý je v hierarchii ocenení považovaný za najvyššie ocenenie práce a výsledkov osobností farmaceutických vied. Doteraz bolo toto ocenenie udelené 210 našim a zahraničným vedeckým a pedagogickým osobnostiam.

Od roku 2001 SFS udeľuje Medailu PhMr. Vladimíra Jána Žuffu, za zásluhy o slovenské lekárnictvo. Doteraz bola udelená 221 odborníkom.

Od roku 2003 udeľuje SFS Medailu PhMr. Jána Halašu, ktorá bola doteraz udelená 27 odborníkom.

V dňoch 9. – 11. 9. 2004 sa v Nitre konal VII. zjazd SFS, ktorého témou bol: Stav farmaceutických vied na prahu tretieho tisícročia. V dňoch 3. – 5. 9. 2009 sa v Bratislave konal VIII. zjazd SFS, ktorého témou bolo: Za kvalitné, bezpečné a účinné liečivá. V dňoch 4. – 6. 9. 2014 sa v Bratislave konal IX. zjazd na tému: Od molekulových základov vo vývoji a výskume liečiv a liekov po uplatnenie v klinickej praxi. V dňoch 5. – 6. 9. 2019 sa v Bratislave konal X. zjazd SFS, ktorého nosná téma bola: Quo vadis scientia pharmaceutica. Tento zjazd bol venovaný 100. výročiu založenia Univerzity Komenského v Bratislave.

SFS ako vedecká a odborná spoločnosť spolupracuje s Medzinárodnou farmaceutickou federáciou (FIP) Federation Internationale Pharmacie), Federáciou Európskej únie farmaceutických spoločností (EUFEPS (European Union Federation Pharmaceutical Society), Asociáciou slovenských chemických a farmaceutických spoločnosti (ASCHFS). Má bilaterálne dohody o spolupráci a koordinovaní akcií a činnosti so Slovenskou lekárskou spoločnosť, v ktorej je jej odbornou zložkou, Slovenskou farmakologickou spoločnosťou (SFaS), Slovenskou lekárnickou komorou (SLeK), Slovenskou chemickou spoločnosťou (SCHS) s ktorou sa podieľa na vydávaní periodika Chem Zi, časopis o chémii pre chemické vzdelávanie, výskum a priemysel.

Od založenia má SFS výnimočnú spoluprácu s Českou farmaceutickou společnostou (ČSF), s ktorou sa podieľa na príprave konferencií, sympózií, celoštátnych farmaceutických zjazdov a oponovaní pripravovaných zákonov a vyhlášok so zdravotníckym a farmaceutickým zameraním a vydáva vedecké preriodikum: Česká a slovenská farmacie (vyšlo 68 roč.). Vedecké práce publikované v tomto periodiku sú excerptované a publikované v Chemical abstracts, Chemical titles, Analytical abstracs, INIS Atomindex, International Pharmaceutical Abstracs, Excerpta Medica, Medline, EBSCO, Scopus. V Roku 2016 bol slávnostne uvedený spomedzi členov SFS do Dvorany slávy slovenskej Milan Lehký (1925 – 2018) a roku 2019 Jozef Čižmárik (1943).

Slovenská farmaceutická spoločnosť mala k 12. 3. 2019 331 členov.

Jozef Čižmárik

Slovenská spoločnosť pre farmakoekonomiku (SSFE)

Slovak Society for Pharmacoeconomics | SSFE je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 86

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: (2015– 2019): predseda Pharm. Martin Višňanský, PhD, MBA, MSc., podpredseda PharmDr. Dominik Tomek, PhD., MPH, vedecký sekretár prof. RNDr. Viliam Foltán, CSc., členovia výboru doc. MUDr. Ján Bielik, CSc., JUDr. Ing. Štefan Mesároš, PhD., RNDr. Mária Bucek Pšenková, MPH., prof. MUDr. Jozef Holomáň, CSc., MUDr. Darina Sedláková, MPH, dozorná rada Mgr. Peter Glatz, MUDr. Adriana Ilavská, PhD., MPH, MBA, Mgr. Ivan Chalupa

Webová stránka: www.farmako-ekonomika.sk

Vlastné odborné časopisy: časopis Farmakoekonomika a lieková politika (Pharmacoeconomics and Drug Policy), od 2005, r. 2019 bude 15. ročník.

Vlastné pocty a ceny:

- **Cena za najlepšiu publikáciu,**
- **Cena za najlepšiu prednášku (poster),**
- **Cena za najlepší počin**

Z histórie odbornej spoločnosti

2004

Slovenská spoločnosť pre farmakoekonomiku bola založená r. 2004 ako odborná spoločnosť Slovenskej lekárskej spoločnosti. Výbor spoločnosti pracoval v zložení: doc. MUDr. Ján Bielik, CSc., predseda, PharmDr. Dominik Tomek, podpredseda, prof. RNDr. Viliam Foltán, CSc., vedecký sekretár, členovia prof. MUDr. Jozef Holomáň, CSc., MUDr. Darina Sedláková, MPH, prof. MUDr. Peter Krištúfek, PharmDr. Sýkora Juraj, CSc., MUDr. Etela Janeková, revízor MUDr. Darie Magna.

SSFE od svojho vziku spolupracovala najmä s nasledovnými organizáciami a inštitúciami: Kancelária WHO na Slovensku, Ústav farmakológie a klinickej farmakológie SZU, Farmaceutická fakulta UK, Fakulta zdravotníctva Trenčianskej univerzity A. Dubčeka v Trenčíne, Česká farmakoekonomická spoločnosť, International Society for Pharmacoeconomics and Outcomes Research.

2009

V januári 2009 bol zvolený nový výbor SSFE v zložení: doc. MUDr. J. Bielik, CSc., predseda, PharmDr. Dominik Tomek, podpredseda, prof. RNDr. Viliam Foltán, CSc., vedecký sekretár, členovia prof. MUDr. Jozef Holomáň, CSc., MUDr. Darina Sedláková, MPH, prof. MUDr. Peter Krištúfek, CSc., PharmDr. M. Višňanský, PhD., MBA, dozorná rada Mgr. V. Chalupová, MPH, doc. PharmDr. J. Sýkora, PhD., MUDr. A. Ilavská.

2015

V júni 2015 bol zvolený nový výbor SSFE v PharmDr. Martin Višňanský, PhD., MBA, predseda, PharmDr. Dominik Tomek, PhD., MPH, podpredseda, prof. RNDr. Viliam Foltán, CSc., vedecký sekretár, členovia doc. MUDr. Ján Bielik, CSc., prof. MUDr. Jozef Holomáň, CSc., JUDr. Ing. Štefan Mesároš, PhD., MUDr. Darina Sedláková, MPH, dozorná rada Mgr. Peter Glatz, MUDr. Adriana Ilavská, PhD., MPH, MBA, Mgr. Ivan Chalupa.

Obr. 1. Doc. MUDr. Ján Bielik, CSc., zakladajúci prezident SSFE

Obr. 2. PharmDr. Martin Višňanský, PhD., MBA, predseda SSFE (2015)

Aktivity SSFE

a/ Legislatíva

SSFE sa aktívne zúčastňovala legislatívnych procesov, najmä pripomienkovania zákonov a ostatných legislatívnych aktov, ktoré sa týkali liekovej politiky.

b/ Vzdelávanie

SSFE aktívne prispela k vzniku farmakoekonomiky ako certifikovanej pracovnej činnosti a certifikovaného študijného programu r. 2007. Tento program bol schválený Akreditačnou komisiou MZ SR a realizovaný (dodnes) Ústavom farmakológie a klinickej farmakológie SZU.

c/ Publikácie

SSFE ako spoločnosť a jej členovia podstatnou mierou prispeli k publikovaniu knižných publikácií so zameraním na liekovú politiku alebo farmakoekonomiku, čím podstatnou mierou prispeli k vyplneniu odborného terminologického i obsahového priestoru pre farmakoekonomiku a neskôr pre oblasť hodnoteniach zdravotníckych technológií (HTA).

- SSFE obsahovo naplnila prvú publikáciu o farmakoekonomike „Základy farmakoekonomiky“ (J. Holomáň, V. Foltán, J. Bielik a kol. 2004, 64 s. ISBN 80-969166-0-2).
- Lieková politika a systém úhrady liekov vo Švédsku (P. Moise, E. Docteur) bol preklad, ktorý redigovali J. Bielik a D. Sedláková, 2007, 63 s. ISBN 978-80-9780067-4-7).
- SSFE v spolupráci s Kanceláriou WHO preložila a vydala nasledovné knižné publikácie: Policy brief. Hodnotenie zdravotníckych technológií.

Úvod do cieľov, úlohy dôkazov a štruktúry v Európe (Kancelária WHO na Slovensku, Bratislava, 2009).

- Teória prax. Rozprava o správe a riadení systémov hodnotenia zdravotníckych technológií. (Paul Healy, Meir Pugatsch, Kancelária WHO na Slovensku, Bratislava, 2009, 66 s. ISBN 978-80-970067-8-5).
- Inovácie v systémovej liečbe vybraných onkologických ochorení v kontexte farmakoekonomiky (Dominik Tomek, Ján Bielik a kol., 2007, 289 s. ISBN 978-80-969659-5-3).
- Manažment, marketing a lieky (V. Foltán, 2010, 156 s. ISBN 978-80-891714-.68-2).

Podujatia s tradíciou

- Nosným tradičným podujatím SSFE je konferencia s názvom „Farmakoekonomika na Slovensku“, ktorá je označová radovými rímskymi číslicami. Koná sa dvakrát ročne. Tradícia tohto podujatia začala r. 2001 a r. 2018 sa v decembri konala ako Farmakoekonomika na Slovensku XXXVI. Z konferencie sú v posledlných 5 rokoch publikované zborníky prác v časopise Farmakoekonomika a lieková politika. Celkom 12 podujatí bolo medzinárodných (označovaných ako česko-slovenské alebo slvoensko-české), organizovaných ako spoločné podujatie s Českou farmakoekonomickou spoločnosťou.
- SSFE sa podieľala na organizovaní 6 medzinárodných konferencií o liekovej politike, realizovaných v párne roky od r. 2002 do r. 2012 Kanceláriou WHO na Slovensku a MZ SR.

Viliam Foltán

Slovenská spoločnosť fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie (SSFBLR)

Slovak society of physiatry, balneology and rehabilitation

SSFBLR je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 46

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady (2019 – 2023):
prezident doc. MUDr. Karol Horváček, PhD., viceprezident: MUDr. Katarína Chamutyová, MPH, vedecký sekretár Mgr. Mária Štefíková, MPH, členovia MUDr. Miriam Dziaková, PhD., MUDr. Janka Zálešáková, CSc., MUDr. Katarína Sládeková, MUDr. Martina Flašková, MUDr. Dagmar Ševčíková, doc. MUDr. Peter Takáč, PhD., dozorná rada predseda MUDr. Roman Bednár, PhD., členovia MUDr. Jana Kuciaková, MUDr. Mária Katuščáková

Webová stránka: www.fblr.sk

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: člen Únie európskych medicínskych špecialistov pre fyzikálnu a rehabilitačnú medicínu (UEMS PRM) (od 2009), člen Európskej spoločnosti fyzikálnej a rehabilitačnej medicíny (ESPRM) (od 2017).
Vlastné odborné časopisy: Rehabilitácia (od r. 1963, 4 čísla ročne)

Z histórie odbornej spoločnosti

Chronológia vývoja Slovenskej spoločnosti FBLR:
1890 – vznikla Balneologická spoločnosť Uhorska, **1920** – vznikla Balneologická spoločnosť československá, **1935** – vznikla Československá fyziatrická spoločnosť, **1938** – vznikol Spolok lekárov Slovenskej krajiny, **1939** – vznikla Lekárska komora so sídlom v Bratislave, **1939/40** – vznikla Slovenská fyziatrická spoločnosť, **1943** – zlúčenie Spolku lekárov Slovenskej krajiny s Lekárskou komorou, **1946** – obnovená Československá fyziatrická spoločnosť, **1949** – vznikla Československá lekárska spoločnosť J. E. Purkyně, **1951** – vznikla Československá fyziatrická spoločnosť – sekcia Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně na Slovensku, **1951** – znikla Slovenská fyziatrická komisia, **1955** – vznikla Slovenská fyziatrická sekcia, **1967** – vznikla Rehabilitačná sekcia ČSLS J. E. Purkyně, **1967** – vznikla Slovenská odbočka rehabilitačnej sekcie, **1969** – vznikla Slovenská fyziatrická spoločnosť ako súčasť procesu rozdelenia Fyziatrickej sekcie ČSLS J. E. Purkyně na Českú fyziatrickú spoločnosť a Slovenskú fyziatrickú spoločnosť, **1969** – vytvorenie federálnej Československej fyziatrickej spoločnosti ČSLS J. E. Purkyně – národné spoločnosti sa stali jej súčasťou, **1969** – vznikla Slovenská rehabilitačná spoločnosť ako súčasť procesu rozdelenia Rehabilitačnej sekcie ČSLS J. E. Purkyně na ČRS a Slovenskú

rehabilitačnú spoločnosť, **1969** – vznikla federálna Československá rehabilitačná spoločnosť ČSLS J. E. Purkyně – národné spoločnosti sa stali jej súčasťou, **1990** – vznikla Slovenská spoločnosť pre fyziatriu, balneológiu a liečebnú rehabilitáciu spojením Slovenskej fyziatrickej spoločnosti a Slovenskej rehabilitačnej spoločnosti, 2013 premenovaním vznikla Slovenská spoločnosť fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie.

Historický vývoj vzniku Slovenskej spoločnosti fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie

Slovenská spoločnosť fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie (SS FBLR) má za sebou dlhodobé a intenzívne obdobie formovania. Obdobne ako odbor, ktorej špecialistov v sebe zoskupuje. Vývoj odbornej spoločnosti a odboru FBLR sú veľmi tesne prepojené. SS FBLR sa vytvorila transformáciou viacerých odborných spoločností a nakoniec ich spojením. Tento proces úzko súvisel predovšetkým so skutočnosťou, že špecializácia FBLR v sebe zahŕňa síce blízke, ale predsa len samostatné špecifické pododbory: fyziatriu, balneológiu a liečebnú rehabilitáciu. I oni prechádzali prirodzene svojim samostatným vývojom, odzrkadľujúcim rozvoj poznatkov v danej dobe. Proces kryštalizácie SS FBLR i samostatného odboru bol súčasne ovplyvnený spoločenskými zmenami, osobitne počas zlomových rokov 1918, 1938/39, 1948, 1968/69, 1989/90, ako i jedinečnosťou a silou jeho najvýznamnejších priekopníkov a predstaviteľov.

Pri spracovávaní faktov o vzniku a vývoji SS FBLR sme so značným údivom zistili, že prevažujúce množstvo základných informácií o jej histórii, a to i z tej novodobejšej nevieme, a pravdepodobne ich už viac ani nedokážeme získať. História odborných spoločností v odbore FBLR by naozaj potrebovala serióznejší a hlbší výskum. Napriek tomu sa nám podarilo získať mnohé a často značne prekvapujúce poznatky, ktoré radia SS FBLR k základným a najstarším pilierom Slovenskej lekárskej spoločnosti. Zhrňujúco možno povedať, že tradícia vzniku odborných spoločností v oblasti špecializácie FBLR je veľmi bohatá a siaha ešte do Uhorska. Osobitne sa to týka balneológie.

Všeobecne sú však u nás odborná SS FBLR i samotná špecializácia FBLR považované za relatívne mladé. Používanie fyzikálnych liečebných prostriedkov však patrí k tým s najväčšou tradíciou. Svedčí o tom i odliatok mozgovne neandertálca z Gánoviec, kde už pred 100 000 rokmi využíval horúce minerálne pramene. Aj prvé písomné zachované dielo z nášho územia „Hovory k sebe“ od rímskeho cisára a stoického filozofa Marca Aurélia z obdobia 172 – 176 hovorí o lekárovom odporučení postupov z oblasti odboru FBLR: chôdzi na boso, studených kúpeľoch a jazde na koni.

Samotné prírodné prostredie Slovenska, poskytujúce na takom malom priestore úžasné bohatstvo prírodných liečivých zdrojov, bolo podnetom na ich vedecké skúmanie a vytváranie podmienok na založenie odbornej spoločnosti. Prvý systematický opis minerálnych vôd a kúpeľov spísal lekár Juraj Wernher v roku 1545 v diele “O podivuhodných vodách Uhorska” (De admirandis Hungariae aquis Hypomnemation). Táto kniha je prvou balneografiou Uhorska a vďaka nej môžeme Wernhera označiť za otca slovenskej balneológie. Tomáš Jordan, lekár cisára Ferdinanda, urobil ako prvý rozbor chemických a fyzikálnych vlastností vôd Trenčianskych Teplíc i Piešťan a opísal aj spôsoby liečenia v diele z r. 1580 „O vodách hojiteľných neb teplicech“.

Založenie lekárskej fakulty Máriou Teréziou v roku 1770 v Trnave a analýzy slovenských minerálnych vôd jej prof. J.J. Winterom ako i Balneologická príručka doktora Štefana Töröka z Tekovského Hrádku a monografia Liečivé miesta a minerálne pramene v Uhorsku bardejovčana Kornela Chyzera spoluvytvárali podmienky na to, že už roku 1890 vznikla prvá odborná spoločnosť z oblasti FBLR pôsobiaca na našom území – Balneologická spoločnosť Uhorska. Iniciátorom jej založenia bol levický rodák doktor Štefan Boleman, autor príručky Balneológia. Stal sa aj členom výboru tejto odbornej spoločnosti a poradcom pre štatistiku. Balneologická spoločnosť Uhorska predstavovala vedeckú priekopnícku organizáciu v oblasti liečebného využívania prírodných zdrojov. Jej poprední predstavitelia boli po odbornej stránke akceptovaní ako v Uhorsku, tak i zahraničí.

Po vzniku Česko-Slovenska sa tradície využívania prírodných liečivých zdrojov ďalej prehlbovali, a to i na vedeckej úrovni. Už 3. apríla 1920 vznikla v Prahe na 1. československom balneologickom zjazde Balneologická spoločnosť československá. Nazývala sa aj Balneologická a klimatologická spoločnosť československá v Prahe ako jedna z úplne prvých odborných lekárskych spoločností v novej republike. Jej predsedom bol prof. Dr. Vladimír Mladějovský a hlavný tajomník prof. Dr. Antonín Veselý. Spoločnosť na špičkovej vedeckej úrovni organizovala 1. odbornú konferenciu už v roku 1920. Zo Slovenska sa na nej aktívne zúčastnili prednáškami doc. Dr. Vratislav Kučera z Piešťan (Prehľad liečivých žriediel a kúpeľných miest československej republiky, Ochrana prameňov a kúpeľných miest v Československej republike), prof. Dr. František Veselý – štátny inšpektor slovenských kúpeľov (O tepliciach na Slovensku) a Ing. J. Páv z Trenčína (Úlohy technika v kúpeľoch). Čítanie týchto veľmi kvalitných prác je dodnes odborne obohacujúce. Konferencie sa ešte zúčastnil z kúpeľov Liptovský Ján aj známy tolstojovec Dr. Dušan Škarvan, osobný lekár L.N. Tolstého a z Piešťan Dr. Jozef Březný. Dr. Škarvan, Dr. Březný a prof. Veselý boli aj členmi 23-člennej Kúpeľnej (lázeňskej) rady. Tá vznikla nariadením vlády dňa 24. 7. 1919 a komplexne riešila problematiku kúpeľnej liečby v Československu. Ministrom zdravotníctva bol Dr. Vavro Šrobár. V roku 1920 súčasne vyšlo prvé číslo odborného časopisu „Věstník Balneologické společnosti československé v Praze“. Ten sa roku 1923 premenoval na Fyziatrický vestník a od roku 1966 vychádzal ako

Fyziatrický a reumatologický vestník. Existoval až do roku 1993. Od roku 1994 sú jeho voľným pokračovaním časopis Rehabilitace a fyzikální lékařství a Česká reumatologie. Na podklade nárastu poznatkov z oblasti liečebného pôsobenia fyzikálnych podnetov vznikla v roku 1935 Československá fyziatrická spoločnosť (ČsFS). Svoju činnosť ukončila roku 1993 zánikom Česko-Slovenska. Keďže počas 2. svetovej vojny Československá fyziatrická spoločnosť prerušila činnosť a vznikla Česká fysiatrická společnost, predpokladáme, že obdobne počas prvej Slovenskej republiky vznikla i Slovenská fyziatrická spoločnosť. Tá svoju činnosť ukončila roku 1990. Po ukončení druhej svetovej vojny totiž samostatný slovenský fyziatrický subjekt určite existoval. Domnievame sa, že jej zakladateľmi boli významné osobnosti z oblasti FBLR prof. MUDr. Juraj Hensel, DrSc., a prof. MUDr. Siťaj, DrSc.

Roku 1946 sa obnovila činnosť Československej fyziatrickej spoločnosti. Predsedom sa stal prof. Dr. Cmunt. Roku 1949 vznikla jednotná celoštátna Československá lekárska spoločnosť J. E. Purkyně. Do nej sa museli ako sekcie začleniť všetky dovtedy existujúce odborné lekárske spoločnosti. Preto 3. mája 1951 v posluchárni Balneologického ústavu v Albertove v Prahe sa Československá fyziatrická spoločnosť stala jej členom ako Československá fyziatrická spoločnosť – sekcia Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně. Predsedom sa stal prof. Dr. František Lenoch. Zo slovenských členov bol doc. MUDr. Juraj Hensel podpredsedom a doc. MUDr. Štefan Siťaj členom výboru. Obaja boli aj členmi redakčnej rady Fyziatrického vestníka. Súčasťou viacerých celoštátnych odborných spoločností boli aj samostatné slovenské a české národné organizácie, ktoré vznikli ešte počas vojny. Tak to mala aj ČsFS, v rámci ktorej po vojne Slovenská i Česká fyziatrická spoločnosť existovali samostatne ďalej. Po vstupe ČsFS do Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně roku 1951 sa premenovali na komisie (Slovenská a Česká fyziatrická komisia). Z nich sa neskôr u nás vyvinuli slovenské odborné spoločnosti pri Slovenskej lekárskej spoločnosti. Slovenská fyziatrická komisia sa roku 1955 pretransformovala na Slovenskú fyziatrickú sekciu.

Prof. MUDr. J. Hensel, DrSc., ako renomovaný svetový odborník založil v Bratislave roku 1949 Fyziatrickú kliniku a v roku 1961 aj Výskumný ústav humánnej bioklimatológie (VÚHB). Jeho kardiovaskulárne, respiračné, imunologické a fyziatricko-rehabilitačné oddelenia skúmali vplyv fyzikálnych podnetov na ľudský organizmus. Ústav mal aj klimatickú komoru s možnosťou simulácie nadmorskej výšky i vysunuté pracoviská na Štrbskom Plese a Sliači, kde sa sledoval vplyv klimatických faktorov. Viacerí zamestnanci týchto pracovísk boli členmi výborov odborných spoločností (SFS, SS FBLR) a vykonávali výskumnú i pedagogickú činnosť, ktorá významne podporovala prácu odborných spoločností i rozvoj odboru FBLR (Kolesár, Hupka, Mikeš, Ďurianová, Thurzová, Petrovičová, Zálešáková, Čelko, Zvonár, Hornáček a ďalší) (obr. 1). Na pôde tohto klinického, vedecko-výskumného a pedagogického pracoviska bola ako prvá v Československu vykonaná katetrizácia srdca a zavedené Holterovo monitorovanie krvného tlaku. VÚHB malo primát i v príprave bioklimatologických predpovedí a vykonávaní elektrickej stimulácie bránice, ktorá sa využila i v klinickej praxi. Ústav patril k priekopníkom Holterovho monitorovanie pulzu, objektivizácie pôsobenia fyzikálnej liečby (magnetoterapie, laseru, atď.), zavádzania akupunktúry i objektivizácie bolesti. Prebiehalo tu aj vzdelávanie v manuálnej medicíne atď. Napriek tomu bolo VÚHB 30. 6. 1994 administratívnym nariadením zrušené, čo bolo nenahraditeľnou stratou pre SFS i systematický aplikovaný výskum v oblasti FBLR.

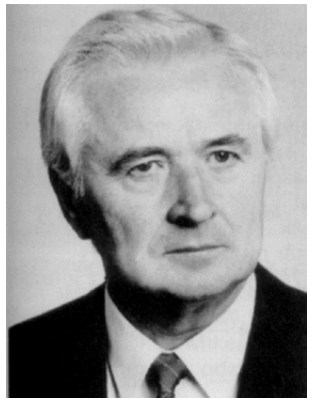

Obr. 1. Prof. MUDr. J. Kolesár, DrSc.

SFS svoje konferencie organizovala v Slovenských liečebných kúpeľoch (SLK) v Trenčianskych Tepliciach. Samotné odborné podujatie i spoločenský večer prebiehali v srdečnej atmosfére a príjemnom prostredí Kúpeľnej dvorany. Túto dlhoročnú tradíciu zabezpečovala SFS až do roku 1990. Stretávalo sa na nej pravidelne 350 – 500 účastníkov. Rehabilitační pracovníci, neskôr premenovaní na fyzioterapeutov, prezentovali svoje príspevky aj v samostatných, paralelne prebiehajúcich blokoch. Svoje odborné podujatia organizovala SFS často aj v spolupráci s inými odbornými sekciami: reumatologickou, kardiologickou, geriatrickou, pneumologicko-ftizeologickou, rehabilitačnou, atď. SFS mala naviazanú spoluprácu cez Výskumný ústav humánnej bioklimatológie s Poľskom a NDR. Veľmi úzke pracovné vzťahy boli pretrvávali s COLIUV v Moskve – školiacim pracoviskom lekárov z odboru FBLR pre Zväz sovietskych socialistických republík. Naši odborníci prednášali poznatky z oblasti manuálnej medicíny a kolegovia z Moskvy zasa prezentovali skúsenosti predovšetkým z akupunktúry.

Ako prípravu na vznik samostatnej rehabilitačnej spoločnosti založil doc. RNDr. MUDr. Miroslav Palát, CSc., roku 1963 časopis Rehabilitácia. Následne organizovala fyziatrická, ortopedická, reumatologická a neurologická sekcia Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně 16. – 18. 12. 1965 na Lekárskej fakulte v Bratislave 1. česko-slovenský zjazd rehabilitačných pracovníkov. Zúčastnilo sa ho až 500 účastníkov. Koferencia prebiehala v dvoch prednáškových priestoroch, pričom do druhej sa program, veľmi progresívne na tie časy, prenášal televíziou. Doc. RNDr. MUDr. Miroslav Palát, CSc., bol aj koordinátorom tohto podujatia Prednášali na ňom špičkoví odborníci: prof. Kolesár, prim. Lánik, prof. Vojta, prof. Lewit., doc. Obrda, prof. Čeveňanský, akad. Zvara, doc. Kondáš, MUDr. Ďurianová a ďalší.

Dňa 10. 1. 1967 sa v Prahe konala ustanovujúca schôdza Rehabilitačnej sekcie Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně. Jej predsedom sa stal doc. MUDr. Vladimír Janda, CSc. Za slovenskú stranu v nej boli MUDr. RNDr. Miroslav Palát, MUDr. Vladimír Lánik, Marta Bartovicová a MUDr. Karol Kobsa. Následne sa 27. 1. 1967 v Bratislave založila slovenská odbočka rehabilitačnej sekcie. Tento dátum býva niekedy chápaný ako založenie Slovenskej rehabilitačnej spoločnosti (SRS), keďže oficiálny názov „sekcia“ sa od začiatku používal súčasne s pojmom spoločnosť. Jej predsedom sa stal MUDr. RNDr. Miroslav Palát, členmi výboru boli MUDr. Rudolf Krutý, neskôr doc. MUDr. Štefan Litomerický, CSc., podpredseda, Marta Bartovicová ako tajomníčka, MUDr. Karol Kobsa, MUDr. Vladimír Lánik, MUDr. Želmíra Kabátniková, MUDr. Pavel Škodáček, MUDr. Damián Vizár, Katarína Mistríková, Alžbeta Hiščáková, Viera Begerová, Mária Hromcová a Viera Salzmanová. Súčasťou založenia Slovenskej rehabilitačnej sekcie pri spoločnosti J. E. Purkyně bol odborný program s referátmi akad. Černáčka a akad. Červeňanského. MUDr. Ž. Kabátniková emigrovala do Švédska, kde sa stala jednou zo zakladateliek švédskej rehabilitačnej spoločnosti i odboru, jej manžel bol jedným zo zakladateľov švédskej detskej rehabilitácie. Rehabilitačné sekcie, československá i slovenská, sa postupne pretransformovali na Československú rehabilitačnú spoločnosť (ČsRS) a Slovenskú rehabilitačnú spoločnosť (SRS). SRS mala vo volebnom období 1967 – 1969 249 členov, 37 lekárov a 212 rehabilitačných pracovníkov. V tomto čase usporiadala 4 odborné konferencie (Bratislava dvakrát, Vysoké i Nízke Tatry – Hotel Kosodrevina). V druhom volebnom období bol predsedom opäť MUDr. RNDr. M. Palát, doc. MUDr. Š. Litomerický, CSc., bol vedecký sekretár a podpredseda a Marta Bartovicová tajomníčkou. Členmi výboru boli: MUDr. Vladimír Lánik, MUDr. Ján Spišiak, MUDr. Damián Vizár, Katarína Mistríková, Viera Begerová. V SRS pracovali aj Sekcia pre spoluprácu s českou sekciou, Sekcia terminologická (pod vedením prim. V. Lánika) a Sekcia manuálnej medicíny.

O činnosti ČsRS a SRS informoval časopis Rehabilitácia (šéfredaktor doc. RNDr. MUDr. Miroslav Palát, CSc.). Postupne časopis a funkciu šéfredaktora prevzal prof. MUDr. Anton Gúth, CSc. Prof. Gúth okrem publikovania odborných príspevkov pokračuje aj v tradícii informovania o aktivitách súvisiacich s dnešnou SS FBLR.

V rámci snáh o federatívne usporiadanie Československej socialistickej republiky vznikli roku 1969 samostatná Slovenská i Česká fyziatrická spoločnosť a súčasne Česká i Slovenská rehabilitačná spoločnosť. Zároveň sa vytvorila federálna Československá fyziatrická spoločnosť i Československá rehabilitačná spoločnosť. Tie zastrešovali národné spoločnosti. Celoštátna fyziatrická i rehabilitačná spoločnosť reprezentovali odbor na domácich a zahraničných podujatiach, zabezpečovali komunikáciu so zahraničím, koordinovali akcie národných spoločností a udeľovali ocenenia. Všetky spoločnosti, federálne aj národné, patrili do organizačnej štruktúry Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně. V rámci nej vznikli Česká lekárska spoločnosť a Slovenská lekárska spoločnosť, ktoré boli napojené na činnosť národných odborných spoločností.

Vo vedení ČsFS sa vo federálnom výbore po dvoch rokoch striedali predsedovia SFS a ČFS. Zo slovenských predsedov to boli prof. MUDr. Hensel, DrSc., prof. MUDr. Juraj Kolesár, DrSc., a doc. MUDr. Jozef Hupka, CSc. Ten bol súčasne aj posledným predsedom ČsFS i SFS. Medzi významné osobnosti pôsobiace vo vedení SFS i ČsFS ďalej patrili vedecké sekretárky MUDr. Jitka Ďurianová, DrSc., a doc. MUDr. Emília Thurzová, CSc., prim. MUDr. Ľudovít Zbojan, prof. MUDr. Zoltán Mikeš, DrSc., prof. MUDr. Ján Zvonár, CSc. a ďalší (obr. 2).

Obdobne tomu bolo vo federálnom výbore Československej rehabilitačnej spoločnosti, kde funkciu predsedu v dvojročných intervaloch zastával predseda SRS doc. RNDr. MUDr. M. Palát, CSc. Za českú stranu to bol prof. MUDr. Vladimír Janda, DrSc. Medzi významné osobnosti pôsobiace vo vedení SRS i ČsRS ďalej patrili doc. MUDr. Š. Litomerický, CSc., prim. MUDr. V. Lánik, prim. MUDr. Zanická, prof. MUDr. M. Malý, CSc., a ďalší. ČsRS poriadala celoštátne konferencie každé 3 – 4 roky. Zúčastňovalo sa ich priemerne okolo 400 – 500 účastníkov.

V rámci činnosti SFS a neskôr SS FBLR vzniklo a pracovalo široké spektrum rôznorodých sekcií. Z mnohých z nich sa formovali a neskôr postupne vznikli samostatné odbory so svojimi spoločnosťami. Balneotechnickú sekciu viedol Ing. Peter Krahulec, saunologickú prof. MUDr. Miloš Matej, CSc., sekciu neurálnej terapie rozvíjal prim. MUDr. Milan Beňo (Kúpele Sliač), sekciu reflexnej a manuálnej terapie viedli MUDr. Jitka Ďurianová, DrSc., a prim. MUDr. Ľudovít Zbojan. Z nej sa v roku 1993 vytvorila Spoločnosť myoskeletálnej medicíny. Sekciu akupunktúry založil

Obr. 2. V strede atestačnej skupiny. Zľava: prof. MUDr. Z. Mikeš, DrSc., a doc. MUDr. J. Hupka, CSc.

a viedol prim. MUDr. Jozef Šmirala, CSc., neskôr sa z nej vyvinula Slovenská akupunktúrna spoločnosť. Sekciu DMO viedla prim. MUDr. Zora Germanová z Banskej Bystrice a Sekciu hippoterapie doc. MUDr. Karol Hornáček, PhD. Sekciu psychotroniky viedol prim. MUDr. Gustáv Solár, PhD., a bola základom pre vznik Slovenskej spoločnosti naturálnej medicíny. Reumatologická sekcia podporila formovanie Slovenskej reumatologickej spoločnosti.

Z pohľadu odborného vývoja bolo prirodzené, že Slovenská fyziatrická spoločnosť a Slovenská rehabilitačná spoločnosť sa postupne zlúčia. O to viac, že organizovali aj spoločné fyziatrické a rehabilitačné dni a už vtedy bol vyprofilovaný spoločný odbor fyziatria, balneológia a liečebná rehabilitácia, keďže prvú koncepciu odboru FBLR vypracovali obe spoločnosti už v roku 1973. Spojenie spoločností sa udialo v období principiálnych spoločensko-politických zmien na jar v roku 1990 v Banskej Bystrici. Novovzniknutá Slovenská spoločnosť pre fyziatriu, balneológiu a liečebnú rehabilitáciu v svojom názve zahŕňala obe svoje predchodkyne a hlavné zložky. Jej prvým predsedom sa stal prof. Zoltán Mikeš, DrSc. Po ňom od roku 1991 prim. MUDr. Janka Zálešáková, CSc., a od roku 2000 prim. MUDr. Ľudovit Želinský, PhD. Od roku 2006 bol prezidentom prim. MUDr. Pavol Emanuel Lorenz a od r. 2016 doc. MUDr. Karol Hornáček, PhD. V roku 2013 bola spoločnosť premenovaná na Slovenskú spoločnosť fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie.

V prvom výbore Slovenskej spoločnosti pre fyziatriu, balneológiu a liečebnú rehabilitáciu pracovali nielen osobnosti z oboch pôvodných spoločností, ale i nové tváre, ktoré neskôr významne ovplyvnili jej činnosť, ako aj smerovanie celého odboru. Vedecký sekretár bol prim. MUDr. Julius Kazimír. Viacčlenný výbor ďalej tvorili: prof. MUDr. Miron Malý, CSc., prof. MUDr. Anton Gúth, CSc., prof. MUDr. Juraj Čelko, CSc., prim. MUDr. Zorka Germanová, prim. MUDr. Milada Gulánová, CSc., prim. MUDr. Pavol Emanuel Lorenz, prim. MUDr. Štefan Bartek, CSc., prim. MUDr. Ľudovít Zbojan, doc. MUDr. Emília Thurzová, CSc., MUDr. Jitka Ďurianová, DrSc., doc. MUDr. Jozef Hupka, CSc., prim. MUDr. Ľudovit Želinský, PhD., prim. MUDr. Mária Zanická. Revíznu komisiu tvorili MUDr. Janka Zálešáková, CSc. a Eva Poláková.

V nasledujúcich výboroch vo viacerých funkčných obdobiach pracovali: prim. MUDr. Jarmila Petrovičová, CSc., dlhoročná vedecká sekretárka Mgr. Marika Štefíková, MPH., prim. MUDr. Mariana Korontályová, CSc., prim. MUDr. Oľga Boldišová, prim. MUDr. Helena Lesayová, prim. MUDr. Miriam Dziaková, PhD., prim. MUDr. Gabika Majeríková a ďalší.

SS FBLR organizovala svoje odborné konferencie v Slovenských liečebných kúpeľoch (SLK) v Trenčianskych Tepliciach. Pokračovala tak v tradícii konferencií, ktoré vytvorila SFS. Prvá sa uskutočnila v máji 1991. Po XV. konferencii v roku 2005 sú odborné konferencie SS FBLR od roku 2006 poriadané naďalej v srdečnej atmosfére, ale už v spolupráci so SLK v Bojniciach. Vďaka činorodej aktivite dlhoročného člena výboru a tiež jej opakovaného prezidenta primára Pavla Emanuela Lorenza SS FBLR každoročne organizuje od roku 1996 aj Jesennú rehabilitačnú konferenciu v Nových Zámkoch. Súčasne býva spoluorganizátorom konferencií Pediatria v rehabilitácii v Kováčovej (organizátori MUDr. Mária Chylová, MUDr. Vladimír Čavoj), Košických vertebrologických dní (prim. MUDr. Ľudovít Želinský, PhD.) a Hippoterapeutických konferencií (doc. MUDr. K. Hornáček, PhD.).

Od roku 1969 Slovenská fyziatrická spoločnosť i Slovenská rehabilitačná spoločnosť a od roku 1990 Slovenská spoločnosť fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie navrhuje udelenie významným osobnostiam v oblasti FBLR viaceré pocty (čestné členstvo, bronzovú, striebornú a zlatú medailu SLS).

Členmi SFS, SRS i SSFBLR boli lekári, predovšetkým so špecializáciou FBLR, ale aj rehabilitační pracovníci – fyzioterapeuti. Po vzniku samostatnej Slovenskej fyzioterapeutickej komory roku 2008 väčšina z nich ostala už len členom komory.

SSFBLR je členom najvýznamnejších európskych organizácií pre fyzikálnu a rehabilitačnú medicínu. Tak sa odbor FBLR v Európe posledné roky v anglickej terminológii nazýva. Od roku 2009 je SSFBLR členom Únie európskych medicínskych špecialistov pre fyzikálnu a rehabilitačnú medicínu (UEMS PRM) a od roku 2017 aj členom Európskej spoločnosti fyzikálnej a rehabilitačnej medicíny (ESPRM). Delegátmi za SS FBLR v týchto organizáciách sú doc. MUDr. Peter Takáč, PhD., MPH a doc. MUDr. Karol Hornáček, PhD. V dňoch 7. – 9. septembra 2017 SS FBLR organizovala veľmi úspešne v Bratislave Meeting ESPRM a UEMS PRM.

Činnosť výboru Slovenskej spoločnosti FBLR pri SLS

Výbor SS FBLR sa počas celej svojej existencie vyjadroval k aktuálnym otázkam v odbore a spoločnosti. A tých bolo celé obdobie od roku 1989 naozaj stále mnoho. Výbor kontinuálne vydáva odborné stanoviská k právnym normám navrhovaným Ministerstvom zdravotníctva SR. Členovia sa pravidelne zúčastňujú rokovaní poriadaných MZ SR. Súčasne si výbor sám vyžiadal opakované rokovania so zdravotnými poisťovňami. V prvých desiatich rokoch svojej činnosti pripravoval koncepciu odboru FBLR, vytváral sadzobník výkonov, riešil otázku organizovania pravidelných zjazdov FBLR, vyjadroval sa k profilácii ďalšieho vzdelávania v odbore FBLR, riešil otázky preplácania výkonov FBLR poisťovňami, profiláciu kúpeľov a podobne. V posledných rokoch je činnosť výboru zameraná predovšetkým na otázku zoznamu zdravotných výkonov, mechanizmus úhrad (DRG), otázku kompetencií, vypracovanie štandardných diagnostických a terapeutických postupov, reformu vzdelávania, medzinárodné aktivity spoločnosti – osobitne vo vzťahu

k Európskej únii medicínskych špecialistov v oblasti fyzikálnej a rehabilitačnej medicíny a Európskej spoločnosti fyzikálnej a rehabilitačnej medicíny, otázkami financovania spoločnosti, zavádzania E-health, minimálnou sieťou poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, zabezpečením udržania a rozvoja komplexnej detskej rehabilitácie, atď.

Zhrňujúce poznámky

SS FBLR má v roku 2019 390 členov. Ich počet v posledných rokoch neustále rastie. Hoci samotná spoločnosť i špecializácia patria medzi najstaršie zdravotnícke subjekty s veľmi bohatou históriou, filozofia, ktorú tento odbor prezentuje, je veľmi moderná. Presadzovanie aktivácie vlastných fyziologických mechanizmov a riadiacich programov ľudského organizmu, predovšetkým fyzikálnymi podnetmi, pohybovou liečbou a edukáciou má nielen terapeutické, ale hlavne preventívne pôsobenie a je blízke čoraz širšiemu spektru obyvateľstva, osobitne mladšej generácii. Špecializácia FBLR presadzuje v praxi interdisciplinárny, individuálny a komplexný prístup k človeku. Špecialisti v odbore FBLR riešia nielen samotný lokálny nález, ale aj celkové telesné prepojenia, psychologické, edukačné a sociálne aspekty.

Špecializácia FBLR je už od roku 2002 základným vzdelávacím odborom. Špecializačnú prípravu i skúšku z neho možno vykonať nielen v Bratislave na Lekárskej fakulte Slovenskej zdravotníckej univerzity (Katedru FBLR vedie prof. MUDr. Anton Gúth, CSc., a odborným garantom je doc. MUDr. Karol Hornáček, PhD.), ale aj v Košiciach na Lekárskej fakulte Univerzity P.J. Šafárika (kliniku FBLR vedie doc. MUDr. Peter Takáč, PhD., MPH).

Karol Hornáček

Slovenská fyziologická spoločnosť (SFyS)

Slovak Physiological Society

SFyS je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 13

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: predsedníčka prof. MUDr. Andrea Čalkovská, DrSc., podpredsedníčka prof. MUDr. Daniela Ostatníková, PhD., vedecký sekretár prof. MUDr. Kamil Javorka, DrSc., predseda dozornej rady doc. MUDr. Jozef Török, CSc.

Webová stránka: www.sphys.sk

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: Federation of European Physiological Societies (FEPS); International Union of Physiological Sciences (IUPS)

Vlastné odborné časopisy: Československá fyziologie (spolu s Českou fyziologickou spoločnosťou)

Vlastné pocty a ceny:

- **Cena za najlepší poster mladých fyziológov do 35 rokov**
- **Cena Slovenskej fyziologickej spoločnosti za najlepšiu publikáciu**

Z histórie odbornej spoločnosti

Roku 1950 bola založená Československá fyziologická spoločnosť (ČSFS) – sekcia Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyňu, v ktorej boli združení aj slovenskí fyziológovia. V prvom výbore ČSFS (1950 – 1955) bol predsedom Vilém Laufberger, podpredsedovia Juraj Antal, Zdeněk Servít, členovia Z. Votava, E. Holečková, J. Mysliveček, E. Gutmann a J. Lebduška. Dňa 14. mája 1953 sa konala ustanovujúca schôdza Slovenskej odbočky ČSFS a bol zvolený nasledovný výbor: predseda J. Antal, podpredsedovia G. Bárdoš, A. Hasík, tajomník B. Brozman (P. Duda od r. 1955), zapisovateľ V. Kirilčuk, členovia R. Korec, M. Hubač a I. Ruttkay-Nedecký. Je zaujímavosťou, že ČSFS bola v tom čase výberová, takže členom sa mohol stať len ten, kto už mal za sebou publikované výsledky svojej vedeckej práce. Pri založení mala Fyziologická spoločnost 49 riadnych členov a 42 čakateľov na členstvo. Od ČSFS sa v 50. rokoch minulého storočia oddelili farmakológovia, biochemici a patologickí fyziológovia.

Obr. 1. Akad. Juraj Antal, prvý predseda Slovenskej fyziologickej spoločnosti

Celoštátne zjazdy členov spoločnosti s medzinárodnou účasťou sa konali v roku 1952 (Praha), 1953 (Brno), 1954 (Praha), 1956 (Starý Smokovec) a v roku 1961 v Karlových Varoch. Na základe rozhodnutia výboru ČSFS sa roku 1957 stali hlavným domácim vedeckým podujatím Fyziologické dni (FD). Postupne sa vytvorila tradícia slávnostných prednášok pri otváraní FD – Purkyňovej

přednášky (prvú prednášku predniesol roku 1967 V. Kruta), pedagogickej prednášky a vedeckej aktuality. Od roku 1997 sa pedagogická prednáška, ktorá odoznie počas konania FD na Slovensku, nazýva na počesť zakladateľa lekárskej fyziológie na Slovensku Antalovou prednáškou.

V júni 1967 bol zvolený výbor Slovenskej odbočky v zložení: predseda J. Antal, podpredsedovia R. Korec, J. Zachar, tajomník V. Štulrajter, členovia J. Arendarčík, P. Duda, I. Ivančo, V. Kirilčuk. V súvislosti s federálnym usporiadaním štátu výbor rozposlal v júni 1968 hlasovacie lístky s návrhmi na budúcu štruktúru Fyziologickej spoločnosti na Slovensku. Za symetrický federatívny princíp hlasovalo takmer 90 % hlasujúcich členov, za zachovanie štruktúry, resp. za iné návrhy približne po 5 % členov.

Prípravný výbor Slovenskej fyziologickej spoločnosti (J. Antal, R. Korec, I. Ivančo, J. Gero, P. Duda, J. Zachar, E. Bárta, L. Komadel, V. Štulrajter) sa zišiel 24. 2. 1969, stanovil zásady, spôsob hlasovania a navrhol kandidátku. Výbor bol zvolený v nasledovnom zložení: predseda J. Antal, podpredseda E. Bárta, vedecký sekretár V. Štulrajter, členovia J. Arendarčik, P. Duda, I. Ivančo, J. Korpáš, L. Mikulaj, náhradníci M. Hubač a R. Korec, revízor J. Gero. Výborová schôdza novozaloženej Slovenskej fyziologickej spoločnosti sa konala 29. júna 1969 v Martine počas 24. Fyziologických dní. V nadväznosti na vznik federácie v Československu tak v znikli dve národné spoločnosti: Česká fyziologická spoločnosť (ČFS) a Slovenská fyziologická spoločnosť (SFyS). Na 24. Fyziologických dňoch vystupovali už samostatne reprezentanti národných fyziologických spoločností a bol ustanovený celoštátny federálny výbor Československej fyziologickej spoločnosti (ČSFS). Obidve spoločnosti mali teda vlastný výbor, ale navonok v medzinárodných aktivitách naďalej vystupovala Československá fyziologická spoločnosť riadená federálnym výborom

Obr. 2. Posledné Fyziologické dni v Martine pred rozdelením Česko-Slovenska organizované Slovenskou a Českou fyziologickou spoločnosťou (1992)

zloženým z predsedov, podpredsedov a vedeckých sekretárov národných spoločností. Predsedovia národných spoločností sa striedali v dvojročných intervaloch vo funkcii predsedu ČSFS.

Činnosť SFyS v rámci ČSFS i osobitné aktivity na Slovensku boli rozsiahle aj po roku 1969. Pravidelne sa organizovali Monotematické pracovné dni v Bratislave, konferencie Komisie experimentálnej kardiológie (KEK) a vedecké schôdze pracovných skupín SFS (napr. v Martine a v Košiciach). Fyziologické dni (FD) sa v tom čase konali dvakrát do roka, zimné a letné, pričom sa pokračovalo v striedaní organizovania FD Českou a Slovenskou fyziologickou spoločnosťou. Zimné FD sa konali striedavo v Prahe a Bratislave (pomer 2:1) a letné striedavo v ostatných univerzitných mestách. Ďalšou významnou aktivitou bolo organizovanie a umožňovanie účasti slovenských fyziológov na zahraničných kongresoch. Napríklad roku 1980 bola zorganizovaná účasť na Kongrese IUPS v Budapešti formou tematicko-odborného zájazdu loďou Družba. To umožnilo účasť 67 fyziológom zo slovenských pracovísk.

Historickú úlohu zohral autobusový zájazd českých a 22 slovenských fyziológov na 32. kongres IUPS v Glasgowe (1993), v prvom roku existencie samostatného Slovenska. Tento kongres sa stal pre SFyS pamätným tým, že na plenárnych schôdzach národných delegátov boli prijaté obe samostatné spoločnosti – Slovenská fyziologická spoločnosť a Česká fyziologická spoločnosť do Medzinárodnej únie fyziologických vied IUPS (31. 7. 1993) a do Federácie európskych fyziologických spoločností FEPS (2. 8. 1993). Nebolo jednoduché zabezpečiť kontinuitu samostatných a plnoprávnych národných organizácií v medzinárodných organizáciách IUPS a FEPS, ktorých predstavitelia navrhovali pokračovanie existencie Československej fyziologickej spoločnosti. Pozitívnu úlohu tu zohrali diplomatické jednania medzi reprezentantami IUPS a FEPS a predstaviteľmi SFyS a ČFS, ktorí mali mandát na toto rokovanie po prvom spoločnom stretnutí výborov po rozdelení Československa. Výbory oboch samostatných spoločností (ČFS a SFyS) sa totiž stretli už začiatkom februára 1993 počas 68. Fyziologických dní v Bratislave a obe strany sa dohodli organizovať život vo svojich spoločnostiach nezávisle, samostatne, ale pritom pokračovať v tradícii spoločných Fyziologických dní, vo vedeckých, pracovných, organizačných a priateľských kontaktoch.

Významnou akciou v živote SFyS bolo zabezpečenie účasti je členov na 1. FEPS kongrese v Maastrichte (9. – 12. 9. 1995). V spolupráci s ČFS bola zorganizovaná finančne výhodná doprava i ubytovanie, znížený kongresový poplatok a účasť členov SFyS bola podporená dotáciou z fondu MZ SR. Slovensko sa tam zaradilo medzi najpočetnejšie zastúpené krajiny.

V novodobej histórii boli prvýkrát usporiadané 78. Fyziologické dni v Piešťanoch (vo februári 2002) ako stretnutie fyziológov strednej Európy za oficiálnej účasti

Maďarskej, Poľskej, Rakúskej, Ukrajinskej, Českej a Slovenskej fyziologickej spoločnosti (angličtina ako výlučný rokovací jazyk). SFyS bola hlavným organizátorom aj najvýznamnejšieho podujatia európskych fyziológov roku 2007, a to „Joint Meting of the Slovak Physiological Society, The Physiological Society and Federation of European Physiological Societies“. Kongres sa uskutočnil v Bratislave a jeho súčasťou bolo aj Európske sympózium mladých fyziológov.

Roku 2017 sa SFyS podieľala na organizovaní kongresu FEPS vo Viedni a na pozvanie Talianskej fyziologickej spoločnosti spolupracuje pri príprave kongresu FEPS v Bologni v septembri 2019.

Spoločnosť udržiava pracovné a priateľské kontakty aj so Srbskou fyziologickou spoločnosťou, ktoré vyústili do viacerých spoločných podujatí s názvom Joint Meeting of the Slovak and Serbian National Physiological Societies (Kovačica 2013, Smolenice 2016 a Topola 2019).

Za najvýznamnejšiu spoluprácu možno naďalej považovať spoluprácu s Českou fyziologickou spoločnosťou. Je výsledkom vyššie opísanej spoločnej histórie a nadštandardných kontaktov (spoločne organizované Fyziologické dni sa konajú raz ročne v ČR a v SR v pomere 2:1). Okrem toho sa so spoluúčasťou SFyS konajú ďalšie podujatia ako konferencia Komisie experimentálnej kardiológie (spoločne s ČSF), New Frontiers in Cardiovascular Research, Martinské dni dýchania, vedecké schôdze spolku lekárov, sympóziá v rámci podujatí iných spoločností a ďalšie. Pri ich organizovaní SFyS často spolupracuje s inými odbornými spoločnosťami v rámci SLS.

Roku 2019 oslavuje aj Slovenská fyziologická spoločnosť 50. výročie svojej existencie. Počet členov SFyS sa v posledných rokoch mierne zvýšil a v súčasnosti je okolo 150. Je snaha naďalej motivovať mladých fyziológov k členstvu v Spoločnosti s cieľom rozširovať členskú základňu a znižovať jej vekový priemer (v súčasnosti je okolo 50 rokov). SFyS je otvorená členom aj s iným profesionálnym zameraním, ako napríklad lekárom, farmakológom, biológom, biomedicínskym inžinierom a ďalším.

SFyS každoročne vypisuje súťaž o najlepší poster mladých fyziológov na Fyziologických dňoch a súťaž o najlepšiu publikáciu členov SFyS za predchádzajúci rok.

Spoločnosť má záujem aj v budúcnosti podporovať spoluprácu svojich členov na národnej a medzinárodnej úrovni, a spoluprácu medzi univerzitami a akadémiou vied.

Andrea Čalkovská, Kamil Javorka

Slovenská gastroenterologická spoločnosť (SGS)

SGS je kolektívnym členom SLS | Kód 15

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident doc. MUDr. Huorka Martin, CSc., vedecký sekretár prof. MUDr. Hlavatý Tibor, PhD., 1. viceprezident prof. MUDr. Hyrdel Rudolf, CSc., 2. viceprerzident MUDr. Veseliny Eduard, PhD., členovia výboru MUDr. Bánovčin Peter, PhD., Čierna Iveta, PhD., MUDr. Kunčák Branislav, doc. MUDr. Kužela Ladislav, CSc., MPH, MUDr. Pekárek Boris, PhD., MUDr. Zakuciová Mária, MUDr. Záň Jozef, PhD., doc. MUDr. Zelinková Zuzana, PhD., hospodár doc. MUDr. Koller Tomáš, PhD., past prezident doc. MUDr. Jurgoš Ľubomír, PhD., dozorná rada MUDr. Božíková Janka, MUDr. Kadlečková Barbora, MUDr. Honko Michal

Vlastné odborné časopisy: Česká a slovenská gastroenterologie (spoločne s Českou gastroenterologickou spoločnosťou)

Z histórie odbornej spoločnosti

Na Slovensku bola gastroenterológia dlho súčasťou všeobecnej medicíny a najviac k nej inklinovali internisti a chirurgovia. Odborný život gastroenterológov na Slovensku sa spája s činnosťou Spolkov lekárov a so vznikom odborných spoločností. Tieto organizácie preberali doškoľovaciu funkciu. Československá lékařská společnost J. E. Purkyně bola založená 30. júna 1949. Jej predsedom bol známy anatóm prof. Borovanský. Mala aj gastroenterologickú sekciu, ktorá sa neskôr zmenila na odbornú spoločnosť. Prvý domáci zjazd spoločnosti bol roku 1950 v Karlových Varoch a predsedal mu J. Diviš. Roku 1951 vznikla na báze České společnosti gastroenterologické Spoločnosť pre gastroenterológiu a výživu. Československá spoločnosť pre gastroenterológiu a výživu mala v roku 1958 už 220 členov, z toho bolo 20 % zo Slovenska.

Prvý medzinárodný zjazd spoločnosti sa konal v Karlových Varoch (1959) a predsedal mu K. Čársky. Spoločnosť mala komisiu klinickej výživy, endoskopickú, chirurgickú, pankreatologickú, röntgenologickú a hepatologickú. Po federatívnom usporiadaní Československa vznikla Slovenská spoločnosť pre gastroenterológiu a výživu (SSGV) roku 1969. Prvý výbor tejto spoločnosti pracoval v zložení predseda doc. MUDr. Andrej Bučko, CSc., podpredseda doc. MUDr. Karol Holomáň, vedecký sekretár doc. MUDr. Miloš Brix, CSc., pokladník MUDr. Andrej Dvorský, CSc., členovia výboru MUDr. J. Cíger, MUDr. E. Gočár, MUDr. T. Hildebrand, MUDr. V. Trvalec. V dozornej rade boli MUDr. Š. Klinda a MUDr. J. Kuročka.

Federálny výbor vznikol 2. 6. 1969. Zo Slovenska v ňom boli prví štyria členovia výboru SSGV. Výbor sa volil každé 4 roky, v období 1977 – 1981 pracoval v zložení

predseda M. Brix, vedecký sekretár M. Lukáč, podpredseda A. Dvorský, členovia I. Beňo, T. Hildebrand, V. Kopriva, E. Lakata, V. Trvalec, Š. Žilavý. Dotorná rada E. Gočár, A. Goliáš. Predsedom endoskopickej sekcie bol A. Dvorský.

V období rokov 1990 – 1996 bolo zloženie výboru SGS nasledovné: predseda A. Vavrečka, vedecký sekretár M. Bátovský, podpredseda T. Hildebrand, členovia I. Beňo, E. Brixová, I. Ďuriš, E. Gočár, R. Hyrdel, M. Kaščák, Š. Šafár, R. Šimončič, B. Valach, Š. Žilavý. Predsedom endoskopickej sekcie bol Š. Šafár. Vo federálnom výbore boli: A. Vavrečka, M. Bátovský, I. Ďuriš, T. Hildebrand. V období 1996 – 2000 výbor pokračoval v podobnom zložení (vedeckým sekretárom bol M. Brix). Predsedom onkologickej sekcie sa stal jej zakladateľ V. Vráblik.

V ďalšom období 2002 – 2006 pracoval výbor v zložení: predseda Ľ. Jurgoš, vedecký sekretár L. Kužela, členovia výboru: M. Bátovský, M. Brix, T. Hildebrand, R. Hyrdel, M. Huorka, J. Kabátová, J. Pechan, B. Pekárková, B. Valach, A. Vavrečka, M. Zakuciová. Postupne významne narástol počet členov Spoločnosti – zo 152 (1969) na 619 (2004).

Hepatologická komisia Čs. spoločnosti pre gastroenterológiu a výživu sa zmenila 14. 3. 1967 na Hepatologickú sekciu pri Čs. lékařské společnosti J.E. Purkyně. Zo Slovenska sa stali členmi výboru sekcie doc. MUDr. K. Holomáň a doc. MUDr. I. Vido. V súvislosti s federálnym usporiadaním Československa vznikla v roku 1969 Česká a Slovenská hepatologická spoločnosť (SHS). V období rokov 1977 – 1981 bol výbor SHS: predseda K. Holomáň, podpredseda T. R. Niederland, vedecká sekretárka E. Brixová, členovia: M. Mikulecký, M. Brix, I. Beňo, V. Čaran, I. Ďuriš, V. Dzúriková, I. Hanták, T. Hildebrand, J. Sedlák, P. Weisz. Výbor SHS zvolený 20.11.1986 pracoval v zložení: predseda M. Mikulecký, čestný predseda T.R. Niederland, podpredseda P. Weisz, vedecký sekretár J. Holomáň, členovia: I. Beňo, M. Boča, E. Brixová, J. Glasa, I. Hanták, M. Kaščák, I. Katuščák, Dr. Šmidová, I. Schréter, A. Vavrečka. Výbor SHS zvolený roku 2000: predseda J. Holomáň, vedecký sekretár J. Glasa, členovia: M. Bátovský, M. Boča, T. Hildebrand, Š. Hrušovský, M. Kaščák, M. Kováčová, I. Kozár, M. Oltman, V. Kupčová, B. Pekárková, I. Schréter, Ľ. Skladaný, M. Turecký, A. Vavrečka. Roku 2004 mala SHS 138 registrovaných členov.

Významnú úlohu v rozvoji slovenskej gastroenterológie zohral časopis, ktorý začala vydávať Česká společnost pro gastroenterologii a výživu s podporou ministerstva výživy pod názvom Gastro-enterologia bohema (1947). Časopis vychádzal od roku 1951 pod názvom Sborník pro pathofysiologii trávení a výživy, už ako orgán Čs. společnosti pro gastroenterologii a výživu sekce Společnosti čs. lékařů J. E. Purkyně. Roku 1955 (9. ročník) dostal časopis nový názov Československá gastroenterologie a výživa. Po rozdelení Česko-Slovenska (od 48. roč., 1994) vychádzal pod názvom Česká a slovenská gastroenterologie. Ako Česká a slovenská gastroenterologie a hepatologie začal vychádzať od 55. ročníka (2001). Prvým slovenským zástupcom v redakčnej rade časopisu bol prof. MUDr. T. R. Niederland, DrSc. (1962). Postupne sa stali členmi redakčnej rady doc. MUDr. A. Bučko, DrSc., MUDr. A. Dvorský, CSc., doc. MUDr. K. Holomáň, prof. MUDr. I. Ďuriš, DrSc., prof. MUDr. E. Brixová, DrSc., prof. MUDr. M. Mikulecký, DrSc., prof. MUDr. A. Vavrečka, CSc., prof. MUDr. I. Beňo, DrSc., doc. MUDr. Š. Žilavý, CSc., prof. MUDr. M. Bátovský, CSc., prof. MUDr. J. Pechan, CSc., prof. MUDr. J. Holomáň, CSc., doc. MUDr. M. Huorka, CSc., doc. MUDr. Ľ. Jurgoš, PhD., a MUDr. L. Kužela, CSc.

Vznik samostatného odboru gastroenterológie priniesol až ďalší vývoj medicíny. Súvisí so vznikom a rozvojom inštitucionálneho vzdelávania, ktoré napomohlo vzniku špecializovaných, nadstavbových či čiastkových odborov, medzi ktoré patrí aj gastroenterológia.

Až roku 1948 bol zavedený do praxe povinný 3-ročný výcvik lekárov. Roku 1950 bol prijatý zákon o zdravotníckych povolaniach a jeho nová úprava bola uskutočnená vykonávacím predpisom ako nový spôsob odbornej prípravy lekárov. V ňom sa už dá vytušiť, že je v ňom zakomponovaná aj gastroenterológia, keď sa uvádza: „Špecializácia získaná v určitom základnom odbore môže byť doplnená špecializáciou v niektorých užších úsekoch, ako je napr. balneológia, kardiológia, endokrinológia atď.“ Všetky typy špecializácie končia teoretickou a praktickou skúškou pred komisiou, menovanou ministerstvom zdravotníctva (MZ). Vo Vyhláške MZ č. 187, platnej od 1. 8. 1954 o špecializácii lekárov, sa v kapitole o vnútornom lekárstve uvádza už aj gastroenterológia. Spomenuté legislatívne kroky pomohli tomu, že 1. 5. 1953 vzniklo Školské stredisko Povereníctva zdravotníctva pre doškoľovanie lekárov v Trenčíne. Viedol ho MUDr. Dionýz Dieška, vtedajší primár interného oddelenia OÚNZ. Bola to prvá organizácia na území Československej republiky, ktorá predstavovala zárodok inštitucionalizovaného postgraduálneho vzdelávania v medicíne. Na jej základe vznikol 1. 1. 1957 Slovenský ústav pre doškoľovanie lekárov (SÚDL) v Trenčíne. Ten sa postupne menil (po preložení do Bratislavy, 1967) na Inštitút pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov (ILF), Inštitút pre ďalšie vzdelávanie zdravotníkov (IVZ), Slovenskú postgraduálnu akadémiu medicíny (SPAM) až na súčasnú Slovenskú zdravotnícku univerzitu (SZU). Katedra vnútorného lekárstva SÚDL, ktorej klinickou bázou bolo najprv interné oddelenie trenčianskej nemocnice, sa zameriavala na všetky odbory internej medicíny, vrátane gastroenterológie. Priekopníkom bol dr. J. Wiesner, ovládajúci endoskopické, laparoskopické vyšetrenia a biopsiu pečene. Po jeho odchode za primára interného odd. v Považskej Bystrici pokračoval v jeho práci dr. E. Gočár, ktorý zaviedol aspiračnú biopsiu žalúdkovej sliznice. Na prácu doc. E. Gočára, CSc., nadviazal prof. Š. Hrušovský, CSc., Dr.SVS, ktorý sa orientoval na hepatológiu a roku 1998 sa stal

vedúcim Subkatedry hepatológie SPAM. Za vrchol v inštitucionálnom vzdelávaní v gastroenterológii možno považovať vznik Subkatedry gastroenterológie IVZ (1992) s Internou gastroenterologickou klinikou v Nemocnici sv. Kríža v Podunajských Biskupiciach a potom Katedry gastroenterológie SPAM s Gastroenterologickou klinikou, ktorá je v Nemocnici sv. Cyrila a Metoda v Petržalke (od 1997). O vznik a rozvoj týchto inštitúcií sa zaslúžil najväčšou mierou prof. MUDr. A. Vavrečka, CSc., ktorý bol dlhoročným vedúcim katedry a prednostom kliniky. Na tomto pracovisku sa aj v súčasnosti vykonávajú špecializačné skúšky z gastroenterológie. Prvé atestácie sa vykonávali vo Výskumnom ústave výživy ľudu (VÚVĽ).

Pracovníci VÚVĽ, ktorý viedol doc. A. Bučko, DrSc., majú na vzdelávaní gastroenterológov najväčšiu zásluhu. Prví atestovali (1966) MUDr. Andrej Dvorský a MUDr. Zdeněk Blažek. Roku 1967 atestovali MUDr. Egon Gočár a MUDr. Jaroslav Wiesner a roku 1968 MUDr. Igor Beňo a MUDr. Milan Koška. Do roku 1978 atestovalo 24 gastroenterológov. Vtedy bolo na Slovensku 32 laparoskopov, 29 fibroskopov a 6 kolonoskopov (aj to najmä v Bratislave). Do roku 1993 bolo atestovaných 104 gastroenterológov. Po doc. Bučkovi bol predsedom atestačnej komisie doc. Gočár a po ňom prof. Vavrečka. V hepatológii okrem vzniku už spomenutej subkatedry bolo veľmi významné Nariadenie vlády SR č. 157/2002 Z. z., ktoré umožnilo špecializácie v hepatológii. Dosiaľ získalo špecializáciu 20 hepatológov.

Gastroenterológia a hepatológia boli riadené aj metodicky cez MZ, prostredníctvom krajských a hlavných odborníkov. Funkciu krajských gastroenterológov vykonávali: M. Koška (Západoslovenský kraj), V. Kopriva (Stredoslovenský kraj), T. Hildebrand (Východoslovenský kraj). Neskôr M. Bátovský (Bratislavský kraj), B. Pekárková (Trnavský kraj), M. Greguš (Nitriansky kraj), M. Kaščák (Trenčiansky kraj), R. Hyrdel (Žilinský kraj), B. Valach (Banskobystrický kraj), T. Hildebrand a M. Zakuciová (Košický kraj) a I. Katančík (Prešovský kraj). Hlavnými odborníkmi boli: A. Vavrečka, M. Kaščák a P. Mlkvý. Hlavnými odborníkmi pre hepatológiu boli J. Holomáň a Š. Hrušovský. Oba odbory majú expertov aj v stavovských organizáciach (SLK) a v poisťovniach.

Z významnejších odborných podujatí SGS uvádzame Gastrofórum (kongres SGS), ktoré sa konalo na Štrbskom Plese, Štiavnické sympózium: Portálna hypertenzia v praxi (Banská Štiavnica), Gastroenterologický deň klinickej a laboratórnej medicíny (Jasná) a Vráblikov deň onkologickej gastroenterológie (Bratislava).

V gastroenterológii (v praktickej aj experimentálnej) a v príbuzných odboroch pracovalo a pracuje veľké množstvo vynikajúcich osobností a nie je možné ich konkrétne spomenúť. Preto chcem aj na tomto mieste všetkým poďakovať za odvedenú prácu pre rozvoj odboru a prospech pacientov.

Marián Kaščák

Slovenská gerontologická a geriatrická spoločnosť (SGGS)

SGGS je kolektívnym členom SLS | Kód 16

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident prof. MUDr. Krčméry Silvester, CSc., vedecký sekretár doc. MUDr. Németh František, PhD., 1. viceprezident doc. MUDr. Dúbrava Martin, CSc., 2. viceprerzident prof. MUDr. Krajčík Štefan, CSc., členovia výboru MUDr. Drobná Terézia, MUDr. Gerlich Ladislav, MPH, prof. MUDr. Koval Štefan, PhD., MUDr. Soláriková Klára, MUDr. Stracová Katarína, past prezident prof. MUDr. Mikeš Zoltán, DrSc., dozorná rada doc. MUDr. Bartošovič Ivan, PhD., mim. prof., MUDr. Belan Peter, CSc., MUDr. Jonáš Peter

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: EURAG (Európsky zväz staršej generácie), International Association of Gerontology (IAG)

Vlastné odborné časopisy: Geriatria, odborný časopis slovenských a českých geriatrov (1995)

Z histórie odbornej spoločnosti

Prvé významné dielo, ktoré položilo základy modernej gerontológie, bola kniha Ch. W. Hufelanda Umenie predĺžiť ľudský život (1796; preklad do slovenčiny 1800). Ale už roku 1766 vydal Matej Fabrícius, farár z Bojnej pri Topoľčanoch, svoj klasický traktát „ Reč o starobe dobrej a čnostliwej jak chvalitebná jest“.

Dvestoštyri rokov po Fabríciovi založil prim. Dr. Eugen Gressner z Topoľčian Slovenskú gerontologickú spoločnosť (1969).

V doterajšej histórii Slovenskej geriatrie sa dajú rozoznať 4 etapy vývoja. Prvá etapa sa začala roku 1969 založením sekcie gerontológie pri Slovenskej internistickej spoločnosti. O rok neskôr (1970) sa sekcia osamostatnila a vytvorila Slovenskú gerontologickú spoločnosť. Prvá etapa vývoja spoločnosti trvala do roku 1975. Počas tejto doby sa rýchlo rozšírila členská základňa. V prvých rokoch existencie spoločnosti spočívalo ťažisko jej činnosti vo vysvetľovaní pojmu a významu geriatrie v laickej i odbornej verejnosti. Veľkým prínosom tu boli celoštátne geriatrické dni, ktorých tradícia vznikla v Topoľčanoch a ktoré pomohli definovať odbornú bázu geriatrie na Slovensku. Podiel zakladateľa a prvého predsedu spoločnosti, prim. dr. Gressnera, a geriatrii priaznivej klímy v Topoľčanoch, boli také výrazné, že oprávňujú túto etapu nazvať etapou topoľčianskou. Roku 1972 vzniká na pôde ILF Bratislava pri katedre vnútorných chorôb subkatedra geriatrie, ktorej prvým prednostom sa stal doc. MUDr. Štefan Litomerický, CSc.

Druhá etapa vývoja trvala od roku 1975 do roku 1980. Dá sa nazvať etapou medzinárodného uznania slovenskej geriatrie. V roku 1975 sa uskutočnil prvý veľký medzinárodný kongres o prevencii v geriatrii v Bratislave. Tento kongres jednak založil tradíciu medzinárodných kongresov o prevencii v geriatrii, jednak výrazne poznačil slovenskú gerontológiu príklonom k preventívnym aspektom starnutia

v zdraví a chorobe. Zvlášť by som vyzdvihol úvodnú prednášku kongresu, v ktorej prim. dr. Gressner definoval zásady prevencie v geriatrii. Táto práca má priekopnícky charakter a nestratila rokmi na význame. Zborník z tohto kongresu, ktorého editorom bol doc. MUDr. Štefan Litomerický, CSc., sa stal prvou významnejšou slovenskou geriatrickou publikáciou.

Tretia etapa vývoja slovenskej gerontológie a geriatrie sa dá ohraničiť rokmi 1980 a 1989. V decembri 1979 bola vydaná prvá koncepcia odboru geriatrie na Slovensku. Jej tvorcom bol vtedajší hlavný odborník ministerstva zdravotníctva pre geriatriu, prof. MUDr. Karol Virsík, DrSc., so svojimi spolupracovníkmi. Charakteristickou črtou tejto etapy realizácie koncepcie geriatrie bol rozvoj geriatrickej zdravotníckej siete a postgraduálneho vzdelávania v geriatrii. Roku 1983 sa uskutočnili prvé atestácie v odbore geriatrie vo vtedajšom Československu. V osemdesiatych rokoch vznikli kliniky geriatrie na lekárskych fakultách v Bratislave a Košiciach a rozvinula sa činnosť Výskumného ústavu gerontológie v Malackách.

Štvrtá a zatiaľ posledná etapa rozvoja gerontológie a geriatrie sa začala roku 1990 a je charakterizovaná transformáciou spoločnosti a zdravotníctva. Etapa transformácie geriatrie priniesla modernejší pohľad na geriatriu, ktorý sa manifestoval v novelizácii koncepcie geriatrie v roku 1993. Okrem mnohých užitočných kontaktov a vybudovania priateľských vzťahov a kontaktov s gerontológmi najmä Západnej Európy priniesla transformácia geriatrickej starostlivosti mnohé problémy a ťažkosti do medicínskej praxe.

Prvá – tzv. Topoľčianska etapa

V apríli 1969 vznikla na plenárnej schôdzi Slovenskej internistickej spoločnosti sekcia geriatrie, ktorej prvá ustanovujúca schôdza sa uskutočnila 14. 5. 1969 v Bratislave za prítomnosti delegátov Českej gerontologickej spoločnosti prof. Bureša, doc. Tvaroha a prim. Trojana. 23 ustanovujúcich členov zvolilo 7-členný výbor, ktorého predsedom sa stal prim. dr. Gressner a vedeckým sekretárom dr. František Makai. Členmi výboru sa stali akad. Ján Červeňanský, akad. Karol Šiška, doc. R. Krutý, dr. A. Poláček a prof. Zurková. Dňa 20. mája 1970 usporiadala sekcia I. geriatrický deň na Duchonke pri Topoľčanoch. Tam vznikla tradícia celoštátnych geriatrických dní, ktoré dnes nesú meno svojho zakladateľa prim. MUDr. Eugena Gressnera.

Počet členov vzrástol roku 1970 nad 100 a mohla vzniknúť nová samostatná spoločnosť. V júni 1970 sa ustanovila Slovenská gerontologická spoločnosť, ktorej predsedom sa stal prim. dr. Gressner a vedeckým sekretárom prof. MUDr. František Makai, DrSc. Roku 1970 bol do výboru kooptovaný doc. MUDr. Ladislav Hegyi, CSc., roku 1972 doc. MUDr. Rozália Vrábelová, CSc., a doc. MUDr. Štefan Litomerický, CSc., a MUDr. Viliam Baláž, CSc. Pre ďalší rozvoj odboru bolo významné stretnutie

predstaviteľov zdravotníctva socialistických krajín v Libliciach, kde sa rokovalo o rozvoji vedeckého výskumu v gerontológii. Tam vznikli osobné kontakty medzi predstaviteľmi slovenskej gerontológie a gerontológmi zo socialistických krajín, ako boli prof. Čebotarev, riaditeľ Inštitútu gerontológie v Kijeve, prof. Beregi, riaditeľka ústavu gerontológie v Budapešti, prof. Bruschke a prof. Riese z NDR, dr. Ciuco z gerontologického ústavu v Bukurešti, a i. V správe pre ministerstvo zdravotníctva z tejto porady požiadal prim. Gressner o vybudovanie katedry geriatrie na ILF Bratislava a o zriadenie vedeckovýskumnej základne pre odbor geriatrie.

Roku 1971 sa uskutočnili v Topoľčanoch II. geriatrické dni za účasti mnohých špičkových predstaviteľov slovenskej medicíny. V apríli roku 1972 bol gerontologický kongres v Berlíne, kde sa naviazali kontakty so západoeurópskymi gerontológmi, ako boli prof. Doberauer (Rakúsko), prof. Zonnenfeld (Holandsko), prof. Zilli (Taliansko), prof. Schubert (NDR) a ďalší. Dňa 18. 5. 1972 sa na MZ SSR konala oponentúra zriadenia subkatedry geriatrie ILF za účasti prof. Dieška a prof. Virsíka. Za prednostu subkatedry bol menovaný primár rehabilitačného oddelenia nemocnice v Bratislave – Podunajských Biskupiciach, doc. MUDr. Štefan Litomerický, CSc. Subkatedra začala svoju činnosť v septembri 1972. V máji 1972 sa konali III. geriatrické dni s vyše 300 účastníkmi, medzi ktorými bol akademik Charvát, prof. Pacovský, prof. Bruschke a ďalší.

Počiatkom roku 1973 sa klinickou bázou subkatedry geriatrie stala Klinika geriatrie ILF, ktorá bola zriadená v rámci Ústavu tuberkulózy a respiračných chorôb v Bratislave – Podunajských Biskupiciach. Prednostom kliniky bol doc. MUDr. Štefan Litomerický, CSc. Klinika geriatrie ILF sa stala prvou zriadenou geriatrickou klinikou na území Československa.

V júni 1973 sa v Tatrách uskutočnili IV. geriatrické dni s medzinárodnou účasťou. Význam podujatia vyzdvihovala osobná prítomnosť ministra zdravotníctva SSR prof. MUDr. Emila Matejíčka, DrSc., ktorý podporoval rozvoj geriatrie. V Tatrách bol opakovane za predsedu zvolený prim. dr. Gressner, vedeckým sekretárom sa stal doc. Litomerický. Obaja prevzali v tom istom roku aj funkcie predsedu a vedeckého sekretára federálneho výboru ČsGS J. E. Purkyně. Federálne funkcie sa striedali v dvojročných obdobiach s predstaviteľmi Českej gerontologickej spoločnosti. Spolupráca s Českou gerontologickou spoločnosťou sa výrazne zlepšila zvolením prof. MUDr. Vladimíra Pacovského, DrSc., za predsedu a MUDr. Hany Heřmanovej, CSc., za vedeckú sekretárku spoločnosti. Začal sa presadzovať prioritný zámer aktívnej prevencie v geriatrii, dôraz na vzájomnú väzbu biologickej, psychosociálnej a klinickej geriatrie a na prípravu na starší vek (gerontogogiku).

V máji 1974 sa v Martine uskutočnili V. geriatrické dni s medzinárodnou účasťou. Témy prednášok sa týkali prevencie v geriatrii. V marci 1974 sa uskutočnila vedecká pracovná schôdza SGS so Slovenskou psychiatrickou spoločnosťou. V januári 1975

Obr. 1. Prim. MUDr. Eugen Gressner (17. 11. 1907 – 30. 3 .1998)

sa uskutočnil celoštátny zjazd Československej gerontologickej spoločnosti v Brne, ktorému predsedal prim. dr. Gressner. V apríli 1975 sa uskutočnilo bilaterálne sympózium Slovenskej gerontologickej spoločnosti a Gerontologickej spoločnosti NDR v Tatranskej Lomnici.

Prvá etapa vývoja Slovenskej gerontologickej spoločnosti a slovenskej geriatrie ako takej bola poznačená aktivitami a osobnosťou primára interného oddelenia nemocnice v Topoľčanoch, MUDr. Eugena Gressnera.

Druhá etapa vývoja slovenskej gerontológie a geriatrie trvala od roku 1975 do roku 1980. Dá sa nazvať etapou medzinárodného uznania slovenskej geriatrie. Na počiatku tejto etapy stojí rozvoj postgraduálneho vzdelávania v geriatrii, spojený so vznikom kliniky geriatrie Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov.

Klinika geriatrie ILF sa stala prvou zriadenou geriatrickou klinikou na území Československa. Pôvodný počet lôžok bol 33 a časom sa zvýšil na 60. Ťažiskom činnosti kliniky boli ochorenia respiračného aparátu vo vyššom veku a rehabilitácia. Roku 1993 vystriedal doc. Litomerického vo funkcii prednostu kliniky prof. MUDr. Štefan Krajčík, CSc. O dva roky neskôr (1995) sa prof. Krajčík stal aj prednostom Katedry geriatrie IVZ.

Pri klinike fungovala geriatrická ambulancia, r. 1996 sa k nej pridružili ambulancia pre osteoporózu a cievna ambulancia a r. 1997 (spolupráca s Neuroimunologickým ústavom SAV) ambulancia pre Alzheimerovu chorobu. Za 25 rokov existencie katedry a kliniky geriatrie IVZ na nej získalo nadstavbovú atestáciu z geriatrie asi 100 geriatrov.

V polovici sedemdesiatych rokov sa zintenzívnili snahy o vybudovanie základne inštitucionalizovaného gerontologického výskumu v Československu. Výskumný ústav gerontológie v Malackách (VÚG) bol založený 1. 10. 1977. Ústav mal dobre vybavené laboratóriá, vedecko-výskumne bol zameraný na poruchy metabolizmu. Ústav koordinoval gerontologický výskum v rámci Československa. Roku 1991 bol VÚG reorganizovaný a preorientoval sa na klinický výskum, opierajúci sa najmä o lôžkovú bázu NsP Malacky. Na ústave vzniklo (1992) Oddelenie sociálnej gerontológie ako výraz novej orientácie ústavu i ako odpoveď na aktuálnu problematiku: zmenu životnej situácie starých ľudí (po r. 1989, zmenu ich postavenia v spoločnosti, zmenu vnímania starých ľudí spoločnosťou a zmenu vnímania spoločnosti starými ľuďmi). Výskum sa orientoval na problematiku geriatrického maladaptačného syndrómu a zvláštnosti metabolizmu vo vyššom veku so zvláštnym zreteľom na hyperlipidémiu najmä vo vzťahu k ischemickej chorobe srdca a diabetickej retinopátii. Pre neustále krátenie finančných dotácií na zdravotnícky výskum a ďalšie nepriaznivé okolnosti došlo roku 1994 k zániku ústavu. Právnym nástupcom ústavu sa stalo Geriatrické centrum v Malackách, ktoré bolo zrušené ku dňu 1. 3. 1996. Za krátku dobu svojej existencie si centrum získalo dobrú povesť v odborných kruhoch na Slovensku i v zahraničí.

Zrušenie Výskumného ústavu gerontológie ako i zrušenie jeho nástupníckej organizácie, Geriatrického centra, výrazne poškodilo celú slovenskú gerontológiu a znamenalo vlastne koniec inštitucionalizovaného gerontologického výskumu na Slovensku.

Položením základov postgraduálnej výučby a inštitucionalizovaného výskumu sa čoraz viac rysovala potreba zabezpečiť pregraduálnu výčbu geriatrie na lekárskych fakultách. Ako prvá vznikla Klinika geriatrie LF UPJŠ v Košiciach (1977), do funkcie prednostu kliniky bola menovaná doc. MUDr. G. Matejičková, CSc. Okrem interných ochorení chorých vyššieho veku sa klinika zamerala na fibrinolytickú liečbu akútnych koronárnych príhod, klinickú elektrofyziológiu a internú liečbu arytmií, trvalú kardiostimuláciu, intervenčnú liečbu arytmií, aplikáciu implantabilných kardiovertodefibrilátorov. Na klinike bola vykonaná prvá elektrická ablácia AV spojenia v bývalom Československu. Po odchode prof. Matejičkovej bol vedením kliniky poverený doc. MUDr. J. Pella, CSc. Napriek úspešnej činnosti kliniky došlo už roku 1990 k jej zrušeniu a premenovaniu na III. internú kliniku FN v Košiciach.

Tretia etapa rozvoja gerontológie a geriatrie

Klinika geriatrie LF UK v Bratislave vznikla v septembri roku 1979 ako pracovisko Lekárskej fakulty UK v Bratislave s hlavným cieľom zabezpečiť pregraduálnu výchovu budúcich lekárov v geriatrii. Prvým prednostom kliniky bol doc. MUDr. Pavol Černák, CSc. V areáli Krásnej Hôrky na Kramároch vzniklo 60-lôžkové klinické pracovisko ako súčasť Dérerovej NsP. Klinika si vybudovala USG laboratórium s možnosťou komplexnej diagnostiky brušných orgánov, echokardiografického vyšetrenia Dopplerovského vyšetrenia veľkých periférnych ciev, včítane merania prietoku portálnym riečiskom a merania prietoku cez arteria renalis. Dobudované boli biochemické laboratórium, endoskopické laboratórium malo spočiatku gastroskop a rektoskop aj koloskopom. Na klinike postupne atestovali lekári v odbore geriatrie, ktorí pokryli sieť poliklinických geriatrických oddelení v Bratislave.

Roku 1991 sa stal prednostom kliniky prof. MUDr. Zoltán Mikeš, DrSc. Pod jeho vedením sa prístrojové vybavenie kliniky rozšírilo o neinvazívnu kardiologickú diagnostiku, spiroergometrické laboratórium, neinvazívne longitudinálne meranie krvného tlaku, monitory pre JIS, transoesofageálnu kardiostimuláciu, rozvinula sa nefrologická problematika. Výskumná činnosť kliniky sa rozšírila o problematiku záťažových testov a preventívnu kardiológiu. Výsledky vedeckovýskumnej práce kliniky sú medzinárodne známe a uznávané.

Obr. 2. Prof. MUDr. Zoltán Mikeš, DrSc., dlhoročný prednosta Kliniky geriatrie LF UK

Vykonala sa modernizácia výučbovej techniky a položili sa základy počítačovej siete. Geriatria sa na LF UK stala povinne voliteľným predmetom. Okrem geriatrie sa klinika stala výučbovým centrom fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie, ako i vnútorného lekárstva. Klinika geriatrie LF UK stala zásluhou prof. MUDr. Zoltána Mikeša, DrSc., špičkovým geriatrickým pracoviskom.

Prof. Mikeš patrí k najvýznamnejším predstaviteľom slovenskej gerontológie a geriatrie a má prioritné postavenie v našej geriatrickej kardiológii a v pregraduálnej výučbe odboru.

Prvého hlavného odborníka pre geriatriu menoval minister zdravotníctva r. 1976 a stal sa ním prof. MUDr. Karola Virsíka, DrSc., po roku 1985 ho vystriedal doc. Litomerický. Prof. Virsík vymenoval krajských odborníkov pre geriatriu: prof. Matejičková (Východoslovenský kraj), prof. Černák (hl. m. Bratislava), prim. dr. Sitár (Stredoslovenský kraj) a prim. dr. Hegyi (Západoslovenský kraj). Koncepcia geriatrie bola prijatá 29. decembra 1979 s platnosťou pre Slovenskú republiku. Koncepcia priniesla najmä definíciu nového odboru a organizačné členenie práce a sieť zariadení, ktoré umožnili začať budovať ambulantné a lôžkové geriatrické pracoviská na Slovensku. Stanovila zásady pre metodické vedenie, ďalšie vzdelávanie a výskum. Koncepcia položila základy rozvoja geriatrie ako medicínskeho odboru a umožnila vybudovať lôžkovú a ambulantnú bázu odboru. O 3 roky predbehla podobnú koncepciu, ktorá vyšla v Českej socialistickej republike.

Roku 1977 došlo k podstatným zmenám aj v zložení výboru SGS. Predsedom sa stal prof. Virsík, vedeckým sekretárom doc. Litomerický. Výbor jednomyseľne zvolil za svojho čestného predsedu prim. MUDr. E. Gressnera. Prof. Virsík bol predsedom Slovenskej gerontologickej spoločnosti až do r. 1990, kedy bol zvolený za čestného predsedu Slovenskej gerontologickej spoločnosti.

Zintenzívnili sa styky so zahraničnými gerontologickými spoločnosťami. Roku 1980 bol vydaný Gerontologický program vlády SSR, ktorý podčiarkol význam celospoločenských aktivít pre zdravie vôbec a pre zdravie starých ľudí zvlášť. Vláda určila pre jednotlivé rezorty úlohy, ktorých plnenie kontrolovala Komisia vlády SSR pre gerontologický program. Na čele tejto komisie stál minister zdravotníctva. Na vypracovaní gerontologického programu vlády sa výrazne podieľali prof. Virsík a dr. Baláž. Je zásluhou ministra zdravotníctva, že sa v rámci daných možností finančných a organizačných snažil presadiť problematiku starostlivosti o starých ľudí ako úlohu celej spoločnosti a nielen zdravotníctva.

Rozvoj geriatrie ovplyvnili niektoré významné udalosti a dokumenty, ktoré vznikli v ich dôsledku.

V dňoch 17. – 19. 6. 1980 sa uskutočnila v Bukurešti XXI. konferencia ministrov zdravotníctva socialistických krajín, ktorá prijala rezolúciu na tému: „Stav a perspektívy rozvoja gerontológie a geriatrie v socialistických krajinách“. V tom istom roku prijala vláda SSR gerontologický program. Gerontologický program vlády SSR chápal starostlivosť o starších ľudí ako celospoločenskú povinnosť a stanovil konkrétne úlohy ministerstvám: zdravotníctva, práce a sociálnych vecí, školstva, kultúry, priemyslu, lesného a vodného hospodárstva, obchodu, výstavby a techniky, spravodlivosti, poľnohospodárstva a výživy. Na zabezpečenie realizácie programu sa ustanovila vládna komisia, v ktorej boli za slovenských gerontológov prof. MUDr. Karol Virsík, DrSc., doc. MUDr. Štefan Litomerický, CSc., MUDr. Viliam Baláž, CSc. a krajskí geriatri. Na vypracovaní programu mal veľký podiel Výskumný ústav gerontológie v Malackách.

V dňoch 29. 6. až 1. 7. 1982 sa v Sofii uskutočnila porada expertov socialistických krajín o otázkach gerontológie a geriatrie, ktorá bola venovaná najmä otázkam predčasného starnutia. Porada priniesla konkrétne odporúčania v oblasti vedy a výskumu ale tiež preventívnej a liečebnej starostlivosti. Celosvetovou udalosťou, ktorá ovplyvnila rozvoj gerontológie nielen u nás, bolo Svetové zhromaždenie OSN o starnutí, ktoré sa uskutočnilo vo Viedni v dňoch 26. 7. – 6. 8. 1982. Československú republiku na tomto zhromaždení zastupovala delegácia, ktorej členom bol akad. Vladimír Pacovský a za Slovensko doc. MUDr. Pavol Černák, CSc. Poslaním Svetového zhromaždenia bolo upozorniť na zvyšujúci sa podiel starších ľudí na celkovej populácii a podporiť záujem o riešenie v zmysle Medzinárodného akčného programu o starnutí, ktorý obsahuje 105 článkov s konkrétnymi odporúčaniami v oblasti sociálnej, zdravotníckej, výchovnovzdelávacej, vedeckej, ekonomickej, psychologickej právnej, etickej, kultúrnej, náboženskej a ďalších. Na zhromaždení sa zúčastnilo 132 štátov a 147 nevládnych organizácií. Členské štáty vrátane Československa oficiálne podpísali protokol o Medzinárodnom akčnom programe o starnutí.

Vyhláška Ministerstva zdravotníctva SSR č. 79/1981 o zdravotníckych pracovníkoch priniesla rad zmien, medzi iným i novú nadstavbovú špecializáciu v odbore geriatrie. Táto vyhláška umožnila atestovať z geriatrie lekárom so základnou atestáciou z interny, všeobecného lekárstva a neurológie a vybudovať tým sieť odborných pracovísk po celom Slovensku. Prvé atestácie z geriatrie na území Československa sa uskutočnili na jar roku 1983 v Bratislave (prvými atestantmi boli MUDr. Smoleňová, MUDr. Szigetiová, MUDr. Schnapp a MUDr. Hegyi).

V 80. rokoch zaznamenali veľký rozmach geriatrické dni, pravidelne usporiadané Slovenskou gerontologickou spoločnosťou. Výbor pracoval vo funkčnom období 1981 – 1986 pod predsedníctvom prof. MUDr. Karola Virsíka, DrSc.,

vedeckým sekretárom bol doc. MUDr. Štefan Litomerický, CSc. Vo výbore pracovali okrem iných doc. Vrábelová, prof. Makai, dr. Baláž, prof. Černák, dr. Hegyi, dr. Zajac, dr. Kayserová. Vo funkčnom období 1986 – 1990 bol predsedom spoločnosti prof. Virsík, dr. Hegyi a dr. Baláž boli podpredsedovia, vedeckým sekretárom bol dr. Krajčík, členmi doc. Litomerický, doc. Černák, doc. Vrábelová, prof. Makai, prof. Matejičková, prof. Kmety a ďalší. V tomto druhom funkčnom období sa výbor schádzal obvykle spolu s Poradným zborom ministerstva zdravotníctva pre gerontológiu a geriatriu, na čele ktorého bol prof. Virsík. Predseda, podpredsedovia a vedecký sekretár boli zároveň členmi Čs. federálneho výboru oboch gerontologických spoločností a vo federálnych funkciách sa striedali po 2 rokoch. Spolupráca s českými kolegami pod predsedníctvom akademika Pacovského a neskôr primára dr. Dohnala bola výborná a prinášala úžitok obom spoločnostiam.

Z konferencií treba na prvom mieste spomenúť medzinárodné konferencie o pokrokoch v prevencii v geriatrii v Bratislave (1981 a 1986). Celoštátne geriatrické dni prebiehali každoročne v rôznych mestách s cieľom priblížiť nový odbor čo najviac medicínskej praxi. Zvlášť sa treba zmieniť o I. čs. kongrese experimentálnej gerontológie v Piešťanoch, ktoré organizoval Dr. Baláž a Výskumný ústav gerontológie v Malackách.

Zo zahraničných podujatí by sme chceli pripomenúť kongresy Gerontologickej spoločnosti NDR, ktoré mali tradične dobrú úroveň a bohatú medzinárodnú účasť. K nim sa pridružili bilaterálne sympóziá čs.-nemecké (Bratislava a Schwerin, 1988, 1989), čs.-sovietske (Praha a Kijev, 1984, 1989), čs.-anglické (Cardiff a Bratislava, 1987, 1989). Osemdesiate roky znamenali obdobie najväčšieho rozmachu gerontológie a geriatrie v krátkych dejinách tohto odboru na Slovensku.

Štvrtá etapa rozvoja gerontológie a geriatrie sa začala v roku 1990 a je charakterizovaná transformáciou spoločnosti a zdravotníctva. Etapa transformácie geriatrie priniesla modernejší pohľad na geriatriu, ktorý sa manifestoval v novelizácii koncepcie geriatrie roku 1993. Ale objavili sa aj mnohé problémy a ťažkosti. Patrí sem redukcia geriatrickej zdravotníckej siete, ktorá začala v roku 1990 diskrimináciou geriatrických oddelení, pokračovala preradením asi 600 terénnych geriatrických sestier na iné pracoviská a znížením úväzkov ambulantných geriatrov. Roku 1990 uverejnilo MZ SR stanovisko, podľa ktorého by sa nemali vytvárať geriatrické oddelenia, pretože sústreďovanie starých ľudí znamená ich segregáciu a diskrimináciu. Toto viedlo až k rušenie geriatrických posteľových oddelení. Roku 1991 bola zrušená klinika geriatrie v Košiciach, čím sa výrazne oslabila pregraduálna výchova v geriatrii na Slovensku. Začiatkom roku 1990 bol odvolaný z funkcie riaditeľa Výskumného ústavu gerontológie MUDr. Viliam Baláž, CSc., a na jeho miesto prišiel MUDr. Zoltán Kállay, CSc., ktorý rezignoval na svoju funkciu už koncom januára 1991. Minister zdravotníctva poveril od 1. 2. 1991 vedením ústavu MUDr. Ladislava Hegyiho, CSc.

R. 1990 po zániku krajov vznikli regionálne združenia geriatrov. Predsedami týchto združení sa stali dr. Bezegová (východné Slovensko), dr. Benková (stredné Slovensko, dr. Hegyi (západné Slovensko a dr. Mátéffy (Bratislava).

Nedlho po revolúcii roku 1989 sa podarilo pre košickú geriatriu získať budovu krajskej politickej školy v Košiciach. Veľkú zásluhu na vzniku a vybudovaní Geriatrického centra Sv. Lukáša má jeho riaditeľ MUDr. Štefan Koval. Geriatrické centrum začalo svoju činnosť 17. 12. 1991. Jeho aktivity sa zakrátko rozšírili na postgraduálne vzdelávanie, ktoré vykonávalo v spolupráci s Katedrou geriatrie IVZ Bratislava. Napokon roku 1997 sa podarilo reprofilizovať geriatrické oddelenie centra na Kliniku geriatrie Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach. Prednostom kliniky sa stal MUDr. Štefan Koval.

Roku 1992 došlo v reprezentácii slovenskej geriatrie k zmene. Výkon funkcie hlavného odborníka pre geriatriu pri MZ SR ukončil doc. MUDr. Štefan Litomerický, CSc., výbor spoločnosti ako jeho nástupcu odporučil na základe tajného hlasovania prof. MUDr. Z. Mikeša, DrSc. MZ SR najskôr listom z 25. 6. 1992 menovalo do funkcie hlavného odborníka prof. Mikeša, potom ale po zmene ministra na sklonku roku 1992 do funkcie menovalo MUDr. Štefana Krajčíka, CSc.

Z iniciatívy Výskumného ústavu gerontológie v Malackách a jeho riaditeľa MUDr. Ladislava Hegyiho, CSc., vznikla tradícia medzinárodných stredoeurópskych sympózií, venovaných problematike sociálnej gerontológie. Prvé sympózium sa uskutočnilo v Bratislave v roku 1992, ďalšie vo Varšave (1993). Následne sa konali sympóziá opakovane v Bratislave a v Prahe. Organizátorkou pražských ročníkov bola MUDr. Iva Holmerová.

K 31. 12. 1992 zanikla Československá gerontologická spoločnosť a jej federálny výbor a česká a slovenská spoločnosť sa stali rovnocennými nástupcami ČSGS. Výbory oboch národných spoločností sa na spoločnej schôdzi dňa 1. 12. 1992 zhodnotili doterajšiu činnosť Federálneho výboru a konštatovali, že sa počas jeho pôsobenia geriatria konštituovala ako samostatný klinický odbor, organizovali sa viaceré významné celoštátne podujatia, ako boli geriatrické dni na Slovensku a Jihočeské gerontologické dny v Čechách. ČSGS zorganizovala viaceré úspešné medzinárodné konferencie a nadviazala styky s mnohými gerontologickými spoločnosťami. Roku 1983 sa ČSGS stala členom EURAG (Európsky zväz staršej generácie) a neskôr aj členom IAG (International Association of Gerontology). Výbory oboch spoločností sa uzniesli pokračovať v tesnej spolupráci, udržiavať nadštandardné kontakty a usporadúvať spoločné akcie. Za tým účelom bola uzatvorená dohoda o spolupráci medzi Českou gerontologickou spoločnosťou a Slovenskou gerontologickou spoločnosťou (1993).

Pojem geriatrickej sestry v našom zdravotníctve definitívne zanikol v roku 1993, keď vznikla nová koncepcia geriatrie, ktorá funkciu geriatrickej sestry neuvádza. Ministerstvo zdravotníctva zaviedlo funkciu sestry pre návštevnú službu, čím sa na niekoľko rokov výrazne znížila kvalita domácej ošetrovateľskej starostlivosti v odbore geriatrie. Ani postupný rozvoj Agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti, ktorých počet dosiahol koncom roku 1999 asi 90, nepriniesol úplnú nápravu, pretože nepriniesol plošné pokrytie ich potreby na území Slovenska a uspokojivo nevyriešil kvalifikačné predpoklady pre túto činnosť v oblasti geriatrickej starostlivosti.

Výrazný koncepčný pokrok priniesla novelizácie koncepcie geriatrie v roku 1993. V prvom rade sa v úvodnej časti zdôraznila sociálna podmienenosť a sociálne následky chronických chorôb a polymorbidity ako i snaha uchovania funkčného potenciálu starých ľudí. Ďalšou výraznou zmenou bolo zavedenie pojmu Geriatrická denná nemocnica, Ošetrovateľské oddelenie, Hospic a Geriatrické centrum. Definovaním týchto súčastí odbornej geriatrickej starostlivosti predbehol odbor geriatrie o niekoľko rokov vývoj slovenského zdravotníctva. Koncepcia zároveň poukázala na význam medicíny chronických stavov ako ťažiskového problému zdravotníctva budúcich desaťročí a na potrebu rozvoja chronických postelí.

Dňa 5. 5. 1994 sa v rámci 21. Gressnerových geriatrických dní uskutočnil I. zjazd Slovenskej gerontologickej a geriatrickej spoločnosti. Zjazd schválil mimo iné zmenu názvu Slovenskej gerontologickej spoločnosti na **Slovenskú gerontologickú a geriatrickú spoločnosť.** Zároveň akceptoval rozhodnutie výboru spoločnosti pomenovať geriatrické dni po ich zakladateľovi a pôvodnom organizátorovi, prim. MUDr. Eugenovi Gressnerovi.

Po dohode slovenskej a českej gerontologickej spoločnosti vzniká v roku 1995 odborný časopis slovenských a českých geriatrov **Geriatria**. Jeho vznik zavŕšil dlhoročnú snahu oboch spoločností o vlastný časopis. Vedúcim redaktorom sa stal doc. MUDr. Ladislav Hegyi, CSc., zástupcom vedúceho redaktora doc. MUDr. Květoslav Šipr, CSc. Napriek finančným problémom a ťažkostiam s distribúciou sa časopisu podarilo prežiť prvé roky a uchovať odbornú úroveň. K zmene vo vydávaní došlo od roku 1999, keď sa vydavateľom stala Slovenská gerontologická a geriatrická spoločnosť. Z redakčnej rady odišiel prof. MUDr. K. Šipr, CSc., a zástupcom vedúceho redaktora sa stal MUDr. Peter Belan, CSc. Do redakčnej rady pribudli MUDr. Martin Dúbrava, CSc., MUDr. Iva Holmerová, MUDr. František Németh a doc. MUDr. Helena Zavázalová, CSc.

Ak považujeme rok 1992, kedy sa usporiadalo prvé medzinárodné sympózium o sociálnej gerontológii v Bratislave, za rok vzniku sociálnej gerontológie na Slovensku, tak rok 1996 je začiatkom oficiálneho uvedenia sociálnej gerontológie do programu výučby na Inštitúte pre ďalšie vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov v Bratislave. Roku 1996 začína postgraduálna výučba sociálnej gerontológie na Škole verejného zdravotníctva v Bratislave najmä v rámci štúdia Master of Public Health. Tento veľmi dôležitý krok umožnil riaditeľ Školy verejného zdravotníctva v Bratislave, prof. MUDr. Ladislav Badalík, DrSc., ktorý tým významne prispel k rozvoju tejto časti gerontológie ako vedného odboru. Pre sociálnu gerontológiu je významný i rok 1997, keď bola MZ SR vydaná koncepcia Verejného zdravotníctva ako odboru, pretože sociálna gerontológia je v tejto koncepcii uvedená ako jedna z oblastí, ktorými sa verejné zdravotníctvo zaoberá.

Slovensko bolo po dlhé roky aktívnym členom EURAG, čo sa zúročilo na európskom kongrese v Berlíne v roku 1996, keď za viceprezidenta EURAG bol zvolený doc. MUDr. Ladislav Hegyi, CSc. Roku 1997 vzniká rozhodnutím slovenských členov Európskeho zväzu staršej generácie občianske združenie EURAG Slovensko. Jeho členmi sú členovia európskej organizácie zo Slovenska, a to Slovenská gerontologická a geriatrická spoločnosť, Jednota dôchodcov na Slovensku, Slovenský kresťanský zväz dôchodcov, Slovenská humanitná rada, Asociácia seniorov expertov a Univerzita 3. veku v Bratislave. Za prezidenta združenia bol zvolený Ing. Alexander Potocký.

Slovenská gerontologická a geriatrická spoločnosť zažila v deväťdesiatych rokoch trikrát voľby do svojho výboru.

Slovenská gerontologická spoločnosť v poslednom decéniu storočia pokračovala vo svojich aktivitách a usporiadala celý rad národných a medzinárodných odborných podujatí. Rok 1999 bol rokom intenzívnej prípravy na európsky kongres IAG „Geriatrics 2000“, ktorý sa z rozhodnutia európskej sekcie IAG uskutočnil Bratislave. Pridelenie európskeho kongresu do Bratislavy je veľkým ocenením a medzinárodným uznaním práce slovenských gerontológov a geriatrov.

Významným krokom, ktorý priaznivo ovplyvnil vývoj gerontológie a geriatrie ako odboru, ale priamo starostlivosť o starých ľudí bolo rozhodnutie Organizácie Spojených národov vyhlásiť rok 1999 za Medzinárodný rok starších ľudí. Tento rok priniesol celosvetovo veľa pozornosti problematike staršej generácie ako i problematike súžitia generácií medzi sebou. Významným počinom bolo prijatie Národného programu ochrany starších ľudí (1990). Dá sa považovať za celospoločenský program. Zdravotnícka časť Národného programu ochrany starších ľudí obsahuje úlohy v oblasti primárnej zdravotnej starostlivosti: v preventívnych prehliadkach raz za dva roky, v dispenzárnej starostlivosti, v stomatologickej starostlivosti, v rozšírení siete ADOS na cca 165 do konca r. 2001, vo vybudovaní siete geriatrických ambulancií do roku 2010 tak, aby v každom okrese bola jedna a vo veľkých mestách 1/40000 obyvateľov, vo veku nad 65 rokov zabezpečiť očkovanie chrípkovou a pneumokokovou vakcínou, poskytovať informácie rodinným príslušníkom o spôsobe domácej starostlivosti, poskytovať podrobné písomné a ústne informácie starým pacientom, predpisovať potrebné zdravotnícke pomôcky, poskytovať súčinnosť pri

zabezpečení umiestnenia do sociálnych zariadení, poskytovať podrobné informácie o zdravom spôsobe života.

V špecializovanej ambulantnej geriatrickej starostlivosti: budovať odborné geriatrické ambulancie, zabezpečiť koncepčnú plánovitú starostlivosť o starých ľudí so zameraním na výskyt špecifických geriatrických syndrómov (imobilita, inkontinencia, demencia, poruchy rovnováhy a pády) v spolupráci s ďalšími medicínskymi odbormi.

V ústavnej starostlivosti: zvyšovanie chronických postelí nad 0,5/1000 obyvateľov, zabezpečiť geriatrickú kvalifikáciu vedúcich lekárov na geriatrických oddeleniach, dobudovať sieť LDCH po roku 2000 tak, aby na 150000 –180000 obyvateľov pripadla jedna LDCH, v rokoch 1999 – 2002 sa 1000 lôžok akútnej starostlivosti transformuje na lôžka pre dlhodobo chorých a 1500 lôžok akútnej starostlivosti sa poskytne pre rezort sociálnej starostlivosti pre účely poskytovania sociálnych služieb, v rámci ústavnej starostlivosti poskytnúť starým ľuďom adekvátnu diagnostiku a liečbu, zabezpečiť kontinuálnu starostlivosť praktickým lekárom a za pomoci ADOS, ak to zdravotný stav staršieho človeka vyžaduje, zabezpečiť jeho plynulý presun do LDCH alebo na ošetrovateľské oddelenia, ktoré MZ SR plánuje vybudovať po doriešení legislatívy a financovania.

Slovenská gerontológia a geriatria prešla veľký kus cesty – od založenia odboru k jeho rozmachu v oblasti vedeckého výskumu, pre- a postgraduálneho štúdia, rozvoju geriatrickej liečebno-preventívnej siete, vzniku a rozvoju sociálnej gerontológie, založenia vlastného odborného časopisu a rozvinutia kontaktov so zahraničím. Sme presvedčení, že napriek mnohým prekážkam a nepriaznivým zvratom, ktoré odbor musel prekonať, je trend jeho rozvoja vzostupný. Demografický vývoj a rozvoj geriatrie v iných štátoch bude nutne garantovať aj rozvoj gerontológie a geriatrie u nás.

Ladislav Hegyi

Slovenská glaukomová spoločnosť (SGIS)

Slovak Glaucoma Society

SGIS je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 091

Súčasní predstavitelia výboru: prezidentka MUDr. Erika Vodrážková, MPH, viceprezidentka MUDr. Mária Praženicová, vedecká sekretárka: MUDr. Silvia Lea Ferková, PhD, pokladníčka MUDr. Jana Mattová, členka MUDr. Monika Moravská

Adresa webovej stránky: www.sgl.sk

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: SGIS je súčasťou Európskej glaukómovej spoločnosti (European Glaucoma Society), úzko spolupracuje s odborníkmi v rámci Svetovej glaukómovej asociácie (World Glaucoma Association).

Vlastné odborné časopisy: SGIS vydáva každoročne pri príležitosti Svetového týždňa glaukómu Bulletin Slovenskej glaukómovej spoločnosti.

Z histórie odbornej spoločnosti

Slovenská glaukomová spoločnosť bola založená dňa 15. mája 2009 ustanovujúcou schôdzou na I. kongrese Slovenskej glaukómovej spoločnosti, ktorý sa konal v Bratislave. Novozaložená spoločnosť nadviazala na tradíciu Sekcie pre glaukóm pri Slovenskej oftalmologickej spoločnosti. Iniciátorom založenia spoločnosti boli súčasné predstaviteľky výboru spoločnosti pod vedením MUDr. Eriky Vodrážkovej. Mottom spoločnosti je mať erudovaného lekára ale aj zodpovedného pacienta voči svojmu zdraviu, ktorý vie o ochorení, rizikových faktoroch a možnostiach liečby. Aby toto motto bolo naplnené, spoločnosť organizuje semináre, odborné podujatia, pracovné stretnutia pod odbornou garanciou spoločnosti. Myšlienka apelovať na povedomie verejnosti o poznaní glaukómu, možnostiach včasnej diagnostiky a možnostiach liečby je hlavným motívom celosvetových aktivit „Svetového týždňa glaukómu“. Vďaka členskej základni a edukačným grantom má verejnosť možnosť bezplatných meraní vnútroočného tlaku a konzultácií s lekármi v rámci „otvorených ambulancií“, ale aj vybraných miestach na verejných priestoroch. Spoločnosť úzko spolupracuje s Rytiermi slepých – Lions klubmi na Slovensku a Úniou slabozrakých.

Slovenská glaukómová spoločnosť počas desať rokov svojej existencie zorganizovala v rámci sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov päť odborných podujatí, kongresov s medzinárodnou účasťou. Na podujatiach boli prezentované odborné prednášky nielen našich lekárov, ale aj špičkových odborníkov pre glaukóm z USA, Veľkej Británie, Maďarska a Česka. Naša i zahraničná odborná verejnosť hodnotí kongresy SGlS ako veľmi úspešné, tak po odbornej, ako i organizačnej a spoločenskej stránke, čoho prejavom je už tradične početná účasť.

Erika Vodrážková

Obr 1. V. kongres Slovenskej glaukómovej spoločnosti s medzinárodnou účasťou

Slovenská gynekologicko-pôrodnícka spoločnosť (SGPS)

SGPS je kolektívnym členom SLS | Kód 17

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: predseda doc. MUDr. Martin Redecha, CSc., 1. viceprezident prof. MUDr. Miroslav Borovský, PhD., 2. viceprezident doc. MUDr. Igor Rusňák, CSc., mim. prof., 3. viceprezident doc. MUDr. Peter Urdzík, PhD., čestný člen prof. MUDr. Štencl Ján, CSc., čestný člen prof. MUDr. Valent Michal, DrSc., členovia výboru MUDr. Adam Jozef, PhD., doc. MUDr. Biringer Kamil, PhD., prof. MUDr. Danko Ján, PhD., doc. MUDr. Hollý Ivan, CSc., doc. MUDr. Korbeľ Miroslav, CSc., MUDr. Krištúfková Alexandra, PhD., prof. MUDr. Mlynček Miloš, PhD., MUDr. Redecha Mikuláš, PhD., dozorná rada MUDr. Tholt Marián, MUDr. Danys Tomáš, PhD., MPH, prof. MUDr. Dankovčík Róbert, PhD., MPH

Vlastné pocty a ceny:

- **Ambrova cena** za najlepšiu publikáciu mladému gynekológovi do 35 rokov
- **Pamätná medaila primára Jána Straku**
- **Pamätná medaila Univ. prof. MUDr. Svetozára Štefánika** (1899 – 1989)
- **Medaila univ. profesora MUDr. Antona Ponťucha, CSc.**
- **Medaila Za rozvoj ženského lekárstva** na Slovensku

Motto:

„Národ, ktorý stratil svoju minulosť, nemá žiadnu budúcnosť“

Winston Churchill

Z histórie odbornej spoločnosti

Korene Slovenskej gynekologicko-pôrodníckej spoločnosti siahajú k počiatkom Česko-Slovenska. Už r. 1919 chirurgovia a gynekológovia v Prahe prijali iniciatívu chirurga prof. O. Kukulu (1867 – 1925) a gynekológa prof. V. Piťhu (1865 – 1922), aby usporiadali spoločný snem a spoločne vydávali odborný časopis. Prvé číslo časopisu Rozhledy v chirurgii a gynekológii vyšlo r. 1920. Za gynekológov bol v redakčnej rade prof. V. Piťha a prof. B. Niederle (1873 – 1963). Spoločnosť mala dve sekcie – chirurgickú a gynekologickú. Prvý zjazd bol v Prahe 2. – 4. 4. 1921. Zjazdu predsedal prof. Kukula. Za LF UK v Bratislave zjazd pozdravil prof. Gustáv Müller (1875 – 1949). Za Slovákov prehovoril prim. Jozef Uram, chirurg z Košíc, ktorý bol aj členom čestného predsedníctva zjazdu. Chirurgovia a gynekológovia žili v spoločnej formálnej symbióze skoro dve desaťročia. Zjazdy sa konali každý rok striedavo v Prahe, Brne a Bratislave.

Prvý zjazd Gynekologicko-pôrodníckej sekcie, ktorá vystupovala ako samostatná, bol až roku 1935. Predsedom zjazdu bol prof. Július Petřivalský z Chirurgickej kliniky LF MU v Brne. V krátkom príhovore sa rozlúčil s gynekologickou sekciou:

Naše společnost je živým organismem podléha životu a smrti, není ješte stará a již její budovatelé jsou dávno na onom světě ozáření slávou nesmrtelnosti. Je tomu již dávno co odišli naší skvělí učitelé prof. Maydl (chirurg) Karel Pavlík a také jeji nástupci Piťha a Rubeška. Jejich duch nadále prodléva nad ústavy, v nichž budili v nás lásku jak k chirurgii, také i ke gynekologii a porodnictví.

V odpovedi prof. Petřivalskému prof. Josej Jerie (1871 – 1951) vyhlásil:

Samostatná existence gynekologické společnosti je oprávněná.

Ustanovujúce valné zhromaždenie Česko-slovenskej gynekologicko-pôrodníckej spoločnosti v Prahe bolo 27. novembra 1936. Predseda profesor Jozef Jerie prehlásil:

Dnešní den v historii vývoje naši společnosti je nad jiné památnym, neboť znamená prohlášení naši úplné samostatnosti. Neodvislost a samostatnost je zárukou svobodného rozvoje.

Roku 1936 začal vychádzať samostatný časopis pre ženských lekárov Československá gynekologie. Členom redakčnej rady bol aj Slovák doc. Teodor Schwarz, ktorý sa habilitoval v Prahe u prof. Jerieho. Už vtedy bol primárom najväčšieho ženského oddelenia na Slovensku (Martin, 120 postelí).

Roku 1938 bolo druhé valné zhromaždenie Čsl. společnosti gynekologické a porodnické. Za predsedu bol zvolený prof. Antonín Ostrčil (1874 – 1941). Za slovenských gynekológov bol členom výboru prof. Michal Šeliga (1881 – 1945), prednosta kliniky v Bratislave.

Roku 1946 bol za predsedu Spoločnosti zvolený prof. Jiří Trapl (1880 – 1965). I. podpredsedom bol prof. Svetozár Štefánik, prednosta Ženskej kliniky LF SU v Bratislave.

Až na 154. schôdzi ČSGPS, ktorá sa konala v Bratislave 29. 11. 1947 na Ženskej klinike na Zochovej ulici, **bola založená Slovenská odbočka** Česko-slovenskej gynekologickej a porodníckej sekcie Čsl. lek. spol. J. E. Purkyně (83 účastníkov). Schôdzu otvoril predseda ČSGPS prof. Jiří Trapl: Dámy a pánové, přátelé, jsme dva národy – slovenský a český. ...po stránce mravní, v naší kultuře, v naší práci věděcké, v naší práci odborně vědecké musíme sa stát národy velkými, musíme vykonati velké věci... výrazem toho je, že dnes zakládáme odbor Čs. společnosti

gynekologické pro Slovensko v Bratislavě. Účastníkov pozdravil aj dekan lekárskej fakulty Slovenskej univerzity prof. Švec. Potom prehovorili aj českí profesori, ktorí začínali na ženskej klinike v Bratislave – Maršálek, Havlásek, Horálek. **Bol zvolený prvý výbor Odbočky v zložení** – predseda: prof. Svetozár Štefánik (1899 – 1989), podpredseda doc. Teodor Schwarz (1892 – 1980), tajomník MUDr. Tibor Klačanský (1919 – 2009) a pokladník doc. Samuel Kadlečík (1900 – 1963). Vedenie schôdze prevzal novozvolený predseda Slovenskej odbočky prof. Štefánik, ktorý poďakoval za dôveru, vyzdvihol historickú chvíľu pre ďalší rozvoj gynekológie a vyzval ženských lekárov k zvýšenej aktivite. Potom udelil slovo prednášajúcim MUDr. A. Dlhošovi (Úloha plodového mazu po pôrode), MUDr. E. Nemcovi (Telesné a duševné následky po prerušení samodružia), MUDr. A. Magátovi (O bilancii askorbovej kyseliny v tehotnosti), MUDr. A. Hudcovičovi (Skúsenosti s Brachtovou metódou), doc. MUDr. T. Schwarzovi (Cisársky rez pri vcestnom koláči), MUDr. T. Štubňovi (Dva prípady donosenej ektopickej gravidity). Na záver prenášal prof. MUDr. S. Štefánik (Torzia sleziny v šestonedelí). Po každej prednáške nasledovala bohatá diskusia (Čs. Gynekol., 13/27, 1948, č. 5, s. 242 – 252).

Vznikom Slovenskej odbočky začala nová éra odborného, schôdzkového a spoločenského života ženských lekárov v Slovensku. Ženských lekárov zo Slovenska bolo Gynekologickej a porodníckej sekcii Čsl. lékařské společnosti J.E. Purkyně spolu 48. Roku 1954 bola ČSGPS Čsl. lékařské společnosti J.E. Purkyně jedným zo zakladajúcich členov Svetovej federácie gynekológov (FIGO).

Na členskej schôdzi roku 1961 bol za predsedu Slovenskej odbočky zvolený prof. Ernest Dlhoš, DrSc. (1910 – 1994). Podpredsedami boli prof. Aurel Hudcovič (1911 – 1981) a prof. Karol Poradovský, DrSc. (1916 – 2002). Tajomníkom výboru bol doc. MUDr. Augustín Bárdoš, CSc. (1921 – 1992). Prof. Dlhoš bol súčasne podpredsedom Čs. gynekologickej a porodníckej sekcie Čsl. lékařské společnosti J. E. Purkně v Prahe. Predsedom ČGPS bol prof. MUDr. Alfréd Kotásek, DrSc. Prof. Dlhoš kládol veľký dôraz na prepojenie vedy s praxou, prehlbovanie teoretických a praktických vedomostí členov. Obnovil serióznu vedecko – odbornú úroveň spolkových podujatí.

Na výročnej schôdzi Slovenskej odbočky Sekcie gynekologicko-pôrodníckej Čsl. lékařské společnosti J.E. Purkyně roku 1967 v Bratislave bol zvolený výbor Odbočky: predseda prof. MUDr. Ernest Dlhoš, DrSc., podpredsedovia prof. MUDr. Aurel Hudcovič, prof. MUDr. Karol Poradovský, DrSc., tajomník prof. MUDr. Augustín Bárdoš, CSc., zástupca tajomníka MUDr. Alojz Sasko, pokladník doc. MUDr. Vojtech Kliment, zapisovateľ prof. MUDr. Anton Ponťuch, CSc., členovia výboru prof. MUDr. Svetozár Štefánik, prof. MUDr. Dušan Brucháč, CSc., revízna komisia prim. MUDr. Ernest Klauber, prim. MUDr. Eugen Gindl.

V Prahe dňa 4. 12. 1968 bola 11. schôdza výboru ČSGPS Sekcie Čsl. lékařské společnosti J. E. Purkyně. Predseda výboru prof. MUDr. Alfréd Kotásek, DrSc. (1911 – 1991) referoval z rokovania na ústrednom výbore Spoločnosti o prípravách na nové usporiadanie vedeckých spoločností v rámci federalizácie republiky.

Po vyhlásení Česko-Slovenskej federácie (28. októbra 1968) sa rozdelila aj Československá lekárska spoločnosť J. E. Purkyňu na dve národné Spoločnosti. V Čechách vznikla Česká lekárska spoločnosť J. E. Purkyňu a na Slovensku Slovenská lekárska spoločnosť (SLS).

Zakladajúca schôdza Slovenskej gynekologicko-pôrodníckej spoločnosti (SGPS SLS) bola dňa 30. januára 1969 na konferencii v hoteli Devín v Bratislave, odborný program: *Sérologický konflikt v gravidite*. Zakladajúcu schôdzu SGPS otvoril a viedol predseda Slovenskej odbočky gynekologicko – pôrodníckej prof. MUDr. E. Dlhoš, DrSc., ktorý prítomných zoznámil s novou organizačnou štruktúrou lekárskych spoločností v rámci federálneho usporiadania. Slovenská odbočka sa zmení na Slovenskú gynekologicko – pôrodnícku spoločnosť Slovenskej lekárskej spoločnosti. Prácu SGPS bude viesť výbor. Federálny výbor Čs. gynekologickej a pôrodníckej spoločnosti bude koordinovať prácu národných výborov a reprezentovať spoločnosť navonok. Funkčné obdobie výboru je štvorročné. Predsedovia národných Spoločnosti sa po dvoch rokoch budú striedať vo vedení federálneho výboru. Volebná komisia (prim. Hatvanyi, Magát a Vajda) navrhla, aby výbor pokračoval v práci v rovnakom zložení. Na návrh doc. A. Bárdoša, CSc., bol za vedeckého sekretára zvolený MUDr. Michal Valent, CSc., t.č. jediný žijúci zakladajúci člen SGPS SLS.

Výbor SGPS začal iniciatívne budovať novú odbornú spoločnosť. Prvá úloha bola budovať členskú základňu (278 členov). Bolo potrebné rozšíriť neinštitucionálne vzdelávanie gynekológov – pôrodníkov na úrovni okresov a krajov. Úlohy sa darilo plniť aj vďaka priateľskej spolupráci národných spoločností.

Prvý dunajský kongres (1970) bol v Bratislave (organizátori prof. D. Brucháč a A. Hudcovič). Prekvapujúca bola vysoká účasť domácich aj zahraničných gynekológov. Druhý dunajský kongres gynekológov (1972) bol v Budapešti. Vedecký sekretár doc. Valent zorganizoval kolektívny zájazd. Tretí kongres (1975) bol v Belehrade, štvrtý (1977) v Ruse, Bulharsko. Posledný piaty (1981) bol opäť v Bratislave.

MUDr. Tibor A. Klačanský, CSc., generálny sekretár, organizoval I. (1971), II. (1975) a III. (1979) sympózium s medzinárodnou účasťou *Endokrinná regulácia ľudskej reprodukcie* vo Vysokých Tatrách, ktoré boli veľmi úspešné (vysoká účasť zahraničných hostí).

V rokoch normalizácie sa stala aj taká vec, že hoci bola výročná schôdza SGPS pripravená (apríl 1973), nakoniec sa nekonala. Kandidátom na funkciu predsedu SGPS na obdobie 1973 – 1977 bol prof. Ernest Dlhoš, DrSc. Pred otvorením schôdze

volali k telefónu vedeckého sekretára, ktorému oznámili, že profesor Dlhoš nemôže kandidovať, pretože jeho syn emigroval do NSR. Schôdza nebola.

Náhradná výročná schôdza bola 16. mája 1973. Za predsedu bol zvolený profesor MUDr. Anton Ponťuch, CSc., podpredsedovia prof. MUDr. Karol Poradovský, DrSc., prof. MUDr. Aurel Hudcovič, vedecký sekretár doc. Michal Valent, prof. Dlhoš zostal členom výboru.

Správu o činnosti výboru SGPS predniesol vedecký sekretár doc. M. Valent, CSc. V rokoch 1969 až 1973 bolo 21 zasadnutí výboru, SGPS má 515 členov. Členovia SGPS SLS sa zúčastnili spoločného zájazdu na VII. kongrese FIGO roku 1973 v Moskve a gynekologických konferencii v NDR a iných zahraničných akcií.

Prof. Valent sa ako vedecký sekretár SGPS SLS sa intenzívne podieľal na organizovaní početných medzinárodných, celoštátnych kongresov, sympózií a zjazdov. Roku 1974 bol generálnym sekretárom Sympózia o toxoplazmóze s medzinárodnou účasťou. Prezident sympózia prof. MUDr. Gustáv Čatár, DrSc., mohol privítať najvýznamnejších toxoplazmológov z celého sveta.

Na 5. schôdzi výboru SGPS dňa 27. marca 1974, boli schválené dve odborné sekcie a 13 komisií a ich predsedovia:

- 1. Sekcia perinatálnej medicíny (prof. A. Ponťuch, CSc.),
  2. Sexuologická sekcia (doc. A. Bárdoš, CSc.).
- 1. Komisia pre tlač (prof. E. Dlhoš, DrSc.), 2. Komisia pre výučbu gynekológie a pôrodníctva (prof. A. Ponťuch, CSc.), 3. Komisia pre diagnostiku a liečbu rakoviny (doc. I. Maňka, CSc.), 4. Komisia pre gynekologickú liečebnú starostlivosť (prof. D. Brucháč, CSc.), 5. Komisia pre plánované rodičovstvo a sterilitu (prof. A. Hudcovič), 6. Komisia pre detskú gynekológiu (doc. O. Blašková, CSc.), 7. Komisia pre zdravotnícku komisiu (prof. K. Poradovský, DrSc.), 8. Komisia pre endoskopiu (prof. E. Dlhoš, DrSc.), 9. Komisia pre nástroje a prístroje (prof. A. Ponťuch, CSc.), 10. Komisia pre vedecký výskum (prof. D. Brucháč, CSc.), 11. Komisia pre psychosomatickú medicínu (doc. V. Kliment), 12. Komisia pre parazitárne nákazy (doc. M. Valent, CSc.), 13. Komisia pre gynekologické zápaly (doc. J. Šimko, CSc.).

Roku 1977 sa konal Kongres o trichomoniáze s medzinárodnou účasťou v Bratislave – prezident prof. Čatár DrSc., generálny sekretár doc. Valent, DrSc., Roku 1977 prof. MUDr. Anton Ponťuch, CSc., pri príležitosti 120. výročia narodenia MUDr. Jána Ambru (1827 – 1890) založil tradíciu celoštátnych zjazdov. Kongresy sa konali striedavo v Slovensku a v Česku. Posledný VI. zjazd bol roku 1991 v Brne.

Výbor SGPS každoročne udeľuje *Ambrovu cenu* za najlepšiu publikáciu mladému gynekológovi do 35 rokov (cena je spojená s finančnou odmenou).

Obr 1. Federálny výbor ČSGPS (1981, Bratislava). Stojaci zľava: prof. M. Uher, prof. F. Macků, prim. E. Gindl, prim. L. Ražný, doc. M. Toldy, doc. V. Kliment, doc. K. Balák, prim. J. Šráček, doc. O. Blašková, za ňou prof. J. Židovský, prof. V. Trnka, doc. I. Maňka, prof. K Poradovský, prof. D. Brucháč, prof. M. Valent, prof. J. Šimko, prof. A. Bárdoš. Sediaci zľava: doc. Černoch, akad. A. Kotásek, prof. A. Ponťuch (predseda), prof. E. Dlhoš, prim. E. Klauber, prof. F. Gazárek

Výročná schôdza SGPS bola dňa 17. februára 1977. Správu o činnosti výboru predniesol vedecký sekretár doc. Valent. O členoch výboru sa hlasovalo jednotlivo. Predsedom výboru SGPS sa stal prof. MUDr. Anton Ponťuch, CSc., vedeckým sekretárom doc. Michal Valent, CSc., I. podpredsedom prof. Poradovský, DrSc., a II. podpredsedom prof. Brucháč, CSc. Čestní členovia: prof. A. Hudcovič a prim. E. Klauber.

V roku 1983 bolo na zámku v Smoleniciach Sympózium o vaginálnej biocenóze s medzinárodnou účasťou. Prezidentom Sympózia bol prof. Anton Ponťuch, CSc., generálnym sekretárom doc. M. Valent, CSc.

Na výročnej schôdzi SGPS SLS dňa 17. októbra 1986 za predsedu Spoločnosti zvolili prof. MUDr. Dušana Brucháča, CSc. (1923 – 1988), podpredsedom výboru bol prof. MUDr. Anton Ponťuch, CSc., vedecký sekretár prof. M. Valent DrSc., pomocník vedeckého sekretára MUDr. Pavol Bazovský, CSc., členovia výboru doc. MUDr. A. Bárdoš, CSc., doc. MUDr. O. Blašková, CSc., doc. MUDr.. V. Kliment, doc. MUDr. I. Maňka, CSc., doc. MUDr. J. Pačin, CSc., prim. MUDr. Ján Pavličko, doc. MUDr. J. Šimko, DrSc., doc. MUDr. J. Štencl, CSc,, doc. MUDr. M. Toldy, CSc., doc. MUDr. Ján Vierik, CSc.

V období rokov 1988 – 1989 zomreli dvaja predsedovia SGPS prof. Brucháč a prof. Ponťuch. Preto funkciu predsedu do najbližších volieb vykonával doc. M. Valent, DrSc. Vedecký sekretár bol docent MUDr. Pavol Bazovský, CSc, Za čestného člena výboru SGPS bol menovaný prof. MUDr. Karol Poradovský, DrSc.

Do roku 1990 SGPS organizovala 5 – 6 odborných podujatí ročne. Potom sa počet akcií začal zvyšovať a po vzniku Slovenskej republiky to bolo aj 25 a viac akcií ročne! Darí sa to aj vďaka prenášaniu organizačnej záťaže do krajských, prípadne okresných miest.

Na Výročnej schôdzi v máji 1990 bol v tajných voľbách zvolený za prezidenta SGPS SLS prof. MUDr. Augustín Bárdoš, CSc. Viceprezidentom sa stal prof. MUDr. Ján Štencl, CSc., vedecký sekretár bol naďalej prof. M. Valent, DrSc. Členovia výboru doc. MUDr. Pavol Bazovský, CSc., doc. MUDr. Juraj Filický, DrSc., doc. MUDr. Ivan Handzo, CSc., MUDr. K. Kočajdová, prim. MUDr. E. Lányi, CSc., doc. MUDr. Štefan Lukačin, CSc., doc. MUDr. J. Štefanovič, CSc., doc. MUDr. J. Pačin, DrSc.

Výbor sa uzniesol, že sa budú každoročne organizovať pamätné prednáškové akcie na uctenie pamiatky významných osobnosti ženského lekárstva v Slovensku. V Bratislave sa konal roku 1990 I. Štefánikov deň, I. Ponťuchov večer, ktorý sa zmenil na Ponťuchov deň. Od roku 1992 sa v Žiari nad Hronom organizuje Deň primára Jána Straku *Starostlivosť o ženu a dieťa*. V roku 2019 je to už XXVII. stretnutie. Udeľuje sa Pamätná medaila primára Jána Straku (ktorú vytvorila akad. sochárka a medailérka Mária Poldaufová a vyrazila Štátna mincovňa Kremnica).

Pri príležitosti 115. výročia narodenia prof. MUDr. Michala Šeligu (1881 – 1945) prim. Oleár zorganizoval v Poprade Bienále SGPS I. II. III. (1996, 1998, 2000). Deti prof. Šeligu (dcéra Alžbeta, syn Igor) dali vyraziť medailu s otcovým portrétom (autor Marián Polonský). Výbor SGPS ju udeľoval žiakom prof. Šeligu a zaslúžilým ženským lekárom. V Leviciach sa konali Hatvanyiho dni.

Po nečakanom odchode prof. Bárdoša, CSc., (1992) funkciu prezidenta SGPS SLS prevzal jediný viceprezident prof. MUDr. Ján Štencl, CSc. Prezidentom SGPS bol do júna 2006. Prof. Štencl je autorom loga SGPS SLS (Štenclov Copyright). Navrhol Moraviansku Venušu. Návrh realizovala akad. maliarka prof. Eugénia Lehotská. Moravianska Venuša je večným symbolom materstva.

SGPS si vďaka odborným aktivitám udržala jednotu, čo sa prejavilo vo zvyšovaní počtu členov a úspešnej činnosti. Sekcie, ktoré pôsobia pri SGPS sa v zahraničí prezentujú ako „Spoločnosti“. Na schôdzi Federálneho výboru ČSGS 9. 4. 1992 predseda SGPS doc. Štencl informoval, ako člen Európskeho endoskopického výboru, že konferencia ESGE r. 1993 bude v SRN, r. 1994 v Itálii a v r. 1996 v Bratislave. Stav členstva SGPS bol 800, neplatiacich 162.

V Bratislave dňa 20. mája 1992 v posluchárni I. ženskej kliniky na Zochovej ulici bol III. Štefánikov deň. Prvýkrát výbor SGPS udeľoval Pamätnú medailu Univ. prof. MUDr. Svetozára Štefánika (1899 – 1989). Autorom medaily je akad. sochár Andrej Peter. Medaily získali žiaci a spolupracovníci prof. Štefánika. Spomienku na prof. S. Štefánika predniesol prof. MUDr. Branislav Lichardus, DrSc., predseda SAV a prezident SLS.

8. a 9. októbra 1992 SGPS v spolupráci s Medzinárodným centrom endoskopickej chirurgie v Clermont Ferrand (Francúzsko) zorganizovali akciu *Laparoskopické operačné metódy v gynekológii*. Z hostí prednášali a videoprezentácie uvádzali prof. Maurice A. Bruhat a Dr. Chapron. Akcia sa konala v hoteli Forum, zorganizoval ju a zahraničných autorov zabezpečil prezident SGPS prof. Štencl, CSc.

Roku 1993 bola Sekcia pre infekčné choroby v gynekológii a pôrodníctve SGPS SLS spoluorganizátorom 3rd Congress for Infectious Diseases in Obstetrics in Gynecology combined with Infectious Diseases in Urology, Dermatology and Clinical Immunology, Acapulco (Mexico). Kongresu sa zúčastnil predseda sekcie prof. Michal Valent, DrSc.

Profesor Michal Valent bol členom výboru European Society for Infectious Diseases in Obstetrics and Gynaecology Mníchov (ESIDOG), členom International Society of Infectious Desaeses in Obstetrics and Gynaecology New York (ISIDOG), členom Federation International of Gynaecology an Obstetrics (FIGO) a členom European Association for Gyneacology and Obstetrics (EAGO).

Prof. Valent patril k ústredným osobnostiam nielen výboru, ale aj celej gynekologicko – pôrodníckej spoločnosti. Napriek mnohým funkciám vždy zostal skromný a priateľský ku každému a pomáhal kde sa dalo. Bol 37 rokov vedeckým sekretárom SGPS. Prof. MUDr. Michal Valent, DrSc., je zapísaný v knihe Slovenských rekordov za mnohoročné vykonávanie funkcie vedeckého sekretára SGPS SLS. Je členom Dvorany slávy slovenskej medicíny.

Od roku 1935 sa začal vydávať časopis ženských lekárov **Československá gynekologie.** Posledný ročník uverejnili roku 1993. Od roku 1994 vychádza **Česká gynekologie. Výbor SGPS SLS** od roku 1994 vydáva časopis **Slovenská gynekológia a pôrodníctvo (SGaP).** Prvým vedúcim redaktorom, bol prof. MUDr. Ján Danko, PhD., ďalším bol prof. MUDr. Pavel Šuška, PhD., od roku 2015 je vedúci redaktor doc. MUDr. Martin Redecha, PhD. Časopis je členom SGPS stále rozposielaný zdarma.

V období rokov 1994 – 2009 vychádzal aj druhý časopis ženských lekárov v Slovensku **„Praktická gynekológa“**. Šéfredaktorom bol prof. MUDr. Michal Valent, DrSc., odborným redaktorom prof. MUDr. Marian Bernadič, CSc. Vydavateľom časopisu bola Nemecko – slovenská spoločnosť *Edukácia v gynekológii a pôrodníctve*. Prezidentom Spoločnosti bol doc. MUDr. Július Štefanovič, PhD. V priebehu 16. ročníkov vyšlo spolu 56 čísiel periodika. Vďaka sponzorským finančným príspevkom časopis vychádzal štyrikrát ročne. Celý čas bol distribuovaný členom SGPS bezplatne.

Roku 1990 mala SGPS 962 členov. V období rokov 1985 – 1990 Spoločnosť organizovala 11 vedecko-odborných podujatí, na ktorých odznelo 361 prednášok. Členovia Spoločnosti vo veku nad 70 rokov príspevok neplatia.

V rokoch 1990 – 1994 sa zorganizovalo 47 podujatí, kde odznelo 801 vedecko – odborných prednášok. Vedecko – odborné stretnutia sa organizovali v spolupráci

s chirurgmi, infektológmi, psychológmi, dermatovenerológmi, endokrinológmi, súdnymi lekármi a inými odborníkmi .

V dňoch 21. a 22. februára 1994 výbor SGPS pod vedením prof. Štencla organizoval „Medzinárodný workshop“ na tému Laparoskopické operačné techniky v gynekológii pre lekárov a inštrumentárky v Bratislave. Spoluorganizátorom worshopu bolo Medzinárodné centrum endoskopickej chirurgie v Clermont Ferrand Francúzsko. Prednášali a operovali prof. Maurice Bruhat, prednosta ženskej kliniky a dekan Lekárskej fakulty v Clermont Ferrand a Dr. Jacques Hourcable. Operácie televíziou prenášali do posluchárne. Demonštrovali operácie hysterektomia simplex et radicalis, ováriové cysty a iné. Podujatie bolo veľmi úspešné a vysoko hodnotené účastníkmi, ktorých bolo nad očakávanie veľa – lekárov aj inštrumentárok z celého Slovenska.

V roku 1996 bol v Bratislave „5th Congress of the European Society for Gynaecological Endoskopy“. Kongres bol mimoriadne úspešný, vysoko hodnotený po odbornej aj spoločenskej stránke. Prezidentom Kongresu bol prof. Štencl, generálnou sekretárkou bola MUDr. Anna Boháčiková. Na kongres prišlo asi 1200 účastníkov, prevažne zo zahraničia.

Výročná schôdza SGPS SLS za roky 1994 – 1998 bola dňa 4. septembra 1998 v priestoroch Divadla SNP v Martine. Správu o činnosti za končiace funkčné obdobie predniesol prezident SGPS prof. Ján Štencl, CSc. V tajných voľbách vo výbore bol opätovne zvolený za prezidenta prof. MUD. Ján Štencl, CSc., a vedecký sekretár prof. MUDr. Michal Valent, DrSc. Viceprezidenti – I. prof. MUDr. Jozef Pačin, DrSc., II. doc. MUDr. Štefan Lukačin, CSc., pokladník doc. MUDr. Július Štefanovič, CSc., zapisovateľ a pomocník vedeckého sekretára MUDr. Igor Rusňák, CSc. Členovia výboru doc. MUDr. Pavol Bazovský, CSc., doc. MUDr. Miroslav Borovský, CSc., prof. MUDr. Ján Danko, CSc., doc. MUDr. Juraj Filický, DrSc., doc. MUDr. Karol Holomáň, CSc., primár MUDr. Ernest Lányi, CSc., doc. MUDr. Miloš Mlynček, CSc.

Prezident SGPS SLS prof. Štencl, predniesol úlohy Spoločnosti na roky 1998 – 2002. Vyzdvihol potrebu ďalšieho skvalitňovania liečebno – preventívnej starostlivosti o ženy, matky a novorodencov, skvalitňovanie vedeckej, odbornej činnosti a odborných úloh, skvalitňovanie neinštitucionálneho vzdelávania našich členov, prehlbovanie spolupráce s ambulantnými gynekológmi, organizovať pre nich vzdelávanie a doškoľovacie akcie na víkendové dni. V krajoch je treba robiť analýzy perinatálnej morbidity a mortality, tiež mortality žien v súvislosti s tehotnosťou, pôrodom a šestonedelím.

Od februára 2000 je SGPS kolektívnym členom SLS. Stanovy kolektívneho členstva nemôžu byť rozpore so stanovami SLS. Kolektívny člen ručí za záväzky svojich členov voči SLS. Kolektívny člen je povinný dodržiavať stanovy SLS a ich vykonávacie pokyny.

Roku 2000 výbor SGPS na návrh prezidenta prof. Štencla obnovil tradíciu kongresov SGPS SLS. Prvý – v skutočnosti VII. kongres (2000) bol v Bratislave, prezident kongresu prof. MUDr. J. Štencl, CSc. (bola vyrazená Kongresová medaila prof. MUDr. Ernesta Dlhoša, DrSc., VIII. kongres (2001) v Košiciach, prezident prof. Š. Lukačin, CSc., IX. kongres (2002) v Martine, prezident prof. J. Danko, PhD. (vyrazená Kongresová medaila prof. MUDr. Teodora Schwarza), X. kongres (2003) v Nitre, prezident prof. Miloš Mlynček, CSc., XI. kongres (2004) v Banskej Bystrici, prezident prim. MUDr. Tibor Bielik, PhD., XII. kongres (2005) v Bratislave, prezident prof. J. Štencl, CSc., (vyrazená medaila prof. MUDr. Svetozára Štefánika), XIII. kongres (2006) v Trstenej na Orave, prezident prim. MUDr. Marián Tholt. XIV. kongres (2007) v Poprade, prezident prim. MUDr. Július Adamkovič (vyrazená Kongresová medaila primára MUDr. Ladislava Topoľského, CSc. (1927 – 1996), XV. kongres (2008) v Košiciach, prezident prof. MUDr. Alexander Ostró, CSc., XVI. kongres (2009) v Bratislave, prezident prof. Karol Holomáň, CSc. (vyrazená Kongresová medaila prof. MUDr. Aurela Hudcoviča), XVII. kongres (2010) v Martine, prezident prof. Ján Danko, PhD., XVIII. kongres (2011) v Nitre, prezident prof. Miloš Mlynček, CSc., XIX. kongres (2012) v Bratislave, prezident prof. Karol Holomáň, CSc., XX. kongres (2013) v Prešove, prezident kongresdu MUDr. Jozef Adam, CSc. Éra slovenských kongresov skončila rokom 2013 – spolu ich bolo dvadsať.

Výbor SGPS realizoval dve medaily Medailu univ. profesora MUDr. Antona Ponťucha, CSc., a Medailu *Za rozvoj ženského lekárstva na Slovensku*. Na reverze je portrét vedeckého sekretára prof. MUDr. Michala Valenta DrSc.

Obr. 2. Výbor SGPS SLS (2002, Martin) Stojaci zľava: prim. T. Bielik, prof. M. Borovský, prof. P. Šuška, MUDr. P. Olajoš, prim. M. Tholt. Sediaci zľava: prof. K. Holomáň, prof. J. Danko, MUDr. K. Péčová, prof. J. Štencl (prezident), prof. M. Valent

Výročná schôdza SGPS SLS 9. júna 2006 sa konala v Trstenej. Reformné a organizačné zmeny v štáte, ale najmä reforma zdravotníctva priniesli so sebou veľké množstvo úloh a problémov, na ktoré musela SGPS reagovať a s ktorými bolo potrebné sa vyrovnať. SGPS sa to podarilo a zostala jednotná, roku 2006 mala najvyšší stav členstva v histórii. Predseda volebnej komisie prim. MUDr. Ľuboslav Mráz informoval o zložení výboru na funkčné obdobie rokov 2006 – 2010: prezident prof. MUDr. Ján Danko, PhD., viceprezidenti: prof. MUDr. Miroslav Borovský, PhD., prof. MUDr. Štefan Lukačin, CSc., doc. MUDr. Igor Rusňák, CSc., vedecký sekretár doc. MUDr. Martin Redecha, PhD., členovia výboru doc. MUDr. Pavol Bazovský, CSc., prim. MUDr. Tibor Bielik, PhD., prof. MUDr. Karol Holomáň, CSc., MUDr. Michal Kliment, CSc., doc. MUDr. Miloš Mlynček, CSc., prof. MUDr. Pavel Šuška, PhD., prof. MUDr. Ján Štencl, CSc., prof. MUDr. Michal Valent, DrSc. Revízna komisia: predseda prim. MUDr. Marián Tholt, členovia MUDr. Ľudovít Janek, MUDr. Klaudia Péčová. Nový prezident Spoločnosti prof. Ján Danko poďakoval odstupujúcemu výboru za vykonanú prácu a informoval plénum o jednomyseľnom rozhodnutí nového výboru menovať doterajšieho prezidenta prof. MUDr. Jána Štencla, CSc., doživotným čestným prezidentom a prof. MUDr. Michala Valenta, DrSc., doživotným čestným vedeckým sekretárom Spoločnosti. Prof. Danko predniesol rámcový plán práce výboru a Spoločnosti na roky 2006 – 2010.

Výročná členská schôdza SGPS SLS 14. mája 2010 v Bratislave. Schôdzu otvoril a viedol prezident profesor Ján Danko. Zloženie výboru na funkčné obdobie 2010 – 2014: prezident profesor Ján Danko, PhD., viceprezidenti prof . Miroslav Borovský, Štefan Lukačin, doc. Igor Rusňák, vedecký sekretár doc. MUDr. Martin Redecha, PhD., členovia: MUDr. Jozef Adam, MUDr. Tibor Bielik, PhD., prof. Karol Holomáň. CSc., MUDr. Ľudovít Janek, doc. Miroslav Korbeľ, CSc., prof. Miloš Mlynček, CSc., prof. Pavel Šuška, PhD., doc. MUDr. Pavol Žubor, DrSc. Doživotné čestné funkcie – prezident prof. MUDr. Ján Štencl, CSc., vedecký sekretár prof. Michal Valent, DrSc.

Na rokovaní roku 2013 sa výbory SGPS a ČGPS uzniesli, že počnúc rokom 2014 budú organizovať spoločné Slovensko – české a Česko – slovenské konferencie. Prvá konferencia bude v roku 2014 v Brne, druhá roku 2015 v Bratislave atď.

Výročná členská schôdza SGPS SLS na obdobie rokov 2014 – 2018 bola dňa 15. apríla 2014. Predseda volebnej komisie doc. MUDr. Ernest Lányi, CSc., uviedol, že voľby prebehli v súlade so stanovami SGPS a sú platné. SGPS má 1104 členov.

V SGPS SLS pôsobí štrnásť odborných sekcii: Urogynekologická sekcia (predseda MUDr. Ján Galád), Sekcia asistovanej reprodukcie (predseda primár MUDr. Martin Petrenko, CSc.), Sekcia cervixovej patológie a kolposkopie (predseda MUDr. Oliver Sádovský, CSc.), Sekcia gynekologickej endoskopie (predseda MUDr. Tibor Bielik, PhD.), Sekcia gynekologickej endokrinológie a klimaktéria (predseda prof. MUDr. Miroslav Borovský, CSc.), Sekcia perinatálnej medicíny (predseda doc. MUDr. Miroslav Korbeľ, CSc.), Sekcia gynekológie detí a dospievajúcich (predseda MUDr. Zuzana Nižňanská, PhD.), Sekcia ultrazvukovej diagnostiky (predseda MUDr. Anton Čunderlík, PhD), Sekcia infekčných chorôb v gynekológii a pôrodníctve a Senologická sekcia (predseda prof. MUDr. Kamil Pohlodek, PhD.), Sekcia gynekologickej onkológie (predseda prof. MUDr. Miloš Mlynček, CSc.), Selcia pre diagnostiku a liečbu endometriózy (predseda MUDr. Robert Paldia, CSc.), Sekcia mladých gynekológov (predseda MUDr. Mikuláš, PhD.), Sekcia antikoncepcie (predseda MUDr. Vladimír Cupaník, CSc.).

Výsledky volieb: prezident prof. Ján Danko, PhD., vedecký sekretár doc. MUDr. Martin Redecha, PhD., viceprezidenti prof. Miroslav Borovský, CSc., prof. Štefan Lukačin, CSc., doc. MUDr. Igor Rusňák. CSc., členovia MUDr. Jozef Adam, CSc., primár Tibor Bielik, PhD., prof. MUDr. Karol Holomáň, CSc., doc. MUDr. Ivan Hollý, PhD., MUDr. Ľudovít Janek, doc. MUDr. Miroslav Korbeľ, CSc., prof. MUDr. Miloš Mlynček, CSc., prof. MUDr. Ján Štencl, CSc., prof. MUDr. Pavel Šuška, PhD., prof. MUDr. Michal Valent, DrSc., doc. MUDr. Jozef Višňovský, PhD., revízna komisia prim. Marián Tholt, MUDr. Tomáš Danys, prim. MUDr. Ľuboslav Mráz.

Výročná členská schôdza SGPS SLS na roky 2018 – 2022 v Nižnej na Orave dňa 22. júna 2018. V korešpondenčných voľbách boli zvolení členovia nového výboru a Revíznej komisie na funkčné obdobie 2018 – 2022. Bol opakovane zvolený za prezidenta SGPS prof. MUDr. Ján Danko, PhD., aj vedecký sekretár doc. MUDr. Martin Redecha, PhD. Verejným hlasovaním boli zvolení viceprezidenti – prof. Miroslav Borovský, doc. Igor Rusňák, CSc., a doc. Peter Urdzík, PhD. Noví členovia výboru na funkčné obdobie 2018 – 2022 sú doc. MUDr. Karol Biringer, PhD., prof. MUDr. Alexandra Krištúfková, PhD., MUDr. Mikuláš Redecha, PhD., doc. MUDr. Peter Urdzík, PhD., prof. MUDr. Pavol Žubor, DrSc. Novozvolený prezident profesor MUDr. Ján Danko, PhD., predložil návrh programu a organizačné zabezpečenie VI. spoločnej konferencie SGPS a ČGPS, ktorá bude v dňoch 20. – 23. júna 2019 v Bratislave.

MUDr. Mikuláš Redecha, PhD., informoval členov výboru, že dňa 6. októbra 2018 bude „Stretnutie mladých gynekológov“ na Štrbskom plese. Tam prebehne tajná voľba dvoch zástupcov SR z členov Sekcie mladých gynekológov, ktorým Spoločnosť preplatí účasť na medzinárodnom stretnutí zástupcov ENTOG.

Dňa 15. marca 2019 bola v Bratislave schôdza SGPS SLS. Prezident Spoločnosti prof. MUDr. Jána Danko, PhD. požiadal o uvoľnenie z funkcie prezidenta, pretože sa stal Primátorom mesta Martin. Členovia výboru jeho žiadosť akceptovali. V tajnej voľbe bol za prezidenta SGPS SLS zvolený vedecký sekretár doc. MUDr. Martin Redecha, CSc.

Nezabúdame, s vďakou a láskou spomíname na tých, ktorí zakladali, budovali a rozvíjali u nás gynekológiu a pôrodníctvo.

Michal Valent, Martin Redecha

Slovenská hematologická a transfúziologická spoločnosť (SHaTS)

Slovak Society of Hematology and Transfusiology (SSHT SMA)

SHaTS SLS je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 18

Súčasné zloženie výboru: prezident MUDr Alexander Wild (Banská Bystrica), prvý viceprezident prof. MUDr. Angelika Bátorová, PhD. (Bratislava), druhý viceprezident MUDr Marta Kučeráková (Žilina), vedecký sekretár prof. MUDr Mikuláš Hrubiško, PhD., Jr. (Bratislava), členovia: doc. MUDr. Dobrotová, PhD., (Martin), MUDr. Emília Flochová, PhD., (Martin), MUDr. Tomáš Guman, PhD., (Košice), MUDr Jan Hudeček, PhD., (Martin), MUDr. Juraj Chudej, PhD., (Martin), MUDr. Ján Lazúr (Košice), doc. MUDr. Martin Mistrík, PhD., (Bratislava), MUDr. Mirko Peprný (Banská Bystrica), MUDr. Ivana Plameňová (Martin), MUDr. Marcela Skraková (Bratislava), Dozorná rada: MUDr. Alexander Varga (Nové Zámky), MUDr. Janka Leško-Andraščíková (Prešov), MUDr. Perter Ornst (Šaľa) | **Počet členov (2019):** 240

Členstvo v partnerských organizáciách v zahraničí: Česká hematologická společnost ČSL J. E. Purkyně, Společnost pro transfúzní lékařstvi ČSL JEP, European Hematology Association a European Society of Hematology

Odborné časopisy: (1990 – 2003) Hematológia a transfúziológia (editor MUDr. Dagmar Holomáňová, CSc.)

Z histórie odbornej spoločnosti SHaTS SLS

Slovenská hematologická a tranfúziologická spoločnosť SLS (SHaTS SLS) je združením lekárov, laborantov a iných zdravotníckych pracovníkov v odbore hematológia a transfúziológia ale aj pracovníkov ďalších odborov, spolupracujúcich pri zabezpečovaní zdravotnej starostlivosti pre pacientov s hematologickými a onkohematologickými chorobami. História SHaTS SLS je úzko spätá s históriou novo vznikajúceho odboru hematológie a transfúziológie, ktorý sa vyčlenil v rámci odboru vnútorného lekárstva. Od začiatku vzniku bola dôležitým nástrojom pri budovaní odboru a siete hematologicko-transfúznych oddelení (HTO) na Slovensku, vytvorení koncepcie odboru hematológie a transfúziológie, aj pri presadzovaní požiadaviek na adekvátnu úroveň liečby pacientov s ochoreniami krvi. Dodnes je odborným garantom šírenia najnovších poznatkov klinickej hematológie, hematologickej laboratórnej diagnostiky aj transfúznej medicíny prostredníctvom pravidelného organizovania celoslovenských vzdelávacích akcií a konferencií i s medzinárodnou účasťou.

Začiatky SHaTS sa datujú do začiatku 50. rokov minulého storočia, kedy pri Českej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně vznikla Československá hematologická a transfúziologická spoločnosť ako nadstavbová lekárska spoločnosť odboru vnútorného lekárstva. Zakladateľmi boli významní českí a slovenskí odborníci v odbore, ktorí boli uznávaní nielen v rámci Československa, ale aj v zahraničí – **prof. Heřmanský, Hrubiško, Hromec, Čáp, Wiedermann, Chrobák, Libánsky, Váňasek, Dobrý, Skála, Sakalová, doc. Hrubišková a MUDr. Šteruská.** Po r. 1969 vznikla samostatná SHaTS ako organizačná zložka novo vzniknutej SLS, ktorá bola spolu s ČHTS súčasťou ČSLS JEP až do roku 1973. Obidve spoločnosti a úzka spolupráca medzi nimi a organizácia vzdelávacích podujatí mali veľký význam pri zakladaní národnej transfúznej služby v oboch častiach spoločného štátu a pri budovaní a propagácii novo vznikajúceho odboru hematológie a transfúziológie a vytváraní siete HTO na celom Slovensku. Prof. Hrubiško stál pri zakladaní onkohematológie a ako špičkový odborník v transfúziológii, ako objaviteľ viacerých u nás zriedkavých krvných skupín bol žiadaným prednášateľom nielen v Európe, ale aj v USA. Doc. Hrubišková založila komplexnú starostlivosť o hemofíliu a vrodené krvácavé choroby a zmapovala výskyt týchto chorení na Slovensku. Okrem nej bola prednáškovo aj publikačne mimoriadne aktívna prof. Sakalová, zakladateľka školy liečby mnohopočetného myelómu na Slovensku.

Po osamostatnení SHaTS SLS začali vo výbore spoločnosti okrem pôvodných zakladateľov pracovať ďalší významní slovenskí hematológovia a transfúziológovia, **ako prof. Koza, doc. Krišlo, doc. Ceizelová, primári HTO (MUDr. Môciková, MUDr Holeša, MUDr. Danihelová, MUDr. Gažová, MUDr. Holomáňová)** a ďalší. Všetci boli aktívnymi v edukácii a organizovaní vzdelávacích akcií. SHaTS SLS bola v 70. rokoch pri založení tradície medzinárodných Hematologických konferencií krajín strednej Európy, aj pri vzniku Dunajskej ligy pre hemostázu a trombózu, ktorá medzinárodné konferencie organizuje doteraz.

SHaTS SLS aj po vzniku SR udržiava úzku spoluprácu s ČHT ČLS JEP, obe spoločnosti počas 40 rokov organizovali spoločné **České a Slovenské hematologické zjazdy s medzinárodnou účasťou** na vysokej úrovni. Zjazdy sa konali každé 2 – 3 roky, striedavo v ČR a na Slovensku (v pomere 2:1). V 90. rokoch nastúpila nová generácia hematológov, ktorí aktívne pracovali vo výbore SHaTS a súčasne

Obr. 1. Prof. MUDr. Mikuláš Hrubiško, DrSc., významný vedec a vysokoškolský pedagóg, spoluzakladateľ novovznikajúceho odboru hematológie a transfúziológie a vytváraní siete HTO na Slovensku.

Obr. 2. Doc. Hrubišková založila komplexnú starostlivosť o hemofíliu a vrodené krvácavé choroby a zmapovala výskyt týchto chorení na Slovensku.

Obr. 3. Členovia SHaTS SLS a členovia výboru Zľava: prim. Danihelová, MUDr. Filová, MUDr. Holomáňová, Ing. Hammerová, prim. Mistrík, MUDr. Fehérvízyová, prof. Hrubiško, doc. Hrubišková, MUDr. Bátorová, MUDr. Cupaníková a prim. Gažová

využili nové možnosti zahraničnej spolupráce. Členovia výboru iniciovali zmeny, ktoré s podporou výboru SHaTS SLS znamenali významný posun aj v rámci odboru. **Doc. Krišlo, MUDr Holeša, MUDr Fehérvízyová a MUDr. Holomáňová** boli nielen významní transfúziológovia, ale organizovaním odborných konferencií zaslúžili o edukáciu a ďalší rozvoj transfúznej medicíny a položenie základov novej formy Národnej transfúznej služby na Slovensku. Ďalší prispeli k založeniu nových hematologických lôžkových oddelení (**prim. Môciková** – HTO s lôžkovou časťou v Banskej Bystrici), a klinických pracovísk (**prof. E. Tóthová** – r. 1998 Oddelenie hematológie a od r. 2008 Klinika hematológie a onkohematológie v Košiciach, **prof. Kubisz a prim. Hudeček** r. 1994 – Klinika hematológie a transfuziológie v Martine). **Doc. Mistrík** stál r. 1990 nielen pri založení programu transplantácie kostnej drene na Slovensku a spolupráci s Európskou spoločnosťou pre transplantáciu kostnej drene (EBMT), ale aj pri založení tradície vzdelávacích konferencií organizovaných SHaTS SLS, **Bratislavských hematologických dní**, striedajúcich (v pomere 2-3:1) s **Košickými hematologickými a transfúziologickými dňami. Prof. Bátorová** rozvíjala komplexnú starostlivosť o hemofíliu a vrodené krvácavé choroby, r. 1994 iniciovala akreditáciu Národného hmofilického centra a Národného registra vrodených krvácavých ochorení. Začiatkom 90. rokov výbor SHaTS s podporou celej členskej základne zohral významnú úlohu pri revolučnej zmene liečby týchto ochorení bezpečnými vírusovo inaktivovanými transfúznymi produktami. Pri SHaTS SLS pracuje sekcia Slovenská hemofilická pracovná skupina, ktorá každoročne organizuje konferenciu **Hemofilické dni s medzinárodnou účasťou. Doc. Lipšic,** prezident spoločnosti 2 funkčné obdobia, **prim. Skraková a prim. Wild** svojimi aktivitami prispeli k rozvíjaniu laboratórnej hematológie a presadzovaniu špecifických potrieb našej spoločnosti a odboru. **Prof. Hrubiško, Jr.**, je odborným garantom pre vzdelávanie v odbore hematológia a transfúziológia a úspešne reprezentuje našu spoločnosť v Európskej hematologickej spoločnosti. SHaTS SLS spolupracuje aj s inými spoločnosťami SLS, členovia výboru SHaTS sú členmi medzinárodných odborných spoločností a pracovných skupín odboru hematológia a transfúziológia.

Prezidenti SHaTS SLS

Od začiatku činnosti SHaTS – ako organizačnej zložky SLS – boli prezidentmi spoločnosti: prof. MUDr. M. Hrubiško, DrSc., prof. MUDr. A. Sakalová, DrSc., doc. MUDr. V. Krišlo, CSc., MUDr. D. Holomáňová, CSc., doc. MUDr. T. Lipšic, CSc., prof. MUDr. A. Bátorová, PhD., a súčasným prezidentom je prim. MUDr. A. Wild.

Obr. 4. Doc. Mistrík a doc. Bátorová počas II. bratislavských transfúziologických dní

Ocenenia

Popri množstve domácich ocenení boli mnohým členom spoločnosti udelené **bronzové, strieborné aj zlaté medaily SLS** za prácu v spoločnosti, vzdelávacie aktivity a prínos k rozvoju odboru. Viacerí minulí aj súčasní členovia SHaTS SLS sú **Čestnými členmi českej hematologickej spoločnosti** ČLS JEP a naopak, SHaTS SLS udelila čestné členstvo predstaviteľom českej hematológie a transfuziológie. **Do Dvorany slávy slovenskej medicíny SLS boli slávnostne uvedení prof. MUDr. Mikuláš Hrubiško, DrSc., a prof. MUDr. Adriena Sakalová, DrSc., obaja nositelia Ceny akademika Niederlanda.**

Roku 2019 SHaTS SLS organizuje nasledovné tradičné vzdelávacie podujatia: VI. ročník Aktuality v hematológii 2019, Kaskády, XI. hemofilické dni s medzinárodnou účasťou, Bratislava, Myelómové fórum, Bratislava, Slovenská hematologická a transfuziologická konferencia, Starý Smokovec.

Angelika Bátorová

Slovenská hepatologická spoločnosť (SHS)

Slovak Society of Hepatology

SHS je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 19

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady (2019 – 2023): prezident MUDr. Ľubomír Skladaný, PhD. (B. Bystrica), 1. viceprezident MUDr. Marián Oltman, PhD. (Bratislava), 2. viceprezident doc. MUDr. Tomáš Koller, PhD. (Bratislava), vedecký sekretár MUDr. Sylvia Dražilová, PhD. (Poprad), pokladník MUDr. Svetlana Adamcová-Selčanová (B. Bystrica)

SLOVAK SOCIETY OF HEPATOLOGY | SHS | SLOVENSKÁ HEPATOLOGICKÁ SPOLOČNOSŤ

Členovia výboru: doc. MUDr. Mária Belovičová, PhD. (Bardejovské Kúpele), prof. MUDr. Štefan Hrušovský, CSc., DrSVS. (Bratislava), MUDr. Martin Janičko, PhD. (Košice), prof. MUDr. Peter Jarčuška, PhD. (Košice), hlavný odborník MZ SR pre odbor hepatológia, prof. MUDr. Pavol Kristián, PhD. (Košice), prof. MUDr. Vierka Kupčová, CSc. (Bratislava), MUDr. Marek Rác, PhD. (Nitra), Prof. MUDr. Ivan Schréter, CSc. (Košice), doc. MUDr. Mária Szántová, PhD. (Bratislava), MUDr. Miroslav Žigrai, PhD. (Bratislava). **Dozorná rada:** MUDr. Jozef Baláž (Banská Bystrica), MUDr. Edita Kadlubiaková (Trnava), MUDr. Alexandra Danningerová Molnárová (Bratislava)

Webová stránka: www.slovhep.sk

Členstvo v partnerských organizáciách v zahraničí: European Association for the Study of the Liver (EASL)
Vlastné odborné časopisy: ***Trendy v hepatológii (***Trendy Hepatol). ISSN 1337-9836, reg. MK SR č. EV3591/09, vedúci redaktor: prof. MUDr. Peter Jarčuška, PhD.

Z histórie odbornej spoločnosti

Slovenská hepatologická spoločnosť, o. z. SLS (SHS), bola založená v roku 1968 v rámci federalizácie Česko-slovenskej hepatologickej spoločnosti ČSLS JEP v nadväznosti na početné predchádzajúce vedecké a odborné aktivity jej zakladajúcich osobností. Odborné a vedecké aktivity členov a vedúcich osobností SHS viedli v roku 1998 k založeniu a presadeniu odboru hepatológie ako samostatného medicínskeho odboru v rámci systému zdravotníctva a poskytovanej vysoko špecializovanej ambulantnej aj ústavnej zdravotnej starostlivosti pacientom s chorobami pečene na celom území Slovenska. Stalo sa to medzi prvými krajinami vo svete.

Medzi významné zakladajúce osobnosti odboru hepatológia a SHS patria akademik Teofil R. Niederland, doc. Karol Holomáň, prof. Eva Brixová, prof. Miroslav Mikulecký, prof. Jozef Holomáň, doc. Ivan Hanták, doc. Tomáš Hildebrand, doc. Milan Boča, MUDr. Marián Kaščák, prof. Viera Kupčová, prof. Štefan Hrušovský, prof. Ivan Schréter a prof. Jozef Glasa. Medzi vedúce osobnosti ďalšej generácie hepatológov na Slovensku patria MUDr. Ľubomír Skladaný, prof. Peter Jarčuška, MUDr. Sylvia Dražilová, doc. Mária Szántová, prof. Pavol Kristián, doc. Tomáš Koller a MUDr. Miroslav Žigrai.

Prvá koncepcia lekárskeho odboru hepatológia bola prijatá Ministerstvom zdravotníctva SR v roku 1998 (prof. Jozef Holomáň a prof. Jozef Glasa). Prvé pracovisko postgraduálneho vzdelávania v odbore – Subkatedru hepatológie IVZ (SZU) a jeho systém navrhli a presadili prof. Jozef Holomáň a prof. Jozef Glasa (1999). Prvé atestácie z odboru prebehli v roku 1999 (osobitná výnimka MZ SR). Prvým vedúcim subkatedry sa stal prof. Štefan Hrušovský (1999). Od roku 2000 má špecialista – hepatológ uznané osobitné preskripčné oprávnenie (kód 216). Hepatológia má vlastný oddiel v katalógu výkonov zdravotnej starostlivosti (2000). Od roku 2005 je hepatológia nadstavbovým lekárskym špecializačným odborom.

SHS, jej členovia a vedúci predstavitelia sa od počiatku, v potrebnej interdisciplinárnej spolupráci, podieľali na koncepčnom budovaní a fungovaní odboru hepatológia v systéme zdravotnej starostlivosti, vrátane vytvárania pracovísk odboru, predovšetkým vo fakultných (univerzitných) a regionálnych nemocniciach. Osobitným úspechom bolo spustenie transplantačného programu pečene v dvoch samostatných centrách – Bratislava (prof. Štefan Hrušovský) a Banská Bystrica (MUDr. Ľubomír Skladaný), pričom v druhom z týchto centier sa podarilo vybudovať medzinárodne rešpektované, komplexné pracovisko (HEGITO, 2010) s celoštátnou pôsobnosťou. Ako jeden z prvých medicínskych odborov na Slovensku hepatológovia spracovali a publikovali vlastné odborné odporúčania pre kľúčové klinické oblasti odboru (edícia *Metodické listy racionálnej farmakoterapie* – prof. Holomáň, prof. Glasa).

SHS, ako organizačná zložka SLS, v okruhu svojej vedecko-odbornej pôsobnosti spolupracuje s príslušnými sekciami Ministerstva zdravotníctva SR. Podieľa sa prostredníctvom svojich zástupcov na koncepčnej a expertnej činnosti v poradných komisiách ministerstva. Navrhuje ministerstvu kandidáta na funkciu hlavného odborníka pre odbor hepatológia (od roku 1994) a odborne podporuje jeho činnosť. Hlavný odborník riadi činnosť siete krajských odborníkov na celom území SR.

SHS aktívne spolupracuje s obdobnými vedecko-odbornými spoločnosťami v zahraničí, predovšetkým s Českou hepatologickou společností ČLS JEP a s hepatologickými spoločnosťami vo viacerých európskych krajinách. Je členskou spoločnosťou Európskej asociácie pre štúdium pečene (EASL).

SHS organizuje nasledovné pravidelné odborné podujatia:

- ***Májové hepatologické dni*** – výročný celoštátny kongres SHS, zvyčajne s medzinárodnou účasťou, venovaný novým poznatkom odboru, ako aj štandardom a inovatívnym postupom v prevencii, diagnostike a liečbe chorôb pečene; v roku 2019 sa uskutočnili už 48. májové hepatologické dni (kongres sa v dávnejšej minulosti konal striedavo v ČR a SR);
- ***Monotematický pracovný deň SHS*** – tradičné, každoročné monotematické odborné podujatie, pôvodne organizované v rôznych miestach SR, v posledných rokoch býva začiatkom decembra v Bratislave a organizuje sa v spolupráci so Subkatedrou hepatológie SZU (prof. Štefan Hrušovský, MUDr. Miroslav Žigrai);
- ***Letná škola hepatológie*** – každoročné, prakticky zamerané edukačné podujatie, určené najmä pre mladých hepatológov, založené z iniciatívy prof. Petra Jarčušku a MUDr. Ľubomíra Skladaného, v roku 2019 sa uskutočnil 10. ročník podujatia (historicky prvé obdobné podujatie v spolupráci s EASL sa na Slovensku uskutočnilo v roku 1995 v Starej Lesnej);
- ***Sympózium o portálnej hypertenzii*** – celoštátne odborné podujatie s medzinárodnou účasťou, založené z iniciatívy MUDr. Ľubomíra Skladaného, v roku 2019 sa uskutočnil 10. ročník podujatia, a to po prvý raz v oficiálnej spolupráci s EASL).

Jozef Glasa

Slovenská spoločnosť hygienikov (SSH)

Slovak Society of Hygienists

SSH je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 20

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezidentka prof. MUDr. Jana Jurkovičová, CSc., (3. funkčné obdobie), vedecká sekretárka prof. MUDr. Ľubica Argalášová, PhD., MPH, (1. funkčné obdobie), viceprezidentka doc. MUDr. Eleonóra Fabiánová, PhD., (5. funkčné obdobie), členovia výboru doc. MUDr. Jana Hamade, PhD., MPH, MHA (3. funkčné obdobie), prof. MUDr. Henrieta Hudečková, PhD., MPH (2. funkčné obdobie), doc. MUDr. Igo Kajaba, PhD., (5. funkčné obdobie), MUDr. Jana Kollárová (2. funkčné obdobie), doc. MUDr. Kvetoslava Rimárová, CSc., mim. prof. (2. funkčné obdobie), MUDr. Iveta Trusková, PhD., MPH (4. funkčné obdobie). Členovia dozornej rady: predsedkyňa MUDr. Iveta Dubrovová, PhD., MPH, MUDr. Alena Frtúsová, MPH, MUDr. Danica Henčeková, PhD.

Vlastné odborné časopisy: Hygiena (časopis pre ochranu a podporu zdravia). Spoločný časopis Společnosti hygieny a komunitní medicíny ČLS JEP a Slovenskej spoločnosti hygienikov SLS.

Z histórie odbornej spoločnosti

História Hygienicko-epidemiologickej sekcie mikrobiologickej spoločnosti (HEMI) v rámci ČsLS JEP sa začala písať roku 1952. Prvým predsedom sa stal prof. MUDr. Vojtech Mucha, DrSc., vo výbore za Slovensko boli doc. MUDr. Pavol Macúch a doc. MUDr. Dionýz Blaškovič. Z iniciatívy akad. V. Muchu a akad. D. Blaškoviča už o rok bola založená aj slovenská odbočka HEMI. Predsedom výboru sa stal doc. MUDr. Jozef Kukura, tajomníčkou MUDr. Helena Libíková. Roku 1954 vznikla samostatná Sekcia hygienikov ČsLS JEP. Akad. V. Mucha sa stal jej druhým predsedom (1957 – 1959). Roku 1955 vznikla slovenská Odbočka sekcie hygienikov, za predsedu bol zvolený doc. MUDr. J. Kukura, tajomníčka bola MUDr. Lenka Balažovjechová. V ďalších obdobiach funkcu predsedu vykonávali okrem prof. Kukuru akad. V. Mucha, doc. L. Rosival, doc. Ľ. Ághová, prof. Jurkovičová.

Slovenská Odbočka odbornej spoločnosti sa pri vzniku federácie zmenila v zhode s ostatnými odbornými spoločnosťami na Spoločnosť. Predtým Slovenská hygienická spoločnosť sa premenovala na súčasnú Slovenskú spoločnosť hygienikov.

Slovenská spoločnosť hygienikov od r. 1992 organizuje každoročne konferenciu s medzinárodnou účasťou Životné podmienky a zdravie. Od r. 1992 každoročne vydáva v spolupráci s Ústavom hygieny LF UK zborník vedeckých prác Životné podmienky a zdravie (do r. 2002 v tlačenej podobe, od r. 2003 na CD). Od r. 2009 organizuje v 2-ročných cykloch Dni hygieny detí a mládeže. Pri odbornej spoločnosti vznikla Sekcia hygienikov výživy.

Jana Jurkovičová

Slovenská hypertenziologická spoločnosť (SHS 1)

Slovak Society of Hypertension

SHS 1 je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 73

SLOVENSKÁ HYPERTENZIOLOGICKÁ SPOLOČNOSŤ

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezidentka (3. funkčné obdobie) doc. MUDr. Slavomíra Filipová, CSc., FESC, viseprezident prof. MUDr. Ľudovít Gašpar, CSc., vedecká sekretárka MUDr. Emília Pastrnáková, členovia výboru doc. MUDr. Štefan Farský, CSc., FESC, doc. MUDr. Marian Sninčák, CSc., doc. MUDr. Jana Sirotiaková, PhD., doc. MUDr. Ján Lietava, CSc., MUDr. Dana Škultétyová, PhD., FESC, MUDr. Vladimír Spišák, MUDr. Katarína Beňová, PhD., MUDr. Anna Vachulová, PhD., dozorná rada MUDr. Peter Letavay, MBA, MUDr. Viera Kosmálová, PhD., MUDr. Monika Kulinová

Webová stánka SHS 1: www.hypertenzia.org

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: Európska hypertenziologická spoločnosť (ESH), Česká společnost pro hypertenzi (ČSH), Medzinárodná hypertenziologická spoločnosť (ISH), Americká hypertenziologická spoločnosť ASH), Európska kardiologická spoločnosť (ESC), American Heart Association (AHA), American College of Cardiology (ACC)

Vlastné odborné časopisy: Cardiology Letters – časopis Slovenskej kardiologickej spoločnosti, korporatívnymi editormi sú aj Slovenská hypertenziologická spoločnosť a Slovenská asociácia srdcových arytmií

Z histórie odbornej spoločnosti

Slovenská hypertenziologická spoločnosť vznikla osamostatnením Sekcie artériovej hypertenzie Slovenskej kardiologickej spoločnosti po novembri 1989. Tento významný krok urobil s veľkým osobným a odborným nasadením prof. MUDr. Ivan Balažovjech, DrSc., FESC, významný odborník a medzinárodná autorita v oblasti artériovej hypertenzie. Stal sa tak zakladateľom Slovenskej hypertenziologickej spoločnosti SLS a jej dlhoročným prezidentom. Dostal problematiku spoločnosti na európske fórum, prihlásil spoločnosť do Európskej hypertenziologickej spoločnosti (ESH) a Medzinárodnej spoločnosti pre hypertenziu (ISH). Prof. Balažovjech je čestným prezidentom SHS. Štafetu vedenia a smerovania SHS SLS následne prevzal na jedno funkčné obdobie prof. MUDr. Igor Riečanský, DrSc., FESC, osobnosť v kardiológii medzinárodného významu. Ďalšie vedenie SHS SLS prevzala od roku 2009 doc. MUDr. Slavomíra Filipová, CSc., FESC. Pod jej vedením došlo k podstatnému rozvoju SHS SLS s intenzifikáciou vzdelávacích aj vedeckých aktivít domáceho a európskeho významu. V apríli 2019 sa konal už XXXIV. kongres SHS SLS a v januári 2019 už 8. škola hypertenzie SHS SLS. Tradícia týchto vedecko-odborných podujatí s vysokou odbornou kvalitou a s dôrazom na edukačný charakter

pomáha skvalitňovať diagnostiku a liečbu (manažment) pacientov s artériovou hypertenziou na úrovni najnovších poznatkov. Podujatia SHS majú vysokú účasť členov spoločnosti a pozvania prednášať prijímajú desiatky významných predstaviteľov európskeho významu v oblasti artériovej hypertenzie a preventívnej kardiológie. Na kongresoch a školách SHS sú prezentované kvalitne pripravené spoločné programové bloky s odborníkmi príbuzných a spolupracujúcich odborov (interná medicína, kardiológia, diabetológia, endokrinológia, pediatria, nefrológia, oftalmológia a i.), čo dáva možnosť dať do súvislostí komplexnú liečbu artériovej hypertenzie, ako najčastejšej chorobe srdcovocievneho systému dospelej populácie, s významnými komorbiditami. Súčasne sa tým podarilo odborne aj ľudsky zblížiť s odborníkmi, s ktorými je potrebné spolupracovať pri manažmente hypertenzie.

K rastu odbornej prestíže SHS napomáha aj kvalitná kooperácia s Európskou kardiologickou spoločnosťou (ESC) a Európskou hypertenziologickou spoločnosťou (ESH), najmä pri prekladoch a vydávaní Odporúčaní pre manažment artériovej hypertenzie a pri organizovaní odborných medzinárodných podujatí edukačného charakteru (ESH Summer School on Hypertension 2009 Smolenický zámok, 6th Central European Meeting on Hypertension 2011 Bratislava, celkom 8 SHS Škôl hypertenzie s medzinárodnou účasťou v rôznych lokalitách Slovenska, väčšina z nich boli endorsované ESH). V najskoršom možnom termíne sú opakovane cca v 4 – 5-ročných intervaloch vydávané Odporúčania ESH/ESC o manažmente hypertenzie. Ostatné z nich 2018 ESC/ESH Odporúčania pre manažment artériovej hypertenzie boli preložené do slovenčiny a distribuované v januári 2019. Kolektív autorov výboru SHS SLS uverejnil v časopise Cardiology Letters (2018; 27 (6): 282 – 288) k nim aj komentár. V tomto komentári boli sformulované i aktuálne programové východiská a výzvy pre odbornú verejnosť, zodpovedné orgány a štruktúry štátnej aj privátnej zdravotníckej sféry. Artériová hypertenzia (AH) zostáva najvýznamnejším rizikovým faktorom kardiovaskulárnych ochorení. AH je rizikový faktor i choroba, ktorej patrí prvé miesto medzi príčinami, ktoré vedú k celkovej mortalite. Priamy vzťah medzi stúpajúcimi hodnotami krvného tlaku a kardiovaskulárnymi, a renálnymi morbiditnými fatálnymi príhodami sa jednoznačne preukázal v rozsiahlom počte observačných klinických štúdií. Preto je dôležité a výbor SHS SLS vynakladá maximálne úsilie pre to, aby 2018 ESC/ESH Odporúčania manažmentu artériovej hypertenzie napĺňali obidve hlavné, „globálne“ medicínske úlohy na Slovensku – zvýšiť percento diagnostikovanosti hypertenzie vo všeobecnej dospelej i v detskej populácii a zvýšiť počet už diagnostikovaných hypertonikov, u ktorí sa dosiahnu bezpečné cieľové hodnoty krvného tlaku a s tým spojená lepšia dlhodoba prognóza.

V septembri 2009 Slovensku hypertenziologická spoločnosť SLS zorganizovala spolu s ESH Summer School on Hypertension na Smolenickom zámku, prestížne edukačné týždňové podujatie pre mladých klinických lekárov aj výskumníkov do 35 rokov v oblasti artériovej hypertenzie. Zúčastnilo sa jej 120 lekárov-frekventantov školy z celej Európy a prednášalo na nej viac ako 40 mienkotvorných špičkovýh odborníkov z celej Európy. Výbor ESH vysoko pozitívne vyhodnotil úroveň podujatia.

Obr. 1. Doc. MUDr. Slavomíra Filipová, CSc., FESC, prezidentka odbornej spoločnosti

V októbri 2011 organizovala SHS SLS v Bratislave v spolupráci s Európskou hypertenziologickou spoločnosťou 6. stredoeurópske stretnutie o hypertenzii (6th Central European Meeting on Hypertension), ktorého sa zúčastnili i čelní predstavitelia ESH – profesori G. Mancia, K. Narkiewicz, P. Nilsson, C. Farsang, G. Parati, A. Coca, A. Manolis, R. Cífková a ďalší. Úspešným priebehom tohto odborného podujatia preukázalo vedenie SHS SLS svoju odborno-organizátorskú schopnosť, kompaktnosť a príslušnosť k najlepším tradíciám odborno-vedeckého spoločenstva národov Európy. Preukázali sme, že si vieme uctiť našich hostí, ale súčasne aj prezentovať výsledky vlastnej vedeckej práce.

Členovia SHS SLS šíra dlhodobo dobré meno tejto spoločnosti a reprezentujú Slovensko na mnohých vrcholných odborných podujatiach, vrátane kongresov Európskej hypertenziologickej spoločnosti (ESH), Americkej hypertenziologickej spoločnosti (ASH) a Európskej kardiologickej spoločnosti (ESC). Výsledky mnohých vedeckých prác boli publikované v karentovaných a impaktovaných odborných časopisoch. I týmto spôsobom sa výsledky práce a aktivít členov SHS dostali do povedomia medzinárodnej odbornej verejnosti. Viac rokov členovia SHS SLS už tradične a recipročne každoročne prednášajú blok SHS SLS na výročnom kongrese České společnosti pro hypertenzi (ČSH), ktorá je historicky najbližšou zahraničnou partnerskou organizáciou. Spoločnosť nadviazala v ostatných rokoch aj užšie kontakty aj s Maďarskou hypertenziologickou spoločnosťou.

Výbor SHS SLS podporuje aktívnu účasť svojich členov na vrcholových odborno-vedeckých podujatiach v oblasti artériovej hypertenzie. Každoročne významnú finančnú čiastku využije na podporu tejto odbornej reprezentácie slovenských klinických lekárov aj neklinických vedcov v oblasti hypertenzie. Každoročne je prioritou podpora aktívnej účasti na kongresoch ESH. Každoročne delegujeme na Európsku letnú školu hypertenzie (ESH Summer School on Hypertension) dvoch mladých, perspektívnych členov SHS SLS s odborným potenciálom ďalšieho osobnostného a vedeckého rastu. Získavajú tak potrebné odborné skúsenosti, kontakty a rozhľad v medzinárodnom meradle. Tato reálna kontinuálna podpora edukácie

a prezentácie výsledkov vedy, výskumu, klinického výskumu ako i osobnostného rastu je do budúcna jasným príkladom na vytváranie podmienok pre ďalšiu úspešnú prácu našej odbornej spoločnosti vo všetkých smeroch jej činnosti.*

* **Naša úcta a vďaka patrí mnohým predchádzajúcim členom výborov SHS SLS**, ktorými boli napr. MUDr. Peter Jonáš, prof. MUDr. Andrej Dukát, CSc., FESC, prof. MUDr. Peter Ponťuch, CSc., doc. MUDr. Eva Čižmárová, CSc., MUDr. Gabriela Kaliská, CSc., MUDr. Juraj Mazúr ale aj mnohým ďalším členom spoločnosti, ktorí sa pričinili o dlhoročné výsledky spoločnosti.

Slavomíra Filipová, Ľudovít Gašpar, Emília Pastrnáková

Slovenská chirurgická spoločnosť (SCHS)

Slovak surgery society

SCHS je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 21

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident prof. MUDr. Radoňák Jozef, CSc., MPH, vedecký sekretár doc. MUDr. Pinďák Daniel, PhD., 1. viceprezident MUDr. Mýtnik Miroslav, PhD., 2. viceprerzident doc. MUDr. Mištuna Dušan, PhD., mim. prof., členovia výboru doc. MUDr. Belák Jozef, CSc., prof. MUDr. Ferko Alexander, CSc., prof. MUDr. Kaťuchová Jana, PhD., doc. MUDr. Marko Ľubomír, PhD., MUDr. Mayer Alexander, PhD., MHA, prof. MUDr. Pechan Juraj, PhD., doc. MUDr. Prochotský Augustín, CSc., doc. MUDr. Váňa Juraj, PhD., MUDr. Vrzguľa Andrej, PhD., dozorná rada MUDr. Bakoš Marián, PhD., MPH, prof. MUDr. Laca Ľudovít, PhD., MUDr. Strelka Ľubomír, PhD.

Vlastné odborné časopisy: Rozhledy v chirurgii – časopis Českej a Slovenskej chirurgickej spoločnosti, občasník Spravodaj SCHS, ktorý od roku 1997 dostal formu časopisu – Chirurgický spravodaj
Vlastné pocty a ceny: Kostlivého cena

Z histórie odbornej spoločnosti

Slovenská chirurgická spoločnosť (SCHS) vznikla roku 1968, po vzniku Československej federatívnej republiky. V tom čase v rámci Československej chirurgickej spoločnosti (ČSCHS JEP) vznikli Česká chirurgická spoločnosť a Slovenská chirurgická spoločnosť. Tieto odborné spoločnosti spočiatku nemali právnu subjektivitu a pracovali v rámci Českej lekárskej spoločnosti respektíve Slovenskej lekárskej spoločnosti.

Prvým predchodcom ČSCHS bola Československá chirurgicko-gynekologická spoločnosť založená 4. novembra 1920 v Prahe, kedy boli na schôdzi jej výboru prijaté stanovy. Prvým predsedom sa stal prof. Otakar Kukula. Gynekologickú

sekciu viedol prof. Piťha. Súčasne so spoločnosťou bol založený aj časopis Rozhledy v chirurgii a gynekológii. Prvý zjazd spoločnosti sa konal 2. – 4. apríla 1921 v Prahe. Z chirurgov zo Slovenska sa na zjazde zúčastnili aj prof. Kostlivý a dr. Uram. Profesor Kostlivý viedol jednanie zjazdu v prvý deň dopoludnia, dr. Uram s doc. Zahradníčkom druhý deň odpoludnia. Dr. Uram slávnostným príhovorom zjazd aj ukončil. Súčasne s týmto zjazdom vyšiel aj prvý ročník Rozhledov v chirurgii. V roku 1934 sa spoločnosť rozdelila na Československú chirurgickú spoločnosť a Československú gynekologickú spoločnosť.

Po roku 1945 existoval v rámci ČSCHS český a slovenský výbor spoločnosti (slovenská odbočka odbornej spoločnosti), ktoré vzájomne spolupracovali. V tomto období bol predsedom slovenského výboru spoločnosti prof. MUDr. Konštantín Čársky. Posledným predsedom výboru a neskôr už Slovenskej chirurgickej spoločnosti pred rokom 1989 bol prof. MUDr. Emil Matejíček, DrSc.

V roku 1989 na Kostlivého chirurgickom dni v Bratislave bolo vedením SCHS navrhnuté rozpustenie jestvujúceho výboru SCHS a jeho nahradenie novým výborom. Členovia výboru boli však opäť vybraní z členov bývalého výboru. Proti tomu sa postavilo plénum, rozpustilo starý výbor a zvolilo skupinu, ktorá mala za úlohu pripraviť demokratickú voľbu výboru SCHS. Táto skupina pripravila voľby korešpondenčným spôsobom (boli to prvé korešpondenčné voľby v Slovenskej lekárskej spoločnosti) a ich výsledky predložila na jar 1990 plénu chirurgov na Stredoslovenských chirurgických dňoch vo Vrátnej doline (hotel Boboty). Po voľbách sa predsedom nového výboru SCHS stal vtedy doc. MUDr. Stanislav Čársky, DrSc., a vedeckým sekretárom MUDr. Dušan Vršanský, CSc. Funkčné obdobie bolo obmedzené na 2 roky. Dohodla sa spolupráca s ČCHS tak, že v dvojročných obdobiach sa mali striedať vo vedení federálnej ČSCHS JEP predseda výboru českej a slovenskej chirurgickej spoločnosti. Časopis Rozhledy v chirurgii sa stal časopisom českej a slovenskej chirurgickej spoločnosti a v tomto zmysle bolo upravené aj zloženie redakčnej rady. Československé chirurgické kongresy sa mali pravidelne striedať podľa v Čechách a na Slovensku (1:1). Začal sa vydávať občasník Spravodaj SCHS, ktorý neskôr v roku 1997 dostal formu časopisu s názvom Chirurgický spravodaj.

Začiatkom roku 1992 prebehli druhé korešpondenčné voľby, ktorých výsledky boli predložené plénu na Stredoslovenských chirurgických dňoch na Táloch na jar 1992. Najviac hlasov dostal prof. S. Čársky, ktorý však funkciu neprijal a predsedom sa stal MUDr. Dušan Vršanský, CSc. Vedeckým sekretárom sa stal doc. MUDr. Juraj Pechan. SCHS začala formálne plniť aj predsednícku funkciu ČSCHS. V lete roku 1994 sa dr. Vršanský vzdal funkcie predsedu SCHS a predsedom sa stal prof. MUDr. Stanislav Čársky, DrSc. Roku 1996 boli nové voľby do výboru SCHS a predsedom SCHS bol opäť zvolený prof. S. Čársky. Funkciu prevzal do I. slovenského chirurgického kongresu.

Československá chirurgická spoločnosť konala pravidelne v dvojročných intervaloch Československý chirurgický kongres s medzinárodnou účasťou. Posledný kongres poriadaný Československou chirurgickou spoločnosťou ako „Československý kongres“ sa konal 9. – 11.septembra 1993 v Banskej Bystrici. Od roku 1995 sa kongresy konajú ako národné kongresy pod hlavičkou národných chirurgických spoločností. Nakoľko medzi českými, moravskými a slovenskými chirurgmi zostali dobré a priateľské vzťahy, ostali tieto kongresy súčasne spoločnými stretnutiami českých, moravských a slovenských chirurgov. Kongres v Plzni v roku 1995 bol I. český chirurgický kongres a súčasne 28. spoločné stretnutie českých a slovenských chirurgov. Kongres v Bratislave v roku 1997 bol I. slovenský chirurgický kongres sa súčasne 29. spoločné stretnutie českých a slovenských chirurgov.

Po úspešnom priebehu I. slovenského chirurgického kongresu s medzinárodnou účasťou v Bratislave (september 1997) a úspešnom absolvovaní dvoch funkčných období sa na zasadaní výboru SCHS 4. 12. 1997 prof. S. Čársky funkcie predsedu SCHS vzdal. Za nového predsedu výbor SCHS zvolil doc. MUDr. Petra Kothaja, CSc. Vedeckým sekretárom sa stal MUDr. Pavel Holéczy, CSc. SCHS sa pripravovala na organizáciu II. slovenského chirurgického kongresu, ktorý sa uskutočnil 8. – 10. septembra 1999 v Prievidzi – Bojniciach.

V priebehu rokov sa na báze materskej SCHS vytvorili samostatné odborné spoločnosti, ktoré dovtedy existovali ako sekcie SCHS. Takýmito spoločnosťami sú: Slovenská spoločnosť plastickej chirurgie (od roku 1971, súčasný predseda MUDr. Drahomír Palenčár, PhD.), Slovenská spoločnosť úrazovej chirurgie (od roku 1987, prvý predseda prof. MUDr. Jiří Látal, CSc.), Slovenská spoločnosť detskej chirurgie (od roku 1992, prvý predseda prof. MUDr. Eduard Pekarovič, DrSc.).

V rámci SCHS existujú v súčasnosti tieto odborné sekcie: Sekcia kardiovaskulárnej chirurgie (od roku 1991, prvý predseda prof. MUDr. Viliam Fischer, CSc.), Sekcia miniinvazívnej chirurgie (od 1995, prvý predseda MUDr. Pavel Holéczy, CSc.), Koloproktolická sekcia (od 1994, prvý predseda MUDr. Jozef Korček).

Redakcia a Peter Kothaj

Slovenská internistická spoločnosť (SIS)

SIS je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 23

Súčasní predstavitelia výboru: predseda prof. MUDr. Ivica Lazúrová, DrSc., FRCP, vedecká sekretárka doc. MUDr. Soňa Kiňová, PhD.

Webová stránka SIS: www.internistickaspolocnost.sk

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: European Federation of Internal Medicine, Svetová internistická spoločnosť (ISIM)
Vlastné odborné časopisy: Vnitřní lékařství, Interná Medicína

Vlastné pocty a ceny: Dérerova cena za prínos v internej medicíne;
Čestné členstvo Slovenskej internistickej spoločnosti;
v príprave je **medaila Slovenskej internistickej spoločnosti**

Z histórie odbornej spoločnosti

Československá internistická sekcia Čs. lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně vznikla r. 1952. Slovenská odbočka bola založená v r. 1954. Jej prvým predsedom bol akad. dr. Ladislav Dérer a tajomníkom bol prof. MUDr. Ondrejička, ktorý po smrti akad. Dérera prevzal funkciu predsedu a tajomníkom sa stal MUDr. Radko Menkyna. Po federalizácii štátu a vzniku Slovenskej internistickej spoločnosti bol prvým jej predsedom prof. Ondrejička a tajomníkom MUDr. Menkyna. Po prof. Ondrejičkovi sa stal predsedom prof. MUDr. Dionýz Dieška, vedeckým sekretárom ostal naďalej MUDr. Menkyna (do roku 1980). V ďalšom období boli vo vedení SIS (1980 – 1993) predseda prof. MUDr. Stanislav Cagáň, CSc., vedecký sekretár doc. MUDr. Milan Pavlovič, CSc., (1994 – 2001) predseda prof. MUDr. Ivan Ďuriš, DrSc., vedecký sekretár prof. MUDr. Ján Murín, CSc., (2002 – 2006) predseda prof. MUDr. Ján Murín, CSc., vedecký sekretár prof. MUDr. Andrej Dukát, CSc., (2007 – 2010) predseda prof. MUDr. Andrej Dukát, CSc., vedecká sekretárka doc. MUDr. Soňa Kiňová, PhD., (2011 – 2019) predseda prof. MUDr. Ivica Lazúrová, DrSc., FRCP, vedecká sekretárka doc. MUDr. Soňa Kiňová, PhD.

Slovenská internistická spoločnosť (SIS) sa v 90. rokoch 20. storočia implementovala do Európskej federácie internej medicíny (EFIM) a Svetovej internistickej spoločnosti (ISIM). Prezident a vedecký sekretár sú reprezentantmi národnej spoločnosti v EFIME. V tejto súvislosti spolupracovali pri tvorbe programov na pravidelných stretnutiach pri príležitosti kongresov EFIM.

SIS bola poverená organizáciou 3. ročníka Mideuropean Congress of Internal Medicine, ktorý sa konal v Bratislave (2000). V období rokov 2000 – 2010 sa organizovali každoročne bilaterálne Poľsko – Slovenské sympózia, spolu ich bolo 11, striedavo v Poľsku a na Slovensku. V roku 1984 sa konali Dni mladých internistov,

ktorých nestorom bol prof. MUDr. Mikuláš Takáč, DrSc., neskôr ich organizáciu prevzal MUDr. Ivan Tkáč, PhD. Od roku 1991 sa konajú Dni mladých internistov striedavo v Martine a v Olomouci. V Martine ich organizuje prof. MUDr. Mokáň, DrSc. Víťaz Dní mladých internistov je každoročne vysielaný na Európsku školu internej medicíny.

K ďalším aktivitám patrí organizovanie internistických dní. V minulosti sa konali viackrát v roku a aj v spolupráci s Českou internistickou spoločnosťou. Od r. 1995 sa internistický deň organizoval raz ročne, posledných 10 rokov raz za dva roky. Každý druhý rok sa koná Kongres internej medicíny, ktorý organizuje Slovenská internistická spoločnosť. Každoročne na jar sa organizuje Dérerov memoriál, na ktorom sa odovzdáva každý rok Dérerova cena (cena predsedníctva Slovenskej lekárskej spoločnosti) za zásluhy v internej medicíne. Memoriálová prednáška, ktorou Dérerov memoriál začína, sa prideľuje ako pocta významnému odborníkovi v oblasti internej medicíny. V marci 2019 sa konal už 59. Dérerov memoriál.

Memoriálové prednášky (1990) prof. MUDr. Mikuláš Ondrejička, prof. MUDr. Miroslav Mikulecký, DrSc., (1991) prof. MUDr. Rastislav Dzúrik, DrSc., (1992) prof. MUDr. Ivan Balažovjech, DrSc., (1993) prof. MUDr. Jozef Pecháň, DrSc., (1994) prof. MUDr. Tomáš Hildebrand, CSc., (1996) prof. MUDr. Jaroslav Dzúrik, DrSc., (1997) doc. MUDr. Anna Okrucká, CSc., (1998) prof. MUDr. Viliam Bada, CSc., (1999) prof. MUDr. Rudolf Hyrdel, CSc., (2003) MUDr. Eva Kellerová, DrSc., (2004) prof. MUDr. Igor Riečanský, CSc., (2005) prof. MUDr. Dušan Trejbal, CSc., (2006) prof. MUDr. Andrej Dukát, CSc., (2007) prof. MUDr. Štefan Hrušovský, CSc., Dr. SVS, (2008) prof. MUDr. Ivica Lazúrová, CSc., (2009) prof. MUDr. Juraj Payer, PhD., (2010) doc. MUDr. Ján Podoba, CSc., (2011) doc. MUDr. Soňa Kiňová, PhD., (2012) prof. MUDr. Viera Štvrtinová, CSc., (2013) prof. MUDr. Ivan Tkáč, CSc., (2014) doc. MUDr. Zdenko Killinger, PhD., (2015) doc. MUDr. Ľudovít Gašpar, CSc., (2016) doc. MUDr. Jozef Bulas, CSc., (2017) MUDr. Pavel Makovický, PhD., (2018) doc. MUDr. Marián Babčák, CSc., (2019) prof. MUDr. Ján Staško, CSc. Po memoriálovej prednáške dostali spravidla prednášatelia na budúcoročnom podujatí **Dérerovu cenu.**

Najväčším odborným podujatím v rámci internej medicíny je Kongres internej medicíny, ktorý organizuje Slovenská internistická spoločnosť (v ostatnom období každý párny rok). 12. kongres internej medicíny sa konal v Tatrách v Hornom Smokovci.

Slovenská internistická spoločnosť sa zapojila do viacerých projektov organizovaných EFIM. Za jeden z najdôležitejších je projekt Choosing wisely, ktorý iniciovala spoločnosť ako prvá v SR. Cieľom SIS v najbližšom období bude zvýšenie záujmu o internú medicínu, zlepšenie jej úrovne ale aj podmienok práce pre internistov.

Ivica Lazúrová

Slovenská kardiologická spoločnosť (SKS)

Slovak Society of Cardiology | Kód 24

SKS je kolektívny člen SLS s právnou subjektivitou ako nezávislé občianske združenie (od r. 1997)

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Peter Hlivák, PhD., (NÚSCH, Bratislava), vedecký sekretár prof. MUDr. Ján Kmec, PhD., (MPH, FNsP J.A. Reimana, Kardiocentrum, Prešov), členovia výboru MUDr. Jozef Beňačka, PhD., (Kardiologická ambulancia, Piešťany), doc. MUDr. Martin Dúbrava, CSc., (I. klinika geriatrie LF UK, Bratislava), doc. MUDr. Eva Gonçalvesová, CSc., FESC, (NÚSCH, Bratislava), prof. MUDr. Robert Hatala, CSc., FESC, FACC, (NÚSCH, Bratislava), MUDr. Martin Hudec, PhD., MRCPI, FESC, (SÚSCCH, Banská Bystrica), MUDr. František Kovář, PhD., (Univerzitná nemocnica, Martin), MUDr. Peter Lesný, PhD., (NÚSCH, Bratislava), doc. MUDr. Martin Studenčan, PhD., FESC, (FNsP J.A. Reimana, Kardiocentrum, Prešov), prof. MUDr. Fedor Šimko, CSc., FESC, (Ústav patologickej fyziológie LF UK, Bratislava), MUDr. Ivana Šoóšová, PhD., FESC, (NÚSCH, Bratislava), MUDr. Anna Vachulová, PhD., (NÚSCH, Bratislava). Dozorná rada: predseda MUDr. Tibor Malacký, (NÚSCH, Bratislava), členovia MUDr. Roman Margóczy, (SÚSCCH, Banská Bystrica), MUDr. Peter Olexa, PhD., (Klinika gerontológie a geriatrie LF UPJŠ a LVN, Košice)

Počet členov (jún 2019): 932

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: člena Európskej kardiologickej spoločnosti (ESC) (od 1993), Alpsko-Adriatická kardiologická asociácia (od 1994), člen European Heart Rhythm Association (EHRA) (od 2010)

Vlastné odborné časopisy: (1975 – 1992) periodikum *Kardiovaskulární zpravodaj* – Kardio, časopis Českej kardiologickej spoločnosti a Slovenskej kardiologickej spoločnosti; časopis *Neinvazívna kardiológia* (od 1991); časopis *Kardiológia/Cardiology* (od 1997), oficiálny časopis SKS; *Cardiology Letters* (od 2010) oficiálny časopis Slovenskej asociácie srdcových arytmií (SASA)

Vlastné pocty a ceny: Haviarova prednáška na kongresoch SKS (od 1997), spomienka a prejav úcty a vďaky zakladateľovi a prvému predsedovi SKS

Z histórie odbornej spoločnosti

Roku 1929 vznikla **Československá kardiologická spoločnosť (ČSKS)** ako druhá v Európe a tretia vo svete. Jej zakladateľom a predsedom bol prof. Libenský z Lekárskej fakulty Univerzity Karlovej v Prahe. V období I. Československej republiky vo výbore ČSKS zastupovali slovenskú kardiológiu prof. Hynek, prednosta Internej kliniky Lekárskej fakulty Univerzity Komenského, spoluzakladateľ spoločnosti a dlhoročný podpredseda; neskôr jeho žiak prof. Sumbal, prednosta Propedeutickej kliniky LFUK. O členstve slovenských lekárov v ČSKS, respektíve o ich odborných aktivitách, sa zachovali iba sporadické stručné údaje. Prvý povojnový zjazd ČSKS (tretí v poradí) zorganizovali prof. Sumbal a jeho nástupca

doc. Haviar na Sliači v roku 1947. Zjazd bol pre slovenskú kardiológiu prelomový. Sumbal bol potvrdený vo funkcii 1. podpredsedu a Haviar bol zvolený do výboru ČSKS. V nasledujúcich rokoch sa podiel slovenskej kardiológie na činnosti ČSKS plynule zvyšoval (nárast celoštátnych podujatí na Slovensku) a potvrdzoval jej stúpajúcu profesionálnu úroveň a autoritu. Bolo to najmä zásluhou doc. Haviara, ktorý ako prvý Slovák viedol ČSKS v rokoch 1955 – 1959.

V roku 1949 sa ustanovila celoštátna Československá lekárska spoločnosť J. E. Purkyně. V jej organizačnej štruktúre vznikli na Slovensku sekcie celoštátnych odborných spoločností. Slovenskí kardiológovia národnú sekciu (pobočku) nezaložili. Činnosť organizačne nezmenenej ČSKS, vychádzajúcej zo vzájomnej úzkej spolupráce a výborných vzťahov medzi českými a slovenskými internistami-kardiológmi, naďalej riadil jeden spoločný celoštátny výbor v rámci Československej lekárskej spoločnosti.

O dvadsať rokov neskôr (1968 – 1969) v procese **federalizácie Československa,** vznikli v pôsobnosti Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně dve samostatné národné lekárske spoločnosti: Slovenská lekárska spoločnosť (SLS), Česká lekárska spoločnosť (ČLS), a tak aj samostatná Slovenská kardiologická spoločnosť a samostatná Česká kardiologická spoločnosť. Ustanovil sa tiež federálny výbor ČSKS koordinujúci činnosť oboch národných kardiologických spoločností. Výbor tvorili štyria zástupcovia z každého národného výboru: predseda, vedecký sekretár, ďalší dvaja členovia. Vo vedení federálneho výboru reprezentujúceho ČSKS sa striedali predsedovia a vedeckí sekretári národných výborov spravidla v dvojročných intervaloch. Tento spôsob vedenia ČSKS sa osvedčil, bol bez problémov. Trval až do rozdelenia Československa v roku 1993.

Slovenská kardiologická spoločnosť oficiálne vznikla 17. mája 1968 v Bratislave na 1. kardiologickom dni SKS za účasti 145 prítomných. Počas 20-ročného trvania Československej socialistickej republiky usporiadala SKS viac ako 100 odborných podujatí, mnohé celoštátneho významu. Organizovala Kardiologické dni SKS štyriaž päťkrát ročne s priemernou účasťou 150 – 200 poslucháčov. Osobitná pozornosť sa venovala častým pravidelným prezentáciám v Spolkoch lekárov SLS prakticky vo všetkých regiónoch Slovenska. V roku 1983 SKS zaštítila dvojdňovú celoslovenskú konferenciu zdravotných sestier o srdcovo-cievnych chorobách na Štrbskom Plese, prvú tohto typu, ktorú následne organizovala SLS. Trvalou aktivitou sa SKS dlhodobo radila medzi najlepšie organizačné zložky SLS, čo na svojich výročných kongresoch SLS opakovane vysoko hodnotila.

V čase ČSSR funkciu predsedu SKS vykonávali: Vladimír Haviar, II. interná klinika LF UK (1968 – 1973) (obr. 1); Mikuláš Ondrejička, I. interná klinika LF UK (1973 – 1977) (obr. 2); Ján Gvozdják, III. interná klinika LF UK (1977 – 1993) (obr. 3); funkciu vedeckého sekretára: Ján Gvozdják (1968 – 1977); Stanislav

Obr. 1. Prof. MUDr. Vladimír Haviar, predseda SKS 1968 – 1973.

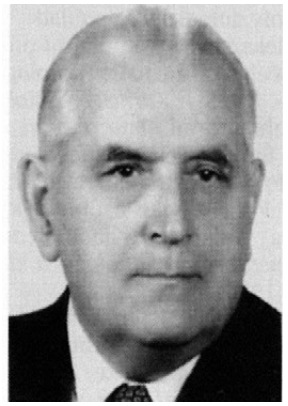

Obr. 2. Prof. MUDr. Mikuláš Ondrejička, predseda SKS 1973 – 1977.

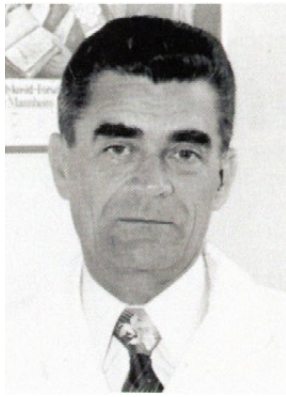

Obr. 3. Prof. MUDr. Ján Gvozdják, DrSc., predseda SKS 1977 – 1993.

Cagáň, IV. interná klinika LF UK, Igor Riečanský, Kardiologická klinika ÚKVCH (1981 – 1993). Vo funkcii členov federálneho výboru ČSKS sa z SKS striedali Prónay, Takáč, Cagáň, Balažovjech, Kasper, Lipták. Čestnými členmi ČSKS z SKS sa stali: 1979 – Gvozdják, Haviar, Kulíšek, Ondrejička, Takáč; 1981 – Jakubcová, Prónay, Birčák; 1987 – Kasper, Palát; 1988 – Riečanský.

Činnosť SKS sa markantne zintenzívnila po zmene politických pomerov (november 1989) pri organizovaní domácich medzinárodných stretnutí. Z viacerých uvádzame: prednášky kardiológov z Cleveland Clinic Foundation a 9. európsku konferenciu Spoločnosti neinvazívnej kardiológie (október 1991, Bratislava), medzinárodné echokardiografické sympózium (október 1992, Bratislava), 9. medzinárodné sympózium o ateroskleróze (1992, Bardejov), Česko-slovensko-izraelský elektrokardiografický seminár (1992, Bratislava).

Slovenská kardiologická spoločnosť v samostatnej Slovenskej republike (SR). Od prvých dní v roku 1993 plnila SKS úlohy vyplývajúce zo vzniku samostatnej SR. V septembri 1993 bol zvolený nový výbor SKS, prvý v ére samostatnej SR. Predsedom sa stal doc. Riečanský, vedeckou sekretárkou doc. Filipová, 1. podpredsedom prof. Balažovjech, 2. podpredsedom doc. Farský; členovia výboru boli: doc. Bada, prof. Cagáň, doc. Čižmárová, doc. Dukát, prof. Fabián, dr. Fridrich, prof. Jurko, dr. Kaliská, doc. Kamenský, prof. Mikeš, doc. Murín. Prof. Gvozdják bol vymenovaný za čestného predsedu a doc. Kasper za čestného člena výboru SKS.

V rokoch 1994 – 2018 zorganizovala SKS 23 výročných zjazdov – kongresov a dve kardiologické konferencie (1995 a 1997) s bohatou účasťou zahraničných hostí, zväčša predstaviteľov výboru ESC a národných kardiologických spoločností.

Predsedovia – prezidenti a vedeckí sekretári SKS od roku 1993: (1993 – 1997) doc. MUDr. Igor Riečanský, CSc. (obr. 4), ved. sekret. doc. MUDr. Slavomíra Filipová, CSc., (1998 – 2000) doc. MUDr. Robert Hatala, CSc., ved. sekret. doc. MUDr. Slavomíra

Obr. 4. Prof. MUDr. Igor Riečanský, DrSc., prezident SKS 1993–1997.

Filipová, CSc., MUDr. Gabriela Kaliská, CSc., (2001 – 2003) prof. MUDr. Robert Hatala, CSc., ved. sekret. MUDr. Gabriela Kaliská, CSc., (2004 – 2006) doc. MUDr. Gabriel Kamenský, CSc., ved. sekret. doc. MUDr. Slavomíra Filipová, CSc., (2007 – 2009) prof. MUDr. Ján Murín, CSc., ved. sekret. doc. MUDr. Eva Gonçalvesová, CSc., (2010 – 2012) doc. MUDr. Eva Gonçalvesová, CSc., ved. sekret. doc. MUDr. Jozef Gonsorčík, CSc., (2013 – 2015) prof. MUDr. Iveta Šimková, CSc., ved. sekret. MUDr. Juraj Dúbrava, PhD., (2016 – 2018) prof. MUDr. Robert Hatala, CSc., ved. sekret. MUDr. Peter Hlivák, PhD., (2019 – 2021) MUDr. Peter Hlivák, PhD., ved. sekret. prof. MUDr. Ján Kmec, PhD., MPH.

Tvorivý potenciál a odborná váha SKS tkvie v činnosti jej pracovných skupín (PS). Zvýšil sa postupne nielen ich počet, ale najmä profesionálna úroveň. V súčasnosti má SKS 16 PS: Akútna kardiológia, Ambulantná kardiológia, Experimentálna kardiológia, Fórum mladých kardiológov, Chlopňové a vrodené chyby srdca v dospelosti, Invazívna a intervenčná kardiológia, Kardio-cerebrálna medicína, Kardiovaskulárna rehabilitácia, Kardio-rádiologické zobrazovanie, Neinvazívna kardiológia, Pediatrická kardiológia, Periférna cirkulácia, Preventívna kardiológia, Sestry pracujúce v kardiológii, Srdcové zlyhávanie, Transplantácia srdca a pľúc.

Pracovné skupiny SKS v kooperácii so SASA a SHS – založenou roku 1997 – ktorá sa vyprofilovala z PS SKS pre hypertenziu (založená bola v roku 1993), pokrývajú celú problematiku kardiovaskulárnej medicíny.

Od roku 1993 SKS organizuje populárny cyklus s dobrou účasťou „Stretnutia odborníkov“, ktorý od februára 2002 pokračuje v dvojročných intervaloch pod názvom „Tatranské kardiologické dni“ za účasti zahraničných prednášateľov. V 90. rokoch SKS organizovala aj mnohé významné medzinárodné podujatia: 13. Európsku konferenciu spoločnosti neinvazívnej kardiológie (1995); Kardiovaskulárne sympózium v spolupráci s americkými a rakúskymi kardiológmi (1994); 24. a 41. Medzinárodný elektrokardiologický kongres (1997, 2004); medzinárodné kurzy v spolupráci s ESC o katétrovej ablácii arytmií (1997) a o ischémii myokardu a srdcovom zlyhaní (1998); ako aj mítingy Alpsko-Adriatickej kardiologickej asociácie: 6. stretnutie (1998), 13. stretnutie (2005), 20. stretnutie (2012). Štvrťstoročnú tradíciu má cyklus prednášok zahraničných odborníkov o transplantácii srdca a pľúc. V Bratislave prednášali Ch. Barnard (1995), E. Braunwald (2004). Prvého vyznamenala Univerzita Komenského Zlatou medailou, druhého titulom doctor honoris causa a Slovenská kardiologická spoločnosť čestným členstvom.

Do histórie SKS sa natrvalo zapísali mnohé osobnosti, ktoré významne prispeli k budovaniu a rozvoju kardiovaskulárnej medicíny na Slovensku, či už pracovali na univerzitách, vedecko-výskumných ústavoch, alebo v nemocniciach a ostatných zdravotníckych zariadeniach. Treba mať na pamäti, že pri premenlivých, nie vždy priaznivých spoločenských pomeroch vytvorili dielo, na ktoré môžeme byť oprávnene hrdí a ktoré je trvalým zdrojom poučenia a inšpirácie. Ich celoživotnej práci je venovaná knižná publikácia Slovenská kardiológia 1919 – 2015.

Igor Riečanský, Róbert Hatala

Slovenská spoločnosť klinickej biochémie (SSKB)

Slovak Society of clinical biochemistry

SSKB je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 25

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: (2019 – 2022) predsedníčka MUDr. Hedviga Pivovarníková (Prešov), podpredseda prof. MUDr. Oliver Rácz, CSc. (Košice), vedecký sekretár Ing. Vladimír Heriban, PhD, MBA, MSc. (Bratislava)

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: IFCC (od 1971), Sekcia pre Aterosklerózu SSKB je členom Medzinárodnej spoločnosti pre aterosklerózu (IAS – International Atherosclerosis Society Houston, USA)
Vlastné odborné časopisy: Biochemia clinica bohemoslovaca (od 1972, spoločne s ČSKB), časopis Sekcie pre aterosklerózu Ateroskleróza (od 1997)
Vlastné pocty a ceny: Cena profesora Ivana Pecháňa (od 1992)

Z histórie odbornej spoločnosti

Za začiatok písania histórie odbornej spoločnosti klinickej biochémie na Slovensku možno považovať dátum 12.jún 1958, kedy predsedníctvo ČSLS J. E. Purkyně schválilo vytvorenie Československej sekcie klinickej chémie, ktorá sa roku 1961 premenovala na Československú spoločnosť klinickej biochémie (Č-SSKB). Prvým predsedom sekcie klinickej chémie sa stal prof. MUDr. Jaroslav Hořejší, DrSc., a prvým podpredsedom akad. MUDr. Teofil Rudolf Niederland, DrSc. Oboch tak možno považovať za zakladateľov česko-slovenskej, resp. českej a slovenskej klinickej biochémie.

Zakladatelia klinickej biochémie v Československu prof. Horejší a akad. Niederland (1958) povedali:

„Je potrebné, aby sa klinický biochemik stal spolupracovníkom a podľa potreby aj konziliárom klinika. Klinická biochémia musí zaistiť potrebné a rýchle informácie pre lekárov prvého kontaktu, aby bola dosiahnutá rýchla informácia k základnému diagnostickému rozhodovaniu“.

Prípravný výbor ustanovujúcej schôdze sa konal 9. 9. 1958, zúčastnilo sa ho 44 biochemikov z celého Československa. Ustanovujúca schôdza sa konala 10. októbra 1958 v posluchárni I. ústavu pre lekársku chémiu v Prahe. Prvá pracovná schôdza sa konala 16. januára 1959 v posluchárni Fyziologického ústavu Lekárskej fakulty v Brne. Na ďalšej pracovnej a plenárnej schôdzi dňa 20. marca 1959.na I. ústave lekárskej chémie v Prahe prebehli voľby – za predsedu bol zvolený prof. MUDr. J. Hořejší, prvým podpredsedom sa stal prof. T. R. Niederland, druhým podpredsedom prof. Kácl. Členom výboru zo Slovenska sa stal prim. MUDr. Z. Cicvárek z Trenčína.

Obaja nestori klinickej biochémie sa celoživotne snažili, aby nedochádzalo k izolácii biochémie v laboratórno-diagnostickej oblasti – aby mala klinická biochémia klinický rozmer nielen v zdravotníckych štruktúrach, ale aj vo vedeckom a pedagogickom systéme.

Vytvorením okresných odborných lekárskych spoločností, včítane spolkov, sa darilo zvyšovať odbornú úroveň klinických pracovníkov – lekárov i farmaceutov – neinštitucionálnym vzdelávaním ešte pred vznikom Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov.

18. decembra 1961 bola založená slovenská sekcia spoločnosti klinickej biochémie. Za prvého predsedu slovenskej sekcie bol zvolený T. R. Niederland, ďalšími členmi výboru sekcie boli J. Jacina, Z. Cicvárek, E. Bielik, J. Labus, A. Stančáková, E. Brixová, R. Dzúrik, V. Šimko, J. Matisko. Hneď od začiatku sa veľa úsilia venovalo vzdelávaniu členov spoločnosti a laborantov pracujúcich na oddeleniach klinickej biochémie. Nosnými témami boli polarografia, toxikológia, izotopová laboratórna technika, klinická enzymológia a imunoelektroforéza. Prvé biochemické dni (1960) v Prahe boli pripravované v spolupráci s Československou spoločnosťou chemickou pri ČSAV. V tom istom období sa začali organizovať aj konferencie biochemických laborantov. Prvým odborným podujatím na Slovensku boli Dni klinickej chémie (13. – 14. 11. 1962 v Novom Smokovci), prvý celoštátny zjazd klinickej chémie sa konal vo Vysokých Tatrách (1966). Celoštátne zjazdy sa pravidelne konali každý rok, buď v Čechách, alebo na Slovensku.

Dňa 24.apríla 1969 sa konala v posluchárni I. ústavu lékařské chemie v Prahe volebná plenárna schôdza a od tohoto dňa vznikli na základe federatívneho usporiadania ČSSR Česká společnost klinické biochemie (ČSKB) a Slovenská spoločnosť klinickej biochémie (SSKB). Povedľa oboch spoločností pôsobil i Federálny výbor Č-SSKB.

Federálny výbor Československej spoločnosti klinickej biochémie prvýkrát zasadal v Banskej Bystrici, za predsedu bol zvolený Z. Cicvárek (Trenčín), za podpredsedu J. Homolka (Praha), v druhej polovici volebného obdobia sa tieto funkcie vymenili. V prvej polovici volebného obdobia bola vedeckým sekretárom A. Fedorčáková (Bratislava), v druhej polovici R. Podivínsky (Olomouc).

Zakladajúcimi členmi SSKB boli spolu s akademikom T. R. Niederlandom najmä internisti – E. Bielik, Z. Cicvárek, F. Moščovič, A. Neuwirth, R. Müller, V. Okša, J. Janiš, E. Pozdechová, J. Lábus, J. Matisko a prví žiaci a spolupracovníci prvého ústavu pre všeobecnú a klinickú biochémiu LF UK v Bratislave – R. Dzúrik a A. Fedorčáková. Prvým predsedom SSKB sa stal Z. Cicvárek a vedeckým sekretárom R. Müller. Neskôr (ochorenie Z. Cicvárka) prebral funkciu predsedu T. R. Niederland. Členovia prvého výboru boli aj prví primári vtedajších centrálnych laboratórií (neskôr Oddelení klinickej biochémie) v Trenčíne, v Banskej Bystrici, Košiciach, Martine, Bratislave a ďalších mestách, aj internisti, ktorí atestovali aj v odbore klinickej biochémie. Títo sa okrem náročného budovania formujúcich sa oddelení klinickej biochémie významne podieľali v rámci okresných lekárskych odborných spoločností – spolkov – na vzdelávaní v biochémii a klinickej biochémii laborantov a kolegov klinikov, čím im predstavovali nový medicínsky odbor klinická biochémia.

Významnou udalosťou, na ktorej príprave sa podieľal Federálny výbor Č-SSKB, bolo usporiadanie prvého spoločného kongresu klinickej biochémie v Prahe pod názvom Congressus biochimiae clinicae Pragensis cum participatione internationali (14. – 18. 9. 1971). Prezidentom kongresu bol prof. Homolka, viceprezidentom prim. Cicvárek. V tomto roku bola spoločnosť prijatá aj za člena IFCC.

Obr 1. II. kongres klinickej biochémie v Bratislave (1975). Zľava Matejíček, Niederland, Müller, Čatár, Hořejší.

V ďalších rokoch pokračovala tradícia organizovania spoločných celoštátnych zjazdov klinickej biochémie, striedavo v Čechách a na Slovensku (obr. 1).

Akceptáciou práce výborov klinickej biochémie bol vznik národných koncepcií klinickej biochémie a ich akceptácia (Vestník MZ SSR č. 1 – 2, 1973, s. 14 – 22).

Spolu s českými kolegami sa organizovali striedavo Celoštátne dni klinickej biochémie, neskôr zjazdy. Potreba vzdelávania a biochemických a hematologických laborantov viedla súbežne k vzniku Komisie biochemických laborantov pri Slovenskej biochemickej spoločnosti a Subkatedry laborantov pri Katedre klinickej biochémie – pri Inštitúte pre vzdelávanie lekárov a farmaceutov v Bratislave vedenej doc. MUDr. R. Dzúrikom, CSc. Pracovné schôdze Komisie stredných zdravotníckych pracovníkov – biochemických laborantov (neskôr Biolab) sa konali striedavo v Čechách a na Slovensku v spolupráci s národnými spoločnosťami klinickej biochémie.

Prvými analytickými pracovníkmi s vysokoškolským vzdelaním – nelekármi na oddeleniach klinickej biochémie boli magistri farmácie, neskôr inžinieri chémie a absolventi prírodovedeckých fakúlt (analytici, biochemici). Ich postgraduálne vzdelávanie v klinickej biochémii prebrala Sekcia pre klinicko-biochemickú analytiku a techniku pri SSKB. Prvým predsedom bol RNDr. Štefan Hajzer a organizačným sekretárom Ing. Juraj Volmut, CSc.

R. 1985 Federálny výbor spoločnosti klinickej biochémie rozhodol pre potreby neinštitucionálneho vzdelávania a prezentovania sa mladých biochemikov usporiadať I. dni mladých klinických biochemikov (Hradec Králové, 1986). Koordinátorom bol prim. MUDr. Vladimír Palička, CSc.

Spolupráca v spoločnosti klinickej biochémie prebiehala vo viacerých rovinách:

1. Československá spoločnosť biochemická pri ČSAV a Slovenská biochemická spoločnosť SAV v problematike genetického skríningu aj problematike klinickej biochémie. Na podujatiach, ktoré boli po roku 1966 organizované spoluzakladateľmi a žiakmi akademika T.R. Niederlanda – prof. Mézešom, Turským a Pecháňom zazneli odborné prezentácie a vyžiadané prednášky.
2. Iné lekárske odborné spoločnosti hlavne po roku 1981 na spoločne organizovaných akciách – internistických, diabetologických, nefrologických, genetických, onkologických, endokrinologických, a i.
3. Na medzinárodnej úrovni so stálou Komisiou spolupráce v zdravotníctve, vtedy pri Rade vzájomnej hospodárskej pomoci (RVHP), s riešením problematiky laboratórnej diagnostiky, unifikácie metód a prostriedkov klinickej laboratórnej diagnostiky, ale od roku 1985 i na báze bilaterálnej spolupráce.

Významným počinom odbornej biochemickej spoločnosti (v spolupráci s českou spoločnosťou) bolo od roku 1972 vydávanie spoločného časopisu – Biochemia clinica bohemoslovaca – vydávaného na Slovensku do roku 1975 v Trenčíne, potom už v Nitre. O vydávanie časopisu sa najviac okrem J. Hořejšího, Z. Cicvárka, T. R. Niederlanda a E. Bielika zaslúžil prim. MUDr. Vojtech Okša, CSc. (Nitra), ktorý bol od r. 1975 odborným redaktorom. Vedúcim redaktorom bol akademik T. R. Niederland (Valovičová, 2018). V redakčnej rade časopisu pracovali členovia SSKB MUDr. Emil Bielik, doc. MUDr. Eva Valovičová, CSc., doc. MUDr. RNDr. Rudolf Pullmann, CSc., Ing. Juraj.Volmut, CSc., MUDr. Jozef Janiš, MUDr. Romulus Müller, Ing. Pavel Blažíček, doc. MUDr. Eva Slugeňová, CSc., MUDr. F. Szabó. Časopis počas svojej existencie významne prispel k formovaniu relatívne mladého medicínskeho odboru klinickej biochémie, vzdelávaniu pracovníkov všetkých kategórií pracujúcich v tomto odbore, prinášal nové postupy v biochemickej analytike, klinickej interpretácii výsledkov, v organizácii laboratórnej práce a pod. Posledným číslom 5 – 6/1992 bolo po 21. ročníkoch pre nedostatok finančných zdrojov vydávanie časopisu na Slovensku ukončené a pokračovateľom časopisu sa stal časopis Klinická biochemie a metabolismus, vydávaný Českou spoločnosťou klinickej biochémie, čo však už bolo po rozdelení bývalej Českej a Slovenskej federatívnej republiky v roku 1993.

Nosnými problémami, ktoré riešila Slovenská spoločnosť klinickej biochémie, boli v decéniu 1970 – 1980 najmä:

- Vytvorenie Koncepcie klinickej biochémie v roku 1973.
- Budovanie a riadenie Oddelení klinickej biochémie v okresných a krajských ústavoch národného zdravia, v jednotlivých nemocniciach, poliklinikách, odborných liečebných ústavoch a špecializovaných zariadeniach – materiálno-prístrojové vybavenie, diagnostický sortiment a metodológia vyšetrovacích metód, vzdelávanie odborných pracovníkov.
- Vytváranie kontaktov a spolupráce s miestnymi klinickými partnermi najmä na úrovniach miestnych spolkov lekárov.
- Úzka spolupráca medzi národnými odbornými klinicko-biochemickými spoločnosťami – českou a slovenskou, v oblasti klinickobiochemickej analytiky a interpretačnej úrovni (validita).
- Spoluúčasť na systémovom prístupe k výskumu v odbore v rámci Odborového plánu lekárskeho a farmaceutického výskumu Ministerstva zdravotníctva SSR.
- Vývoj nových vyšetrovacích metód v spolupráci s národnými podnikmi Lachemou, Imunou, Sevacom a i.
- Založenie časopisu Biochemia clinica bohemoslovaca (1972) a jeho ďalšie vydávanie.

- Založenie Komisie biochemických laborantov a spolupráca s ňou.
- Založenie Sekcie pre klinicko-biochemickú analytiku a techniku a trvalá spolupráca s ňou.

Orgány Slovenskej spoločnosti klinickej biochémie: predsedami SSKB boli (1970 – 1972) prim. MUDr. Zdenko Cicvárek (Trenčín), (1973 – 1981) prof. MUDr. Teofil R. Niederland (Bratislava), vedeckým sekretárom (1970 – 1980) bol prim. MUDr. Romulus Müller (Topoľčany).

V období 1980 – 1990 pribudli nové témy, ktoré riešili výbory a aktívni členovia SSKB:

- Nové vyšetrovacie metódy, prístrojová a začiatky používania počítačovej techniky.
- Štandardizácia a unifikácia metód, systém vnútornej a vonkajšej analytickej kontroly, uvádzanie do praxe unifikácie jednotiek podľa sústavy SI v spolupráci s Centrom analytickej externej kontroly Nitra a hlavným odborníkom pre klinickú biochémiu prim. MUDr. Jozefom Janišom (Bratislava-Bezručova).
- Zosúladenie a zabezpečenie rozvoja analytickej a lekárskej činnosti odboru – inovácie v postgraduálnom vzdelávaní lekárov i nelekárskych pracovníkov v odbore klinická biochémia.
- Zlepšovanie medziodborovej tímovej spolupráce v rámci odborných lekárskych spoločností.
- Rajonizácia špeciálnych vyšetrení (včítane imunológie a farmakológie – v zmysle koncepcií odborov imunológie a farmakológie).
- Zapojenie sa do výskumných tém v rámci OPLaFV MZ-HOK 28-KB : Referenčné hodnoty, Štandardizácia a unifikácia metód, Vývoj nových vyšetrovacích metód a Hodnotenie medicínskej užitočnosti metód.
- Spolupráca v členských štátoch RVHP aj v rámci bilaterálnych kontaktov národných spoločností (v októbri 1987 – 3. česko-slovenské sympózium o klinickej biochémii v socialistických štátoch v Piešťanoch, organizované SSKB).
- Príprava inovácie koncepcie KB.

Orgány Slovenskej spoločnosti klinickej biochémie: (1981 – 1990) predsedníčka doc. MUDr. Eva Valovičová, CSc., (Bratislava), podpredseda: doc. MUDr. RNDr. Rudolf Pullmann, CSc. (Martin), vedeckí sekretári MUDr. Romulus Müller (Topoľčany), prim. MUDr. RNDr. Gustáv Kováč, CSc., (Bratislava).

V období po revolúcii roku 1989 a po zmene štátnosti roku 1993 nastali zmeny, ktoré viedli k deštrukturalizácii zdravotníctva. Prejavilo sa to aj v odbore klinická biochémia a aj v činnosti Slovenskej spoločnosti klinickej biochémie. V tomto období zaniklo aj vydávanie časopisu Biochemia clinica bohemoslovaca (1992) a uskutočnil sa posledný (XXII.) spoločný zjazd SSKB a ČSKB v Košiciach. Pred Slovenskou spoločnosťou klinickej biochémie stáli v podmienkach novovytvorenej samostatnosti SR mnohé nové úlohy a výzvy.

Dňa 19. júna 1990 zasadali v Jestřábí na Lipne výbory českej a slovenskej spoločnosti klinickej biochémie. Dohodlo sa, že Federálny výbor budú i naďalej tvoriť predsedovia, vedeckí sekretári a prví a druhí podpredsedovia oboch spoločností, ako to bolo zaužívané od roku 1969 – vzniku oboch národných spoločností a ich predsedovia sa budú striedať vždy po 2 rokoch. V období 1990 – 1991 to bol doc. MUDr. V. Palička, CSc., v období 1992 – 1993 doc. MUDr. RNDr. R. Pullmann, CSc. Zasadnutia sa striedali v oboch republikách. V roku 1991 sa uskutočnili Dni mladých klinických biochemikov v Havlíčkovom Brode, roku 1992 federálny zjazd na Slovensku v Košiciach a Biolab v Bratislave.

V období 1990 – 2000 sa SSKB zaoberala najmä problematikou:

- Transformačné zmeny v zdravotníctve, dopady na nemocnice, vznik nových právnych subjektov, dekompozícia okresných a krajských ústavov národného zdravia (OÚNZ, KÚNZ), vznik laboratórií v poliklinikách, vznik stavovských komôr, vznik zdravotného poistenia od roku 1993 (SLK, sekcia pre klinickú biochémiu, neskôr laboratórne zložky, SK VV ZP, neskôr IZP.
- Vznik nových sekcií v rámci SSKB.
- Vznik metabolických ambulancií v rámci klinickej biochémie.
- Zapojenie sa do medzinárodnej spolupráce (IFCC – národní reprezentanti SSKB).
- Vznik nových spoločností, vendorov, odchody kvalifikovaných odborníkov z laboratórií do týchto spoločností.
- Zabezpečenie kvality v klinických laboratóriách, systémy internej kontroly kvality a externého hodnotenia kvality, certifikácia a akreditácia pracovísk, metrologický poriadok, správna laboratórna prax.
- Rozvoj informačných technológií (PC 286 až Pentium, výkazníctvo pre poisťovne), laboratórne informačné systémy.
- Oceňovanie a náklady zdravotníckych výkonov, tzv. bodovník – „nemecký“, nízke hodnoty pre výkony SVaLZ, novelizácia bodového sadzobníka výkonov (1992 – 1996), za klinickú biochémiu boli hlavnými koordinátormi Ing. J. Balla a Doc. MUDr. et RNDr. G. Kováč, CSc.
- Po 22 rokoch novelizovaná a schválená MZ SR Koncepcia odboru klinickej biochémie (Vestník MZ SR, 1996, čiastka 14-15), i keď už v období jej prípravy bolo viacej názorových prúdov a názorové rozdiely pretrvávali aj po jej prijatí („lekársky“ a „analytický“ pohľad).

- Spracovanie štandardných diagnostických postupov pod egidou MZ SR, za klinickú biochémiu boli hlavným koordinátorom G. Kováč.
- Na základe nariadenia MZ SR z 15. 2. 1996 boli po novom územno- správnom členení hlavným odborníkom menovaní okresní a krajskí odborníci, začali sa pravidelne konať krajské a okresné semináre SSKB.
- Návrhy postgraduálneho vzdelávania VŠ vzdelaných zdravotníckych pracovníkov (VZZP, teraz laboratórnych diagnostikov) pracujúcich v odboroch laboratórnej diagnostiky, ako i lekár-klinický biochemik, kreovanie kategórie diplomovaný medicínsko- technický laborant, zmeny vo vzdelávaní – IVZ, SPAM.
- Vypracovanie normatívov personálneho a prístrojového vybavenia jednotlivých typov OKB.
- Úvahy o získaní právnej subjektivity SSKB.
- Ku koncu decénia začiatok postupného formovania laboratórnej medicíny (obdobný proces prebiehal i na medzinárodnej úrovni – IFCC sa rozšíril aj o laboratórnu medicínu ako integrálnu súčasť jednotnej spoločnosti, v Európe vznik EFLM až v ďalšom decéniu), kým na domácej scéne vyústil proces povedľa existencie SSKB do vzniku samostatnej Slovenskej spoločnosti laboratórnej medicíny (SSLM) roku 2002. Prostredníctvom jednotlivcov, ktorí boli členmi oboch spoločností, sa zabezpečovala väčšia či menšia prepojenosť oboch odborných spoločností alebo skôr koexistencia.

V rámci SSKB vznikli v priebehu tohto obdobia viaceré odborné sekcie SSKB – Sekcia pre lekársku činnosť – predsedovia MUDr. Anna Stecová, CSc., MUDr. Peter Sečník (1992), Sekcia pre klinicko-biochemickú analytiku a techniku SSKB – predsedovia Ing. Juraj Volmut, CSc., Ing. Vladimír Kohút, Ing. Weinbergerová, Sekcia pre aterosklerózu pri SSKB od 1994, predseda prim. MUDr. Jozef Turay, Sekcia dedičných metabolických porúch SSKB, od 1998, predsedkyňa prim. MUDr. Darina Behúlová, PhD., MHA.

Zvýšené úsilie prinieslo mnohé pozitívne výsledky – v dvojročných intervaloch sa začali od roku 1994 usporadúvať v párnych rokoch zjazdy SSKB. Prvých šesť zjazdov SSKB sa konalo v Ľubovnianskych kúpeľoch, koordinátorom bol prim. MUDr. Ivan Ochodničan (Stará Ľubovňa). V nepárnych rokoch sa od roku 1995 začali organizovať konferencie s medzinárodnou účasťou Labkvalita, spočiatku zamerané na aktuálne témy kvality a ekonomiky klinicko-biochemickej diagnostiky, neskôr rozšírené na komplexnú problematiku klinickej biochémie a laboratórnej medicíny (organizácia laboratórnej medicíny, integrácia a konsolidácia v medicínskych laboratóriách, akreditácia, certifikácia SLP v klinickom laboratóriu, kontinuálne vzdelávanie v laboratórnej medicíne, štatistické metódy v laboratórnej medicíne,

interná kontrola kvality a externé hodnotenie kvality, validácia a verifikácia analytických metód, chemické interferencie a špecificita metód, nadväznosť merania a neistoty v klinickej biochémii, komutabilita a matrix efekty v kontrolných materiáloch, ekonomické prostredie v klinickom laboratóriu, logistika a ekonomika diagnostických procesov, finančný manažment v laboratórnej medicíne, náklady a výkony v klinických laboratóriách, metódy oceňovania laboratórnych výkonov, informačné technológie v medicíne LIS a NIS, PCR a revolúcia v laboratórnej diagnostike, štandardizácia v klinickej mikrobiológii, bioetika a kríza moderného vedeckého poznania). Na Labkvalite prednášali vybraní odborníci z klinickej biochémie a ostatných odborov laboratórnej medicíny nielen z domova, ale aj z USA, Kanady, západnej Európy, Izraela, Ruska, škandinávskych a balkánskych krajín. V roku 1995 sa Labkvality zúčastnila aj Komisia IFCC pre laboratórny manažment (IFCC C-LM), ktorá počas pobytu na Slovensku vypracovala a publikovala IFCC správu pod názvom *Field Study of Laboratory Organization and Managment in Slovakia*. Prvé dve Labkvality sa konali v Poprade, tretia v roku 1999 na Štrbskom Plese, v roku 2003 v Košiciach, v roku 2005 v spolupráci so Slovenskou spoločnosťou laboratórnej medicíny v Bratislave, ďalšie v Sielnici, Novom Smokovci a Liptovskom Jáne. Hlavnými koordinátormi boli Ing. Ján Balla (Prešov) a RNDr. Mária Kačániová (Poprad), neskôr aj RNDr. Katarína Lepejová (Košice) a RNDr. Marko Kapalla. V období 1995 – 2001 vydávala Labkvalita vlastný zborník abstraktov, od r. 2003 vychádzali abstrakty a in extenso práce v novo založenom časopise Laboratórna diagnostika, ktorého zakladateľom a hlavným redaktorom (1995 – 2000) bol Ing. Pavel Blažíček, CSc., vtedajší podpredseda SSKB. Neskôr (2001 – 2006) sa editorom Laboratórnej diagnostiky stal Ing. Ján Balla a po ňom (2007 – dodnes) prof. MUDr. Oliver Rácz, CSc.

Veľmi významné aktivity v rámci SSKB začala vyvíjať Sekcia pre aterosklerózu pri SSKB, ktorú v roku 1993 založil prim. MUDr. Jozef Turay zo Zvolena. Sekcia bola schválená ako člen SLS na zasadaní predsedníctva SLS. 21. 12. 1994. V roku 1995 bola prijatá Sekcia pre Aterosklerózu SSKB do Medzinárodnej spoločnosti pre aterosklerózu (IAS – International Atherosclerosis Society Houston, USA), jej vstup obhájil prim. MUDr. J. Turay. Pri vstupe do IAS mala Sekcia 52 členov, v krátkom časovom horizonte mala viac ako 150 členov. Sekcia hneď o začiatku bola veľmi aktívna, každoročne od roku 1993 (celkom 20-krát) organizovala vo Zvolene sympózia pod názvom Ateroskleróza a dyslipoproteinémie . V roku 1994 vydala Sekcia stanovisko pre Slovensko k II. Správe panelu expertov USA. V roku 1997 začal vychádzať časopis Sekcie pre aterosklerózu pod názvom Ateroskleróza (vychádza dodnes v jeho 23. ročníku). V rokoch 1996 – 1997 prebiehalo Mapovanie Slovenska z pohľadu prevalencie lipidových rizikových faktorov aterosklerózy, odborným garantom bola Sekcia pre aterosklerózu SSKB a Sekcia zdravotníckej starostlivosti

MZ SR. V novembri 1998 sa Sekcia zúčastnila na tvorbe prvého slovenského lipidového konsenzu. Sekcia pre aterosklerózu SSKB usporiadala 9 medzinárodných kurzov o ateroskleróze za účasti špičkových domácich i zahraničných odborníkov v oblasti aterosklerózy, prvý z nich v roku 2000 v Modre, potom v Bratislave, B. Bystrici, Košiciach a opakovane v Rajeckých Tepliciach. Kurzy viedol a záverečné testy zostavoval a vyhodnocoval doc. MUDr. Jozef Kollár, DrSc. Okrem toho Sekcia zorganizovala päť medzinárodných sympózií o ateroskleróze, prvé roku 1997 v Bratislave, ostatné roku 2016 v Košiciach v spolupráci s pediatrickou spoločnosťou. Tu bola do života uvedená významná publikácia doc. Kollára: Aterotrombóza-patofyziológia a epidemiológia. Za predsedov Sekcie boli postupne zvolení MUDr. Jozef Turay, MUDr. Angela Molčányiová, PhD., doc. MUDr. J. Kollár DrSc., prof. MUDr. I. Šusterová, PhD., súčasná predsedníčka Sekcie. Vedeckým sekretárom je aktuálne MUDr. A. Molčányiová, PhD.

Významné aktivity vykazuje až do súčasnosti Sekcia dedičných metabolických porúch (DMP) pri SSKB, schválená Výborom SSKB v roku 1998, jej dlhoročnou predsedníčkou je MUDr. Darina Behúlová, PhD., MHA. Ešte pred formálnym vznikom sa z iniciatívy klinických biochemikov v spolupráci s pediatrami organizovali od roku 1995 v Detskej fakultnej nemocnici v Bratislave (dnes Národný ústav detských chorôb) edukačné kolokviá na rôzne metabolické témy (prvé na tému homocystinúria, ďalšie na témy galaktozémia, poruchy cyklu močoviny, poruchy biosyntézy cholesterolu, poruchy beta-oxidácie mastných kyselín, DMP u dospelých, a i.). V roku 2018 to bolo v poradí už 23. kolokvium, ktoré sa uskutočnilo 27. 11. 2018 na tému: Geneticky podmienené hypoglykémie. Od roku 1996 sú organizované každoročné metabolické dni o DMP striedavo na Slovensku a v Čechách, v máji 2019 to budú v Olomouci už 34. metabolické dni, na ktorých sa pravidelne zúčastňujú členovia SSKB.

Pracovníci Sekcie DMP sa zúčastňovali každoročných výročných konferencii SSIEM (Society for the Study of Inborn Errors of Metabolism). Oddelenie laboratórnej medicíny, ktoré zabezpečovalo diagnostiku dedičných metabolických porúch, sa zúčastňovalo na externom hodnotení kvality. Medzinárodná organizácia ERNDIM – poskytuje externé hodnotenie kvality (EQA) biochemickej diagnostiky DMP. Spôsobilosť biochemicko-genetického laboratória detegovať a monitorovať pacientov s týmito ochoreniami komplexne overuje najobťažnejšia schéma ERNDIM – Diagnostic Proficiency Testing (DPT). Oddelenie laboratórnej medicíny pod vedením D. Behúlovej, ktorá je zároveň garantom tohto kontrolného systému, dosahuje pri detekcii DMP v rámci selektívneho skríningu európsku úroveň.

V 80. – 90. rokoch minulého storočia MZ vymenovalo niekoľko špecializovaných pracovných skupín a komisií zameraných na rozvoj a zlepšovanie laboratórnej diagnostiky. SSKB roku 1986 zriadila Komisiu pre štandardizáciu a unifikáciu v klinickej biochémii, ktorá dlhodobo pomáhala pri harmonizácii a unifikácii laboratórnych metód v klinickej biochémii v Československu. Komisia úzko spolupracovala s českými kolegami čoho výsledkom bola spoločná publikácia vydaná v roku 1992 v Avicene pod názvom Doporučené metody v klinické biochemii. Predsedom komisie bol Ing. Ján Balla, iniciatívne a aktívne spolupracovali najmä RNDr. Štefan Hajzer, Ing. Ladislav Cebecauer, CSc., Ing. Juraj Volmut, CSc., Ing. Eva Hlavatá, RNDr. Ľubomír Špaček, Ing.Vladimír Kohút, RNDr. Margita Zacharová, Ing. Eva Kosková, RNDr. Katarína Rozická, RNDr. Helena Volárová, Ing. Katarína Schmidtová, Ing. Michal Farkaš a ďalší. V rámci riadenia kvality a propagácie stratégií na zlepšenie kvality klinickej laboratórnej výkonnosti bola r. 1992 ustanovená aj Komisia pre racionalizáciu a kontrolu kvality v klinickej biochémii. V období 1996 – 2000 komisia pod vedením Ing. J. Ballu, MUDr. J. Lepeja a RNDr. A. Keleovej a v spolupráci so stovkou odborníkov zo všetkých odborov laboratórnej medicíny na Slovensku vyvinula systém Slovenskej nomenklatúry v klinickej biochémii a laboratórnej medicíne – SNOLAMED, ktorý bol neskôr implementovaný do systému DRG v Slovenskej republike a stal sa základom Katalógu zdravotných výkonov, dnes Zoznamu zdravotných výkonov.

V novembri roku 1994 – začal vychádzať časopis Diagnóza, vedúcim odborným redaktorom sa stal prim. MUDr. RNDr. Gustáv Kováč, CSc. (Bratislava), ako časopis pre spoluprácu klinických a paraklinických odborov (roku 1994 vyšli dve čísla). Vznik časopisu bol sčasti motivovaný zánikom časopisu Clinica Biochemica Bohemoslovaca. Časopis oslovil širší okruh medicínskych odborností (najmä internistických). Od č. 3/1995 vychádzal v spolupráci so Slovenskou spoločnosťou klinickej biochémie a Slovenskou internistickou spoločnosťou, od č. 1/1996 – niesol v podtitule rozšírený názov ako časopis pre spoluprácu a rozvoj klinickej a laboratórnej medicíny. Časopis vychádzal do č. 1/2002.

Prim. G. Kováč začal v tomto období organizovať medzinárodné sympóziá pod názvom LABMED, prvé tri v rokoch 1997, 1998, 1999 a spoločné sympózium spolu s Labkvalitou roku 2005 boli aj so spoluúčasťou SSKB, neskôr bez nej, resp. od r. 2003 už pod hlavičkou SSLM. Tieto sympóziá prinášali iné, nové pohľady na klinickú biochémiu, zamerané skôr na organizáciu práce v klinických laboratóriách, manažment, akreditácie, transformáciu zdravotníctva a neskôr aj otázky týkajúce sa integrácie jednotlivých laboratórnych odborov.

Významne sa rozšírili možnosti medzinárodnej spolupráce v rámci IFCC, kde SSKB mala svojho národného reprezentanta (prim. MUDr. Juraj Vavrík zo Žiliny), širšie možnosti vycestovania i na zahraničné kongresy a konferencie (najmä EuroMedLab, Worldlab), na ktorých sa v deväťdesiatich rokoch zúčastnili s aktívnymi účasťami i mnohí slovenskí klinickí biochemici. Významne sa rozšírili i sympóziá organizované pod záštitou medzinárodných spoločností s prístrojovou technikou a diagnostikami, ktoré prenikli i na slovenský zdravotnícky trh.

Hlavné témy SSKB v novom tisícročí (2001 – 2010):

- Automatizácia, integrácia laboratórnej diagnostiky („core lab“), konsolidácia (začiatky robotizácie – s pokračovaním v ďalšom období).
- Rozvoj informatizácie, EAN kódy, LIS, zapojenie do NIS (celoštátny elektronický systém ešte v tomto období nebol, až neskôr v ďalšom desaťročí).
- Postavenie klinickej biochémie (a iných odborov) v rámci integrácie laboratórnej diagnostiky.
- V roku 2002 registrácia Slovenskej spoločnosti laboratórnej medicíny, ktorej sa podarilo vytvoriť vlastný odbor s vlastným hlavným odborníkom a vlastnou koncepciu cez MZ SR. Ako pridružený člen SLS, v mnohých otázkach kooperuje s odborom klinická biochémia a SSKB.
- Prudký rozvoj medicínskych odborov a potreba ich diagnostického pendantu, toxikológia, hladiny liečiv – interdisciplinárne aspekty, genetika.
- Vstup SR do EÚ v roku 2004, do NATO – harmonizácia vzdelávania, EUMS a EC4, a i., harmonizácia systémov kvality a akreditácií, profesijná harmonizácia – voľný pohyb osôb,
- Reformné zákony zdravotníctve a ich vplyv na zdravotníctvo a odbor klinickej biochémie po roku 2005.
- Vznik sietí poskytovateľov laboratórnych služieb a ich centralizácia, predtým odštátnenie laboratórií, resp. vznik privatizovaných laboratórií.
- Ekonomika, logistika laboratórnych služieb, prechod na euro.
- Nariadenia o odbornej spôsobilosti – 2006, a ďalšie – ZP- laborant s VŠ vzdelaním, problematika postgraduálneho vzdelávania.
- Akcentovanie pregraduálneho vzdelávania v klinickej biochémii.
- Vstup SSKB do EFLM – vznik 2007 – European Federation of Clinical Chemistry and Laboratory Medicine.
- Slovenské externé hodnotenie kvality, medzilaboratórne porovnávania podľa ISO (17025, 15189). V roku 2003 z iniciatívy prof. Pullmanna a MUDr. Turaya vytvorený prvý cyklus Slovenskej externej kontroly kvality do ktorého sa zapojilo 154 OKB z vtedy existujúcich 178 OKB, výsledky prezentovali i medzinárodne.
- Skríningové programy – skríning hypercholesterolémie 40 ročných (2003), napojený na projekt MED PED, novorodenecký skríning.
- Propacientské prístupy – POCT diagnostika, personalizovaná medicína a laboratórna diagnostika.
- Rozvoj molekulovej biologickej diagnostiky, PCR, RT-PCR, DNA čipovou technológiou, a i.
- Národný register zdravotných výkonov v klinickej biochémii.
- Etické problémy v laboratórnej medicíne.
- Kritériá analytickej kvality, požiadavky na národné štandardy akosti v laboratórnej medicíne, nadväznosť meraní a neistoty v klinickej biochémii, komutabilita.
- Laboratórna medicína a zdravotné poisťovne, revízna činnosť, štatistika a výkazníctvo, inovácie formulárov pre ÚZIŠ, revízie „bodovníka“ a doplňovanie nových výkonov.

V tomto desaťročí sa uskutočnili v párnych rokoch (2002 – 2010) celoštátne zjazdy (kongresy) SSKB v poradí V. – IX. (dvakrát v Ľubovnianskych kúpeľoch a v Bratislave, jedenkrát v Košiciach). Sympóziá Labkvalita sa konali v nepárnych rokoch 2001 – 2009, v Poprade, Košiciach, Sielnici, Novom Smokovci. Koordinovali ich postupne Ing. Ján Balla, RNDr. Mária Kačániová, RNDr. Katarína Homzová-Lepejová. IX. pracovný deň Dyslipoproteinémia a ateroskleróza (2001) až XVIII. pracovný deň (2010) sa konal tradične vo Zvolene, pokračovali do XX. ročníka v r. 2012, koordinoval prim. MUDr. Jozef Turay.

V ostatnom decéniu (2011 – 2019) pribudli ďalšie nosné témy s problematikou:

- Prediktívna, preventívna a personalizovaná medicína a jej vplyv na klinicko-biochemickú diagnostiku.
- Vývoj nových markerov a ich diagnostickej a prognostickej validity pri rôznych typoch ochorení (kardiovaskulárnych, onkologických, neurologických, zápalových, a i.).
- Proteomika, genomika, metabolomika.
- Transplantačný program – požiadavky na laboratórne vyšetrenia.
- Reprodukčná medicína.
- Rozmach sieťových poskytovateľov laboratórnych služieb.
- Telemedicína.
- Elektronické zdravotníctvo (eZdravie od 2018) a jeho dopady na odbor klinická biochémia (modul eLab), systém LOINC.
- Štandardné diagnostické a terapeutické postupy – pod egidou MZ SR, aktuálne prebiehajúci projekt.

V tomto desaťročí sa uskutočnili v párnych rokoch (2012 – 2018) celoštátne zjazdy (kongresy) SSKB v poradí X. – XIII. (Banská Bystrica, Martin, Košice a Piešťany) – posledný z nich aj v spolupráci s SSLM. Prezidentami zjazdov boli aktuálni predsedovia SSKB a programový a organizačný výbor tvorili členovia výboru SSKB. Sympóziá Labkvalita pokračovali naďalej v nepárnych rokoch. V rokoch 2011 a 2012 sa vo Zvolene konali XIX. a posledné XX. pracovné dni Dyslipoproteinémia a ateroskleróza, koordinoval ich prim. MUDr. Jozef Turay.

K 20. 12. 2016 mala Slovenská spoločnosť klinickej biochémie 223 členov.

Cena profesora Ivana Pecháňa

Slovenská spoločnosť klinickej biochémie v spolupráci so spoločnosťou Roche začala významným osobnostiam v odbore udeľovať Cenu profesora Ivana Pecháňa, jej laureátmi od začiatku jej udeľovania boli (**2012**) MUDr. Emil **Bielik**, CSc., (**2014**) doc. MUDr. Eva **Valovičová**, CSc., (**2016**) prof. MUDr. Jozef **Čársky**, DrSc., (**2018**) prof. MUDr. RNDr. Rudolf **Pullmann**, PhD.

Predsedovia výboru SSKB: (1991 – 1994) doc. MUDr. RNDr. Rudolf Pullmann, CSc. (Martin), (1995 – 1998) prof. MUDr. Ivan Pecháň, DrSc. (Bratislava), (1999 – 2006) MUDr. Anna Stecová, CSc. (Bratislava), (2007 – 2014) MUDr. Katarína Daňová (Bratislava), (2015 – 2018) prof. MUDr. Oliver Rácz, CSc. (Košice), (2019 – 2022) MUDr. Hedviga Pivovarníková (Prešov) (obr. 4).

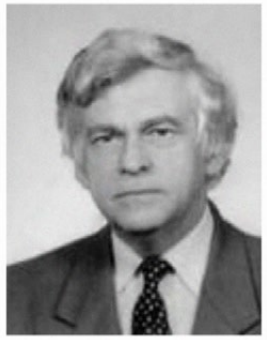

Obr. 2. Prof. MUDr. Ivan Pecháň, DrSc., je významnou osobnosťou slovenskej biochémie a klinickej biochémie, pedagóg, organizátor vedy a biomedicínskeho diania na Slovensku. Výsledkami svojej práce vytýčil smer rozvoja odboru.

Slovenská spoločnosť klinickej biochémie je v Medzinárodnej a regionálnej federácii klinickej chémie a laboratórnej medicíny zastúpená národným reprezentantom SSKB. V rokoch 1999-2006 túto funkciu vykonával MUDr. Juraj Vavrík (Žilina), od roku 2007 – dodnes Ing. Ján Balla (Prešov), ktorý bol osobne prítomný pri prijatí SSKB do IFCC na 15. Kongrese IFCC v novembri 1993 v Melbourne (Austrália). V posledných 20 rokoch v komisiách a pracovných skupinách IFCC participovali: MUDr. Juraj Vavrík (Komisia pre medicínu založenú na dôkazoch, C-EBLM), MUDr. Anna Stecová, CSc. (Komisia pre laboratórny manažment, C-CLM), Katarína Balúchová, PhD. (Komisia pre molekulárnu diagnostiku, C-MD), Ing. Ján Balla (Komisia pre POCT, C-POCT a Komisia pre skúšky spôsobilosti, C-PT), prof. MUDr. RNDr. Kováč, CSc., MBA (Komisia pre eLearning,

Obr. 3. Doc. Valovičová si preberá Cenu profesora Ivana Pecháňa, XI. zjazd SSKB, Martin 5. 10. 2014

Obr. 4. Výbor SSKB na LF UPJŠ Košice (30.4.2019). Zľava stojaci D. Magula, K. Lepejová, O. Rácz – podpredseda, J. Netriová, H. Pivovarníková – predsedníčka SSKB, V. Heriban – vedecký sekretár, zľava sediaci J. Balla, národný delegát pri IFCC a EFLM, M. Kačániová, E. Ďurovcová, členka dozornej rady B. Hvozdovičová

C-IeL a webináre), prof. MUDr. Oliver Rácz, CSc. (člen redakčnej rady Electronic Journal of IFCC, WG-eJIFCC), MUDr. Michal Cibulka, PhD. (Komisia pre molekulárnu diagnostiku, C-CMBC).

Hlavnými odborníkmi Ministerstva zdravotníctva SR pre odbor klinická biochémia boli počas celej histórie SSKB jej členovia prim. MUDr. Jozef Janiš, CSc., (Bratislava, do r. 1990), doc. MUDr. RNDr. Rudolf Pullmann, CSc. (Martin, do r. 1993), prim. MUDr. Jozef Turay (Zvolen, 1994 – 2005), prim. MUDr. Drahoslav Gábor (Banská Bystrica, 2005 – 2012), prof. MUDr. Stanislav Oravec, CSc. (Bratislava, od r. 2017).

Tieto stručné dejiny odbornej spoločnosti klinickej biochémie na Slovensku nemôžu v celom rozsahu poňať bohatosť a rozmanitosť všetkých aktivít spoločnosti. Na záver je vhodné si pripomenúť odkaz akad. T.R. Niederlanda:

„Často si myslíme, že naša životná cesta je určená výlučne našou vlastnou iniciatívou a snažením. Tieto faktory určite hrajú významnú úlohu. Nesmieme však zabudnúť, že zameranie nášho života je zväčša súhrnom mnohých vplyvov minulosti a prítomnosti. Zabúdame, že na týchto vplyvoch sa podieľajú tak postavy minulosti, ako aj tí, ktorí putujú spolu s nami. To všetko ovplyvňuje naše snahy a počínania. Preto nesmieme zabudnúť na ľudí, z ktorých myšlienok sme sa poučili, ako aj na našich spolupracovníkov, ktorí spolu s našimi žiakmi práve teraz dorastajú. Tí budú zárukou toho, že čoskoro od nás prevezmú to progresívne, čo sme do súčasnosti preniesli z našej tradície.“

Eva Valovičová

Slovenská spoločnosť klinickej farmakológie (SSKF)

Slovak Society of Clinical Pharmacology

SSKF je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 63

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady (2015 – 2019): prezident prof. MUDr. Glasa Jozef, CSc., PhD., viceprezidentka MUDr. Soboňová Klára, MUDr., PhD., vedecká sekretárka MUDr. Sekáčová Renáta, členovia výboru MUDr. Bitterová Andrea, MUDr. Fedelešová Viera, CSc., MUDr. Glasová Helena, PhD., MUDr. Janeková Etela, PhD., MUDr. Jurečková Katarína, MUDr. Krechňáková Anna, CSc., MUDr. Poizlová Anna, MUDr. Rác Marek, MUDr. Radváková Iveta, PhD., doc. MUDr. Sirotiaková Jana, PhD., MUDr. Szőkeová Alena, MUDr. Tisoňová Jana, PhD., prof. MUDr. Wawruch Martin, PhD., dozorná rada: doc. MUDr. Demitrovičová Andrea, PhD., MUDr. Horáková Magdaléna, MUDr. Javorová-Rihová Zuzana. Čestní členovia výboru: prof. MUDr. Kriška Milan, DrSc., čestný prezident spoločnosti, a prof. MUDr. Holomáň Jozef, CSc., čestný viceprezident

Webová stránka: www.klinickafarmakologia.sk

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: European Association of Clinical Pharmacology and Therapeutics (EACPT), SSKF je zakladajúcim členom EACPT (od roku 1995)
Vlastné odborné časopisy: česko-slovenský odborný časopis s Českou společností klinické farmakologie ČLS JEP *Klinická farmakologie a farmacie* (Klin. Farmakol. Farm., ISSN 1803-5353)
Vlastné pocty a ceny: udeľuje pocty SLS

Z histórie odbornej spoločnosti

Slovenská spoločnosť klinickej farmakológie, o. z. SLS (SSKF SLS), bola založená v roku 1990 v nadväznosti na početné predchádzajúce vedecké a odborné aktivity jej zakladajúcich osobností, vrátane založenia a presadenia lekárskeho odboru klinická farmakológia (KF) v rámci systému zdravotníctva a poskytovanej vysoko špecializovanej ambulantnej aj ústavnej zdravotnej starostlivosti v odbore pacientom na celom území Slovenska.

Medzi významné zakladajúce osobnosti odboru KF aj SSKF SLS patria akademik Teofil R. Niederland, prof. Jozef Holomáň, prof. Milan Kriška, prof. Rastislav Dzúrik, prim. DDr. Jozef Haľko, prim. Viera Fedelešová, prim. Anna Krechňáková, prim. Jana Sirotiaková. Medzi vedúce osobnosti ďalšej generácie klinických farmakológov na Slovensku patria prof. Jozef Glasa, prim. Klára Soboňová, prof. Martin Wawruch, prof. Viera Kristová, prim. Katarína Jurečková a MUDr. Helena Glasová.

Prvá koncepcia lekárskeho odboru KF bola prijatá Ministerstvom zdravotníctva SSR v roku 1979. Prvé výučbové pracovisko odboru KF založili v roku 1983 akademik Teofil R. Niederland a prof. Jozef Holomáň ako Kabinet klinickej farmakológie Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov v Bratislave. Dobudovaním a rozšírením tohto pracoviska a po viacerých organizačných zmenách vznikol napokon dnešný Ústav farmakológie a klinickej farmakológie Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave (SZU) s akreditáciou špecializačného štúdia v KF a s akreditáciou certifikačného štúdia v problematike klinického skúšania liekov a vo farmakoekonomike. V roku 1993 bola KF na Slovensku uznaná ako nadstavbový lekársky špecializačný odbor a v roku 2004 ako samostatný lekársky špecializačný odbor. Od roku 2007 má lekár – klinický farmakológ uznané preskripčné oprávnenie v rozsahu internistu.

SSKF SLS, jej členovia a vedúci predstavitelia sa od počiatku podieľali na koncepčnom budovaní a fungovaní lekárskeho odboru KF v systéme zdravotnej starostlivosti na Slovensku, vrátane vytvárania pracovísk odboru, predovšetkým vo fakultných (univerzitných) a regionálnych nemocniciach a v špecializovaných lôžkových ústavoch. Takýmito pracoviskami sú podľa platnej koncepcie odboru (z roku 2006) ambulancie KF, oddelenia KF a špeciálne laboratóriá KF, ktoré sa svojou činnosťou priamo podieľajú na poskytovaní ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti. Tieto pracoviská majú byť novšie aj povinnou súčasťou minimálnej siete zdravotníckych pracovísk v SR.

SSKF SLS úzko spolupracuje aj s akademickými pracoviskami odborov farmakológie, klinickej farmakológie a farmácie na Slovensku aj v zahraničí. SSKF SLS, ako organizačná zložka SLS, v okruhu svojej vedecko-odbornej pôsobnosti mnohostranne spolupracuje s príslušnými sekciami Ministerstva zdravotníctva SR (MZ SR). Podieľa sa prostredníctvom svojich zástupcov na koncepčnej a expertnej činnosti v poradných komisiách a iných orgánoch ministerstva. Navrhuje ministerstvu kandidáta na funkciu hlavného odborníka pre odbor KF a odborne podporuje jeho činnosť. Hlavný odborník riadi činnosť siete krajských odborníkov pre odbor KF na celom území SR. Pracovná skupina Katalógovej komisie MZ SR, tvorená členmi SSKF SLS, vypracovala v rokoch 2014 – 2019 nový katalóg výkonov odboru KF. V roku 2019 sa z expertov – členov SSKF sformovala pracovná skupina pre štandardné preventívne, diagnostické a terapeutické postupy v KF, ktorej práca má zásadnou mierou prispieť k dosiahnutiu žiaducej implementácie expertízy a špecializovaných odborných výkonov a postupov odboru KF v celom systéme zdravotnej starostlivosti na Slovensku.

Pod odbornou garanciou vedenia SSKF SLS sa v rokoch 2016 – 2019 realizoval unikátny multidisciplinárny vzdelávací projekt pre pacientov pod titulom „Lieky s rozumom“, vedený Asociáciou na ochranu práv pacientov v SR (AOPP). Prezident SSKF SLS je od roku 2017 aj zástupcom akademickej obce v celoštátnom kontinuálnom vzdelávacom projekte pre pacientov EUPATI.SK (slovenská sekcia Európskej akadémie pacientov o terapeutických inováciách).

Významným počinom pre ďalšie napredovanie odboru KF na Slovensku sú aktivity Ústavu farmakológie, neskôr Ústavu farmakológie a klinickej farmakológie Lekárskej fakulty Univerzity Komenského (LF UK) v Bratislave, ktorých výsledkom bola nielen úspešná implementácia výučby KF do pregraduálneho štúdia

všeobecného lekárstva a štúdia stomatológie, ale aj akreditácia doktorandského študijného programu v KF a neskôr získanie práva LF UK vykonávať habilitačné a inauguračné konania v tomto odbore.

V rokoch 1983 – 2004 fungovala v priestoroch dnešnej SZU v Bratislave na Kramároch Klinika farmakoterapie, ako vedúce klinické, vedecko-výskumné a výučbové pracovisko odboru KF na Slovensku. Po nekoncepčnom zrušení kliniky sa až dosiaľ nepodarilo vytvoriť jej primeranú náhradu. Na terajšej poliklinike SZU fungujú ambulancie KF a niektoré ďalšie špecializované ambulancie, ktoré nadviazali na odborné a vedecko-výskumné činnosti pôvodnej kliniky. Chýbanie špičkového pracoviska s funkciou národného centra odboru je možné považovať za koncepčne dlhodobo neprijateľný stav, a to aj vzhľadom na závažné medzinárodné záväzky Slovenskej republiky (SR). Jeho riešenie je predmetom dlhodobej, avšak doposiaľ neúspešnej snahy vedenia SSKF SLS.

Od roku 2015 je lekársky odbor KF oficiálne uznaný v členských štátoch Európskej únie a má vlastnú sekciu v rámci Európskej únie medicínskych špecialistov (UEMS, člena sekcie – zástupcu SSKF deleguje SLS na návrh SSKF). V roku 2019 za aktívnej účasti delegáta SSKF SLS vznikol pri UEMS Európsky výbor KF.

SSKF SLS aktívne spolupracuje s obdobnými vedecko-odbornými spoločnosťami v zahraničí, predovšetkým s Českou společností klinické farmakologie ČLS JEP. SSKF SLS je zakladajúcim členom Európskej asociácie klinickej farmakológie a terapie (EACPT; od roku 1995). Od roku 2019 má po prvý raz zastúpenie vo volenom 9-člennom Riadiacom výbore EACPT (MUDr. H. Glasová).

SSKF organizuje nasledovné pravidelné odborné podujatia:

- **Konferencia klinickej farmakológie** – každoročné celoštátne vedecko-odborné podujatie venované novým poznatkom odboru, aktuálnym poznatkom o vybraných skupinách liečiv, ako aj štandardom a inovatívnym postupom vo farmakoterapii, farmakoekonomike, konferencia sa usporadúva zvyčajne s medzinárodnou účasťou, súčasťou konferencie je už tradične osobitná sekcia s účasťou zástupcov organizácií pacientov; v roku 2019 sa uskutočňuje už 29. konferencia KF;
- **Česko-slovenská konferencia klinickej farmakológie** – bianuálne vedecko-odborné podujatie usporadúvané v spolupráci České společnosti klinické farmakologie ČLS JEP a SSKF SLS, striedavo v Českej a v Slovenskej republike, náplňou sú aktuálne poznatky odboru, výmena skúseností a informácií, v roku 2019 sa koná 8. čs. konferencia KF;
- **Odborný seminár Medicamenta nova** – každoročné odborné podujatie venované novinkám vo farmakoterapii, organizuje sa v spolupráci so Slovenskou farmakologickou spoločnosťou, o. z. SLS, a Ústavom farmakológie a klinickej farmakológie LF UK v Bratislave, v roku 2019 sa uskutočnil už 36. odborný seminár;
- **Workshop – Aktuality správnej klinickej praxe** – každoročné celoštátne odborné podujatie venované problematike klinického skúšania liečiv, organizuje sa v spolupráci s Ústavom farmakológie a klinickej farmakológie a Ústavom zdravotníckej etiky SZU a Ústavom medicínskej etiky a bioetiky n. f. v Bratislave, zvyčajne spolu s každoročným celoštátnym stretnutím etických komisií organizovaným pod záštitou Etickej komisie MZ SR, v roku 2019 sa uskutoční 11. workshop a 22. stretnutie etických komisií.

Jozef Glasa

Slovenská spoločnosť klinickej mikrobiológie (SSKM)

Slovak Society of Clinical Microbiology

SSSKM je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 28

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: predsedkyňa MUDr. Monika Czirfuszová, podpredsedníčka MUDr. M. Horniačková, PhD., MPH, vedecká sekretárka doc. RNDr. D. Staneková, CSc., členovia MUDr. R. Botek, RNDr. D. Lacková, PhD., doc. MUDr. A. Liptáková, PhD., MPH, prof. MUDr. A. Líšková, PhD., MUDr. E. Schréterová, PhD., doc. RNDr. L. Slobodníková, CSc., dozorná rada: MUDr. A. Purgelová, doc. MUDr. M. Nikš, CSc., prof. RNDr. F. Ondriska, PhD.

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: afiliovaná spoločnosť European Society of Clinical Microbiology and Infectious diseases (ESCMID)

Vlastné odborné časopisy: Epidemiologie, mikrobiologie, imunologie (do r. 1993 spoločný časopis); časopis Správy klinickej mikrobiológie, od 2001

Vlastné pocty a ceny: Reymanova medaila
Cena MES SLS za najlepšiu publikáciu

Z histórie odbornej spoločnosti

História Mikrobiologicko-epidemiologickej spoločnosti (MES SLS) 1949 – 2004, Sekcie klinickej mikrobiológie MES SLS 1991 – 2004 a Slovenskej spoločnosti klinickej mikrobiológie (SSKM SLS) 2004 – 2018

Lekárska mikrobiológia patrila, patrí a vďaka trvale prebiehajúcemu vývoju patogénnych mikroorganizmov bude pravdepodobne aj v budúcnosti patriť ku

významným odborom modernej medicíny. Korene dnešnej slovenskej mikrobiológie siahajú do obdobia po druhej svetovej vojne, kedy sa založili prvé vlastné organizačné štruktúry tohto odboru. V roku 1949 vznikol Spolek československých lékařů a ako jedna z jeho prvých sekcií bola založená Sekce československých mikrobiologů a epidemiologů. Vznikla v roku 1949 na popud prof. MUDr. Karola Rašku, ktorý sa zároveň stal prvým predsedom sekcie. K sekcii sa pripojili hygienici a až do roku 1955 spoločnosť pracovala pod názvom Sekce československých mikrobiologů, epidemiologů a hygieniků, kedy vznikla samostatná Sekce hygieniků.

V roku 1952 vznikla Sekcia epidemiológov a mikrobiológov – slovenská pobočka v Bratislave. Spomedzi jej zakladajúcich členov patrí prvý lekár habilitovaný pre odbor mikrobiológia doc. MUDr. Dionýz Blaškovič, ktorý bol od r. 1949 prvým prednostom Mikrobiologického ústavu na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského (LF UK) v Bratislave. Akademik Blaškovič v roku 1953 založil a ďalej po dlhú dobu neskôr viedol Virologický ústav SAV, pričom sa významne zapísal do histórie slovenskej virológie. Pri rozvoji slovenskej mikrobiológie plnili akademické pracoviská univerzít vždy kľúčovú úlohu. Činnosť odborných spoločností sa totiž tradične úzko spájala s pregraduálnou a postgraduálnou výučbou lekárskej mikrobiológie. Ústav mikrobiológie a epidemiológie, neskôr Katedru mikrobiológie a imunológie LF UK v Bratislave od roku 1961 až do roku 1990 nepretržite viedol akademik Ján Štefanovič. Pod jeho vedením sa katedra vedecky orientovala hlavne na vtedy novovznikajúci odbor imunológie. Akademik Štefanovič získal za rozvoj slovenskej imunológie rad významných ocenení, okrem iného v roku 2008 aj Rád Ľudovíta Štúra I. triedy. Napriek imunologickej orientácii ostal v pedagogickej činnosti vždy verný aj mikrobiológii a bratislavská katedra sa kontinuálne podieľala aj na rozvoji lekárskej mikrobiológie (Staršia, Kotulová, Buc, Nikš, Bušová a ďalší). Podobnú úlohu zohrávala aj košická Katedra mikrobiológie LF UPJŠ vedená prof. Dubayom, neskôr doc. Puzovou a prof. Siegfriedom. Od roku 1966 sa ku univerzitným pracoviskám pripojil aj Ústav mikrobiológie a imunológie JLF UK v Martine (Buranský, Nováková). Postgraduálna výučba lekárskej mikrobiológie sa tradične realizovala na dnešnej Slovenskej zdravotníckej univerzite (Kotulová, Majtán, Bopegamage). Základný a aplikovaný výskum na lekárskych fakultách v tomto období určoval vedeckú orientáciu mikrobiológie u nás, pričom práve z akademických pracovísk vzišiel rad odborníkov, ktorí sa neskôr významne podieľali na rozvoji slovenskej klinickej mikrobiológie v klinickej praxi a pri práci odborných spoločností mikrobiológov.

Hlavnou úlohou Sekcia epidemiológov a mikrobiológov bolo združovať množstvo nových pracovníkov, ktorí v tom čase nastupovali do rodiacich sa pracovísk, podporovať rozvoj ich vzdelávania v mikrobiológii a epidemiológii, ktoré sa začali formovať ako samostatné študijné a vedné odbory a prispieť tak k rozvoju vedy a praxe v oboch odboroch. V úzkej spolupráci s českými pracoviskami, fakultnými a rezortnými ústavmi sa postupne pristupovalo k organizácii celoštátnych a medzinárodných podujatí a aj za spoluúčasti Svetovej zdravotníckej organizácie (sympózium o rickettsiózach, kliešťovej encefalitíde, medzinárodný kongres o zoonózach a ďalšie). Rastom autority sekcie začali byť jej predstavitelia pozývaní do rôznych pracovných a expertných skupín, do poradných zborov, do redakčných rád časopisov, skupín expertov Svetovej zdravotníckej organizácie, ktorá ustanovila aj niektoré svoje referenčné pracoviská na slovenských ústavoch.

Dňa 19. decembra 1968 sa v Prahe konal mimoriadny zjazd delegátov, na ktorom bolo schválené rozčlenenie Československej lekárskej spoločnosti Jána Evangelistu Purkyně na dve samostatné lekárske spoločnosti – Českú lekársku spoločnosť J. E. Purkyně a Slovenskú lekársku spoločnosť (SLS). Národný ustanovujúci zjazd SLS bol v Bratislave 24. 4. 1969. V histórii slovenských mikrobiológov a epidemiológov bolo významné pre ich ďalší rozvoj ustanovenie Mikrobiologicko – epidemiologickej spoločnosti (MES) SLS 14. marca 1969. Činnosť MES SLS, ktorá mala v jednotlivých obdobiach 300 – 350 členov, riadil 11 členný výbor a dvaja vo funkcii revízorov. Vo funkcii predsedu pracovali: prof. MUDr. Emil Kmety, DrSc. (1969 – 1973, 1981 – 1986), prof. MUDr. L. Dubay, CSc. (1973 – 1977), doc. MUDr. Ján Karolček, DrSc. (1977 – 1981), prof. MUDr. Pavol Bakoss, DrSc. (1986 – 1994), MUDr. Anna Petrovičová, CSc. (1994 – 1998), prof. MUDr. D. Kotulová, CSc. (1999 – 2004).

Na organizovaní odborných podujatí v záujme komplexného prístupu k prezentovanej problematike spolupracovala MES SLS s príbuznými odbornými spoločnosťami SLS, najčastejšie s infektologickou, ftizeologickou, pediatrickou ako aj so spolkami lekárov v mieste konania podujatia. K úspechu podujatí významne prispeli niektoré odborné spoločnosti ČLS JEP, hlavne Společnost pro epidemiologii a mikrobiologii a Mikrobiologická společnost při ČSAV. Podujatia sa konali aj v spolupráci s Výskumným ústavom preventívneho lekárstva, s pracoviskami LFUK, Jeseniovej lekárskej fakulty UK v Martine, Lekárskej fakulty UPJŠ a Veterinárnej univerzity v Košiciach. Od roku 1997 až do roku 2003 sa bola Slovenská parazitologická spoločnosť pridruženým členom MES SLS.

V rámci medzinárodnej spolupráce uzavrela Společnost epidemiologů a mikrobiologů Čs. lek. společnosti JEP zmluvu o spolupráci s Gesellschaft für Mikrobiologie und Epidemiologie der DDR. V rokoch 1974 – 1989 sa organizovali spoločné konferencie striedavo v Nemeckej demokratickej republike (NDR), Čechách a na Slovensku. MES SLS podporovala záujem členov o nové poznatky a pozývala preto aj zahraničných odborníkov prednášať vybrané témy – nemocničné nákazy, legionelózy, HIV – AIDS a ďalšie. Okrem konferencií s medzinárodnou účasťou vystúpilo v rokoch 1969 – 1998 26 popredných vedcov z rôznych krajín západnej Európy – z Rakúska, Nemecka, Francúzska, Veľkej Británie, USA, Japonska. Za zahraničnú spoluprácu môžeme dnes už označiť aj činnosť slovenských zástupcov MES SLS

v redakčnej rade časopisu *Epidemiologie, mikrobiologie, imunologie*. Časopis vychádza od roku 1951 a bol spoločným periodikom Čs. společnosti epidemiologů a mikrobiologů do roku 1993. Za Slovensko však zostali aj naďalej v redakčnej rade traja zástupcovia zo slovenskej MES SLS.

MES SLS považovala za svoju povinnosť pripomínať i významné historické osobnosti, preslávené v odboroch epidemiológie a mikrobiológie. Tak vznikli Reymanove dni v Prešove zásluhou prof. MUDr. Dubaya, prednostu Mikrobiologického ústavu LF UPJŠ v Košiciach. Tradícia Prowázkových dní v Komárne vznikla vďaka iniciatíve RNDr. J. Ďurkovského, CSc., ktorý ich s nadšením počas celého svojho života organizoval. K storočnici objavov Roberta Kocha MES SLS sa konal seminár a slávnostné schôdze sa organizovali pri príležitosti životných jubileí členov, založenia ústavov i k úspechom československých epidemiológov pri eradikácii varioly. MES SLS ocenila svojich členov za ich odbornú i funkcionársku činnosť návrhmi na vyznamenania a ceny, ktoré udeľuje SLS. Najvyššie vyznamenanie – čestné členstvo Čs. společnosti J. E. Purkyně dostal akademik Dionýz Blaškovič, čestné členstvo v SLS prof. MUDr. J. Červenka a doc. MUDr. J. Karolček, DrSc., čestné členstvo v MES SLS prof. MUDr. E. Kmety, DrSc., doc. MUDr. J. Červenka a MUDr. L. Šefčovičová, CSc. Viacerí členovia MES SLS boli ocenení pri príležitosti životných jubileí medailami SLS a Reymanovou medailou.

V roku 1998 ocenila American Society for Microbiology prof. MUDr. D. Kotulovú CSc., cenou Morisson Rogosa Award, ktorú udeľuje spoločnosť za prácu ženám v mikrobiológii. Vysoká odborná hodnota publikovaných vedeckých prác viacerých členov MES SLS bola odmenená cenami Prezídia SLS. Výbor MES SLS udeľoval každoročne Cenu MES SLS za najlepšiu publikáciu z radov jej členov. Formou ocenenia boli aj príspevky na zahraničné cesty s aktívnou účasťou. V roku 2002 sa MES SLS stala afiliovanou spoločnosťou European Society of Clinical Microbiology and Infectious diseases (ESCMID). MUDr. A. Petrovičová, CSc., dostala tiež vyznamenanie od American Society for Microbiology – Morrison Rogosa Award,

Mikrobiológovia spolu s epidemiológmi a vďaka spolupráci s viacerými odbornými spoločnosťami kontinuálne vzdelávali svojich členov a oboznamovali kolegov z iných odborov s novými poznatkami v mikrobiológii a epidemiológii. 49 rokov práce rôznych generácií našich odborníkov v MES SLS nás radí medzi najstaršie odborné spoločnosti, ktoré prispeli k rozvoju liečebno – preventívnej starostlivosti v medicíne všeobecne.

Sekcia klinickej mikrobiológie

Pri MES SLS bol v roku 1991 na základe požiadavky viacerých členov a po vyhodnotení ankety iniciovaný vznik Sekcie klinickej mikrobiológie (SKM). Dňa 20. septembra 1991 predsedníctvo SLS vznik sekcie odsúhlasilo. Za predsedníčku výboru SKM bola zvolená doc. MUDr. D. Kotulová, CSc., členmi výboru sa stali MUDr. A. Petrovičová, CSc., MUDr. M. Molokáčová, PhDr. J. Trupl, CSc., RNDr. J. Bohuš, MUDr. A. Purgelová, MUDr. Havlíková. Prvé samostatné zasadnutie výboru SKM sa uskutočnilo dňa 29. 10. 1991. 1. pracovný deň SKM MES SLS sa konal 30. októbra 1991 a ako hosť z ČR sa zúčastnil a prednášal MUDr. J. Scharfen, CSc. Prvé podujatie SKM zahájil prof. MUDr. Emil Kmety, DrSc., úradujúci predseda MES SLS. O význame spolupráce medzi klinikmi a klinickými mikrobiológmi hovoril prof. MUDr. Ondrej Bálint, CSc., predseda Infektologickej spoločnosti SLS.

Prvá koncepcia odboru klinickej mikrobiológie ako laboratórno-konzultačného odboru podieľajúcom sa na diagnostike ochorení vírusovej, bakteriálnej, parazitárnej a mykotickej etiológie v rámci liečebno – preventívnej starostlivosti schválená a uverejnená vo Vestníku Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, čiastka 10 – 11, ročník 45, 15. júla 1997.

Od vzniku SKM MES SLS až do ukončenia jej činnosti v roku 2004 sa zorganizovalo 40 podujatí „Dni klinickej mikrobiológie“ na rôznych miestach Slovenska a vďaka iniciatíve miestnych primárov a pracovníkov oddelení klinickej mikrobiológii a kolegov z klinických odborov – predstaviteľov rôznych spoločností, vždy podľa odborného zamerania programu.

Od roku 2001 začala SKM MES SLS vydávať časopis „Správy klinickej mikrobiológie“ v rámci MES SLS. Predsedkyňou prvej redakčnej rady bola MUDr. A. Petrovičová, CSc., zástupca predsedu redakčnej rady bol MUDr. J. Hanzen. Od roku 2012 do roku 2018 časopis viedol doc. MUDr. Milan Nikš, CSc., zástupcom predsedu redakčnej rady bol RNDr. J. Bojňanský.

Od vzniku SKM MES SLS, ktorá mala spočiatku 160 členov, jej činnosť riadil 7-členný výbor, na ktorého čele stáli: doc. MUDr. D. Kotulová, CSc. (1991 – 1998), MUDr. A. Líšková, PhD. (1998 – 2000), MUDr. A. Petrovičová, CSc. (2001 – 2004). V oblasti epidemiológie prebiehal v MES SLS podobne ako v jej mikrobiologickej časti vývoj smerom k osamostatneniu a v roku 1999 vznikla v rámci SLS nová Slovenská epidemiologická asociácia. Jej zakladajúci zjazd sa konal 7. decembra 1999 v Banskej Bystrici. Priamym nástupcom MES SLS sa od roku 2004 stala Slovenská spoločnosť klinickej mikrobiológie SLS, čím bola ukončená aj činnosť SKM MES SLS.

Slovenská spoločnosť klinickej mikrobiológie SLS

Dňa 23. 4. 2004 bola MES SLS zmenená na Slovenskú spoločnosť klinickej mikrobiológie SLS (SSKM SLS), ktorá prevzala všetky aktivity Sekcie klinickej mikrobiológie MES SLS. Na čele výboru SSKM SLS stáli: prof. MUDr. Daniela Kotulová, CSc. (2004 – 2007), doc. MUDr. Milan Nikš, CSc. (2007 – 2018) a od 24. 9. 2018 vedie výbor SSKM SLS MUDr. Monika Czirfuszová, PhD.

Pri plnení odborných, organizačných, vzdelávacích, vedeckých a legislatívnych úloh SSKM SLS od vzniku Slovenskej lekárskej komory úzko spolupracovala aj so Sekciou klinickej mikrobiológie Lekárskej komory vedenej MUDr. J. Hanzenom. Išlo najmä o organizáciu odborných podujatí, vydávanie spoločného časopisu Správy klinickej mikrobiológie a obhajovanie záujmov a stanovísk odboru klinickej mikrobiológie v legislatívnych konaniach. Spoluprácu dokumentuje aj 26 spoločných odborných konferencií SSKM SLS a Sekcie klinickej mikrobiológie SLK s bohatým odborným programom, s pravidelným oceňovaním najlepšej odbornej publikácie v predchádzajúcom roku. Tradíciou sa stalo aj oceňovanie najlepších odborníkov za ich prácu v súvislosti s ich životným jubileom. Odborná konferencia Prowazekove dni bola organizovaná pravidelne v trojročných intervaloch až do roku 2016, kedy sa konali v poradí už XIV. Prowazekove dni. Zachovala sa aj tradícia účasti SSKM SLS na usporiadaní Moravsko-slovenských mikrobiologických dní. XXVI. Moravsko-slovenské dni sa konali v septembri 2018 v Novom Smokovci.

Od svojho založenia SSKM SLS aktívne spolupracovala s MZ SR na príprave zákonov a legislatívnych nariadení týkajúcich sa ďalšieho smerovania odboru – v r. 2004 bola určená náplň špecializačného štúdia lekárov v odbore klinická mikrobiológia a odborná spôsobilosť iných zdravotníckych pracovníkov pre výkon práce v zdravotníctve. V roku 2006 bola schválená prepracovaná verzia Koncepcie odboru klinická mikrobiológia (Vestník MZSR č. 19368/2006-OZS zo dňa 21. 8. 2006) ktorá jednoznačne definuje klinickú mikrobiológiu ako samostatný interdisciplinárny medicínsky odbor, vymedzuje úlohu lekára klinického mikrobiológa, iných zdravotníckych pracovníkov s vysokoškolským vzdelaním a laborantov v rámci odboru, laboratórnu činnosť, úlohu v systéme povinných hlásení, spoluprácu s inými medicínskymi odbormi, medzinárodnú spoluprácu a systém kontroly kvality laboratórií.

SSKM SLS v Ústrednej komisii MZ SR pre antibiotickú liečbu a antibiotickú politiku zastupujú doc. MUDr. Milan. Nikš, CSc,. a MUDr. Eva Schréterová, PhD. Funkciu hlavného odborníka MZ SR pre klinickú mikrobiológiu vykonávali doc. MUDr. Daniela Kotulová, CSc. (1992 – 2002), MUDr. Anna Líšková (2002 – 2007), MUDr. Anna Petrovičová, CSc. (2007 – 2012) a od roku 2012 doc. MUDr. Milan Nikš, CSc.

V záujme štandardizácie vyšetrovacích postupov bol v spolupráci s MZ SR postupne vydaný celý rad odborných usmernení:

- Odborné usmernenie MZSR o diagnostike toxoplazmózy zo dňa: 28. 08. 2006, č.19501-10/2006-OZS, Vestník MZSR 2006, ročník 54, čiastka 52.
- **Odborné usmernenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky o štandardizácii laboratórnej diagnostiky vírusových hepatitíd (VH) A,B,C, D a E (A-E) a o štandardizácii diagnostiky, liečebných postupov a dispenzarizácie pacientov pri chronických hepatitídach B a C zo dňa: 15. 9. 2007, č.:04533-105/2007-OZSO, Vestník MZSR 2007, ročník 55, čiastka 48 – 60.**
- **Odborné usmernenie MZSR o štandardizácii mikrobiologickej diagnostiky Lymskej boreliózy zo dňa 22. 05. 2009, č. 09262/2009-OZS, Vestník MZSR 2009, čiastka 26 – 28.**
- **Odborné usmernenie MZSR o štandardizácii diagnostiky infekcie Helicobacter pylori a o štandardizácii liečebných postupov, dispenzarizácii a preventívnych vyšetreniach pacientov s infekciou Helicobacter pylori zo dňa 25.01.2010, č. 03295-103/2010-OZS, Vestník MZSR 2010, čiastka 1 – 3.**
- **Odborné usmernenie MZSR o štandardizácii mikrobiologickej diagnostiky črevných kampylobakterióz zo dňa 24.5.2010, č.22719/2009-OZS, Vestník MZSR 2010, čiastka 19 – 23.**
- **Odborné usmernenie MZSR pre diagnostiku a protiepidemické opatrenia pri výskyte bakteriálnych pôvodcov infekčných ochorení s klinicky a epidemiologicky významnými mechanizmami rezistencie zo dňa 23. 5. 2014, č.03828/2014-SZ, Vestník MZSR 2014, čiastka 27 – 32.**

SSKM SLS sa aj dnes aktívne podieľa a úzko spolupracuje s MZ SR pri príprave novej verzie zoznamu zdravotných výkonov, pri príprave registračných listov zdravotných výkonov a na príprave štandardných diagnostických postupov v odbore klinická mikrobiológia. Katalogizačnú komisiu pre odbor klinickej mikrobiológie viedla doc. MUDr. Adriana Liptáková, PhD., komisiu pre tvorbu registračných listov vedie doc. MUDr. Milan Nikš, CSc. a odbornú pracovnú skupinu pre tvorbu štandardných diagnostických postupov v klinickej mikrobiológii vedie MUDr. Monika Czirfuszová, PhD.

Aktuálne výbor SSKM SLS pracuje v zložení: predsedníčka výboru SSKM SLS: MUDr. M. Czirfuszová, PhD., podpredsedníčka MUDr. M. Horniačková, PhD., MPH a vedecká sekretárka doc. RNDr. D. Staneková, CSc., členovia: MUDr. R. Botek, RNDr. D. Lacková, PhD., doc. MUDr. A. Liptáková, PhD., MPH, prof. MUDr. A. Líšková, PhD., MUDr. E. Schréterová, PhD. a doc. RNDr. L. Slobodníková, CSc. Dozorná rada SSKM SLS pracuje v zložení: MUDr. A. Purgelová. doc. MUDr. M. Nikš, CSc. a prof. RNDr. F. Ondriska, PhD.

Daniela Kotulová, Milan Nikš, Monika Czirfuszová

Slovenská spoločnosť klinickej neurofyziológie (SSKN)

Slovak Society of clinical neurophysiology

SSKN je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 08

Súčasní predstavitelia výboru: prezident prof. MUDr. Kučera Pavol, PhD., vedecký sekretár prof. MUDr. Valkovič Peter, PhD., 1. podpredseda prof. MUDr. Kurča Egon, PhD., dozorná rada prof. MUDr. Kollár Branislav, PhD., MUDr. Richter Denis, MUDr. Tormášiová Mária, PhD., členovia výboru prof. MUDr. Benetin Ján, CSc., MUDr. Buran Ivan, PhD., MUDr. Cibulčík František, PhD., doc. MUDr. Donáth Vladimír, PhD., prof. MUDr. Kukumberg Peter, PhD., prof. MUDr. Lisý Ľubomír, DrSc., doc. MUDr. Sýkora Pavol, CSc.

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: International Federationof Clinical Neurophysiology (IFCN)

Z histórie odbornej spoločnosti

Slovenská spoločnosť klinickej neurofyziológie (SSKN) bola založená roku 1970 a jej prvým predsedom sa stal nestor československej neurofyziológie prof. MUDr. L. Cigánek, DrSc., ktorý patrí k najcitovanejším slovenským autorom za príspevky k tematike evokovaných zmyslových potenciálov a postupy pri stereotaxii mozgu pri epilepsii. Členmi výboru boli doc. Brežny, doc. Podivínský, prof. Drobný, dr. Jágr a prim. Benko). SSKN sa stala významnou odborne-vedecky progresívnou spoločnosťou, ktorá systematicky a aktívne sledovala a rozvíjala neurofyzilógiu. V 80. rokoch vďaka širšej aplikácii najnovších elektrofyziologických metodík a modernizácie prístrojového parku vznikla z neurofyziológie nenahraditeľná súčasť komplexného skúmania a snímania činnosti centrálneho a periferného nervového systému. Významným medzníkom je jún 1997, kedy bola Spoločnosť prijatá za riadneho člena „International Federationof Clinical Neurophysiology“ (IFCN).

SSKN spolupracovala s českými kolegami a riešila mnohovrstvové neurofyziologické problémy. Táto spolupráca sa odráža i na spoločných zjazdoch neurofyziologických spoločností, ktorých organizácia sa striedala (spolu 48). Viacerí členovia SSKN obstáli pri prezentácii svojich prác v zahraničí (Budapešť, Krakov, Lipsko, Varna, Florencia, Praha a i.).

SSKN počas svojho pôsobenia sama zorganizovala 6 zjazdov a množstvo podujatí miestneho významu. Úspešné kongresy boli v Bratislave (1985, 1996, 1998), v Košiciach (1989) či v Banskej Bystrici (1992). Posledný česko-slovenský (48.) zjazd sa konal v októbri v Nových Zámkoch. Udelila sa na ňom prvá Piťhova cena, ktorej propozície vypracovala SSKN a osvojili si ich aj českí partneri.

Od roku 1995 do roku 1998 bol predsedom SSKN prof. MUDr. P. Kukumberg, PhD., vedeckým sekretárom MUDr. M. Kuchar, CSc., aj v ďalšom funkčnom období (1998 – 2002) bol za predsedu zvolený prof. Kukumberg a tajomníkom sa stal doc. MUDr. J. Benetin, CSc.

Členovia SSKN (165 riadnych členov v súčasnosti) vyvinuli mnoho úsilia, aby napriek neprajným ekonomickým podmienkam obohatili slovenskú vedu o nové poznatky a skúsenosti. Zaviedli sa viaceré moderné vyšetrovacie postupy (predovšetkým v elektroencefalografii, elektromyografii), štandardizovali sa metodiky vyšetrovania evokovaných zmyslových potenciálov. Zrodili sa významné originálne publikácie v domácich i zahraničných periodikách (napr. L. Cigánek: Evokované potenciály a ich využitie v klinickej praxi, 1991; F. Cibulčík, J. Šoth: EMG atlas, 1998; E. Kurča: kvantitatívna elektromyografia, 1999; V. Donáth a spol.: Epilepsia, 2000; P. Kukumberg, I. Ulč: Panická porucha, 2001; I. Brežny a spol.: Klinická elektroencefalografia a fenomenológia EEG grafoelementov, 2002).

Profilizovali sa okruhy neurofyziologickej detekcie v oblasti epileptológie, ochorení pohybového aparátu (menovite spasticity a Parkinsonovej choroby – doc. Benetin), pionierske sa stali elektrofyziologické štúdie panickej poruchy (prof. Kukumberg) ako i neurofyzilogické atribúty aplikácie botulotoxínu (prof. Lisý, doc. Benetin). Cizelovali sa štandardy vyšetrovacích metód. Klinická i výskumná pozornosť sa zamerali na nové techniky napr. motorický evokovaný magnetický potenciál, elektronystagmografia. Sústavne sa pokrývala aj postgraduálne neurofyziologická edukácia (prof. Lisý, MUDr. Lipovský, MUDr. Cibulčík). SSKN úspešne spolupracuje so SAV (Ústav normálnej a patologickej fyziológie), kde sa realizovali prioritné štúdie okohybnej inervácie pri panickej poruche (MUDr. Jagla, prof. Kukumberg). Zaviedla sa internetová stránka SSKN. Rysuje sa i sústavnejšia spolupráca s neurochirurgickými pracoviskami (elektrofyzilogická detekcia poškodenia periférneho nervového systému, psychoneurochirurgia?). Primár MUDr. V. Donáth, PhD., sa stal prezidentom Slovenskej ligy proti epilepsii, prof. MUDr. P. Kukumberg, PhD., členom výboru novokreovanej Sekcie pre výskum spánku, predsedom Sekcie pre bolesti hlavy a podpredsedom výboru Spoločnosti pre vyššiu nervovú činnosť SAV.

Možno konštatovať, že ústavná i ambulantná neurofyziológia si za uplynulé bilancujúce obdobie prerazili cestu v celoplošnom zavádzaní rutinných i nadštandardných postupov, ktoré sú európsky kompatibilné.

Peter Kukumberg

Slovenská spoločnosť lekárskej genetiky (SSLG)

SSLG je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 27

Súčasní predstavitelia výboru: predseda RNDr. Michal Konečný, PhD., vedecký sekretár SSLG RNDr. Róbert Petrovič, PhD.

Vlastné pocty a ceny: Pamätná medaila Viliama Izakoviča (od r. 1999)

Z histórie odbornej spoločnosti

Slovenská spoločnosť lekárskej genetiky (SSLG) má spoločnú históriu vzniku s Českou spoločnosťou lekárskej genetiky. Roku 1967 bola v Prahe založená Spoločnosť lekárskej genetiky ČSLS J. E. Purkyňe. Prvým predsedom genetickej spoločnosti bol zvolený prof. MUDr. Bohumil Sekla, DrSc.

Po vyhlásení česko-slovenskej federácie dňa 28. októbra 1968 sa začali vytvárať nové národné a federálne úrady a organizácie. Roku 1969 bola zaregistrovaná Slovenská lekárska spoločnosť (SLS) ako právnická osoba a spolu s Českou lekárskou spoločnosťou vytvorili Československú lekársku spoločnosť J. E. Purkyně. Odborné lekárske spoločnosti na Slovensku sa stali organizačnými zložkami Slovenskej lekárskej spoločnosti.

Aj po vzniku národných genetických spoločností pokračovala úzka spolupráca českých a slovenských genetikov. Bol vytvorený funkčný federálny výbor a organizovali sa spoločné celoštátne odborné zjazdy. Prvý československý celoštátny zjazd lekárskej genetiky sa uskutočnil r. 1972 v Plzni. Ďalšie zjazdy sa organizovali v 3 – 4-ročných intervaloch v rôznych mestách Československa. Posledný, v poradí VII. československý celoštátny zjazd lekárskej genetiky sa konal 18. 9. 1991 v Prahe.

Od 1. 1. 1993, po rozdelení Československa na dva samostatné štáty, je činnosť českej a slovenskej genetickej spoločnosti oddelená, napriek tomu pretrváva nadštandardná vzájomná spolupráca, ako aj kolegiálne a osobné kontakty členov.

Prvým predsedom Slovenskej spoločnosti lekárskej genetiky bol prof. MUDr. Vladimír Vršanský, DrSc., ktorý túto funkciu vykonával v období 1969 – 1981. Druhým predsedom SSLG sa stal doc. MUDr. Viliam Izakovič, CS., ktorého považujeme za zakladateľa klinickej genetiky na Slovensku. Bol vedúcou osobnosťou genetického odboru v pedagogickej aj klinickej oblasti až do svojej náhlej smrti 26. mája 1986. V období rokov 1986 – 1990 bol predsedom SSLG prof. MUDr. Štefan Sršeň, DrSc. Funkciu vedeckého sekretára SSLG postupne vykonávali RNDr. Vladimír Ferák, CSc., MUDr. Margita Lukáčová, CSc., a RNDr. Ján Dejmek, CSc.

V prvých demokratických voľbách v máji 1990 sa predsedom SSLG stal MUDr. Peter Križan, CSc., a vedeckou sekretárkou RNDr. Zuzana Luptáková, CSc. MUDr.

Križan vykonával funkciu predsedu SSLG počas troch 4-ročných volebných období.

V období rokov 2002 – 2018 bol predsedom SSLG prof. RNDr. Ľudovít Kádaši, DrSc., v súčasnosti je predsedom RNDr. Michal Konečný, PhD. Funkciu vedeckého sekretára vykonávali MUDr. Eva Véghová (1993 – 2010) a MUDr. Iveta Mlkvá (2010 – 2018). V súčasnosti je vedeckým sekretárom SSLG RNDr. Róbert Petrovič, PhD.

Od začiatku svojej existencie SSLG podporovala rozvoj lekárskej genetiky na Slovensku. Zásluhou doc. Izakoviča bola vypracovaná a r. 1972 schválená prvá Koncepcia lekárskej genetiky ako samostatného medicínskeho odboru. Tým boli vytvorené podmienky pre vybudovanie siete genetických pracovísk na celom území Slovenska. Zároveň bol vypracovaný systém pregraduálneho a postgraduálneho vzdelávania v lekárskej genetike.

SSLG sa podieľa na zvyšovaní odbornej úrovne zdravotnej starostlivosti v oblasti klinickej genetiky a jej diagnostických metód organizovaním odborných konferencií. V súčasnosti najvýznamnejším podujatím SSLG je Izakovičov memoriál, ktorý sa koná každoročne od r. 1990.

SSLG od r. 1999 udeľuje Pamätnú medailu Viliama Izakoviča ako ocenenie osobností, ktoré dosiahli mimoriadne výsledky v odbore lekárskej genetiky.

Michal Konečný

Slovenská mykopatologická spoločnosť (SMS)

SMS je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 29

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident prof. MUDr. Šimaljaková Mária, PhD., MHA, členovia výboru MUDr. Baranová Zuzana, PhD., prof. RNDr. Bujdáková Helena, CSc., doc. MVDr. Čonková Eva, PhD., MUDr. Vnuková Jana, dozorná rada MUDr. Gulánová Barbora, MUDr. Poláková Katarína, PhD., RNDr. Jurovčíková Silvia

Z histórie odbornej spoločnosti

Mimoriadne významným krokom v propagácii lekárskej mykológie bolo založenie Slovenskej mykopatologickej spoločnosti r. 1969. Spoločnosť má asi 150 členov a pravidelne usporadúva pracovné stretnutia, opakovane aj so zahraničnou účasťou. Podnetom na jej založenie bolo dermatologické sympózium s medzinárodnou účasťou v Bratislave (1966) s bohatou účasťou najvýznamnejších svetových mykológov a I. medzinárodné mykologické sympózium r. 1980 v Tatrách.

História českej a slovenskej mykológie má za sebou desiatky rokov úspešnej práce, ktorou sa prezentovala na početných domácich i zahraničných podujatiach a z ktorej vyplynuli významné vedecké publikácie. Slovenská i česká mykológia tak zastávajú medzinárodné významné miesto v rozvoji tohto vedného odboru.

Slovenská nefrologická spoločnosť (SNS)

Slovak Society of Nephrology

SNS je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 30

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: predsedníčka prof. MUDr. Viera Spustová, DrSc., podpredseda prof. MUDr. Peter Ponťuch, CSc., vedecký sekretár doc. MUDr. Adrian Okša, CSc., členovia doc. MUDr. Martin Demeš, PhD., MPH, MUDr. Pavol Dlhopolček, PhD., MUDr. Eva Lacková, PhD., prof. MUDr. Ľudmila Podracká, CSc., MUDr. Jaroslav Rosenberger, PhD., MUDr. Zuzana Straussová, PhD., dozorná rada: predsedníčka MUDr. Anna Lehotská, členovia MUDr. Tibor Pasminka, MUDr. Beáta Grejtovská

Webová stránka: www.nefro.sk

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: European Renal Association / European Dialysis Transplant Association, Gesellschaft für Nephrologie (Germany)

Vlastné odborné časopisy: Aktuality v nefrologii

Vlastné pocty a ceny: Zlatá oblička (od r. 1999)

Z histórie odbornej spoločnosti

Vznik a vývoj Slovenskej nefrologickej spoločnosti

Nefrológia na Slovensku bola dlho súčasťou základných medicínskych odborov. Nové poznatky a diagnostické aj terapeutické postupy, ale najmä zavedenie dialýzy a transplantácie obličiek si vynútili uznanie nefrológie ako samostatného medicínskeho odboru s vlastnou atestáciou.

Pri vzniku Slovenskej nefrologickej spoločnosti treba zdôrazniť iniciatívu prof. MUDr. J. Broda, DrSc., v tom čase predsedu Československej nefrologickej spoločnosti, ktorý naliehal na založenie Slovenskej sekcie Československej nefrologickej spoločnosti. Slovenská nefrologická sekcia sa vytvorila roku 1969 ako súčasť Slovenskej internistickej spoločnosti. Zakladajúcimi členmi boli v tom čase doc. MUDr. Rastislav Dzúrik, CSc., doc. MUDr. Miroslav Mydlík, CSc., MUDr. Branislav Lichardus, CSc., doc. MUDr. Miroslav Šašinka, CSc., a doc. MUDr. Štefan Nyulassy, CSc. Prvým predsedom sekcie sa stal R. Dzúrik. Roku 1977 sa Nefrologická sekcia transformovala na Slovenskú nefrologickú spoločnosť (SNS). Jej prezidentom sa stal prof. MUDr. R. Dzúrik, DrSc.

Rozvoj mimotelových eliminačných metód si vyžiadal vznik Dialyzačnej sekcie SNS. Prvé voľby boli začiatkom jesene roku 1995 a prvým predsedom sa stal doc. MUDr. Alexander Kováč, CSc. Po úmrtí doc. A. Kováča si výbor dialyzačnej sekcie zvolil za predsedu MUDr. Andreja Orbana, CSc. Po tragickom úmrtí MUDr. A. Orbana viedol sekciu do volieb roku 2001 MUDr. Martin Demeš, PhD. Roku 2001 sa stal predsedom dialyzačnej sekcie MUDr. Ján Boldizsár a od roku 2015 MUDr. Róbert Roland.

S vývojom slovenskej nefrológie sa vyvíjala aj detská nefrológia a stala sa jej neoddeliteľnou súčasťou. V roku 2002 vznikla Sekcia detskej nefrológie SNS, ktorej predsedom sa stal prof. MUDr. László Kovács, DrSc., MPH. Od roku 2018 sekciu vedie prof. MUDr. Ľudmila Podracká, CSc. Slovenskú nefrologickú spoločnosť viedol do roku 1998 prof. R. Dzúrik, ktorý naďalej pokračoval vo svojej aktívnej činnosti ako čestný predseda SNS. Po voľbách v roku 1998 a ustanovujúcom výbore začiatkom januára 1999 sa prezidentkou SNS stala prof. MUDr. Viera Spustová, DrSc., v súčasnosti je prezidentom spoločnosti doc. MUDr. Adrián Okša, CSc.

Významným ocenením záslužnej práce nefrológov je Zlatá oblička (štatút bol odsúhlasený r. 1999). Prvým držiteľom ocenenia bol v roku 1999 prof. MUDr. Rastislav Dzúrik, DrSc. V nasledujúcom období boli ocenení prof. MUDr. Branislav Lichardus, DrSc., prof. MUDr. Miroslav Šašinka, DrSc., (2000), prof. MUDr. Miroslav Mydlík, DrSc., (2002), prof. MUDr. Vladimír Zvara, DrSc., (2004) a prof. MUDr. Viera Spustová, DrSc., (2017).

Medzi najvýznamnejšie podujatia, ktorých tradícia organizovania bola založená v roku 1969 patrili celoštátne nefrologické konferencie *Metabolizmus a liečba chorôb obličiek*, ktoré sa striedavo konali v Čechách a na Slovensku až do roku 1988. Nefrologické konferencie sa od r. 1989 zmenili na celoštátne nefrologické kongresy, po rozdelení republiky organizovanie kongresov zabezpečovali národné nefrologické spoločnosti.

Slovenská nefrologická spoločnosť organizovala významné medzinárodné podujatia *7th International Symposium „Biochemical Aspects of Kidney Function“* v Smoleniciach (1984), a v Bratislave *8th Danube Symposium on Nephrology* (1987), *Update Seminar in Nephrology and Hypertension* (1998).

Prof. M. Mydlík organizoval medzinárodné nefrologické sympóziá *Metabolické poruchy pri chronických chorobách obličiek*, ktoré sa konali pri príležitosti udelenia čestného titulu doctor honoris causa Univerzity P. J. Šafárika významným nefrológom z Európy a USA a pri významných jubileách.

Viera Spustová

Slovenská neurochirurgická spoločnosť (SNchS)

Slovak Neurosurgical Society

SNchS je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 31

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady (volebné obdobie 2017 – 2020): predseda MUDr. Illéš Róbert, PhD., MPH, (Bratislava), vedecký sekretár MUDr. Koleják Kamil, PhD., Msc, (Nitra), pokladník MUDr. Mačuga Ivan (Žilina), členovia výboru prof. MUDr. Juraj Šteňo, DrSc., (Bratislava), MUDr. Šulaj Ján, PhD., (Banská Bystrica), doc. MUDr. Kolarovszki Branislav, PhD., (Martin), MUDr. Durný Peter, PhD., (Ružomberok), doc. MUDr. Gajdoš Miroslav, CSc., MPH (Košice), MUDr. András Tomáš (Košice), dozorná rada: MUDr. Šutovský Juraj (Martin), MUDr. Bačinský Peter (Žilina), MUDr. Šedivý Ondrej (Nitra)

Web stránka: www.neurosurgery.sk

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: CENS: Central European Neurosurgical Society (kolektívny člen), EANS: European Association of Neurosurgical Societes (kolektívny člen), WFNS: Word Federation os Neurosurgical Societes (kolektívny člen)

Vlastné odborné časopisy: Česko-slovenská neurológie a neurochirurgie (zastúpenie v redakčnej rade)

Vlastné pocty a ceny: Čestné členstvo odbornej spoločnosti
Medaila doc. Jozefa Žuchu

Z histórie odbornej spoločnosti

História Slovenskej neurochirurgickej spoločnosti SLS čiastočne sleduje históriu neurochirurgie ako lekárskeho odboru na území bývalého Československa (vznik prvého neurochirurgického pracoviska na území Slovenska je r. 1946) a čiastočne sleduje vývoj spoločnej Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně. Slovenská neurochirurgická spoločnosť je súčasťou – organizačnou zložkou Slovenskej lekárskej spoločnosti (ďalej SNchS SLS).

Moderná chirurgia na území Slovenska a Bratislavy začína príchodom prof. Stanislava Kostlivého (1877 – 1947) v r. 1919 do Bratislavy, kde zakladá 1. chirurgickú kliniku UK. Aj sám Kostlivý vykonával neurochirurgické zákroky (1921 – operácia hypofýzy. 1922 – kraniotómia. 1923 – operácia v PCU). Priamym žiakom profesora Kostlivého a skutočným zakladateľom neurochirurgie na Slovensku bol do. Jozef Žucha (1919 – 1964, štúdium v Prahe u prof. Jiráska, od 1939 roku po deportácii pôsobí na Slovensku). Jeho súčasníkmi, chirurgmi pracujúcimi aj v neurochirurgii boli na území Slovenska: Andrej Kukura (1912 – 1938, pôsobil v Bratislave, Trnave, Bojniciach a Martine) a Štefan Kukura (1914 – 1984, pôsobil v Michalovciach: 1955 – exstirpácia tumoru mozgu, zákroky v neurotraumatológii). Oboch bratov ovplyvnili

Obr. 1. Prof. MUDr. Pavel Nádvorník, DrSc., zakladateľ modernej neurochirurgie na Slovensku

Obr 2. Prof. MUDr. J. Šteňo, DrSc., dlhoročný prednosta Neurochirurgickej kliniky LF UK v Bratislave

a učili prof. Fotain (Strassburg), prof. Vincent (Paríž), akad. Kunc (Praha) a akad. Petr (Hradec Králové).

Prof. Žucha po pobytoch v Štokholme (prof. Olivecrona) a Berlíne (prof. Tönnis), pobytoch v Poľsku a Budapešti zakladá z poverenia prof. Kosltivého v r. 1941 zakladá oddelenie detskej chirurgie, ktoré sa v r. 1946 mení na Oddelenie detskej a nervovej chirurgie (1. pracovisko NCH na území Československa) a v r. 1953 na univerzitnú Kliniku detskej a nervovej chirurgie na Lazaretskej ulici. V rokoch 1941 – 56 vykonal doc. Žucha celkovo 3626 neurochirurgických zákrokov (viac ako 24 ročne). V r. 1957 zorganizoval medzinárodné neurochirurgické sympózium. Bol autorom 103 odborných článkov. V 50. rokoch bol za svoje názory politicky perzekvovaný a diskreditovaný. Roku 1962 v ústraní a v provizórnych podmienkach vedie Neurochirurgické oddelenie KÚNZ na Pionierskej ulici v Bratislave. Odtiaľ, napriek politickej nevôli, organizuje formovanie Neurochirurgickej kliniky v budovanej FNsP na Kramároch. Jej otvorenia sa však nedožil – zomrel na malígnu dysrytmiu srdca 10. 2. 1964.

Žiakmi docenta Žuchu, pôsobiacimi v neurochirurgii, boli prof. Jacz (emigroval do Holandska), prof. Grunert (emigroval do Rakúska), Dr. Grodan (pôsobil na chirurgii FN v Košiciach), Dr. Chrenko (pôsobil v Ružomberku), Dr. Šajgalík (Martin), Dr. Lojka, Dr. Blaškovič a Dr. Kravcová (Bratislava, NCH), prof. Pekarovič, prof. Janec (Bratislava, Klin. detskej chirurgie).

R. 1968 sa otvára v novej NsP na Kramároch Neurochirurgická klinika LF UK, prednostom je menovaný prof. Pavel Nádvorník, ktorý prišiel z Čiech (obr. 1). Vo svojej funkcii pôsobí do r. 1986, kedy jeho miesto prevzal **doc. Július Fröhlich** a pracovisko viedol do r. 1990. Od r. 1990 je prednostom kliniky prof. Juraj Šteňo (obr. 2). Pracovisko sa stáva vrcholovým pracoviskom na území Slovenska a dlhé roky drží krok s poprednými univerzitnými klinika v Európe a vo svete (hlavne na úseku stereotaxie a mikrochirurgie). Zároveň plní funkciu doškoľovacieho postgraduálneho pracoviska (SPAM), organizuje viacero odborných podujatí európskeho a svetového významu, produkuje kontinuálnu sériu odborných vedeckých prác.

V súčasnosti je pracovisko vrcholovým neurochirurgickým pracoviskom s SR s pre- aj postgraduálnym doškoľovaním lekárov a stredného zdravotného personálu.

Zameriava sa na mikrochirurgiu nervového systému a obzvlášť sellárnej oblasti (endokrinoneurochirurgia), cievnu mikroneurochirurgiu, stereotaxiu. Veľkú renesanciu zaznamenáva spinálna neurochirurgia (hrudné platničky, tumory, chrbtice a miechy, dekompresívno-stabilizačná operácia v celom rozsahu chrbtice). Rozvíja sa endovaskulárna intervenčná neurochirurgia a miniinvazívna endoskopická neurochirurgia mozgu a chrbtice. Perspektívou je navigovaná neurochirurgia (BrainLaB). Rozvíja sa aj detská neurochirurgia. Rozvíja sa moderná neurochirurgia nestíšiteľnej bolesti. Prehlbuje sa trend multidisciplinárnych zákrokov operačnými skupinami zloženými z neurochirurga, stomatochirurga, ORL, oftalmológa, plastického chirurga, hrudného chirurga a všeobecného chirurga, traumatológa, ortopéda a ďalších podľa druhu poranení. Ako jediné zo slovenských NCH pracovísk je zahrnuté do medzinárodnej štúdie liečby ťažkých krainocerebrálnych poranení.

Napriek zložitým pomerom sa rozvíja aj stereorádiochirurgia – spočiatku na pracovisku od r. 2001 vzniká z iniciatívy prof. Šramku, DrSc., samostatné Stereorádiochirugické oddelenie RAT kliniky OUSA (liečba LINACom). Personálne je naďalej úzko previazané s materskou klinikou (prof. Šteňo).

Druhým najstarším pracoviskom na území SR je Neurochirurgická klinika UPJŠ v Košiciach (FNsP). Od r. 1954 vykonával v Košiciach neurochirurgické zákroky MUDr. Grodan (žiak doc. Žuchu). 1. 6. 1981 bola rozhodnutím Ministerstva zdravotníctva ustanovená Neurochirurgická klinika v Novej FNsP a prednostom sa stal prof. MUDr. J. Faguľa, DrSc. V nových priestoroch začalo pracovisko reálne fungovať od 8. 2. 1982. Od 1. 4. 1992 sa stal prednostom kliniky prof. MUDr. Igor Šulla, DrSc. Na pracovisku postupne pracoval doc. MUDr. Marián Šanta, CSc. Pracovisko sa profiluje aj vo vedecko-výskumnej práci, spolupracuje s Neurologickým ústavom SAV, Dept. of neurosurgery UIHC v lowa Cyty a s Dept. Of Neurosurgey v Oklahoma City.

Obr. 3. Kolektív Neurochirurgickej kliniky NsP akad. L. Dérera, Bratislave, prednosta doc. Fröhlich v strede

Neurochirurgické pracovisko v Rooseveldtovej nemocnici vzniklo ako prvé v stredoslovenskom regióne. Založil ho r. 1986 doc. MUDr. Moroslav Galanda, CSc. Ročne sa na klinike vykoná 700 operácií, ako prvé prakticky využíva peroperačnú neurostimuláciu v modernej mikroneurochirurgii.

Neurochirurgická klinika vznikla aj v NsP v Nových zámkoch (1993), zakladajúcim prednostom bol prof. MUDr. Bruno Rudinský, CSc. Pracovisko sa zameriava na chirurgiu chrbtice driekovej a krčnej chrbtice, úrazov CNS – niekoľko rokov bolo zahrnuté do medzinárodnej štúdie s problematikou ošetrovania ťažkých kraniocerebrálnych poranení. Ako prvé pracovisko v SR zaviedlo systém telemedicíny (prepojenie internetom a elektronicky prenos dát ISDN z CT v Nitre). Od r. 2002 sa pracovisko transformovalo na Kliniku fakulty a ošetrovateľstva Trnavskej univerzity. Ďalšie pracoviská sa rozvíjajú v Martine, Ružomberku a Košiciach-Šaci (neštátne pracovisko).

História Československej lekárskej spoločnosti od jej vzniku, postupnej transformácie až po rozdelenie na národné spoločnosti je známa. SNchS sa podobne ako ostatné odborné spoločnosti vyčlenila z ČSLS J. E. Purkyně ako Slovenská neurochirurgická spoločnosť SLS, ktorá nadviazala na svoje východiská a pokračuje v spolupráci s Českou neurochirurgickou spoločnosťou. V Slovenskej lekárskej spoločnosti sa dobrovoľne združujú lekári a ostatní zdravotnícki pracovníci, ale aj pedagógovia a vedeckí pracovníci (profesori, docenti, riaditelia nemocníc, prednostovia, primári), ktorí pôsobia v štátnej i neštátnej sfére. Slovenská lekárska spoločnosť (a všetky jej organizačné zložky) je mimovládna dobrovoľná organizácia, bez participácie vládnych, politických, či komerčných inštitúcií. Aj jej organizačná zložka – Slovenská neurochirurgická spoločnosť bola založená r. 1969. Od začiatku jej činnosť riadil výbor. Prezidenti spoločnosti postupne boli (niektorí aj vo viacerých volebných obdobiach): prof. Nádvorník, doc. Fröhlich, prof. Šteňo, prof. Galanda, prim. Illéš. Mená ostatných funkcionárov (vedeckí sekretári, pokladníci) a členov výboru v jednotlivých volebných obdobiach sú v archívoch SLS, resp. na stránke neurochirurgickej spoločnosti www.neurosurgery.sk

Z podujatí organizovaných so spoluúčasťou SNchS SLS, resp. slovenských neurochirurgických pracovísk, ktoré dokumentujú rozsah a obsah činnosti SNchS, vyberáme:

1972 – Neurochirurgické sympózium Nitra (Mezenský, Blaškovič, Kravcová),
1973 – Slávnostné neurochiruirgické dni v Bratislave (50. rokov prof. Nádvorníka),
1974 – 20. jubilejné dni slovenských a moravských neurológov, Štrbské Pleso (Blaškovič, Palkovič, Bízik),

1975 – II. európske stereotaktické sympózium o epilepsii, Bratislava,
1975 – Neurochiruirgický zjazd, Nové Město na Moravě, „Prvé pokusy s doliečovaním mozgových nádorov derivátmi nitrozo urey“,
1977 – VIII. celoštátna neurochirurgická konferencia, Nitra,
1978 – V. neurochirurgická konferencia, Bratislava (10. výročie založenia NCH kliniky v BA),
1980 – Československo-Bulharské neurochirurgické dni, Bratislava,
1981 – Kurz mladých neurochirurgov EANS, Bratislava,
1983 – Brain stimulation and psychophysiology- international symposium of functional and stereotactic neurosurgery, Bratislava,
1985 – Neurochirurgický kongres NDR-ČSSR, Ústí nad Labem,
1986 – VI. celoštátny neurochirurgický zjazd,
1987 – III. československý zjazd mladých neurológov, Kosodrevina,
1994 – 2. slovensko-česko-rakúske neurochirurgické sympózium, Bratislava,
1994 – Neurochirurgické pracovné dni (35. rokov NCH Olomouc), Horní Bečva,
1995 – Neurochirurgické pracovní dny, Lísek u Bystřice nad Perštejnem, Brno,
1996 – International Congress of Slovak Neurosurgical Society, Tále,
1996 – First Polish-Czech-Slovak Symposium of Neurosurgiccal Societes, Polanica, Poľsko,
1997 – Neurosurgical Conference, Košice,
1998 – II. sympózium neurológov a neurochirurgov, Michalovce,
1998 – Central European Neurosurgical Symposium, Bratislava,
2000 – International Congress of Slovak Neurosurgical Society, Nové Zámky,
2001 – III. sympózium neurológov a neurochirurgov, Michalovce,
2002 – Martinský neurochirurgický deň, Martin,
2002 – Kongres klinické neurológie, Praha,
2002 – Sjezd České a Slovenské neurochirurgické společnosti, Opočno,
2004 – 2019 III.-XVI. Košické vertebrologické dni, Košice
2004 – 3rd Congress of the Slovak Neurosurgical Society with International Participation, Stará Lesná,
2007 – Interim Meeting s medzinárodnou účasťou, Tále,
2008 – The 4th Congress of the Slovak Neurosurgical Society and WFNS Course, Bratislava,
2010 – 2019 VI. (až XV.) sympózium neurológov a neurochirurgov na Zemplínskej Šírave, Michalovce,
2018 – Neurochirurgický kongres, Nitra.

Čestné členstvo SNchS SLS si ako ocenenie výsledkov svojej práce prevzali viacerí významní svetoví neurochirurgovia (napr. Dolenc V., Slovinsko, 1998; Fahlbusch R., Nemecko, 1998; Grunert V., Rakúsko, 1992; Hitchon P.W., USA, 1997; Wronski J., Poľsko, 1998; Popp A.J., USA, 2004; Loftus M. Ch., USA, 2004; Hernesniemi J., Fínsko, 2004; Black P., USA, 2008; Brotchi J., Belgicko, 2008).

Zlatú medailu „Propter merita“ SLS dostali Brozmanová Mária (2000), Faguľa Ján (1990), Pogády Jozef (1984), Bízik Ivan (2008), Šteňo Juraj (2008).

Medailu doc. Jozefa Žuchu výbor SNchS udelil: Grunert V., Rakúsko, 2004; Malec R., ČR, 2004; Faguľa Ján, 2004; Hitchon W.P., USA, 2004; Bizik I., 2018; Koleják K., 2018.

Koleják Kamil

Slovenská neurologická spoločnosť (SNeS)

SNeS je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 32

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady (2018 – 2022): prezidentka prof. MUDr. Zuzana Gdovinová, CSc., FESO, FEAN, podpredseda prof. MUDr. Ján Benetin, PhD., vedecký sekretár prof. MUDr. Peter Valkovič, PhD., členovia doc. MUDr. Matej Škorvánek, PhD., MUDr. František Cibulčík, PhD., prof. MUDr. Egon Kurča, PhD., FESO, prof. MUDr. Peter Turčáni, PhD., doc. MUDr. Vladimír Donáth, PhD., MUDr. Elena Bajačeková, MUDr. Miriam Kolníková, PhD., MUDr. Magdaléna Perichtová, dozorná rada: MUDr. Iveta Lisá, PhD., MUDr. Martina Martiniková, MUDr. František Jurčaga, MPH

SLOVENSKÁ NEUROLOGICKÁ SPOLOČNOSŤ

Webová stránka: www.sksnes.sk

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: SNeS je členom European academy of Neurology (EAN), cerebrovaskulárna sekcia SNeS je členom European stroke organisation (ESO), Slovenská liga proti epilepsii je členom International league against epilepsy (ILAE), extrapyramídová sekcia je členom Movement disorders society (MDS)

Vlastné odborné časopisy: SNeS spolu s českou neurologickou spoločnosťou JEP vydáva časopis Česká a slovenská neurologie a neurochirurgie, na Slovensku sa vydáva časopis Neurológia pre prax a Neurológia

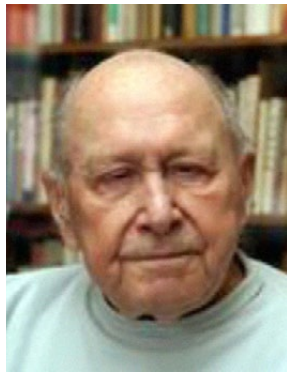

Obr. 1. Akad. J. Černáček, zakladateľ Slovenskej neurologickej spoločnosti

Obr. 2. Prof. L. Cigánek, jeden z najcitovanejších slovenských vedcov vo svetovej vedeckej literatúre

Obr. 3. Prof. MUDr. Václav Piťha, prednosta Neurologickej kliniky JLF UK v Martine

Z histórie odbornej spoločnosti

O histórii Slovenskej neurologickej spoločnosti sa dozvedáme predovšetkým z prác akad. J. Černáčka (obr. 1), ktorý je považovaný za jej zakladateľa. V čase oslobodenia nebola na Slovensku vedecká spoločnosť, ktorá by združovala neurológov, ale ani neboli pracovníci, ktorí by sa zaoberali neurológiou ako svojou špeciálnou oblasťou. Spoločnosť „Vedecká syntéza“, v ktorej akad. Černáček zastupoval neurológiu, bola za Slovenského štátu rozpustená. V celoštátnom meradle reprezentovala neurológiu za predmníchovskej republiky a aj v čase oslobodenia r. 1945 Purkyňova společnost pro výskum duše a nervstva, ktorá mala sídlo v Prahe, a len 2 zasadnutia sa uskutočnili v Bratislave. Po reorganizácii odborných lekárskych spoločností, ktoré sa sústredili do Čs. lekárskej spoločnosti J. E. Purkyňu, prevzala úlohu bývalej Purkyňovej spoločnosti pre výskum duše a nervstva Neurologicko-psychiatrická sekcia novej Čs. lekárskej spoločnosti J. E. Purkyňu. Táto sekcia neskôr utvorila svoju slovenskú odbočku v Bratislave. Keď postupne rástol počet neurológov a psychiatrov a zväčšila sa aj vedecká produkcia, rozdelila sa neurologicko-psychiatrická sekcia r. 1950 na dve samostatné sekcie, neurologickú a psychiatrickú. Až do rozdelenia spoločností sa celoštátne konferencie konali ako neurologicko-psychiatrické, každoročne striedavo v Čechách, na Morave a na Slovensku. Roku 1953 sa konala v Košiciach celoštátna konferencia a jej témou boli infekčné choroby nervového systému. IV. celoštátna neurologicko-psychiatrická konferencia sa uskutočnila v Bratislave r. 1955 a jej témou bola neurooftalmológia. Prvý celoštátny kongres neurológov po rozdelení odborných sekcií na neurologickú a psychiatrickú sa konal na Slovensku v Starom Smokovci, hlavnou témou bola prevencia v neurológii. Tradícia spoločných českých a slovenských neurologických kongresov pokračuje aj po rozdelení spoločného Česko-Slovenského štátu roku 1993 a týka sa to aj kongresov sekcií SNeS (SR a ČR sa striedajú v ich organizácii). A tak sa roku 2019 konal Slovenský a český XII. neuromuskulárny kongres s medzinárodnou účasťou v Bratislave a bude sa konať už 33. český a slovenský neurologický sjezd v Prahe, 47. slovenský a český cerebrovaskulárny kongres v Hornom Smokovci, 31. slovenský a český epileptologický zjazd v Tatranskej Lomnici.

Z medzinárodných fór, na ktorých sa prezentovala slovenská neurologická produkcia, treba na prvom mieste spomenúť svetové neurologické kongresy. V období od roku 1945 do roku 1960 sa konali tri, na parížskom kongrese r. 1949 prednášal akad. J. Černáček , na bruselskom r. 1957 prednášali J. Černáček a L. Cigánek. Slovenská neurológia bola aktívne zastúpená aj na ďalších medzinárodných podujatiach, ktoré sa konali v rokoch 1954– 1969 ako aj neskôr.

Roku 1945 sústreďoval väčšinu neurologickej a vedeckej produkcie v Československu časopis Neurologie a psychiatrie československá, v ktorom vychádzali aj práce slovenských neurológov. Išlo o pokračovanie Revue v neurologii a psychiatrii (založil prof. Haškovec r. 1904). Po rozdelení spoločností sa rozdelil aj časopis a vznikol časopis Československá neurológia, ktorý sa po roku 1960 premenoval na Československú neurológiu a neurochirurgiu a po vzniku SR na Českú a slovenskú neurológiu a neurochirurgiu a pod týmto názvom vychádza dodnes. Práce s neurologickou tematikou vychádzali aj v časopise Slovenský lekár, neskôr Lekársky obzor (Scopus) a tiež v impaktovanom časopise Bratislavské lekárske listy, v súčasnosti aj v časopise Neurológia pre prax. Okrem domácich časopisov boli práce publikované aj v zahraničí, v období rokov 1945 – 1960 to bolo 14 prác, v súčasnosti sú to už početné publikácie predovšetkým z klinických pracovísk. Základnou učebnicou neurologickej propedeutiky pre všetkých neurológov až do dnešných dní je prvá slovenská učebnica neurológie „Neurologická propedeutika“, ktorej autorom bol akad. Černáček a spol., vedecký redaktor prof. Hympán, ktorý bol aj autorom niekoľkých kapitol v učebnici Speciální neurologie akademika K. Hennera et al. Neurologická propedeutika akad. Černáčka vyšla v opakovaných vydaniach (1955, 1959, 1975 a ďalšie). Ďalšou významnou knižnou publikáciou bola Cigánkova (obr. 2) monografia Die elektorenzephalograpische Lichtantwort der menschlichen Hirnrinde (1961). Ďalšie práce sa venovali problematike infekčných ochorení nervového systému, najmä lymfocytárnej choriomengitíde (Balek, Černáček), kliešťovej encefalitíde (Balek, Černáček, Hympán, Ujházyová-Králiková, Zachar) a ich následným stavom, pričom Hympán bol aj členom kolektívu odmeneného v r. 1955 štátnou cenou za objasnenie rožňavskej encefalitídy. Práca Podivinského o torticollis spastica bola základom z ktorého vyšiel pri komplexnom spracovaní tejto témy pre handbook of Clinical Neurology (1960, Holandsko). Podobne prvá Cigánkova práca týkajúca sa chirurgickej liečby epilepsie, bola zárodkom neskoršieho monografického spracovania problému po roku 1960 v spolupráci s J. Žuchom.

Akademik Černáček vychádza zo školy Ladislava Haškovca, ktorý je považovaný za zakladateľa neurológie ako samostatného odboru lekárstva vo vtedajšej Rakúsko-Uhorskej monarchii a v strednej Európe a neskôr Kamila Hennera. Na klinike u prof. Hennera pracoval aj Václav Piťha (obr. 3), neskorší prednosta Neurologickej kliniky v Martine, kde r. 1945 vzniklo prvé samostatné neurologické oddelenie na Slovensku.

Jozef Černáček bol r. 1973 zvolený za viceprezidenta World Federation of neurology, v neskoršom období bol viceprezidentom tejto organizácie prof. Daniel Bartko, ktorý bol aj prezidentom European Society for Clinical Neuropharmacology a spoluzakladateľom a prvým prezidentom Paneurópskej neurologickej spoločnosti, z ktorej neskôr vznikla European Federation of Neurological Societies (EFNS). Pri vzniku EFNS bol slovenským zástupcom prof. Ľubomír Lisý a z EFNS vznikla dnešná European Academy of neurology (EAN).

Prednostami neurologických kliník pri Lekárskych fakultách Univerzity Komenského a Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach a Slovenskej zdravotníckej univerzity boli v uplynulých obdobiach prof. MUDr. Daniel Bartko, DrSc., prof. MUDr. Pavol Traubner, CSc., prof. MUDr. Leodegar Cigánek, DrSc., prof. MUDr. Peter Kukumberg, PhD., doc. MUDr. Karol Trávnik, CSc., zakladateľ Neurologickej kliniky SZU, doc. MUDr. Daniel Orolín, CSc., prof. MUDr. Ľubomír Lisý, DrSc., (všetci Bratislava), prof. MUDr. Václav Piťha, DrSc., a prof. MUDr. Michal Drobný, DrSc., (Martin), prof. MUDr. Jaroslav Hympán, ktorý roku 1948 založil v Košiciach prvú samostatnú neurologickú kliniku na Slovensku na novoutvorenej lekárskej fakulte, doc. MUDr. J. Trebula, CSc., a doc. MUDr. Eugen Eiben, CSc.

Slovenská neurologická spoločnosť má 8 sekcií: Sekcia pre bolesť hlavy, Sekcia pre sclerosis multiplex, Sekcia neurovertebrológie, Sekcia pre cerebrovaskulárne ochorenia, Sekcia neuropediatrická, Slovenská liga proti epilepsii, Sekcia neuromuskulárna a Sekcia extrapyramídová, ktoré si získali nielen doma, ale už aj v zahraničí veľmi dobre meno na zákjlade odbornej prezentácie výcledkov svojej práce na domácich a zahraničných kongresoch a formou vedeckých publikácií.

Za posledných 20 rokov boli nasledovní predstavitelia výborov SNeS:
1998 – 2003 prezident prof. MUDr. Ľubomír Lisý, DrSc., vedecký sekretár MUDr. Marián Kuchár, CSc., 1. podpredseda prof. MUDr. Pavel Traubner, PhD., **2003 – 2007** prezident MUDr. Elena Bajačeková, vedecká sekretárka MUDr. Magdaléna Perichtová, 1. podpredseda prof. MUDr. Ľubomír Lisý, DrSc., **2007 – 2012** prezident prof. MUDr. Ján Benetin, CSc., vedecká sekretárka prof. MUDr. Zuzana Gdovinová, CSc., FESO, 1. podpredseda doc. MUDr. Pavol Sýkora, CSc., **2012 – 2018** prezident prof. MUDr. Ján Benetin, CSc., vedecká sekretárka prof. MUDr. Zuzana Gdovinová, CSc., FESO, 1. podpredseda doc. MUDr. Pavol Sýkora, CSc.

Zuzana Gdovinová

Slovenská neuropsychiatrická spoločnosť (SNpS)

SNpS je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 87

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident prof. MUDr. Valkovič Peter, PhD., vedecký sekretár MUDr. Janík Peter, PhD., 1. podpredseda MUDr. Hrubý Radovan, PhD., členovia výboru doc. MUDr. Černák Pavel, PhD., MUDr. Dvorák Miloslav, PhD., MUDr. Gmitterová Karin, PhD., MUDr. Jagla Fedor, CSc., prof. MUDr. Kukumberg Peter, PhD., MUDr. Mihál Andrej, MUDr. Nábělek Ludvik, PhD., doc. MUDr. Rakús Alojz, dozorná rada MUDr. Póczik Gábor, doc. MUDr. Minár Michal, PhD., MUDr. Chochol Dárius.

Vlastné pocty a ceny: Medaila SNpS

Z histórie odbornej spoločnosti

Charcot vydelil z interných disciplín neurológiu, Freud postuloval psychiatriu. Neskôr v rámci prelínajúcich sa neurologických a psychiatrických, resp. psychologických symptómov a príznakov sa vyprofiloval tretí samostatný odbor reflektujúci zložitú konštrukciu nervového systému človeka s jej poruchami. Na túto situáciu zareagovali vyspelé krajiny akceptáciou troch samostatných, ale komunikujúcich medicínskych disciplín. V súčasnosti je neuropsychiatria jedným z najdynamickejších pilierov lekárstva.

R. 2003 sa z iniciatívy neurológa (P. Kukumberg) a psychiatra (A. Rakús) v rámci Slovenskej lekárskej spoločnosti etablovala Nuropsychiatrická sekcia a r. 2006 riadna Slovenská neuropsychiatrická spoločnosť (SNpS) s vlastným logom. Výbor SNpS ako i jej členskú základňu tvorili neurológovia a psychiatri. Prezidentom SNpS sa stal prof. MUDr. P. Kukumberg, PhD. R. 2012 sa na pôde Pinelovej psychiatrickej nemocnice v Pezinku založila Neuropsychiatrická klinika Slovenskej zdravotníckej univerzity (SZU). Vznik kliniky podporil riaditeľ Pinelovej nemocnice MUDr. P. Černák, PhD. Jej prednostom sa stal prezident SNpS. Primárom kliniky bol psychiater prim. MUDr. D. Chochol. Mimoriadne zdarne viedol liečebne–preventívny chod tohto pracoviska.

Spoločnosť si vytýčila profesijné liečebno-preventívne, odborno-vedecké ako i pedagogické ciele. Špecializáciu z neuropsychiatrie získali doteraz 4 členovia. Začala plodná spolupráca s českým neuropsychiatrickým fórom. Naplánovala sa spolupráca so zahraničnými neuropsychiatrickými inštitúciami.

Nadviazala sa spolupráca s prim. MUDr. M. Dvorákom, PhD. (členom výboru SNpS), ktorý prvý anticipoval neuropsychiatrický smer v jeho „Pracovných dňoch neuropsychatrie a vertebrológie“ v Levoči.

Prvý Slovenský neuropsychiatrický kongres sa konal r. 2008 v Bratislave. Ďalšie kongresy a jedno kolokvium sa konali v rôznych miestach SR (Bratislava,

Bojnice, Piešťany, Tále, Levoča). Konali sa vždy s bohatou účasťou a programom, kde prebiehali podnetné diskusie. Preberali sa prelínajúce vzťahy medzi neurológiou a psychiatriou, ktoré sú bazálnym tmelom neuropsychatrie. V tvorivej atmosfére a interdisciplinárnej súhre. Vznikali odborne-vedecké publikácie. Zriadila sa Medaila SNpS. Jej prvým nositeľom bol prof. MUDr. Leodegar Cigánek, DrSc., za jeho mimoriadne prínosné aktivity v oblasti epileptológie a evokovaných potenciálov.

Na zatiaľ poslednom VI. neuropsychiatrickom kongrese v Bratislave (2018) zo zdravotných dôvodov abdikoval zo svojej funkcie prezident SNPS prof. MUDr. Peter Kukumberg, PhD. Funkciu prednostu Neuropsychiatrickej kliniky SZU prevzal prof. MUDr. J. Benetin, PhD., a novým prezidentom SNpS sa stal prof. MUDr. Peter Valkovič, PhD., ktorý pokračuje cieľavedomo a efektívne v rozvoji modernej neuropsychiatrie „de novo".

„Quo vadis" slovenská neuropsychiatria? Nesporne sa zaradila do vláčika svetových neuropsychiatrických inštitúcií. Používa široký arzenál modrených vyšetrovacích metód (EEG, evokované potenciály, EMG, CT, MR a rad ďalších) v testovaní neuropsychiatrických markerov. Prototypom neuropsychiatrickej entity je napr. panická porucha. Všetky príznaky panického ataku, okrem povestného desivého strachu z umierania, zlyhania, či zošalenia majú neurologický – neurovegetatívny podklad.

Neuropsychiatria nie je samoúčelným pospájaním neurologických a psychiatrických symptómov a príznakov, ale samostatným oddielom lekárstva, ktorý si všíma všetky poryvy duše a poruchy tela. Preto má neuropsychiatria mimoriadnu perspektívu. Jej etablovanie a vývoj aj v našej krajine reprezentuje vysokú úroveň lekárstva v SR.

Dynamické rozvíjanie teoretickej a klinickej neuropsychiatrie vyžaduje široký vedomostný rozhľad a tesnú správne navigovanú interdisciplinárnu kooperáciu. Jestvujúca oblasť slovenskej neuropsychiatrie má suficientný potenciál k rozmachu klinickej aplikácie.

Neodmysliteľnou súčasťou liečby každého chorobného stavu je prevencia. Práve neuropsychiatrické entity často odrážajú turbulentný rozvoj ľudskej spoločnosti s tendenciou k mechanizácii až robotizácii ba dokonca až k umelej inteligencii. Obrovský nápor informácií neúmerne zaťažuje schopnosť percepcie človeka. Neuropsychiatrický nadhľad umožňuje riešiť dôsledky spoločenského náporu na civilizáciu. Zodpovednosť lekára ako takého, tobôž neuropsychiatra, vyjadruje viac ako kedykoľvek aforizmus Tacita „Festina lente" (t.j. ponáhľaj sa pomaly, resp. buď prezieravý a opatrný).

Peter Kukumberg

Slovenská spoločnosť nukleárnej medicíny a radiačnej hygieny (SSNMaRH)

Slovak Society of Nuclear Medicine and Radiation Hygiene

SSNMaRH je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 33

Súčasní predstavitelia spoločnosti: predseda MUDr. Pavol Povinec, PhD., podpredseda MUDr. Eva Takácsová, PhD., vedecký sekretár RNDr. Soňa Kováčová, PhD., Sekcia radiačnej hygieny Mgr. Žaneta Kantová, Sekcia SZP Mária Kerkešová, členovia výboru MUDr. Lucia Kaliská, PhD., MUDr. Andrej Vondrák, dozorná rada predseda MUDr. Jaroslav Weissensteiner, členovia RNDr. Marko Fülöp, CSc., PharmDr. Roman Staník, PhD.

www.ssnm.sk

Webová stránka spoločnosti: www.ssnm.sk

Členstvo v partnerských organizáciách v zahraničí: European Association of Nuclear Medicine (EANM), World Federation of Nuclear Medicine and Biology (WFNMB), Union of European Medical Specialists, Nuclear Medicine Section (UEMS), International Radiation Protection Association (IRPA)

Vlastné pocty a ceny: Hupkova cena (od r. 2019), za najlepšiu publikáciu v odbore nukleárna medicína pre autorov do 35 rokov

Z histórie odbornej spoločnosti

Spoločnosť bola založená roku 1968 spojením dvoch Sekcií predstavujúcich odbor nukleárnej medicíny a radiačnej hygieny. V tomto zložení pracuje slovenská odborná spoločnosť doteraz a aj výbor sa skladá z týchto odborných zástupcov. Po odbornej stránke sa obe sekcie dopĺňanú a spolupracujú.

Charakteristika – odbor nukleárna medicína

Nukleárna medicína je špecializačným odborom s interdisciplinárným charakterom, ktorá sa zaoberá diagnostikou a liečbou otvorenými rádioaktívnymi žiaričmi. Predmetom a cieľom nukleárnej medicíny je posudzovanie klinického stavu, funkcie a morfológie orgánov a tkanív in vivo po aplikácii rádiofarmák, liečba pomocou rádiofarmák a laboratórna diagnostika rádioimunoanalytickými metódami (in vitro diagnostika). Súčasťou odboru je využívanie poznatkov rádiobiológie, dozimetrie ionizujúceho žiarenia a problematika radiačnej ochrany, najmä vnútornej kontaminácie rádioaktívnymi látkami, kde hraničí aj s radiačnou hygienou.

Charakteristika najvýznamnejších indikácií in vivo diagnostiky: endokrinologické ochorenia, onkologické ochorenia, kardiovaskulárne ochorenia, pľúcne a pľúcno-vaskulárne ochorenia, neurologické a psychiatrické ochorenia, zápalové ochorenia, ochorenia v detskom veku a rôzne iné patologické stavy.

Súčasťou diagnostickej časti bývajú aj in vitro metódy – vrátane rádiosaturačnej analýzy, ktoré dovoľujú svojou citlivosťou a špecifičnosťou stanoviť hladinu biologicky významných látok v telesných tekutinách v stopových množstvách (napr. hormóny, nádorové markery).

Liečba otvorenými žiaričmi (rádiofarmakami) pozostáva v ich celkovej (perorálnej alebo vnútrožilnej) alebo lokálnej aplikácii (napr. intraartikulárne). Z celkovej liečby je najdôležitejšia metabolická rádionuklidová liečba endokrinných, neuroendokrinných a onkologických ochorení. Liečbu otvorenými žiaričmi možno poskytovať len na lôžkových oddeleniach nukleárnej medicíny a vo väčšine prípadov (v závislosti od množstva podaného rádiofarmaka) musí byť pacient hospitalizovaný na uzatvorených oddeleniach nukleárnej medicíny napojenej na vymieraciu stanicu rádioaktívneho odpadu.

Zdravotnícka technika

V odbore nukleárna medicína sa využívajú tieto prístroje jadrovej techniky a príslušenstva: planárna gamakamera, tomografické metódy (SPECT kamera, PET kamera v súčasnosti už aj spojená s CT vyšetrením na fúziové vyšetrenie), dvojsondový detektor pre funkčné rádionuklidové vyšetrenia, merač aplikovanej aktivity, peroperačný detektor, vyhodnocovacie počítačové zariadenia, základné radiačné monitorovacie zariadenia podľa vyhlášky, ergometer, automatický merač radioaktívnych vzoriek na rádioimunoanalytické vyšetrenia. Pracoviská nukleárnej medicíny sú zriadené v štátnych alebo neštátnych zdravotníckych zariadeniach.

Rádiofarmaká

V nukleárnej medicíne sa na diagnostiku a na liečbu využívajú umelé rádioaktívne prvky, ktoré sa vyrábajú v reaktore alebo cyklotróne a z nich pripravené rádio-farmaká zodpovedajúce podmienkam Liekopisu. Špeciálnou technikou pre získavanie rádionuklidu s krátkym polčasom premeny priamo na pracovisku sú rádionuklidové generátory, ktorých rádioaktívny dcérsky produkt sa magistraliter využíva na prípravu značkovaných zlúčenín.

Prvé pracoviská

Okrem rádioizotopového pracoviska Onkologického ústavu v Bratislave (doc. Hupka, dr. Šimko, dr. Skupenová) postupne vznikli ďalšie pracoviská, a to:

- vo Fakultnej nemocnici Bratislave (vedúci doc. Janotka, prof. Pecháň),
- vo Fakultej nemocnici v Košiciach (dr. Pokorná, prof. Zimáček),
- vo Fakultnej nemocnici v Martine (prof. Holan, doc. Režňák, doc. Lepej)
- a potom vznikli ďalšie (dnes je 13 oddelení nukleárnej medicíny funkčných).

Spoločnosť nukleárnej medicíny a radiačnej hygieny je členom európskej spoločnosti nukleárnej medicíny (European nuclear medicine society, EANM) od roku 1985.

Zakladateľom lekárskeho odboru nukleárna medicína na Slovensku je doc. MUDr. Šefan Hupka, DrSc. (1920 – 2008). Prvé pracovisko vzniklo v Onkologickom ústave, ktoré využívalo rádionuklidy na diagnostiku a liečbu, teda prvé Oddelenie nukleárnej medicíny (1965). Pracovisko slúžilo nielen pre diagnostiku a liečbu, ale aj pre pregraduálnu výčbu nukleárnej medicíny na LF UK a pre postgraduálne vzdelávanie v rámci SZÚ. Tu sa konali prvé doškoľovacie akcie v ČSSR. V rámci tohto doškoľovania vychoval doc. Hupka celý rad vynikajúcich vedúcich pacovníkov nukleárnej medicíny.

Obr. 1. Doc. MUDr. Šefan Hupka, DrSc. (1920 – 2008), zakladateľ lekárskeho odboru – nukleárna medicína.

Charakteristika a ciele odboru radiačná ochrana

Ionizujúce žiarenie, ako sprevádzajúci fenomén života na zemi, môže okrem všeobecného spoločenského prínosu, spôsobovať tiež zdravotnú ujmu jednotlivca či populácie. Činnosti spojené s expozíciou ionizujúcemu žiareniu sú dnes vo všetkých oblastiach života. Zahrňujú prirodzené i umelé zdroje žiarenia. Ochrana zdravia človeka pred žiarením je komplexným problémom, ktorý sa týka profesionálneho a lekárskeho ožiarenia a ožiarenia obyvateľstva prírodnými zdrojmi žiarenia.

Z tohto dôvodu je ochrana zdravia pred účinkami ionizujúceho žiarenia multidisciplinárnym vedným odborom založeným na poznatkoch o biologických účinkoch žiarenia, na rozbore podmienok ovplyvňujúcich veľkosť ožiarenia v rôznych skupinách obyvateľstva a na spoločenských zásadách, ktorými sa ochrana zdravia riadi.

Ciele ochrany zdravia pred žiarením sa líšia vo vzťahu k rozsahu biologických účinkov a forme zdravotného poškodenia. Pre biologické účinky pozorované ako dôsledok expozície ionizujúcemu žiareniu je charakteristická jeho prenikavosť a jeho absorpcia v živej hmote. Rozsah a závažnosť biologického účinku závisí od **spôsobu expozície** (externá, alebo interná kontaminácia, jednorazová, alebo opakovaná expozícia), od **druhu žiarenia** (alfa, beta, gama žiarenie, neutróny, protóny), od **veľkosti absorbovanej dávky**, ožiarenej časti tela, resp. orgánu, ako aj od **individuálnej biologickej variability** ožiareného jedinca. Dôsledky ožiarenia sa môžu prejaviť ako **deterministické** (akútne) zdravotné následky, alebo **stochastické** (náhodné) poškodenia. Deterministické účinky ožiarenia sa prejavujú

po dosiahnutí určitej prahovej dávky žiarenia, pričom závažnosť ich prejavu stúpa s narastajúcou dávkou. Ak je absorbovaná dávka žiarenia aplikovaná počas dlhšieho časového intervalu, „prahové“ ožiarenie je vyššie a závažnosť účinku nižšia. Stochastické účinky ožiarenia predpokladajú bezprahový vzťah medzi obdržanou dávkou a jej účinkom. To znamená, že akémukoľvek ožiareniu je možné pripísať určitú pravdepodobnosť vzniku zhubných nádorov a geneticky podmienených zmien, ktorých diagnostika na pozadí spontánneho výskytu ochorení tohto druhu je veľmi zložitá.

Cieľom ochrany pred žiarením je predovšetkým ochrana ľudského zdravia pomocou systému a zásad, ktoré usmerňujú expozíciu tak, aby boli vylúčené deterministické účinky ionizujúceho žiarenia a aby riziko výskytu stochastických účinkov bolo obmedzené na rozumne prijateľnú úroveň pre jednotlivca i spoločnosť.
V systéme radiačnej ochrany sa rozlišujú tri kategórie expozícií:

- profesionálne ožiarenie, ktoré je dôsledkom pracovnej činnosti a za ktoré je zodpovedný zamestnávateľ,
- ožiarenie obyvateľstva, ktoré sa týka všetkých expozícií mimo profesionálnych a lekárskych. Expozícia obyvateľstva je výsledkom pôsobenia širokého spektra zdrojov žiarenia. V tejto skupine dominuje ožiarenie prírodnými zdrojmi žiarenia, ale patria do nej aj expozície plodu a zárodku tehotných pracovníčok so žiarením,
- lekárska expozícia pacientov, v dôsledku diagnostických, intervenčných a liečebných výkonov využívajúcich IŽ.

Základné princípy radiačnej ochrany

Prijateľnosť ožiarenia je podmienená zabezpečením troch základných princípov radiačnej ochrany, ktorými sú:

- p**rincíp odôvodnenia:** Každá činnosť, ktorá vedie k ožiareniu osôb musí byť odôvodnená spoločenským prínosom, ktorý prevýši zdravotnú ujmu a náklady spojené s touto činnosťou. Pri odôvodňovaní sa postupuje v dvoch rovinách, „všeobecnej“ a „individuálnej“. V obidvoch prípadoch musí byť zodpovedaná zložitá otázka, akým spôsobom posúdiť prevýšenie prínosu nad ujmou. Pritom zdravotné poškodenie nie je jediným aspektom odôvodnenia, ale významnú úlohu majú aj potrebné náklady, rýchlosť, presnosť a prístupnosť vybranej činnosti, ktorá vedie k ožiareniu. Pri odôvodneniach činností so zdrojmi IŽ, od najjednoduchších po najzložitejšie, je správne rozhodnutie možné len na základe dostatočných informácií o charaktere činnosti podporených špeciálnou výchovou zainteresovaných fyzikov, rádiobiológov a lekárov. Na mieste je tiež pravidelné preverovanie, či výkon činností so zdrojmi IŽ je stále oprávnený (v zmysle nových poznatkov a pokroku v danej oblasti).

Uplatnenie princípu zdôvodnenia je rozdielne v situáciách, ktoré sa týkajú profesionálnych expozícií a ožiarenia obyvateľstva, a to v závislosti od toho, či zdroje žiarenia sú pod priamou kontrolou, alebo nie. V obidvoch prípadoch je rozhodovanie o zdôvodnení často predmetom verejnej rozpravy, za účastí mnohých zodpovedných organizácií.
Pri lekárskych expozíciách sa vyžaduje špeciálny prístup k procesu zdôvodnenia, pretože zodpovednosť za zdôvodnenie aplikácie konkrétneho typu vyšetrenia, alebo liečby pripadá indikujúcemu lekárovi, resp. rádiológovi, ktorý by mal mať špeciálne školenie v radiačnej ochrane.
Nové odporúčania vymedzujú aj neodôvodnené expozície, ku ktorým patrí: zámerné pridávanie rádioaktívnych látok do potravín, kozmetických prípravkov, hračiek, a pod., rádiologické vyšetrenie na účely spôsobilosti na výkon zamestnania (bez klinickej indikácie), skríningové vyšetrenia, spojené s expozíciou populačných skupín bez príznakov ochorenia, pokiaľ očakávané prínosy pre vyšetrovaných jednotlivcov z populácie nekompenzujú ekonomické a spoločenské náklady, vrátane ujmy z ožiarenia.

- **princíp optimalizácie** so základným poslaním obmedzovať veľkosť individuálnej dávky žiarenia, je najvýznamnejším prvkom radiačnej ochrany. Jeho aplikácia pri všetkých expozičných situáciách je záväzná. Optimalizácia v radiačnej ochrane všeobecne znamená, že celkový rozsah ožiarenia (veľkosť osobných dávok, počet exponovaných osôb, atď.) musí byť udržiavaný na najnižšej možnej úrovni a v súlade s rozumne dosiahnuteľnými ekonomickými a spoločenskými faktormi (princíp ALARA). Takýto postup odzrkadľuje úsilie znížiť veľkosť odôvodneného ožiarenia (aj keď je jeho hodnota pod limitom) pomocou obmedzovania dávok jednotlivcov (dose constraints), resp. obmedzením rizika v prípade potenciálnej expozície (risk constraints). V posledných troch dekádach sa dosiahol významný pokrok v optimalizácii, najmä dôsledným dodržiavaním správnej technológie, kontrolou kvality, ale predovšetkým zvyšovaním požiadaviek na znalosti personálu, ktorý činnosti so zdrojmi IŽ vykonáva. Optimalizácia je úzko prepojená s procesom odhadu rizika. Okrem znižovania individuálnych expozícií, je úlohou procesu optimalizácie aj znižovanie počtu ožiarených osôb. Keďže kľúčovým ukazovateľom optimalizácie ochrany pracovníkov je kolektívna efektívna dávka, je pre účely optimalizácie potrebné upravovať aj charakteristiky distribúcie individuálnych expozícií v ožiarenej populácii.
- **dávkové limity** sa uplatňujú výlučne v plánovaných expozičných situáciách, neplatia pre lekárske expozície. Pre profesionálne ožiarenie sa limit vyjadruje efektívnou dávkou 20 mSv za rok, s možnosťou obdržania priemernej hodnoty 100 mSv za 5 rokov, pričom sa nesmie prekročiť efektívna dávka 50 mSv

v jednotlivých rokoch. Pre obyvateľov je stanovený limit efektívnou dávkou 1 mSv za rok. Limity efektívnych dávok na ochranu očných šošoviek, kože a končatín pred poškodením žiarením, t.j. výskytu deterministických účinkov sú odlišné. Tieto limity sú podstatne vyššie ako pri stochastických účinkoch v dôsledku vedeckých poznatkov o prahových dávkach poškodenia jednotlivých orgánov.

Činnosť a akcie Sekcie radiačnej hygieny

Vznik Spoločnosti nukleárnej medicíny a radiačnej hygieny SLS nadväzuje na ustanovenie Medzinárodnej asociácie odborníkov v radiačnej ochrane (International Radiological Protection Association, IRPA). Táto asociácia vznikla roku 1965 dohodou odborníkov v radiačnej ochrane z USA, Francúzska, strednej Európy a Luxemburgu. Na základe podnetov z pracovísk využívajúcich ionizujúce žiarenie pripravila pracovný program, ktorý bol schválený na 1. kongrese IRPA v Ríme roku 1966. Okrem prvoradej úlohy zjednotenia princípov radiačnej ochrany a štandardov aplikácie meraní a kontroly využitia zdrojov žiarenia bol zdôraznený význam združovania národných spoločností v IRPA a posilňovanie ich aktivít prostredníctvom medzinárodných a regionálnych stretnutí a konferencií. V súčasnosti IRPA združuje 50 národných spoločností zastupujúcich 18 000 individuálnych členov z celého sveta.

Slovenská spoločnosť nukleárnej medicíny a radiačnej hygieny sa spolu s Českou spoločnosťou pripojili k asociácii IRPA roku 1968. Zároveň sa začali organizovať spoločné konferencie, pod názvom „Dni radiačnej ochrany“, a to jedenkrát ročne (2:1 ČR: SR). Po rozdelení ČSFR sa za podpory prof. MUDr. Klenera, prezidenta Českej spoločnosti, a vytrvalej práci doc. Nikodemovej podarilo prijatie SSNMaRH za riadneho člena asociácie IRPA (1993).

Koncom septembra 2003 sa v Bratislave konal Európsky kongres IRPA za účasti vyše 150 účastníkov zo 16 krajín sveta. Táto konferencia bola významným zviditeľnením vednej disciplíny radiačná ochrana, ktorá je stále aktuálnejším podkladom pre optimalizáciu ožiarenia a znižovanie radiačnej záťaže v oblasti využívania ionizujúceho žiarenia v medicíne, ako aj pri jeho aplikácii v priemysle, s ohľadom na pokroky výskumu vo všetkých diskutovaných témach, ktoré radiačná ochrana pokrýva.

Ako ukázala posledná konferencia XXXVI. dni radiačnej ochrany, organizovaná SSNMaRH v novembri 2014, uvedomelá osveta, výučba a tréning v RO, ktoré sú dnes už záväzne zavádzané prakticky na všetkých zariadeniach pre výchovu technických a zdravotníckych kádrov, rozširujú rady odborníkov v radiačnej ochrane, ktorí prispievajú ku zabezpečeniu kvality, štandardizácii dozimetrických postupov a porozumeniu rizika z ožiarenia stále sofistikovanejšími novinkami v prístrojovej technike pre využívanie zdrojov ionizujúceho žiarenia.

V súvislosti zo založením Slovenskej spoločnosti nukleárnej medicíny a radiačnej ochrany SLS je potrebné vyzdvihnúť činnosť Ing. Jozefa Caracha, vtedajšieho vedúceho Útvaru radiačnej ochrany Štátneho zdravotného ústavu SR. S jeho menom sa spája vznik novej disciplíny a to radiačnej ochrany na Slovensku a zriadenie oddelení radiačnej ochrany v systéme hygienických staníc. Zaslúžil sa o zabezpečenie dodržiavania zásad ochrany a bezpečnosti personálu a obyvateľstva pri aplikácii ionizujúceho žiarenia, predovšetkým pri stavbe a neskôr i pri prevádzke našej prvej atómovej elektrárne. Keďže v tejto dobe sa radiačná hygiena v celosvetovom meradle ešte len rozvíjala, práve Ing. Carach sa zaslúžil o priekopnícku prácu v súvislosti so začlenením teoretických základov do každodennej praxe. Pôsobil dlhé roky ako tajomník Spoločnosti nukleárnej medicíny a radiačnej ochrany SLS a bol iniciátorom a organizátorom pravidelných Konzultačných dní radiačnej hygieny. Podieľal sa na výskumných prácach v oblasti sledovania rádioaktivity v životnom prostredí.

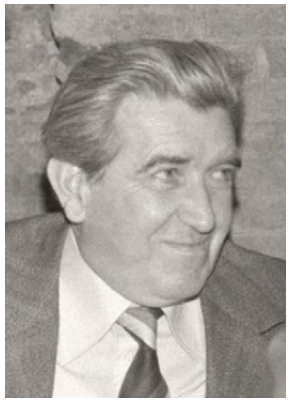

Obr. 2. Ing. Jozef Carach, tajomník SSNMaRH SLS, ktorý sa významným spôsobom zaslúžil o rozvoj radiačnej ochrany na Slovensku.

Priekopnícku prácu pri výkone štátneho zdravotného dozoru v radiačnej ochrane na pracoviskách so zdrojmi IŽ urobila aj RNDr. Mária Petrášová. K zavedeniu potrebnej legislatívy a hygienického dozoru predovšetkým na lekárskych pracoviskách s IŽ prispel MUDr. Peter Gaál, hlavný odborník MZ SR pre hygienu žiarenia.

V oblasti výskumu a implementácie novej filozofie radiačnej ochrany pri hodnotení a zdôvodnení prijateľnosti rizika spojeného s ožiarením, akceptáciu vplyvu ožiarenia prírodným zdrojom IŽ, obmedzovanie expozície pri lekárskych vyšetreniach a usmerňovaniu uvoľňovaniu rádioaktívnych látok do životného prostredia v prípade mimoriadnych udalostí a radiačných havárií prispeli výraznou mierou prof. MUDr. Tomáš Trnovec, DrSc., Ing. Milan Vladár, CSc., a doc. RND. Denisa Nikodemová, PhD.

Obr. 3. Doc. MUDr. Izabela Makaiová, CSc., predsedá na Európskej konferencii (IRPA) v Bratislave, október 2003.

Záverom je potrebné oceniť snahu SSNMaRH pritiahnúť k činnosti RO mladú generáciu, formou súťaží o najlepšiu vedeckú prácu a diskusiami

Obr. 4. Zasadnutie výboru spoločnosti 30. 3. 2016 v Nitre. Zľava: E. Takácsová, A. Vondrák, M. Arpášová, D. Nikodémová, Z. Tomišková, Z. Cesnaková, V. Vondrák, J. Žabková, M. Kerkešová, L. Kaliská, P. Povinec (predseda výboru), S. Kováčová (vedecký sekretár)

pri okrúhlych stoloch v rámci všetkých seminárov a konferencií, poriadaných Spoločnosťou.

Táto činnosť má oporu v dobrej spolupráci s ďalšími medzinárodnými organizáciami, predovšetkým MAAE vo Viedni, Svetová zdravotnícka organizácia, Medzinárodná komisia pre rádiologickú ochranu (ICRP), EURATOM, EURADOS a Európska organizácia fyzikov v zdravotníctve (EFOMP).

Izabela Makaiová, Denisa Nikodemová

Slovenská oftalmologická spoločnosť (SOS)

SOS je kolektívnym členom SLS | Kód 34

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident doc. MUDr. Vladimír Krásnik, PhD., viceprezident doc. MUDr. Martin Černák, PhD., vedecký sekretár prof. Mgr. MUDr. Alena Furdová, PhD., MPH, FEBO, pokladníčka MUDr. Katarína Hlaváčková, PhD., zapisovateľka MUDr. Mária Molnárová, PhD., členovia MUDr. Ladislav Jančo, FEBO, MUDr. Róbert Madaj, MUDr. Bohuslav Augustínsky, MUDr. Dana Tomčíková, PhD., MHA, dozorná rada predseda MUDr. Pavol Veselý, členovia MUDr. Peter Kováč, MUDr. Ľubica Veselá

SLOVENSKÁ OFTALMOLOGICKÁ SPOLOČNOSŤ

Sekcia pre chirurgiu katarakty a refrakčnú chirurgiu (SCIRS): predseda MUDr. Peško Konštantín, PhD., Sekcia ambulantných lekárov: predseda MUDr. Veselá Ľubica, Sekcia pre choroby sklovca a sietnice: predseda MUDr. Gajdošová Monika

Webová atránka: www.soska.sk

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: European Board of Ophthalmology
Vlastné odborné časopisy: Česká a slovenská oftalmologie. Web časopisu: www.cs-ophthalmology.cz
Vlastné pocty a ceny: Medaila doc. Veseleho

Z histórie odbornej spoločnosti

Oftalmologická spoločnosť sa v prvej etape vyvíjala ako súčasť Oftalmologickej spoločnosti ČSLS J. E. Purkyně. Po vzniku Slovenskej odbočky oftalmologickej sekcie československej lekárskej spoločnosti J. E Purkyně sa dostal do funkcie predsedu Odbočky prof. Anton Gala, ktorý viedol Odbočku v období 1955 – 1961. Po ňom sa stal predsedom výboru prof. Jozef Šuster (1961 – 1969). Odbočka naplnila svoje poslanie po vyhlásení federálneho usporiadania štátu. Organizačné zmeny sa preniesli aj do odborných spoločností.

Zakladajúca schôdza Slovenskej oftalmologickej spoločnosti bola 28. 3. 1969. Prof. Jozef Šuster vykonával funkciu predsedu Slovenskej oftalmologickej spoločnosti ďalších desať rokov (1969 – 1978), rovnako ako jeho nasledovník vo funkcii prof. Zoltán Oláh (1978 – 1990). Vo funkcii predsedu výboru do rozdelenia republiky pracoval aj prof. Milan Izák (1990 – 1994). Po rozdelení republiky sa zmenila funkcia predsedu výboru na funkciu prezidenta odbornej spoločnosti. Vo funkcii prezident odbornej spoločnosti postupne pracovali (1994 -2002) prof. Andrej Černák, (2002 – 2008) prof. Milan Izák, (2008 – 2016) prof. Anton Gerinec a (2016 – trvá) doc. Vladimír Krásnik.

SOS informuje členov o programe odborných podujatí cez kalendár na webovej stránke. Z najdôležitejších odborných akcií uvádzame:

- výročné kongresy SOS – každoročne,
- bilaterálne česko-slovenské oftalmologické sympózium (1x za 4 roky),
- akcie, kurzy a sympóziá (podľa webstranky http://www.soska.sk/kalendar/kalendar-domacich-akcii).

Vladimír Krásnik

Slovenská onkologická spoločnosť (S.O.S.)

Slovak Oncology Society

S.O.S je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 35

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady (2019 – 2022): prezident prof. MUDr. Stanislav Špánik, CSc., viceprezident MUDr. Branislav Bystrický, PhD., vedecký sekretár doc. MUDr. Peter Beržinec, CSc., pokladník MUDr. Mária Rečková, PhD., členovia výboru doc. MUDr. Igor Andrašina, CSc., MUDr. Radovan Barilla, PhD., doc. MUDr. Vladimír Bella, CSc., MUDr. Juraj Beniak, doc. MUDr. Pavol Dubinský, PhD., MHA, MUDr. Jozef Chovanec, st., prof. MUDr. Michal Mego, PhD., MUDr. Tomáš Šálek, MUDr. Jozef Šufliarsky, PhD., dozorná rada: predseda MUDr. Milada Mikulová, MUDr. Richard Hrubý, PhD., MBA, MUDr. Vanda Ušáková, PhD.

Webová stránka: www.onkologia.sk

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: ESMO – European Society for Medical Oncology
Odborné časopisy: Onkológia (vyd. SOLEN, ISSN 1336-8176 (tlačené vydanie)
Vlastné pocty a ceny: Cena Slovenskej onkologickej spoločnosti za najlepšiu publikáciu

Z histórie odbornej spoločnosti

Slovenská onkologická spoločnosť je od apríla 2017 členom Európskej spoločnosti klinickej onkológie (ESMO), ktorá na základe dohody združuje onkologické spoločnosti ďalších krajín Európy). Slovenská onkologická spoločnosť tak získala prestížnu pozíciu v rámci začlenenia sa do Európskej komunity onkologických spoločností.

Predchodcom samostatnej Slovenskej lekárskej spoločnosti, ktorej organizačnou zložkou sa stala Slovenská onkologická spoločnosť (S.O.S), bola Československá lekárska spoločnosť J. E. Purkyně založená v roku 1949. Jej súčasťou bola už od roku 1951 onkologická sekcia (spočiatku pričlenená k Rádiologickej spoločnosti).

V roku 1954 vyšlo prvé číslo medzinárodného vedecko-odborného časopisu Československá onkológia, ktorý je od roku 1957 doteraz pod názvom Neoplasma vydávaný Ústavom experimentálnej onkológie Slovenskej akadémie vied. Od roku 1958 sa najmä zásluhou doc. MUDr. A. Winklera, DrSc., konajú Onkologické dni v Bratislave. V tom čase bola tiež vytvorená Katedra rádioterapie ILF, ktorej vedúcim bol dlhé roky doc. MUDr. J. Ďurkovský, CSc.

Zakladateľom Slovenskej odbočky onkologickej sekcie bol doc. MUDr. RNDr. Alojz Winkler, DrSc. Prvá pracovná schôdza spoločnosti sa konala 21. 2. 1958 v Bratislave. V roku 1969 vznikla samostatná Slovenská lekárska spoločnosť (SLS),

ktorej organizačnou zložkou sa stala aj neskoršia Slovenská onkologická spoločnosť. Zakladanie lekárskych spolkov a spoločností bolo v rámci rozvoja onkológie na Slovensku významným spoločensko-odborným a vzdelávacím počinom.

Obr. 1. Prof. MUDr. Ivan Koza, DrSc., a vrchná sestra Zuzana Godányiová

Nástupcami doc. Winklera, predsedami resp. prezidentmi S.O.S boli doc. MUDr. Ivan Maňka, CSc., prof. MUDr. Ivan Koza, DrSc., doc. MUDr. Jozef Mardiak, CSc., a MUDr. Tomáš Šálek.

Súčasným prezidentom Slovenskej onkologickej spoločnosti SLS je od roku 2019 prof. MUDr. Stanislav Špánik, CSc. Aj členovia ďalších odborných spoločností, najmä Slovenskej spoločnosti nukleárnej medicíny a radiačnej hygieny, Spoločnosti radiačnej onkológie, rádiobiológie a rádiofyziky a Slovenskej rádiologickej spoločnosti, prezentujú výsledky svojej vedecko-výskumnej práce v oblasti onkológie na vedeckých podujatiach, čím zabezpečujú na jednej strane rozvoj svojho medicínskeho odboru a na druhej strane vlastné celoživotné medicínske vzdelávanie.

Slovenská onkologická spoločnosť združuje nielen onkológov, ale aj lekárov iných špecializačných odborov, ktorí sa priamo podieľajú na starostlivosti o onkologických pacientov, alebo majú záujem o onkológiu. Počet členov Slovenskej onkologickej spoločnosti postupne narastal – roku 1979 mala S.O.S 240 členov, roku 2009 mala 578 členov a roku 2018 mala 486 členov.

Slovenská onkologická spoločnosť garantuje dôležité vzdelávacie konferencie:

Bratislavské onkologické dni (B.O.D.) majú dlhoročnú tradíciu. Prvá konferencia B.O.D. sa konala v októbri 1958 za prítomnosti 180 účastníkov. S.O.S. garantuje aj Košické chemoterapeutické dni, Banskobystrické a Bardejovské onkologické dni, Best of ASCO®, Dni mladých onkológov, ONKOspektrum a ďalšie odborné podujatia, vďaka ktorým je možné porovnávať každodennú klinickú prax s inovatívnymi postupmi používanými v doma i v zahraničí.

Slovenská onkologická spoločnosť v roku 2018 garantovala vzdelávacie konferencie:

- 55. ročník Bratislavské onkologické dni (B.O.D) – téma nádory gastrointestinálneho traktu,
- 23. ročník SEKCAMA – problematika karcinómu prsníka,
- 22. ročník Košické chemoterapeutické dni,

Obr 2. Bratislavské onkologické dni v roku 2011, zľava doc. MUDr. Juraj Kaušitz, CSc., RNDr. Ján Sedlák, doc. MUDr. Jozef Mardiak, CSc., doc. MUDr. Igor Andrašina, CSc., MUDr. Tomáš Šálek, MUDr. Tibor Packáň, PhD., doc. MUDr. Mária Wágnerová, CSc.

- 14. ročník Dni mladých onkológov,
- 12 ročník Aktuálny manažment karcinómu prsníka a iných gynekologických malignít,
- 10. ročník Bardejovských onkologických dní, s hlavnou témou nádory prsníka,
- 10. ročník Best of ASCO®, licencované podujatie Americkej spoločnosti klinickej onkológie (ASCO) – na pôde NOÚ,
- ONKOspektrum 2018, ktoré bolo zamerané na problematiku karcinómu prsníka a melanómu,
- Novinky v genitourinárnych malignitách.

V rámci spoločných aktivít S.O.S. a ESMO prezentoval prezident S.O.S., MUDr. Tomáš Šálek činnosť S.O.S. na ESMO výročnej konferencii v roku 2018 formou posteru s názvom „Slovak Oncology Society of the Slovak Medical Association“. V S.O.S. pôsobia tri sekcie, Sekcia pre karcinóm prsníka (SEKCAMA), Sekcia geriatrickej onkológie a Sekcia experimentálnej onkológie. V tomto roku vznikla v rámci S.O.S. pracovná skupina pre Nutríciu, ktorej prvé stretnutie sa stretnutie uskutočnilo dňa 16. 3. 2018. Vedúcou pracovnej skupiny sa stala MUDr. Katarína Jakubovitšová a členmi sa stali doc. MUDr. Ľubomír Marko, MUDr. Juraj Krivuš, MUDr. Jana Haščičová, MUDr. Zuzana Pribulová, MUDr. Miroslav Tomáš, PhD., MUDr. Maroš Kunderlík, MUDr. Andrea Škripeková, PhD. Skupina si počas prvého stretnutia stanovila dlhodobý cieľ – zlepšenie, resp. zabezpečenie vzdelávania v odbore Nutrícia v onkológii, perspektívne aj v zmysle certifikačného štúdia. Pracovná skupina plánuje vypracovať odporúčané diagnostické a liečebné postupy pre nutríciu v onkológii pre jednotlivé odbory zúčastňujúce sa liečby onkologického pacienta.

Informácie o aktivitách Slovenskej onkologickej spoločnosti ako aj aktivitách v rámci onkológie doma a vo svete sú priebežne aktualizované na webovej stránke S.O.S: http://onkologia.sk/.

Stanislav Špánik

Spoločnosť pre osteoporózu a metabolické ochorenia kostí (SOMOK)

SOMOK je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 78

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady (2018 – 2021): prezident prof. MUDr. Juraj Payer, PhD., MPH, FRCP, viceprezidenti doc. MUDr. Zdenko Killinger, PhD., MUDr. Soňa Tomková, PhD., MPH, MUDr. Peter Vaňuga, PhD., vedecký sekretár MUDr. Pavol Masaryk, CSc., členovia výbor prof. MUDr. Miroslav Borovský, CSc., doc. MUDr. Peter Jackuliak, PhD., MPH, MUDr. Ján Kľoc, PhD., MUDr. Zlata Kmečová, PhD., prof. MUDr. Milan Kokavec, PhD., MPH , doc. MUDr. Martin Kužma, PhD., MUDr. Alexandra Letkovská, PhD., prof. MUDr. Viera Spustová, DrSc., MUDr. Beata Špániková, PhD., doc. MUDr. Emőke Šteňová, PhD., dozorná rada prof. MUDr. Ivan Rybár, CSc., MUDr. Henrieta Halmová, MUDr. Danica Telepková

Webová stránka: www.osteporoza.sk

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: International Osteoporosis Foundation (IOF)

Vlastné odborné časopisy: časopis v spolupráci s Společností pro metabolická onemocnění skeletu ČLS J. E. Purkyně: 1996 – 2017 Osteologický bulletin, od 2017 Clinical Osteology

Vlastné pocty a ceny: Medaila SOMOK (od 2013)

Obr 1. Medaila SOMOK

Z histórie odbornej spoločnosti

V bývalej ČSSR vznikla roku 1986 Osteoartrotická sekcia Československé revmatologické společnosti pod vedením prof. MUDr. Stanislava Havelku, CSc., ktorá však pôsobila výlučne v Čechách. Roku 1991 sa stala členom European Foundation for Osteoporosis (EFFO). Krátko po vzniku samostatnej SR vznikla S**ekcia osteoporózy a metabolických ochorení kostí (SOMOK) pri Slovenskej reumatologickej spoločnosti.** Do prvého výboru sekcie SOMOK boli výborom Slovenskej reumatologickej spoločnosti delegovaní MUDr. Karol Bitter, CSc., MUDr. Alexandra Letkovská, CSc., MUDr. Pavol Masaryk, CSc., MUDr. Michal Pijak, CSc., MUDr. Jozef Vojtaššák, CSc., MUDr. Juraj Wendl, CSc., a MUDr. Daniel Žlnay, CSc. Predsedom sekcie sa stal MUDr. Juraj Wendl, CSc. Dňa **16.9.1993** bola *Sekcia osteoporózy a metabolických ochorení kostí* – SOMOK – zaregistrovaná na SLS pod kódom 4776. V novembri 1993 už mala sekcia SOMOK 70 členov z radov nielen reumatológov, ale aj ortopédov a fyziatrov. Hlavnou náplňou práce sekcie SOMOK bola edukačná, prednášková a publikačná činnosť, ktorej cieľom bola tvorba koncepcie starostlivosti o pacienta s osteoporózou. Sekcia SOMOK organizovala viaceré odborné podujatia, či už

samostatné sympózia, alebo v rámci kongresov Slovenskej reumatologickej spoločnosti, či Východoslovenského sympózia o osteoporóze. Iniciovala tiež viaceré prednášky pre laickú verejnosť a masmédiá, akcie pri príležitosti Svetového dňa osteoporózy (vtedy ešte 24. jún). Členovia sekcie a jej výboru publikovali vo viacerých časopisoch a spracovali samostatné kapitoly v niektorých monografiách (Pokroky v reumatológii, Reumatológia v teórii a praxi IV, Štandardné terapeutické postupy, Štandardné diagnostické postupy v klinickej biochémii). Zúčastňovali sa tiež medzinárodných kongresov (I. svetový osteologický kongres (1996, Amsterdam), I. európsky osteologický kongres (1998, Berlín) a pod.).

Od svojho vzniku nadviazala sekcia SOMOK spoluprácu so *Sekciou pre metabolické onemocnení skeletu pri České reumatologické společnosti*, ktorá sa roku 1995 pretransformovala na samostatnú spoločnosť – *Společnost pro metabolická onemocnění skeletu (SMOS)*. Ako následnícka organizácia Osteoartrologickej sekcie Československej reumatologickej spoločnosti získala Sekcia SOMOK v októbri 1994 plnoprávne členstvo v EFFO (Europaen Foundation for Osteoporosis). Zástupcom sekcie SOMOK vo výbore národných spoločnosti sa stal MUDr. Pavol Masaryk, CSc. V dňoch 8. – 10. 7. 1996 navštívila Slovensko M. Fraser, výkonná riaditeľka EFFO za účelom zintenzívnenia spolupráce s EFFO. Roku 1997 sa SOMOK stala aj členom International Federatiom of Societies of Skeletal Diseases (IFSSD), ktorá sa následne roku 1998 spojila s EFFO do súčasnej *International Osteoporosis Foundation (IOF)*. Roku 1996 začal v ČR vychádzať časopis *Osteologický bulletin* a niektorí členovia výboru SOMOK sa stali členmi redakčnej rady (prof. MUDr. Jozef Rovenský, DrSc., doc. MUDr. Juraj Payer, CSc., MUDr. Pavol Masaryk, CSc.). Členmi sekcie SOMOK sa postupe stávali aj špecialisti z endokrinológie, nefrológie, internej medicíny a iní. Ku konci roku 1997 mala sekcia 119 členov.

Dňa **13. 12. 1996** na zasadnutí výboru sekcie SOMOK bolo rozhodnuté pretransformovať sekciu na samostatnú spoločnosť. Dňa 13. 3. 1997 sa konalo v NÚRCH Piešťany sympózium *„Osteoporóza – súčasné trendy v diagnostike a liečbe“*, ktoré možno nazvať *„0. kongres SOMOK“*. Na tomto sympóziu bol zvolený prípravný výbor samostatnej spoločnosti – predseda MUDr. Pavol Masaryk, CSc., podpredseda doc. MUDr. Jozef Vojtaššák, CSc., vedecký sekretár doc. MUDr. Juraj Payer, CSc., hospodár MUDr. Zdenko Killinger, zapisovateľka MUDr. Alexandra Letkovská a členovia MUDr. Karol Bitter, CSc., doc. MUDr. Miroslav Borovský CSc., prof. MUDr. Jozef Rovenský, DrSc., doc. MUDr. Viera Spustová, DrSc., MUDr. Soňa Tomková, MUDr. Daniel Žlnay, CSc. Prezídium SLS schválilo dňa **7. 11. 1997 samostatnú Spoločnosť pre osteoporózu a meabolické ochorenia kostí (SOMOK)**. V priebehu februára a marca 1998 sa konali voľby výboru samostatnej spoločnosti SOMOK. Prvý kongres SOMOK sa konal 2. – 3. 4. 1998 v Bratislave. Tu bol zvolený prvý výbor SOMOK na funkčné obdobie 1998 – 2002 v zložení: predseda MUDr. Pavol Masaryk, CSc., vedecký sekretár doc. MUDr. Juraj Payer, CSc., prvý podpredseda doc. MUDr. Jozef Vojtaššák, CSc., druhý podpredseda MUDr. Soňa Tomková, hospodár MUDr. Zdenko Killinger, zapisovateľka MUDr. Alexandra Letkovská, CSc. a členovia výboru SOMOK MUDr. Karol Bitter, CSc., doc. MUDr. Miroslav Borovský, CSc., MUDr. Ján Kľoc, MUDr. Zlatica Kmečová, MUDr. Peter Maresch, CSc., prof. MUDr. Jozef Rovenský, DrSc., doc. MUDr. Viera Spustová, DrSc. a Ing. Mária Stančíková, CSc. Do revíznej komisie bol zvolený doc. MUDr. Milan Ochodnický, CSc. ako predseda, členovia doc. MUDr. Ivan Rybár, CSc. a doc. MUDr. Jozef Lukáč, CSc. V tomto období došlo aj ku kvantitatívnemu rastu počtu členov, keďže samostatná spoločnosť bola otvorená pre všetkých lekárov, zaujímajúcich sa o osteoporózu a ku konci roku 2002 dosial počet členov 275. SOMOK organizovala už svoje samostatné kongresy. Počnúc druhým kongresom roku 1999 v Prahe sa konali spoločné podujatia s českou Společností pro metabolické onemocnění skeletu (SMOS) recipročne. Roku 2000 sa konal III. kongres slovenských a českých osteológov v Banskej Bystrici pod záštitou IOF. Pokračovala tradícia Východoslovenských dní o osteoporóze, ktoré sa roku 2005 premenovali na *Osteofórum*, ktoré sa odvtedy koná už tradične každý druhý rok (v roku, keď osteologický kongres organizuje česká strana). Úspešný bol tiež *Osteologický deň* v Žiline roku 2000 a *I. západoslovenský osteologický deň* roku 2002 v Nitre. V apríli 2000 SOMOK garantovala samostatný blok na *6. kongrese Slovenskej lekárskej spoločnosti* v Piešťanoch, v máji 2002 na *Stredoslovenských lekárskych dňoch* v Martine. Roku 1998 vyšla prvá slovenská monografia venovaná osteoporóze, ako kolektívne dielo slovenských autorov, pod editorským dohľadom prof. MUDr. Viery Spustovej, DrSc., a prof. MUDr. Rastislava Dzúrika, DrSc. Samostatné kapitoly týkajúce sa osteoporózy boli publikované v rozličných monografiách ako Reumatológia v teórii a v praxi, Pokroky v reumatológii, Princípy internej medicíny III, vysokoškolské skriptá ortopédie, či v knihe 10 rokov hormonálnej substitučnej liečby autorov prof. MUDr. Miroslava Borovského, CSc., a doc. MUDr. Juraja Payera, CSc.

Enormné úsilie venoval výbor spoločnosti konzultačnej činnosti pre potreby Ministerstva zdravotníctva SR a zdravotných poisťovní. V novembri 1998 bol Slovenskou postgraduálnou akadémiou medicíny (predchádzajúci IVL a súčasná SZU) schválený Certifikačný poriadok pre osteodenzitometické vyšetrenie, ktorého cieľom bolo štandardizovať a skvalitniť denzitometrické vyšetrenie. Jeho tvorcom a garantom bola spoločnosť SOMOK. Bolo vydaných niekoľko desiatok certifikátov. Nariadením vlády SR č. 157/2002 Z.z. o ďalšom vzdelávaní pracovníkov v zdravotníctve, však osteodenzitometria nebola definovaná ako certifikovaná činnosť. Týmto sa spochybnila kvalita denzitometrických vyšetrení.

Výbor SOMOK sa upriamil na vypracovanie koncepcie starostlivosti o osteoporotického pacienta, ktorý si MZ SR osvojilo vo forme *„Odborného usmernenia pre*

diagnostiku a terapiu osteoporózy" a vydalo v septembri 2001 vo Vestníku MZSR, ročník 49, čiastka 32 – 35. Tu sa prvýkrát definoval pojem osteológ, resp. osteologicky zameraný lekár a súčasne aj sieť osteologických pracovísk. Vo februári 2002 bol vydaný Metodický list komisie pre účelnú farmakoterapiu pod názvom *„Racionálna farmakoterapia osteoporózy"* autorov doc. MUDr. Juraj Payer, CSc., MUDr. Zdenko Killinger, PhD., MUDr. Pavol Masaryk, CSc.

Roku 1999 iniciovala spoločnosť SOMOK vznik pacientskej organizácie *Slovenskej únie proti osteoporóze (SUPO),* s ktorou potom úzko spolupracovala hlavne na prednáškovej činnosti.

Roku 2002 sa konali nové voľby do výboru. Novým predsedom sa stal prof. MUDr. Juraj Payer, CSc., podpredsedmi MUDr. Soňa Tomková, PhD., a MUDr. Zdenko Killinger, PhD., vedeckým sekretárom MUDr. Pavol Masaryk, CSc., hospodárom MUDr. Alexandra Letkovská, CSc. V rovnakom zložení pôsobil výbor až do roku 2018. – predseda prof. MUDr. Juraj Payer, CSc., podpredsedovia MUDr. Soňa Tomková, PhD. a doc. MUDr. Zdenko Killinger, PhD., vedecký sekretár MUDr. Pavol Masaryk, CSc., hospodár MUDr. Alexandra Letkovská, CSc., zapisovateľka MUDr. Zlata Kmečová, PhD., členovia prof. MUDr. Miroslav Borovský, CSc., MUDr. Viera Gonsorčíková, CSc., MUDr. Ján Kľoc, PhD., MUDr. Peter Maresch, CSc., doc. MUDr. Milan Ochodnický, CSc., prof. MUDr. Jozef Rovenský, DrSc., FRCP, prof. MUDr. Viera Spustová, DrSc., MUDr. Soňa Tomková, PhD., MUDr. Peter Vaňuga, PhD., prof. MUDr. Jozef Vojtaššák, CSc., revízna komisia prof. MUDr. Ivan Rybár, CSc., MUDr. Henrieta Halmová, MUDr. Danica Telepková. Roku 2018 sa konali posledné voľby, predsedom výboru ostal opäť prof. MUDr. Juraj Payer, PhD., MPH, FRCP, súčasné zloženie výboru je uvedené v úvode. Aktuálne má SOMOK 289 členov.

V priebehu rokov 2002 – 2018 sa pokračovalo v aktivitách rozvoja koncepcie o pacientov s osteoporózou, na MZ SR boli schválené viaceré odborné usmernenie, ktoré SOMOK predložil:

- Odborné usmernenie MZSR na liečbu porúch minerálového a kostného metabolizmu u pacientov s chronickým ochorením obličiek (Vestník MZSR, ročník 57, čiastka 26 – 28, zo dňa 8. júla 2009).
- Odborné usmernenie MZSR pre diagnostiku a liečbu glukokortikoidmi indukovanej osteoporózy (Vestník MZSR, ročník 57, čiastka 51 – 53, zo dňa 13. novembra 2009).
- Odborné usmernenie MZSR o diagnostike a liečbe pacienta po osteoporotických zlomeninách (Vestník MZSR, ročník 59, čiastka 1– 3, zo dňa 4. februára 2011).
- Odborné usmernenie MZSR o diagnostike a liečbe osteoporózy u pacientov s vybraným onkologickým ochorením (Vestník MZSR, ročník 62, čiastka 27 – 32, zo dňa 25. júna 2014).

Boli vydané nové publikácie s problemtikou osteoporózy, prvá novodobá komplexná monografia o osteoporóze (Payer J., Killinger Z. a kol.: Osteoporóza. Bratislava: Herba, 2012, 264 s., ISBN 978-80-89171-94-1). Taktiež monografia venujúca sa sekundárnej osteoporóze (Payer J., Borovský M. a kol.: Osteoporóza pri vybraných ochoreniach. Bratislava: Herba, 2014, 192 s., ISBN 978-80-89631-19-3).

Roku 2017 na návrh SOMOK bolo kreovaná certifikovaná pracovná činnosť „Klinická osteológia". Bola zaradená do zoznamu prílohy č. 3 písm. c), bod 19. Nariadenia vlády 296/2010 Z.z. Čakáme na ďalšie legislatívne kroky, aby sa Lekárska fakulta UK mohla uchádzať o realizáciu vzdelávania.

SOMOK každoročne pri príležitosti Svetového dňa osteoporózy (20. október) organizuje tlačovú konferenciu k danej problematike, podporuje osvetovú činnosť, deň otvorených dverí na jednotlivých osteologických pracoviskách (s možnosťou meranie denzitometrie a edukácie pacientov).

Od roku 2008 pôsobí na poli pacientskych organizácií okrem *Slovenskej únie proti osteoporóze* aj *Liga proti osteoporóze*.

SOMOK je spoluorganizátorom už troch ročníkov medzinárodného kongres International Symposium BONE & JOINT DISEASES AND AGE, ktorú organizuje v spolupráci s Ukrajinskou osteologickou spoločnosťou (Ukrainian Association of Osteoporosis) a Rakúskou osteologickou spoločnosťou (Austrian Society of Bone and Mineral Research).

Osteologické kongresy

- Osteologický kongres, Piešťany, 13. – 14. 3. 1997. Od roku 1998 sú kongresy spoluorganizované recipročne s českou Společnosti pro metabolické ochorení skeletu (SMOS) ČLS JEP.
- Kongres slovenských a českých osteológov (Bratislava, 1998, 2010; Praha, 1999; Banská Bystrica, 2000 (súčasťou kongresu bol aj Medzinárodný kurz osteoporózy garantovaný IOF); Olomouc, 2001, 2013; Žilina, 2002, 2016; České Budejovice, 2003; Ružomberok, 2004; Zlín, 2005, 2017; Prešov, 2006; Luhačovice, 2007; Piešťany, 2008; Ostrava, 2009; Hradec Králové, 2011; Tále, 2012; Horný Smokovec, 2014; Brno, 2015; Košice, 2018). Posledný 22. kongres českých a slovenských osteológov bol v Brne, 12. – 14. 9. 2019.

Roku, keď osteologický kongres organizuje SMOS, sa na Slovensku pod záštitou SOMOK koná podujatie s názvom **Osteofórum**. Toto podujatie nadväzuje na tzv. *Východoslovenské sympózium o osteoporóze*, ktoré sa konalo vždy v Košiciach (1995 – 1999). Od r. 2001 do r. 2003 to boli Východoslovenské dni o osteoporóze a od r. 2005 až do r. 2019 Osteofórum.

Ostatné podujatia v osteológii boli Osteologický deň (Žilina, 2000), Západoslovenský deň o osteoporóze (Nitra, 2002 – 2017), Bitterov deň o osteoporóze a Zoborský deň (Nitra, 2018 – 2019).

Spoločnosť pre osteoporózu a metabolické ochorenia kostí, o.z. SLS (SOMOK) začala pri príležitosti 15. výročia jej vzniku v roku 2013 udeľovať vlastnú medailu Medailu SOMOK. Autorom medaily je popredný slovenský a aj v zahraničí uznávaný keramikár a medailér akad. sochár *Marián Polonský*. Medailu vo vyhotovení z materiálu TOMBAK (MS 90) v bronzovej patine, s priemerom 80 mm, vyrobila Mincovňa Kremnica, š.p. v Kremnici v roku 2013 v počte 100 kusov. Držitelia Medaily SOMOK: prof. MUDr. Juraj Payer, PhD., MPH, FRCP, (2013), prof. MUDr. Jozef Rovenský, DrSc., FRCP (2013), prof. MUDr. Jaroslav Blahoš, DrSc., (2014), prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc., Dr.h.c., (2014), prof. Didier Hans, PhD. MBA (Lausanne University, 2016), prof. Neil C. Binkley, MD, (University of Wisconsin, 2016), prof. Heinrich Resch, MD (University of Vienna, 2016), prof. Vladyslav V. Povoroznyuk, MD, PhD, DMSci (Institute of Gerontology, Kyiv, 2016), prof. MUDr. Petr Broulík, DrSc., (Praha, 2017), prof. MUDr. Miroslav Borovský, CSc. (2018), prof. MUDr. Viera Spustová, DrSc. (2018).

Významné miesto pri plnení úloh SOMOK zohral časopis, ktorý sa vydáva v spolupráci s *Společností pro metabolická onemocnění skeletu (SMOS)* České lékařské společnosti J. E. Purkyně **od 1996 do 2017** pod názvom **Osteologický bulletin** (ISSN 1211-3778) a od roku **2017** pod názvom **Clinical Osteology** (ISSN 2571-1326 (print), ISSN 2571-1334 (on-line).

Časopis je indexovaný v databázach *SCOPUS, Bibliographia medica Čechoslovaca, Bibliographia Medica Slovaca*. Časopis sa zameriava v interdisciplinárnom kontexte na problematiku patológie metabolizmu kostí, na problematiku metabolických ochorení zasahujúcich do metabolizmu kostí, na problematiku diagnostiky, diferenciálnej diagnostiky a liečby týchto ochorení, najmä osteoporózy, a v neposlednej rade taktiež na prevenciu týchto ochorení. Redakčná rada má medzinárodné zloženie a zástupcov nielen za SOMOK a SMOS ale aj zahraničných spolupracovníkov: *vedúci odborný redaktor:* prof. MUDr. Juraj Payer, PhD., MPH, FRCP, *zástupca vedúceho redaktora:* prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc., dr.h.c., *v užšej redakčnej rade* sú ešte doc. MUDr. Zdenko Killinger, PhD., a MUDr. Jan Rosa.

Juraj Payer, Zdenko Killinger, Pavol Masaryk

Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku (SSO)

Slovak Society of Otorhinolaryngology and Head and Neck Surgery

SSO je kolektívnym členom Slovenskej lekárskej spoločnosti | Kód 37

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady (2014 – 2019): predseda doc. MUDr. Pavel Doležal CSc., mim.prof., vedecký sekretár MUDr. Tibor Barta, PhD., členovia výboru MUDr. Zuzana Balcová, MUDr. Edita Hlavačková, prof. MUDr. Juraj Klačanský, CSc., MUDr. Marián Kováč, prof. MUDr. Milan Profant, CSc., MUDr. Marián Sičák, PhD., MUDr. Dagmar Volmutová, dozorná rada MUDr. Irina Šebová, CSc., MPH, MUDr. Štefan Masnica, MUDr. Gabriela Pavlovčinová, PhD.

Webová stránka: www.sso.sk

SLOVENSKÁ SPOLOČNOSŤ PRE OTORINOLARYNGOLÓGIU A CHIRURGIU HLAVY A KRKU

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: EFAS – European Federation of audiology societies, UEMS – Union Européenne Médecins Specialistes, CEORL-HNS – Confederation of European Otorhinolaryngology – Head and Neck Surgery, IFOS – International Federation of oto-rhino-laryngological societies (past prezident SSO a súčasný člen výboru prof. MUDr. Milan Profant CSc., je generálny sekretár IFOS od r. 2011)

Vlastné odborné časopisy: Československá otolaryngológia (od r. 1952), 1992, časopis Choroby hlavy a krku (1992 – 2006), Otorinolaryngológia a chirurgia hlavy a krku (2007 – 2013), Otorinolaryngologie a foniatrie (od r. 2014, vydáva ČLS J. E. Purkyně v Prahe)

Vlastné pocty a ceny: Cena SSO za mimoriadny odborný, vedecký či pedagogický prínos

Z histórie odbornej spoločnosti

Pri dokumentovaní počiatkov odbornej spoločnosti nemožno obísť základné fakty o vzniku a etablovaní odboru. Základy otolaryngológie na Slovensku položili českí profesori Dr. Wiškovský a Dr. Záviška. S obdivuhodným elánom budovali prvé kliniky a vychovali odborne zdatných žiakov, ktorí v ich diele úspešne pokračovali. Prof. Wiškovský a prof. Záviška sa takto stali zakladateľmi slovenskej otolaryngologickej školy, ktorá v historicky krátkom čase dosiahla vysokú úroveň. Dnes má už vlastné črty, vyplývajúce z bohatej vedeckej práce a vlastnej spoločenskej organizácie. Uznanie a vďaka patrí všetkým, ktorí sa o to pričinili.

Významnou udalosťou bolo založenie Československej otolaryngologickej spoločnosti roku 1922. Už roku 1929 sa stal jej členom Dr. Fábry, prvý Slovák. Vtedy bolo v spoločnosti organizovaných 50 členov. Neskoršie sa prihlásili za členov Dr.

Šimko, Dr. Dányai, Dr. Sivák, Dr. Kustra a Dr. Kertész. Úlohou spoločnosti bolo zvyšovanie odbornej úrovne otolaryngológov, rozvíjanie vedeckej činnosti, nadväzovanie kontaktov s významnými zahraničnými odborníkmi a spoločnosťami. Každoročne, s výnimkou vojnových rokov, konali sa celoštátne zjazdy, na ktorých sa zúčastňovali aj otolaryngológovia zo Slovenska.

Roku 1949 sa v Bratislave uskutočnil XX. výročný zjazd Čs. otolaryngologickej spoločnosti. Bol to tretí celoštátny zjazd v Bratislave (dva predtým sa konali v rokoch 1933 a 1937. Z poverenia výboru spoločnosti ho organizačne pripravil doc. Lajda. Odznelo 20 prednášok, z nich 7 pripravili slovenskí autori: Lajda, Ondreička (röntgenológ), Štermenský, Prokešová, Breza, Horvat, Strelka. Hlavnou témou bol karcinóm hrtana. Účasť členov spoločnosti bola vysoká. Pricestovala skupina významných osobností: profesori Přecechtěl, Ninger, Hlaváček, Greif, Seeman, Wiškovský, Hybášek, docenti Hladký, Chvojka a iní. V dňoch 24. – 25. novembra 1951 sa uskutočnil zjazd Čs. otolaryngologickej spoločnosti v Bratislave z príležitosti 30-ročného trvania slovenskej otolaryngológie a 60. narodenín prof. Dr.Wiškovského. Vedeckej časti programu predsedal doc. Lajda. Pripomenul. že čs. otolaryngológovia zasadajú v Bratislave po štvrtý raz. K pozdravu pripojil úprimné priania, aby sa spoločnej práci českých a slovenských otolaryngológov dobre darilo. Podrobný zápis o zjazde publikoval Dr. Droppa.

Obr 1. Prof. MUDr. Ján Lajda (1908 – 1992).

Na podklade iniciatívy doc. Lajdu vznikla samostatná pobočka Čs. otolaryngologickej spoločnosti na zjazde slovenských otolaryngológov na Sliači, ktorý sa konal v dňoch 3. – 5. júla 1953. Prvým predsedom 7-členného výboru slovenskej pobočky Čs. otolaryngologickej spoločnosti sa stal doc. Lajda (obr. 2). Materiály zo zjazdu boli zverejnené v zborníku roku 1954. Po federatívnom usporiadaní Česko-slovenskej republiky v roku 1969 Slovenská pobočka Čs. otolaryngologickej spoločnosti sa stala nezávislou slovenskou otolaryngologickou spoločnosťou. V nasledujúcej tabuľke (tab. 1) uvádzame zoznam predsedov a vedeckých sekretárov SSO v chronologickom poradí.

Slovenská otolaryngologická spoločnosť zaznamenala od svojho založenia rozmach. Počet členov vzrástol z pôvodných 40 zakladajúcich na 375 v roku 1994, aktuálne takmer 500. Pracovné dni spoločnosti – národný kongres sa koná každý rok už tradične v septembri. Po dohode s českou ORL sa každé dva roky konajú spoločné čs. kongresy striedavo v Čechách a na Slovensku, priťahujú veľký počet domácich i zahraničných účastníkov.

Tabuľka 1. Predsedovia a vedeckí sekretári SSO v chronologickom poradí.

Volebné obdobie	Predseda SSO	Vedecký sekretár SSO
1973 – 1977	prof. Strelka	prof. Molnár
1977 – 1981	prof. Strelka	prof. Molnár
1981 – 1985	prof. Barta	prof. Klačanský Ivan
1985 – 1989	prof. Barta	prof. Klačanský Ivan
1989 – 1993	prof. Klačanský Juraj	doc. Točík
1993 – 1998	prof. Klačanský Juraj	doc. Točík
1996 – 1999	prof. Klačanský Juraj	prof. Profant
1999 – 2004	prof. Profant	doc. Doležal
2004 – 2009	prof. Profant	doc. Doležal
2009 – 2009	prof. Hajtman	doc. Doležal
2009 – 2014	prof. Profant	doc. Doležal
2014 – 2019	doc. Doležal	MUDr. Barta

Pri SSO vznikli tieto sekcie: Audiologická (predseda doc. MUDr. Zuzana Kabátová, CSc.), Otologická (predseda prof. MUDr. Juraj Klačanský, CSc.), Rinologická (predseda MUDr. Marián Sičák, PhD.), Foniatrická (predseda MUDr. Dagmar Volmutová), Detskej ORL (predseda MUDr. Andrea Jovankovičová), Klinickej logopédie (predseda Mgr. Zuzana Moškurjáková), Onkologická (predseda prof. MUDr. Andrej Hajtman, CSc.), Otoneurologická (predseda MUDr. Michal Molčan, CSc.), Neštátnych otolaryngológov (predseda MUDr. Richard Kulich), Laryngologická (predseda MUDr. Irina Šebová, CSc. MPH).

Okrem národného kongresu sa organizujú rozsahom menšie kongresy so špicifickou tematikou. Každý rok otologický deň, v dvojročných intervaloch rinologický deň a onkolgické Neuschlove dni, od roku 2018 Jakubíkovej deň venovaný problematike pediatrickej ORL, v spolupráci s českou spoločnosťou kongres Umelecký hlas. Výučbové kurzy zamerané na chirurgiu ucha sa organizujú každoročne v marci striedavo na Klinike otorinolaryngológie a chirugie hlavy a krku v Bratislave alebo v Košiciach a každoročne v apríli na Klinike otorinolaryngológie a chirurgie hlavy a krku v UVN Ružomberok. Výučbové kurzy zamerané na funkčnú a estetickú chirurgiu nosa, endoskopickú chirurgiu PND a prednej bázy lebky sa organizujú každoročne v januári na ORL Klinike UVN v Ružomberku. Na ORL klinike v Bratislave sa organizujú kurzy chirurgickej anatómie krku so zameraním na onkologickú problematiku. V dvojročných intervaloch sa organizujú spoločné česko-slovenské kongresy mladých otorinolaryngológov (striedavo v ČR a na Slovensku). Posledný, v poradí už XVII. kongres mladých otorinolaryngológov, sa uskutočnil v septembri 2018 vo Vysokých Tatrách.

Obr. 2. prof. MUDr. Jozef Strelka, DrSc., (1921 – 2001)

Obr. 3. prof. MUDr. Anton Molnár, DrSc., člen korešpondent SAV (1930 – 2005)

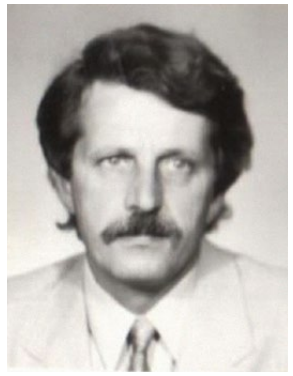

Obr. 4. doc. MUDr. Jozef Točík, CSc., (1948 – 1996)

Obr. 5. Vľavo prof. MUDr. Ivan Klačanský, DrSc., (1923 – 2008), vpravo prof. MUDr. Tibor Barta, DrSc., (1922 – 2005)

Obr. 6. prof. MUDr. Juraj Klačanský, CSc., (1950)

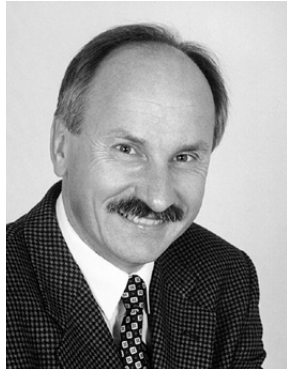

Obr. 7. prof. MUDr. Milan Profant, CSc., (1952)

Obr. 8. doc. MUDr. Pavel Doležal, CSc., mim.prof. (1959)

Obr. 9. Prim. MUDr. Tibor Barta, PhD., (1963)

Slovenská spoločnosť patologickej a klinickej fyziológie (SSPKF)

SSPKF je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 39

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident prof. MUDr. Hanáček Ján, DrSc., 1. podpredseda prof. MUDr. Bernadič Marián, CSc., vedecký sekretár prof. MUDr. Tatár Miloš, CSc., člen výboru prof. MUDr. Jurko Alexander, DrSc.

Vlastné pocty a ceny: Cena SSPKF za najlepšiu vedeckú publikáciu

Z histórie odbornej spoločnosti

Vznik Spoločnosti patologickej a klinickej fyziológie ČS LS J. E. Purkyňu, neskôr Spoločnosti patologickej a klinickej fyziológie SLS sa spája s aktivitami a spoluprácou Ústavov patologických fyziológií LF UK v Bratislave, Martine a Košiciach a na pôde Slovenskej fyziologickej spoločnosti, ktorá organizovala už tradičné Čsl. fyziologické dni. Založenie spoločnosti r. 1977 sa spájalo aj s organizovaním 5. čsl. patofyziologických dní s medzinárodnou účasťou, ktoré sa nasledujúce roky konali ako Kongres spoločnosti patologickej a klinickej fyziológie. V tomto období sa striedali kongresy na Slovensku s kongresmi v Čechách. Treba poznamenať, že spolupráca oboch národných spoločností bola mimoriadne dobrá, ústretová a priateľská.

Znakom spoločnosti sa stal Laokoon a jeho dvaja synovia. Laokoon varoval obyvateľov Tróje pred pascou Trójskeho koňa, vyzýval ich, aby rozmýšľali nad dôvodom, prečo nepriatelia zanechali koňa pred hradbami. Otázka „Prečo?“ je základnou otázkou v patofyziológii. (Súsošie z bieleho mramoru je vo Vatikánskych muzeách, autorstvo nie je známe, uvažuje sa aj o Michalangelovi). Múdrosť tejto alegórie je podčiarknutá knižnicou plnou kníh v pozadí výjavu.

Pri vzniku Spoločnosti patologickej a klinickej fyziológie stáli také osobnosti ako profesori Juraj Korpáš, Zoltán Tomori, Ivan Hulín, Ladislav Zlatoš, neskôr Ján Hanáček, Eva Popperová, Miloš Tatár, Marián Bernadič, Alexander Jurko. Najväčší rozvoj spoločnosti bol pod vedením prof. Juraja Korpáša a vedeckého sekretára prof. Ladislava Zlatoša (obr. 1), ktorí organizovali mimoriadne úspešné patofyziologické kongresy striedavo na Slovensku a v Čechách (s českými kolegami) a striedavo v Bratislave, Martine a Košiciach. Výstupmi kongresov boli nielen zborníky prác, publikácie v časopisoch, ale najmä osobné priateľstvá, poznanie výskumnej problematiky na ostatných pracoviskách a následná spolupráca.

V období do r. 1989 neboli žiadne organizačné ani ekonomické problémy, ktoré by limitovali prácu spoločnosti. Toto sa však prudko zmenilo po r. 1989. Predseda

Obr. 1. Prof. Juraj Korpáš, DrSc., prezident spoločnosti a prof. MUDr. Ladislav Zlatoš, DrSc., vedecký sekretár SSPKF (1989)

výboru prof. Hulín spolu s členmi výboru nedokázali nadviazať na predchádzajúcu činnosť. Členské poplatky nestačili ani na minimálnu réžiu činnosti výboru, pre teoretickú disciplínu nebolo možné získať sponzorov na pokračovanie v tradícii kongresov. Prejavilo sa to minimalizovaním kongresovej aktivity, sporadickými stretnutiami výboru až praktickým zastavením a prerušením činnosti. Činnosť sa pokúsil oživiť novozvolený výbor SSPKF, ktorému predsedal prof. Ján Hanáček, DrSc. (obr. 2), viceprezidentom sa stal prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc. (obr. 3), vedeckým sekretárom bol prof. Miloš Tatár, CSc.

Obr. 2. Prof. MUDr. Ján Hanáček, DrSc., ostatný prezident SSPKF

Obr. 3. Prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc., viceprezident SSPKF

Poslednou odbornou akciou výboru bola 18. konferencia slovenských a českých patofyziológov, ktorá sa konala za výdatnej pomoci Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach 9. – 10. septembra 2010 (obr. 4).

Na tomto podujatí sa pripomenuli osobnosti slovenskej patofyziológie v oblasti experimentálneho a klinického výskumu diabetu prof. MUDr. Rudolf Korec, DrSc., v experimentálnej a klinickej respirológii prof., MUDr. Juraj Korpáš, DrSc., a prof. MUDr. Zoltán Tomori, DrSc., a v oblasti výučby patofyziológie prof. MUDr. Ivan Hulín, DrSc. Za osobitnú zmienku stojí pripomenúť vynikajúcu organizačnú prácu vedeckého sekretára prof. Ladislava Zlatoša, ktorý organizoval desiatky kongresov a odborných podujatí spoločnosti s vynikajúcimi výsledkami. Vtedy sme to považovali za samozrejmé, ale dnes, keď sme o to všetko prišli, je nám zrejmé, že za tým bola osobnosť, ochota, skúsenosť a sebaobetovanie skvelého organizátora profesora Ladislava Zlatoša. Ešte raz ďakujeme! R. 2019 sa prof. Hanáček a prof. Tatár vzdali svojich funkcií a spoločnosť je pred voľbami nového výboru.

Marián Bernadič

Obr. 4. Účastníci 18. konferencie slovenských a českých patofyziológov v Košiciach 10. 9. 2010

Slovenská spoločnosť patológov (SSP)

SSP organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 38

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: predseda MUDr. Vereš Peter, vedecký sekretár MUDr. Šidlová Henrieta, PhD., viceprezident prof. MUDr. Plank Lukáš, CSc., členovia výboru prof. MUDr. Babál Pavel, CSc., MUDr. Beráková Katarína, MUDr. Janega Pavol, PhD., doc. MUDr. Kajo Karol, PhD., MUDr. Straka Ľubomír, PhD., MUDr. Szépe Peter, CSc., dozorná rada MUDr. Gál Viliam, MUDr. Macháleková Katarína, PhD., MUDr. Bohuš Peter

Vlastné odborné časopisy: Čsl. spoločnosť patológov vydávala časopis „Československá patológie“

Z histórie odbornej spoločnosti

Vývoj spoločnosti možno rozdeliť do troch etáp.

1. Spoločnosť patológov (1956 – 1989)

Od roku 1945 sa stretávali patológovia Československa na posedeniach v jednotlivých univerzitných ústavoch. Išlo len o dohovor, tak sa zišli napr. r. 1952 v Hradci Králové a 1953 v Olomouci. Až po smrti prof. Šikla bola založená vlastná odborná spoločnosť pri Čsl. lekárskej spoločnosti J. E. Purkyňu. **Spoločnosť patológov,** sekcia spol. J. E. Purkyně bola založená r. 1956. Ustanovujúca schôdza bola na I. Ústave patologickej anatómie LF Karlovej Univerzity v Prahe. Prvý výbor mal nasledovné

zoženie: predseda prof. MUDr. Václav Jedlička, DrSc., (LF UK, Praha), I. podpredseda prim. MUDr. J. Plank (Prešov), II. podpredseda doc. MUDr. Jaroslav Švejda (LF UJEP, Brno), jednateľ doc. MUDr. Dagmar Benešová (Praha), zapisovateľ MUDr. A. Kubárová (LF UK, Praha), pokladník prof. MUDr. J. Vaněk (Plzeň), členovia prof. Dr. A. Fengerland, DrSc., (Hradec Králové), Dr. V. Otti (Trenčín), revízori účtov Dr. M. Hub, MUDr. R. Vaněček.

2. Slovenská odbočka Československej spoločnosti patologických anatómov pri ČSLS J. E. Purkyně

Slovenská odbočka Československej spoločnosti patologických anatómov pri ČSLS J. E. Purkyně bola založená 16. júna 1961. Ustanovujúce zhromaždenie sa konalo v Košiciach. Za predsedu bol zvolený doc. Dr. I. Kutlík (Košice), za tajomníka Dr. J. Plank (Prešov), ktorí vykonávali funkcie až do r. 1968. Organizovali sa pravidelné prednášky a pracovné schôdze napr. v Trenčíne, Prešove, Smoleniciach, Žiline, Banskej Bystrici. Na mimoriadnej schôdzi v Košiciach odznela aj prednáška prof. Dr. Harryho Güthera, redaktora časopisu „Zbl. F. Pathologie“. R. 1965 sa na VIII. Pracovnejk schôdzi v Bojaniciach besedovalo aj o postavení patológie, za prítomnosti povereníka zdravotníctva dr. V. Zvaru. R. 1966 X. pracovnú schôdzu v Bratislave organizoval doc. MUDr. M. Brozman. Spolu do r. 1968 odznelo 183 prednášok, na ktorých sa najviac podieľali Ústav patolológie LK UK Bratislava (55), Ústav patológie LK UPJŠ Košice (48), a Odd. patologickej anatómie Trnava (+Piešťany) (24). Ešte treba spomenúť Odd. patologickej anatómie Prešov (J. Plank, 13).

3. Slovenská spoločnosť patológov

V rámci federalizácie bola založená Slovenská lekárska spoločnosť, v rámci ktorej sa transformovali dovtedajšie Odbočky na samostatné odborné spoločnosti. **Ustanovujúce zhromaždenie Slovenskej spoločnosti patológov** sa konalo 6. apríla 1969 v Martine, za predsedu bol zvolený prof. I. Kutlík, za vedeckého sekretára doc. J. Plank, CSc. Slovenská spoločnosť patológov pokračovala v odborných akciách a v spolupráci so zahraničnými partnermi, najviac s Českou spoločnosťou patológov. Vedecké konferencie sa konali v Martine (1969), Trenčíne (1970, 1973), Handlovej (1971), Nitre (1972, 1979) Na XVII. vedeckej konferencii v Trenčíne sa konali aj voľby, v ktorých bol za predsedu spoločnosti zvolený prof. Dr. M. Brozman, DrSc., vedeckým sekretárom sa stal doc. Dr. J. Plank, CSc., rovnako ako r. 1977 (Martin), kde boli obaja funkcionári opakovane zvolení do funkcií spoločnosti. Na Mimoriadnej volebnej schôdzi počas Celoštátneho zjazdu patológov v Brne (1981) bol za predsedu spoločnosti zvolený doc. J. Plank a za vedeckého sekretára prim. A. Horváth. Veľmi úspešne pokračovali pracovné schôdze v rôznych mestách Slovenska (Liptovský Mikuláš, 1982; Trenčín, 1983; Michalovce, 1984; Dolný Kubín 1985; Žilina 1986). Na Vedeckej konferencii v Žiline boli nové voľby, v ktorých bol za predsedu opakovane zvolený doc. J. Plank a za vedeckého sekretára doc. M. Zaviačič. Tento výbor usporiadal konferencie v Galante (1987), Jelšave (1988), Považskej Bystrici 1989).

V tejto etape činnosti SSP na vedeckých konferenciách odznelo celkove 727 prednášok a bolo vystavených 48 posterov. Na prednáškach sa najviac podieľali Ústav patológie LF UK v Bratislave (175), Ústav patológie LF UK v Martine (139), Ústav patológie ILF Bratislava (77) a Ústav patológie LF UPJŠ Košice (69). Ešte treba spomenúť Odd. patológie Trnava (včítane Piešťan) (46) a Odd. patológie Banská Bystrica (45). **Celoštátne konferencie** Československej spoločnosti patológov, usporiadané na Slovensku sa konali od roku 1957 do roku 1989 spolu 9-krát.

Slovenská pediatrická spoločnosť (SPS)

SPS je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 40

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident doc. MUDr. Kuchta Milan, CSc., vedecký sekretár doc. MUDr. Benedeková Marta, PhD., 1. podpredseda prof. MUDr. Kralinský Karol, PhD., past prezident prof. MUDr. Šagát Tibor, CSc., členovia výboru prof. MUDr. Bánovčin Peter, CSc., prof. MUDr. Buchanec Ján, DrSc., doc. MUDr. Bzdúch Vladimír, CSc., prof. MUDr. Dluholucký Svetozár, CSc., MUDr. Kovaľ Ján, PhD., prof. MUDr. Podracká Ľudmila, CSc., MUDr. Šimovičová Katarína, prof. MUDr. Zibolen Mirko, PhD., dozorná rada MUDr. Barák Ľubomír, CSc., doc. MUDr. Vargová Veronika, PhD., prof. MUDr. Jeseňák Miloš, PhD., MBA, MHA

Vlastné odborné časopisy: spoločný časopis (od 1990) „Česká a Slovenská pediatrie“ (registrovaný v databáze SCOPUS); „Detský lekár“ (1994 – 2012); „Pediatria pre prax“ (od roku 2000); „Pediatria (Bratislava)“ (od roku 2006) a „Neonatologické listy“

Vlastné pocty a ceny: Grand Prix: je cena SPS za celoživotné dielo v oblasti rozvoja slovenskej pediatrie; **Ceny za najlepšie publikácie**

Z histórie odbornej spoločnosti

Slovenská pediatrická spoločnosť (SPS), je s vyše 1500 členmi, jednou z najväčších odborných spoločností SLS. Jej história a vznik je úzko spätá s ušľachtilými základmi jej predchodkýň. Československá lekárska spoločnosť J. E. Purkyně (ČsLS JEP) vznikla 30. júna 1949 na historickom zhromaždení „Spolku lékařů českých“. Na Slovensku sa slovenskí lekári a farmaceuti začali organizovať v ČsLS JEP v roku

1953, kedy vznikol Slovenský výbor ČsLS JEP a jeho prvým predsedom sa stal akademik Šiška. Slovenská lekárska spoločnosť (SLS) vznikla r. 1969 v súvislosti s federatívnym usporiadaním nášho štátu a 1. zjazd delegátov SLS sa konal v apríli r.1969. Slovenská pediatrická spoločnosť (SPS) a Česká pediatrická spoločnosť (ČPS) tvorili spolu Československú pediatrickú spoločnosť JEP až do roku 1973.

Do roku 1990 sa predstavitelia výboru ČPS a SPS pravidelne stretávali v Prahe vo federálnom výbore a striedavo viedli tento výbor predseda ČPS a SPS. 20. 6. 1990 sa zišiel Federálny výbor, ktorý viedol doc. Dluholucký. Neskôr, v znamení očakávaného rozpadu republiky, obe spoločnosti (ČPS, SPS) deklarovali, že budú naďalej pokračovať v spolupráci v priateľskom duchu, aj keď prestane existovať Federálny výbor. V rokoch 1973 – 1976 bol prvým predsedom výboru SPS doc. MUDr. Getlík a vedeckým sekretárom MUDr. A. M. Šašinka.

Predsedovia/prezidenti a vedeckí sekretári výboru SPS (1973 – 1976) predseda doc. Getlík, vedecký sekretár MUDr. Šašinka, (1977 – 1987) prezidentka prof. Michaličková, vedecká sekretárka doc. Kapellerová, (1987 – 1990) prezident prof. Birčák, vedecká sekretárka doc. Benedeková, (1990 – 2002) prezident prof. Dluholucký, vedecká sekretárka doc. Benedeková, (2002 – 2006) prezident prof. Bánovčin, vedecká sekretárka prof. Podracká, (2006 – 2010) prezident prof. Šagát, vedecká sekretárka Benedeková, 2010 – 2015 – prezident prof. Šagát, vedecká sekretárka Benedeková, (2015 – 2019) prezident doc. Kuchta, vedecká sekretárka Benedeková.

Pediatrické kongresy pôvodne konali pod hlavičkou Československej pediatrickej spoločnosti s medzinárodnou účasťou. Jeden z významných spoločných kongresov (posledný) sa konal v septembri v roku 1988 v Bratislave. Po revolúcii sa výbory dohodli o usporiadaní českých a slovenských kongresov striedavo, t.j. české pediatrické kongresy v párnych rokoch a slovenské kongresy v nepárnych. V tomto období sa začala významne rozvíjať aj spolupráca so zahraničím – mali sme „otvorené dvere“ v podstate do celého sveta. SPS začala pravidelne spolupracovať s významnými pediatrickými klinikami a významnými pediatrami, predovšetkým s pediatrami európskych krajín a USA. Konali sa spoločné konferencie na Slovensku a „vice versa“ v zahraničí. Spolupráca s ČPS intenzívne pokračovala ako aj spolupráca s významnými pediatrickými pracoviskami v bývalej NDR (Drážďany, Lipsko), v Poľsku, Maďarsku a ZSSR. Napríklad vďaka aktivite prof. Urbánka (prednostu Detskej kliniky AKH vo Viedni), sa začali konať každoročne stretnutia klinických pediatrov krajín strednej Európy (Tagung Mittel Europäischer Länder „Pädiatrische Forschung“ vo Viedni a ďalšie). Vo zväzku s ČPS sme boli členmi medzinárodných pediatrických spoločností a po rozdelení republiky, od r. 1993 (na podklade žiadosti), pokračujeme v týchto členstvách ako SPS, napr. v riadnom členstve v UNEPSA, EPA, IPA.

Okrem klasických kongresov a konferencií sa organizovali medzinárodné konferencie a kongresy SPS, napr.: v Bath-e (Anglicko) sa v roku 1994 na zasadnutí IPA, UNEPSA dnes EPA, CESP, zúčastnili predsedovia ČPS (Janda) a SPS (Dluholucký). Aktívna účasť členov SPS bola aj na Annual ESPIC CONGRESS with associated ESPIC Nursing, „Back to the future of medicine“ University Childrens Hospital Praha, Bratislava and Baystate Medical Center Children Hospital, Springfield, Massachusetts, USA, a tiež Symposium of Neonatology with international participation „Extremely low birth weight infant“ (under patronage of Swiss Red cross) a ďalšie. R. 2015 zorganizovala SPS (prof. Kovács) napr. dvojdňové zasadnutie EAP v Bratislave.

Schôdze Spolkov lekárov sa konali po celom Slovensku, ako pravidelné (poobedňajšie, pracovné, týždenné) schôdze organizované výborom SPS v Bratislave a tiež odborné konferencie. Historicky 1. pediatrická konferencia, venovaná pamätníkovi prof. MUDr. Birčákovi, sa konala pri príležitosti 10. výročia založenia 1. detskej kliniky LF UK v roku 1962 a potom sa postupne konali celodenné pediatrické konferencie veľkých kliník (Bratislava, Košice, Martin, Banská Bystrica, Prešov). Zakladali sa pracovné skupiny a sekcie SPS, usporadúvali sa pediatrické kongresy s medzinárodnou účasťou.

Kongresy SPS sa usporadúvali v rôznych mestách na Slovensku, predsedal im prezident SPS, generálnym sekretárom bol spravidla vedecký sekretár spoločnosti. Od roku 1997 do roku 2017 sa konalo spolu 12 kongresov.

Roku 1983 založil doc. Kuchta tradíciu „Konferencií mladých pediatrov“, ktorých miesta sa striedajú v dvojročných intervaloch po celom Slovensku, doposiaľ sa uskutočnilo XVII. ročníkov. Doc. Kuchta tiež založil úspešné odborné podujatie „Festival kazuistík z pediatrie“, ktorý sa konal už 12x a ktorý navštevuje až 500 – 700 účastníkov.

Ceny SPS

SPS oceňuje svojich významných členov a ich významné aktivity aj nasledujúcimi oceneniami:

- **Grand Prix:** je cena SPS za celoživotné dielo v oblasti rozvoja slovenskej pediatrie. Cenu udeľuje SPS, o udelení ceny rozhoduje výbor SPS tajným hlasovaním, návrh môže podať každý člen spoločnosti. Laureáti Grand SPS sú (2006) prof. Sršeň, (2007) prof. Birčák, (2008) prof. Čáp, (2009) prof. Kapellerová, (2010) prof. Šašinka, (2011) prof. Lichardus, (2012) prof. Šagát, (2014) prof. Jurko, (2015) prof. Dluholucký, (2016) doc. Benedeková, prof. Buchanec.
- Výbor SPS každoročne vyhlasuje **ceny za najlepšie publikácie** vo viacerých kategóriách.

- Výbor podporuje významnú **knižnú publikačnú aktivitu:** Šašinka, Šagát, Kováč a kolektív: Pediatria 1. vydanie, Satus, Košice 1998, 620s. a 2. vydanie: 2 diely, Herba Bratislava 2007, 740s.

SPS je odborným garantom alebo aj iniciátorom vydávania **pediatrických časopisov:**

- pred rokom 1990 spoločný časopis ČPS a SPS s názvom „Čs. Pediatria“
- po roku 1990 pokračuje spoločný časopis ako „Česká a Slovenská pediatrie“ (registrovaný v databáze SCOPUS)
- „Detský lekár“ vychádzal v rokoch 1994 – 2012
- „Pediatria pre prax“ vychádza od roku 2000
- „Pediatria (Bratisl.)“ vychádza od roku 2006
- „Neonatologické listy“

SPS vydala aj ďalšie nepravidelné publikácie ako napr.:

- Bánovčin, Zibolen a kolektív: Základné informácie o materskom mlieku a dojčení pre pracovníkov v zdravotníctve. A-medi management, Bratislava 2016, 112s.
- Dluholucký, Šimurka, Urbančíková: Sprievodca očkovaním (Seesame s.r.o., Bratislava, 68s.) každoročne vydávaná publikácia, zároveň prevádzka interaktívnej webovej stránky s viac ako 370 000 pozretiami a 2500 konkrétnymi odpoveďami.

SPS sa podieľa na podpore aktívnej kongresovej zahraničnej účasti, podľa prijatých kritérií a podľa aktuálnych finančných možností výboru.

SPS a jej členovia výboru stáli za takými **úspechmi pediatrie a vôbec zdravotníctva,** ako sú vakcinačný program (najmä hepatitída B, či HiB), plošný skríningový program, organizácia primárnej pediatrickej starostlivosti, rozvíjanie významných pediatrických subšpecializácií, laktačný program dokonca ešte pred zavedením princípov BFHI, letecká záchranná služba pre transporty kriticky chorých detí. Ale spoločnou činnosťou výboru SPS sa zastavila napr. dysjunkcia primárnej starostlivosti v zmysle snahy o jej plnú samostatnosť vrátane vzdelávania a špecializácie. Vyžadovalo to množstvo hľadaní prienikov, spoločných záujmov, spolupráce. Bolo to obdobie, kedy hrozili ťažké ireverzibilné následky pre unifikovanú pediatrickú existenciu. Veľmi závažná bola v rokoch 1990-1994 aj snaha novovytvorenej SLK, zrušiť „obvodného pediatra“ a vytvoriť „všeobecného lekára“ (GP), starajúceho sa o všetky 3 generácie obyvateľstva. Aj vďaka výraznej aktivite SPS, je naša najmladšia generácia i naďalej ošetrovaná liečená a preventívne sledovaná špecialistami – pediatrami.

SPS má zriadené nasledujúce sekcie:

- **Neonatologická sekcia** (4059) – predsedníčka doc. MUDr. Katarína Maťašová, PhD.
- **Sekcia sociálnej pediatrie** (4097) – predseda doc. MUDr. Milan Kuchta, CSc.
- **Sekcia intenzívnej starostlivosti v pediatrii** (4085) – predsedníčka MUDr. Mária Pisarčíková, PhD.
- **Sekcia prevencie kardiovaskulárnych ochorení** (4095) – predseda MUDr. Pavol Šimurka, PhD.
- **Sekcia detskej onkológie a hematológie** (4098) – predsedníčka doc. MUDr. Emília Kaiserová, CSc.
- **Sekcia detskej pneumológie** (4099) – predseda doc. MUDr. Vladimír Pohanka, PhD., FCCP, MPH.

Zároveň má zriadených viacero pracovných skupín, podľa aktuálnych potrieb SPS. V súčasnosti sú to: **Pracovná skupina pre vedecko-výskumnú činnosť** (doc. MUDr. Vladimír Bzdúch, CSc.), **Pracovná skupina pre podporu dojčenia** (MUDr. Marcel Litavec), **Pracovná skupina pre očkovanie** (MUDr. Pavol Šimurka, PhD.). Medzi najaktívnejšie sekcie SPS patria neonatologická a intenzívnej medicíny.

Prehľad histórie Neonatologickej sekcie SPS

Obdobie 1951 – 1984 (neonatologická starostlivosť pred založením sekcie).

Vyčlenenie pediatrov zaujímajúcich sa o novorodencov a vznik novorodeneckých úsekov pôrodníc a nedonoseneckých staníc. Vznik úzkej spolupráce medzi pediatrami – „novorodenečkármi“ a pôrodníkmi, nielen v každodennej praxi, ale aj v spoločnej prednáškovej a publikačnej aktivite na spoločných konferenciách ČsGPS, SGPS aj SPS. Vznik Sekcie perinatálnej medicíny v lone SGPS 1970 (SPS nebola v tom čase naklonená oficiálnej neonatologickej špecializácii). Rozvoj „klinickej neonatologie”, prevzatie aj patologických stavov na špeciálnych „neonatologických pracoviskách” a vznik ordinariátov pre starostlivosť o novorodencov (aj pre spádový región).

Obdobia po r. 1984 doteraz (po založení Neonatologickej sekcie SPS).

1984 – 1989: 1983 – uznanie potreby nadstavbovej atestácie z neonatologie prof. Getlíkom, – prví atestanti z neonatológie, uznanie atestácie tým, čo pracovali 20 rokov v tomto odbore). V roku 1984 – Založenie Neonatologickej sekcie SPS (NS) a prvá samostatná odborná konferencia 1986 – Poprad. Ciele: zníženie úmrtnosti, organizačné usporiadanie neonatologických pracovísk a odborné konferencie s neonatologickou tematikou. Pokračujúca spolupráca a prednáškové a publikačné aktivity spolu s pôrodníkmi, aj s pediatrami – vznik úsekov intenzívnej starostlivosti

(JIRS pre novorodencov), vznik samostatných Novorodeneckých oddelení, zabezpečujúcich komplexnú starostlivosť o zdravých aj patologické stav novorodencov, prvé zavedenie IT v neonatológii. 1989 – 90: Plošný celoslovenský nákup zdravotníckej techniky pre novorodenecké oddelenia.

1990 – 2000: 1989 – celoslovenský snem pediatrov v B. Bystrici sa prihlásil k ideám Nežnej revolúcie. Neonatologóvia v nasledujúcich voľbách do Výboru SPS získali členstvo vo výbore SPS: Bauer, Vasiľová a Frič a 4 roky tvorili neonatologické „pevné jadro", aktívne pracovali na vytvorení Koncepcie pediatrie (1994) v podobe „Zásad starostlivosti o novorodencov". NS úspešne čelila snahám odčlenenia sekcie od SPS (po vzore ČR) a obhájila zásadu, že neonatológia je súčasťou pediatrie. 1992-99: Medzinárodná spolupráca – project Hope a resuscitačné kurzy (iniciatíva prof. Blooma – USA) a prof. Simbrunnera (A), regionálni lektori a edukácia všetkých neonatológov. IPOKRATES – účasť našich neo na medzinárodných postgraduálnych kurzoch. 1991: Správa o rodičke a o novorodencovi (projekt SOR-SON) – zber konštantných údajov pre UZIŠ – zostal dlhé roky v „papierovej forme", hoci už v roku 1992 (Zorkovský + Frič) odovzdali MZ SR hotový softvér na analýzy týchto dát s návrhom na multilicenciu, zdarma používanú všetkými pracoviskami, to vtedajšie MZ SR zamietlo. 1994 – 97: Postgraduálne učebné texty pre intermediárnu neo-starostlivosť vydané v spolupráci s Českou Neo-spoločnosťou. 1994 – Bauer (N. Zámky) vydáva Neonatologické zvesti – distibuované všetkým členom NS SPS, aktívne až do r. 2002. Pravidelné spoločné analýzy novorodeneckej a ponovorodeneckej úmrtnosti spolu s pôrodníkmi (ktoré začali vo Vsl. kraji v r. 1962 ako prvé v SR) a pravidelné odborné konferencie, aj s medzinárodnou účasťou (N. Zámky, Košice, Bratislava, Martin). 1993 – 96: po dohovore s prof. Šašinkom začiatok pregeaduálnej výchovy (cvičenia aj prednášky z neonatologie v rámci pediatrie aj pre zahraničných študentov (Frič, Krcho). V Bratislave pôsobila Subkatedra neonatológie IVZ v postgraduálnom aj predatestačnom vzdelávaní a skúškach z neonatológie (prof. Huttová, neskôr doc. Chovancová). 1996 – ako reakcia na rozvoj zdrav. poisťovníctva a po skúsenostiach z medzinárodnej spolupráce, NS SPS podala návrh na MZ SR na zefektívnenie siete neonatologických pracovísk v SR s racionalizáciou: -15 % lôžok a vytvorenie 3. stupňovej diferencovanej neonatologickej starostlivosti a jej regionalizácie a návrh stanovenia jednotlivých úrovní pracovísk s ich kompetenciami a úrovňou neontologickej zdravotnej starostlivosti. Výsledkom bolo ustanovenie 6 perinatologických center v SR v roku 1997. *(Pozn.: tento model sa neskôr úspešne realizoval v onkológii a kardiológii a funguje doteraz).* 1994 – 99: Úspešné medzinárodné projekty spolupráce medzi neo-pracoviskami SR a zahraničnými, vrátane výmeny a krátkodobých stáží v zahraničí lekárov aj sestier (N. Zámky – Salt Lake City, Košice – Providence v USA, Bratislava a Martin – Rakusko a Nemecko), znamenali významný prínos pre vzdelanie a zavedenie pokrokových organizačných a odborných metód neonatologickej zdravotnej starostlivosti. 1998 – Vytvorenie „Sekcie sestier pracujúcich v neonatológii" pri NS SPS a ich úspešná činnosť až dodnes (protokoly, vzdelávanie, samostatné odborné konferencie atď.). 1998 – 2002: Medzinárodný projekt na podklade dohody medzi MZ SR a Európskou kanceláriou WHO „Kvalita perinatálnej starostlivosti v SR" zapojeného do európskeho projektu OBSQID. Národným koordinátorom – Frič, zahraničné prednášky v Izraeli, Budapešti). Spolupráca s Českou neo-spoločnosťou (napr. vo vzájomných pozvaniach na odborné konferencie, spoločné schôdze oboch výborov neo atď.). Baby Friendly Hospital Initiative – BFHI. V spolupráci s WHO a UNICEF, Haľamová od r. 1984 (prvá Spoločná odborná konferencia o Rooming-in a BFHI Slovenskej gynekologickej a pôrodníckej spoločnosti a SPS v Košiciach), aktivita trvá doteraz. 2000: Národný neonatologicko-perinatologický program SR zadaný na MZ SR, pre výhrady zo strany SGPS však nebol schválený.

2000 – doposiaľ: 2002 – 2006 a neskôr: Vznik neonatologických kliník (Martin, Bratislava, N. Zámky, Košice, Nitra) s postupným zavádzaním plného pregreaduálneho vzdelávania (a v Martine neskôr aj postgraduálneho). 2003: Návrh kritérií štandardizovanej analýzy perinatálnej úmrtnosti pre MZ SR a schválený na Zjazde SGPS, ale pre nerealizáciu zo strany SGPS nezavedený do praxe. 2006: Koncepcia neonatológie. 2006: Oficiálne uznanie neonatológie ako medicínskeho odboru MZ SR: ustanovenie hlavného odborníka MZ SR pre neonatologiu a krajských odborníkov. Štafetu pravidelných konferencií neonatológov preberajú od N. Zámkov kliniky v Martine a v Košiciach. Návrh „indikátorov kvality" pre neo-ZS pre MZ SR (pripravila pracovná skupina NS SPS). 2010: Nový návrh „Národného neonatologického program SR" pre MZ SR. 2011 – 12: Spolupráca s doc. Kováčom a jeho skupinou poverenou t.č. zavedením DRG systému v SR – vytvorenie a odskúšanie pilotného projektu NEO-DRG *(po odstúpení doc. Kováča z tohto projektu a pre nedostatočnú akceptáciu našich pripomienok pre zavedenie DRG v súčasnosti nerealizové).* Sú pripravované, vydávané a inovované Odborné usmernenia a odporúčania, protokoly NS SPS pre dôležité oblasti neo- zdrav. starostlivosti v posledných rokoch až do súčasnosti. Súčasné snahy, aktivity a jednania NS SPS v oblasti: transportov, nozokomiálnych infekcií, tvorby registrov, financovania, nových snáh v M-BFHI a celý rad ďalších aktivít NS SPS.

História Sekcie intenzívnej starostlivosti v pediatrii (4085)

Začiatky vzniku Sekcie intenzívnej starostlivosti v pediatrii (SISP) sa datujú do konca 90. rokov 20. storočia. Predchádzal mu vývoj v pediatrii vo svete a na Slovensku. Poskytovanie intenzívnej starostlivosti pre predčasne narodené deti znamenalo aj začiatok vývoja intenzívnej a resuscitačnej starostlivosti o deti. Tak, ako sa vyvíjala a zdokonaľovala prístrojová technika, predovšetkým možnosti

umelej pľúcnej ventilácie a monitorovania vitálnych funkcií, začala sa poskytovať intenzívna starostlivosť aj dojčatám, batoľatám a väčším deťom. V skupine pediatrov sa formovala skupina detských intenzivistov a tieto trendy šesťdesiatych rokov sa z USA dostali do Československa o desaťročie neskôr. V osemdesiatych rokoch vznikli dve pracoviská – Jednotky intenzívnej starostlivosti pre deti (mimo pracovísk neonatológie) a to na Detskej klinike vo FNsP v Banskej Bystrici a na Detskej klinike v Dérerovej nemocnici v Bratislave. Súbežne sa rozširovala potreba poskytovania anestézie pri operačných a invazívnych a bolestivých výkonoch aj u detí najnižších vekových skupín. Tak sa rozširovalo nielen spektrum diagnóz a výkonov, ale sa aj posúvala veková hranica poskytovania intenzívnej, krátkodobej a dlhodobej resuscitačnej starostlivosti. Starostlivosť o deti v hraničných situáciách bola v tomto období v nemocniciach na Slovensku rozdrobená. V roku 1995 sa na Donovaloch konalo neformálne priateľské stretnutie lekárov – pediatrov, anestéziológov (MUDr. Gašparec, MUDr. Miškovová, MUDr. Králinský, MUDr. Kunovský, MUDr. Laho, MUDr. Pisarčíková a MUDr. Tuhárský) – pracujúcich na oddeleniach, nazývaných Jednotky intenzívnej starostlivosti. Vyjadrili vôľu osloviť širokú pediatrickú obec s cieľom založiť samostatnú sekciu, v ktorej by riešili špecifické problémy. Ukázalo sa totiž, že sa na JIS nielen posúva veková hranica poskytovania intenzívnej, krátkodobej a dlhodobej resuscitačnej starostlivosti, ale sa aj rozširuje spektrum diagnóz a výkonov. Dohodli sa, že zvolajú stretnutie záujemcov o členstvo v sekcii na jar 1996 do Košíc a pravidelne dvakrát ročne uskutočnia stretnutie (tzv. „Internal meeting“), kde sa budú riešiť aktuálne odborné problémy. Od začiatku bola sekcia otvorená všetkým medicínskym odborom, ktorých činnosť sa dotýkala detskej vekovej skupiny: pediatrom, neonatológom, anestéziológom, chirurgom a ďalším.

Prvé oficiálne stretnutie zakladajúcich členov sa konalo 3. apríla 1996 v Košiciach. Súčasťou boli informácie o založení sekcie, možnostiach prihlásenia sa a konania oficiálnych volieb do výboru sekcie (korešpondenčné, jednokolové voľby). Prvý výbor mal 7 členov so zastúpením detského chirurga, anestéziológa a neonatológa, predsedom sa stal MUDr. Ladislav Laho, CSc. Pri zvýšení počtu členov sekcie na 232 od roku 2001 bol počet členov výbor rozšírený na 9 členov. Predsedami sekcie boli v ďalších volebných obdobiach: MUDr. Pavol Kunovský, CSc. (1999 – 2001), MUDr. Ladislav Laho, CSc. (2002 – 2004), MUDr. Pisarčíková, PhD. (2005 – 2008), doc. MUDr. S. Nosáľ, PhD., (2009 – 2012), MUDr. J. Köppl (2013 – 2017). Okrem odbornej činnosti sekcie (reflektujúcej predovšetkým prudký nárast poznatkov a odborných zručností „intenzivistov“), si sekcia za cieľ kládla pripraviť Koncepciu odboru pediatrická intenzívna medicína ako pracovný materiál pre MZ SR a vypracovať náplň špecializačného nadstavbového odboru Pediatrická intenzívna medicína.

Od svojho založenia do 31. 12. 20018 organizovala sekcia spolu 32 odborných podujatí („Internal meeting“ sekcie) a v spolupráci s českou sekciou 13 kongresov

českej a slovenskej pediatrickej anestéziológie, urgentnej a intenzívnej medicíny. Okrem toho bola z iniciatívy a aktivity výboru sekcie vypracovaná a v roku 2000 schválená **Koncepcia intenzívnej medicíny v pediatrii.** Po vykonaní nevyhnutných príprav a akreditovaní odboru sa uskutočnili aj atestácie v odbore pediatrická intenzívna medicína. Na zasadnutí výboru sekcie dňa 9. 11. 2006 v Stupave bola navrhnutá MZ SR funkcia hlavného **odborníka pre pediatrickú intenzívnu medicínu a detskú anestéziu.**

Medzi ďalšie témy, na ktorých riešení sa spolupodieľala, patrili: zabezpečenie sekundárnych transportov kriticky chorých detí a príprava Registra sepsy u detí. Pripravila a schválila odporúčané postupy v liečbe kriticky chorých detí. Aktuálne v SR pôsobia 4 kliniky špecializované na poskytovanie komplexnej starostlivosti deťom do 19 rokov: Detská klinika anestéziológie a intenzívnej medicíny LF UK, SZU a NÚDCH Bratislava, II. klinika pediatrickej anestéziológie a intenzívnej medicíny SZU a DFNsP Banská Bystrica, Klinika detskej anestéziológie a intenzívnej medicíny JLF a UNM Martin, Klinika pediatrickej anestéziológie a intenzívnej medicíny LF UPJŠ a DFN Košice. Od posledných volieb r. 2018 pracuje výbor sekcie v zložení predseda: MUDr. Mgr. Jozef Köppl, tajomníčka: MUDr. Mária Pisarčíková, PhD., členovia: MUDr. Marián Fedor, PhD., MUDr. Miloslav Hanula, PhD., prof. MUDr. Karol Králinský, CSc., doc. MUDr. Ľubica Kováčiková, PhD., doc. MUDr. Dalibor Murgaš, PhD., doc., MUDr. Slavomír Nosáľ, PhD., MUDr. Rudolf Riedel, dozorná rada: MUDr. Milan Kurák, MUDr. Eva Ogibovičová, MUDr. Vladimír Zoľák, PhD.

Sekcia detskej onkológie Slovenskej pediatrickej spoločnosti

Onkologické ochorenia sú napriek zriedkavému výskytu vedúcou príčinou smrti u detí. Úspechy v ich liečbe sa v ostatných 25 rokoch dosiahli aj vďaka centralizovanej starostlivosti o deti s malígnymi chorobami a vďaka spolupráci centier, ktoré používajú rovnaké diagnostické a liečebné postupy. Vyhodnocovanie výsledkov na väčších počtoch chorých umožňuje rýchlejšie zavádzanie účinnejších a bezpečnejších postupoch. Sústredenie starostlivosti do troch detských onkocentier sa aj v Slovenskej republike prejavilo vo zvýšenom počte dlhodobo prežívajúcich a vyliečených detí s malignitami.

V snahe o ďalšie zlepšovanie starostlivosti o detských onkologických pacientov, predovšetkým na základe zjednotenia liečebných postupov, lepšej vzájomnej informovanosti a nadviazania medzinárodnej spolupráce, sa zástupcovia detských onkocentier v SR na stretnutí v Banskej Bystrici dňa 4. 2. 1999 dohodli na vytvorení pracovnej skupiny detskej onkológie a požiadalo predsedníctvo Slovenskej pediatrickej spoločnosti SLS o vytvorenie Sekcie detskej onkológie pri SPS. Predsedníctvo SPS schválilo žiadosť na svojom zasadnutí dňa 8. a 9. 4. 1999. Vznik sekcie schválilo dňa 28. 10. 1999 aj predsedníctvo SLS.

Základné ciele SDO sú:

- Metodickým vedením zabezpečiť poskytovanie včasnej a správnej diagnostiky a liečby onkologických chorôb u detí a mladistvých do 18. roku života v niektorom z 3 centier detskej onkológie SR a prispieť tak k ďalšiemu zlepšeniu prognózy u týchto pacientov.
- V súlade s rozvojom odboru upravovať a zjednotiť základné diagnostické a liečebné postupy pri detských onkologických ochoreniach vo všetkých 3 onkocentrách.
- Vytvoriť jednotnú databázu detských onkologických pacientov a udržiavať prehľad o incidencii, morbidite a mortalite detí na malignity v SR.
- Koordinovať zapojenie do kooperatívnych štúdií, sprístupňovať ich výsledky, nadväzovať a udržiavať kontakty a spoluprácu s odborníkmi v SR i na medzinárodnej úrovni.
- Venovať sa etickým problémom spojeným so starostlivosťou o detských onkologických pacientov.
- V spolupráci s výborom SPS sa zúčastňovať na edukačnej činnosti s cieľom čo najlepšej informovanosti odbornej aj laickej verejnosti o problémoch detskej onkológie.

Predsedníčkou výboru Sekcie detskej onkológie (SDO) sa stala doc. MUDr. Emília Kaiserová, CSc., primárka Detského onkologického oddelenia DFNsP v Bratislave a podpredsedníčkou MUDr. Irina Oravinová, primárka Oddelenia detskej onkológie v Košiciach.

Činnosť sekcie hodnotí výbor SDO na svojom zasadnutí dva razy do roka. Najdôležitejšou pravidelnou činnosťou sekcie sú pracovné stretnutia so zástupcami Pediatricko-onkologickej sekcie Českej onkologickej spoločnosti a raz do roka spoločná pracovná konferencia s Pracovnou skupinou pre detskú hematológiu Českej republiky, na ktorých sa vyhodnocujú výsledky rovnakých medzinárodných protokolov pre liečbu detských malignít, používaných v oboch republikách. Viacerí členovia SDO sú aj členmi medzinárodnej spoločnosti pre detskú onkológiu (SIOP) a raz do rok a sa zúčastňujú na mítingu SIOP, ako aj na pracovnej konferencii rakúsko-nemeckej skupiny BFM pre liečbu hematologických malignít u detí. Zástupcovia detských onkocentier pravidelne oboznamujú pediatrickú a onkologickú verejnosť s novými poznatkami v detskej onkológii a so svojimi výsledkami aj na ďalších odborných domácich a zahraničných podujatiach pediatrických a onkologických spoločností.

Sekcia sociálnej pediatrie SLS

Ustanovujúca schôdza SSP pri SPS bola dňa 6. 3. 1996 v Banskej Bystrici. Tejto schôdze sa zúčastnili členovia výboru SPS, zástupcovia Detských kliník SR a zástupca Spoločnosti sociálnej pediatrie ČR. Do výboru Sekcie boli zvolení: MUDr. Mária Krušpínová – predsedníčka, MUDr. Róbert Vetrák, MPH – vedecký sekretár, členovia výboru MUDr. Elvíra Gnotová, MUDr. Milan Kuchta, CSc., MUDr. Daniela Marčeková, MUDr. Marian Šimko, MUDr. Soňa Štubňová, PhDr. Anna Štefková, Emerika Mrvová, MUDr. Jozef Černay, CSc. (čestný člen výboru).

Po ustanovujúcej konferencii v B. Bystrici bola v dňoch 12. – 13. 12. 1996 konferencia Sekcie sociálnej pediatrie v Martine, venovaná životnému jubileu bývalej riad. DÚ v Martine MUDr. Jesenskej. Ďalšia konferencia sekcie bola organizovaná v spolupráci s výborom SLS v Martine v rámci Stredoslovenských lekárskych dní. Dňa 19. 4. 2001 odznelo 12 hodnotných prednášok našich a zahraničných autorov v ČR. Témy prednášok boli volené tak, aby zaujali širšiu verejnosť.

Veľmi úzko prebieha spolupráca s Českou spoločnosťou soc. pediatrie. Členovia Sekcie soc. pediatrie boli a sú prevažne lekári, SZP a psychológovia z detských domovov, bývalých dojčenských ústavov, detských centier a pracovníci detských kliník SR.

V januári 1997 boli bývalé detské domovy pre deti do 3 rokov a dojčenské ústavy preradené z rezortu ministerstva zdravotníctva do rezortu ministerstva práce a soc. vecí a rodiny. V nadväznosti na túto organizačnú zmenu vznikli vážne problémy v zabezpečovaní zdravotníckej starostlivosti v týchto zariadeniach. Vzhľadom k týmto skutočnostiam vyvíjal výbor sekcie rôzne aktivity k zachovaniu a skvalitneniu zdravotníckej starostlivosti o deti útleho veku v detských domovoch. Členovia sekcie v spolupráci s výborom vypracovali viacero analýz zdravotného stavu detí, počtu potrebných základných a špecializovaných vyšetrení pre deti s rôznym zdravotným handicapom. Tieto analýzy boli písomne aj osobne predkladané zástupcom oboch rezortných ministerstiev a poslancom NR SR v jednotlivých regiónoch.

Úlohou sekcie v nasledujúcom období bude široká spolupráca s odbornou aj laickou verejnosťou, rezortnými ministerstvami, zameraná na skvalitnenie starostlivosti o handicapované a sociálne osihotené deti. Pre sociálne ohrozené deti bude nutné viacej využívať rôzne formy náhradnej rodinnej starostlivosti (adopcia, pestúnstvo, profesionálne rodiny). Bude potrebné tiež podporovať neštátne inštitúcie zamerané na zdravotnícku a sociálnu starostlivosť o deti.

Za výbor SPS Milan Kuchta

Sekcia detskej onkológie a hematológie Slovenskej pediatrickej spoločnosti

| Kód 4098

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: predseda MUDr. Puškáčová Judita, PhD., vedecký sekretár MUDr. Šufliarska Sabina, PhD., 1. podpredseda doc. MUDr. Bubanská Eva, PhD., členovia výboru MUDr. Bician Pavel, doc. MUDr. Kaiserová Emília, CSc., MUDr. Oravkinová Irina, dozorná rada MUDr. Baníková Karin, MUDr. Deák Ladislav, MUDr. Sejnová Daniela, PhD., nahradníci MUDr. Galóová Natália, doc. MUDr. Kolenová Alexandra, PhD.

Z histórie Sekcie detskej onkológie a hematológie

Onkologické ochorenia sú napriek zriedkavému výskytu vedúcou príčinou smrti u detí. Úspechy v ich liečbe sa v ostatných 25 rokoch dosiahli aj vďaka centralizovanej starostlivosti o deti s malígnymi chorobami a vďaka spolupráci centier, ktoré používajú rovnaké diagnostické a liečebné postupy. Vyhodnocovanie výsledkov na väčších počtoch chorých umožňuje rýchlejšie zavádzanie účinnejších a bezpečnejších postupoch. Sústredenie starostlivosti do troch detských onkocentier sa aj v Slovenskej republike prejavilo vo zvýšenom počte dlhodobo prežívajúcich a vyliečených detí s malignitami.

V snahe o ďalšie zlepšovanie starostlivosti o detských onkologických pacientov, predovšetkým na základe zjednotenia liečebných postupov, lepšej vzájomnej informovanosti a nadviazania medzinárodnej spolupráce, sa zástupcovia detských onkocentier v SR na stretnutí v Banskej Bystrici dňa 4. 2. 1999 dohodli na vytvorení pracovnej skupiny detskej onkológie a požiadalo predsedníctvo Slovenskej pediatrickej spoločnosti SLS o vytvorenie Sekcie detskej onkológie pri SPS. Predsedníctvo SPS schválilo žiadosť na svojom zasadnutí dňa 8. a 9. 4. 1999. Vznik sekcie schválilo dňa 28. 10. 1999 aj predsedníctvo SLS.

Predsedníčkou výboru Sekcie detskej onkológie (SDO) sa stala doc. MUDr. Emília Kaiserová, CSc., primárka Detského onkologického oddelenia DFNsP v Bratislave a podpredsedníčkou MUDr. Irina Oravinová, primárka Oddelenia detskej onkológie v Košiciach. Základné ciele SDO sú:

- Metodickým vedením zabezpečiť poskytovanie včasnej a správnej diagnostiky a liečby onkologických chorôb u detí a mladistvých do 18. roku života v niektorom z 3 centier detskej onkológie SR a prispieť tak k ďalšiemu zlepšeniu prognózy u týchto pacientov.
- V súlade s rozvojom odboru upravovať a zjednotiť základné diagnostické a liečebné postupy pri detských onkologických ochoreniach vo všetkých 3 onkocentrách.
- Vytvoriť jednotnú databázu detských onkologických pacientov a udržiavať prehľad o incidencii, morbidite a mortalite detí na malignity v SR.
- Koordinovať zapojenie do kooperatívnych štúdií, sprístupňovať ich výsledky, nadväzovať a udržiavať kontakty a spoluprácu s odborníkmi v SR i na medzinárodnej úrovni.
- Venovať sa etickým problémom spojeným so starostlivosťou o detských onkologických pacientov.
- V spolupráci s výborom SPS sa zúčastňovať na edukačnej činnosti s cieľom čo najlepšej informovanosti odbornej aj laickej verejnosti o problémoch detskej onkológie.

Činnosť sekcie hodnotí výbor SDO na svojom zasadnutí dva razy do roka. Najdôležitejšou pravidelnou činnosťou sekcie sú pracovné stretnutia so zástupcami Pediatricko-onkologickej sekcie Českej onkologickej spoločnosti a raz do roka spoločná pracovná konferencia s Pracovnou skupinou pre detskú hematológiu Českej republiky, na ktorých sa vyhodnocujú výsledky rovnakých medzinárodných protokolov pre liečbu detských malignít, používaných v oboch republikách. Viacerí členovia SDO sú aj členmi medzinárodnej spoločnosti pre detskú onkológiu (SIOP) a raz do rok a sa zúčastňujú na mítingu SIOP, ako aj na pracovnej konferencii rakúsko-nemeckej skupiny BFM pre liečbu hematologických malignít u detí. Zástupcovia detských onkocentier pravidelne oboznamujú pediatrickú a onkologickú verejnosť s novými poznatkami v detskej onkológii a so svojimi výsledkami aj na ďalších odborných domácich a zahraničných podujatiach pediatrických a onkologických spoločností.

V súčasnosti sú predstaviteľmi Sekcie predseda MUDr. Puškáčová Judita, PhD., vedecký sekretár MUDr. Šufliarska Sabina, PhD., 1. podpredseda doc. MUDr. Bubanská Eva, PhD.

Slovenská spoločnosť plastickej a estetickej chirurgie (SSPECH)

SSPECH je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 41

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Palenčár Drahomír, PhD., vedecký sekretár MUDr. Ulianko Jozef, PhD., 1. viceprezident MUDr. Bakoš Peter, PhD., členovia výboru doc. MUDr. Kokavec Radomír, PhD., MBA, MUDr. Kováč Imrich, MUDr. Sabovčík Róbert, MUDr. Trška Rastislav, PhD., dozorná rada MUDr. Hulín Ivan

Z histórie odbornej spoločnosti

Klinika plastickej chirurgie vznikla v máji 1951 v Bratislave. Oddelenie plastickej chirurgie existovalo pri II. chirurgickej klinike od r. 1950.

Spoločnosť plastickej chirurgie – ako zložka Slov. lekárskej spoločnosti – bola založená r. 1971. Do tohto času existovala Sekcia plastickej chirurgie pri chirurgickej spoločnosti.

Slovenská pneumologická a ftizeologická spoločnosť (SPFS)

SPFS je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 42

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident doc. MUDr. Majer Ivan, PhD.,vedecký sekretár doc. MUDr. Solovič Ivan, CSc., 1. podpredseda MUDr. Leščišinová Helena, členovia výboru doc. MUDr. Hájková Marta, CSc., MPH, MUDr. Jonner Imrich, MUDr. Kavková Denisa, PhD., MUDr. Komada Jozef, MUDr. Matula Bohumil, doc. MUDr. Plutinský Ján, CSc., prof. MUDr. Tkáčová Ružena, DrSc., dozorná rada MUDr. Szárazová Monika, MUDr. Tatárová Anna, MUDr. Fábry Jaroslav, CSc.

Vlastné odborné časopisy: Studia pneumologica et phtiseologica (spoločný časopis ČPFS a SPFS); časopis Respiro (od r. 2002)

Z histórie odbornej spoločnosti

Po vzniku Československa roku 1918 podal praktický lekár v Hlinsku v Čechách Čeněk Ježník návrh, aby sa na našom území ustanovila inštitúcia, ktorá by združovala odborníkov, ale aj ostatných občanov s cieľom organizovať boj proti tuberkulóze. S návrhom bol oboznámený prezident T. G. Masaryk, ktorý poskytol vznikajúcej dobrovoľnej občianskej iniciatíve záštitu. Podporovala ho aj Ústredná jednota československých lekárov. 19. júla 1919 začala Masarykova liga proti

tuberkulóze vyvíjať svoju činnosť. Starala sa o miestne dispenzáre, vyplácala príspevky pre nemajetné rodiny postihnuté tuberkulózou, uhradzovala náklady spojené s umiestňovaním nemajetných pacientov do liečebných ústavov a náklady pri zakladaní a prevádzke letných osád pre deti ohrozené tuberkulózou. Finančné prostriedky získavala zo zbierok medzi obyvateľstvom, z vládnych dotácií a z osobných darov. Odborným zázemím Ligy bol Česko-slovenský vedecký spolok proti tuberkulóze. Masarykova liga proti tuberkulóze sa v 20. rokoch nášho storočia zaslúžila o zakladania protituberkulóznych dispenzárov. Prvý z nich vznikol už v r. 1918 v Liptovskom Mikuláši z iniciatívy Dr. Ivana Stodolu, následne vznikali dispenzáre v Brezne, v Ružomberku a v Bratislave. Z iniciatívy sekretariátu Masarykovej ligy proti tuberkulóze v Liptovskom Mikuláši vznikla v Železnom prvá zdravotná osada pre slabé, podvyživené, anemické deti z rodín, kde sa vyskytovala tuberkulóza.

Roku 1919 bola v Prahe založená Československá vedecká spoločnosť proti tuberkulóze, ktorá bola predchodkyňou Československej pneumologickej a ftizeologickej spoločnosti. V tom istom roku (1919) bola založená Masarykova liga (ML) proti tuberkulóze, ako dobrovoľná organizácia pre boj proti tuberkulóze. Do ML sa zapojili všetky významnejšie protituberkulózne dobrovoľné organizácie, ktoré mali v náplni činnosti bojovať proti tejto infekčnej chorobe. Do ústredného výboru ML boli za Slovensko kooptovaní I. Hálek (1921), J. Kraicz (1923) a I. Stodola (1925). Československá vedecká spoločnosť proti tuberkulóze usporiadala v máji 1923 prvý *Československý vědecký sjezd protituberkulózní*. R. 1933 sa ustanovila Asociácia ftizeológov Československej republiky, ktorá združovala ftizeológov bez ohľadu na národnosť a súčasne usporiadala prvý zjazd Asociácie. Nasledujúce zjazdy Asociácie sa konali roku 1935 (na Bukově), r. 1937 (Nový Smokovec) a r. 1938 (Praha).

Po II. svetovej vojne usporiadala Československá vedecká spoločnosť proti tuberkulóze 14. 12. 1945 zhromaždenie, kde bol zvolený nový výbor na čele s prof. MUDr. Josefom Skládalom. Povojnové zjazdy československých ftizeológov sa konali r. 1946 (zmenil sa názov spoločnosti na Československá pneumologická a ftizeologická spoločnosť) a r. 1948. Čestným predsedom sa stal prof. Jaroslav Jedlička. Spoločnosť mala 3 pobočky, českú, moravskosliezsku a slovenskú. Na mimoriadnom zjazde spoločnosti 28. 4. 1951 prešla Československá pneumologická a ftizeologická spoločnosť do Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně, ktorá združovala odborné lekárske spoločnosti. Na čele novozvoleného výboru stál doc. E. Graubner.

Po vzniku federatívneho usporiadania Československa (1969) vznikla Slovenská pneumologická a ftizeologická spoločnosť, jej prvý predsedom bol prof. O. Haľák, neskôr R. Krutý, M. Jurikovič, P. Krištúfek, E. Rovenský, L. Chovan a I. Majer. Na Slovensku a aj v bývalom Československu patril medzi popredných organizátorov a lekárov, ktorí venovali svoju aktivitu boju proti tuberkulóze prof. MUDr. Karol

Virsík, DrSc., (1915 – 2010). Vzájomná spolupráca s českou spoločnosťou bola spojená spoločným federálnym výborom, ktorého vedenie sa striedalo v dvojročných intervaloch.

SPFS pripadá významná úloha pri neinštitucionálnom vzdelávaní odborníkov v pneumológii a ftizeológii. Podieľa sa na ňom organizovaním zjazdov slovenských ako aj spoločných s partnerskou spoločnosťou v Českej republike, vedecko-vzdelávacích schôdzí, seminárov pre lekárov, sestier a ostatných zdravotníckych pracovníkov. Samostatné zjazdy SPFS sa uskutočňujú v rámci Bardejovských dní, doteraz sa uskutočnili r. 2016 a 2018. Okrem zjazdov k významným tradičným aktivitám patria Bardejovské dni (XXV. ročník, 2019), Haľákove dni (Martin, X. ročník) , Tatranské dni pneumológov, ftizeológov a hrudníkových chirurgov (V. Hágy), Bratislavské vianočné dni (Bratislava).

Odborná spoločnosť vydávala aj svoj odborný časopis, už v r. 1920 vznikol prvý československý časopis Otázky boja proti tuberkulóze, ktorý vydávala ML. Od r. 1939 začal vychádzať časopis Rozhledy v tuberkulóze ako vedecká príloha organizačného časopisu ML. Jeho pravidelné vydávanie bolo následkom vojnového konfliktu prerušené a 6. ročník vyšiel až v r. 1945. V rokoch 1952 – 1969 vychádzal časopis pod rozšíreným názvom Rozhledy v tuberkulóze a nemocech plicních. R. 1970 bol názov časopisu zmenený na Studia pneumologica et phtiseologica czechoslovaca, po rozdelení republiky sa názov skrátil na Studia pneumologica et phtiseologica. Naďalej ostáva spoločným časopisom českých a slovenských pneumológov a ftizeológov (šéfredaktori: J. Skládal, B. Mautner, L. Šula, R. Redhammer, P. Zatloukal, M. Marel). SPFS v spolupráci s občianskym združením, vydáva aj svoj vlastný časopis Respiro od r. 2002 (šéfredaktori L. Chovan, H. Leščišinová).

Prehľad zjazdov Československej pneumologickej a ftizeologickej spoločnosti, neskôr spoločných kongresov Českej a Slovenskej pneumologickej a ftizeologickej spoločnosti (ČPFS, SPFS): I. zjazd Praha, 1953, preds. E. Graubner, II. zjazd Praha 1965, predseda R. Křivinka, III. zjazd Praha, 1970, predseda K. Virsík, IV. zjazd Bratislava 1976, predseda O. Haľák, V. zjazd Praha, 1980, predseda L. Trnka, VI. zjazd Vyšné Hágy, 1985, predseda M. Jurikovič, VII. zjazd Brno, 1990, predseda L. Trnka, VIII. zjazd Martin, 1994 predseda P. Krištúfek, IX. zjazd Plzeň, 1998, predseda J. Homolka, X. zjazd Poprad 2000, predseda P. Krištúfek, XI. zjazd Olomouc 2002, predseda S. Kos, XII. zjazd Nitra, 2004, predseda L. Chovan, XIII. zjazd Hradec Králové, 2006, predseda S. Kos, XIV. zjazd Bardejov, 2008, predseda L. Chovan, XV. zjazd, 2009, Praha predseda S. Kos, XVI. zjazd 2010, Bratislava, predseda E. Rozborilová, XVII. zjazd, 2011, Plzeň, predseda S. Kos, XVIII. zjazd, 2013 Vysoké Tatry, XIX. zjazd, Brno, 2015, predseda V. Kolek, XX. zjazd, 2017, Štrbské Pleso, predseda I. Solovič, XXI zjazd, 2019, Olomouc, predseda M. Vašáková, predseda organizačného výboru V. Kolek.

Ivan Majer, Ivan Solovič

Slovenská spoločnosť posudkového lekárstva (SSPoL)

Slovak Society of Assessment Medicine

SSPoL je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 61

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady (2016 – 2019): prezidentka MUDr. Dagmar Mojžišová, vedecký sekretár MUDr. Dávid Šapijevský, členovia výboru MUDr. Michal Hudák, MPH, MUDr. Marianna Kimák – Fejková, MUDr. Darina Korbašová, MUDr. Juraj Kuštár, MUDr. Dagmar Mojžišová, MUDr. Melinda Nagyová, MUDr. Pavol Smrek, MUDr. Dávid Šapijevský, MUDr. Katarína Vodrášková, dozorná rada MUDr. Romana Lehotská, MUDr. Peter Polák a MUDr. Andrea Vlčková

Členstvo v partnerských organizáciách v zahraničí: Spolupráca s Európskou asociáciou lekárov v poisťovníctve a sociálnom zabezpečení (EUMASS, European Union of Medicine in Assurance and Social Security)

Z histórie odbornej spoločnosti

Posudkové lekárstvo od svojho vzniku muselo bojovať o svoju akceptáciu. Medzi medicínskymi odbormi bolo spočiatku nedocenené, až podcenené. Najmä odborní lekári nepochopili význam posudkovej činnosti pri komplexnom zhodnotení zdravotného stavu chorých. Rozvojom zdravotníctva, zavedením množstva nových vyšetrovacích, diagnostických a terapeutických metód došlo k užším špecializáciám v jednotlivých medicínskych odboroch, so zameraním sa síce na vyššej úrovni, ale iba na časti chorého organizmu. Bolo preto nutné, aby sa niektorý medicínsky odbor zaoberal zhodnotením zdravotného stavu chorých, analýzou a syntézou jednotlivých odborných nálezov na získanie celkového obrazu o zdravotnom stave chorého. Pritom bolo potrebné brať do úvahy človeka ako celok, s jeho objektívnymi problémami pracovného, ekonomického, sociálneho a právneho charakteru, ale aj jeho subjektívne pocity, túžby, priania a všetko to zladiť so záujmami a potrebami spoločnosti. Takéto komplexné zhodnotenie človeka a jeho zdravotného stavu smerom k vykonávanej práci bolo a je hlavnou náplňou posudkového lekárstva v jeho medicínskej činnosti. Činnosť posudkového lekárstva je multidisciplinárna, jediná v zdravotníctve a tým nenahraditeľná.

Cesta posudkového lekárstva bola tŕnistá, cez ekonomické tlaky, personálne nedostatky a medicínske zaznávanie. Veľa záležalo aj od samých posudkových lekárov, aby si našli postavenie, ktoré im pre ich úlohy prináležalo. Samotní posudkoví lekári svojou erudíciou, vedomosťami, interpretáciou odborných nálezov, profesionálnou úrovňou pri konzultáciách s odbornými lekármi, uplatnením

komplexného zhodnotenia zdravotného stavu chorých v praxi, rozhodnosťou a angažovanosťou značne prispeli k uznaniu posudkového lekárstva a upevneniu jeho postavenia pri plnení jeho dôležitého poslania.

Významným míľnikom v rozvoji posudkového lekárstva bol rok 1970, kedy **bolo posudkové lekárstvo uznané za samostatný špecializačný medicínsky odbor.** Bol vymenovaný hlavný odborník pre posudkové lekárstvo, ktorý sa stal členom poradného zboru ministra zdravotníctva.

Posudkovú činnosť dovtedy vykonávali lekári z iných medicínskych odborov. Títo lekári nemali dostatočnú možnosť vymieňať si skúsenosti, ani si zvyšovať kvalifikáciu, tak ako ostatní kolegovia. Snahou lekárov vykonávajúcich posudkovú činnosť bolo vytvoriť možnosti na získanie odbornej spôsobilosti v rámci tohto odboru. Pochopenie a podporu pri realizovaní svojich požiadaviek našli posudkoví lekári v Slovenskej lekárskej spoločnosti, konkrétne v Spoločnosti sociálneho lekárstva a ich poďakovanie patrí prof. MUDr. Emilovi Makovickému, vtedajšiemu predsedovi Spoločnosti sociálneho lekárstva a spoluzakladateľovi sociálneho lekárstva.

Po uznaní posudkového lekárstva za samostatný medicínsky odbor bolo potrebné uskutočniť kroky na jeho praktickú realizáciu. Predovšetkým bolo nutné vypracovať koncepciu odboru, ktorá mala definovať úlohy posudkového lekárstva, sieť pracovísk, metodické a odborné vedenie odboru, spoluprácu s inými medicínskymi odbormi a inštitúciami. Hlavnú zásluhu na vzniku odboru posudkového lekárstva mal **doc. MUDr. Eduard Hostýn, CSc.**

Bolo nevyhnutné vyriešiť aj otázku ďalšieho vzdelávania posudkových lekárov v špecializačnom odbore. Vzdelávanie v tom období zabezpečoval **Inštitút pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov v Bratislave** a jeho právni nástupcovia až po súčasnú Slovenskú zdravotnícku univerzitu. K tomuto účelu bola na Katedre sociálneho lekárstva Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov založená **Subkatedra posudkového lekárstva,** ktorú zriadil a dlhé roky viedol doc. MUDr. Eduard Hostýn, CSc. V neskoršom období vznikla **samostatná Katedra posudkového lekárstva.** Lekárom, vykonávajúcim lekársku posudkovú činnosť, ktorí mali záujem o tento druh medicíny, sa tak splnil sen o možnosti vykonania špecializačnej atestácie z posudkového lekárstva. **Prvé atestácie sa konali v roku 1972.** Dôležitou súčasťou ďalšieho vzdelávania posudkových lekárov bolo aj vzdelávanie **v rámci Slovenskej lekárskej spoločnosti,** Spoločnosti sociálneho lekárstva.

V januári 1971 bol výborom **Spoločnosti sociálneho lekárstva,** do ktorej bolo posudkové lekárstvo v tom období začlenené, ustanovený prípravný výbor na vytvorenie Sekcie posudkového lekárstva v zložení: MUDr. J. Gerhart, MUDr. V. Horný, MUDr. E. Hostýn, CSc., MUDr. L. Makovická, MUDr. V. Orovan, MUDr. J. Richter a MUDr. P. Szabó. Za predsedu bol ustanovený MUDr. Eduard Hostýn, CSc., vedúci Subkatedry posudkového lekárstva Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov v Bratislave. Úlohou prípravného výboru, okrem iných prác, súvisiacich so založením Sekcie posudkového lekárstva, bolo vypracovanie organizačného poriadku a plánu práce. Úlohou, ktorú si prípravný výbor vytýčil v novej Sekcii posudkového lekárstva, bolo hlavne aktívne rozvíjanie odboru posudkového lekárstva, usilovanie sa o jeho primerané uplatnenie, vybudovanie členskej základne, združovanie všetkých posudkových lekárov na Slovensku, podporovanie zvyšovania spoločenského uplatnenia a odbornosti posudkových lekárov zabezpečením ich ďalšieho vzdelávania.

V apríli 1971 bol na zakladajúcej schôdzi **Sekcie posudkového lekárstva** zvolený 15-členný výbor sekcie v zložení: MUDr. J. Bečke, MUDr. J. Gerhart, MUDr. M. Holáň, MUDr. V. Horný, doc. MUDr. E. Hostýn, CSc., MUDr. L. Makovická, MUDr. J. Milošovič, MUDr. E. Munková, MUDr. J. Németh, MUDr. V. Orovan, MUDr. J. Richter, MUDr. P. Szabó, MUDr. Š. Šidlo, MUDr. L. Toscano a MUDr. J. Varga. Pri navrhovaní zloženia nového výboru bolo zohľadnené stanovisko rôznych rezortov, kde posudkoví lekári pracovali, ďalej rôznych krajov a školiacich pracovísk. Na prvej schôdzi výboru Sekcie posudkového lekárstva bol zvolený za predsedu sekcie doc. MUDr. Eduard Hostýn, CSc., za vedeckého sekretára MUDr. Eva Munková.

Výbor Sekcie posudkového lekárstva Spoločnosti sociálneho lekárstva Slovenskej lekárskej spoločnosti na svojom zasadnutí v jeseni 1976 informoval členov Sekcie posudkového lekárstva o svojej činnosti a členskej základni.

Vedecko-technický rozvoj, rozvoj medicíny, lekárskeho výskumu a spoločnosti prinášal ďalšie poznatky na skvalitňovanie zdravotnej starostlivosti. Výnimkou nebolo ani posudkové lekárstvo, ktoré bolo novým špecializačným odborom. Posudkové lekárstvo potrebovalo viac ako nadšenie, potrebovalo obsah, ktorý bude teoreticky, vedecky zdôvodnený, praxou overený a prepracovaný v ucelený systém. Bolo potrebné postupne a cieľavedome preniknúť ku skutočnému vedeckému poznaniu problémov posudkového lekárstva, pričom v čo najširšej miere využívať skúsenosti a poznatky rôznych medicínskych odborov. Čiastočný prínosom bol aj prvý Zborník posudkového lekárstva vydaný v roku 1977, v ktorom posudkoví lekári našli pomoc pri praktickom riešení problémov denného života v posudkovom lekárstve. V Zborníku boli na žiadosť členov sekcie písomne prezentované niektoré vybrané referáty, ktoré odzneli na vedecko-pracovných schôdzach Sekcie posudkového lekárstva. Výbor Sekcie posudkového lekárstva poďakoval Slovenskej lekárskej spoločnosti za pochopenie a schválenie vydania Zborníka, ako aj za materiálnu a technickú pomoc pri jeho vydaní. Druhý Zborník posudkového lekárstva bol vydaný v roku 1982 taktiež vďaka materiálnej a technickej pomoci Slovenskej lekárskej spoločnosti.

Postupným rozvojom posudkového lekárstva a rozširovaním členskej základne došlo **v roku 1990** k transformácii Sekcie posudkového lekárstva na **Spoločnosť**

posudkového lekárstva. Na tejto zmene mal najväčšiu zásluhu MUDr. Dušan Michalička, PhD., MPH, ktorý bol následníkom doc. MUDr. Eduarda Hostýna, CSc., na poste vedúceho Katedry posudkového lekárstva.

Do vedenia Spoločnosti posudkového lekárstva boli volení posudkoví lekári, ktorí boli autoritou pre ostatných posudkových lekárov a ktorí významnou mierou prispeli k rozvoju posudkového lekárstva. V rokoch 1990 – 1997 bol predsedom Spoločnosti posudkového lekárstva **MUDr. Dušan Michalička, PhD., MPH.** Od roku 1998 bol predsedom a od roku 1999 do roku 2007 prezidentom spoločnosti **MUDr. Milan Zeman**, ktorý bol v rokoch 2012-2015 vedeckým sekretárom spoločnosti. Za svoju prácu a aktivity, ktorými pozdvihol nielen úroveň, ale aj samotné vnímanie posudkového lekárstva a jeho sociálny rozmer, si prevzal vo februári 2019 rezortné vyznamenanie, striebornú medailu ministra práce, sociálnych vecí a rodiny. Veľkú zásluhu na rozvoji odbornej spoločnosti a posudkového lekárstva ako medicínskeho odboru má **MUDr. Veronika Majtánová**, ktorá v rokoch 1996 – 2007 pôsobila v pozícii vedeckej sekretárky spoločnosti a od roku 2008 do roku 2015 bola prezidentkou Slovenskej spoločnosti posudkového lekárstva. Zároveň je dlhoročnou riaditeľkou odboru lekárskej posudkovej činnosti Sociálnej poisťovne. Za svoju výnimočnú, ľudsky prínosnú prácu a aktivity, ktorými napomáha rozvoju posudkového lekárstva a sociálnej politiky na Slovensku, bola roku 2015 ocenená Striebornou medailou ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Spoločnosť posudkového lekárstva, ktorá bola v roku 2010 premenovaná na **Slovenskú spoločnosť posudkového lekárstva,** má stále miesto medzi organizačnými zložkami Slovenskej lekárskej spoločnosti.

Na čele Slovenskej spoločnosti posudkového lekárstva je v súčasnosti 9-členný výbor v zložení: MUDr. Michal Hudák, MPH, MUDr. Marianna Kimák – Fejková, MUDr. Darina Korbašová, MUDr. Juraj Kuštár, MUDr. Dagmar Mojžišová, MUDr. Melinda Nagyová, MUDr. Pavol Smrek, MUDr. Dávid Šapijevský, MUDr. Katarína Vodrášková. Prezidentkou spoločnosti je **MUDr. Dagmar Mojžišová**, vedeckým sekretárom MUDr. Dávid Šapijevský. Členmi dozornej rady sú MUDr. Romana Lehotská, MUDr. Peter Polák a MUDr. Andrea Vlčková. Do orgánov Spoločnosti posudkového lekárstva sú volení zástupcovia posudkových lekárov na štvorročné obdobie.

Svoju históriu majú aj vzdelávacie podujatia posudkového lekárstva. Spočiatku sa organizovali **Vedecko-pracovné schôdze posudkových lekárov.** Ich program vychádzal z aktuálnych potrieb posudkovej činnosti, prezentovali sa na nich lekári z rôznych klinických odborov a informovali posudkových lekárov o pokrokoch v diagnostických a liečebných procesoch. **Prvá** vedecko-pracovná schôdza posudkových lekárov sa uskutočnila **v apríli 1971 v Bratislave.** Aj v apríli 1972, októbri 1975 a vo februári 1976 bola miestom konania vedecko-pracovnej schôdze

Bratislava. Vedecko-pracovné schôdze sa však konali aj mimo hlavného mesta, napr. v Košiciach (október 1972), Piešťanoch (jún 1973), Vrátnej doline (september 1973), Novom Smokovci (október 1974), Spišskej Novej Vsi (október 1976), na Donovaloch (r. 1977). V roku 1990 boli vedecko-pracovné schôdze posudkových lekárov premenované na **Dni posudkového lekárstva.**

Vzdelávacích podujatí organizovaných Slovenskou spoločnosťou posudkového lekárstva sa pravidelne zúčastňujú aj kolegovia z Českej republiky, s ktorými si posudkoví lekári vymieňajú svoje skúsenosti z posudkovej činnosti. Táto spolupráca trvá naďalej.

Dni posudkového lekárstva majú každoročne pevné miesto v kalendári odborných vedeckých, medicínskych a farmaceutických podujatí usporiadaných Slovenskou lekárskou spoločnosťou a stali sa významnou vzdelávacou akciou posudkových lekárov. V kronike odboru lekárskej posudkovej činnosti sú vzdelávacie podujatia posudkových lekárov dokumentované od roku 1979. V súčasnosti má posudkové lekárstvo svoje miesto medzi ostatnými medicínskymi odbormi.

Posudkové lekárstvo je náročný, **multidisciplinárny medicínsky odbor.** Posudkový lekár musí ovládať medicínu v celej jej šírke. Musí sledovať trendy vývoja medicíny, hlavne pokroky v oblasti diagnostiky a liečby, ktoré zásadným spôsobom ovplyvňujú dobu trvania dočasnej pracovnej neschopnosti, ako aj uznanie a trvanie invalidity. Posudkový lekár musí ovládať právne predpisy nielen v oblasti sociálneho poistenia a sociálneho zabezpečenia, ale aj v oblasti zdravotníctva a legislatívy Európskej únie. Musí ovládať komunikáciu s klientmi, musí byť empatický, ale pritom maximálne objektívny pri posudzovaní ich zdravotného stavu.

Posudkový lekár hodnotí vzťah zdravej a chorej osoby k zamestnaniu, posudzuje ho pri dočasnej pracovnej neschopnosti a dlhodobo nepriaznivom zdravotnom stave, tiež posudzuje poškodenie zdravia z hľadiska znevýhodnenia zdravotne postihnutej osoby oproti zdravej osobe. Lekárska posudková činnosť je významnou a nevyhnutnou činnosťou z hľadiska účelného hospodárenia s vynakladanými finančnými prostriedkami v sociálnom poistení a zabezpečení.

Cieľom činnosti posudkových lekárov je presné, úplné a spoľahlivé zhodnotenie zdravotného stavu a funkčných schopností osôb vo vzťahu k pracovným a sociálnym nárokom. K uskutočneniu tohto cieľa je nutná úzka spolupráca s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti a ošetrujúcimi lekármi, z ktorých zdravotnej dokumentácie posudkový lekár pri svojej práci vychádza.

Zložitosť agendy lekárskej posudkovej činnosti vyžaduje dlhoročnú prax a skúsenosti v posudkovom lekárstve. Nestor posudkového lekárstva doc. MUDr. Eduard Hostýn, CSc., ktorý bol aj hlavným odborníkom pre posudkové lekárstvo pri MZ SR, právom nazval **posudkového lekára medicínskym polyhistorom.**

Slovenská spoločnosť pracovného lekárstva (SSPrL)

Slovak Society of Occupational Medicine

SSPrL je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 43

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident doc. MUDr. Bátora Igor, PhD., vedecký sekretár MUDr. Varga Marek, PhD., 1. viceprezident MUDr. Križanová Daniela, PhD., MPH, členovia výboru MUDr. Bízik Andrej, doc. MUDr. Fabiánová Eleonóra, PhD., MUDr. Ihnatko Michal, PhD., prof. MUDr. Legáth Ľubomír, PhD., MUDr. Machata Miroslav, PhD., MPH, MUDr. Ondrejková Ľudmila, MPH, doc. MUDr. Osina Oto, PhD., MUDr. Tarabčáková Daniela, MUDr. Vilček Róbert, MUDr. Perečinský Slavomír, PhD.

Web adresa: www.ssprl.sk

Členstvo v v partnerských organizáciách v zahraničí: permanentná úzka spolupráca s partnerskými organizáciami v Českej republike: Společnost pracovního lékařství České lékařské společnosti J.E. Purkyně a Společnost nemocí z povolání České lékařské společnosti J.E. Purkyně

Vlastné odborné časopisy: časovo obmedzené vydávanie Informačného bulletinu pre závodného lekára (1990 – 91), editor doc. MUDr. Krutý, CSc. Dlhoročné členstvo prof. Buchancovej a doc. Bátoru v redakčnej rade českého časopisu „Pracovní lékařství". MUDr. Križanová, PhD a MUDr. Ondrejková v časopise Bezpečná práca

Vlastné pocty a ceny: Čestná medaila prof. Teisingera

Počet platiacich členov (2018): 111

Z histórie odbornej spoločnosti

Obr. 1. Prof. M. Nosáľ, prvý predseda Slovenskej spoločnosti pracovného lekárstva

Slovenská spoločnosť pracovného lekárstva SLS je odborným garantom transferu najnovších odborných medicínskych, diagnostických a liečebných poznatkov do praxe v rámci odboru klinického a preventívneho pracovného lekárstva. Permanentne reaguje na aktuálne pripravované legislatívne normy v zdravotníctve vrátane novelizácií náplne preventívnych lekárskych prehliadok a zoznamu chorôb z povolania.

V roku **1952** bola založená slovenská **pobočka** spoločnosti pracovného lekárstva v rámci Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně, ktorá sa po roku **1968** osamostatnila a ako organizačná zložka Slovenskej lekárskej spoločnosti funguje dodnes. V roku 1956 bola ustanovená špecializácia v odbore hygiena práce a choroby z povolania. Predsedom Slovenskej spoločnosti pracovného lekárstva bol opakovane **prof. MUDr. Miloš Nosáľ** (obr. 1).

Ďalšími predsedami boli: prof. MUDr. Margita Šulcová, CSc., (ÚVZ SR Bratislava), doc. MUDr. Daniel Liška, CSc., (VÚPL Bratislava), MUDr. Miroslav Machata, PhD., doc. MUDr. Eleonóra Fabiánová, PhD., prof. MUDr. Janka Buchancová, CSc., (JLF UK Martin), doc. MUDr. Ferdinand Krutý, CSc., (LF UK Bratislava), doc. MUDr. Igor Bátora, PhD., (LF UK Bratislava).

Obr. 2. Zľava: prof. MUDr. M. Šulcová, CSc., prof. MUDr. J. Buchancová, CSc., (1996)

Vybrané významné aktivity podujatia SSPrL:

- Kongresy pracovného lekárstva s medzinárodnou účasťou – Bratislava, Nitra,Martin, Banská Bystrica, Košice (Tatranské Zruby, Košice),
- Nosáľové dni pracovného lekárstva (Bratislava),
- Medzinárodné sympózium: aerosoly, diagnostika, liečba, profylaxia, kardiorespiračných vzťahov (1995, N. Smokovec),
- pravidelné odborné konferencie: Martinské dni pracovného lekárstva a toxikológie (12-krát v období od 1979 – 2018, spolu 534 prezentácií) – publikačné výstupy vo forme zborníkov. Organizátori tradičných martinských dní, členovia výboru SSPrL prof. Buchancová, doc. Gáliková, prim. MUDr. Klimentová, doc. Osina obsiahli tématicky celú škálu pracovno-lekárskej problematiky od priemyslovej toxikológie, ochorení dýchacieho systému, profesionálnych infekcií, až po v súčasnosti najčastejšie choroby z preťaženia kostro-svalového aparátu,
- Hygienické dni práce a pracovného lekárstva,
- Odborné konferencie na tému „Zdravé pracoviská" (Košice, Prešov).

Popri množstve domácich **ocenení** dostali viacerí členovia od Společnosti pracovního lékařství ČLS JEP za významný odborný prínos pre odbor pracovného lekárstva a jeho ďalší rozvoj čestnú medailu prof. Teisingera (prof. MUDr. J. Buchancová, CSc., prof. MUDr. M. Šulcová, CSc., doc. MUDr. I. Bátora, PhD., doc. MUDr. E. Fabiánová, CSc., MUDr. Ľ. Ondrejková).

Igor Bátora

Slovenská spoločnosť primárnej pediatrickej starostlivosti (SSPPS)

SSPPS je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 85

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Špániková Marta, vedecký sekretár MUDr. Šimovičová Katarína, členovia výboru MUDr. Haničáková Jana, MUDr. Kartousová Beata, MUDr. Koleková Adriana, MUDr. Košťálová Zuzana, MUDr. Nagyová Zuzana, MPH, MUDr. Ondrejková Miroslava, MUDr. Prokopová Elena, MUDr. Puskeilerová Zora, MUDr. Smoligová Mária, dozorná rada MUDr. Miškejeová Gabriela, MUDr. Balaburová Jaroslava, MUDr. Bindasová Milota

Z histórie odbornej spoločnosti

Slovenská spoločnosť primárnej pediatrickej starostlivosti (SSPPS) patrí v organizačnej štruktúre Slovenskej lekárskej spoločnosti k najmladším. Takmer všetci pediatri boli a zväčša aj sú, členmi Slovenskej pediatrickej spoločnosti. Po postupnom a pomerne rýchlom tak zvanom odštátnení detských obvodných ambulancií sa ukázalo, že práca v ambulancii primárnej pediatrickej starostlivosti má svoje špecifiká, ktoré vyžadujú nové prístupy a aj sprostredkovanie nových informácii a vedomostí pre lekárov, ktorí v nich pracujú. Metódou práce v detskej ambulancii je prevencia, so všetkým, čo k nej patrí. Lekár musí v oblasti kuratívy pracovať samostatne, robiť dobrú diferenciálnu diagnostiku priamo v ambulancii. Jeho činnosť však vyžaduje aj veľa energie a času pre nemedicínsku činnosť zameranú na vedenie ambulancie a zabezpečenie materiálnej základne pre svoju prácu. Nebolo ľahké presadiť v rámci Slovenskej lekárskej spoločnosti potrebu novej spoločnosti, ktorá by sa odborne venovala tejto problematike. Zásadný podiel na vzniku spoločnosti mali MUDr. Kvetoslava Prcúchová a MUDr. Katarína Šimovičová. Ich priekopníckou , neúnavnou prácou vznikla Spoločnosť všeobecnej starostlivosti o deti. Organizovala odborné konferencie pre všeobecných lekárov pre deti a dorast, zapojila sa do štruktúry európskej spoločnosti primárnej pediatrickej starostlivosti, presadila samostatné vykazovanie a finančné hodnotenie preventívnych výkonov v poisťovniach, čo zásadne zlepšilo úroveň preventívnych prehliadok, pohľad lekárov aj spoločnosti na ich dôležitosť pre zdravie detí, ale dokonca sa podarilo presadiť tieto základy aj do práce všeobecných lekárov pre dospelých. Nebolo jednoduché získať členov novej spoločnosti a rozbehnúť jej činnosť. Po priam hektickej dobe vzniku a rozbehnutia činnosti spoločnosti nastal určitý útlm, hrozil takmer zánik tejto ťažko sa rodiacej spoločnosti. Ale podarilo sa ju udržať, pripraviť nové voľby a roku 2016 zvoliť nový výbor spoločnosti, kde pracujú o generáciu mladšie lekárky z celého Slovenska, čeliace novým výzvam. Tie výzvy nie sú zanedbateľné. Postupne sa rozbehla a obnovila tradícia konferencií pre primárnych pediatrov s názvom Dni primárnej pediatrie, tohto roku sa uskutočnil už štvrtý ročník. Úspešne pracujeme aj v oblasti európskej organizácie primárnej pediatrickej starostlivosti ECPCP a v apríli 2019 sme zorganizovali stretnutie výboru tejto spoločnosti s kvalitným programom u nás v Bratislave. Práve toto zapojenie do činnosti v medzinárodnej oblasti bolo dôvodom pre potrebu zmeny názvu spoločnosti, pretože pôvodný názov spoločnosti bol prakticky nepreložiteľný do angličtiny. Oficiálne sme požiadali vedenie Slovenskej lekárskej spoločnosti o zmenu názvu. Takže dnes je už názov odbornej spoločnosti primárnych pediatrov Slovenská spoločnosť primárnej pediatrickej starostlivosti so skratkou SSPPS. Spoločnosť sa venuje aj odbornej príprave a podkladom vyjednávania príslušných subjektov s poisťovňami, čo zásadne ovplyvňuje a limituje prácu v ambulancii. Spoločnosť navrhla hlavnú odborníčku MZ SR pre primárnu pediatrickú starostlivosť a naďalej s ňou úzko spolupracuje v celej problematike v oblasti primárnej pediatrickej starostlivosti. Hlavná odborníčka MZ SR pre túto činnosť je zároveň členkov výboru SSPPS.

Postupne sa darí rozširovať členskú základňu našej spoločnosti, komunikovať s členmi spoločnosti ale aj ostatnými lekármi, pracujúcimi v ambulanciách po celom Slovensku na úrovni doby prostredníctvom web stránky, Facebooku a tak šíriť všetky potrebné informácie do každej detskej ambulancie. Cieľom výboru spoločnosti je pokračovať v tejto činnosti a prostredníctvom účasti na odborných akciách, seminároch, ale aj v oblasti pregraduálnej a postrgraduálnej výchovy lekárov získať mladých lekárov pre prácu v primárnej pediatrickej starostlivosti, poukazovať na to, že v detskej ambulancii sa dá robiť krásna a dobrá medicína. Pri súčasnom nedostatku lekárov v detských ambulanciách toto považujeme za hlavnú úlohu a súčasť práce Slovenskej spoločnosti primárnej pediatrickej starostlivosti Slovenskej lekárskej spoločnosti.

Marta Špániková

Slovenská spoločnosť pre probiotiká (SSPP)

Slovak probiotic society

SSPP je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 89

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident doc. MUDr. Kuchta Milan, CSc., mim. prof., vedecký sekretár MUDr. Palovičová Božena, PhD., 1. podpredseda prof. MUDr. Pružinec Peter, CSc., 2. podpredseda MUDr. Kliment Michal, CSc., člen výboru doc. RNDr. Mikuš Miloš, CSc., dozorná rada MUDr. Gombošová Katarína, PhD.

Z histórie odbornej spoločnosti

Pozitívny vplyv a význam probiotík pre zdravie človeka je už dnes neodškriepiteľným vedeckým a medicínskym faktom. Pravdou však je, že ešte zďaleka nie všetky efekty probiotík poznáme a tiež nepoznáme všetky mechanizmy účinku týchto súčastí funkčných potravín. Nielen v odbornej verejnosti existujú mnohé nejasnosti, či opatrnosť alebo naopak nekritický optimizmus pri posudzovaní úlohy probiotík, ale o to viac existujú nejasnosti, nevedomosť, či jej zneužívanie v laickej verejnosti a v spoločnosti vôbec. O prospešných vlastnostiach niektorých mikroorganizmov na ľudské zdravie, na konzervovanie potravín a ich zušľachťovanie sa vedelo už dávno, ale exaktné dôkazy prichádzali až v posledných asi sto rokoch, no najmä v posledných 2 desaťročiach. Postupne sa problematika probiotík stala natoľko zdravotnícky, ekonomicky i spoločensky významnou, že sa začala „inštitucionalizovať“. Vznikali špecializované laboratóriá, ústavy, časopisy, knihy, pracovné komisie (aj medzinárodné), vznikali odborné spoločnosti a objavili sa (často veľmi významné) grantové výzvy rôznych autorít. Toto nemohlo ostať ani v našich krajinách bez odozvy.

Vzhľadom na množstvo nových a zásadných poznatkov v oblasti účinkov, funkcií významu preventívnemu i terapeutickému a ako aj ako súčasti imunitného systému človeka, a šíreniu týchto poznatkov najmä v odbornej spoločnosti, sme sa rozhodli založiť **Slovenskú spoločnosť pre probiotiká.**

Cieľom a dlhodobou víziou bolo, aby Slovenská spoločnosť pre probiotiku:

- bola združením odborníkov z rôznych oblastí výskumu, medicíny, výroby, predaja probiotík,
- sa spolupodieľala na zdravotnej výchove obyvateľstva,
- sa spolupodieľala na tvorbe webovej stránky s tematikou probiotík,
- pripravila prehľadnú odbornú publikáciu s tematikou probiotík (v slovenčine),
- perspektívne vydávala občasník „Probiotiká“ (prebio a probio, funkčné potraviny...),
- bola perspektívne odborným poradným a konzultačným orgánom pre iné organizácie a inštitúcie v oblasti probiotík,
- združovala záujemcov o spoluprácu v oblasti výskumu, vývoja, výroby, distribúcie probiotík na Slovensku,
- podieľala sa na organizácii vedeckých a odborných konferencií s témou probiotík
- poskytovala odbornú a materiálnu podpora pri publikovaní odborných, ako aj pôvodných vedeckých prác o probiotikách.

Akčný plán založenia a rozbehnutia činnosti spoločnosti

Prípravná etapa

Od r. 2000 sa datuje spolupráca ÚEM LF UPJŠ a VÚVL UVL v Košiciach v oblasti probiotík, zároveň začali štúdie s použitím probiotík u malých detí, organizovali sa prvé dve Medzinárodné sympóziá o probiotikách – IPC (Košice 2001, 2004).

Od roku 2004, kedy sa neformálne stretli záujemcovia o problematiku probiotík z oblasti výskumu, veterinárskeho lekárstva, humánnej medicíny, poľnohospodárskeho sektora, farmaceutického priemyslu a marketingu počas konania IPC 2 (International Probiotic Conference 2) v Košiciach, pokračovali tieto stretnutia a konzultácie do dočasného riešenia „združenia odborníkov“ v oblasti probiotík a to do vzniku „Sekcie pre probiotiká pri SSAKI v rámci SLS“.

Júl – september 2005: prebiehali e-mailové konzultácie medzi odborníkmi, ktorí súhlasili s aktívnou spoluprácou.

September 20 – 23. 2005. III. slovenský pediatrický kongres v Bratislave, kedy sa konalo úvodné stretnutie prípravného výboru.

Október 5. 2005 Prešov, Alergologický zjazd v Prešove. Ďalšie stretnutie prípravného výboru. Tu sa prípravný výbor sa dohodol, že do doby oficiálnych volieb orgánov spoločnosti (predsedu, výboru, ev. komisií), bude v prípravnej fáze poverený koordinovaním príprav založenia spoločnosti doc. MUDr. Milan Kuchta, CSc., mim. prof., ktorý v tom čase pôsobil ako prednosta II. kliniky detí a dorastu LF UPJŠ a DFN a prednosta Ústavu experimentálnej medicíny LF UPJŠ v Košiciach.

Počas prípravného obdobia bol dohodnutý názov spoločnosti, aj to, že spoločnosť má byť súčasťou Slovenskej lekárskej spoločnosti. Boli definované najvýznamnejšie oblasti, ktorým by sa mala spoločnosť podľa Vás venovať a zároveň sa odsúhlasili sa návrhy na členov výboru spoločnosti.

V úvode bolo potrebné založiť „kryštalizačné jadro“ spoločnosti, čo sa podarilo roku 2006 a to vo forme Sekcie pre probiotiká pri Slovenskej spoločnosti alergológie a klinickej imunológie (SSAKI). Pri tejto príležitosti chceme poďakovať za

podporu a partnerstvo a osobitne chceme poďakovať funkcionárom SLS a SSAKI za ústretovosť a bezproblémové osamostatnenie sa pôvodnej Sekcie pre probiotiká pri Slovenskej spoločnosti alergológie a klinickej imunológie (SSAKI) na Spoločnosť pre probiotiká (SSPP) pri SLS. Aj v priebehu uvedenej transformácie bolo cítiť, že problematika probiotík naberá veľký význam v biológii a humánnej medicíne s osobitným uplatnením vo výžive, funkčných potravinách a vo vplyve na moduláciu nášho fyzického aj „celospoločenského" zdravia.

Realizačná etapa a činnosť spoločnosti

Rok 2008 bol rokom v ktorom naša Slovenská spoločnosť pre probiotiká vznikla, o čom sme podrobne referovali aj na stránkach Medicínskeho monitora SLS. V uznesení č. 5/2007 zápisnice č. 2/2007 výboru Sekcie pre probiotiká pri SSAKI (z 27. 11. 2007), bolo rozhodnuté o žiadosti o transformáciu na spoločnosť. Prezídium SLS schválilo našu žiadosť o transformáciu s účinnosťou od 1. januára 2008, s kódom spoločnosti v rámci SLS, ktorý je 089. Naša členská základňa má zatiaľ vyše 200 riadnych členov. Členovia SSPP sú poväčšine špecialisti najmä v gastroenterológii, alergológii a imunológii, pediatrii, internisti, praktickí lekári pre deti a dorast, praktickí lekári pre dospelých, menej urológovia, onkológovia, gynekológovia a lekári pracujúci vo vyšetrovacích metódach.

Slovenskú spoločnosť pre probiotiká riadi výbor, ktorý pracuje v zložení: predseda doc. MUDr. Milan Kuchta, CSc., mim. prof., I. podpredseda prof. MUDr. Peter Pružinec, CSc., II. podpredseda MUDr. Michal Kliment, CSc., vedecký sekretár MUDr. Božena Nováková – Palovičová, PhD., podpredseda pre spoluprácu s verejnosťou a komerčným sektorom doc. RNDr. Miloš Mikuš, CSc., revizor MUDr. Katarína Gombošová, PhD.

Z významnejších podujatí, ktoré sme organizovali alebo spoluorganizovali, spomenieme len niektoré:

- International Probiotic Conference. IPC2008 (prof. R. Fuller čestný hosť), IPC2010 a 2012, Košice,
- Food and Function – Probiotiká a prevencia civilizačných chorôb. Sympózium o funkčných potravinách a ich benefite pre zdravie, 2009 Žilina (predsedajúci prof. John R. Wallace),
- I. medzinárodné sympózium o probiotikách (2009, Kúpele Nový Smokovec, pozvaní rečníci Ch. Nexmann Larsen, A. Ouwehand, B. Björksten, M. Kalliomaki, a E. Myllyluoma),
- seriál prednášok (2016) Preventívny a terapeutický potenciál probiotík (počet účastníkov 3500 lekárov a farmaceutov),
- celoslovenská „Moderná škola pediatrie",
- Celoslovenské série odborných seminárov pre lekárnikov a lekárov v gynekológii, všeobecnej medicíne, alergológii, gastroenterológii a urológii, pediatrii (zúčastnilo sa ich v SR asi 5000 účastníkov),
- Sympóziá o probiotikách na Gastrofóre a iných odborných podujatiach.

Z publikačnej činnosti vyberáme diela:

- Kuchta, Pružinec a kol.: **Probiotiká, ich miesto a využitie v medicíne.** (Bratislava, 2006, 167s. ISBN 80-968491-7-4),
- Hrubiško a kol.: **Probiotiká ako súčasť imunitného systému človeka.** (Bratislava, 2012, 216 s. ISSN 1336-8168),
- Kuchta a kol.: **Probiotiká v klinickej praxi. Konsenzus panelu odborníkov** Slovenskej spoločnosti pre probiotiká pri SLS. (Gastroenterológia pre prax. 11, 2012, č. 1, s. 41 – 46).

Záver

10 rokov v činnosti odbornej spoločnosti nie je veľa, avšak oblasť, ktorou sa naša spoločnosť zaoberá, je nesmierne dynamicky sa rozvíjajúca a výsledky experimentálnych i klinických štúdií dávajú tušiť, že začína ďalšia časť vývoja medicíny. Sme radi, že sme sa so svojou činnosťou dostali priamo „na pulz" tejto fascinujúcej periódy.

Milan Kuchta

Slovenská psychiatrická spoločnosť (SPsS)

Slovak Psychiatric Association

SPsS je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 44

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: (2018 – 2022)
prezident MUDr. Ľubomíra Izáková, PhD., viceprezident MUDr. Dagmar Breznoščáková, PhD., vedecký sekretár MUDr. Mária Králová, PhD., členovia MUDr. Jozef Dragašek, PhD., MUDr. Ján Dúžek, MUDr. Michal Patarák, MUDr. Barbora Vašečková, PhD., MUDr. Lívia Vavrušová, PhD., MUDr. Marek Zelman, dozorná rada MUDr. Veronika Režnáková, MUDr. Vanda Valkučáková, MUDr. Michal Turček, PhD.

Vlastné odborné časopisy: Odborným časopisom SPsS je časopis Česká a Slovenská psychiatrie
Vlastné pocty a ceny: Cena Ernesta Guensbergera (do 2017),
Cena Karola Matulaya (do 2017),
Cena profesora Žuchu a Cena SPsS,
Cena profesora Vladimíra Novotného

Z histórie odbornej spoločnosti

Slovenská psychiatrická spoločnosť v súčasnosti združuje medicínskych odborníkov z radov psychiatrov a príbuzných odborov. V roku 2018 mala 577 členov a 11 odborných sekcií.

SPsS je členom zahraničných spoločností ako sú WPA (World Psychiatric Association), EPA (European Psychiatric Association), UEMS (Union européenne des médecins spécialistes – European Union of Medical Specialists), EFPT (European Federation of Psychiatric Trainees) a WFSBP (World Federation of Societies of Biological Psychiatry) a dlhoročne s nimi aktívne spolupracuje. V Európskom výbore na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (Výbor CPT) má aktuálne svoju zástupkyňu, vice-prezidentku spoločnosti MUDr. Dagmar Breznoščákovú, PhD. V ostatnom období sa aktívnejšou stala aj spolupráca s Poľskou psychiatrickou spoločnosťou a Psychiatrickou spoločnosťou ČLS JEP, ktorá je príkladom pre rozvíjanie reformy psychiatrickej starostlivosti z dôvodu potreby implementácie systémových zmien v odbore.

Iniciatívnejšou sa spoločnosť stáva tiež vo vzťahu k vnútroštátnej politike. Členovia výboru sú prizývaní na rokovania s Ministerstvom zdravotníctva SR pri riešení závažných aktuálnych problémov, ako sú napr. zavádzanie e-health, zoznamu zdravotných výkonov, vytváranie minimálnej siete poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, či minimálnych štandardov pre vzdelávanie, ale aj prevenciu, diagnostiku a liečbu duševných porúch a pod.

Roku 2018 sa SPsS rozrástla o novú sekciu. Vznik Sexuologickej sekcie reflektoval potrebu vytvorenia multidisciplinárnej spolupráce pri riešení sexuologickej problematiky. Jej aktivity smerujú k vzniku špecializačného odboru a zaradeniu sexuológie do curricula vzdelávacích inštitúcií v ich pregraduálnom aj postgraduálnom programe.

Mnohé aktivity SPsS sa orientujú na kontinuálne vzdelávanie v odbore psychiatria a príbuzných odboroch. Nejde len o organizáciu tradičných podujatí ako sú Slovenský psychiatrický zjazd a Česko-slovenský psychiatrický zjazd, ale aj podujatí organizovaných jednotlivými sekciami spoločnosti, svoju históriu majú Guensbergerov deň, AT konferencia, Psychofarmakologické sympóziá, Konferencia o biologickej psychiatrii, pedopsychiatrické, či súdnopsychiatrické podujatia a pod. SPsS však pri organizácii podujatí spolupracuje tiež multiodborovo, príkladom je spolupráca s Katedrou psychológie Filozofickej fakulty UK pri organizácii Dobrotkovho dňa, alebo so Slovenskou gynekologicko-pôrodníckou spoločnosťou a Slovenskou endokrinologickou spoločnosťou pri podujatí Žena a hormóny. Najdôležitejšie podujatia SPsS v súčasnosti sú Slovenský psychiatrický zjazd, organizuje sa v dvojročných intervaloch (r. 2018 sa konal v Žiline) a Česko-slovenský psychiatrický zjazd, organizuje sa v dvojročných intervaloch striedavo v ČR a SR (r. 2017 sa konal 17. ročník v Bratislave).

Veľmi pozitívne je hodnotená podpora členov spoločnosti vo forme publikačných, cestovných a vedeckých grantov. Dosiahnuté úspechy členov má od roku 2017 výbor SPsS možnosť oceniť Cenou profesora Žuchu a Cenou SPsS, ktorú v roku 2017 získal kolektív autorov pod vedením prof. MUDr. Jána Pečeňáka, CSc., a doc. MUDr. Viery Kořínkovej, CSc., za významnú publikáciu v odbore „Psychofarmakológia“. SPsS niekoľkým svojim členom udelila čestné členstvo, ďalších navrhla na poctu vo forme zlatej, striebornej a bronzovej medaily SLS.

Odborným časopisom SPsS je časopis Česká a Slovenská psychiatrie, ktorý je súčasne aj časopisom Psychiatrické společnosti ČLS JEP, čo podčiarkuje vzájomnú spoluprácu a úzke prepojenie obidvoch odborných spoločností.

Bližšie informácie o aktivitách SPsS možno získať na webovej stránke www.psychiatry.sk.

Chronológia vývoja Slovenskej psychiatrickej spoločnosti SLS:

(**1919**) vznik Purkyňovej spoločnosti pre štúdium duše a nervstva, (**1938**) vznik Spolku lekárov Slovenskej krajiny, (**1939**) vznik Lekárskej komory so sídlom v Bratislave, (**1943**) zlúčenie Spolku lekárov Slovenskej krajiny s Lekárskou komorou, (**1949**) rozdelenie Purkyňovej spoločnosti pre štúdium duše a nervstva na neurologickú a psychiatrickú spoločnosť; vznik Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně, (**1953**) vznik Psychiatrickej sekcie Československej lekárskej spoločnosti

J. E. Purkyně; vznik „odbočky“ Psychiatrickej sekcie Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně na Slovensku, (**1969**) vznik Slovenskej psychiatrickej spoločnosti ako súčasť procesu rozdelenia Psychiatrickej sekcie Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně na Českú psychiatrickú spoločnosť a Slovenskú psychiatrickú spoločnosť, (**1969**) vytvorenie federálnej Československej psychiatrickej spoločnosti Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně – národné spoločnosti sa stali jej súčasťou, (**1993**) osamostatnenie Slovenskej psychiatrickej spoločnosti Slovenskej lekárskej spoločnosti po rozdelení Československa.

História Slovenskej psychiatrickej spoločnosti Slovenskej lekárskej spoločnosti

1. Počiatky spolkovej činnosti slovenských psychiatrov pred vznikom Slovenskej psychiatrickej spoločnosti Slovenskej lekárskej spoločnosti

Prvé pokusy o vytvorenie spolkového zázemia odborných činností slovenských psychiatrov možno datovať do obdobia prvej Československej republiky. Najstaršou psychiatrickou spoločnosťou v bývalom Československu bola *Purkyňova spoločnosť pre štúdium duše a nervstva*. Bola založená v roku 1918 a niektoré svoje aktivity vykonávala aj na Slovensku – až do vzniku vojnovej Slovenskej republiky. Výbor Purkyňovej spoločnosti už v prvých rokoch svojej existencie nadviazal spoluprácu aj s odborníkmi v Bratislave, ktorá sa realizovala aj formou výjazdových zasadnutí. Prvý výjazd psychiatrickej spoločnosti do Bratislavy sa konal 12. 12. 1924 a bol prvým národným neurologicko-psychiatrickým zjazdom v Československu.

Po vyhlásení autonómie Slovenska v októbri 1938 boli vládnym nariadením zrušené československé spolky, ktoré mali ústredie mimo správnej oblasti Slovenska a tým sa výrazne obmedzila aj spolupráca slovenských a českých psychiatrov. V rámci všeobecných politických snáh o autonómiu vznikla aj iniciatíva slovenských lekárov založiť vlastnú stavovskú organizáciu, ktorá dostala názov S*polok lekárov Slovenskej krajiny*. V júli 1939 bola vládnym nariadením zriadená na Slovensku aj samostatná Lekárska komora so sídlom v Bratislave.

V povojnových rokoch, s výrazným prispením Spolku českých lekárov, sa zosilnili iniciatívy na vytvorenie jednotnej organizačnej základne jestvujúcich (asi štyroch desiatok) odborných a vedeckých lekárskych spolkov a spoločností v obnovenom Československu. Na valnom zhromaždení Spolku českých lekárov v Prahe v roku 1949 sa podarilo takúto organizáciu vytvoriť, dostala názov *Československá lekárska spoločnosť J. E. Purkyně (ČSLS JEP)*. Prvý zjazd delegátov novej spoločnosti, ktorého sa zúčastnili aj zástupcovia vedeckého života zo Slovenska, sa konal v roku 1951 v Prahe. Členmi celoštátneho výboru spoločnosti boli títo slovenskí lekári: MUDr. Š. Svitek, MUDr. L. Bahna, MUDr. E. Hegyi, MUDr. J. Lajda.

Novovytvorená spoločnosť československých lekárov organizačne zjednotila a zastrešila všetky vtedy pôsobiace vedecké lekárske spoločnosti, ktoré sa stali jej organizačnými zložkami v podobe odborných sekcií. Bola medzi nimi aj Purkyňova spoločnosť pre štúdium duše a nervstva, ktorá však do ČSLS JEP bola v dôsledku vlastných organizačných zmien začlenená v podobe dvoch samostatných spoločností. V roku 1949 sa Purkyňova spoločnosť pre štúdium duše a nervstva rozdelila na dve samostatné spoločnosti: neurologickú a psychiatrickú. Vedecké pracovné schôdze neurologickej a psychiatrickej spoločnosti prebiehali oddelene, ale spočiatku obe spoločnosti viedol a zastupoval jednotný výbor. K úplnému rozdeleniu došlo až v septembri roku 1953, keď sa neurologická a psychiatrická spoločnosť na celoštátnom zjazde delegátov ČSLS JEP včlenili do jej štruktúr ako dve samostatné odborné sekcie.

V rokoch 1952 – 1953 vznikli na Slovensku prvé slovenské „odbočky“ sekcií ČSLS JEP, medzi nimi aj psychiatrickej a neurologickej sekcie, ktoré organizačne zastrešoval Slovenský výbor ČSLS JEP so sídlom v Bratislave. Tieto kroky síce môžeme vnímať ako súčasť iniciatív slovenských psychiatrov (a neurológov) vytvoriť odbornú spoločnosť na vlastnej národnej báze, ale o reálnom vzniku slovenskej spoločnosti psychiatrov môžeme hovoriť až o poldruha desaťročia neskôr.

Rozvoj psychiatrie si vyžiadal postupné zriaďovanie odborných komisií, ktoré vznikali aj pri Psychiatrickej sekcii ČSLS JEP. Ako prvé boli zriadené v roku 1959 komisia pedopsychiatrická, psychoterapeutická, komisia súdnej psychiatrie, komisia pre štúdium alkoholizmu a komisia pre históriu psychiatrie. V roku 1963 vznikli ďalšie komisie: psychofarmakologická, komisia pre psychopatológiu umenia, pre sociálnu psychiatriu a pre psychiatrickú sexuológiu. Komisia pre mentálnu hygienu bola ponechaná pri sekcii Vyššej nervovej činnosti, ako interdisciplinárny psychiatrický odbor.

Psychiatrická sekcia ČSLS JEP od svojho osamostatnenia v roku 1953 spolupracovala s odbornou komisiou a vedeckou radou ministerstva zdravotníctva. Na základe požiadaviek a výziev ministerstva zdravotníctva formulovala odborné vyjadrenia k zdravotníckym vyhláškam, k riešeniu zdravotníckych otázok a k problémom, ktoré sa dotýkali psychiatrie. V spolupráci so zahraničím organizovala pravidelné medzinárodné vedecké podujatia vyplývajúce z bilaterálnych vzťahov s psychiatrickými organizáciami vtedajšej Juhoslávie, Sovietskeho zväzu, Poľska, Nemeckej demokratickej republiky, Maďarska a Bulharska. Členovia Psychiatrickej sekcie aktívne prezentovali svoj odbor na významných zahraničných psychiatrických sympóziách a kongresoch. Súčasne prebiehali pravidelné sympóziá psychiatrov socialistických krajín, pedopsychiatrov socialistických krajín Európy, sympóziá pre psychoterapiu a pre psychiatrickú rehabilitáciu v socialistických krajinách.

2. Vznik Slovenskej psychiatrickej spoločnosti Slovenskej lekárskej spoločnosti

Vznik národných psychiatrických spoločností – českej a slovenskej – bol súčasťou snáh o federatívne usporiadanie štátu. V decembri 1968 vzniklo rozhodnutie o rozdelení Psychiatrickej sekcie ČSLS JEP na dve samostatné spoločnosti: Českú psychiatrickú spoločnosť a Slovenskú psychiatrickú spoločnosť, počínajúc rokom 1969. Definitívne usporiadanie bolo schválené až 11. 6. 1969 na spoločnej schôdzi oboch národných spoločností v Prahe a sledovalo model väčšiny inštitúcií vo vtedajšom Československu. Bola vytvorená Československá psychiatrická spoločnosť ako organizácia zastrešujúca národné spoločnosti: Českú psychiatrickú spoločnosť a Slovenskú psychiatrickú spoločnosť. Všetky tri, federálna aj národné, patrili do organizačnej štruktúry Československej lekárskej spoločnosti J.E. Purkyně. V jej štruktúre paralelne vznikli Česká lekárska spoločnosť a Slovenská lekárska spoločnosť, ktoré sa stali nadradenými organizáciami národných psychiatrických spoločností. O definitívnom vzniku samostatnej Slovenskej psychiatrickej spoločnosti Slovenskej lekárskej spoločnosti teda môžeme hovoriť od tohto momentu.

Výbory oboch národných psychiatrických spoločností koordinovali svoju činnosť vo federálnom výbore, ktorý viedol polovicu volebného obdobia predseda z Českej socialistickej republiky a v druhej polovici predseda zo Slovenskej socialistickej republiky. Československý výbor zasadal 1 – 3x ročne, pričom Slovensko na týchto zasadnutiach zastupovali: doc. MUDr. J. Pogády, doc. MUDr. I. Žucha, doc. MUDr. J. Molčan a MUDr. V. Wiedermann. Členstvo v Českej (resp. Slovenskej) psychiatrickej spoločnosti automaticky vytváralo členstvo v Československej psychiatrickej spoločnosti.

Novovytvorená Československá psychiatrická spoločnosť koordinovala spoločné akcie národných spoločností, zastrešovala a reprezentovala odbor na domácich a zahraničných podujatiach, udeľovala ceny a vyznamenania za odbornú činnosť. Zabezpečovala komunikáciu so zahraničnými vedeckými psychiatrickými spoločnosťami, organizovala odborné sympózia vyplývajúce z bilaterálnych vzťahov s psychiatrickými organizáciami Juhoslávie, Sovietskeho zväzu, Poľska, NDR, MĽR, BĽR, pravidelné sympóziá psychiatrov socialistických krajín, pedopsychiatrov socialistických krajín Európy, sympóziá pre psychoterapiu a pre psychiatrickú rehabilitáciu v socialistických krajinách. Časopis Československá psychiatrie, ústredné vedecké a odborné periodikum psychiatrov v Čechách a na Slovensku tiež vydávala Československá psychiatrická spoločnosť. Jednotlivé národné spoločnosti realizovali svoju činnosť v jednotlivých častiach republiky paralelne s týmito aktivitami a samozrejme s veľkým prienikom s nimi.

3. Slovenská psychiatrická spoločnosť Slovenskej lekárskej spoločnosti po roku 1993

Federálne usporiadanie Československej psychiatrickej spoločnosti trvalo až do konca roku 1992, do rozdelenia Československa na dve samostatné republiky. Nové štátoprávne usporiadanie sa premietlo aj do organizačnej štruktúry odborných spoločností Slovenskej lekárskej spoločnosti, teda aj Slovenskej psychiatrickej spoločnosti. Metodické, organizačné a odborné vedenie psychiatrickej spoločnosti zabezpečovalo a dodnes vykonáva výbor spoločnosti.

Slovenská psychiatrická spoločnosť SLS od roku 1993 prevzala štruktúru a nadviazala na činnosť predchádzajúcich organizačných jednotiek národnej spoločnosti existujúcej od roku 1969. Príkladmi môžu byť niektoré komisie a sekcie, ktoré pracovali už pred rokom 1993. *Gerontopsychiatrická komisia* vznikla v roku 1975 a v roku 1982 sa pretransformovala na *gerontopsychiatrickú sekciu*. O vzniku *súdno-psychiatrickej sekcii* uvažoval výbor spoločnosti už v roku 1975, založená bola o dva roky neskôr. *Sekcia pre alkoholizmus a iné toxikománie* a *psychofarmakologická sekcia* vznikli v roku 1978, o rok neskôr *komisia pre mentálnu retardáciu* a *pedopsychiatrická sekcia*, po čase premenovaná na *sekciu detskej a dorastovej psychiatrie*. Postupne sa konštituovali aj ďalšie sekcie: v roku 1982 *psychoterapeutická sekcia* a v roku 1984 *komisia sociálnej psychiatrie*. Slovenská psychiatrická spoločnosť SLS pri svojom osamostatnení v roku 1993 mala 7 sekcií.

Činnosť Slovenskej psychiatrickej spoločnosti SLS

K najvýznamnejším aktivitám Slovenskej psychiatrickej spoločnosti môžeme zaradiť organizáciu vedeckých a odborných podujatí, tvorbu koncepcie odboru, vypracovanie odborných stanovísk, riešenie metodologických problémov, výskumnú činnosť a iné.

- **Organizácia vedeckých podujatí**

Slovenská psychiatrická spoločnosť odborne zastrešovala pravidelné vedecko-pracovné schôdze jednotlivých sekcií. Tieto stretnutia boli zamerané na problematiku alkoholizmu, psychoterapie, psychofarmakológie a pedopsychiatrie, ako aj na ďalšie, dobovo aktuálne otázky a problémy. Z niektorých odborných stretnutí sa vyvinuli pravidelné odborné a vedecké podujatia, napr. *Dunajské sympóziá psychiatrov* organizované od roku 1969; *Psychofarmakologické sympóziá* s medzinárodnou účasťou organizované od roku 1978; *Medziodborové konferencie o experimentálnom a klinickom výskume vyššej nervovej činnosti* od roku 1963. V roku 1981 sa začalo s organizáciou *Celoslovenských stretnutí zástupcov socioterapeutických klubov; Celoslovenských zjazdov socioterapeutických klubov abstinujúcich pacientov;* pravidelných *konferencií klinickej farmakológie* a *konferencií o mentálnej retardácii*.

Spoločnosť organizovala aj mimoriadne vedecko-pracovné a slávnostné pracovné schôdze pri príležitosti významných výročí a udalostí. Z pracovných schôdzí organizovaných pri príležitosti životných jubileí významných osobností môžeme uviesť napr. *Slávnostnú pracovnú schôdzu pri príležitosti 75. narodenín (aj 90. narodenín) prof. MUDr. K. Matulaya, Slávnostnú vedecko-pracovnú schôdzu pri príležitosti 70. rokov (aj 75. narodenín) prof. MUDr. E. Guensbergera, Slávnostnú schôdzu pri príležitosti 60. rokov doc. MUDr. J. Molčana*. Z podujatí vo vzťahu k významných udalostiam a výročiam to boli napr. *Seminár pri príležitosti 30. výročia vzniku Psychiatrickej kliniky v Bratislave; Seminár pri 125. výročí založenia nemocnice v Liptovskom Mikuláši, 30. výročia založenia Psychiatrického oddelenia NsP v Liptovskom Mikuláši a 40. výročia SNP; Mimoriadna vedecká pracovná schôdza*, ktorá sa konala v roku 1980 v Bratislave, kde prednášateľmi boli aj odborníci zo ZSSR a NSR.

Na celoštátnej úrovni sa Slovenská psychiatrická spoločnosť podieľala na organizovaní viacerých odborných podujatí, napr. *Celoštátne psychiatrické konferencie; Celoštátne súdno-psychiatrické konferencie; Celoštátne semináre o komplexnej terapii psychóz*.

K pravidelným podujatiam, ktoré odborne zastrešovala Československá psychiatrická spoločnosť pri ČSLS JEP, a ktorých sa aktívne zúčastňovali aj slovenskí psychiatri, patrili: *Československo-juhoslovanské psychiatrické kongresy; Československo-poľské psychiatrické konferencie; Celoštátne psychofarmakologické konferencie; Hádlíkovy dny moravsko-slovenských psychiatrů; Celoštátne AT konferencie; Celoštátne konferencie psychofyziológie a psychosomatiky* a ďalšie.

Československá psychiatrická spoločnosť organizovala v spolupráci s inými odbornými spoločnosťami rôzne podujatia, napr. v spolupráci s Československou gerontologickou spoločnosťou *Vedecké pracovné dni moravských a slovenských psychiatrov;* na organizácii *Celoštátnych psychofarmakologických konferencií* spolupracovala s Farmakologickou spoločnosťou a Spoločnosťou pre štúdium vyššej nervovej činnosti. *Celoštátna konferencia zameraná na problematiku pohlavnej výchovy* a pravidelné *Košické sexuologické dni* boli odbornými podujatiami, na ktorých participovali Slovenská sexuologická spoločnosť, Slovenská psychiatrická a Slovenská gynekologická spoločnosť SLS. Z ďalších odborných spoločností, ktoré s Československou psychiatrickou spoločnosťou aktívne spolupracovali, môžeme spomenúť Československú spoločnosť pre štúdium vyššej nervovej činnosti, a to pri príprave *Medziodborových konferencií o experimentálnom a klinickom štúdiu vyššej nervovej činnosti,* Slovenskú biochemickú spoločnosť pri Slovenskej akadémii vied pri organizovaní pravidelných *zjazdov československých neurochemikov s medzinárodnou účasťou*. Cenným prínosom bola aj spolupráca s *I. neurologickou klinikou LF UK* pri organizovaní spoločných odborných seminárov, kde sa psychiatri aktívne podieľali pri prezentáciách odborných príspevkov a kazuistík.

Slovenskí psychiatri sa aktívne zúčastňovali aj na podujatiach, ktoré organizovala Psychiatrická spoločnosť Českej lekárskej spoločnosti. K významným podujatiam v tomto smere patrili: *Sympóziá sekcie sociálnej psychiatrie, Sympóziá o duševnom zdraví mládeže, Sympóziá o rodinnej terapii*. Aktívna bola spolupráca aj s inými sekciami Československej psychiatrickej spoločnosti: *Celoštátne psychoterapeutické konferencie* organizačne zabezpečovali Psychoterapeutická sekcia Československej psychiatrickej spoločnosti, Sekcia zdravotníckej psychológie Československej psychologickej spoločnosti a Slovenskej psychologickej spoločnosti, ktoré sa konali striedavo aj na Slovensku.

Slovenská psychiatrická spoločnosť SLS od roku 1994 organizuje pravidelne v dvojročných cykloch Slovenské psychiatrické zjazdy – posledný z nich sa konal v roku 2018 v Žiline. Aj v súčasnosti naďalej prebieha bilaterálna spolupráca s Českou psychiatrickou spoločnosťou pri organizovaní Československých psychiatrických zjazdov. Výbor Slovenskej psychiatrickej spoločnosti a ďalší odborníci reprezentujú spoločnosť na vedeckých podujatiach realizovaných nielen Českou psychiatrickou spoločnosťou, ale aj ďalšími európskymi a svetovými psychiatrickými organizáciami a odbornými spoločnosťami.

- **Činnosť výboru Slovenskej psychiatrickej spoločnosti SLS**
  Činnosť a smerovanie Slovenskej psychiatrickej spoločnosti sú zachytené v tzv. *Purkyňkách* (dokumentácia pravidelných odborných seminárov spoločnosti), *v Zápisniciach výboru spoločnosti a v Spravodajoch Slovenskej psychiatrickej spoločnosti*. Členovia výboru spoločnosti na svojich zasadnutiach riešili teoretické otázky odboru, aktuálne problémy vyplývajúce z klinickej praxe, organizačné a odborné zabezpečenie rôznych vedeckých a odborných podujatí, účasť na zahraničných podujatiach, preklady zahraničných publikácií, technické vybavenie a financovanie spoločnosti. Výbor vydával odborné stanoviská k právnym normám, napr. k vyhláške o zdravotníckych pracovníkoch a ich vzdelávaní. K ďalším dôležitým okruhom môžeme zaradiť tvorbu koncepcie odboru a reformu psychiatrickej starostlivosti, vypracovanie Národného programu duševného zdravia na základe výzvy ministerstva zdravotníctva, vypracovanie štandardov používania psychofarmák, vypracovanie návrhu Etického kódexu Slovenskej psychiatrickej spoločnosti SLS, podkladov pre kategorizáciu psychofarmák, bodovanie psychoterapeutickej činnosti ambulantných psychiatrov a psychológov pre potreby Všeobecnej zdravotnej poisťovne, vypracovanie guidelines pre odbory medicíny, návrhu špecializačného odboru psychiatrie, spoluprácu na vypracovaní metodických listov v liečbe demencie, bipolárnej afektívnej poruchy, anorexie a ďalších psychických porúch. Na zasadnutiach výboru sa prerokovávali aktuálne problémy, napr. vydávanie certifikátov pre psychiatrov o absolvovaní kurzov z psychoterapie, príprava projektov,

napr. EPIA štúdie /Epidemiológia úzkostných porúch na Slovensku/ na rok 2005, založenie Asociácie denných stacionárov ako občianskeho združenia.

Súčasťou rokovaní výboru Slovenskej psychiatrickej spoločnosti bola aj príprava plánovaných akcií a odborných podujatí na nasledujúci rok na základe podkladov jednotlivých sekcií a komisií. Plán bol rámcový a po schválení podrobnejšie rozpracovaný. Súčasťou plánovaných aktivít boli aj pravidelne prebiehajúce vedecké a odborné podujatia.

- **Postgraduálne vzdelávanie psychiatrov**

Slovenská psychiatrická spoločnosť SLS sa podieľala aj na postgraduálnom vzdelávaní psychiatrov organizáciou klinických seminárov pre psychiatrov a klinických psychológov, napr. *Krajský seminár psychiatrov a psychológov/klinických psychológov,* ktorý organizačne zastrešila Psychiatrická liečebňa vo Veľkom Záluží v roku 1978, *Odborný seminár pre znalcov-psychiatrov Mestského súdu v Bratislave,* ktorý pripravilo Organizačno-metodologické oddelenie Krajského ústavu národného zdravia a krajský psychiater v súčinnosti so Súdno-psychiatrickou sekciou Slovenskej psychiatrickej spoločnosti v Bratislave v rokoch 1980 a 1981.

Druhou formou vzdelávania a vzájomnej výmeny klinických skúseností boli odborné a vedecké schôdze, spomenuté Purkyňky, ktoré zabezpečovala Psychiatrická klinika LF UK a FN v Bratislave. Na ich príprave sa podieľali pracovníci kliniky, členovia výboru Slovenskej psychiatrickej spoločnosti, ale aj odborníci z iných klinických pracovísk a klinickej praxe.

Ceny Slovenskej psychiatrickej spoločnosti SLS

Slovenská psychiatrická spoločnosť pravidelne hodnotila práce a publikácie psychiatrov, odborníkov z praxe na základe návrhov členov výboru. Napr. v roku 1973 spoločnosť udelila cenu za najlepšiu publikáciu práci autorov: *Fleischer J., Kolibáš E., Žucha I.: K problematike multifaktorovej genézy duševných chorôb.* Za rok 1975 bola udelená cena Psychiatrickej spoločnosti SLS práci: *Breier Š., Wiedermann V.: K možnosti použitia „modelu kondenzácie" podľa V. Weizsäckera pri výskume psychiky,* roku 1979 publikácii: *Molčan J., Guensberger E.: Verhältnis der Pharmakotherapie und Psychotherapie bei Psychosen.*

Cena Ernesta Guensbergera sa udeľovala za pôvodné práce v oblasti psychopatológie, psychoterapie a klinickej psychiatrie. Napr. roku 2008 bola táto cena udelená práci autorov: *Novotný V., Heretik A. sr., Heretik A. jr., Pečeňák J., Ritomský A.: EPIA – Epidemiológia vybraných úzkostných porúch na Slovensku. Psychoprof, Nové Zámky, 2006;* roku 2011 práci: *Heretik A. Forenzná psychológia. Eurokódex 2010.* Cena Karola Matulaya sa udeľovala za pôvodné práce v oblasti rehabilitácie, pedopsychiatrie a neuropsychiatrie. Napr. roku 2006 bola cena udelená knižnej publikácii autorov P*idrman V., Kolibáš E.: Změny v jednání seniorů;* roku 2008 práci autorov: *Novotný V., Kolibáš E. Zmeny EEG aktivity pri liečbe klozapínom. Čes. a slov. Psychiat., 2005;* roku 2011 práci: *Riečanský I., a kol.: Aberrant EEG responses to gamma-frequency visual stimulation in schizophrenia. Schizophrenia Research, 2010.* Udeľovanie cien a publikovanie odborných publikácií v edícii Kapitoly z modernej psychiatrie podporovali aj farmaceutické spoločnosti.

Výbor Slovenskej psychiatrickej spoločnosti SLS na svojom zasadnutí 19. 10. 2017 rozhodol ďalej nepokračovať v tradícii udeľovania ceny E. Guensbergera a K. Matulaya vzhľadom k tomu, že pravidlá udeľovania nevyhovujú súčasným podmienkam finančnej podpory cien. Súčasne navrhol dve nové ocenenia: *Cenu profesora I. Žuchu* za mimoriadny prínos v prospech odboru psychiatria a príbuzných odborov a *Cenu profesora Vladimíra Novotného* za najlepšiu pôvodnú prácu, za publikačnú činnosť a jej významný prínos v prospech odboru psychiatria. Odborníci a vedeckí pracovníci majú možnosť získať cestovný grant, grant na odborný, výskumný projekt, na podporu publikácie. Od roku 1969 Slovenská psychiatrická spoločnosť udeľuje významným osobnostiam československej psychiatrie viaceré pocty: čestné členstvo, bronzovú, striebornú a zlatú medailu spoločnosti. V súčasnosti Slovenská lekárska spoločnosť zaviedla slávnostné uvedenie osobností do Dvorany slávy slovenskej medicíny. Z významných odborníkov v oblasti psychiatrie to boli roku 2015 prof. MUDr. V. Zikmund, DrSc., a roku 2017 prof. MUDr. I. Žucha, CSc.

Slovenská psychiatrická spoločnosť, pôvodne ako integrálna súčasť Československej psychiatrickej spoločnosti, neskôr ako samostatná odborná spoločnosť, významne prispela k rozvoju psychiatrie ako odboru na Slovensku a sčasti aj v bývalom Československu. Má výrazný podiel na vedeckom a odbornom raste popredných osobností slovenskej psychiatrie, na výchove mladej generácie a reprezentovala odborníkov z oblasti psychiatrie na zahraničných vedeckých a odborných podujatiach. V tomto smerovaní pokračuje aj v súčasnosti, čím významne prispieva k rozvoju odboru.

Eva Morovicsová, Ľubomíra Izáková

Sekcia detskej a dorastovej psychiatrie Slovenskej psychiatrickej spoločnosti

Slovac Psychiatric Association Section of Child & Adolescent Psychiatry | Kód 4432

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady (2016 – súčasnosť): predseda doc. MUDr. Jana Trebatická, PhD., (Bratislava), I. podpredseda doc. MUDr. Igor Ondrejka, PhD., (Martin), II. podpredseda MUDr. Terézia Rosenbergerová (Košice), členovia výboru MUDr. Zuzana Matzová, PhD., (Bratislava), MUDr. Veronika Rumanová (Banská Bystrica), MUDr. Ján Šuba, MPH (Bratislava), doc. MUDr. Ingrid Tonhajzerová, PhD., (Martin), dozorná rada MUDr. Eva Garajová (Prievidza), MUDr. Dagmar Guttenová (Zvolen), MUDr. Alena Vávrová (Nitra)

Webová adresa: www.psychiatry.sk/sekcie-sps-sls/sekcia-detskej-a-dorastovej-psychiatrie

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: afiliálny člen The International Association for Child and Adolescent Psychiatry and Allied Professions' (IACAPAP)

Z histórie Sekcie detskej a dorastovej psychiatrie

Sekcia detskej a dorastovej psychiatrie SPsS SLS v období posledných 15 rokov patrila medzi aktívnejšie sekcie Slovenskej psychiatrickej spoločnosti. V určitom období organizovala dve samostatné odborné akcie počas roka, mimo Slovenských psychiatrických a Čs. psychiatrických zjazdov sa zúčastňovala aj na Psychofarmakologickej konferencii v Jeseníku a vrcholnej pedopsychiatrickej akcii „Duševní zdraví mládeže" (Brno).

Vybrané významné odborné podujatia:

- Celoslovenská vedecká pracovná schôdza: **„Terapeutické algoritmy v pedopsychiatrii"** (I. časť 2002, Košická Belá, organizátor a koordinátor MUDr. Terézia Rosenbergerová, II. časť 2003, Bratislava, organizátor a garant prim. MUDr. Ján Šuba),

Obr. 1. Prim. MUDr. Ľ. Entner počas prednášky, zľava doc. MUDr. Igor Škodáček, CSc., prim. MUDr. Ján Šuba, MPH, MUDr. Róbert Vetrák, MPH. Celoslovenská vedecká pracovná schôdza, Bratislava, 2003

Obr. 2. MUDr. Pavel Theiner, PhD., doc. MUDr. Igor Ondrejka, PhD., prof. MUDr. Michal Hrdlička, PhD., Martin, 2009

- Celoslovenská vedecká pracovná schôdza: **„Úzkosť a úzkostné poruchy v detskom veku"** (2005, Bratislava, organizátor a garant prim. MUDr. Ján Šuba),
- VII. slovenský psychiatrický zjazd, pedopsychiatrický blok: **„Neurovývinové a neuropsychiatrické poruchy v detskom veku"** (2006, Jasná pod Chopkom, odborní garanti doc. MUDr. Igor Ondrejka, PhD., prim. MUDr. Ján Šuba),
- Celoslovenská vedecká pracovná schôdza pri príležitosti 100. výročia narodenia prof. Matulaya a 20. výročia detského oddelenia Psychiatrickej kliniky v Martine: **„Problémy súčasnej pedopsychiatrie"** (2006, Martin, odb. garanti doc. MUDr. Igor Ondrejka, PhD., prim. MUDr. Ján Šuba),
- Celoslovenská konferencia s medzinárodnou účasťou: **„Schizofrénia so začiatkom v detstve"** (2008, Bratislava, org. a garant prim. MUDr. Ján Šuba),
- Celoslovenská konferencia so zahraničnou účasťou: **„Problémy súčasnej pedopsychiatrie"** (2009, Martin, org. a garant doc. MUDr. Igor Ondrejka, PhD.),
- IX. slovenský psychiatrický zjazd: **„Pedopsychiatria I. a II."**(2010, Levoča, org. a garanti doc. MUDr. Igor Ondrejka, PhD., prim. MUDr. Ján Šuba),
- 26. česko-slovenská konference Duševní zdraví mládeže: **„Pedopsychiatria na Slovensku – teória, výskum, prax"** (2014, Brno, spoluorganizátor SDaDP SPS SLS, gestor prim. MUDr. Ján Šuba),
- Celoslovenská odborná konferencia: **„Pedopsychiatria nie je len posledných 40 strán"** (2015, Bobrovec, org. a garant: MUDr. Terézia Rosenbergerová, prim. MUDr. Ján Šuba, MPH),
- Celoslovenská klinická konferencia: **„Hlavolamy v detskej psychiatrii"** (2019, Martin, org. a garanti MUDr. Rosenbergerová Terézia, MUDr. Matzová Zuzana, PhD., doc. MUDr. Trebatická Jana, PhD.).

Vrámci predkladanej histórie sekcie je potrebné spomenúť osobnosti z radov psychiatrie, pedopsychiatrie, psychológie, detskej neurológie a pediatrie, ktoré sa významnou mierou podieľali na odbornom živote pedopsychiatrickej sekcie:

Obr. 3. Doc. MUDr. Igor Ondrejka, PhD., MUDr. Ján Šuba, MPH, prof. MUDr. PhDr. Peter G. Fedor-Freybergh, DrSc., Celoslovenská konferencia so zahraničnou účasťou „Problémy súčasnej pedopsychiatrie“, 2009, Martin

Obr.k 4. PhDr. Zuzana Hradečná, doc. MUDr. Jana Trebatická, PhD., PhDr. Sidónia Holanová, MUDr. František Böhmer, MPH, Celoslovenská konferencia: „Problémy súčasnej pedopsychiatrie“, Martin, 2009

prim. MUDr. Ladislav Haško, MUDr. Ladislav Kvasnička, st., prof. MUDr. Jozef Pogády, DrSc., primárka MUDr. Hilda Nagyová, MUDr. Arne Rudolf, Dr. h.c.mult., prof. MUDr. PhDr. Peter G. Fedor-Freybergh, DrSc., prof. MUDr. Karol Matulay, prim. MUDr. Ľudovít Entner, prim. MUDr. Georgína Hrková, MUDr. Milena Drímalová, CSc., doc. MUDr. Viliam Frank, CSc., doc. MUDr. Igor Škodáček, CSc., MUDr. Mária Sýkorová, MUDr. Natália Dimová, odb. asist. MUDr. Ľudovít Polák, MUDr. Mária Skaličanová.

Pediatrov reprezentovali najmä prof. MUDr. Andrej Getlík, CSc., prof. MUDr. Ján Buchanec, DrSc., doc. MUDr. Jozef Černay, CSc.

Z detských neurológov chceme spomenúť: prim. MUDr. Jozef Benko, MUDr. Jozef Glós, CSc., doc. MUDr. Pavol Sýkora, CSc.

Psychológovia: prof. PhDr. Géza Dobrotka, CSc., doc. PhDr. Judita Stempelová, PhD., doc. PhDr. Milada Harineková, CSc., PhDr. Jana Štúrová, PhD., PhDr. Ľudovít Juráš, CSc., PhDr. Eva Reichelová, CSc., PhDr. Ján Šutovec, PhD., prof. PhDr. Ladislav Košč, CSc., PhDr. Marián Košč, PhDr. Eva Csáderová, PhDr. Jaroslav Šturma, PhDr. Štefan Matula, PhD., a ďalší.

Predsedovia Sekcie detskej a dorastovej psychiatrie: prim. MUDr. L. Haško (Pezinok 1971 – 1976), prim. MUDr. L. Kvasnička (Trenčín 1976 – 1982), doc. MUDr. V. Frank, CSc., (Martin, 1982 – 1988), doc. MUDr. M. Škoricová, CSc., (1988 – 1989), doc. MUDr. J. Pečeňák, CSc. (Bratislava 1989 – 1994), prim. MUDr. G. Hrková (PNPP, 1994 – 2000), prim. MUDr. Ján Šuba, MPH (2000 – 2016), od 01/2016 doc. MUDr. Jana Trebatická, PhD.

Jana Trebatická

Slovenská spoločnosť radiačnej onkológie (SSRO)

Slovak Society of Radiation Oncology | SSRO je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 65

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident doc. MUDr. Dubinský Pavol, PhD., MHA, vedecký sekretár MUDr. Lukačko Pavol, 1. podpredseda MUDr. Bystrický Branislav, PhD., členovia výboru Mgr. Grežďo Jozef, PhD., MUDr. Chorváth Martin, PhD., MPH, MUDr. Lafférs Marek, MUDr. Zavřelová Silvia, dozorná rada MUDr. Kuvik Milan, MUDr. Šándorová Monika, Ing. Križanová Anna, PhD.

Webová stránka: www.radiacnaonkologia.sk

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: členstvo v ESTRO

Vlastné odborné časopisy: oficiálnym časopisom SSRO je Strahlentherapie und Onkologie

Z histórie odbornej spoločnosti

Zákonitým vývojom – potrebou vysokošpecializovaných odborníkov, sa roku 1990 vytvorila samostatná odborná spoločnosť SROBF (Spoločnosť radiačnej onkológie, rádiobiológie, rádiofyziky), ktorá zastrešovala špecialistov zaoberajúcich sa liečbou ionizujúcim žiarením. Bola odbornou spoločnosťou Slovenskej lekárskej spoločnosti. Roku 2011 zmenila Spoločnosť svoj názov na Slovenská spoločnosť radiačnej onkológie. Spoločnosť máva každoročne vyše sto členov (2019 – 124 členov).

Spoločnosť od svojho vzniku pravidelne organizuje odborné stretnutia, na ktorých sa riešia prevažne problémy pracovísk, vzdelávania členov a možnosti liečby onkologických ochorení v aktuálnych podmienkach a možnostiach SR. Spoločnosť úzko spolupracuje s onkologickou a rádiologickou spoločnosťou. V spolupráci so spoločnosťou ESTRO (European Society for Therapeutic Radiology and Oncology) organizuje výukové kurzy, na ktorých sa doteraz zúčastnilo niekoľko desiatok odborníkov i z našich pracovísk, čím sa nielen zvýšili odborné poznatky našich členov, ale sa vytvorila aj možnosť ďalšej spolupráce s viacerými zahraničnými pracoviskami. Spolupráca s ESTRO prispela aj k zapojeniu sa Slovenska do projektu EURAQA. V rámci domácej aktivity sa členovia a hlavne výbor, v ktorom sú zastúpení odborníci všetkých troch smerov, vyjadrujú k problémom súvisiacim s rádioterapiou. Výbor dáva návrh na menovanie hlavného odborníka pre radiačnú onkológiu, rieši otázky koncepcie radiačnej onkológie, vyjadruje sa k prístrojovému vybaveniu pracovísk, k bodovému hodnoteniu výkonov a ďalším dôležitým problémom odboru. Spolupracuje s MZ SR. Každé dva roky spoločnosť organizuje konferenciu SSRO od roku 2012. Naposledy sa konala 4. konferencia v apríli 2018 v Ružomberku.

Pavol Dubinský

Slovenská reumatologická spoločnosť (SReS)

SReS je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 47

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident doc. MUDr. Macejová Želmíra, PhD., MPH, vedecký sekretár MUDr. Žlnay Martin, PhD., 1. viceprezident doc. MUDr. Killinger Zdenko, PhD., čestný člen prof. MUDr. Rovenský Jozef, DrSc., FRCP, členovia MUDr. Jančovičová Janka, MUDr. Kmečová Zlata, PhD., doc. MUDr. Lukáč Jozef, PhD., MUDr. Mičeková Dagmar, PhD., prof. MUDr. Rybár Ivan, PhD., doc. MUDr. Šteňová Emöke, PhD., MUDr. Tuchyňová Alena, PhD., MBA, MUDr. Vargová Vlasta, dozorná rada MUDr. Máliš František, CSc., MUDr. Amcha Emil, MUDr. Odnoga Jozef

Vlastné odborné časopisy: Rheumatologia (Scopus, 4x ročne)

Z histórie odbornej spoločnosti

Slovenská reumatologická spoločnosť bola založená 13. marca 1969 v Liečebnom dome Slovan v Piešťanoch za účasti 71 riadne registrovaných členov a za účasti vtedajšieho riaditeľa Výskumného ústavu reumatických chorôb v Prahe prof. MUDr. Františka Lenocha, DrSc., ktorý zastupoval Čsl. lekársku spoločnosť J. E. Purkyňu, jej reumatologickú sekciu.

Účastníci zakladajúcej schôdze Slovenskej reumatologickej spoločnosti sa po prejednaní návrhov dohodli:

Slovenská reumatologická spoločnosť SLS, ktorá bola ustanovená dňa 13. marca 1969 v Piešťanoch bude dobrovoľná organizácia pracovníkov v odbore reumatológia. Jej pôsobnosť sa vzťahuje na celé územie Slovenskej republiky.

Náplňou činnosti Slovenskej reumatologickej spoločnosti bude podporovať a zabezpečovať rozvoj klinickej i teoretickej reumatológie. V tomto smere bude udržiavať čo najužší kontakt s Českou reumatologickou spoločnosťou J. E. Purkyňu. Podporila sa spolupráca medzi českými a slovenskými reumatológmi a najmä tradícia spoločných „Pracovných reumatologických dní“ s celoštátnou pôsobnosťou. Realizáciu a koordináciu medzinárodných akcií bude zabezpečovať Čsl. reumatologická spoločnosť s jej českou a slovenskou reprezentáciou.

Slovenská reumatologická spoločnosť navrhla, aby jej sídlom boli Piešťany, kde sídlil Výskumný ústav reumatických chorôb.

Slovenská reumatologická spoločnosť SLS po svojom založení pokračovala v reumatologickej činnosti, ktorá sa začala v roku 1953, keď bol založený Výskumný ústav reumatických chorôb a začala plniť body uznesenia.

Poslaním Slovenskej reumatologickej spoločnosti bolo prenášať do povedomia svojich členov najnovšie vedecké poznatky a odborné skúsenosti organizovaním vedeckých podujatí, ako sú semináre, sympózia, vedecké kongresy, konferencie a iné odborné schôdze s domácou i zahraničnou účasťou, podporovať účasť našich odborníkov na podobných podujatiach v zahraničí a vydávať a podporovať vydávanie odborných časopisov a publikácií.

Spolupráca s Českou reumatologickou spoločnosťou pokračuje aj naďalej, o čom svedčia nielen spoločné publikácie, ale hlavne pokračovanie v organizovaní spoločných reumatologických zjazdov, ktoré sa konajú každoročne buď v Slovenskej alebo Českej republike.

Popri pravidelných celoštátnych i národných zjazdoch, konferenciách a pracovných dňoch spoločnosť organizovala sedem reumatologických kongresov s medzinárodnou účasťou, ktoré sa konali v Piešťanoch a jeden z nich v Trenčianskych Tepliciach s bohatou účasťou domácich i zahraničných účastníkov. Tým sa zvýšila publicita slovenskej reumatológie a navyše i piešťanského balneoterapeutického centra.

Významné boli i dve sympózia v roku 1969, ktoré boli súčasťou XII. medzinárodného reumatologického kongresu, ktorý sa konal v Prahe a sympózia sa konali v Piešťanoch v nadväznosti na pražský kongres. Bolo to Sympózium o metabolických artropátiách a Sympózium o biochemickej farmakológii antireumatík. Na týchto sympóziách sa zúčastnilo vyše 200 účastníkov, prevažne zo zahraničia. Nadviazanie osobných kontaktov s účastníkmi znamenalo veľký prínos pre ďalšie rozvíjanie vedeckovýskumnej činnosti.

V júni 1988 poriadala Slovenská reumatologická spoločnosť v Trenčianskych Tepliciach reumatologickú konferenciu s medzinárodnou účasťou. Jej hlavnou témou boli ochorenia chrbtice.

Zakladateľom a dlhoročným riaditeľom Výskumného ústavu reumatických chorôb v Piešťanoch a vedúcim Subkatedry reumatológie bol prof. MUDr. Štefan Siťaj, DrSc. Výsledky jeho vedecko – výskumnej práce, odbornej činnosť presiahli hranice nášho štátu a stal sa vo svojom odbore uznávanou osobnosťou reumatológie nielen na Slovensku ale aj vo svetovom meradle.

Blízkym spolupracovníkom prof. Siťaja bol aj doc. Tibor Urbánek, ktorý sa venoval problematike alkaptonúrie a ochronózy. Svoje poznatky zhrnuli spolu so Siťajom a Červeňanským do prvej a doteraz ojedinelej monografie vo svetovom meradle (Alkaptonúria a ochronóza). Je spoluzakladateľom NÚRCH Piešťany, kde pracoval ako zástupca riaditeľa a inicioval výstavbu novej budovy VÚRCH v Piešťanoch.

O rozvoj reumatológie na Slovensku sa mimoriadnym spôsobom zaslúžil prof. MUDr. Jozef Rovenský, DrSc., FRCP, dlhoročný prezident SReS (2009 – 2017) a riaditeľ

Obr 1. prof. MUDr. Jozef Rovenský, DrSc., FRCP, dlhoročný prezident SReS (2009 – 2017) a riaditeľ Národného ústavu reumatických chorôb v Piešťanoch (1990 – 2017)

Obr. 2. Doc. MUDr. Tibor Urbánek, CSc., nestor československej reumatológie, najdlhšie pôsobiaci šéfredaktor vedeckého časopisu Rheumatologia

Národného ústavu reumatických chorôb v Piešťanoch (1990 – 2017). Prof. Rovenský vytvoril vedeckú školu (23 doktorandov), je autorom 13 monografií a významným reprezentantom reumatológie v zahraničí (obr. 1).

Treba spomenúť, že v tomto čase začal vychádzať časopis „Acta rheumatologica et balneologica pistiniana“, ktorý raz do roka vo veľkom náklade putoval do celého sveta, v ktorom pracovníci ústavu zverejňovali významné výsledky výskumnej činnosti. Časopis vychádzal 15 rokov, posledné číslo vyšlo v roku 2003. Ďalej je to časopis Rheumatologia, ktorý vychádza viac ako 20 rokov, jeho najdlhšie pôsobiacim šéfredaktorom bol doc. Urbánek (obr. 2).

V súlade so svetovým trendom sa v roku 1990 založila Liga proti reumatizmu na Slovensku. Organizačne je začlenená do Európskej a Medzinárodnej Ligy proti reumatizmu. Slovenská liga proti reumatizmu má teraz vyše 2.800 členov. V niektorých regiónoch založili reumatológovia a pacienti pobočky, ktorých je teraz 19. Liga proti reumatizmu má svoje sídlo v Piešťanoch a vydáva dvakrát do roka Informačný Bulletin.

Z odborných vzdelávacích akcií organizovaných Slovenskou reumatologickou spoločnosťou uvádzame:

Pracovné reumatologické dni, ktoré prerástli do zjazdov. Konali sa spolu 26-krát, ako zjazdy od r. 1991 spolu 27-krát. SReS sa aktívne podieľala na príprave a priebehu 6 medzinárodných zjazdov a kogresov na organizovaní Stredoeurópskych reumatologických kongresov (CECR), ktoré sa konali spolu 12-krát, **Siťajových predvianočných reumatologických seminárov v Piešťanoch, ktoré sa konali od r. 1994 – 2018**, pričom od r. 2007 sa konali ako Siťajovo predvianočné sympózium. Okrem toho **od roku 2005 Slovenská reumatologická spoločnosť v spolupráci so Slovenskou lekárskou spoločnosťou, Slovenskými liečebnými kúpeľmi v Piešťanoch a Národným ústavom reumatických chorôb organizuje aj Jarné reumatologické semináre**, ktoré sa konali doteraz 15-krát.

Odborné semináre a semináre s garanciou SReS sa konali 45-krát. Každoročné opakovanie odborných podujatí sa stalo tradíciou s bohatou účasťou, čo svedčí nielen o dôležitosti odborných tém, ale aj o výbornej organizačnej práci SReS.

Výsledky práce od založenia Slovenskej reumatologickej spoločnosti vystupujú tým viac do popredia, ak vezmeme do úvahy súčasný sociálno-ekonomický význam reumatických chorôb, ktoré tvoria podstatnú časť ochorení pohybového ústrojenstva. Tieto choroby majú v celosvetovom meradle progredujúci charakter.

Slovenská spoločnosť revízneho lekárstva (SSRL)

SSRL je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 58

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Vadrna Viliam, vedecký sekretár MUDr. Havelková Beáta, MPH, členovia výboru Mgr. Holubčíková Ivetta, MUDr.Kováčová Vladimíra, MUDr. Podivinský František, MUDr. Sadloň Jaroslav, MUDr. Támová Emília, MPH, doc. PharmDr. Tesař Tomáš, PhD., MBA, MUDr. Zlinská Dagmar, dozorná rada MUDr. Machay Štefan, MUDr. Dúbravová Ingrid

Z histórie odbornej spoločnosti

Roku 1992 sa začala reforma zdravotníctva. Na jej začiatku bol vznik Ústavu pre zavedenie zdravotného poistenia. Následne roku 1994 vznikla Národná poisťovňa, z ktorej sa postupne vyčlenili ďalšie zdravotné poisťovne. Vo všetkých sa rozbiehala revízna činnosť. Je treba povedať, že skúsenosti a ani literatúra neboli žiadne, boli len zákony a chuť do práce. I keď revízne lekárstvo prakticky existovalo od roku 1992, nebolo inštitucionalizované, nemalo svoju odbornú, študijnú a vedeckú základňu, na ktorej by sa mohli revízni lekári bez ohľadu na zdravotnú poisťovňu a konkurenčný boj medzi nimi, organizovať, schádzať, vymieňať si svoje poznatky a podobne. Roku 1992 sa podarilo Katedru posudkového lekárstva premenovať na Katedru posudkového a revízneho lekárstva, na ktorej začali prvé kurzy revízneho lekárstva. Ale až roku 1994 vznikla prvá Koncepcia revízneho lekárstva. Tieto dve skutočnosti položili základ budúcemu špecializačnému odboru.

Roku 1995 po vzniku Všeobecnej zdravotnej poisťovne MUDr. Dušan Michalička. PhD., MPH, spoločne s MUDr. I. Valentovičom a MUDr. K. Šiškom, CSc., navštívili prof. MUDr. Dzúrika, vtedajšieho prezidenta Slovenskej lekárskej spoločnosti. Za podpory Spoločnosti posudkového lekárstva so súhlasom SLS založili Sekciu revízneho lekárstva pri Spoločnosti posudkového lekárstva. Všeobecná zdravotná poisťovňa, jej riaditeľ doc. MUDr. E. Hostýn, CSc., spolu so sekciou revízneho lekárstva zorganizovali 1. konferenciu revízneho lekárstva v Michalovciach roku 1996. Bol to prvý krok, ktorý dal základ pre ďalšie konferencie a vzdelávanie revíznych lekárov, revíznych zubných lekárov a revíznych farmaceutov. Konferencia mala hojnú účasť revíznych lekárov z celého Slovenska, zo všetkých zdravotných poisťovní. Okrem prednášok odborníkov našich a zahraničných (Francúzsko, USA) odzneli už aj príspevky revíznych lekárov o prvých skúsenostiach z ich činnosti, predovšetkým revíznej.

Na tejto konferencii sa konali aj prvé voľby do založenej sekcie odbornej spoločnosti, ktorá sa krátko po konferencii stala samostatnou odbornou spoločnosťou revízneho lekárstva. Výbor zvolený na 1. konferencii revízneho lekárstva v Michalovciach začal svoju činnosť. Boli zvolení funkcionári výboru. Vzhľadom k veľkému počtu zdravotných poisťovní bola prijatá zásada pomerného zastúpenia členov výboru z jednotlivých zdravotných poisťovní. Táto zásada zabezpečila dobrú atmosféru vo výbore, bola základom dobrej spolupráce všetkých revíznych lekárov bez ohľadu na ich príslušnosť k zdravotnej poisťovni a osvedčila sa po všetky ďalšie roky činnosti výboru.

Na druhej a tretej konferencii revízneho lekárstva sme našli spoločné problémy, ale aj spoločnú reč s Českou spoločnosťou revízneho lekárstva. Odvtedy sú konferencie organizované spoločne, striedavo v Českej republike a v Slovenskej republike – v tomto roku 2019 sa bude konať už 20. spoločná konferencia revízneho lekárstva. – kde si vymieňame svoje skúsenosti a poznatky z revíznej činnosti v obidvoch štátoch. Na uplynulých konferenciách odzneli prednášky popredných odborníkov z rôznych špecializačných odborov, čo svedčí o širokom odbornom zábere revízneho lekárstva.

V súčasnosti má spoločnosť revízneho lekárstva 123 členov z radov lekárov a farmaceutov zo všetkých zdravotných poisťovní.

Od vzniku odbornej spoločnosti pracuje už siedmy výbor odbornej spoločnosti. Za túto dobu všetci jeho členovia vykonali kus práce pre naplnenie vízie odbornej spoločnosti, pozdvihli činnosť odboru, podarilo sa do práce zapojiť revíznych lekárov všetkých zdravotných poisťovní.

Jednou z hlavných činností spoločnosti revízneho lekárstva je výchova a vzdelávanie lekárov pracujúcich v zdravotných poisťovniach – v minulosti túto úlohu zabezpečovala Katedra posudkového a revízneho lekárstva v spolupráci s výborom odbornej spoločnosti.

Roku 2002 sa podarilo po pomerne dlhšej dobe a značných problémoch, presadiť za pomoci vedenia všetkých zdravotných poisťovní a celého výboru odbornej spoločnosti, aby sa revízne lekárstvo dostalo do nariadenia vlády ako špecializačný odbor a mohlo sa začať so špecializačnou prípravou. Na jeseň roku 2002 absolvovalo prvých 40 lekárov zo všetkých zdravotných poisťovní špecializačnú prípravu a na záver atestačnú skúšku a získali špecializáciu z revízneho lekárstva. Od roku 2002 v spolupráci so SZU priebežne prebieha príprava lekárov na získanie atestácie z revízneho lekárstva, za to obdobie sa množstvo lekárov či farmaceutov môže pochváliť získaním atestácie z tejto subšpecializácie.

Ak hodnotíme uplynulé obdobie, musíme konštatovať, že z odboru ktorý prakticky vznikol na zelenej lúke , sme sa dopracovali k skutočnosti, že revízne lekárstvo je akceptované a aj vnímané odbornou zdravotníckou verejnosťou ako medicínsky špecializačný odbor, pracujúci na profesionálnej úrovni, a je akceptovaný celou lekárskou spoločnosťou.

Viliam Vadrna

Slovenská spoločnosť spánkovej medicíny (SSSM)

SSSM je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 96

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Mucska Imrich, veddecký sekretár MUDr. Tormášiová Mária, PhD., 1. podpredseda MUDr. Feketeová Eva, PhD., 2. podpredseda prof. MUDr. Donič Viliam, CSc., členovia výboru MUDr. Hronec Ján, PhD., MUDr. Klobučníková Katarína, PhD., doc. MUDr. Vyšehradský Róbert, PhD.

Webová stránka: www.zdravyspanok.sk

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: od r. 2014 člen Európskej spoločnosti pre výskum spánku (ESRS, European Sleep Research Society)

Z histórie odbornej spoločnosti

Slovenská spoločnosť spánkovej medicíny (SSSM) o.z. Slovenskej lekárskej spoločnosti vznikla dňa 12. 6. 2012 na základe rozhodnutia Prezídia SLS zlúčením dvoch odborných sekcií a to Sekcie spánkovej medicíny Slovenskej

pneumoftizeologickej spoločnosti a Sekcie pre štúdium porúch spánku Slovenskej neurologickej spoločnosti.

SSSM má multidisciplinárne zameranie združujúce lekárov rôznych špecializácií (pneumológov, neurológov, otorinolaryngológov, psychiatrov, kardiológov, pediatrov, anetaziológov a iných), ktorí sa zaoberajú problematikou porúch spánku a spánkových porúch dýchania. SSSM má v súčasnosti 126 členov. SSSM je od roku 2014 členom Európskej spoločnosti pre výskum spánku (ESRS – European Sleep Research Society).

Cieľom SSSM je vytvárať podmienky pre rozvoj spánkových laboratórií na Slovensku za účelom diagnostiky a liečby porúch spánku. SSSM na podklade európskych smerníc ESRS pripravuje a realizuje akreditácie spánkových laboratórií. V súčasnosti je na Slovensku akreditovaných 12 spánkových laboratórií.

SSSM pripravila odborné podklady pre už MZ SR odsúhlasenú **certifikovanú pracovnú činnosť Somnológia** a súčasne SSSM pripravuje študijný program pre Somnológiu. Slovenskou spoločnosťou spánkovej medicíny boli stanovené minimálne požiadavky na technické a personálne vybavenie spánkových laboratórií s návrhom konštituovania **Špecializovaných pracovísk pre diagnostiku a liečbu porúch spánku a bdenia.**

Vo výbore SSSM je **predsedom MUDr. Imrich Mucska** pneumoftizeológ, **1. podpredsedom je MUDr. Eva Feketeová, PhD.,** neurológ a **2. podredsedom prof. MUDr. Viliam Donič, PhD.,** internista a patofyziológ, členovia výboru SSSM sú **MUDr. Katarína Klobučníková PhD.,** neurológ, **doc. MUDr. Róbert Vyšehradský PhD.,** pneumoftizeológ, **MUDr. Mária Tormášiová PhD.,** neurológ a **MUDr. Ján Hronec PhD., pneumológ.** Jedným zo zakladajúcich členov SSSM a jej viacročným čestným predsedom bol zakladateľ spánkovej medicíny na Slovensku **prof. MUDr. Zoltán Tomori, DrSc.**

SSSM organizuje pravidelné odborné podujatia – **Somnologické dni pre lekárov** a **Somnologické dni pre sestry a laborantov.** V spolupráci s Českou spoločnosťou pre výzkum spánku a spánkovú medicínu SSSM pravidelne pripravuje kongres spánkovej medicíny. Už **XVI. slovensko-český kongres spánkovej medicíny** sa bude konať r. 2019 na Slovensku.

Hlavným cieľom SSSM je zvyšovať odborné znalosti lekárov zo spánkovej medicíny, iniciovať a podporiť kreovanie odbornej špecializácie somnológia a zaisťovať naďalej vzdelávacie programy a podujatia týkajúce sa problematiky porúch spánku a bdenia, ako aj podporovať vedeckovýskumnú činnosť v spánkovej medicíne.

Imrich Mucska

Slovenská sexuologická spločnosť (SSS)

SSS je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 48

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Bartl Igor, vedecký sekretár PhDr. Máthé Róber, PhD., 1. viceprezident MUDr. Šedivá Dana, 2. viceprerzident MUDr. Hrivňák Martin, PhD., členovia MUDr. Caisová Danica, PhDr. Jandová Katarína, PhD., MUDr. Jezná Beatrix, MUDr. Kubiš Ivan, MUDr. Vašečková Barbora, PhD., dozorná rada MUDr. Timko Dezider, MUDr. Lepieš Pavol, CSc., MUDr. Jamborová Oľga

Web stránka: www.sexology.sk

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: individuálne členstvo členov výboru v ESSM (European Society for Sexual Medicine)

Vlastné odborné časopisy: Sexuológia / Sexology; Časopis Slovenskej sexuologickej spoločnosti/Journal of The Slovak Society for Sexology

Vlastné mobilné múzeum: Sexuologické múzeum Slovenskej sexuologickej spoločnosti (SMUSSS) báze (výskum-veda-vzdelávanie) 1. výstava: 10/2017, XII. Lábadyho sexuologické dni, Trnava

Z histórie odbornej spoločnosti

V prvých rokoch po druhej svetovej vojne zaznamenal v Česko-Slovenskej republike vývoj medicínskych disciplín nebývalý rozvoj a hlbšiu špecializáciu. Sexuológia sa ešte nerozvíjala ako samostatný vedný odbor a málo exaktná bola diagnostika aj liečba.

Prvotné snahy o založenie samostatnej sexuologickej spoločnosti na Slovensku vychádzali z rozvoja lekárskej sexuológie v 60. rokoch 20. storočia, kedy sa začali podrobnejšie skúmať najmä kvalita sexuálneho života, prevencia sexuálnych porúch, potreba pohlavnej výchovy mládeže, zábrana nežiaduceho počatia (interrupčný zákon č. 68 z r. 1957), otázky ľudskej reprodukcie a umelého oplodnenia s potrebou komplexného andrologického vyšetrenia. V tomto období najmä zásluhou gynekológov, ktorých snahou bolo poskytnúť komplexnejšiu starostlivosť o ženské (aj sexuálne) zdravie (prof. MUDr. M. Valent, DrSc., doc. MUDr. V. Kliment, prim. MUDr. V. Plintovič a ďalší) začali pri Krajských ústavoch národného zdravia vznikať poradne a sexuologické kabinety (Bratislava, Banská Bystrica, Košice). Z tohto úsilia pramenila aj potreba skoordinovať lokálne snahy pod záštitou odbornej spoločnosti, ktorej náplňou by bola organizovaná, vysoko odborná starostlivosť o sexuologických pacientov s celoslovenskou pôsobnosťou.

Študijný pobyt prim. MUDr. Františka Lábadyho (Urologická klinika LF UK na Hlbokej ulici v Bratislave) u prof. MUDr. Josefa Hynie, DrSc., a prof. MUDr. Jana

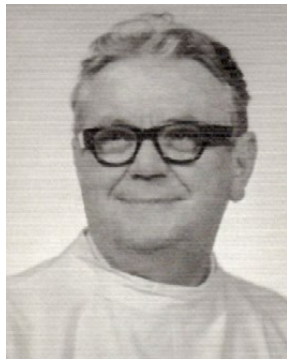
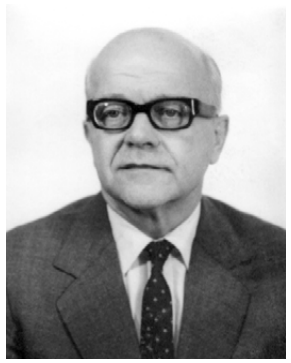

Obr. 1. Prof. MUDr. M. Valent, DrSc., prim. MUDr. F. Lábady, prof. MUDr. J. Molčan, CSc.

Rabocha, na Sexuologickom ústave v Prahe bol základným kameňom pre založenie 1. sexuologickej ambulancie na Slovensku. Prim. MUDr. Lábady okrem svojich riadiacich povinností na klinike dlhé roky vykonával funkciu krajského lekára a súdneho znalca pre urológiu a sexuológiu. Kulminácia celospoločenských požiadaviek na sexuologickú oblasť medicíny viedla k tomu, že začiatkom 70. rokov na schôdzach spoločných československých výborov padli takmer súčasne návrhy na založenie Sexuologických sekcií pri Slovenskej urologickej spoločnosti (koordinátor prim. MUDr. F. Lábady) a Slovenskej gynekologicko-pôrodníckej spoločnosti (koordinátor doc. MUDr. M. Valent, CSc.). Po vzájomných stretnutiach aj s doc. MUDr. J. Molčanom, CSc., zo Slovenskej psychiatrickej spoločnosti, sa dospelo ku konsenzu nezakladať atomizované sekcie sexuológov podľa základných odborov. Vzhľadom na vysoký počet novoprihlásených záujemcov o sexuológiu prekračujúcich počty potrebných členov na založenie samostatnej spoločnosti sa rozhodlo o založení jednotnej Slovenskej sexuologickej spoločnosti (ďalej len SSS) ako samostatnej organizačnej zložky Slovenskej lekárskej spoločnosti.

Prípravný výbor SSS (prim. Lábady, doc. Molčan, doc. Valent, prim. Hlubocký) určil termín zakladajúcej schôdze SSS na 4. júna 1971 v Bratislave. Schôdze sa zúčastnili prof. I. Hatiar (MZ SSR), prof. Š. Velgos (SLS), prof. P. Handzo (prodekan LF UK), prof. J. Hynie (ČSS ČLS). Do výboru boli zvolení: predseda prim. MUDr. František Lábady, 1. podpredseda doc. MUDr. Michal Valent, CSc., 2. podpredseda prof. MUDr. Karol Matulay, CSc., generálny sekretár doc. MUDr. Ján Molčan, CSc. Primár Lábady predniesol Programové vyhlásenie výboru SSS.

Na ďalšom zasadnutí výboru SSS (7. júla 1971) boli schválené plánované odborné aktivity novozvoleného výboru:

- Slovenská sexuologická konferencia, Martin 1971.
- Celoslovenská sexuologická konferencia, Bratislava 1972.
- Celoštátne sexuologické sympózium, Praha 1972.
- Celoštátna sexuologická konferencia, Košice 1972.

Z týchto odborných aktivít napokon rezultovali pravidelné konferencie Slovenskej sexuologickej spoločnosti známe odbornej aj laickej verejnosti ako Košické sexuologické dni a Lábadyho sexuologické dni.

Z odborných podujatí SSS boli vydané zborníky prednášok (1972 a 1974) zborník „Komplexná starostlivosť o jedincov s chybne vyvinutým pohlavím“ a zborník z troch ročníkov Košických sexuologických dní (1988, 1990 a 1992) „Klinická sexuológia z pohľadu Košických sexuologických dní. Autori (Molčan, Dobrotka, Čaplová, Šípkovská, Hlubocký) sa venovali aktuálnym otázkam napr. problematika transsexualizmu.

Roku 1989 vyšla prvá významná monografia širokého kolektívu slovenských autorov – doc. MUDr. Augustín Bárdoš, CSc., doc. MUDr. Viliam Izakovič, CSc., MUDr. Ľubomír Kočiš a spol.: Vybrané kapitoly zo sexuológie a hraničných odborov (Osveta, 1989). Autorom úvodnej kapitoly „Sexuologická diagnostika a liečba“ bol prof. MUDr. Josef Hynie, DrSc., významným podielom prispel k rozvoju slovenskej sexuológie. Za zmienku stojí aj publikácia prim. MUDr. Pavla Hlubockého, ktorý sa venoval transkulturálnym špecifikám psychických porúch a sexuálneho života rómskeho etnika (Psychoprof, 1992). Kapitola Psychologická sexuológia sa stala prvý raz súčasťou vysokoškolskej učebnice klinickej psychológie (Máthé In: Heretik, Heretik a kol.: Klinická psychológia. Psychoprof, 2007, 2016).

Situácia v Slovenskej sexuologickej spoločnosti sa v 90. rokoch úplne zmenia. Dosiahli sa významné pokroky v základnom aj aplikovanom výskume mnohých sexuologických ochorení. Po páde železnej opony sa otvorili hranice aj pre medzinárodné kontakty a výmeny odborných skúseností na svetových aj európskych kongresoch Európskej spoločnosti pre sexuálne zdravie (ESSM) (doc. Vrabec, prof. Breza, MUDr. Kubiš, svetový kongres v Austrálii). Základný a aplikovaný výskum prof. MUDr. Jána Brezu, DrSc., a jeho publikačná činnosť v oblasti liečby erektilnej dysfunkcie sú uznávané a citované svetovými kapacitami odborných spoločností nielen so sexuologickým zameraním. Jeho účasť na odborných podujatiach doma aj v zahraničí mala pre ďalší rozvoj slovenskej sexuológie zásadný význam.

Slovenská sexuologická spoločnosť po r. 1989 pod vedením doc. MUDr. Jána Vrabca, CSc., dosiahla ďalšie významné prvenstvá:

Vznikla prvá Subkatedra lekárskej sexuológie na Slovensku pri IVZ (1995 – 2003, vedúci doc. Vrabec), na ktorej atestovalo zo sexuológie 28 odborníkov. Bol vymenovaný hlavný odborník MZ pre sexuológiu (1996 – 2006, doc. Vrabec). Vznikol prvý Inštitút lekárskej sexuológie (ILS) (1990, riaditeľ, doc. Vrabec), prvé Oddelenie reprodukčnej medicíny (1983, vedúci, doc. Vrabec) a prvá spermabanka na Slovensku (1988). Bol založený prvý slovenský sexuologický časopis Sexuológia/SEXOLOGY (r. 2001).

Vzorom doc. Vrabca bola Československá sexuologická škola, s najstarším univerzitným sexuologickým ústavom na svete (1921, Praha). Ján Vrabec bol

odchovancom tejto školy a vždy sa k svojim učiteľom z partnerskej Českej sexuologickej spoločnosti hlásil. S odbornou garanciou SSS sa okrem edukácie odborníkov doc. Vrabec obetavo venoval aj širokej laickej verejnosti najmä ako 1. prezident „Spoločnosti za zdravý sexuálny život“ (založená r. 2003) a spolu s ďalšími členmi výboru SSS v partnerských projektoch a poradenských linkách (Modrá linka, Intimity).

Od r. 2003 funkciu predsedu výboru prevzali významné slovenské sexuologičky MUDr. Anežka Imrišková a MUDr. Danica Caisová. Zaslúžili sa o širokú medializáciu sexuológie medzi odbornou aj laickou verejnosťou, dosiahli sa významné pokroky v transrodovej problematike (MUDr. Caisová), prehĺbila sa spolupráca s partnerskou Českou sexuologickou spoločnosťou, ich osobná účasť bola prínosom pre tlačové konferencie, posunutie odbornej úrovne výročných kongresov na európske kritériá. Za ich pôsobenia vo funkcii predsedníčok bola založená webstránka sexuologickej spločnosti (www.sexology.sk), uskutočnili sa úspešné podujatia (Androfórum, MUDr. Hrivňák). V rokoch 2004 – 2005 Slovenská sexuologická spoločnosť v zastúpení PhDr. Máthém zrealizovala historicky prvý výskum sexuálneho života na reprezentatívnej vzorke obyvateľov Slovenska, ktorého výsledky boli uverejňované v časopise Sexuológia.

Obr. 2. Doc. MUDr. Ján Vrabec, CSc.

Obr. 3. Prezident Slovenskej sexuologicklej spoločnosti SLS MUDr. Igor Bartl

Po roku 2014 nastúpila do vedenia SSS mladšia generácia slovenských sexulógov (MUDr. Igor Bartl, prezident, MUDr. Dana Šedivá, 1. viceprezident, MUDr. Martin Hrivňák, 2. viceprezident od r. 2018, PhDr. Robert Máthé, PhD., dlhoročný vedecký tajomník). Nový výbor Slovenskej sexuologickej spoločnosti si vytýčil niekoľko zásadných úloh:

- intenzívna multidisciplinárna spolupráca odborných spoločností s cieľom schválenia jednotného medicínskeho odboru sexuológia ako nadstavbového postgraduálneho medicínskeho odboru po splnení atestácie so základných odborov (psychiatria, detská psychiatria, urológia, gynekológia, endokrinológia, dermatovenerológia) (akreditácia odboru bola schválená akreditačnou komisiou na jeseň 2018),
- podpora vzdelávania v sexuológii v nelekárskom zdravotníckom odbore psychológia – v zmysle navrhnutej psychologickej sexuológie ako certifikovanej činnosti,
- koordinovaný postup pri riešení multidisciplinárnych tém s partnerskými spoločnosťami združenými pod SLS (transrodové témy, vzdelávanie v sexuológii, ochrana osobných údajov pre sexuologického pacienta v e-dokumentácii spolu s psychiatrickou spoločnosťou, národný program ochrany ženského zdravia a reprodukcie, ženská aj mužská antikoncepcia, kompozitné markery sexuálneho zdravia a moderné technológie – LI-ESWT, LASER, estetické operácie a rejuvenilizácia intímnych partií žien aj mužov, penilná rehabilitácia a penilné protézy a ďalšie moderné sofistikované terapeutické stratégie,
- počnúc zimným semestrom študijného roka 2018/2019 zabezpečenie pregraduálneho vzdelávania študentov LF UK Bratislava (V. interná klinika LF UK Bratislava),
- plánom SSS je pokračovanie odbornej spolupráce lekárskych spoločností s prienikom na akademickú pôdu a z toho rezultujúce založenie Katedry sexuológie ako postgraduálneho vzdelávania odborníkov na problematiku sexuológie na Slovensku,
- podpora a kontinuitné zabezpečovanie prednáškovej činnosti v rámci pregraduálneho vzdelávania v psychologickej sexuológii na FF UK v Bratislave, na UKF v Nitre, na Paneurópskej VŠ v Bratislave, ktorá prebieha od r. 1997,
- podpora novovznikajúcej sekcie Psychiatrická sexuológia v rámci psychiatrickej spoločnosti (predseda MUDr. Barbora Vašečková, PhD) v rámci Psychiatrickej spoločnosti SLS,
- vedecká pracovná schôdza (od 2015),
- mobilné sexuologické múzeum SSS, ktorého slávnostne otvorenie pripadlo na XII. Lábadyho dni, v roku 2017,
- pokračovanie vo vydávaní odborného časopisu SSS Sexuológia/Sexology (aktuálne IXX. ročník),
- edukácia odbornej aj laickej verejnosti, napr. V. konferencia gynekológov, urológov a sexuológov (r. 2019), bloky sexuologickej spoločnosti na rôznych podujatiach (napr. pre laickú verejnosť Dr. Stan na festivale Pohoda),
- expertná spolupráca so zahraničnými sexuológmi , najmä z ČSS, ďalej s Európskou spoločnosťou pre sexuálnu medicínu (ESSM).

Predsedovia SSS (chronologicky od založenia SSS): 1971 – 1988 prim. MUDr. František Lábady, 1988 – 1990 MUDr. Ľubomír Kočiš, 1990 – 2003 doc. Ján Vrabec, CSc., 2003 – 2007 prim. MUDr. Anežka Imrišková, 2007 – 2014 MUDr. Danica Caisová, 2014 – 2019 MUDr. Igor Bartl.

Korektná spolupráca s prezídiom SLS prostredníctvom jeho sekretariátu a ďalších kooperujúcich štruktúr, nás posúva stále bližšie k odbornému riešeniu organizácie slovenského zdravotníctva, možnosti partnerskej účasti v pripomienkových konaniach pri tvorbe katalógov zdravotných výkonov, legislatívy vo vzťahu k MZ, sústavnému vzdelávaniu lekárov (odborní garanti pre prideľovanie CME za SSS SLS MUDr. Martin Hrivňák, PhD., a MUDr. Igor Bartl). Ďalšie možnosti sa črtajú v účasti našich zástupcov v medzinárodných odborných spoločnostiach.

Igor Bartl, Robert Máthé

Spoločnosť sociálneho lekárstva (SSSL)

SSSL je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 49

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident doc. MUDr. Vojtech Ozorovský, CSc., viceprezident Ing. Jozef Poráč, MPH, tajomníčka RNDr. Zuzana Honzátková, CSc., MBA, členky MUDr. Eva Chandogová, CSc, MPH, MUDr. Michaela Kostičová, PhD., MPH, dozorná rada MUDr. Farbulová Lýdia, MUDr. Vagová Anna

Z histórie odbornej spoločnosti

Spoločnosť sociálneho lekárstva je súčasťou Slovenskej lekárskej spoločnosti, ktorá na báze dobrovoľnosti združuje lekárov a iných zdravotníckych pracovníkov jednotlivých vedných a klinických disciplín za účelom neinštitucionálneho vzdelávania sa.

Kým vznikla Slovenská lekárska spoločnosť existovala u nás rada vedeckých lekárskych spoločností. Po skončení vojny po r. 1945 sa začali lekári združovať v niekoľkých spolkoch, ktoré slúžili k šíreniu nových lekárskych poznatkov – nemali jednotnú organizačnú formu a po konferencii českých a slovenských lekárov vznikla jednotná organizácia ČSLS J. E. Purkyně, ktorá v stanovách zakotvila pre Slovensko ako vrcholnú organizáciu Slovenský výbor ČSLS J. E. Purkyně, ktorá sa delila na sekcie a pobočky podľa jednotlivých odborných činností a na spolky lekárov na základe územného princípu.

Československá spoločnosť sociálneho lekárstva mala najprv na Slovensku pobočku neskôr sekciu a r. 1969 sa utvorila samostatná Spoločnosť sociálneho lekárstva, ktorá podobne ako odbor sociálneho lekárstva bola multidisciplinárna a združovala zdravotníckych pracovníkov, ktorí sa zúčastňovali na riadení zdravotníctva. Pre široký okruh riadiacich problémov sa Spoločnosť sociálneho lekárstva profilovala na sekcie a komisie. Boli to:

- Sekcia pre lieč. prev. neskôr ústavnícka (Vrábelová, Poláková, Majdák),
- Sekcia zdravotnej výchovy (Bakošová, Beniak),
- Sekcia zdravotníckej štatistiky (Hudáková, Pleško),
- Sekcia zdravotníckeho práva (Grünzeeig, Očmera, Gecík),
- Sekcia ekonomiky zdravotníctva (Hladký, Ďurian, Krnáč),
- Sekcia vedeckých zdravotníckych informácií (Sýkora, Ciffra, Šándorová),

a dve komisie (neskôr tiež sekcie) a to :

- Komisia história medicíny (Rippa, Junas, Ozorovský),
- Komisia pre výchovu zdravotníckych pracovníkov (Dedek, Beniak).

Prvým predsedom a zakladateľom sekcie a neskôr Spoločnosti sociálneho lekárstva bol prof. Dr. Emil Makovický (1954 – 1973), vedecký sekretár MUDr. R. Wunder (r. 1961 ho vymenil prof. Beniak). Roku 1973 predsedníctvo prevzala MUDr. Vrábelová, vedeckým sekretárom sa stal MUDr. Bahna a k sekciám pribudla Sekcia posudkových lekárov, predsedom ktorej sa stal MUDr. Hostýn. Celkový počet členov bol vyše 1000 a tak sa Spoločnosť sociálneho lekárstva stala 8. najväčšou spoločnosťou v rámci Slovenskej lekárskej spoločnosti.

Úsilie výborov a výboru Spoločnosti soc. lekárstva sa zameriavalo na problematiku štúdia a výskumu štruktúry a organizácie sústavy zdravotníctva ako i jej riadenia a prevádzky zdravotníckych zariadení, čo bolo aj témou jednotlivých vedecko-pracovných schôdzí – často aj s medzinárodnou účasťou. Medzi kľúčové vedecko-pracovné dni patrilo zdravotnícke ústavníctvo, ktorého prvá konferencia bola v máji 1965 a pokračoval v dvojročných intervaloch do roku 1988. Celkove bolo 12 ústavníckych konferencií, ktoré sa konali v rôznych mestách od Trebišova, Košíc cez Poprad, Vysoké Tatry, Banskú Bystricu, Topoľčany až po Skalicu. Väčšinou sa ústavnícke dni spájali aj s výstavou zdravotníckej techniky ako napr. v Košiciach, Piešťanoch a pod.

Okrem pravidelných domácich vedecko-pracovných schôdzi jednotlivých sekcií Spoločnosť sociálneho lekárstva usporiadala aj viacero medzinárodných podujatí ako napr.: Európske sympózium preventívnej a sociálnej medicíny r. 1985 v Bratislave s hlavnou témou – Zdravie do roku 2000. Na podnet Spoločnosti soc. lekárstva sa organizovali od r. 1988 Dunajské sympózia preventívnej a sociálnej medicíny s hlavnou témou – Upevňovanie zdravia. Prvé Dunajské sympózium bolo r. 1988 v Rakúsku, druhé 1989 v Bratislave, tretie 1990 v Bulharsku, štvrté 1991 v Juhoslávii a pre rok 1992 sa pripravilo v Maďarsku – bolo však odvolané pre malý počet prihlásených.

Navštevované boli konferencie domáce i s medzinárodnou účasťou z posudkového lekárstva, medzinárodného práva, zdravotnej výchovy, kde treba vyzdvihnúť pravidelné úspešné (dnes už 22.) Stodolove dni v Piešťanoch. Spoločnosť sociálneho lekárstva bola organizátorom aj dvoch svetových kongresov a síce Medicínskeho práva

r. 1986 a Kongresu preventívnej a sociálnej medicíny za spoluúčasti Svetovej spoločnosti preventívnej a sociálnej medicíny r. 1992 – obidva kongresy sa konali v Prahe.

Spoločnosť sociálneho lekárstva mala aj bohatú zahraničnú spoluprácu najmä s Českou spoločnosťou sociálneho lekárstva i podobnými spoločnosťami v podunajských štátoch ako so Svetovou spoločnosťou preventívnej a sociálnej medicíny, v ktorej je MUDr. Vrábelová členom Executive committee. Spoločnosť sociálneho lekárstva spolupracovala a spolupracuje s mnohými domácimi i zahraničnými pracoviskami zaoberajúcimi sa výskumom zdravotného stavu – ako napr. SAV, ÚSLOZ Praha, VÚKLM, ako i ústavmi sociálneho lekárstva jednotlivých lekárskych fakúlt, z ktorých mnohí poprední predstavitelia boli nielen prednášateľmi, ale aj funkcionármi Spoločnosti sociálneho lekárstva.

Roku 1990 nastala zmena vo vedení Spoločnosti sociálneho lekárstva. Tajnou voľbou pléna sa predsedom stal prof. MUDr. Milan Beniak, DrSc., tajomníkom MUDr. Vojtech Ozorovský, CSc. V tom istom roku nastalo osamostatnenie veľkých sekcií a tak vznikla Spoločnosť medicínskeho práva, posudkového lekárstva, ekonomiky zdravotníctva.

Výbor SSSL už 4. funkčné obdobie pracuje v zložení: doc. MUDr. Vojtech Ozorovský, CSc., prezident, Ing. Jozef Poráč, MPH, viceprezident, RNDr. Zuzana Honzátková, CSc., MBA, tajomníčka, MUDr. Eva Chandogová, CSc, MPH, členka, MUDr. Michaela Kostičová, PhD., MPH, členka.

Spoločnosť organizovala v posledných rokoch Medzinárodné sympóziá k dejinám medicíny, farmácie a veterinárnej medicíny a spoluorganizuje vedecké konferencie Dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu.

Záverom chceme spomenúť aj slávnostné schôdze pri životných jubileách významných pracovníkov odboru sociálneho lekárstva, členov výboru Spoločnosti sociálneho lekárstva a jej sekcii. Ich zásluhy sa ocenili plaketami SLS a/alebo ČSLS J. E. Purkyně. Výbor SSSL udeľuje čestné členstvo našim i významným pracovníkom sociálneho lekárstva v zahraničí. V súčasnosti Spoločnosť sociálneho lekárstva predstavuje jednu z popredných lekárskych spoločností a v priebehu rokov sa stala bohatým zdrojom odborných a vedeckých informácií v odbore sociálneho lekárstva a organizácie zdravotníctva.

V súčasnosti má SSSL dve sekcie:

Sekcia zdravotníckej štatistiky (vznikla 14. 5. 1970)

Sekcia bola zriadená ako sekcia Spoločnosti sociálneho lekárstva. Združuje odborníkov, ktorí pracujú v oblasti zdravotníckej štatistiky alebo používajú jej výsledky. Zameriava sa na vzdelávaciu, vedecko-výskumnú a publikačnú prácu, expertíznu a konzultačnú činnosť.

Jej doménou je vzdelávacia činnosť na úseku postgraduálnej výuky zdravotníckej štatistiky. Za uplynulých 30 rokov sekcia zorganizovala 63 vedecko-pracovných schôdzí. Na týchto schôdzach odznelo 182 prednášok.

Od roku 1997 sekcia začala organizovať Dni zdravotníckej štatistiky so širším programom (6 – 7 referátov). Prvý deň zdravotníckej štatistiky sa uskutočnil dňa 26. 6. 1997.

Doteraz Sekcia zdravotníckej štatistiky zostavila a vydala 7 zborníkov. Vychádzali postupne od r. 1971 (1973, 1975, 1983, 1988, 1996) a posledný v roku 1999. Obsahujú správy o činnosti sekcie ako aj zoznam najnovšej literatúry z odboru zdravotníckej štatistiky a biometriky. Ich hlavným obsahom sú prednášky na vedecko-pracovných schôdzach. Najlepšie odborné práce členov sekcie boli odmenené rozličnými cenami (najčastejšie Cenou Spoločnosti sociálneho lekárstva).

Trvalá a neodmysliteľná je konzultačná činnosť sekcie pred zahajovaním a vyhodnocovaním výskumných projektov. V rámci expertíznej činnosti sa mnohí členovia našej základne zúčastnili oponentských konaní záverečných a dizertačných prác a vypracovali odborné posudky.

Sekcia združuje svojich členov, aby sa aktívne zúčastňovali na rozvoji lekárskej vedy, zdravotníckej praxe, riadenia a organizácie zdravotníctva.

Prehľad vedúcich funkcionárov sekcie: prvá predsedníčka Gizela Hudáková, prvý vedecký sekretár prof. MUDr. Ladislav Badalík, DrSc., dnes predsedníčka RNDr. Zuzana Honzátková, CSc., MBA, vedecká sekretárka Mgr. Mária Konečná.

Počas uplynulých 30 rokov sekcia plnila svoje poslanie najmä tým, že združovala členov SLS, ktorí pracovali v oblasti zdravotníckej štatistiky a podieľala sa na zvyšovaní odbornej úrovne svojich členov. Bola poradným subjektom SLS pri riešení otázok zdravotníckych informácií a štatistiky. Sledovala vývoj zdravotníckej štatistiky v zahraničí a prispela k rozšíreniu medzinárodných vzťahov v tomto odbore. Sekcia zdravotníckej štatistiky vo svojej činnosti kládla dôraz najmä na poskytovanie aktuálnych štatistických informácií z oblasti zdravotníctva.

Sekcia sociálnej pediatrie SLS (vznik sekcie 6. 3. 1996)

Prípravný výbor pre založenie Sekcie vznikol 28. 9. 1995 na pracovnej konferencii pracovníkov detských domovov a dojčenských ústavov rezortu zdravotníctva v Prešove. V októbri 1995 prerokoval výbor Slov. pediatrickej spoločnosti programové vyhlásenie budúcej SSP a vyjadril súhlas s jej založením. Následne so založením sekcie súhlasil výbor Slovenskej lekárskej spoločnosti.

Ustanovujúca schôdza SSP pri SPS bola dňa 6. 3. 1996 v Banskej Bystrici. Tejto schôdze sa zúčastnili členovia výboru SPS, zástupcovia Detských kliník SR a zástupca Spoločnosti sociálnej pediatrie ČR. Do výboru Sekcie boli zvolení: MUDr. Mária Krušpínová – predsedníčka, MUDr. Róbert Vetrák, MPH – vedecký

sekretár, MUDr. Elvíra Gnotová (po dvoch rokoch MUDr. Alžbeta Mederová), MUDr. Milan Kuchta, CSc., MUDr. Daniela Marčeková, MUDr. Marian Šimko, MUDr. Soňa Štubňová, PhDr. Anna Štefková, Emerika Mrvová, MUDr. Jozef Černay, CSc. – čestný člen výboru.

Akcie celoslovenského charakteru:

- 12. – 13. 12. 1996 konferencia Sekcie sociálnej pediatrie v Martine, venovaná životnému jubileu MUDr. Jesenskej.
- Konferencia v spolupráci s výborom SLS v Martine v rámci Stredoslovenských lekárskych dní 19. 4. 2001.
- Prednášková činnosť a spolupráca s českou Spoločnosťou sociálnej pediatrie: „Tradičné stretnutia pracovníkov detských domovov a dojčenských ústavov v ČR“ (Kladno, Pardubice, Strážnica na Morave), témy: týrané deti, náhradná rodina starostlivosť a starostlivosť o handicapované deti v detských domovoch.

Členovia Sekcie sociálnej pediatrie sú prevažne lekári, SZP a psychológovia z detských domovov, bývalých dojčenských ústavov, detských centier a pracovníci detských kliník. SR.

V januári 1997 boli bývalé detské domovy pre deti do 3 rokov a dojčenské ústavy preradené z rezortu ministerstva zdravotníctva do rezortu ministerstva práce a sociálnych vecí a rodiny. V nadväznosti na túto organizačnú zmenu vznikli vážne problémy v zabezpečovaní zdravotníckej starostlivosti v týchto zariadeniach. Úväzky lekárov boli minimalizované, počet kvalifikovaných detských sestier sa aj v tomto období neustále znižuje. Vzhľadom k týmto skutočnostiam vyvíjal výbor sekcie rôzne aktivity k zachovaniu a skvalitneniu zdravotníckej starostlivosti o deti útleho veku v detských domovoch. Členovia sekcie v spolupráci s výborom vypracovali viacero analýz zdravotného stavu detí, počtu potrebných základných a špecializovaných vyšetrení pre deti s rôznym zdravotným handicapom. Tieto analýzy boli písomne aj osobne predkladané zástupcom oboch rezortných ministerstiev a poslancom NR SR v jednotlivých regiónoch. Optimálne riešenie sa však nemalému úsiliu nepodarilo dosiahnuť.

Úlohou sekcie v nasledujúcom období bude široká spolupráca s odbornou aj laickou verejnosťou, rezortnými ministerstvami, zameraná na skvalitnenie starostlivosti o handicapované a sociálne osihotené deti. Výsledkom tohto snaženia by mal byť v budúcnosti nižší počet trvale invalidných občanov. Pre sociálne ohrozené deti bude nutné viacej využívať rôzne formy náhradnej rodinnej starostlivosti (adopcia, pestúnstvo, profesionálne rodiny). Bude potrebné tiež podporovať neštátne inštitúcie zamerané na zdravotnícku a sociálnu starostlivosť o deti.

Vojtech Ozorovský

Slovenská spondylochirurgická spoločnosť (SSCHS)

Slovak Spine Society

SSCHS je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 502

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: (2017 – 2020): prezident MUDr. Andrej Džubera, PhD., (Neurochirurgia Sv. Michal, Ba), vedecký sekretár prof. MUDr. Bruno Rudinský, CSc., (Neurocentrum NÚDCH Ba), pokladník MUDr. Michal Božík, (1.ortopedicko-traumatologická klinika ÚNB Ba), členovia výboru MUDr. Peter Durný (Neurochirurgia Ružomberok), MUDr. František Pataky (Neurochirurgia FNLP Košice), prim. MUDr. Juraj Popluhár, PhD., MBA (Ortopédia Žilina), prim. MUDr. Ondrej Šedivý (Neurochirurgia Nitra), dozorná rada MUDr. Peter Tisovský, PhD., (1. ortioped-traumatol klinika UNB, Ba), MUDr. Kamil Koleják, PhD., Msc, (Neurochirurgia Nitra), prim. MUDr. Martin Lajoš (Traumatológia PP)

Webová adresa: www.spine.sk | **Počet členov (2019):** 95

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: EUROSPINE (The Spine Society of Europe) – kolektívny člen, EuSSAB (European Spine Societies Advisory Board) Medzinárodná dozorná rada európskych spondylochirurgických spoločností – kolektívny člen

Z histórie odbornej spoločnosti

Z podujatí organizovaných so spoluúčasťou SSCHS SLS, resp. slovenských pracovísk so spondylochirurgickým programom, uvádzame: Spondylochirurgický kongres na Sĺňave pri Piešťanoch (1998 – 2001); Výročný kongres Českej a Slovenskej spodylochirurgickej spoločnosti (2007 Poprad, 2009 Štrbské pleso), Slovak Spine Week (2003, Palárikovo), Slovak Spine Days (2004 – 2015, Starý Smokovec, Bešeňová, Bratislava a Liptovský Ján), Sympózium Quo vadis slovenská spondylochirurgia (2018, Oponice pri Nitre, foto na stránke spoločnosti www.spine.sk/ fotogaléria).

Slovenská spondylochirurgická spoločnosť SLS je založená od r. 2016 (začiatok činnosti od 2. 10. 2017). Prvé volebné obdobie prvého výboru je od 2017 do 2020. Snaha o etablovanie spondylochirurgie, ako nadstavbového špecializačného odboru, sa rozvíjala 4 roky po osamostatnení a vzniku Slovenskej republiky (od r. 1995 do r. 1997) v koordinácii doc. Lohnerta z KUCH Bratislava a prof. Mirona Malého z NRC Kováčová, prof. Bruna Rudinského z NCH NZ a doc. Reháka z 1. OTK Ružinov Bratislava za spoluúčasti ďalších asi 50 lekárov z ostatných slovenských traumatologických, neurochirurgických a ortopedických pracovísk. Konalo sa niekoľko pracovných stretnutí v Kováčovej – výslôedkom bol r. 1997 vznik SSCHS s.r.o. – Slovenskej spondylochiruirgickej spoločnosti s.r.o. Forma s. r. o. bola na

dlhé roky nešťastím pre odbor ako taký – konateľom spoločnosti bol doc. Lohnert (ktorý po 7 rokoch zmrazil všetky aktivity spoločnosti a nenašiel sa žiaden opravný prostriedok na oživenie jej činnosti). Prebehlo niekoľko Spondylochirurgických kongresov (4 na Sĺňave pri Piešťanoch a potom 2 spoločné s českou spondylochirurgickou spoločnosťou v Poprade a na Štrbskom Plese.

Spondylochirurgická spoločnosť síce mala zvolený výbor (Lohnert, Rehák, Rudinský, Malý a ďalší), ale ten nikdy reálne nefungoval. Nepodarilo sa zvolať plenárne zhromaždenie členov a nakoľko právnou podstatou spoločnosti bola s. r. o., táto nakoniec zanikla. Za reprezentanta slovenskej spondylochirurgie v ČR bol a je dlhodobo považovaný prof. Rudinský – na Slovensku organizoval opakovane s podporou Timed a Medtronic tzv. Spine Week alebo Slovak Spine Days (Palárikovo, Bešeňová, Bratislava, naposledy v Liptovskom Jáne 2014).

Na podnet doc. Reháka, prof. Rudinského a prim. Popluhára vznikol po uvedenom poslednom podujatí v rámci SLS prípravný výbor Spodylochirurgickej spoločnosti (Rehák, Rudinský, Popluhár a Rusnák), za zakladajúcich členov boli so súhlasom zúčastených určení atestovaní lekári stretnutia v Liptovskom Jáne. Do toho vstúpilo ťažké ochorenie doc. Reháka a tak zostal iba trojčlenný prípravný výbor, ktorý dokázal pripraviť stanovy, vnútorný poriadok aj korešpondenčné voľby. Výsledky volieb však boli (2015) právne napadnuté a začiatkom roka 2016 anulované (formálne nedostatky na hlasovacích lístkoch). Prípravný výbor nakoniec na podnet prim. Popluhára (Ortop. Odd. ZA) kooptoval za dodatočného člena prípravného výboru po doc. Rehákovi MUDr. Džuberu (NCHK UNB, ktorý 12 rokov pracoval ako vedecký sekretár výboru Neurochirurgickej spoločnosti SLS a organizoval 3-krát korešpondenčné voľby). S jeho pomocou sa podarilo dotiahnuť do úspešného konca voľby do 7-členého výboru Slovenskej spondylochirurgickej spoločnosti SLS (SSCHS má medzičasom 113členov) a r. 2017 sa konalo ustanovujúce zasadnutie výboru spoločnosti v zložení prezident prof. Rudinský (NCHK NZ), vedecký sekretár Dr. Džubera (NCHK UNB), pokladník Dr. Božík (1. OTK Ružinov BA) a členovia výboru Dr. Popluhár (Ortop. odd. ZA), Dr. Durný (NCHK RK), Dr. Pataky (NCHK KE) a Dr. Šedivý (NCHK NR). Dozorná rada Dr. Tisovský, Dr. Kolejak a Dr. Lajoš.

Podarilo sa zvolať ustanovujúce zhromaždenie členov 12. 4. 2018 v Oponiciach pri Nitre, kde boli schválené ustanovujúce dokumenty spoločnosti (vnútorný poriadok, stanovy SLS a ďalšie) a prijatý plán činnosti (budovanie v komoditách: 1. register spondylo výkonov, 2. certifikovaná činnosť alebo nadstavbová atestácia, 3. projekt spinálnych jednotiek a 4. hlavný odborník pre odbor) za účasti a podpory štátneho tajomníka MZ SR Dr. Jaroslava Ridoška a prezidenta Českej spondylochirurgickej spoločnosti Dr. Ciencalu z Brna.

Roku 2018 bol do funkcie hlavného odborníka pre spondylochirurgiu pri MZ SR na návrh výboru spoločnosti vymenovaný prof. Bruno Rudinský a tým musel výbor

Obr. 1. Účastníci Slovak Spine Days, Palárikovo 2013.

na zasadnutí v 10/2018 (Brno) vykonať zosúladenie vnútorného poriadku s realitou – pre konflikt funkcií sa prezidentom spoločnosti hlasovaním výboru stal Dr. Džubera a vedeckým sekretárom prof. Rudinský, ktorý spustil a zostavil, ako aj naďalej aktualizuje stránku spoločnosti www.spine.sk. Okrem postupnej realizácie plánu (zatiaľ sa kompletizuje register výkonov z pracovísk za roky 2016, 2017 a 2018) sa pracuje aj na príprave výročného kongresu Spondylochirurgickej spoločnosti r. 2020 v Hoteli Bellevue v Smokovci (Vysoké Tatry) na záver 1. volebného obdobia 2016 – 2020. Roku 2020 prebehnú nové voľby výboru.

Andrej Džubera

Slovenská stomatologická spoločnosť (SStS)

SStS je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 50

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Minčík Jozef, PhD., vedecký sekretár MUDr. Novák Bohuslav, PhD., 1. viceprezident doc. MUDr. Kovaľová Eva, PhD., past prezident prof. MUDr. Javorka Vladimír, CSc., členovia MUDr. Bérešová Petra, PhD., MUDr. Gašič Ján, MSc., MUDr. Graus Vlastimil, PhD., MPH, MSc., MUDr. Hollý Dušan, PhD., MPH, MUDr. Chrenková Jarmila, PhD., prof. MUDr. Markovská Neda, CSc., prof. MUDr. Stanko Peter, PhD., doc. MUDr. Statelová Dagmar, CSc., MUDr. Straka Michal, CSc., dozorná rada MUDr. Nováková Andrea, PhD., MUDr. Horváth Pavol, MPH, MUDr. Janitorová Eva, PhD.

Z histórie odbornej spoločnosti

Slovenská stomatologická spoločnosť ako organizačná zložka SLS bola ustanovená v roku 1970. Od jej založenia sa na jej čele postupne vystriedali prof.

MUDr. Štefan Velgos, DrSc., prof. MUDr. Arnošt Ružička, DrSc., prof. MUDr. Ján Ležovič, DrSc., doc. MUDr. Rudolf Kotula, CSc., a prof. MUDr. Vladimír Javorka, CSc. V súčasnosti stojí na čele spoločnosti MUDr. Jozef Minčík, PhD. Dlhoročným vedeckým sekretárom SStS bol doc. MUDr. Eugen Ďurovič, DrSc.

Poslaním Slovenskej stomatologickej spoločnosti SLS je prenášať do vedomia zubných lekárov najnovšie vedecké poznatky a odborné skúsenosti organizovaním vedeckých podujatí, ako sú vedecké kongresy, konferencie, sympóziá a iné odborné schôdze s domácou i zahraničnou účasťou. Spoločnosť podporuje účasť našich odborníkov na podobných podujatiach v zahraničí a podporuje vydávanie odborných časopisov a publikácií. V spolupráci s komorou zubných lekárov podporuje akreditáciu nových odborov a činností.

Slovenská stomatologická spoločnosť SLS združuje najmä tých kolegov, ktorí preferujú medicínsky aspekt zubného lekárstva a jeho prepojenie na všeobecnú medicínu a majú záujem o uplatnenie najnovších vedeckých poznatkov vo svojej praxi. Vo svojej činnosti sa člení na 4 sekcie: Sekcia záchovno stomatologická (predseda MUDr. Lichanec Pavol), Sekcia zubnej protetiky (predseda MUDr. Trojan Peter), Sekcia parodontológie (predseda prof. MUDr. Markovská Neda, CSc.), a Sekcia detského zubného lekárstva (predsedkyňa MUDr. Čisláková Gabriela, PhD.).

SStS usporiadáva od roku 2017 vlastný kongres, kde prezentujú svoje skúsenosti najlepší odborníci zubného lekárstva zo Slovenska aj zahraničia. Obľúbenou formou vzdelávania sú aj monotematicky zamerané semináre s tematikou styčných problémov zubného lekárstva a príbuzných všeobecno-medicínskych odborov. Pri vzdelávaní spoločnosť spolupracuje so Slovenskou komorou zubných lekárov, ktorá prideľuje vzdelávacím akciám kredity. Partnerskou organizáciu SStS je Parodontologicko-implantologická spoločnosť, ktorá rozvíja aktivity v tomto odvetví zubného lekárstva organizovaním prednášok aj praktických kurzov. Pozitívnym faktom je nárast členskej základne spoločnosti o mladých kolegov a to aj vďaka elektronickej komunikácii a vlastnej mailovej stránky.

Slovenská súdnolekárska spoločnosť (SSLS)

Slovak Society of Forensic Medicine

SSLS je kolektívnym členom SLS | Kód 51

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Mgr. Ťažký Boris, PhD., MPH, vedecký sekretár MUDr. Farkašová Iannaccone Silvia, PhD., 1. podpredseda doc. MUDr. Straka Ľubomír, PhD., hospodár MUDr. Kuruc Roman, PhD., zapisovateľ MUDr. Hamerlik Lukáš, dozorná rada MUDr. Štuller František, PhD.

Webová stránka: www.sudnelekarstvo.sk

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: European Council of Legal Medicine (ECLM)
Vlastné odborné časopisy: Folia Societatis Medicinae Legalis Slovacae, indexovaný v Bibiographia medica Slovaca a zaradený do citačnej databázy CiBaMed

Z histórie odbornej spoločnosti

Slovenská súdnolekárska spoločnosť bola súčasťou ČSLS soudního lékařství ČSLS J. E. Purkyňu, ktorá bola ustanovená v roku 1951 v Prahe spočiatku ako Sekcia soudního lékařství. K zakladajúcim členom patrili aj súdni lekári zo Slovenska, a to prof. MUDr. Jozef Lukáči z Košíc a MUDr. Vladimír Porubský z Bratislavy. Roku 1969 vznikla Slovenská lekárska spoločnosť, a tak až do roku 1990 sa v štvoročných obdobiach, vždy po dvoch rokoch, striedali predseda a vedecký sekretár českej a slovenskej spoločnosti na rovnakom poste Československej spoločnosti soudního lékařství. V tomto období bol predsedom Československej spoločnosti soudního lékařství prof. MUDr. Milan Kokavec z Ústavu súdneho lekárstva UK v Bratislave.

Slovenská súdnolekárska spoločnosť (SSLS) je od roku 1999 evidovaná ako občianske združenie združujúce pracovníkov súdnolekárskych pracovísk, ako aj priaznivcov a podporovateľov súdneho lekárstva ako základného medicínskeho odboru. Od roku 2000 je kolektívnym členom Slovenskej lekárskej spoločnosti. Slovenská súdnolekárska spoločnosť je kolektívnym členom European Council of Legal Medicine (ECLM). Spoločnosť pôsobí na celom území Slovenskej republiky so sídlom v Bratislave.

Od vzniku SSLS je jej cieľom všestranný rozvoj súdneho lekárstva, zlepšovanie postavenia a podmienok pracovníkov v súdnom leklárstve a v príbuzných odvetviach, zvyšovanie odbornej úrovne, špecializácie a ochrana členov spoločnosti. Spoločnosť predkladá a presadzuje stanoviská predovšetkým k otázkam súvisiacim so samostatnosťou, odbornosťou a vedeckosťou súdneho lekárstva, uplatnenia jednotlivých diagnostických a laboratórnych postupov v súdnom lekárstve, k otázkam etiky, všeobecne záväzných právnych postupov týkajúcich sa výučby

súdneho lekárstva, výkonu súdnolekárskej praxe a znaleckej činnosti v odvetví súdne lekárstvo. Zároveň sa zaoberá obsahovou náplňou a postupom ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v súdnom lekárstve. SSLS sa významnou mierou zaslúžila o rozvoj súdneho lekárstva, aktívne participovala na vytvorení samostanej koncepcie odboru súdne lekárstvo v roku 1997, ktorá bola následne novelizovaná v roku 2006 v súvislosti so vznikom Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou s vytvorením samostaných súdnolekárskych pracovísk v roku 2005. Počas svojho pôsobenia sa podieľala na zavádzaní doplňujúch odborných vyšetrení v súdnolekárskej praxi. SSLS sa ako platný člen Európskej rady súdneho lekárstva môže oprávnene porovnávať v rámci rôznych harmonizačných pravidiel, ktoré sú pre členské spoločnosti predkladané a záväzné. Spoločnosť úzko spolupracuje s Českou spoločnosťou soudního lékařství a toxikologie ČLS J. E. Purkyňu.

Ako predsedovia Výboru Slovenskej súdnolekárskej spoločnosti pôsobili v rokoch 1995 – 1998 doc. MUDr. Jiřina Bauerová, CSc., v období 1998 – 2003 MUDr. Patrik Fiala, PhD., v období 2003 – 2006 prof. MUDr. František Longauer, CSc., v období 2007 – 2010 MUDr. Anton Gavel, v období 2010 – 2014 MUDr. Ivan Jaroslav a od roku 2014 doteraz je predsedom MUDr. Mgr. Boris Ťažký, PhD., MPH. V pozícii podpredsedu výboru pôsobili MUDr. Anton Gavel, prof. MUDr. František Longauer, CSc., MUDr. Vojtech Macko, MUDr. Dalibor Kállay, doc. MUDr. Jozef Krajčovič, PhD., MUDr. Vlasta Vyhnálková, od roku 2018 je podpredsedom doc. MUDr. Ľubomír Straka. Ako vedecký sekretár spoločnosti pôsobili MUDr. Patrik Fiala, doc. MUDr. Jiřina Bauerová, CSc., MUDr. Anton Gavel, MUDr. Dalibor Hojsík, PhD., doc. MUDr. Jozef Šidlo, CSc. MPH, od roku 2018 MUDr. Silvia Farkašová Iannaccone, PhD.

Výbor spoločnosti aktívne spolupracuje s hlavným odborníkom MZ SR pre súdne lekárstvo, ktorým boli MUDr. Stanislav Valko, prof. MUDr. František Novomeský, PhD., v súčasnosti od roku 2012 prof. MUDr. Jozef Šidlo, PhD., MPH.

Od roku 2011 má spoločnosť registrovaný vlastný vedecký recenzovaný časopis Folia Societatis Medicinae Legalis Slovacae, ktorý je indexovaný v Bibiographia medica Slovaca a zaradený do citačnej databázy CiBaMed. Zároveň má vlastnú internetovú stránku: www.sudnelekarstvo.sk.

Pod záštitou spoločnosti je od roku 1956 pravidelne organizované odborné podujatie Májová súdnolekárska konferencia v Bratislave. Od roku 1984 na počesť prof. MUDr. Hermana Krseka, ktorý sa zaslúžil o rozvoj Ústavu súdneho lekárstva UK v Bratislave, je toto podujatie premenované na Krsekovu súdnolekársku konferenciu, v roku 2019 sa uskutočnil 52. ročník. Ďalším podujatím, ktoré sa organizuje pod záštitou spoločnosti je Slovensko – český zjazd súdneho lekárstva, ktorý sa v rokoch 2001 a 2011 konal v Košiciach, a roku 2016 v Martine. Obidve podujatia nadobúdajú v súčasnosti medzinárodný charakter.

Slovenská spoločnosť telovýchovného lekárstva (SSTL)

SSTL je kolektívny člen Slovenskej lekárskej spoločnosti | Kód 53

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident doc. MUDr. Delej Branislav, PhD., MPH, vedecký sekretár MUDr. Bartošová Monika, 1. Podpredseda MUDr. Malovič Pavel, PhD., MPH, členovia prof. MUDr. Hamar Dušan, CSc., MUDr. Herchelová Andrea, MUDr. Kayser Vladimír, prof.MUDr. Meško Dušan, PhD., MUDr.Platová Jarmila, Mgr. Csáderová Žaneta, PhD.

Vlastné odborné časopisy: časopis Medicina Sportiva Bohemica et Slovaca

Z histórie odbornej spoločnosti

O význame telesnej výchovy, pohybu a dostatku telesného zaťaženia pre udržanie zdravia, prevenciu chorôb a potlačenie nepriaznivých sprievodných prejavov staroby hovoria už práce antických gréckych lekárov. Ich skúsenosti reprezentatívne zahŕňa v práci „De articulis reponendis“ Hippokrates. Z hľadiska odborného záujmu môžeme za prvého telovýchovného lekára označiť Galéna z Pergamu (129 – 199). Vďaka vedomostiam a skúsenostiam, ktoré nadobudol v medicínskych službách gladiátorskej rímskej školy, dosiahol postupne nielen miesto osobného lekára troch rímskych cisárov, ale predovšetkým objavil dôležitosť preventívneho lekárskeho vyšetrenia a spoznal význam pohybu, telesných cvičení a masáže vo všeobecnej geriatrickej profylaxii starnutia. Telesné cvičenia a masáž – ich význam pre udržanie a rozvoj zdravia mali dôležité miesto aj v medicíne starej Číny, Perzie a Egypta.

Medicínska problematika prudko sa rozvíjajúcej telesnej výchovy a športu koncom 19. storočia a najmä v 20. storočí začala priťahovať stále viac lekárov. Množili sa nové poznatky z oblasti záťažovej fyziológie a patofyziológie rôznych pohybových činností, čo viedlo k odbornej spolupráci lekárov rôznych odborov, k výmene informácií a ku koordinácií činností.

Československá spoločnosť telovýchovného lekárstva (ČSSTL)

Hovorca lekárov združujúcich sa okolo Sokola bol prof. Weigner, známy anatóm, ktorý viedol českú delegáciu na prvý mezinárodný kongres telesnej výchovy v Paríži (1913). Až po prvej svetovej vojne spolu s rozmachom športu dosiahlo telovýchovné lekárstvo (TVL) vzostup po organizačnej a tiež po stránke vedeckej. Čs. obec sokolská zriadila „badateľský odbor“, zatiaľ čo zdravotný odbor pôsobil už od r. 1908. Roku 1921 vznikol úrazový odbor, ktorý sa zaoberal odškodňovaním úrazov a ich prevenciou.

Organizovaním športových lekárov se ujala Čs. asociácia futbalová, ktorá ustanovila 29. októbra 1924 zdravotný odbor ČSAF na čele s dr. Stránským. Tento odbor zvolal 8. decembra 1928 I.zjazd športovných lekárov, kde prednášali prof. Weigner,

prof. Libeňský a prof. Jirásek. Vtedy bola tiež založená pri Čs. všešportovom výbore zdravotná rada, ktorá organizovala prednáškové schôdze. Roku 1930 zorganizovala prvý kurz športovej medicíny, kde prednášali známi predstavitelia lekárskej vedy, prof. Weigner, prof. Vondráček, prof. Král, prof. Prusík a ďalší.

Po druhej svetovej vojne bola ustanovená lekárska komisia Ústredného národného telovýchovného výboru, ako aj prípravný výbor pre založenie spoločnosti TVL, ktorého predsedom bol prof. Jirásek a jednateľom dr. Hornof. Tento výbor zvolal ustanovujúce valné zhromaždenie na 29. septembra 1946. Náplňou činnosti Spoločnosti TVL bolo organizovanie vedeckých schôdzí, publikačná činnosť, popularizácia vedeckých poznatkov a zastupovanie na medzinárodnom fóre. Za predsedu bol zvolený prof. Jirásek, členmi boli dr. Baudiš, dr. Bínovský, doc. Haviar (ako delegáti slovenskej odbočky), dr. Hornof, doc. Jaroš, dr. Kalmúncer, dr. Kavalír, dr. Kohler, doc. Král, doc. Krůta, dr. Libánský, dr. Mathé, dr. Mecl a ďalší.

Po schválení stanov ministerstvom vnútra bol zvolený užší výbor, jednateľmi boli dr. Hornof a dr. Schmid, zapisovateľom dr. Mathé, medzinárodným sekretárom doc. Král. Tak ako bola určitá asymetria v organizácii štátu, bol podobný stav aj v ďalších organizáciách, a preto bola roku **1946** založená Československá spoločnost TVL a takmer **súčasne Slovenská spoločnosť TVL**, zatiaľ čo Česká spoločnosť TVL vznikla až roku 1968.

Treba vyzdvihnúť osobnosti, ktoré pôsobili vo vedúcich funkciách v Československej spoločnosti telovýchovného lekárstva a bezprostredne sa zaslúžili o rozvoj nášho odboru na národnej i medzinárodnej úrovni. Prvým predsedom bol prof. Jirásek (1946 – 1960), potom prof. Král (1960 – 1971), doc. Horák (1971 – 1987), prof. Máček (1987 – 1991) a prof. Kučera od 1991 až do skončenia činnosti federálneho výboru. Od 1971 do 1992 bol striedavo každé dva roky predsedom federálnej spoločnosti predseda Slovenskej spoločnosti telovýchovného lekárstva (prof. Komadel). Vo funkcii vedeckého sekretára postupne pôsobili doc. Hornof, doc. Schmid, dr. Pros, doc. Lisy, doc. Kryl, dr. L. Novotný a zo Slovenska doc. Horniak, dr. Graus a doc. Hamar.

Česká a Slovenská spoločnosť telovýchovného lekárstva pôsobili na federálnom princípe aj ako odborné zložky Českej a Slovenskej lekárskej spoločnosti.Federálny výbor koordinoval spoluprácu národných spoločností hlavne na medzinárodnej úrovni.

Slovenská spoločnosť telovýchovného lekárstva

Na Slovensku sa už v 19. storočí a začiatkom 20. storočia nastoľovali medicínske otázky vo vzťahu k rozvoju športu. Osobitne v oblasti Tatier to vyžadoval rozvoj turistiky, horolezectva a lyžovania. Účasť slovenských športovcov na I. olympijských hrách 1896 v Aténach v družstve Uhorska bola spojená aj s predchádzajúcim riešením ich zdravotných problémov. Účasť MUDr. Guhra z Tatranskej Polianky na zakladajúcom zasadaní FIMS roku 1928 vo Sv. Morici nasvedčuje, že už viac rokov predtým sa musel zaoberať telovýchovnolekárskou problematikou. Konanie I. zjazdu Zdravotnej rady Všešportového výboru roku 1935 na Štrbskom Plese v rámci V. konferencie profylaktického lekárstva nás oprávňuje predpokladať, že tu boli problematiky znalí lekári, keď ako jednotlivé témy vybrali „Poranenia pri športe a hrách“, „Vplyv telesného cvičenia na mladý organizmus“ a „Hodnota a vhodnosť“ vyšetrovacích metód v telovýchovnom lekárstve“.

Slovenská spoločnosť telovýchovného lekárstva (ďalej SSTL) bola založená **12. 11. 1946 v Bratislave** ako „Odbočka Československej spoločnosti telovýchovného lekárstva“. Na zakladajúcom zhromaždení v posluchárni Očnej kliniky sa zúčastnilo 27 lekárov. Vedúcu úlohu zohrali učitelia Lekárskej fakulty UK, prednostovia ústavov a kliník: prof. Antal, prof. Bárdoš, dr. Bínovský, doc. Bruoth, prof. Čársky, doc. Dohnányi, prof. Haviar, doc. Kliment, prof. A. Kukura, doc. Lajda, plk. dr. Mráz, prof. Nosáľ, doc. Pivková, prof. Pišút, doc. Rolný, prof. Virsík. Mnohí ďalší učitelia Lekárskej fakulty UK v Bratislave prispeli k rozvoju SSTL najmä v prvých rokoch.

Osobitne významnú úlohu zohral už pri zakladaní a v celej ďalšej existencii SSTL **prof. Handzo.** V čase jej zakladania bol vedúcim pracovníkom vtedajšej sekcie Povereníctva školstva, kultúry a vedy. Založenie SSTL inicioval a zo svojho úradu činnosť zabezpečil po stránke ekonomickej. Roku 1950 vyšla vyhláška Povereníctva zdravotníctva ČSR o zdravotnom zabezpečení telesnej výchovy a športu, podľa ktorej sa každý aktívny športovec musel raz do roka podrobiť preventívnej lekárskej prehliadke. Vo všetkých okresoch na Slovensku vznikli pri okresných i krajských ústavoch národného zdravia telovýchovno – lekárske oddelenia. O dva roky neskôr vyšla vyhláška o lekárskych špecializáciách. Bývalé športové lekárstvo tak dostalo zákonný podklad a názov telovýchovné lekárstvo, ako samostatný medicínsky a vedný odbor.

Roku 1954 sa MUDr. Pavel Handzo stal vedúcim subkatedry telovýchovného lekárstva pri Ústave pre ďalšie vzdelávanie lekárov (dnes Slovenská zdravotnícka univerzita, SZU), ktorý mal za úlohu výchovu telovýchovných lekárov na Slovensku. Po vydaní štatútu Fakultnej nemocnice sa spoločné školské a zdravotnícke pracovisko premenovalo na Kliniku telovýchovného lekárstva. Prednostom kliniky a katedry sa stal MUDr. Pavel Handzo, ktorý sa roku 1961 stal mimoriadnym profesorom telovýchovného lekárstva. Vo výbore SSTL pôsobil 31 rokov (1946 – 1955 tajomník, 1955 – 1971 predseda a 1971 – 1977 podpredseda). Prof. Handzo sa nezmazateľne zapísal do histórie slovenského telovýchovného lekárstva.

Činnosť SSTL výrazne ovplyvnili ďalšie osobnosti, ktoré boli jej vedúcimi funkcionármi. Osobitné miesto v histórii SSTL zaujíma jej prvý predseda prof. K. Čársky, vtedajší prednosta I. chirurgickej kliniky LF UK v Bratislave. Predsedom bol v období 1946 – 1955 a potom do roku 1962 podpredsedom.

Vo výbore SSTL pôsobil **prof. Komadel**, ktorý sa stal 1955 členom výboru, 1962 – 1967 bol vedeckým sekretárom, 1967 – 1971 podpredsedom, 1971 – 1994 predsedom a od 1994 vedeckým sekretárom vykonávajúcim celú agendu a ekonomiku SSTL. Od r. 1994 do 2015 bol predsedom doc. Hamar, ktorý bol predtým od 1981 do 1994 vedeckým sekretárom. Dlhé obdobie vo významných funkciách vo výbore pôsobil doc. Horniak ako člen výboru od roku 1955, vedecký sekretár 1967 – 1977 a podpredseda 1977 – 1994. Doc. Hájková bola opakovane členkou výboru, pokladníčkou 1982 – 1990 a revízorkou od roku 1994. Doc. Zapatický pôsobil 3 funkčné obdobia (1962 – 1977) ako podpredseda, doc. Minarovjech 1955 – 1962 ako vedecký sekretár, podobne ako dr. Graus 1977 – 1981. Ako pokladník začal vo výbore roku 1955 pracovať aj dr. Novosad, ale krutá choroba predčasne zakončila jeho činnosť i život.

Od 1. 5. 1990 má **SSTL právnu subjektivitu a ako kolektívny člen je naďalej odbornou spoločnosťou Slovenskej lekárskej spoločnosti.** Voči štátnym orgánom, najmä Ministerstvu zdravotníctva a Ministerstvu školstva (zodpovedajúcemu v SR za telesnú výchovu a šport), ako aj voči Antidopingovej aguntúre SR a telovýchovným i športovým organizáciám, vrátane Slovenského olympijského výboru, je SSTL expertíznym a iniciatívnym orgánom.

SSTL sa rozhodujúcou mierou zaslúžila o **rozvoj telovýchovného lekárstva na Slovensku,** o budovanie jeho vedeckovýskumnej základne i klinických pracovísk, o stály prenos najnovších poznatkov i klinických skúseností do telovýchovnolekárskej i telovýchovnopedagogickej praxe. Pravidelné pracovné schôdze sa konávali 2 – 4 krát ročne a popri nich ešte významnejšie celoštátne podujatia – národné kongresy a telovýchovnolekárske dni, ktorých sa na Slovensku uskutočnilo 20. Členovia SSTL sa pravidelne zúčastňovali na týchto akciách, aj keď sa väčšinou konali na území terajšej Českej republiky. Na podujatiach konaných na Slovensku členovia SSTL prezentovali spolu viac ako 600 príspevkov. Prednáškovú aktivitu zabezpečovali najmä univerzitní pracovníci z Bratislavy, najprv z Lekárskej fakulty (najmä Handzo, Komadel, Horniak, Hájková, Minarovjech, Marček, Dzurenková, Malovič), ale od 1961 hlavne z Fakulty telesnej výchovy a športu (najmä Komadel, Hamar, Kovalčíková), ďalej z Lekárskej fakulty v Košiciach (Burger, Zapatický, Bohuš), z Pedagogickej fakulty v Prešove (Gurský, Brtková) a v posledných rokoch z Jeseniovej Lekárskej fakulty v Martine (Meško). Z iných pracovísk bolo príspevkov oveľa menej.

Na Slovensku sa v odbore telovýchovné lekárstvo postupne kvalifikovali na profesorov Handzo, Komadel, Hamar, docentmi sa stali Minarovjech, Horniak, Hájková, Zapatický, Marček, Lukáč, Lukáčová, Gurský, Bohuš a Delej. Doktorom vied je len Komadel, ale kandidátov vied je 17, všetci vyššie menovaní docenti a Ferienčík, Skládaný, Graus, Tkáč, Brtková a Dzurenková.

Členská základňa SSTL dosahovala už v roku 1949 207 členov (145 lekárov a 62 medikov), v ďalších rokoch sa pohybovala na úrovni okolo 200, roku 1988 to bolo 220, ale po veľkých politických a ekonomických premenách počet členov poklesol na 160 a od r. 2010 sa počet členov pohybuje medzi 94 – 100. Každoročne niekoľko členov ubudne, ale približne rovnaký počet aj pribudne.

Pre funkčné obdobie 1994 – 1998 bol **výbor SSTL** zvolený v tomto zložení: predseda doc. Hamar, podpredseda doc. Marček, vedecký sekretár prof. Komadel, pokladník dr. Kayser, styk s médiami zabezpečoval dr. Malovič, členmi výboru boli dr. Bendíková, dr. Herchelová, dr. Javorský, doc. Meško, revízormi doc. Hájková a dr. Skládaný.

Predseda doc. MUDr. Dušan Hamar, CSc., vykonával funkciu až do 11. 4. 2015. Vo funkcii vedeckého sekretára sa v uvedenom období (1994 – 2015) vystriedali prof. MUDr. Ľudovít Komadel, DrSc., MUDr. Pavel Malovič, doc. MUDr. Eugen Horniak, CSc., MUDr. Bohuš Dvorský a Andrea Herchelová.

Činnosť výboru sa v tomto období orientovala na organizovanie vedeckých a vzdelávacích podujatí. V priebehu 21 rokov sa uskutočnilo 32 pracovných schôdzí, 2 semináre a 11 národných kongresov.

Pracovné schôdze boli zamerané na aktuálne problémy telovýchovného lekárstva. Niektoré boli organizované ako večery Kliniky telovýchovného lekárstva v rámci pravidelných schôdzí Bratislavského spolku lekárov. Osobitné pracovné schôdze s vedeckým programom boli venované životným jubileám významných členov SSTL ako prof. Handzo, prof. Komadel, doc. Hájkova a doc. Marček. Náplňou viacerých schôdzí boli prednášky zahraničných hostí ako prof. Parker (Austrália), prof. Araujo (Brazília), prof. Skinner (USA) a dvakrát účastníci výmenného programu Európskej federácie telovýchovného lekárstva. Náplňou pracovných schôdzí boli skúsenosti zo zdravotného zabezpečovania významných športových podujatí, najmä zimných a letných olympijských hier, novinky z oblasti funkčnej diagnostiky, správy z medzinárodných vedeckých podujatí a iné aktuálne témy týkajúce sa pohybu a zdravie.

Národné kongresy sa konali v Bratislave (1996, 2006, 2011, 2013, 2015), Dunajskej Strede (2000), na Štrbskom Plese (2002), Trenčianskych Tepliciach (2004 a 2010) a Trenčíne (2008). Súčasťou kongresov bolo valné zhromaždenia SSTL, každé 4 roky volebné. Kongresy sa organizovali v spolupráci s inštitúciami, ako Slovenský olympijsky výbor, Slovenský paralympijský výbor, Inštitút pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov, Slovenský antidopingový výbor, resp. Slovenská antidopingová agentúra a Národné športové centrum. Na kongresoch sa zúčastnili viacerí významní predstavitelia telovýchovného lekárstva zo zahraničia, ako napríklad prezidenti FIMS, prof. De Rose (Brazília), prof. Pigozzi (Taliansko), a prof. Fronterra (Portoriko), prezident Európskej federácie telovýchovného lekárstva prof. Bachl (Rakúsko), bývalý prezident Americkej spoločnosti telovýchovného lekárstva, prof. Micheli a iní.

Roku 2007 sa v Trenčianskych Tepliciach uskutočnil Kurz telovýchovného lekárstva sponzorovaný lekárskou komisiou MOV. Jedným z prednášateľov bol prof. Hartmann z Mníchova. Jeden zo seminárov, zameraný na aktuálne problémy športovej kardiológie bol usporiadaný v spolupráci so Slovenskou kardiologickou spoločnosťou.

Medzi významné oblasti činnosti Slovenskej spoločnosti telovýchovného lekárstva možno zaradiť aj spoluprácu s Odborom štátnej starostlivosti o telesnú výchovu a šport pri sprostredkovaní úhrad za nadštandardnú telovýchovno-lekársku starostlivosť pre reprezentantov SR a športovo-talentovanú mládež v rokoch 1996 až 2000.

Na legislatívnej úrovni sa výbor v rokoch 1998 až 2002 podieľal na inovácii dokumentov koncepcie odboru telovýchovného lekárstva a vzdelávacom programe v tomto nadstavbovom odbore. Výbor tiež vypracoval návrhy na úpravu Liečebného poriadku o dispenzarizácii športovcov pre MŠ SR a návrh na metodické usmernenie pre MZ SR.

Mimoriadne úsilie venovali členovia Výboru riešeniu nepriaznivej situácie v odbore telovýchovného lekárstva, ktorá vznikla roku 2003 po prijatí zákona 138 Zb., podľa ktorého bolo telovýchovné lekárstvo vyňaté zo systému zdravotného poistenia. Podľa tohto zákona musela byť telovýchovnolekárska starostlivosť poskytovaná iba za priamu úhradu, čím sa drasticky zhoršila jej dostupnosť pre športujúcu verejnosť. Situácia vyústila do rušenia telovýchovných pracovísk a praktického rozpadu systému telovýchovnej lekárskej starostlivosti. Napriek enormnej snahe a opakovaným intervenciám na najvyšších úrovniach MZ, MŠ, SOV, Úradu vlády a Slovenského parlamentu a zdravotných poisťovní sa danú nepriaznivú situáciu nepodarilo zmeniť.

Prvou lastovičkou dlhoročného snaženia bolo r. 2012 prijatie legislatívne úpravy, podľa ktorej sú zdravotné poisťovne povinné uhrádzať polovicu nákladov za preventívnu telovýchovnú lekársku prehliadku detí a mládeže do 18 rokov.

Dňa 14. 5. 2015 sa konal výročný kongres telovýchovného lekárstva v Bratislave. Počas kongresu sa uskutočnilo aj valné zhromaždenie spoločnosti s voľbou nového 9-členného výboru spoločnosti. Za predsedu spoločnosti bol zvolený **doc. MUDr. Branislav Delej, PhD., MPH**, podpredseda MUDr. Pavel Malovič, PhD., MPH, vedecká sekretárka MUDr. Monika Bartošová, pokladníčka Mgr. Žaneta Csáderová, PhD., a členmi výboru sa stali prof. MUDr. Dušan Hamar, CSc., prof. MUDr.Dušan Meško, CSc., MUDr. Andrea Herchelová, MUDr. Jarmila Platová, MUDr. Vladimír Kayser.

Novozvolený výbor zaktualizoval zoznam pracovísk telovýchovného lekárstva a zoznam lekárov, ktorí aktívne pracujú v odbore telovýchovné lekárstvo. Pracoval na príprave DRG systému a príprave nového zákona o športe. Roku 2016 nadobudol právoplatnosť **nový Zákon o športe č. 440/2015 Z.z.** a k nemu vykonávacia vyhláška č. 51/2016, ktorá definovala rozsah povinnej telovýchovnolekárskej prehliadky pre športovcov v organizovanom športe. Týmto sa dosiahol významný úspech pre „prežitie“ odboru telovýchovné lekárstvo v praxi. Slovenská spoločnosť telovýchovného lekárstva pristúpila k akreditácii pracovísk TVL a zaviedla muster preventívnej telovýchovnolekárskej prehliadky. V nasledujúcich rokoch sme zvádzali intenzívny „boj“ s ministerstvom zdravotníctva, ktoré niekoľko rokov (od roku 2003) neakceptovalo naše požiadavky, aby výkony telovýchovného lekárstva mohli byť hradené z verejného zdravotného poistenia. Táto naša požiadavka stále nie je splnená. Výbor spoločnosti pracoval na tvorbe nových stanov spoločnosti, ktoré by spĺňali podmienky zákona o športe.

Dňa **6. 6. 2019** sa konalo počas Národného kongresu telovýchovného lekárstva v Bratislave valné zhromaždenie spoločnosti, ktoré schválilo **nové stanovy spoločnosti.** Do sedemčlenného výboru spoločnosti boli zvolení: doc. MUDr. Branislav Delej, PhD., MPH – prezident spoločnosti, prof. MUDr. Dušan Hamar, CSc., viceprezident, MUDr. Monika Bartošová vedecký sekretár a PaedDr. Žaneta Csáderová, PhD., pokladníčka spoločnosti. Ďalšími členmi výboru sa stali prof. MUDr. Dušan Meško, CSc., MUDr. Jarmila Platová a novým členom výboru MUDr. Robert Dinka, PhD. Novozvolený výbor pokračuje vo svojich aktivitách, hlavne snahou o zaradenie odboru medzi ostatné odbory, ktorých činnosť je hradená z verejného zdravotného poistenia, aby činnosť našich lekárov nebola diskriminovaná oproti výkonom lekárov z ostatných odborov.

Výbor SSTL zabezpečil finančné prostriedky pre zostavenie a vydanie 2 edícií publikácie Telovýchovnolekárske vademaecum. Na jeho vypracovaní sa podieľal široký okruh autorov pod vedením prof. MUDr. Komadela (1. vydanie) a prof. Meška (2. vydanie).

Napriek opakovaným problémom s financovaním, SSTL pokračuje spolu s českou spoločnosťou vo vydávaní časopisu Medicina Sportiva Bohemica et Slovaca. Časopis (4 čísla ročne) sa distribuuje zadarmo členom SSTL.

V dosiahnutej úrovni rozvoja patríme medzi málo štátov na svete, kde telovýchovné lekárstvo dosiahlo plné oficiálne uznanie so schválenou koncepciou ako samostatný odbor lekárskych vied a ako klinický lekársky špecializačný odbor. Na lekárskych fakultách bol dlho povinnou súčasťou študijného plánu a končil skúškou. V odbore možno získavať vedecké a vedecko-pedagogické hodnosti, na získanie špecializácie sú stanovené záväzné kritériá.

Čím prispelo telovýchovné lekárstvo ostatným lekárskym oborom a praxi?

Telovýchovné lekárstvo necharakterizuje profesia ľudí, o ktorých sa stará, ale jeho vlastné, osobité diagnostické postupy, fyziologickú aj patofyziologickú problematiku a terapeutické postupy. Vďaka systematickej práci telovýchovného lekárstva

boli odhalené funkčné a morfologické zmeny organizmu podmienené pravidelnou pohybovou aktivitou – ako napríklad vzostup maximálnej spotreby kyslíka a srdcového minútového objemu, pokles srdcovej frekvencie pri danej spotrebe kyslíka, pokles tlaku krvi, zlepšenie efektívnosti práce myokardu, zlepšenie vaskularizácie kostrového svalstva a myokardu, vzostup aktivity aeróbnych enzymatických systémov svalstva, zníženie výskytu a mortality kardiovaskulárnych ochorení, ekonomizácia metabolizmu (pokles produkcie kyseliny mliečnej – laktátu, zlepšenie využitia voľných mastných kyselín, normalizácia tolerancie glukózy a tak podobne), boj proti obezite, zlepšenie pomeru HDL/LDL, zvýraznenie vytrvalosti, zlepšenie štruktúry a funkcie väzov, šliach a chrupaviek, zvýšenie kvality a hustoty kostí, znásobenie svalovej sily, zníženie citlivosti k námahe a zlepšenie termoregulácie.

Od telovýchovného lekárstva získala: *interná medicína* – spiroergometriu, simultánnu registráciu telesných funkcií, určovanie aeróbneho a anaeróbneho metabolizmu, anaeróbneho prahu z laktátu a ventilačne – respiračných parametrov, *pediatria* – poznatky o zmenách výkonnosti detí a klinickom význame akcelerácie a retardácie vývoja, *geriatria* – poznatky o zmenách výkonnosti a rozsahu adaptability v procese starnutia, vplyve telesných cvičení na kardiorespiračné funkcie, metabolizmus a pohybový systém u geriatrických pacientov, *gynekológia* – poznatky o zmenách gynekologicky zaujímavých hormónov vplyvom záťaže a zmenách výkonnosti počas tehotnosti a počas menštruácie.

Nové trendy a poznatky o využití prostriedkov telesnej výchovy a športu nielen v primárnej či sekundárnej prevencii, ale aj v komplexnej liečbe závažných ochorení, vplyve telesnej záťaže na imunitný systém, záťažovej diagnostike myogénnych enzymopatií, záťažovej echokardiografie, biomechanickom pôsobení rozličných pohybových aktivít na jednotlivé štruktúry oporno – pohybového aparátu, prínos k rozvoju neinvazívnych rádiotelemetrických metód registrácie funkcií, svedčia o tom, že možnosti tohto odboru nie sú ešte zďaleka vyčerpané. Jeho metódy a postupy patria do repertoáru modernej diagnostickej a liečebnej práce.

Vďaka získaným výsledkom bolo možné rozvinúť konziliárnu činnost pre ostatné odbory, predošetkým pre všeobecné lekárstvo, internistov, pracovné lekárstvo, rehabilitáciu a posudkové lekárstvo. Vyšetrovacie metódy, které boli rozvinuté a zvládnuté, boli použitelné súčasne aj pri diagnostickom záťažovom vyšetrení. Tým sa odbor stal súčasne aj diagnostickým odborom a poskytoval tuto službu pre ostatné odbory hlavne kardiológov a internistov.

Tento krok pokladáme za základny prínos, ktorým obohatilo telovýchovné lekárstvo liečebnú starostlivosť, tým že ovládlo metódy fyziologickej záťažovej diagnostiky a použilo ich v diagnostike a liečbe.

Je však **paradoxom súčasnosti,** keď odbor, ktorý záťažové metódy priniesol, rozvinul a uplatnil, nemá právo ich používať v rámci platieb zo zdravotného poistenia

k diagnostike, liečeniu a posudzovaniu výsledkov terapie. Nakoľko telovýchovnému lekárstvu nie sú hradené zo zdravotného poistenia diagnostické a liečbené výkony ani u chorých, znamená to krok k znovuzaradeniu oboru medzi okrajové odbory.

Výrazom novej náplne odboru bolo prijatie novej koncepcie odboru roku 1989. Táto koncepcia formulovala odbor ako klinický, ktorého obsahom je najmä použitie pohybovej aktivity ako liečebnej metódy u skupiny tzv. civilizačných ochorení, ku ktorým patrí hlavne ischemická choroba srdca, hypertenzia, diabetes, dyslipoproteinémia, obezita a osteoporóza.

Za **hlavnú vyšetrovaciu metódu odboru bolo pokladané záťažové vyšetrenie** v rôznych variantách. K dalším úlohám patrila podľa koncepcie starostlivosť o zdravotný stav športujúcich a to na všetkých výkonnostných úrovniach a v rôznych vekových kategóriách so zameraním na šport mládeže a staršej populácie. Spolu s metódami záťažového vyšetrenia priniesol odbor TVL aj nový spôsob uvažovania, to znamená dynamické hodnotenie funkcií ľudského organizmu, človeka v pohybe, v aktivite a opustenie statického pohľadu na chorého.

Za ďalší prínos možno považovať novú definiciu pojmu zdravie, kde odbor propagoval koncepciu, že určitý stupeň telesnej zdatnosti je súčasťou pojmu zdravie. Toto bolo potvrdené veľkými epidemiologickými štúdiami, kde se ukázalo, že **nízka telesná zdatnosť a hypokinéza** je samostatným **rizikovým faktorom** ischemickej choroby srdca. Toto sa aplikovalo v rôznych klinických odboroch, kde se skracovala doba imobilizácie na lôžku, či po chirurgických zákrokoch alebo pri niektorých interných chorobách.

Telovýchovné lekárstvo ovplyvnilo aj teóriu a prax telesnej výchovy a športu

Uplatňovanie telovýchovnolekárskych a medicínskych poznatkov pri pedagogickom riadení telovýchovného procesu každého druhu, od školskej telesnej výchovy, cez rekreačnú pohybovú aktivitu až po vrcholový športový tréning, zdravých i zdravotne oslabených sa u nás zabezpečovalo zaradením súčastí telovýchovného lekárstva ako vyučovacích predmetov do učebných osnov všetkých druhov vzdelávania a doškoľovania telovýchovných pedagógov. Najzreteľnejšie to bolo pri univerzitnom štúdiu telesnej výchovy a športu. Ako samostatné vyučovacie predmety so skúškou boli anatómia človeka (vrátane funkčnej anatómie a kineziológie), fyziológia človeka, fyziológia telesných cvičení, biochémia, lekárska kontrola športovcov, alebo klinika telovýchovného lekárstva, hygiena telesnej výchovy a športu, traumatológia a prvá pomoc v športe, regenerácia a športová masáž, telesná výchova oslabených. V posledných rokoch nastala prudká redukcia rozsahu výuky i počtu skúšok, takže optimálny model sa ešte len hľadá. Podobne bola telovýchovnolekárska problematika začlenená aj do učebných osnov školení trénerov a cvičiteľov všetkých stupňov.

Prax telovýchovných pedagógov, najmä trénerov žiadala najmä poznatky z funkčnej diagnostiky a klinického sledovania športovcov, ktoré môže tréner bezprostredne uplatniť vo svojej činnosti. Určovanie frekvencie srdca, spotreby kyslíka, hladiny laktátu v krvi pri definovanom zaťažení, silové parametre a pod. pomáhajú trénerovi pri individuálnom modelovaní tréningu a pri dosahovaní výkonnostných cieľov. Správna životospráva (racionálna výživa podľa športovej špecializácie, regenerácia, odmietanie fajčenia, pitia alkoholu, užívania drog) sa stali samozrejmými doplnkami športového tréningu získané z telovýchovnolekárskych poznatkov.

Vo svetovom meradle bola ojedinelá **evidencia úrazov** členov bývalého ČSZTV, keď sa od roku 1976 do 1988 zhromaždili údaje o takmer 200 tisíc úrazoch, pri ročnom vyhodnocovaní 13 až 18 tisíc, pravidelné usporiadavanie konferencií úrazovej zábrany, vytvorili predpoklady pre efektívnu prevenciu úrazov v každom druhu športu, pri zohľadnení pohlavia, veku, výkonnostnej úrovne a pod.

Pre prax masových telovýchovných podujatí, akými boli u nás najmä spartakiády, mali veľký význam podrobne vypracované a v praxi overené protiepidemické opatrenia. Antidopingová aktivita a prevencia drogovej závislosti svojím celospoločenským významom prekročili rámec telesnej výchovy a športu.

Veľmi významnou bola skutočnosť, že erudovaní telovýchovní pedagógovia, ktorí stáli na čele jednotlivých telovýchovných organizácií boli schopní vo svojej sfére pôsobnosti spolupracovať s lekármi, takže takmer vo všetkých športových organizáciách boli v činnosti zdravotné komisie a zdravotnícke aspekty sa presadili až do technických a súťažných pravidiel jednotlivých športov. Napr. každoročnú preventívnu lekársku prehliadku vyžadovali súťažné poriadky všetkých športov. Takto sa u nás plnili odporúčania FIMS (Federation Internationale Medicine Sportive) i Rady Európy.

Pri zakladaní FIMS 14. 2. 1928 počas Zimných olympijských hier vo švajčiarskom Sv. Morici bol z bývalého Československa prítomný MUDr. Guhr z Tatranskej Polianky a tak sa Československo stalo jedným zo zakladajúcich štátov FIMS. Na prvom medzinárodnom kongrese FIMS (1928) v Amsterdame počas Letných olympijských hier boli do exekutívy FIMS zvolení čs. kandidáti MUDr. J. Hovorka a prof. MUDr. K. Weigner. Od r. 1930 bol do exekutívy kooptovaný a 1933 zvolený prof. Král, ktorý sa stal na dlhé roky naozaj výkonným predstaviteľom Československa vo FIMS. Významné prispel k celosvetovému rozvoju FIMS a k rastu jej medzinárodnej prestíže a autority najmä po druhej svetovej vojne, keď spolu s prof. Govaertsom z Belgicka obnovili činnosť FIMS na demokratických princípoch. Usporiadanie VII. Svetového kongresu FIMS roku 1948 v Prahe bolo veľmi dôležité pre členské štáty FIMS, ale aj pre prestíž obnoveného Československa. Na tie časy 121 účastníkov, z toho 51 zo zahraničia, zreteľne dokazovalo životaschopnosť a povojnovú aktivitu telovýchovného lekárstva u nás i vo svete.

Prof. Král pôsobil ako generálny sekretár FIMS do roku 1950, kedy mu vnútropolitická situácia znemožnila túto náročnú funkciu plne vykonávať. Prechodne zastával funkciu viceprezidenta a generálnym sekretárom sa stal znova až roku 1968. Jeho politická angažovanosť za demokraciu v rokoch 1968-1970 mu vo vtedajšom režime znemožnila medzinárodnú činnosť. Za svoje dlhoročné zásluhy o FIMS bol roku 1972 vyznamenaný zlatou medailou a zvolený za čestného viceprezidenta FIMS.

Keď sa rozhodlo, že Svetový kongres FIMS roku 1962 bude v Chile pri majstrovstvách sveta vo futbale a roku 1964 pri olympijských hrách v Tokiu, naša Spoločnosť prišla s iniciatívou usporiadať **I. Európsky kongres telovýchovného lekárstva** roku 1963 v Prahe na tému „Pľúca, dýchanie a šport“. Naša iniciatíva našla priaznivú odozvu v dobrej medzinárodnej účasti a prezentácii 112 prednášok. Keď po II. Európskom kongrese 1969 v Bukurešti a III. roku 1974 v Budapešti nastala v ich poriadaní medzera, zopakovali sme našu iniciatívu a roku 1985 znovu v Prahe sme usporiadali IV. Európsky kongres FIMS. Prebehol veľmi úspešne, zúčastnilo sa ho vyše 600 odborníkov zo všetkých svetadielov.

V Montreale roku 1976 bol **prof. Komadel** zvolený aj v neprítomnosti za revízora a prvého náhradníka exekutívy. Roku 1978 bol do exekutívy kooptovaný na uprázdnené miesto, v roku 1980 bol zvolený za člena exekutívy, roku 1982 za viceprezidenta a roku 1986 znovu za člena exekutívy. Súčasne od roku 1976 do roku 1990 bol členom Interfederálnej komisie FIMS a vykonával funkciu jej tajomníka. Za svoju dlhoročnú úspešnú činnosť vo FIMS bol roku 1992 vyznamenaný zlatou medailou a zvolený za čestného člena FIMS.

Za člena Vedeckej komisie FIMS bol v období 1972 až 1990 opakovane nominovaný prof. Máček. Vypracoval pre FIMS dve „statements“ o tréningu a pretekaní detí a mládeže. Od roku 1990 je jej členom **doc. Hamar,** ktorý nadviazal na tradíciu a roku 1994 bol presvedčivo s veľkou prevahou zvolený za člena exekutívy FIMS.

Samostatnými členmi FIMS sa stali Česká republika i Slovenská republika od 1.1.1994, ako pokračovatelia Československa, ktoré bolo jedným zo zakladateľov FIMS.

Prof. Hamar pokračoval v orgánoch FIMS (Medzinárodnej federácie telovýchovného lekárstva) ako člen výkonného výboru (1994 – 2002), predseda Vedeckej komisie (2002 – 2010) a člen Vedeckej komisie (2014 – 2018). Ako pozvaný prednášateľ sa zúčastňoval na významných kongresoch, organizovaných Medzinárodnou a Európskou federáciou telovýchovného lekárstva, Medzinárodným olympijským výborom a národnými spoločnosťami telovýchovného lekárstva v Európe, Ázii, Austrálii a Amerike. **Naše telovýchovné lekárstvo teda patrí medzi málo národných spoločností, ktoré mali počas existencie FIMS zastúpenie v jeho riadiacich orgánoch.**

Naša činnosť v medzinárodnej oblasti získala mnohé ocenenia. Napr. prof. Král sa stal čestným členom viac ako 10 národných spoločností. Prof. Komadel

bol menovaný čestným členom spoločností telovýchovného lekárstva Rakúska, Maďarska a NDR, dostal uznanie Športovej akadémie USA za vedeckú a pedagogickú činnosť za rok 1985. Prof. Máček dostal medailu Spoločností respiračných chorôb NSR 1981, medailu Spoločností telovýchovného lekárstva NSR 1984, so spoluautormi, najmä prof. Rutenfranzom dostal cenu Max Planckovej spoločností 1986, bol menovaný čestným členom American Pediatrie Group of Work Physiology 1988. Prof. Kučera bol pozývaný na prednášky do Akademia mediezna v Lodži na výuku klinickej propedeutiky v rokoch 1982 – 1988, na prednášky v postgraduálnom kurze vo Finsku 1987, v NDR 1986, 1987, v Inštitúte pediatrie v Drážďanoch a v Lipsku viedol semináre o športovej traumatologii. O evidencii športových úrazov prednášal na Kube 1983, od r. 1994 je konzultantom firmy Luitpold Farma a firmy Schems Mnichov. Prof. Placheta je nositeľom zlatej medaile Ch. W. Hufelanda. Doc. Hamar dostal roku 1994 ako prvý cudzinec rakúsku Cenu Ludwiga Prokopa, keď predtým na Európskom kongrese telovýchovného lekárstva 1991 v Barcelone bol jeho príspevok vyhodnotený ako najlepší. Významným ocenením bolo prizvanie prof. Máčka a prof. Komadela za spoluautorov celosvetovej príručky telovýchovného lekárstva FIMS a MOV 1976 a 1988 ako I. dielu Encyclopaedia of Sports Medicine nazvaného The Olympic Book of Sports Medicine. Podobne pôsobenie prof. Komadela a prof. Plachetu v redakčných radách medzinárodných časopisov telovýchovného lekárstva vychádzajúcich v Ríme, Londýne, New Yorku a pozývanie našich odborníkov, najmä Krála, Máčka, Komadela, Kučery, Plachetu, Horáka, Stejskala, Hamara, Kryla a ďalších na medzinárodné kongresy a kurzy telovýchovného lekárstva, je prejavom medzinárodného uznania nielen ich osobne, ale i celého nášho telovýchovného lekárstva.

Medzinárodné aktivity členov našej spoločnosti mali rôznu podobu. V lekárskych komisiách jednotlivých medzinárodných športových federácií sa naši členovia uplatňovali individuálne, napr. Schmid v AIBA, Rouš vo FINA, Jeschke v IHF, Komadel a po ňom Hamar vo FISU, Nápravník vo FIFA, Minarovjech, Malovič, Knappková v UEFA, Kryl v ESC, Slavík v cyklistickej federácii a v Lekárskej komisii Medzinárodného olympijského výboru.

Spoločnosť telovýchovného lekárstva charakterizuje bohatá publikačná činnosť.

Z publikácií sú v popredí monografia Komadel, Bárta, Kokavec: Fyziologické zväčšenie srdca, vydané vo Vydavateľstve SAV 1964 po slovensky a 1968 po rusky, celoštátne učebnice Handzo a kol.: Telovýchovné lekárstvo 1980 a 1990, Komadel a spoluprac. Lekárska kontrola športovcov 1968 a Telovýchovné lekárstvo 1985. Celý rad príručiek, začínajúc roku 1952 publikáciou P. Handza a kol. „Lekár radí športovcom“, ktorých autormi sú okrem Handza, Komadel, Rolný, Hamar, Horniak, Hájková, Minarovjech, Gurský, Marček a ďalší, viaceré skripta pre poslucháčov Lekárskej fakulty a pre poslucháčov telesnej výchovy, ktoré napísali najmä Handzo, Komadel, Horniak, Hájková, Hamar, Marček, Gurský a ďalší. Osobitne významné miesto má príručka Komadela a spol., (J. Blahunka, D. Dzurenková, M. Hájková, D. Hamar, T. Marček, P. Mendel, D. Meško, M. Novomeská, E. Novotná, M. Somora, H. Svátková, I. Zmečková) **Telovýchovnolekárske vademecum** (1994, 2005) distribuované bezplatne všetkým členom SSTL i ČSTL. Členovia Spoločnosti publikovali svoje vedecké práce v rozličných domácich i zahraničných lekárskych i telovýchovných a športových časopisoch. Najvýznamnejšiu úlohu pre rozvoj nášho telovýchovného lekárstvwa mal spravodaj Lékař a tělesná výchova, vďaka vtedajšiemu ČSZTV bezplatné distribuovaný členom Spoločnosti. Za obdobie 1972 – 1990 vyšlo 72 čísel (6122 strán), uverejnených bolo 1824 príspevkov od 2683 autorov. Osobitnú zmienku si zaslúžila stála lekárska rubrika v celoštátnom časopise Tréner, ktorú viedol od r. 1956 do r. 1990 prof. Komadel a podobná rubrika v slovenskej verzii časopisu Muscles and Fitness, ktorú vedie doc. Hamar.

Od roku 1992 vychádza odborný lekársky časopis. **Medicína sportiva Bohemica et Slovaca.** Svoje príspevky v ňom prezentujú nielen lekári z čiech a slovenska, ale o publikáciu sa uchádzajú aj autori zo zahraničia a ich príspevky sú publikované cudzojazyčne (anglicky alebo nemecky).

Prejavom osobitne úzkej spolupráce a dobrého vzťahu bolo **menovanie zahraničných odborníkov čestnými členmi Československej spoločností telovýchovného lekárstva** (prof. Astrand, Švédsko, prof. Prokop, Rakúsko, prof. Hollmann a prof. Rutenfranz, SRN, prof. Strauzenberg a prof. Tittel, NDR, prof. Knuttgen, USA, prof. Letunov a prof. Mironova, Rusko, prof. Frenkl, Maďarsko, prof. Slančev, Bulharsko, prof. Dal Monte, Taliansko).

Za 73 rokov má Slovenská spoločnosť telovýchovného lekárstva za sebou množstvo dobre vykonanej práce, ale s obavami sa pozerá do budúcna pre doteraz nedoriešené postavenie telovýchovno-lekárskych odborných služieb v nových zložitých podmienkach. Veríme, že budúcnosť ukáže potrebu odboru TVL, že slovenské zdravotníctvo sa vyrovná so súčasnou krízou a pochopí, že TVL ako odbor, ktorého obsahom je primárna a sekundárna prevencia, má svoje miesto v modernej medicíne.

M. Bartošová, D. Hamar, B. Delej

Slovenská transplantologická spoločnosť (STS)

Slovak transplantation society

STS je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 80

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Ľuboslav Beňa, PhD., CETC, viceprezidentka doc. MUDr. Zuzana Žilinská, PhD., MHA, MPH, vedecká sekretárka doc. MUDr. Ivana Dedinská, PhD., členovia výboru Dr.h.c. prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., MHA, MPH, doc. MUDr. Eva Goncalvesová, CSc., MUDr. Martich Chrastina, PhD., prof. MUDr. Ján Koller, CSc., prof. MUDr. Ľudovít Laca, PhD., MUDr. Daniel Kuba, PhD., MUDr. Eva Lacková, PhD., MUDr. Ľubomír Skladaný, PhD., dozorná rada MUDr. Marcel Čellár, MUDr. Igor Gaľa, PhD., MUDr. Marek Gojdič

Webová stránka: www.transplant.sk | **Vlastné odborné časopisy:** Transplant.sk

Z histórie odbornej spoločnosti

STS bola založená na 1. slovenskom transplantačnom kongrese v roku 1997 v Banskej Bystrici.

Sekcia transplantačných koordinátorov STS bola založená na 1. celoslovenskom workshope transplantačných koordinátorov roku 2005 Košiciach – Jahodnej.

Prezidenti STS v jednotlivých funkčných obdobiach: 1997 – 2002 Ľudovít Laca, 2002 – 2006 Daniel Kuba, 2006 – 2010 Robert Roland, 2010 – 2014 Eva Lacková, 2014 – 2018 Zuzana Žilinská, 2018 – doteraz Ľuboslav Beňa.

Kongresy spoločnosti: Slovenský transplantačný kongres (1997, B. Bystrica, 1999, Bratislava, 2001, Košice), Československý transplantačný kongres (2006, Brno, 2008, Vysoké Tatry, 2010 Špindlerův Mlýn, 2012, Donovaly, 2014, Olomouc) a Kongres STS s medzinárodnou účasťou (2016, Košice, 2018, Bratislava).

Ľuboslav Beňa

Slovenská spoločnosť pre ultrazvuk v medicíne (SSUM)

Slovak Society for Ultrasound in Medicine

SSUM je kolektívnym členom SLS | Kód 72

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady (2018 – 2022): prezident MUDr. Jozef Beňačka, PhD., MBA, 1. podpredseda doc. MUDr. Jana Slobodníková, CSc., vedecký sekretár doc. MUDr. Róbert Dankovčík, PhD., MPH, členovia výboru doc. MUDr. Miroslav Brozman, CSc., doc. MUDr. Jozef Čmelo, PhD., MPH, MUDr. Anton Čunderlík, PhD., MUDr. Peter Dědič, MUDr. Michal Holáň, MUDr. Dušan Haviar, prof. MUDr. Štefan Hrušovský, PhD., MUDr. Juraj Jakubička, PhD., MUDr. Dušan Kanát, PhD., doc. MUDr. Ján Ľupták, PhD., MUDr. Juraj Popluhár, PhD., MUDr. Vincent Žákovič, dozorná rada MUDr. Peter Pružinec

Webová stránka: www.ssum.sk

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: člen EFSUMB (European Federation of Societes for Ultrasound in Medicine and Biology)

Vlastné pocty a ceny: Kováčov memoriál – slávnostná prednáška na kongrese spoločnosti,

Čestné členstvo SSUM (prof. I. Hrazdíra z Brna, nestor ultrazvukovej diagnostiky, zakladateľ Československej spoločnosti pre ultrazvuk v medicíne a biológii)

Z histórie odbornej spoločnosti

Do rozdelenia ČSFR sa problematike ultrazvukovej diagnostiky venovala Československá spoločnosť pre ultrazvuk v medicíne a biológii, súčasť ČSVTS. Po rozdelení ČSFR vznikol prípravný výbor pre novú spoločnosť. Vypracoval stanovy, programovú náplň a princípy financovania pre novú spoločnosť, ktorá sa stala riadnou odbornou spoločnosťou SLS po schválení na sneme SLS na jeseň 1994. V tom čase mala 400 členov. Dnes má SSUM 870 členov, od roku 1997 je kolektívny člen SLS ako občianske združenie s právnou subjektivitou a vlastným hospodárením.

Od roku 1995 organizuje SSUM každé dva roky viacdňový odborný kongres „Slovenská sonografia“ – vždy v Piešťanoch. Program tvoria odborné bloky prednášok venované všetkým oblastiam ultrazvukovej diagnostiky, ako aj tzv. refresh–kurzy. Slávnostnú Kováčovú prednášku prednášali na kongrese pozvaní hostia – významné osobnosti USG diagnostiky – z Talianska, Švajčiarska, Nemecka, Dánska, Rakúska, Poľska, Maďarska, Chorvátska, Rumunska, Česka, USA a Pakistanu. Okrem toho SSUM od začiatku svojej existencie organizovala početné pracovné dní a workshopy, mnohé v úzkej spolupráci s inými odbornými spoločnosťami SLS, ako aj s kolegami a odbornými organizáciami z Čiech.

Víkendové postgraduálne kurzy sa konajú od roku 2002, v každom roku od 3 do 6 dvojdňových kurzov, každý s cca 15 – 25 účastníkmi, témy boli: USG v gynekológii

Obr. 1. Kongres „Slovenská sonografia“ Piešťanoch (1995)

Obr. 2. Pozvaní prednášajúci na konferencii v roku 2001: zľava ing. Satrapa (DEGUM a EFSUMB), prof. Harmat (Maďarsko), MUDr. Beňačka (prezident SSUM), dr. Riccabona (Rakúsko), dr. Tuma (Švajčiarsko), MUDr. Spitzer (prezident Českej spoločnosti pre ultrazvuk)

a pôrodníctve, Duplexná sonografia ciev končatín a krku, USG pečene a žlčových ciest, ECHOKG chlopňových chýb, pediatrická sonografia, USG uropoetického traktu, pankreas, GIT a akútne brucho, mammosonografia, kontrastná sonografia pečene, muskuloskeletálna sonografia, USG krku, ECHOKG – funkcia LK, USG pľúc a hrudníku, USG krku a štítnej žľazy. Víkendové kurzy sú alternatívou pre absentujúce oficiálne vzdelávanie v USG diagnostike, do roku 2019 sa kurzov zúčastnilo viac ako 1800 účastníkov.

Od roku 1996 je SSUM riadnym členom EFSUMB. Na európskych kongresoch EFSUMB a iných spolupracujúcich organizácii boli aktívnymi účastníkmi aj členovia SSUM (Tours, Lublin, Záhreb, Ženeva, Praha, Timisoara, Atény).

Roku 2012 bola SSUM organizátorom svetového kongresu ISMUS (International Society for Musculoskeletal Ultrasound). V prechádzajúcich rokoch sa uskutočnil okrem iného aj vo Francúzsku, Nemecku, Japonsku, Španielsku, Veľkej Británii, Turecku, Macedónsku, Poľsku, Rumunsku či v Českej republike. Účastníkom bol okrem iných prednášajúcich z Európy, Ázie aj Ameriky aj čestný predseda ISMUS prof. Graf, autor svetovo uznávanej metódy USG vyšetrovania bedrových kĺbov novorodencov.

Z príležitosti 40. výročia využívania USG v klinickej praxi na Slovensku zorganizovala SSUM odhalenie pamätnej tabule Ch.A. Dopplerovi na Belházyovskom dome v Banskej Štiavnici, kde pôsobil dva roky (1847 – 1849) ako profesor matematiky a fyziky na Banskej a lesníckej akadémii. Súčasťou odhalenia pamätnej tabule bol odborný workshop pripravený v spolupráci so Slovenskou spoločnosťou cievnej chirurgie, Slovenskou angiologickou spoločnosťou a Slovenskou rádiologickou spoločnosťou. Prednášateľmi boli aj historici zo SAV a štátneho archívu v Banskej Štiavnici.

Ďalšou oblasťou činnosti SSUM je spolupráca s centrálnymi inštitúciami na tvorbe potrebnej legislatívy. Pre slabý záujem o spoluprácu zo strany MZ SR a SZU je však iniciatíva SSUM zatiaľ len s parciálnym efektom. Okrem toho sa výbor SSUM v minulosti venoval mapovaniu technického parku UZ prístrojov na Slovensku, meraniu kvality USG prístrojov (2002, 2004 a 2015) unikátnym softvérom – pričom výsledky meraní sa stali podkladom pre medzinárodne uznávanú metódu, tvorbe guidelines pre USG vyšetrovania a tvorbe minimálnych technických štandárd pre USG prístroje.

Doterajšia činnosť SSUM viedla k tomu, že odborné názory a postoje jej reprezentantov sú dnes akceptované a cielene vyhľadávané predstaviteľmi zdravotných poisťovní, lekárskej komory a komunít revíznych a odborných lekárov.

Jozef Beňačka

Slovenská spoločnosť pre úrazovú chirurgiu (SSUCH)

Slovak Society for Trauma Surgery

SSUCH je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 57

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Peter Cibur, PhD., vedecký sekretár prof. MUDr. Peter Šimko, CSc., členovia výboru doc. MUDr. Silvia Vajcziková, PhD., prof. MUDr. Miroslav Kitka, PhD., MUDr. Ján Kuchta, PhD., MUDr. Radomír Gajdoš, PhD., MUDr. Rastislav Burda, PhD.

Webová stránka: www.trauma.sk

Členstvo v partnerských organizáciách v zahraničí: inštitucionálne členstvo v ESTES – European Society for Trauma and Emergency Surgery

Vlastné odborné časopisy: časopis TRAUMA – vydávaný elektronicky – dostupný na stránke www.trauma.sk

Z histórie odbornej spoločnosti

Úrazová chirurgia – pod názvom traumatológia – sa vytvorila vo forme prvých traumatologických oddelení, ktoré sa odčlenili od všeobecnej chirurgie. Išlo o oddelenia v Banskej Bystrici (prim. MUDr. Imrich Hudec), v Košiciach (prim. MUDr. Ján Bauer) a Žiline (prim. MUDr. Mikuláš Janček). Prvá klinika úrazovej chirurgie bola kreovaná v Bratislave roku 1978 a jej prednostom sa stal prof. MUDr. P. Novák, CSc. Po jeho tragickej smrti prevzal vedenie kliniky doc. MUDr. Miloš Brix, CSc., ktorý

viedol kliniku do roku 1990. Od roku 1990 do 2004 bol prednostom kliniky prof. MUDr. Juraj Látal, CSc., a od roku 2004 do súčasnosti vedie kliniku prof. MUDr. Peter Šimko, CSc. Roku 1986 vznikla Klinika úrazovej chirurgie v Košiciach na báze pôvodného Oddelenia úrazovej chirurgie. Prednostom kliniky sa stal doc. MUDr. Otto Brandebur, CSc., ktorý kliniku úspešne viedol až do roku 1998. Od roku 1999 je prednostom kliniky prof. MUDr. Miroslav Kitka, PhD., ktorý ju vedie doteraz. V roku 2016 došlo k transformovaniu Oddelenia úrazovej chirurgie – traumatológie vo FNsP R.D. Roosevelta v Banskej Bystrici na II. kliniku úrazovej chirurgie SZU. Prednostom kliniky sa stal MUDr. Radomír Gajdoš, PhD., ktorý vedie kliniku do súčasnosti.

V rámci SLS bola úrazová chirurgia reprezentovaná Traumatologickou sekciou v Slovenskej chirurgickej spoločnosti až do roku 1987. Predsedami sekcie boli prim. MUDr. I. Hudec a prim MUDr. J. Bauer.

Roku 1987 bola vytvorená a predsedníctvom SLS schválená samostatná Slovenská traumatologická spoločnosť, ktorá sa neskôr premenovala na Slovenskú spoločnosť pre úrazovú chirurgiu (dôvodom zmeny bolo premenovanie ortopedickej spoločnosti na Slovenskú ortopedickú a traumatologickú spoločnosť). Prvý výbor Slovenskej spoločnosti pre úrazovú chirurgiu (SSÚCH) bol zvolený na Bratislavských traumatologických dňoch roku 1987. Predsedom sa stal prof. MUDr. J. Látal, CSc., podpredsedom doc. MUDr. O. Brandebur, CSc., vedeckým sekretárom prof. MUDr. P. Šimko, CSc. Výbor SSÚCH bol takmer v rovnakej zostave opakovane zvolený aj v nasledujúciuch volebných obdobiach – 1991, 1995 a 1998. Roku 2001 bol zvolený nový výbor, ktorý sa rozhodol pre rotáciu predsedov po jednom roku. Prvým predsedom sa stal prim. MUDr. E. Bielik (B. Bystrica), vedeckým sekretárom bol doc. MUDr. P. Šimko, CSc. Prof. MUDr. J. Látal, CSc., bol zvolený za čestného predsedu. V nasledujúcich obdobiach sa obnovilo štvorročné funkčné obdobie výboru a predsedníctva výboru SSÚCH. Ďalšími predsedami výboru Slovenskej spoločnosti pre úrazovú chirurgiu boli MUDr. J. Kuchta, PhD., a MUDr. R. Gajdoš, PhD. V súčasnosti vykonáva funkciu predsedu výboru SSÚCH MUDr. P. Cibur, PhD.

Slovenská spoločnosť pre úrazovú chirurgiu má v súčasnosti 274 členov a je kolektívnym členom Európskej spoločnosti pre úrazovú a urgentnú chirurgiu – European Society for Trauma and Emergency Surgery (ESTES). Viacerí členovia našej spoločnosti boli alebo sú aj členmi medzinárodnej spoločnosti „Gerhard Kuntscher Kreis – Osteosynthese International“, členmi Rakúskej spoločnosti úrazovej chirurgie, v nemeckej a maďarskej spoločnosti.

Aktivity SSÚCH

Bratislavské dni úrazovej chirurgie s medzinárodnou účasťou sú organizované od roku 1980. Od roku 1996 nesú meno Miloša Brixa. Pôvodne alterovali

Obr. 1. Kongres SSÚCH v Košiciach (2003)

s Novákovými traumatologickými dňami (Brno). Neskôr sa pridali k systému rotácie národných kongresov úrazovej chirurgie.

Slovenské kongresy úrazovej chirurgie. Prvý celoslovenský kongres úrazovej chirurgie bol usporiadaný Oddelením úrazovej chirurgie v Banskej Bystrici a konal sa na Táloch roku 1997. Tým vznikla tradícia každoročných špecializovaných traumatologických kongresov v ére samostatnej Slovenskej republiky. Po prvom stretnutí sa postupne vytvorila rotácia organizovania národného kongresu úrazovej chirurgie, pričom sa výročné podujatia striedavo konali v Košiciach, v Bratislave a na Táloch. Stretnutia v Bratislave nazvané ako **Brixove dni, na Táloch Hudecové dni a v Košiciach Bauerove dni.** Pomenovania sú na počesť zakladateľov úrazových pracovísk. Roku 2019 sa uskutočnil už XXII. slovenský kongres úrazovej chirurgie, ktorý sa konal v Hoteli Partizán, na Táloch.

SSÚCH sa podieľala na organizovaní viacerých odborných monotematických sympózií v spolupráci so zahraničnými partnermi. Medzi spomínané podujatia patrili aj Spondylotraumatologické sympózium (Rakúsko, SNR, Maďarsko), Sympózium – intramedulárna osteosyntéza (Rakúsko, SNR), Sympózium traumatológie ruky (Rakúsko), artroskopické kurzy a workshopy – opakovane (Rakúsko, SNR), Trilaterálne sympózia mladých traumatológov Budapest – Brno – Bratislava ai. V súčasnosti členovia našej odbornej spoločnosti participujú na medzinárodných edukačných programoch, ako sú kongresy, sympózia a operačné kurzy pre lekárov a operačný personál v rámci medzinárodnej siete AOTrauma a AOSpine. Medzi ďalšie partnerské organizácie, s ktorými spolupracujú viacerí členovia SSÚCH patria aj Slovenská spoločnosť artroskopie a športovej traumatológie, Slovenská chirurgická spoločnosť, Slovenská ortopedická a traumatologická spoločnosť, Slovenská spoločnosť chirurgie ruky, Česká společnost pre úrazovou chirurgii, Česká ortopedická a traumatologická společnost, Európska spoločnosť pre úrazovú a urgentnú chirurgiu (ESTES), European Federation of National Associations of Orthopaedics and Traumatology (EFORT), International Society of Orthopaedic Surgery and Traumatology (SICOT) a Federation of European Societies for Surgery of the Hand (FESSH).

História Slovenskej spoločnosti pre úrazovú chirurgiu je rozsiahla, spomenuli sme len najdôležitejšie míľniky vývoja SSÚCH. Základným cieľom odbornej spoločnosti od jej vzniku až po súčasnosť bolo a stále ostáva neustále zlepšovanie kvality špecializovanej zdravotnej starostlivosti o pacientov po úrazoch. Edukačné aktivity odbornej spoločnosti majú zrejmú snahu vzájomného odovzdávania klinických znalostí a skúseností medzi jednotlivými pracoviskami. Konečným cieľom celého tohto snaženia je dosiahnutie čo najlepšieho funkčného výsledku liečby, minimalizácia trvalých následkov a skorý návrat pacientov po úrazoch do pôvodného rodinného a pracovného života.

Peter Cibur

Slovenská spoločnosť urgentnej medicíny a medicíny katastrof (SSUMaMK)

Slovak Society of Emergency and Disaster Medicine

SSUMaMK je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 74

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady (2018 – 2021): prezidentka MUDr. Táňa Bulíková, PhD., viceprezident doc. MUDr. Viliam Dobiáš, PhD., vedecký sekretár MUDr. Štefan Trenkler, PhD., pokladník MUDr. Ladislav Kotrusz, členovia výboru MUDr. Katarína Brštiaková, MUDr. Attila Gányovics, MUDr. Dušana Prčová, dozorná rada MUDr. Ľudovít Priecel, PhDr. Alena Dudeková, PhD., MUDr. Monika Paulíková, PhD.

Webová stránka: http://www.urgmed.sk

Vlastné odborné časopisy: spoločnosť sa podieľa na vydávaní časopisu Urgentní medicína,
Vlastné pocty a ceny: Pozdravný list jubilujúcim členom

Z histórie odbornej spoločnosti

Obdobie 1997 – 2002

Zakladajúci I. zjazd Slovenskej spoločnosti urgentnej medicíny a medicíny katastrof sa uskutočnil dňa 4. 10. 1997 v Starej Lesnej, v rámci 3. celoslovenského seminára SZP pri ZZS a 7. ročníka celoslovenskej súťaže RZP Záchrana 1997. Prípravný výbor tvorili doc. MUDr. Štefan Petrovič, CSc., MUDr. Anton Domen, MUDr. Ladislav Šimák, MUDr. Ján Babík, CSc., MUDr. Ján Kovalčík. Volebnú komisiu tvorili MUDr. Beáta Bodnárová, MUDr. Anna Vargová, PhD., a MUDr. Andrej Faglic. Do spoločnosti vstúpilo 95 členov.

Komisia vyhlásila 15. 6. 1998 výsledky korešpondenčných volieb z 26 platnými volebnými lístkami. Do prvého výboru boli zvolení MUDr. Ladislav Šimák – prezident, MUDr. Ján Kovalčík – vedecký sekretár, MUDr. Ján Babík, CSc., – hospodár, MUDr. Andrej Faglic, MUDr. Anton Domen, MUDr. Peter Heriban (nahradený po roku MUDr. Danielom Krausom) – členovia, MUDr. Peter Rebro – revízor. Hlavným odborníkom Ministerstva zdravotníctva pre urgentnú medicínu sa stal MUDr. Ján Kovalčík.

Výbor sa stretával 2 – 3-krát ročne. Venoval sa problematike financovanie prednemocničnej urgentnej starostlivosti, spolupráci so SZP, neinštitucionálnemu vzdelávaniu, predovšetkým každoročným národným kongresom spoločnosti, akreditácii pracovísk, spôsobu získavania atestácie z UM (navrhoval ako nadstavbu), jednotného záznamu o ošetrení pacienta, optimálnemu rozloženie staníc ZZS, prieskumu o aktuálnom stave odboru, propagácii odboru vo verejnosti, Spoločnosť umiestnila svoje informácie na už existujúcu internetovú stránku Slovenskej spoločnosti anestéziológie a intenzívnej medicíny (SSAIM), aj vzhľadom na problémy s financovaním činnosti výboru a spoločnosti. Výbor vyriešil otázku získania špecializácie z urgentnej medicíny (UM) pre prvú skupinu slovenských lekárov účasťou krajských odborníkov na atestačnej skúške z UM cestou MZ ČR na IPVZ v Prahe u prof. J. Pokorného, DrSc., „priznaním odbornosti priamym spôsobom“ s požiadavkou na schválenie na Slovensku. Deviati kandidáti vycestovali do Prahy, kde 14. 10. 1999 im bola priznaná atestácia z UMaMK (M. Godáľová, A. Vargová, K. Zvolenská, D. Kraus, J. Kovalčík, L. Šimák, A. Povinská, M. Balko, P. Rebro). Vytvoril sa tak predpoklad na rozvoj odborného vzdelávania urgentológov na Slovensku v rámci subkatedry SPAM.

Výbor podporil vznik štvorsemestrového vzdelávania v odbore Diplomovaný zdravotnícky záchranár od 1. 9. 2000 v Bratislave, B. Bystrici a v Košiciach. Podporil účasť posádok na záchranárskej súťaži Rallye Rejvíz. Dohodol možnosť publikovania odborných prác v českom časopise Urgentní medicína.

Roku 2001 sa spoločnosť v spolupráci s MZ SR venovala optimálnej sieti staníc ZZS, indikačným kritériám, vzniku oddelení urgentných príjmov, integrovanému záchrannému systému. Výbor zasielal materiály na MZ SR a pripomienkoval ministerské materiály. Roku 2002, po zaradení UM medzi nadstavbové špecializačné odbory, výbor navrhol akreditovať pre doškoľovanie lekárov záchranné služby v Bratislave (J. Kovalčík), Košiciach (L. Šimák), B. Bystrici (A. Faglic) a Martine (A. Vargová). Na kongrese na Ružíne vydal vyhlásenie ohľadom financovania, postavenia záchranárov a transformácie systému, ktoré považuje zo strany MZ SR za nedostatočné, pričom navrhol vlastné riešenia. Hlavným odborníkom MZ sa stal MUDr. L. Šimák.

II. až VI. kongres SSUMaMK: vždy sa konal v rámci záchranárskych súťaží Záchrana: 1998 Prešov-Lipovce; 1999 Bratislava-Senec; 2000 Kežmarok-Stará Lesná; 2001 Bratislava-Častá; 2002 Košice-Ružín.

Obdobie 2003 – 2006

Spoločnosť mala 108 členov, na voľbe nového výboru sa zúčastnilo 23 členov. Na schôdzi 10.1.2003 v Košiciach bol ustanovený nový výbor: MUDr. Ján Kovalčík – prezident, MUDr. Beáta Bodnárová – viceprezident, MUDr. Ján Hencel – vedecký sekretár, MUDr. Adriana Povinská – hospodár, prim. MUDr. Štefan Svitok – člen, MUDr. Martin Balko – revízor.

Výbor sa rozhodol informovať členov o dianí v odbore okrem dvoch www stránok aj v Liste členom SSAIM, v rámci spolupráce medzi spoločnosťami. Výbor predložil MZ SR novú koncepciu ZZS, venoval sa organizácii nadstavbového štúdia, vrátane stáží na urgentných príjmoch, pripomienkoval rôzne materiály MZ SR. Pozornosť venoval vzdelávacím akciám, vrátane kongresu v rámci súťaží Záchrana.

Roku 2004 výbor rokoval v rámci kongresu v Štúrove so štátnym tajomníkom MZ SR P. Ottingerom. Začala sa rozvíjať cezhraničná spolupráca s Poľskom. Výbor pripomienkoval Triediace štítky pre hromadné nešťastia, vyzýval na zriadenie urgentných príjmov, začal s prípravou odporúčaných postupov v urgentnej medicíne.

Posledná zápisnica v archíve je zo dňa 23. 9. 2004. Potom sa činnosť spoločnosti utlmila, ale organizovali sa každoročné kongresy.

VII. – XII. kongres SSUMaMK: 2003 Martin, 2004 Štúrovo, 2005 Modra-Harmónia, 2006 Nitra, 2007 Žilina, 2008 Bratislava, 2009 Nitra-Levice, Vráble.

Obdobie 2010 – 2013

Začiatkom roku 2009 vznikla iniciatíva na obnovenie činnosti spoločnosti, keď mandát výboru vypršal v roku 2006. V máji boli členmi bývalého výboru pod vedením J. Kovalčíka vyhlásené nové voľby. Spoločnosť mala 139 členov, hlasovalo 36 členov. Nový výbor sa zišiel 21. 1. 2010 v zložení: doc. MUDr. Viliam Dobiáš, PhD., – prezident, MUDr. Štefan Trenkler, PhD., – viceprezident, MUDr. Anna Vargová, PhD., – vedecká sekretárka, prim. MUDr. Štefan Svitok – pokladník, MUDr. Ľudovít Priecel, MUDr. Beáta Bodnárová, MUDr. Ján Hencel – členovia. Dozorná rada MUDr. Táňa Bulíková, PhD., – predsedníčka, MUDr. Vladimír Lazorčák, MPH, MUDr. Helena Zaťková – členovia.

Nový výbor znamenal aj nový začiatok v živote spoločnosti. Výbor rozhodol o oddelení národného kongresu od súťaže záchranárov, od roku 2010 sa samostatné kongresy konali v Senci. Vzhľadom na pravidelnú účasť zahraničných lektorov kongres používa od roku 2011 názov Stredoeurópsky kongres UMaMK s mottom „S nami budete žiť dlhšie“. Organizácie kongresu sa ujalo občianske združenie Hviezda života, z kongresu sa vydáva zborník prednášok ako Aktuality v urgentnej medicíne. Z poldňového seminára v rámci súťaže záchranárov sa stal plnohodnotný medzinárodný kongres, vrátane sprievodných akcií.

Výbor zriadil vlastnú internetovú stránku, vytvoril nové logo, začal podporovať viacero edukačných aktivít na Slovensku i v Českej republike, nadviazal spoluprácu s európskymi organizáciami, podieľa sa na vydávaní odborného časopisu Urgentní medicína. Podporil viacero výskumných projektov aj s výstupmi v zahraničných časopisoch, ako aj kompletný preklad odporúčaní pre kardiopulmonálnu resuscitáciu 2010.

Výbor zaujal dôležité stanovisko k použitiu kortikosteroidov v prednemocničnej starostlivosti u pacientov s neurotraumou. Na kongresoch oceňuje výnimočných členov poctami SLS.

Obdobie 2014 – 2017

V tomto období mala spoločnosť 129 členov, výbor pracoval v zložení: MUDr. Táňa Bulíková, PhD., – prezidentka, doc. MUDr. Viliam Dobiáš, PhD., – viceprezident, MUDr. Štefan Trenkler, PhD., – vedecký sekretár, MUDr. Ivo Hybrant – pokladník, MUDr. Miloslav Hanula, PhD., MUDr. Monika Paulíková, MUDr. Ladislav Kotrusz, MUDr. Katarína Brštiaková – členovia. Dozorná rada MUDr. Anna Vargová, PhD., MUDr. Vladimár Lazorčák, MPH, MUDr. Helena Zaťková – členovia.

Výbor pokračoval vo svojich aktivitách pod vedení novej prezidentky. Výbor bol garantom viacerých záchranárskych podujatí, ako je Záchrana, Lešť, Lesnica, Rescue day, Rellay Rejvíz, Colours of sepsis v Ostrave Pelhřimovský podvečer. V. Dobiáš a T. Bulíková publikovali viacero monografií, boli publikované vedecké práce v slovenských, českých a ďalších zahraničných časopisoch, vrátane výsledkov medzinárodných štúdií o prednemocničnej resuscitácii EuReCa One a postojov k indikácii pre KPR Reappropriate.

Výbor pripravil odborné odporúčania pre prednemocničnú neodkladnú starostlivosť o pacientov s neurotraumou, so závažnou traumou, pre použitie magnetu u pacientov s ICD posádkami RLP/RZP a kritériá pre nasadenie vrtuľníkov záchrannej zdravotnej služby. Podieľal sa na odporúčaniach pre STEMI a ischemickú NMCP v prednemocničnej starostlivosti.

Výbor delegoval svojho zástupcu do Slovenskej resuscitačnej rady. Postupne zapájal do svojich aktivít aj predstaviteľov vznikajúcich urgentných príjmov. Podieľal sa na práci rady Európskej spoločnosti urgentnej medicíny. Výbor oceňuje aktívnych členov poctami SLS, vrátane najlepších publikácií a čestných členstiev.

Na výročnom kongrese, ktorý sa od roku 2015 koná vo Vyhniach, sa zúčastňuje vyše 300 delegátov – lekárov, záchranárov i príslušníkov ďalších záchranných zložiek. Súčasťou kongresu sú workshopy. Na kongresoch sa zúčastnili dvaja prezidenti EuSEM, výbor spolupracuje s lektormi z Maďarska a Rakúska. Výbor publikuje podrobnú správu o priebehu kongresu vo viacerých časopisoch.

Dlhoročný člen výboru V. Dobiáš sa stal v roku 2015 slovenským „top lekárom“ v oblasti urgentnej medicíny.

Do budúcnosti výbor plánuje zvýšiť členskú základňu, rozšíriť portál pre e-vzdelávanie, podporovať vznik urgentných príjmov, publikovať ďalšie odporúčané postupy, podporovať vznik národných registrov, vytvoriť nové pracovné skupiny, podporovať výskum a publikovanie, zvyšovať povedomie a prestíž urgentnej medicíny, podporovať viaceré vzdelávacie akcie.

Štefan Trenkler

Slovenská urologická spoločnosť (SUS)

SUS je kolektívnym členom SLS | Kód 54

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: predseda doc. MUDr. Minčík Ivan, PhD., 1. podpredseda MUDr. Michal MUDr. Korček, 2. podpredseda MUDr. Macko Ladislav, vedecký sekretár MUDr. Kollárik Boris, PhD členovia MUDr. Baláž Vladimír, PhD., doc. MUDr. Goncalves Frederico, PhD., MUDr. Kertes Peter, MUDr. Marko Jozef, MUDr. Velk Ľubomír, PhD., MPH, dozorná rada : predseda MUDr. Hrivňák Martin, PhD., MUDr. Brezovský Marek, PhD., doc. Ing. MUDr. Breza Ján, PhD.

Vlastné odborné časopisy: Klinická urológia

Vlastné pocty a ceny: Medaila profesora Vladimíra Zvaru,

Cena Slovenskej urologickej spoločnosti (podľa Štatútu pôct a cien SLS, II. Ceny, písm. D, tretí odsek)

Z histórie odbornej spoločnosti

Vznik a vývoj Československej urologickej spoločnosti

Do začiatku päťdesiatych rokov 20. storočia nepredstavovala urológia samostatnú odbornú disciplínu. Bola nadstavbovým odborom všeobecnej chirurgie. Nemala ani vlastnú odbornú a vedeckú spoločnosť. Patrila do Československej chirurgickej spoločnosti (Čs. chir. spol.), ktorá bola do roku 1951 samostatná a neskôr sa stala sekciou Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně (ČSLS JEP). Odbornú a vedeckú činnosť riadil výbor chirurgickej sekcie, ktorého členom podľa zvyklosti (aj keď podľa stanov) bol jeden urológ. Túto funkciu opakovane zastával prof. K. Neuwirt z Brna. Odborné prednášky s urologickou tematikou sa uplatňovali na kongresoch chirurgickej spoločnosti bez zadelenia do samostatných blokov.

Požiadavky na vytvorenie samostatnej spoločnosti, formulované českými a slovenskými urológmi a podporované aj niektorými poprednými chirurgmi, vyvrcholili roku 1952 sformovaním prípravného výboru pre osamostatnenie urologickej spoločnosti v zložení : prof. Neuwirt, prof. J. Bedrna, prof. V. Rapant, doc. J. Kučera, doc. V. Pačes a MUDr. Š. Griesbach. Na osamostatnenie urologickej spoločnosti sa však ešte nedosiahol súhlas výboru chirurgickej spoločnosti.

Vyhliadky na osamostatnenie sa zlepšili roku 1953, keď na čelo Čs. chirurgickej spoločnosti bol zvolený prof. V. Rapant z Olomouca a za tajomníka doc. J. Kučera. Ten pracoval v tom čase na Chirurgickej klinike v Olomouci, ale mal na starosti urologické oddelenie kliniky a postupne sa venoval len urológii. Pri príležitosti celoštátnej chirurgickej konferencie v Olomouci schválil výbor Čs. chirurgickej spoločnosti dňa 6. júna 1954 vytvorenie urologickej komisie, ktorá síce podliehala výboru chirurgickej spoločnosti, ale mala už vlastný výbor na čele s predsedom. Za predsedu bol vymenovaný prof. K. Neuwirt, za členov výboru prof. K. Uhlíř, doc. J. Kučera, MUDr. J. Náhlovský, MUDr. F. Jakeš, MUDr. J. Péč a MUDr. V. Drahovský. Urologická komisia bola zakrátko nato bez problémov premenovaná na Urologickú sekciu Čs. chirurgickej spoločnosť. Jej prvým výborom sa stal predtým vymenovaný výbor urologickej komisie. Funkciu predsedu výboru Československej urologickej spoločnosti (Čs. urol. spol.) zastávali po prof. K. Neuwirtovi do roku 1969 prof. K. Uhlíř, prof. J. Kučera, a doc. V. Zvara.

Roku 1969 v súvislosti s federatívnym usporiadaním Československa boli vytvorené dve samostatné národné urologické spoločnosti, ktoré si zvolili vlastné výbory a na základe parity aj spoločný výbor Čs. urologickej spoločnosti s cieľom zabezpečiť spoločné zahraničné kontakty a spoločnú medzinárodnú reprezentáciu. Vo vedení spoločného výboru sa striedali po dvoch rokoch predsedovia a tajomníci národných spoločností. Tento stav trval do roku 1993. Obe národné spoločnosti sa dohodli na pokračovaní vzájomných kontaktov a spolupráce aj po rozdelení spoločného štátu. Najvýznamnejším aktom spolupráce je striedavé

Obr. 1. Osobnosti slovenskej urológie: zľava Dr.h.c. prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., MHA, MPH, akademik Vladimír Zvara a prof. MUDr. Michal Horňák, DrSc.

usporiadanie spoločných kongresov s medzinárodnou účasťou. Kongresy sa konajú raz za dva roky vždy v inej republike, program zabezpečujú členovia oboch národných spoločností.

Vznik a vývoj Slovenskej urologickej spoločnosti

14. decembra 1956 sa zišla prípravná schôdza slovenských urológov (MUDr. O. Okoličáni, MUDr. F. Jakeš, MUDr. Š. Griesbach, MUDr. V. Zvara), ktorá sa dohodla a zvolaní volebnej schôdze Slovenskej odbočky Čs. urologickej spoločnosti Uskutočnila sa 8. marca 1957 v Trenčíne a zvolila výbor v tomto zložení: predseda MUDr. Štefan Griesbach, 1. podpredseda MUDr. František Jakeš, 2. podpredseda MUDr. Vladimír Drahovský, tajomník MUDr. Oto Okoličáni, pokladník MUDr. Vladimír Zvara, zapisovateľ MUDr. Ján Kaločaj, revízori MUDr. Jozef Wachsman a MUDr. Jozef Péč, členovia výboru MUDr. Milan Urbánek a MUDr. Viliam Sakál. Tento výbor pracoval v uvedenom zložení do roku 1961.

V ďalších funkčných obdobiach sa vo vedúcich funkciách vystriedali: **1961 – 63** predseda MUDr. Š. Griesbach, tajomník MUDr. J. Péč; **1963 – 73** predseda doc. V. Drahovský, tajomník MUDr. M. Klimeš, MUDr. M. Horňák; **1973 – 77** predseda prof. V. Zvara, tajomník doc. MUDr. M. Horňák; **1977 – 81** predseda prof. J. Péč, tajomník MUDr. J. Payer; **1981 – 86** predseda prof. V. Drahovský, tajomník MUDr. J. Payer, MUDr. M. Obšitník; **1986 – 94** predseda prof. M. Horňák, tajomník doc. J. Breza; **1994 – 2010** predseda prof. J. Breza, vedecký sekretár MUDr. A. Bárdoš; **2010 – 2014** predseda prof. J. Kliment, vedecký sekretár prof. J. Švihra; **2014 – 2018** predseda doc. I. Minčík, podpredseda a vedecký sekretár prof. J. Švihra; **2018 – súčasnosť**, predseda doc. I. Minčík, 1. podpredseda MUDr. M. Korček, 2. podpredseda MUDr. L. Macko, vedecký sekretár MUDr. B. Kollárik, PhD, FEBU

Pri založení roku 1957 mala slovenská odbočka menej ako 50 členov. V súvislosti s rozvojom siete urologických oddelení na Slovensku, so zvyšovaním odbornej úrovne pracovných schôdzí a s medzinárodnou spoluprácou dosiahol počet členov Slovenskej urologickej spoločnosti (SUS) v súčasnosti 341.

Domáce aktivity

Slovenská odbočka Československej urologickej spoločnosti po svojom vzniku začala organizovať pracovné konferencie najprv s kauzistickým programom, čo bolo podmienené v prvom rade vtedajšou úrovňou vedeckej práce kliník a zaneprázdnením vedúcich oddelení budovaním vlastných pracovísk. Pomerne rýchlo sa začali organizovať pracovné podujatia s monotematickým programom, hlavne zásluhou troch slovenských urologických kliník, ale i niektorých mimo klinických pracovísk. Hlavne po roku 1971, keď sa pozícia urológie rozhodnutím oboch národných ministrov zdravotníctva (prof. J. Prokopca a prof. V. Zvaru) zmenila z nadstavbovej disciplíny na základnú, prevzala SUS v plnom rozsahu úlohu neinštitucionálneho vzdelávania nielen vo svojom základnom obsahu, ale aj v nadstavbových disciplínach (urologická onkológia, detská urológia). Ku skvalitneniu foriem, ale hlavne obsahu práce prispeli pracovné podujatia, organizované pri príležitosti prednášok vynikajúcich zahraničných osobností, pozvaných kvôli určitej vyžiadanej téme. Išlo o dvoch predsedov Medzinárodnej urologickej spoločnosti (SIU), prof. Anthonyho Walsha z Dublinu a prof. Williho Grégoira z Bruselu, ďalej o prof. Jeana Auverta z Paríža, A. J. Pyteľa z Moskvy, prof. José Mariu Gil Verneta z Barcelony, prof. EmilaTanagho zo San Francisca a ďalších. SUS nezanedbala ani kontakty s miestnymi spolkami lekárov. Organizovala spoločné semináre v Nitre, Banskej Bystrici i Žiline s cieľom získať širší okruh mimo fakultných pracovísk pre nové liečebné metódy, napr. pre odber orgánov na transplantáciu.

SUS sa podieľala na spolupráci s Ministerstvom zdravotníctva pri riešení odborných otázok týkajúcich sa koncepcie odboru, liekovej politiky, zavádzania nových liečebných metód, prístrojového vybavenia a pod.

Odborná i organizačná aktivita členov SUS viedla k zvoleniu niektorých z nich do riadiacich orgánov Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS). Za členov Predsedníctva v súčasnosti Prezídia SLS boli zvolení prof. V. Zvara, prof. M. Horňák a prof. J. Breza. Prof. V. Zvarovi a prof. M. Horňákovi bolo udelené čestné členstvo Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS), prof. V. Zvarovi a aj prof. J. Brezovi Čestné členstvo Československej lekárskej spoločnosti JEP. Viacerí členovia boli poctení cenami za vedecké práce a učebnice. Najvyššie ocenenie SLS – Čestnú cenu akademika Teofila Rudolfa Niederlanda udelilo Prezídium SLS za rok 1998 prof. V. Zvarovi a za rok 2018 prof. J. Brezovi. Prof. V. Zvara a prof. M. Horňák boliv roku 2015 uvedení do Dvorany slávy slovenskej medicíny SLS.

V roku 1969 v súvislosti s federatívnym usporiadaním Československa boli vytvorené dve samostatné národné urologické spoločnosti, ktoré si zvolili vlastné výbory a na základe parity aj spoločný výbor Československej urologickej spoločnosti s cieľom zabezpečiť spoločné zahraničné kontakty a spoločnú medzinárodnú reprezentáciu. Po rozdelení spoločného štátu v roku 1993 sa obidve národné spoločnosti dohodli na pokračovaní vzájomných kontaktov a spolupráce. Predsedom výboru Slovenskej urologickej spoločnosti bol v tom čase prof. Horňák, ktorý riadil SUS do roku 1994, potom v rokoch 1994 až 2010 bol predsedom výboru prof. J. Breza. V rokoch 2010 až 2014 predsedal výboru prof. J. Kliment a od roku 2014 na je čele výboru Slovenskej urologickej spoločnosti doc. I. Minčík. V roku 2014 bolo v SUS registrovaných 304 členov v súčasnosti je 3 členov SUS.

Zahraničné aktivity

Medzinárodné kontakty slovenskej urológie, začal budovať prof. Zvara. Neobmedzovali sa len na členstvo v zahraničných spoločnostiach a prednášky na ich kongresoch, ale aj na organizáciu medzinárodných podujatí na domácej pôde.

Počas oficiálneho rokovania zdravotníckych delegácií Československa a Švédska roku 1965 v Štokholme bol prijatý návrh vtedajšieho predsedu Československej urologickej spoločnosti, doc. V. Zvaru na spoluprácu medzi urologickými spoločnosťami oboch štátov vo forme sympózií. Výbory oboch spoločností následne prejavili ochotu k takejto spolupráci a na návrh Československej urologickej spoločnosti prizvali k spolupráci aj Fínsku urologickú spoločnosť. Všetky tri výbory spoločností sa dohodli na prvom sympóziu, organizáciou ktorého poverili Urologickú kliniku v Bratislave a funkciou predsedu sympózia prof. V. Zvaru. Z plánovaného termínu 18. – 20. septembra 1968 sa sympózium presunulo na rok 1969, čo bolo zapríčinené obsadením Československa vojskami Varšavskej zmluvy. Uskutočnilo sa v dňoch 28. – 30. mája 1969 s pôvodným programom: benígna hyperplázia prostaty, karcinóm prostaty a detská urológia. Okrem popredných predstaviteľov Švédskej a Fínskej urologickej spoločnosti zúčastnili sa na ňom aj urológovia ďalších šiestich západoeurópskych spoločností. Vysoká odborná úroveň a dobrá úroveň a dobrá atmosféra boli impulzom pre pokračovanie sympózií, ktoré sa potom konali vždy po dvoch – troch rokoch vždy v inej krajine (do roku 1988 po dvakrát vo Švédsku a vo Fínsku a trikrát v Československu). Tieto sympóziá predstavovali v tom čase po odbornej a jazykovej stránke prínos hlavne pre mladších českých a slovenských urológov. Pod patronátom oboch národných ministrov zdravotníctva prof. E. Matejíčka a prof. J. Prokopca, ako aj predsedu Československej lekárskej spoločnosti T. R. Niederlanda sa v Bratislave konalo v dňoch 14. – 16. júna 1972 prvé urologické sympózium s medzinárodnou účasťou urológov z bývalých socialistických štátov. Organizáciou sympózia bola poverená Urologická klinika v Bratislave a funkciou predsedu prof. V. Zvara. Na programe sympózia bola liečba zápalov UGS, urolitiáza, diagnostické postupy u detí a mládeže a nové operačné metódy.

V celom období po druhej svetovej vojne sa českí a slovenskí urológovia zaujímali o členstvo v medzinárodných alebo zahraničných národných spoločnostiach, aj napriek obmedzeným možnostiam. Členmi Medzinárodnej urologickej spoločnosti (SIU) boli prof. K. Uhlíř, MUDr. Š. Griesbach a MUDr. V. Zvara, neskôr pribudla mladšia generácia, zastúpená prof. J. Brezom a prof. J. Klimentom. Príťažlivá bola Francúzska urologická asociácia, ktorá svojou odbornou úrovňou aj po stránke spoločenskej patrila medzi európsku špičku. Jej členmi sa stali prof. K. Uhlíř, doc. Kučera, MUDr. J. Náhlovský a MUDr. V. Zvara. Prof. E. Hradec bol členom korešpondentom Americkej asociácie (AUA). Z priamej účasti na ich kongresoch, resp. z kongresových zborníkov, ktoré im boli posielané, získavali prehľad o vývoji urológie a podnety pre prácu SUS.

Cieľavedomé budovanie zahraničných kontaktov zo strany českej a slovenskej urologickej spoločnosti viedlo aj k pozývaniu ich členov k účasti na významných medzinárodných podujatiach. Prof. V. Zvara bol vyzvaný k členstvu v prípravnom výbore pre založenie Európskej urologickej asociácie (EAU) a po založení EAU roku 1974 bol zvolený za člena jej prvého výboru. Prof. E. Hradec bol poverený organizovaním druhého kongresu EAU v Prahe roku 1976. V rokoch 1994 – 2000 pôsobil prof. Breza ako člen Scientific Committee EAU a je dlhodobo Faculty Member ESU. Prof. J. Breza a prof. J. Kliment, ako aj doc. L. Valanský sú členmi European Board of Urology, prof. J. Kliment a prof. D. Ondruš sú členmi Genitourinary group EORTC. Viacerí slovenskí urológovia boli a niektorí aj v súčasnosti sú poverovaní vedením prednáškových blokov na kongresoch, zo staršíchto boli: doc. Škutil, akad. Zvara, doc. Payer, prof. Horňák a z mladších: prof. Breza, prof. Kliment, prof. Valanský, prof. J. Švihra. Sú poverovaní aj úvodnými prednáškami k jednotlivým blokom (prof. Breza).

Potešiteľná je účasť členov SUS na súťažiach o medzinárodné uznania za práce Za film o resekcii obličiek pri tuberkulóze získal MUDr. Okoličáni zlatú medailu na kongrese v Stockholme roku 1958. Po založení EAU štyri autorské kolektívy slovenských urológov získali na kongresoch ceny za najlepšiu prednášku, a to dva kolektívy z Podunajských Biskupíc, po jednom z urologických kliník v Bratislave a Martine. Závery publikácie prof. Ondruša a kol. z urologickej kliniky v Bratislave boli požité pri formulovaní guidelines, ktoré pripravila Americká a Európska urologická spoločnosť (AUA a EAU) ako odporúčanie pre prevenciu a liečbu testikulárnych nádorov. Aj do redakčných rád zahraničných alebo medzinárodných časopisov boli menovaní niektorí členovia SUS, čo zvýšilo šance na zahraničné publikácie pre členov SUS. Prof. Zvara bol členom redakčných rád časopisov European Urology, International Urology and Nephrology, Urologija i Nefrologija, Zeitschrift für Urologie und Nephrologie a Annales d'Urologie. Prof. Breza je členom redakčných rád European Urology Today, International Urology and Nephrology a Urológia Poľska.

Široké medzinárodné kontakty boli aj dôvodom menovania členov SUS čestnými členmi zahraničných spoločností. Prof. Zvara bol čestným členom EAU a viacerých urologických spoločností: v ČR (Českej lekárskej spoločnosti JEP, Českej urologickej spoločnosti), ďalej Maďarsku, Poľsku, Bulharsku a Švédsku. Prof. Horňák bol čestným členom urologických spoločností v ČR, Bulharsku a Nemecku (člen korešpondent). Prof. Breza je čestným členom EAU a ďalších urologických spoločností v ČR (Čestný člen Českej lekárskej spoločnosti JEP, Českej urologickej spoločnosti), v Maďarsku, v Nemecku (člen korešpondent Nemeckej a Centrálnej

nemeckej urologickej spoločnosti), medzinárodný člen Americkej urologickej spoločnosti. Dôstojným spôsobom odovzdal výbor SUS svoje čestné členstvo významným americkým i európskym urológom.

Súčasné aktivity medzinárodnej spolupráce zahŕňajú mnoho činností do ktorých patrí spolupráca na úrovni EAU kde SUS zastupuje doc. MUDr. I. Minčík, PhD. (čestný člen Českej a Poľskej urologickej spoločnosti), aktivity týkajúce sa SIU má na starosti prim. MUDr. B. Kollárik, v organizačných štruktúrach EBU pracujú prof. J. Švihra a doc. F. Gonzalves. V ostatnom čase sa otvorila komunikácia s EAU section urologists in office (ESUO) kde sú nominovaní zástupcovia neštátnych urológov MUDr. L. Macko, MUDr. P. Kertes, a doc. F. Goncalves. V sekciách UEMS sú delegátmi za SUS MUDr. S. Žiaran a prim. MUDr. B. Kollárik. V štruktúrach CEM zastúpujú Slovenskú urologickú spoločnosť doc. MUDr. I. Minčík a MUDr. P. Laurinc. Takto široko nastavená platforma medzinárodnej spolupráce, postupne prináša úžitok pre všetkých členov SUS v účasti na rôznych medzinárodných podujatiach v oveľa širšej miere ako to bolo donedávna.

Na Slovensku je v súčasnosti 21 lôžkových urologických pracovísk. Tento počet je dostatočný a nevyžaduje ďalšie rozširovanie. Problém väčšiny urologických pracovísk spočíva v nedostatočnom prístrojovom vybavení. Súčasná urológia je totiž náročná na používanie celého radu moderných prístrojov, ktoré sa využívajú pri endoskopických, laparoskopických a ďalších mini invazívnych postupoch ako sú napríklad moderné operačné postupy pri liečbe inkontinencie moču, ktoré boli na Slovensku zavedené roku 2004.

Prof. MUDr. Michal Horňák,DrSc., predseda Slovenskej urologickej spoločnosti v rokoch 1986 – 1994 preberá titul Čestný člen Slovenskej urologickej spoločnosti od doc. MUDr. I. Minčíka, predsedu SUS a prof. J. Švihru, vedeckého sekretára SUS na 23. výročnej konferencii SUS v roku 2015 v Prešove.

V roku 2014 výbor SUS „rozbehol“ mimoriadne úspešný projekt podpory rezidentov a mladých urológov vytvorením sekcie Mladých urológov. Cieľom tohto projektu je podpora účasti mladých urológov na odborných vzdelávacích podujatiach organizovaných pod hlavičkou SUS a medzinárodných stáži a podujatí. V rámci tejto aktivity bol v máji 2019 už piaty ročník Školy mladých urológov (Nitra), okrem toho v rámci medzinárodnej spolupráce medzi Českou, Poľskou a Maďarskou urologickou spoločnosťou sa viacerí mladí urológovia zúčastnili odborných stáží na renomovaných zahraničných pracoviskách. Výbor SUS na tieto aktivity vytvoril samostatný finančný fond cez ktorý sú aktivity mladých urológov podporované. Študijné pobyty na prestížnych urologických pracoviskách sú pre mladých adeptov urológie cenným zdrojom odborných informácií a skúsenosti o najnovších liečebných postupoch a ich následnej aplikácii na vlastnom pracovisku. Mladá generácia slovenských urológov sa pravidelne zapája aj do prednáškovej činnosti v rámci Central European meetingov, kde úspešne reprezentuje slovenskú urológiu.

Ďalším významným projektom SUS bolo medzinárodné podujatie 6th eulis workshop on comprehensive management of stone diseases, ktoré sa historicky prvýkrát uskutočnilo na Slovensku v novembri 2016. Okrem prednášok, ktoré boli prezentované domácimi a viacerými renomovanými odborníkmi v oblasti urolitiázy, sa v priebehu kongresu uskutočnili aj priame prenosy (live surgery) operačných postupov pri liečbe urolitiázy (Banská Bystrica, Prešov).

V roku 2016 po rokovaniach s exekutívou Európskej urologickej spoločnosti sa Slovenská urologická spoločnosť zaviazala, že SUS podporí implementáciu EUA Guidelines do klinickej praxe vytvorením klinických návodov, ktoré budú v súlade s odporúčaniami EAU. Tento konsenzus je veľkou výzvou pre všetkých členov, aby sa do slovenských legislatívnych vyhlášok postupne dostali všetky oblasti týkajúce sa výkonu urologickej praxe v intenciách EAU klinických návodov.

Odborná úroveň urológie na Slovensku je v porovnaní s vyspelými európskymi krajinami primeraná, zvlášť v posledných rokoch boli zavedené mnohé moderné diagnostické a liečebné postupy. Od roku 2011 funguje v Roosweltovej nemocnici v B. Bystrici robotický systém da Vinci. Roboticky asistovaná chirurgia je ďalší stupeň chirurgickej liečby aj mnohých ochorení močových ciest a prostaty, predstavuje kontinuitu, nadväzujúcu na laparoskopické výkony označované ako minimálna invazívna chirurgia. Slovenská urologická spoločnosť navrhuje, aby v krátkej budúcnosti boli vytvorené minimálne tri robotické multiodborové centrá. Návrh SUS počíta s jedným existujúcim centrom v Banskej Bystrici a ďalšími dvomi na východnom a západnom Slovensku.

Osobitnú pozornosť si zasluhuje publikačná činnosť členov SUS. Spomenieme aspoň niektoré. Ceny prezídia SLS dostali V. Zvara (Najčastejšie chyby a omyly v diagnostike a liečbe urolitiázy, 1984); V. Zvara a M. Horňák (Urologické operácie,

Obr. 1. Doc. MUDr. Ivan Minčík, PhD., mim. prof., prezident Slovenskej urologickej spoločnosti, prednosta Kliniky urológie FNsP J. A. Reimana v Prešove

1986); M. Horňák a J. Maťoška (Nádory testis, Diagnostika a liečba, 1990) a J. Breza (Erektilné poruchy. Ich anatomické a funkčné základy a liečba, 1994).

Osobitnú zmienku si zasluhuje participácia urológov na takých dielach, ako sú Princípy internej medicíny I. – III. (profesori I. Ďuriš, I. Hulín, M. Bernadič) a Princípy chirurgie I. – V. (zostavovateľ IV. dielu prof. MUDr. J. Breza, DrSc.). Viacerí členovia SLS dostali cenu, resp. prémiu Literárneho fondu za vedeckú a odbornú literatúru.

Slovenská urologická spoločnosť je od 6. 8. 2018 samostatnou právnickou osobou s vlastným identifikačným číslom organizácie. V tomto kontexte je Slovenská urologická spoločnosť dobrovoľné, mimovládne, nezávislé občianske združenie a odborno-vedecká organizácia, ktorej hlavným poslaním je rozvoj odbornej úrovne urológie na Slovensku.

V súlade s platným Štatútom Slovenskej lekárskej spoločnosti pre udeľovanie cien a pôct Slovenská urologická spoločnosť udeľuje svoje najvyššie ocenenie: Medailu profesora Vladimíra Zvaru, popredného slovenského vedca, pedagóga, lekára – urológa. Toto ocenenie je určené pre vynikajúcich lekárov, pracujúcich v odbore „Urológia“ za zvyšovanie a prehlbovanie profesionálnej úrovne odboru a za rozvoj vedeckej a odbornej úrovne. Udelením tohto ocenenia sa uznávajú špičkové výsledky vynikajúcej, dlhodobej odbornej, pedagogickej, vedeckej a výskumnej činnosti. Publikačná a prednášková aktivita v odbore „Urológia“. Od roku 2014 bolo toto ocenenie udelené týmto významným slovenským a českým urológom: prof. M. Horňák, prof. J. Kliment, prof. J. Dvořaček, prof. M. Babjuk.

Výbor SUS venoval patričnú pozornosť aj vzdelávaniu sestier z urologických oddelení. Roku 1975 pomohol pri založení ich vlastnej sekcie. Sekcia urologickej sestier v spolupráci s výborom SUS usporadúva pracovné konferencie, ktoré sa konajú počas výročných konferencií SUS. Tieto pracovné konferencie nadobudli postupne vysokú odbornú aj organizačnú úroveň.

Ivan Minčík

Slovenská spoločnosť všeobecného praktického lekárstva (SSVPL)

SSVPL je kolektívnym členom SLS | Kód 55

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Makara Peter, MPH, past prezident MUDr. Marko Peter, MPH, vedecký sekretár MUDr. Pekarovič Peter, 1. Viceprezident MUDr. Vaverková Iveta, MPH, členovia MUDr. Bendová Jana, MUDr. Herbáček Imrich, MUDr. Herda Karol, MUDr. Šiška Marián

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: člen Európskej spoločnosti praktických lekárov (SIMG); od r. 1982 pridružený člen a od r. 2016 riadny člen WONCA – Svetová organizácia praktických a rodinných lekárov; EFPC (Európske fórum pre primárnu starostlivosť)

Z histórie odbornej spoločnosti

Od roku **1954** sa od „obvodného lekára“ požadovala **špecializačná skúška z vnútorného lekárstva I. stupňa,** ktorú obvodní lekári v skrátenej lehote vykonávali na vtedajšom Doškoľovacom ústave pre lekárov v Trenčíne.

Po získaní uvedenej špecializácie boli nazývaní aj ako **„všeobecní internisti“.** Prevažne boli oslovovaní ako vykonávatelia primárnej zdravotnej starostlivosti ako „obvodní“ alebo „závodní“. Preto sa už v polovici **70. rokov** ozývali prvé hlasy o potrebe vytvorenia odbornej spoločnosti, ktorá by združovala spomínanú skupinu „obvodných“ a „závodných“ lekárov vzhľadom na ich špecifickú prácu v teréne.

Tieto hlasy zosilneli po zasadnutí **Svetovej zdravotníckej organizácie roku 1976 v Alma Ate**, kde bol vyhlásený program **„Zdravie pre všetkých do roku 2000“.** Hlavnú úlohu v tejto práci mali zohrať práve lekári v primárnej sfére. V tom čase medzi „obvodnými“ a „závodnými“ lekármi na Slovensku vznikla myšlienka obrátiť sa na Slovenskú lekársku spoločnosť a Ministerstvo zdravotníctva SSR s potrebou založenia odbornej spoločnosti a odboru.

Na uvedenú „aktivitu zdola“ zareagovalo Ministerstvo zdravotníctva SSR pozitívne a to aj vďaka námestníčke ministra zdravotníctva SSR **doc. MUDr. Rozálii Vrábelovej,** ktorá ako bývalá závodná lekárka Armatúrky Myjava poznala problematiku a stala sa tak na Ministerstve zdravotníctva SSR osobou poverenou usmerniť tieto kreujúce aktivity.

Podobne „obvodní lekári“ našli pochopenie u predsedu SLS – akad. Niederlanda. Po získaní prísľubov bol menovaný **prípravný výbor** pre ustanovujúcu schôdzu odbornej spoločnosti všeobecného lekárstva, ako sa vtedy odborná spoločnosť mala volať. Výbor tvorili **MUDr. Klimo, MUDr. Kimlička a MUDr. Mosná** za Západoslovenský kraj, **MUDr. Herda a MUDr. Falatko** za Stredoslovenský

kraj, **MUDr Vargová a MUDr. Dikant** za Východoslovenský kraj a **MUDr. Tisoňová a MUDr. Šprlák** za Bratislavu.

Ustanovujúca konferencia sa konala **10. 11. 1979 v Prievidzi** a zúčastnilo sa jej 350 lekárov z celého Slovenska. Tento deň sa oficiálne označuje ako deň založenia Slovenskej spoločnosti všeobecného lekárstva. **Prvým predsedom odbornej spoločnosti sa stal MUDr. František Klimo,** vedeckou sekretárkou sa MUDr. Jaroslava Mosná, podpredsedom sa stal MUDr. Jozef Kimlička.

Založením odbornej spoločnosti všeobecného lekárstva vyvrcholili snahy rozhľadených lekárov z celého Slovenska. Odborná spoločnosť dosiahla najvyššiu organizovanosť roku **1991**, kedy mala **2000** členov. Dnes registrujeme takmer **1000** členov. Na celoslovenských odborných konferenciách organizovaných 2x ročne sa po založení spoločnosti zúčastňovalo v priemere 250 lekárov, dnes je účasť opakovane vyššia ako 1000 registrovaných účastníkov, ale konferencia sa koná 1x ročne (tradične druhý októbrový týždeň).

Slovenská spoločnosť všeobecného lekárstva sa stala členom **Európskej spoločnosti praktických lekárov (SIMG)** a po splynutí SIMG s WONCA (Svetovou organizáciou praktických a rodinných lekárov) sa stala členom **WONCA** – od roku 1982 ako pridružený člen WONCA (Svetová organizácia praktických a rodinných lekárov) a v roku **2016** nás prijali za riadneho člena.

Túto podporu WONCA sme dokázali zúročiť už na konferencii WONCA EUROPE v júni 2016 v Kodani, kde výbor WONCA Europe prijal našu ponuku usporiadať svoju európsku konferenciu v roku 2019 v Bratislave.

Slovenská spoločnosť všeobecného praktického lekárstva privítala v Bratislave praktických a rodinných lekárov z celého sveta na **24. Európskej konferencii WONCA.** V hlavnom meste Slovenska sa v júni 2019 stretlo 1919 účastníkov. Hlavnou témou stretnutia je „Všeobecné lekárstvo – ľudská stránka medicíny". Delegáti konferencie mali príležitosť navštíviť aj ambulancie slovenských všeobecných lekárov a zoznámiť sa bližšie so systémom primárnej starostlivosti na Slovensku. Súčasťou podujatia bol napr. Slovensko-český deň, či akcia „Zakráčajte si so svojím lekárom! Všeobecní lekári takto upozornili na dôležitosť pohybu pre zdravie človeka. Za prípravu našej kandidatúry a úspešnú reprezentáciu SSVPL na pôde WONCA patrí vďaka MUDr. Michaele Macháčovej a MUDr. Jane Bendovej.

Plné členstvo vo WONCA nám garantuje účasť na konferenciách vo svete, ale aj účasť tých najpoprednejších prednášateľov na našich vzdelávacích akciách. Ako nový člen WONCA a zároveň člen **EFPC** (Európske fórum pre primárnu starostlivosť) sme v roku 2016 dostali pozvanie na stretnutie **EMA** (European medicines agency) v Londýne s lekármi prvého kontaktu z európskeho regiónu. Tým, že sme sa stali riadnym členom WONCA, sme rozhodnutím výboru postupne personálne obsadili všetky sekcie WONCA.

Na kongrese EQuiP nás zastupoval MUDr. Štefan Krnáč, v súčasnosti nás zastupuje MUDr. Mária Matúsová. EQuiP je organizácia zaoberajúca sa dodržiavaním kvality, efektivity a bezpečnosti poskytovania zdravotnej starostlivosti v primárnej starostlivosti. Roku 2018 naša spoločnosť úspešne zorganizovala tento kongres v Bratislave. Našu víťaznú ponuku na organizáciu kongresu predniesol MUDr. Krnáč.

Naša spoločnosť sa aktívne zúčastňuje konferencií WONCA a podporuje aktívnu účasť našich členov na týchto konferenciách a rovnakým spôsobom podporuje aj účasť **mladých všeobecných praktikov** (do 5 rokov praxe).

Predsedom našej odbornej sekcie mladých praktikov bola od roku 2014 MUDr. Ľudmila Resutíková a zároveň bola aj našim národným reprezentantom. Aktuálnym predsedom je MUDr. Peter Lipovský.

Odborná sekcia **Mladí praktici** združuje rezidentov, mladých lekárov zaradených do odboru všeobecné lekárstvo a všeobecných lekárov do 5 rokov po špecializačnej skúške. Mladých praktikov nájdete na webovej stránke https://ssvpl.sk/mladi-praktici/, aktívne diskutujú na sociálnej sieti Facebook na stránke Mladí Praktici Slovensko, ich komunikačná adresa je mladi.obvodaci@gmail.com. Každoročne vedú svoj workshop na rôzne aktuálne témy na konferencii SSVPL v Starom Smokovci v Tatrách, kde majú registrovaní Mladí praktici voľný vstup.

Od roku 2015 Mladí Praktici zorganizovali okrem svojho tradičného diskusného workshopu aj veľmi úspešné workshopy EKG v praxi všeobecného lekára, kde sa zapojili aj mnohí starší kolegovia všeobecní lekári.

Mladí Praktici pod vedením predsedu MUDr. Petra Lipovského sú aktívni aj v rámci medzinárodnej spolupráce juniorských organizácií lekárov prvého kontaktu v Európe. Patria do hnutia **Vasco da Gama Movement,** ktoré každoročne organizuje stretnutia mladých praktikov v rámci prekonferencie VdGM, ktorá predchádza európsku konferenciu WONCA (Svetová organizácia rodinných a praktických lekárov). MUDr. Peter Lipovský so svojím tímom zvládol organizáciu prekoferencie pre konferenciou WONCA 2019 veľmi úspešne.

Na tomto podujatí každoročne prezentujú svoje aktivity na európskej pôde. Členstvo v medzinárodnom hnutí VdGM mladým lekárom umožňuje absolvovať veľmi výhodné **zahraničné stáže a výmenné pobyty.** Spolu s ostatnými mladými praktikmi z Európy sa slovenskí Mladí Praktici zúčastňujú na medzinárodných aktivitách a výmenách názorov (Fórum VdGM), snažia sa inšpirovať iných a zároveň preniesť to najlepšie z Európy k nám.

SSVPL je aktívna aj na akademickej pôde

Na Lekárskej fakulte UK v Bratislave vznikla roku 2013 Klinika urgentnej a všeobecnej medicíny (prednosta prof. MUDr. O. Masár, PhD.). Naši členovia participujú na prednáškach bez nároku na honorár a i takto popularizujú náš odbor v radoch

študentov. Sú aj autormi prvej vysokoškolskej učebnice: **„Vybrané kapitoly zo všeobecného lekárstva pre študentov medicíny“**, ktoré sú dostupné v elektronickej forme na stránke LF UK a boli bezplatne odovzdané aj lekárom, ktorí sa zúčastnili našej výročnej konferencie v Tatrách 2015.

Venujeme sa študentom medicíny aj v rámci dvojtýždňových praxí a naše skúsenosti radi odovzdáme aj rezidentom počas ich 6-mesačnej praxe. Na základe našich skúseností s prvými rezidentami by sme privítali ústretovejšie podmienky na absolvovanie praxe na ambulanciách všeobecných lekárov (zjednodušenie certifikácie aj pre ambulancie lekárov, ktorí nemajú ukončenú takzvanú euroatestáciu). Podporujeme, aby rezident absolvoval prax na ambulancii v regióne, kde chce ostať pracovať alebo optimálne v ambulancii, ktorú perspektívne prevezme. Iba takto sa môže zoznámiť so špecifikami regiónu a komunity, kde bude pracovať. Keď bude praxovať na ambulancii, ktorú perspektívne prevezme, bola by zachovaná aj kontinuita v starostlivosti o pacientov. To sú základné atribúty poskytovania primárnej praxe. MUDr. Stanislava Bachledová (Košice) učí zahraničných medikov predmet všeobecné lekárstvo formou praktických cvičení priamo na ambulancii.Viacerí z nás majú alebo mali na ambulancii rezidenta. Zatiaľ sa, ako problém, ukazuje ich zaradenie do praxe po absolvovaní špecializačnej skúšky. Naši starší kolegovia zatiaľ váhajú využiť výnimočnú príležitosť nájsť si pokračovateľa svojej praxe, na zamestnanie rezidenta v rozbehnutej praxi nie je v pri súčasnom financovaní sektoru priestor.

Počas roka SSVPL organizuje **regionálne odborné semináre** venované napríklad EKG, resuscitácii a pod. Na odborných seminároch pod názvom Kardiológia v praxi VLD roku 2015 sme sa venovali téme fibrilácia predsiení a srdcové zlyhávanie, roku 2016 problematike dysliporoteinémií a od roku 2017 organizujeme semináre venované hodnoteniu EKG, resuscitácia a moderná antikoagulačná liečba.

Zabezpečujeme preklad a distribúciu dôležitých dokumentov a publikácií venovaných primárnej starostlivosti. Tieto publikácie budú dostupné pre našich členov aj na našej stránke www.ssvpl.sk.

Skutočne prínosnú knihu prof. M. Kidda: Prínos všeobecného praktického lekárstva k zlepšovaniu zdravotných systémov (slovenské vydanie) zabezpečila SSVPL pre všetkých účastníkov konferencie 2016. Dôležitosť odboru pre fungovanie zdravotníctva podčiarkla aj generálna riaditeľka WHO **Margaret Chan,** ktorá túto knihu uviedla do života pred 3 rokmi na svetovej konferencii WONCA v Prahe, ktorej sa mali možnosť zúčastniť mnohí z nás.

Domnievame sa, že Achilovou pätou rozvoja všeobecného praktického lekárstva na Slovensku je nedostatočné poznanie výsledkov súčasnej svetovej vedy v organizácii zdravotných systémov, a tým uvedomenia si základnej a nezastupiteľnej úlohy primárnej starostlivosti pre kvalitu, efektivitu a dostupnosť zdravotnej starostlivosti.

Preventívne programy a spolupráca s pacientskymi komunitami

Naša odborná spoločnosť podporuje **preventívne programy.** Roku **2016** sme zabezpečili zdroje na realizáciu prieskumu medzi všeobecnými lekármi, zameraného na zisťovanie súčasnej praxe poskytovania protinádorovej osvety a očakávaní konkrétnych aktivít a metód kontinuálnej informačnej kampane, ktoré by lekári privítali a podporili. Ambulancie všeobecných lekárov sú (s výnimkou stomatológov a gynekológov) miestom primárneho kontaktu pacientov so zdravotnou starostlivosťou. Sú najviac navštevovanými ambulanciami.

Všeobecní lekári tvoria najväčšiu a najpočetnejšiu silu spomedzi ambulantných zdravotníkov. Ich využitie pri šírení proti nádorovej osvety je nevyužité a nedocenené (pozri: skúsenosti z Anglicka a ďalších krajín). Účinným pomocníkom pri plnení tejto úlohy majú zdravotné sestry praktických lekárov. Tento projekt sme pripravili v spolupráci s MUDr. Petrom Minárikom.

Na našich konferenciách pravidelne podporujeme prednášky týkajúce sa **zdravého životného štýlu, skorej diagnostiky niektorých vybraných ochorení.** Podporili sme distribúciu a tlač materiálu **Algoritmus diagnostiky lymfómu pre praktických lekárov občianskeho združenia** *Lymfoma Slovensko*. Rovnako sme dali priestor na prednášky o tomto závažnom ochorení. Podobne aj pre *Centrum Memory n.o.* a prednášky zamerané na manažment a skoré odhalenie a liečbu demencií.

V spolupráci s občianskym združením *SLOVENSKÝ PACIENT* popularizujeme prevenciu cestou rozličných projektov už od roku **2015.** Naši členovia nakrútili videá o správnom užívaní antibiotík, podporili sme tlač a distribúciu plagátov do čakární na podporu preventívnych prehliadok, podporili sme vydanie brožúrky pre pacientov o tom, čo všetko by mal pacient vedieť pred návštevou lekára.

Pravidelne zástupca občianskeho združenia Slovenský pacient vystupuje na výročných konferenciách SSVPL v Starom Smokovci. Jeho príspevky podporujú vzájomnú komunikáciu lekárov a pacientov. Je to ďalšia realizácia toho, ako sa dá neustále pracovať na zlepšovaní vzťahu pacient – lekár. Zároveň slúži ako dôkaz vzájomnej a dlhodobej spolupráce, ktorú chceme prezentovať aj na konferencii WONCA 2019.

V rámci obhajoby záujmov všeobecných lekárov, ale aj z dôvodu podpory primárnej zdravotnej starostlivosti pre našich pacientov sa naši členovia zúčastňujú aj rokovaní na pôde zdravotných poisťovní alebo aj ministerstva zdravotníctva.

Pripomienkovali sme pre WHO materiál **Workforce 2030,** ktorý bude nosný pre podporu rozvoja nášho odboru v nasledujúcich rokoch. Sme za to, aby kapitačná platba pokrývala minimálne náklady na prevádzku našich ambulancií. Žiadame, aby bola podporená a rozšírená súčasná sieť ambulancií. V prvom rade treba podporiť ambulancie v odľahlých oblastiach (cca 30 %), tak aby bolo zabezpečené univerzálne a spravodlivé pokrytie zdravotnou starostlivosťou.

Rozširovanie kompetencií všeobecného praktického lekára si vyžaduje aj starnutie populácie a rastúci počet chronických ochorení. Sme za zvyšovanie takých kompetencií, ktoré nám umožnia plnohodnotne sa postarať o našich mobilných ale aj imobilných pacientov a to odstránením zbytočných preskripčných obmedzení na lieky, pomôcky, vyšetrenia a iných kompetenčných reštrikcií. Nespokojnosť je okrem financovania primárnej starostlivosti aj s neustále sa zvyšujúcou administratívnou záťažou.

Aj podľa odporúčaní WHO pre Slovensko je potrebné odstraňovať prekážky, ktoré bránia všeobecným lekárom komplexne ošetriť pacienta (indikačné a preskripčné obmedzenia) a preto rozširovanie kompetencií vítame.

Peter Makara

Slovenská spoločnosť pre výskum porúch detského vývinu (SSVPDV)

SSVPDV je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 66

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: predseda prof. MUDr. Šustrová Mária, CSc., člen výboru prof. MUDr. Šagát Tibor, CSc.

Z histórie odbornej spoločnosti

Na začiatku od roku 1985 to bola Komisia pre mentálnu retardáciu pri Psychiatrickej spoločnosti, ktorú viedol prof. MUDr. Karol Matulay. Komisia sa schádzala nepravidelne a schôdze sa konali v spolupráci so Združením priateľov a rodičov detí s mentálnou retardáciou (ZPMP). Po vzniku ambulancie včasnej diagnostiky pri detskej kliniky SPAM roku 1992 sa schôdze konali už za spolupráce kliniky.

Vznik Spoločnosti pre výskum porúch detského vývinu SLS od roku 1993 sa spája s predsedom prof. MUDr. Karolom Matulayom a sekretárkou MUDr. Máriou Sýkorovou, neskôr PhDr. Vierou Záhorcovou, prakticky až do konca života prof. Matulaya.

Po smrti prof. Matulaya sa konali voľby do predsedníctva v marci 1999, kedy bola korešpondečným spôsobom získaná predstava o výbore na čele s doc. MUDr. Jozefom Černayom, CSc. Ale o členstvo v predsedníctve nie je záujem, pretože väčšina odborníkov má svoje užšie okruhy záujmov.

Schôdze sa konali s veľmi malým záujmom členskej základne (asi 90 členov). Skôr išlo o pasívne členstvo. Aktivita sa sústredila iba na chôdze Ambulancie nerovnomerného vývinu na Krásnej Hôrke. Schôdze boli skôr psychologicko-pedagogicky orientované pre rôznych účastníkov, rodičov postihnutých detí, ale aj odborníkov z iných odborov (paramedicínske disciplíny, kineziológia, autizmus a rôzne metódy liečby). Besedy sa konali pod vedením psychológov a pedagógov Dr. Matuškovej, Dr. Kormanovej a Dr. Ginzeriovej.

Aktivita spoločnosti je t.č. umŕtvená, síce existujú viaceré aktivity SSVPDV, ale sú viac zamerané pre rodičov detí s MR. Pretože sa nepodarilo zvolať ani členskú schôdzu, napriek snahám členov výboru zrejme príde k zrušeniu odbornej spoločnosti.

Redakcia

Slovenská spoločnosť pre vyššie funkcie mozgu (SSVFM)

Society for Higher Brain Functions (SSHBF)

SSVFM je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 56

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady (2010 – súčasnosť): predseda MUDr. Fedor Jagla, CSc., podpredseda prof. MUDr. Petrer Kukumberg, PhD., vedecký sekretár MUDr. Igor Riečanský, PhD., členovia výboru prof. MUDr. Jana Jurkovičová, PhD., PhDr. Katarína Jariabková, PhD., doc. MUDr. Jana Lipková, PhD., prof. MUDr. Daniela Ostatníková, PhD., čestní členovia výboru prof. PhDr. Damián Kováč, DrSc., prof. MUDr. Igor Riečanský, DrSc., dozorná rada prof. MUDr. Ľ. Ševčíková, PhD., PhDr. P. Nôtová, PhD.

Webová stránka: www.brain sav. sk

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: Collegium Internationale Activitatis Nervosae Superioris (C.I.A.N.S.)

Vlastné odborné časopisy: ACTIVITAS NERVOSA SUPERIOR REDIVIVA

Vlastné pocty a ceny: Cenu za najlepšiu publikáciu a navrhuje Čestné členstvo spoločnosti

Z histórie odbornej spoločnosti

História SSVFM je významne previazaná s históriou Medzinárodného kolégia pre vyššiu nervovú činnosť (C.I.A.N.S.), čo dokumentujú aj skutočnosti z činnosti Spoločnosti. Roku 1958 vznikla pri ČSLS J. E. Purkyně Sekcia pre štúdium vyššej nervovej činnosti, vo výbore ktorej zastupoval slovenských pracovníkov v danej oblasti MUDr. Ruttkay-Nedecký, CSc. (neskôr doc. a DrSc.). Z uvedenej sekcie sa

Obr. 1. Doc. MUDr. I. Ruttkay-Nedecký, DrSc., a prof. MUDr. V. Zikmund, DrSc., zakladajúci členovia SSVFM a C.I.A.N.S. a prví predsedovia Spoločnosti VNČ SLS

ustanovila Spoločnosť pre štúdium vyššej nervovej činnosti ČsLS J. E. P. Úspešná spolupráca českých a slovenských pracovníkov viedla k pravidelnému ročnému organizovaniu Medziodborových konferencií o klinickom a experimentálnom štúdiu vyššej nervovej činnosti (MOK), na ktorých sa postupne zúčastňovali viacerí významní zahraniční odborníci a viedla tiež aj k založeniu časopisu Activitas Nervosa Superior. Po rozdelení ČsLS J. E. Purkyně na Českú a Slovenskú lekársku spoločnosť (SLS) sa roku 1969 ustanovila v rámci SLS Spoločnosť pre štúdium vyššej nervovej činnosti (VNČ). Súčasne došlo k dohode o vytvorení Federálneho výboru spoločností pre štúdium VNČ, na vedení ktorého sa postupne striedali predsedovia partnerskej českej a slovenskej Spoločnosti. Spoločnosť VNČ bola na Slovensku jediná interdisciplinárna lekárska spoločnosť. Jej členmi boli psychiatri, neurológovia, fyziológovia, internisti, hygienici, psychológovia, etológovia, matematici, fyzici, biochemici, kybernetici a pracovníci viacerých iných odborov medicíny a profesií, ktorí sa zaoberali činnosťou mozgu, základnými mechanizmami jeho fungovania a jeho regulačnými funkciami vo vzťahu k iným orgánovým systémom organizmu. V tej dobe sa na podujatiach Spoločnosti zúčastňovali aj niektorí filozofi. Po zmenách v roku 1989 a 1990 sa Spoločnosť pre štúdium VNČ SLS premenovala na Slovenskú spoločnosť pre vyššie funkcie mozgu SLS (SSVFM SLS).

Prvým predsedom Spoločnosti pre štúdium VNČ SLS sa stal doc. MUDr. I. Ruttkay-Nedecký, CSc. (1969 – 1973). Na základe dohody s partnerskou českou Společností sa vyššie uvedená Medziodborová konferencia (MOK) konala každý tretí rok na Slovensku. Od roku 1973 bol za predsedu Spoločnosti VNČ opakovane zvolený doc. MUDr. Vladislav Zikmund, CSc. (neskor prof. a DrSc.). Obaja prví predsedovia boli pracovníkmi Ústavu experimentálnej medicíny SAV (neskôr Ústav normálnej a patologickej fyziológie SAV, ÚNPF SAV). Ústav usporiadal roku 1960 na zámku v Smoleniciach Medzinárodné sympózium o kortikoviscerálnych vzťahoch. Zúčastnili sa ho okrem iných aj sovietski a americkí kolegovia. Po prvý raz od konca II. svetovej vojny sa osobne stretli predstavitela behaviorálne a kortikoviscerálne zameraného výskumu na regulačné mechanizmy vyšších funkcií mozgu a dohodli sa na niektorých terminologických pojmoch a experimentálnych

postupoch a najmä na potrebe založiť medzinárodné kolégium zamerané na štúdium VNČ (Collegium Internationale Activitatis Nervosae Superioris, C.I.A.N.S.). Prvým prezidentom Kolégia sa stal žiak I.P.Pavlova prof. W. Horsley Gantt, ktorý bol navrhnutý na Nobelovu cenu (zomrel ešte pred voľbou laureátov). Najskôr spoločná a neskôr česká i slovenská spoločnosť sa stali zakladajúcou a aktívnymi členskými spoločnosťami C.I.A.N.S.

Obr. 2. Prezident SSVFM prof. Zikmund otvára benefičné podujatie Spoločnosti pri príležitosti Medzinárodného dňa mozgu r. 2001 (Zrkadlová sieň Primaciálneho paláca, Bratislava).

Zameranie spoločnosti možno dobre charakterizovať názvami sekcií podujatí, ktoré poriadala, predovšetkým na Medziodborových konferenciách a večeroch Spoločnosti na pracovných schôdzach Spolku bratislavských lekárov SLS: Ontogenéza vyšších nervových funkcií (VNF), Elektrofyziológia VNF, Základy zdravého vývoja VNF a psychiky, Psychofyziológia senzorických funkcií, Psychosomatika, klinická a preventívna psycho-fyziológia, Farmakológia a toxikológia VNČ, Reakcia na záťaž, Vplyvy životného prostredia na zdravie, Behaviorálna medicína, Metodiky výskumu VNF, Párová činnosť hemisfér, Rytmické vzťahy v činnosti mozgu, Regulačné mechanizmy VFM, Fyziologické a klinické aspekty biologicky aktívnych látok, Rizikové faktory, Neuropsychológia, Etológia.

Spoločnosť pre štúdium VNČ SLS sa aktívne podieľala na usporiadaní II. svetového kongresu C.I.A.N.S. r. 1975 v Prahe, ktorého sa aktívne zúčastnilo vyše 900 účastníkov zo zahraničia, ako aj Európskeho kongresu C.I.A.N.S. roku 1983 v Olomouci. Pri príležitosti pražského kongresu sa časopis Activitas Nervosa Superior stal oficiálnym časopisom C.I.A.N.S. Po zmenách v rokoch 1989 a 1990 sa aktivita Kolégia utlmila. Roku 1999 sa SSVFM aktívne zapojila do obnovenia činnosti C.I.A.N.S. a roku 2000 usporiadala v rámci 39. MOK, ktorá sa konala v Piešťanoch, sympózium C.I.A.N.S. k 40. výročiu jeho založenia. Zúčastnili sa ho predstavitelia Kolégia na čele s jeho prezidentom prof. Gian Franco Goldwurmom, MD. Vedecký sekretár SSVFM dr. Fedor Jagla sa stal členom výboru Kolégia a od roku 2002 predsedom SSVFM. Spoločnosť usporiadala medzinárodnú konferenciu C.I.A.N.S. r. 2003 v Trenčianskych Tepliciach kde bol zvolený dr. Jagla za prezidenta C.I.A.N.S. na roky 1993 – 1995. Ďalšie medzinárodné konferencie SSVFM usporiadala r. 2005 v Bratislave, 2008 v Smoleniciach, 2012 vo Vysokých Tatrách a 2016 opäť v Bratislave spoločne so 6. Slovenským neuropsychiatrickým kongresom Slovenskej Neuropsychiatrickej Spoločnosti SLS (dr Jagla bol po druhý raz zvolený za prezidenta C.I.A.N.S. v r. 2016).

Obr. 3. Prezident SSVFM a C.I.A.N.S. dr. Jagla otvára Medzinárodnú konferenciu Kolégia (2005, Bratislava).

Jeden z pozoruhodných momentov konferencie r. 2005 bol spoločný workshop členov Kolégia a členov Európskej siete pre podporu zdravia na pracovisku, zameraný na využitie niektorých výsledkov z prác členov Kolégia v praxi. Dokumentovala to aktívna účasť participantov mítingu Európskej siete na programe workshopu. Okrem uvedených medzinárodných podujatí SSVFM pripravila samostatnú sekciu prednášok slovenských členov Spoločnosti na Medzinárodnom kongrese behaviorálnej medicíny r. 2001 v Palerme, medzinárodné sympózium C.I.A.N.S. r. 2004 v Petrohrade, ktoré bolo venované 100. výročiu udelenia Nobelovej ceny I. P. Pavlovovi, ďalej tiež slovenské sympózium na konferencii behaviorálnej medicíny r. 2006 a dve krátke sympózia ako súčasť medzinárodnej konferencie behaviorálnej medicíny r. 2010, obe v Miláne. R. 2008 dr. Jagla a dr. Riečanský, Jr., vydali ako editori publikáciu C.I.A.N.S. s názvom Topics in Higher Brain Functions. Je to publikácia typu liber amicorum, na ktorej sa autorsky podieľali viacerí z pravidelných účastníkov konferencii v rokoch 2003, 2005 a 2008.

Na domácej scéne sa SSVFM aktívne podielala na príprave viacerých večerov Spoločnosti a slovenských neuropsychiatrických kongresov, na 4 medzinárodných sympó-ziach o životnom štýle. Predstavitelia Spoločnosti pripravili niekoľko večerov pre Českú lekársku spoločnost J. E. P., ktoré sa konali v Prahe. Od roku 2009 začal ÚNPF SAV vydávať obnovený časopis pod názvom Activitas Nervosa Superior Rediviva (ANSR) a dvaja členovia Spoločnosti – prof. Freibergh a dr. Jagla sú jeho hlavní editori. ANSR je časopis printový a aj tzv. open access s plnými článkami na internetovej stránke www.rediviva.sav.sk. Uvádzaný je v databáze Scopus, Index Copernicus, EMBASE. Na základe dohody je excerptovaný v databázach Elsevier a tiež aj v Google Scholar.

K významným predstaviteľom SSVFM v jeho doterajšej histórii patria (väčšina z uvedených pracovala vo výbore spoločnosti): predsedovia výboru SSVFM: prof. Zikmund, doc. Ruttkay-Nedecký, dr. Jagla, profesori LF UK: Ághová, Antal, Bartko, Černáček, Guensberger, Jurkovičová, Kukumberg, Kukura, Ostatníková, Riečanský, Žucha; docenti LF UK: Fleischer, Jágr, Podivinský; pracovníci FTVŠ: prof. Štulrajter, doc. Lipková a Scholzová; pracovníci SAV: prof. Kováč, dr. Kellerová, dr. Jergelová, dr. Jariabková a dr. Riečanský, Jr.

F. Jagla

Slovenská spoločnosť pre vzdelávanie pracovníkov v zdravotníctve (SSVPZ)

SSVPZ je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 59

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident PhDr. Mgr. Knezovič Renáta, PhD., vedecký sekretár doc. MUDr. Ozorovský Vojtech, CSc., 1. podpredseda doc. MUDr. Solovič Ivan, CSc., člen výboru prof. MUDr. Stránsky Albert, CSc., dozorná rada doc. PhDr. Frčová Beáta, PhD. Pre verejné zdravotníctvo: predseda RNDr. Lučeničová Jana, vedecký sekretár Mgr. Juranová Jana, členovia výboru Bc. Oršulová Henrieta, Slezáček Bohúňová Alena

Členstvá v partnerských organizáciách v zahraničí: Association for Medical Education in Europe (AMEE)

Z histórie odbornej spoločnosti

Spoločnosť bola založená na volebnej schôdzi dňa 27. 10. 1994. Vo volebnom období 1994 – 1998 pracoval výbor v tomto zložení: prof. MUDr. L. Badalík, DrSc., IVZ Bratislava – predseda; prof. MUDr. J. Stárnsky, CSc., JLF UK – I. podpredseda; Akademik J. Štefanovič, LF UK Bratislava – II. podpredseda; prof. PhDr. Farkašová, CSc.; LF UK Bratislava – vedecký sekretár; Doc. MUDr. K. Sobota, CSc., LF UK Bratislava – člen; MUDr. K. Kopecká, SZŠ Rožňava – pokladníčka; prof. MUDr. M. Šašinka, DrSc., LF UPJŠ – revízor.

Spoločnosť združuje záujemcov o pedagogickú prácu v medicíne a verejnom zdravotníctve. Členovia spoločnosti, učitelia rozvíjajú svoje pedagogické majstrovstvo pri výučbe medicíny, vyjadrujú sa k základným pedagogickým materiálom a pôsobia poradensky pri voľbe rôznych edukačných stratégií.

Spoločnosť spolupracuje od svojho vzniku s Association for Medical Education in Europe (AMEE), ktorá je organizačne začlenená do World Association for Medical Education.

Vo svojich počiatkoch Slovenská spoločnosť pre vzdelávanie pracovníkov v zdravotníctve čerpala zo skúseností analogickej českej spoločnosti, na ktorej čele v tomto čase stáli do. J. Vyšohlíd, DrSc., (ILF Praha) a prof. V. Janošek, DrSc., (LF UK Praha).

Spoločnosť spolupracuje predovšetkým s takými subjektmi, ktoré združujú väčší počet učiteľov medicíny (lekárske fakulty, Slovenská postgraduálne akadémia medicíny, Škola verejného zdravotníctva, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce a iné).

Členské schôdze spoločnosti sa uskutočňujú najmenej 4 x do roka, pokiaľ výbor spoločnosti neurčí inak. Okrem toho sa členovia spoločnosti zúčastňujú seminárov Školy verejného zdravotníctva, ktorých sa uskutoční 10 – 12 počas akademického roku. V spolupráci s inými organizáciami sa podieľa spoločnosť na organizovaní

konferencií a sympózií. Z nich najznámejšie sú Tatranské dni s medzinárodnou účasťou a uverejnením rozsiahlych zborníkov s plnými textami referátov v anglickom jazyku a Dni verejného zdravotníctva organizované každoročne vo výučbe základni SPAM v Modre – Harmónii.

Zástupcovia spoločnosti prezentovali jej činnosť na zahraničných podujatiach predovšetkým na výročných členských schôdzach AMEE a to v Paríži, Valencii, Zaragoze, Oslo a Prahe.

Prezident spoločnosti bol v minulosti viackrát poverený zastupovaním SLS na schôdzach Stálej komisie Európskych lekárov, o čom vždy podával príslušnú informáciu v časopise Medicínsky monitor SLS. Členovia spoločnosti sa podieľali na vydávaní osobitného čísla časopisu EUROREHAB v anglickom jazyku, pri príležitosti 10. výročia založenia Školy verejného zdravotníctva v Bratislave.

V priebehu dvoch ostatných funkčných období získali rôzni členovia Slovenskej spoločnosti pre vzdelávanie pracovníkov v zdravotníctve tieto ocenenia: Reimanova cena, Jánskeho cena, Dérerova medaila, Dieškova medaila, Stodolova medaila, Zlatá medaila Slovenskej lekárskej spoločnosti a cena Literárneho fondu za najlepšiu knižnú publikáciu roka v odbore prírodných vied.

Redakcia

Slovenská spoločnosť zdravotníckeho práva (SSZP)

SSZP je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 64

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: predseda prof. JUDr. K. Tóth, vedecký sekretár RNDr. I. Pagáčová, členovia výboru MUDr. I. Oleárová, PhD., MPH, MUDr. M. Štefanová, PhD., MPH a revízor doc. PhDr. R. Ochaba, PhD., MPH

Z histórie odbornej spoločnosti

Dňa 23. 05. 1969 sa konštituovala Spoločnosť sociálneho lekárstva SLS, kde bola vytvorená **Sekcia zdravotníckeho práva.** Prvý predseda tejto sekcie bol JUDr. F. Grunzweig, po ňom nasledoval JUDr. Ing. M. Ošmera, od 14. 6. 1973 sekciu zdravotníckeho práva viedol JUDr. K. Gecík, CSc.

Roku 1975 sa sekcia zdravotníckeho práva osamostatnila a vytvorila Slovenskú spoločnosť zdravotníckeho práva, ktorej prvým predsedom sa stal JUDr. K. Gecík, CSc. a vedeckým sekretárom bol JUDr. Lysičan.

Dňa 15. 6. 1990 si Spoločnosť zdravotníckeho práva zvolila nové vedenie. Predsedom sa stal JUDr. K. Gecík, CSc. (ILF Bratislava), vedeckým sekretárom JUDr. M. Gomboš (ÚNZ Bratislava), členov výboru tvorili JUDr. S. Hopková (MZ SR), JUDr. O. Plešková (KÚNZ Bratislava) a revíznu komisiu: JUDr. K. Šimuničová (MZ SR), JUDr. V. Repovská (OÚNZ, Poprad).

V ďalšom volebnom období si 13. 11. 1996 Spoločnosť zdravotníckeho práva zvolila nové vedenie: predseda JUDr. K. Tóth (SPAM), vedecký sekretár: JUDr. A. Ružičková (ŠZÚ SR), členovia výboru: JUDr. M. Palkovič (NsP Čadca), JUDr. M. Pitoňáková NsP (Stará Ľubovňa) a JUDr. V. Repovská (Nový Smokovec), revízor JUDr. A. Krajňáková (NsP Spišská Nová Ves).

Od roku 2000 až do súčasnosti je prezidentom spoločnosti prof. JUDr. K. Tóth. Vo výbore sa menili len niektorí ďalší členovia: r. 2000 bol vedecký sekretár Ing. M. Badinský (KÚ Trenčín), počas volebného obdobia 2006 – 2010 bol vedeckým sekretárom JUDr. J. Tóth (SZU) a 28. 11. 2007 bol doc. JUDr. K. Tóth zvolený aj za člena dozornej rady SLS. V období 2010 – 2014 bola vedeckým sekretárom RNDr. I. Pagáčová (SZU), členovia výboru MUDr. V. Popik (Cumulus, Košice), MUDr. M. Štefanová, PhD., MPH (FN Martin), JUDr. V. Repovská (Košice) a revízor doc. PhDr. R. Ochaba, PhD., MPH (ÚVZ SR). V súčasnom volebnom období 2014 – 2018 je predseda prof. JUDr. K. Tóth (SZU), vedecký sekretár RNDr. I. Pagáčová (SZU), členovia výboru: MUDr. I. Oleárová, PhD., MPH (NÚSCH), MUDr. M. Štefanová, PhD., MPH (FN Martin) a revízor doc. PhDr. R. Ochaba, PhD., MPH (ÚVZ SR).

Slovenská spoločnosť zdravotníckeho práva SLS usporadúva vedecké semináre s celoslovenskou aj s medzinárodnou pôsobnosťou, na ktorých sa riešia zdravotnícko-právne a medicínsko-právne otázky a východiská pre slovenské zdravotníctvo. Od r. 1996 do r. 2018 bolo usporiadaných 66 vedeckých kongresov a seminárov, na ktorých sa zúčastnili aj prednášajúci zo zahraničia (napr. z Francúzska – Mgr. Vladimíra Pejchalová Grűnwaldová, z USA (Dr. Med. Eliot J. Pearlman z Harvard International Institute of Development, z Českej republiky – JUDr. R. Policar, MUDr. Mgr. J. Těšinová, PhD., JUDr. MUDr. R. Žďárek, PhD., MBA, prof. MUDr. L. Pyšný, CSc., MPH).

Treba však spomenúť aj významné osobnosti zo Slovenska (napr. prof. MUDr. L. Badalík, DrSc., prof. MUDr. L. Hegyi, DrSc., JUDr. I. Humeník, PhD., JUDr. L. Jančo, PhD., MPH, MUDr. I. Novák, PhD., MPH, MUDr. I. Oleárová, PhD., MPH, PharmDr. D. Tomek, PhD., MPH, akademik prof. JUDr. Milan Čič, DrSc., mult. dr. h. c.).

Karol Tóth

História
Spolkov lekárov

Spolok lekárov Bardejov (SLBJ)

SLBJ je kolektívnym členom SLS | Kód 102

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Litavec Marcel, vedecký sekretár MUDr. Chovanec Jozef, Jr., 1. podpredseda MUDr. Chovanec Jozef, dozorná rada MUDr. Mihaľ Patrik, MUDr. Pavuk Jozef, MUDr. Patráš Juraj, členovia výboru MUDr. Havrilla Andrej, MUDr. Papirek Martin

Počet členov (2019): 262

Vlastné pocty a ceny: Cenu Ernesta Gašpara – výročná cenu za najlepšie práce domácich lekárov prednesené na pôde spolku (od r. 2004)

Z histórie spolku lekárov

Bardejov ako významné slobodné kráľovské mesto mal už v stredoveku svoju nemocnicu. Už v 15. storočí sa spomína Špitál sv. Ducha aj Špitál sv. Lenharta pre malomocných. Miestny rodák Juraj Henisch (1549 – 1618) pôsobil na lekárskej fakulte v Bazileji a patril k významným európskym učencom pochádzajúcim zo Slovenska vo svojej dobe.

Bardejov a Bardejovské Kúpele boli už v minulosti miestom významných lekárskych podujatí. Roku 1846 sa v Bardejovských Kúpeľoch stretli účastníci 7. zhromaždenia lekárov a prírodovedcov v Uhorsku. Oboznámili sa s účinkami miestnych minerálnych prameňov.

Roku 1901 boli Bardejov a Bardejovské Kúpele miestom 31. putovného zhromaždenia lekárov a prírodovedcov Uhorska. Zúčastnilo sa ho spolu 324 lekárov, lekárnikov, prírodovedcov z celého Uhorska. Bolo medzi nimi i 36 univerzitných profesorov. Je isté, že hlavnú zásluhu na výbere Bardejova mal vtedajší prezident Uhorskej lekárskej spoločnosti MUDr. Kornel Chyzer (1836 – 1909). Pochádzal z Bardejova a bol mimoriadnou osobnosťou v organizácii uhorského zdravotníctva. Vyše 20 rokov pôsobil ako generálny sekretár Uhorskej lekárskej spoločnosti. Podieľal sa pri organizácii putovných zhromaždení uhorských lekárov a prírodovedcov, k polstoročnici vydal roku 1890 pamätnicu týchto stretnutí. Roku 1899 bol zvolený za prezidenta Uhorskej lekárskej spoločnosti. Je pochovaný na bardejovskej Kalvárii.

Významné lekárske podujatia s konali aj počas existencie Československej republiky. Zásluhou vtedajšieho riaditeľa MUDr. Vojtecha Atlasa sa v Bardejovských Kúpeľoch konali lekárske konferencie za účasti aj vyše 150 lekárov hlavne z východu Slovenska a z Podkarpatskej Rusi. Takého podujatia boli zorganizované roku 1931, 1936, 1938.

Roku 1956 bola v Bardejovských Kúpeľoch zorganizovaná celoslovenská schôdza psychiatrickej spoločnosti, roku 1957 fyziatrickej a ORL spoločnosti.

Od roku 1960 sa začínajú na internom oddelení pripravovať pravidelné odborné lekárske semináre pre lekárov z Bardejova a okolia. Do roku 1964 pripravili lekári,

hlavne z bardejovskej nemocnice 57 takýchto odborných stretnutí. Odborným garantom bol primár interného oddelenia MUDr. Ernest Gašpar a jeho zástupca MUDr. Štefan Biroš.

Tieto podujatia sa stali základom pre založenie a pravidelnú činnosť Spolku lekárov v Bardejove.

Zakladajúca schôdza spolku, pôvodne všeobecnej sekcie Československej lekárskej spoločnosti Jána Evangelistu Purkyně bola v hoteli Dukla v Bardejove za účasti 60 lekárov. Zakladajúceho zhromaždenia sa zúčastnil aj predseda slovenského výboru ČSLS JEP prof. MUDr. Teofil Rudof Niederland, DrSc. Vo svojom príhovore zdôraznil význam Československej lekárskej spoločnosti, priblížil jej aktivity. Odborný program zabezpečil kolektív lekárov z Onkologického ústavu v Bratislave. Panelovú diskusiu o diagnostike rádioizotopmi vo vnútornom lekárstve viedol doc. MUDr. Štefan Hupka, DrSc. Predsedom prvého výboru spolku lekárov sa stal MUDr. Ernest Gašpar, primár interného oddelenia, vedeckým sekretárom MUDr. Štefan Biroš, zástupca primára interného oddelenia. Zastúpenie v prvom výbore mali aj lekári zo Svidníka a zdravotné sestry a farmaceuti.

Do založenia samostatného spolku vo Svidníku (r. 1974) boli miestom zasadnutí nielen Bardejov a Bardejovské Kúpele, ale aj Svidník a Stropkov.

Za 55 rokov pravidelnej činnosti zorganizoval výbor spolku takmer 600 vedeckých pracovných schôdzí, vo výbore sa vystriedalo spolu 66 lekárov a vysokoškolákov v zdravotníctve.

Funkciu predsedu spolku zastávali internista MUDr. Ernest Gašpar, pneumológ MUDr. Gustáv Predmerský, internista MUDr. Ján Šamudovský, onkológ MUDr. Jozef Chovanec a neonatológ MUDr. Marcel Litavec.

Vo funkcii vedeckého sekretára pôsobili MUDr. Štefan Biroš, internista, MUDr. Karel Zuska, CSc, neurológ, MUDr. Ivan Klohna, hematológ, MUDr. Jozef Šoltés, patológ, MUDr. Michal Peteja, anesteziológ, MUDr. Marcel Litavec, neonatológ a MUDr. Jozef Chovanec, ml., internista.

Medzi prednášateľmi sa vystriedalo množstvo domácich lekárov a významných odborníkov z rôznych medicínskych odborov zo Slovenska i Čiech.

Na pôde spolku vystúpili z Bratislavy napríklad prof. T. R. Niederland, prof. Karol Virsík, prof. Ivan Ďuriš, prof. Andrej Getlík, prof. Ivan Hruškovič, prof. Miroslav Šašinka, prof. Ivan Koza, prof. Milan Pavlovič, prof. Rastislav Dzúrik, prof. Michal Horňák, prof. František Makaj, prof. Ivan Balažovjech, doc. Viliam Izakovič, prof. Ľubomír Lisý, prof. Mikuláš Hrubiško, z Košíc prof. Emil Matejíček, prof. Miroslav Mydlík, prof. Juraj Bober, prof. Ferdinad Démant, prof. Rudolf Korec, prof. Jozef Lukáči, prof. Andrej Nicák, prof. Eugen Kunštadt, prof. Karol Poradovský, z Piešťan prof. Jozef Rovenský, z Martina prof. Václav Piťha, z Prahy prof. Karel Lewit, prof. Pavel Pafko, prof. Jan Bartoníček.

Výbor spolku udeľuje každý rok výročnú cenu za najlepšie práce domácich lekárov prednesené na pôde spolku, od roku 2004 je pomenovaná na počesť zakladateľa a prvého predsedu Spolku lekárov v Bardejove na Cenu Ernesta Gašpara.

V snahe podporiť aktívnu účasť na lekárskych podujatiach mladých kolegov aj mimo Bardejova udeľuje všetkým prednášajúcim na celoslovenských i medzinárodných podujatiach od roku 2008 Cenu Štefana Biroša, podľa zakladateľa a prvého vedeckého sekretára spolku.

Od roku 1998 je Spolok lekárov v Bardejove kolektívnym členom Slovenskej lekárskej spoločnosti. Veľmi peknou akciou bola v tom čase vlastná zbierka na multimediálny dataprojektor. V priebehu mesiaca prispeli členovia sumou 170 000 Sk na jeho zakúpenie. O dobrú dokumentáciu spolku sa zaslúžili hlavne administratívne pracovníčky Oľga Pionteková, Mária Bohinská a Martina Olejárová.

Roku 2005 vydal výbor publikáciu 40 rokov Spolku lekárov v Bardejove. Ročenka podáva prehľad o všetkých vzdelávacích akciách spolku od roku 1964, predstavuje všetkých členov výboru od jeho založenia, podáva prehľad všetkých nositeľov výročných cien.

Bardejov bol aj je miestom viacerých tradičných lekárskych podujatí. Pripravujú ich odborné spoločnosti, spolok býva pri niektorých z nich ich spoluorganizátorom

Najstarším sú Hildebrandove bardejovské gastroenterologické dni. Roku 2018 sa konal už ich 32. ročník. Pri ich založení r. 1972 bol MUDr. František Radáč, riaditeľ kúpeľov, MUDr. Andrej Goliáš, gastroenterológ v Bardejovských Kúpeľoch, doc. MUDr. Karol Holomáň, v tom čase hlavný internista pre Slovensko, MUDr. Tomáš Hildebrand, vedúca osobnosť gastroenterológie na východnom Slovensku. Bardejovské Kúpele privítali na tomto podujatí mnohých špičkových odborníkov zo Slovenska i Čiech.

V spolupráci so Slovenskou pneumologickou a ftizeologickou spoločnosťou Roku 1995 pripravila MUDr. Helena Leščišinová, vedúca lekárka oddelenia tuberkulózy a respiračných chorôb NsP sv Jakuba, n.o., Bardejov prvé Bardejovské dni pneumológov a ftizeológov. Roku 2018 sa konali už 24-krát.

Tradičným podujatím je aj Bardejovský deň miniinvazívnej chirurgie. Pripravuje ho od roku 1995 oddelenie všeobecnej a úrazovej chirurgie NsP v spolupráci so sekciou endoskopickej chirurgie 11. ročník podujatia bol roku 2017. O vznik aj pokračovanie tradície sa zaslúžili hlavne MUDr. Pavol Frankovský a MUDr. Anton Karol.

Hospic Matky Terezy organizuje každoročne Medzinárodnú konferenciu hospicovej a paliatívnej starostlivosti (r. 2018 sa konal už 11. ročník).

POKO Bardejov v spolupráci so Slovenskou onkologickou spoločnosťou a Východoslovenským onkologickým ústavom v Košiciach raz za dva roky pripravuje Bardejovské onkologické dni. Jubilejné 10. dni boli roku 2018. Nosnou témou boli nádory prsníka.

V minulosti boli Bardejov a Bardejovské Kúpele aj miestom tradičných Diabetologicko-biochemických dní. Konali sa tu 6-krát (1987 – 1996), pri ich začiatku bol MUDr. Karol Mizla. MUDr. Štefan Biroš pripravil v spolupráci s VÚRCH v Piešťanoch v období 1995 – 1999 štyri krát Reumatologický deň.

V spolupráci s odbornými spoločnosťami pripravovala doc. MUDr. Mária Belovičová Dni praktickej obezitológie, MUDr. Andrej Džupina Lymfologický deň.

Počet členov spolku sa mení, Roku 2017 evidoval SL Bardejove 265 lekárov a vysokoškolákov v zdravotníctve.

Litavec Marcel, Chovanec Jozef

Spolok slovenských lekárov v Bratislave (SSLBA)

Association of Slovak Physicians in Bratislava

SSLBA je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 103

Počet členov (október 2019): 3451

Výbor SSLBA obdobie október 2017 – október 2021: Prezident prof. MUDr. Igor Riečanský, DrSc., vedecký sekretár doc. MUDr. Vladimír Bzdúch, CSc., 1. viceprezident prof. MUDr. Milan Profant, CSc., 2. viceprezident prof. MUDr. Juraj Pechan, PhD., členovia výboru MUDr. Jozef Babala, PhD., doc. MUDr. Igor Bátora, CSc., prof. MUDr. Ľudovít Danihel, PhD., prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., prof. MUDr. Milan Kriška, DrSc., doc. MUDr. Jozef Mardiak, CSc., prof. MUDr. Vladimír Šefránek, CSc. **Dozorná rada:** predseda prof. MUDr. Milan Buc, DrSc., členovia: prof. MUDr. Ľubomír Lisý, DrSc., prof. MUDr. Ján Murín, PhD.

Hlavný organizátor: Spolok slovenských lekárov v Bratislave, doc. MUDr. Vladimír Bzdúch, CSc., Detská klinika LFUK a NÚDCH, Limbova 1, 833 40 Bratislava 37, www.sslba.sk, e-mail: bzduch@gmail.com

Webová stránka: sslba.sk

Z histórie spolku lekárov

V tomto roku si pripomíname 50. výročie vzniku samostatnej Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS) v procese federalizovania Československej republiky na Českú republiku a Slovenskú republiku. A už budúci rok to bude 100 rokov od vzniku jednej z jej najvýznamnejších zložiek v oblasti spoločenskej, stavovskej a profesionálnej – terajšieho Spolku slovenských lekárov v Bratislave, ktorý niesol pomenovanie Spolok československých lekárov.

Najstaršou stavovskou organizáciou lekárov na Slovensku po vzniku 1. Československej republiky bola Slovenská lekárska župa v Žiline založená vo februári 1919. Slovenskí lekári – národovci sa tu zišli so zástupcami „Ústrednej jednoty českých lekárov“ a pripojili sa k jednote ako jediná slovenská župa. Na valnom zhromaždení 6. júna 1919 (v Prahe) sa prijali nové stanovy a tým vznikla „Ústredná jednota československých lekárov“, ktorá sa stala jedinou stavovskou organizáciou v Československu.

Ďalšie organizovanie lekárov na Slovensku podľa nových stanov išlo rýchlo. 13. júna 1920 bol založený „Spolok československých lekárov“ pre Slovensko so sídlom v Bratislave a XXX. západoslovenská župa, ako jeho sociálna sekcia. Na ustanovujúcom valnom zhromaždení, ktoré sa konalo v posluchárni terajšej I. internej kliniky LF UK, sa zúčastnilo 50 lekárov a 14 medikov. Za predsedu Spolku čsl. lekárov v Bratislave bol zvolený popredný slovenský národovec, vtedajší poslanec národného zhromaždenia MUDr. P. Blaho, ktorý poukázal na dôležitosť tejto organizácie pre Slovákov. Pokladníkom sa stal prof. B. Polák. Za predsedu vedeckej sekcie bol zvolený prof. Spilka. Predsedom sociálnej sekcie sa stal dr. Izák. Výbor spolu s náhradníkmi tvorili: prof. Brdlík, prof. Mysliveček, plk. dr. Hradský, dr. Šeliga, dr. Šaršún, dr. Dérer, dr. Vraný a dr. Trenkler. Za revízorov boli vymenovaní dr. Slabej a dr. Petřík. Stanovy Spolku boli uverejnené v Bratislavských lekárskych listoch na obálke 5. zošitu prvého ročníka.

Prvá pracovná schôdza Spolku čs. lekárov v Bratislave bola 18. októbra 1920, schôdzu otvoril podpredseda a predseda vedeckej sekcie prof. Spilka. Prvú odbornú prednášku v dejinách Spolku: „Nové objasnenia k epidemiológii enterálnych nákaz“ predniesol prof. E. Ružička, prednosta Ústavu hygieny a bakteriológie LF UK.

Prvé výročné zhromaždenie sa konalo 21. februára 1921. Vo vedení vedeckej sekcie prof. Spilku nahradil prof. Kristián Hynek, ktorý zostal potom na čele Spolku 10 rokov – až do svojho odchodu do Prahy (1930).

Spočiatku sa konali schôdze v 14-denných intervaloch, potom už týždenne, pravidelne v pondelok o 18.00 h v posluchárni terajšej I. internej kliniky vo Fakultnej nemocnici. V prvom školskom roku Lekárskej fakulty UK (1921 – 1922) bolo spolu 16 odborných večerov. Už nasledujúci rok to bolo 30 odborných akcií – teda približne rovnaký počet ako dnes. Odborný večer zo dňa 17. októbra 1921 bol prvým, o ktorom uverejnili správu aj novovzniknuté Bratislavské lekárske listy (BLL). Prvou zápisnicou zo schôdze Spolku uverejnenou v BLL bola prednáška prof. M. Netouška, prednostu Propedeutickej kliniky LF UK, „Aký význam má štúdium patológie žliaz s vnútornou sekréciou?“.

Dôležitou súčasťou činnosti Spolku čsl. lekárov bolo nadväzovanie kontaktov s významnými zahraničnými odborníkmi. Niektorí z nich sa stali čestnými členmi

Spolku (profesori Henry Barcroft a Thomas Lewis z Anglicka, René Leriche a Emile Roux z Francúzska). Veľkému záujmu odbornej verejnosti sa tešili prednášky profesorov z Karlovej univerzity v Prahe a Masarykovej univerzity v Brne. Za čestného člena Spolku bol menovaný pražský histológ prof. Srdítko, ktorý sa ako člen parlamentu zaslúžil o zriadenie UK.

Pre lekárov a rodiacich sa vedeckých pracovníkov na teoretických ústavoch bolo nevyhnutné nielen prednášať svoje práce, ale ich aj publikovať v odborných a vedeckých médiách. Plne funkčný lekársky časopis v ČSR bol Časopis lékařů českých. Tento však nemohol pokryť rastúce požiadavky troch lekárskych fakúlt (Praha, Bratislava, Brno). Prof. Hynek na tento stav okamžite reagoval a navrhol vytvorenie nového klinicko-experimentálneho časopisu, ktorý by niesol aj v mene svoj pôvod a poslanie. Preto vznikli v októbri 1921 pri Spolku čsl. lekárov v Bratislave Bratislavské lekárske listy, ktoré sa stali orgánom Lekárskej fakulty UK. Bol to prvý lekársky časopis na Slovensku. Hlavným redaktorom časopisu sa stal prof. Hynek neskôr prof. Netoušek, dr. Mělka a od 6. čísla sa ako hlavný redaktor uvádza aj prof. Polák.

Zámer prof. Hynka uverejňovať odborné práce z oblasti medicíny a vychovávať novú generáciu lekárov a vedeckých pracovníkov sa prejavil aj v tom, že sa každoročne vyhodnocoval najlepší uverejnený vedecký článok a najlepšia prednáška prednesená na Spolku, ktoré boli odmenené vedeckou cenou. Prvých 10 rokov činnosti Spolku prevažovali demonštrácie klinických pacientov, zaujímavé sekčné nálezy a klinické práce. Na slávnostnej schôdzi pri príležitosti 10. výročia založenia Spolku čsl. lekárov (1931) za veľké zásluhy pri budovaní univerzity, lekárskej fakulty, Spolku aj pri redigovaní BLL zvolili prof. Hynka za čestného člena Spolku – ako prvého z fakulty (obr. 1). Po odchode prof. Hynka do Prahy sa predsedom Spolku na nasledujúcich 10 rokov stal prof. Kostlivý, prednosta Chirurgickej kliniky LF UK (obr. 2).

Obr. 1. Prof. K. Hynek (1921 – 1930)

Obr. 2. Prof. S. Kostlivý (1931 – 1939)

V druhej dekáde sa prezentovali na Spolku aj súhrnné správy z rozsiahlejších prác, ktoré sa už pravidelne v plnom znení uverejňovali v BLL. Často to boli habilitačné a inauguračné práce vysokoškolských učiteľov novej generácie-absolventov bratislavskej fakulty. Je na škodu, že v poslednom období sa tradícia týchto prednášok na Spolku zo strany LF UK skončila. Spolok slovenských lekárov zohráva stále trvalú významnú funkciu v oblasti neinštitucionálneho postgraduálneho vzdelávania. Význam tejto medicínskej vzdelávacej činnosti bol najväčší v rokoch informačnej izolácie (obdobie 2. svetovej vojny, obdobie po roku 1948).

Spolok a rovnako BLL pracovali bez prerušenia kontinuálne bez ohľadu na politickú domácu a zahraničnú situáciu a zložité spoločenské pohyby po roku 1939. Na valnom zhromaždení Spolku v roku 1939 sa upravili stanovy a zmenil sa názov na Spolok slovenských lekárov. Vojnové udalosti napriek úsiliu vedenia spolku pôsobili nepriaznivo na jeho prácu. Návštevnosť schôdzí poklesla, takže oslobodenie zastihlo Spolok v 25. roku jeho trvania v úplnej stagnácii. Až po oslobodení začal Spolok znovu rozvíjať činnosť. Prejavom uznania historického významu SSL a jeho priekopníckej odbornej práce je skutočnosť, že Spolku aj v organizačnej štruktúre Čsl. lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně utvorenej roku 1949 bol ponechaný názov z roku 1939 – Spolok slovenských lekárov, ktorý už v roku 1949 mal 500 členov. Výrazné oživenie Spolku nastalo počas trvania Čsl. lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně, v ktorej sa SSL stal jej všeobecnou sekciou. Toto organizačné začlenenie ostalo zachované aj v rámci SLS, kde SSL v Bratislave zaujal počtom a aktivitou s veľkou prevahou prvé miesto tak medzi spolkami lekárov ako aj medzi odbornými spoločnosťami. Roku 1969 mal SSL v Bratislave 852 členov, roku 1980 už 2359, roku 2010 dosiahol najvyšší počet 3679.

Odborné schôdze – pracovné večery SSL sa do 70. rokov minulého storočia konali v posluchárni I. internej kliniky LF UK a univerzitnej nemocnice na Mickiewiczovej ulici. Po vybudovaní Nových teoretických ústavov LF UK pracovné schôdze sa premiestnili do Malej posluchárne na Sasinkovu ulicu. Konajú sa pravidelne v každý pondelok o 17. hodine počas školského roku. Počet pracovných večerov v posledných rokoch je 24 – 28. Ich program dostávali spočiatku štvrťročne, neskôr polročne všetci členovia poštou. Teraz sa informácie o programe publikujú v Monitore medicíny SLS (predtým Medicínsky monitor), intermitentne v Zdravotníckych novinách a sú zverejnené aj na webovej stránke SSL. Monitor medicíny SLS tiež publikuje v skrátenej forme prednášky prednesené na odborných večeroch SSL, ktoré spravidla pripravujú bratislavské kliniky alebo teoretické pracoviská.

Na počte vedeckých schôdzí sa najviac podieľa Ústav patologickej anatómie FN a LFUK, ktorý organizuje každý semester 2 klinicko-patologické konferencie, ktoré sú najviac navštevované. Za obdobie 2010 – jún 2019 to bolo 27 večerov s priemerom 37 poslucháčov. Za túto poslednú dekádu pripravil Ústav imunológie LFUK 10

odborných večerov, Dermatovenerologická klinika 9, Klinika stomatológie 8, Ústav súdneho lekárstva LF UK, Klinika hematológie a transfúziológie, Klinika telovýchovného lekárstva, Klinika detskej chirurgie, Interná klinika po sedem schôdzí; ďalšie kliniky a ústavy tak LFUK alebo Lekárskej fakulty SZU dve až 6 schôdzí. Zo zdravotníckych pracovísk na pôde SSL vystúpili najmä NÚSCH, NÚRCH, ÚTaRCH, zo SAV Ústav normálnej a patologickej fyziológie a Ústav experimentálnej a klinickej endokrinológie. Z odborných spoločností je dlhodobo najaktívnejšia Slovenská kardiologická spoločnosť, ktorá založila aj tradíciu Večerov mladých kardiológov. Tento prednáškový cyklus je teraz náplňou každoročných kongresov SKS. Na počesť dlhoročného predsedu SSL sa konajú Ponťuchove večery. V ostatných desaťročiach sa zvýšil počet večerov organizovaných teoretickými pracoviskami na viacerých ako spoluautori sa zúčastňujú aj študenti medicíny.

V období rokov 1922 – 2019 (jún) bolo na asi 3170 stretnutiach prednesených viac ako 12 600 prednášok, pracovných schôdzí sa zúčastnilo okolo 186 000 účastníkov v období 2011-2019 ich počet dosiahol 5 829. Najúspešnejšie Spolky od roku 1950 do roku 2019: 1980 Kardiovaskulárny program (Riečanský) počet návštevníkov 223; 1981 Vertebrogénny syndróm (Palát), 201; 1970 Anemický syndróm (Dieška), 199; 1995 akad. Niederland 80-ročný (Šimkovic) 172; 1955 Tumor srdca, film (Haviar, Šiška) 158; 1980 Stop fajčeniu (Virsík, Ponťuch) 158. 1970 – 2019 Klinicko-patologické konferencie (profesor Brozman, Zaviačič, Danihel); Pri konaní slávnostných večerov venovaných jubileám významných členov Spolku alebo výročiam trvania pracovísk bola návštevnosť 80 – 90 poslucháčov. Žiaľ, počet poslucháčov v posledných rokoch poklesol a pohybuje sa na úrovni 20 – 30 zúčastnených/večer.

Dôležitou zložkou činnosti SSL sú pravidelné každoročné vedecké kontakty so Spolkem českých lékařů v Prahe (profesori Kölbel, Kvasnička, Raboch, Pafko). Dlhoročná spolupráca so Spolkom lekárov v Košiciach (profesori Mydlík, Boor, Rácz, Vajó) a so Spolkom lekárov vo Viedni (profesori Kaindl, Weber, Steinbach) čaká na nové podnety a znovuoživenie.

Zápisnice zo Spolkov pravidelne 90 rokov uverejňovali Bratislavské lekárske listy. Zápisnice boli nielen mimoriadnym dobovým svedectvom života Spolku, ale aj cenným zrkadlom vývoja medicíny na Slovensku. Dokumentujú vývoj názorov na hlavné medicínske problémy, zachovávajú autentickú výpoveď osobností medicíny. O hodnotnú úroveň zápisníc sa zaslúžili dobrovoľní zapisovatelia, spravidla členovia výboru SSL. Zaznamenávali podrobne nielen obsah prednášok, ale najmä diskusiu k jednotlivým témam. Z novšej histórie, kde sa už uvádzalo meno zapisovateľa, môžeme spomenúť prof. Bartu, doc. Nikša, prof. Riečanského, prof. Hulína, prof. Balažovjecha, prof. L. Zlatoša, doc. Popperovú, doc. Michalíka a prof. Bernadiča. Prof. Bernadič, ktorý bol od roku 1993 do roku 2010 zástupcom

šéfredaktora BLL, zmenil uverejňovanie súhrnov prednášok na formu tzv. short communication, čo zohľadňovalo ambície časopisu zaradiť sa medzi indexované medzinárodné časopisy. Za 90-ročné obdobie trvania Spolku bolo uverejnených touto formou viac ako 2100 zápisníc – vo forme odborných publikácií.

Dňa 20. októbra 2010 sa konala pod záštitou prezidenta SR Ivana Gašparoviča slávnostná schôdza SSL v Bratislave (Primaciálny palác) pri príležitosti 90. výročia jeho založenia. Osobnosti slovenskej medicíny, ktoré prispeli dlhoročnou aktivitou k rozvoju činnosti Spolku boli ocenené Čestným členstvom Spolku, Pamätnou medailou k 90.výročiu vzniku Spolku alebo ďakovným listom. Prvú medailu SSL v Bratislave z iniciatívy výboru SSL vytvoril na vysokej umeleckej úrovni akademický sochár M. Polonský. Medzi vyznamenanými boli tiež predstavitelia Spolku lékařů českých v Prahe a zástupcovia Spolku lekárov Košice.

Súčasný výbor SSL v Bratislave vyjadruje osobitú vďaku všetkým doterajším vedúcim predstaviteľom Spolku (tab. 1) za obetavú, nezištnú prácu, ktorá umožnila, že SSL dosiahne pri činorodej aktivite onedlho 100-ročné jubileum svojho trvania.

Pamätná medaila 90. výročia Spolku SL v Bratislave.

Vo funkcii predsedov a vedeckých sekretárov SSL sa vystriedali popredné osobnosti slovenského lekárstva. Z predsedov hlavne doc. Holomáň, ktorý viedol Spolok 6 rokov (obr. 3), prof. Haviar bol predsedom Spolku 8 rokov (obr. 4) a najmä prof. Ponťuch, ktorý bol na čele výboru 16 rokov (obr. 5). Na ich aktivitu po zmene politických pomerov úspešne nadviazali prof. Kokavec (obr. 6), prof. Šimkovic (obr. 7), prof. Balažovjech (obr. 8) a prof. Riečanský je predsedom 21 rokov (člen výboru od r. 1966) (obr. 9). Z vedeckých sekretárov najdlhšie pôsobil vo funkcii prof. Kokavec 26 rokov, prof. Bernadič viac ako 15 rokov, po prof. Payerovi zastáva od roku 2003 tento náročný post spojený so zabezpečovaním odborného programu doc. Bzdúch.

Záverom je potrebné zdôrazniť, že podiel a prínos SSL pre vývoj slovenskej klinickej a experimentálnej medicíny je nenahraditeľný a patrí medzi najvýznamnejšie medzníky jej novodobej histórie. Spolok bol základom formovania kontinuálneho

Obr. 3. Doc. K. Holomáň
(1959 – 1964)

Obr. 4. Prof. V. Haviar
(1964 – 1972)

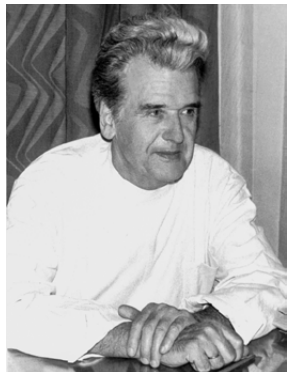

Obr. 5. Prof. A. Ponťuch
(1972 – 1988)

Obr. 6. Prof. M. Kokavec
(1988 – 1992)

Obr. 7. Prof. I. Šimkovic
(1992 – 1995)

8. Prof. I. Balažovjech
(1995 – 1998)

Obr. 9. Prof. I. Riečanský
(1998 – doteraz)

celoživotného vzdelávania. Bol po mnoho rokov jediným fórom pravidelného stretávania slovenských lekárov. Spolok sa stal kolískou vedeckých a klinických škôl, ktoré sa viazali na bratislavskú lekársku fakultu a Inštitút pre ďalšie vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov. Významnou mierou sa spája so vznikom a vychádzaním BLL, ktoré sú prvým a najstarším lekárskym časopisom na Slovensku. Spolok slovenských lekárov prináša svedectvo o počiatočnej materiálnej a duchovnej pomoci a terajšej spolupráci medzi českými a slovenskými lekármi. Spolok slovenských lekárov bol kryštalizačným jadrom a základom vzniku Slovenskej lekárskej spoločnosti v roku 1969.

Spolok vytvára spoločnú platformu pre prezentáciu činnosti vrcholných medicínskych ustanovizní sídliacich v Bratislave – LFUK, SZU, SAV a špecializovaných ústavov rezortu zdravotníctva. Tento výnimočný vklad do šírenia medicínskeho poznania a vzdelávania je aj na prahu storočného jubilea SSL v Bratislave inšpirujúcim dôkazom pre našu súčasnosť a trvalým záväzkom do budúcnosti.

Igor Riečanský, Marián Bernadič, Vladimír Bzdúch

Tabuľka 1. Predsedovia a tajomníci (vedecký sekretári) Spolku čsl. lekárov – Spolku slovenských lekárov v Bratislave

Obdobie	Predseda	Tajomník (vedecký sekretár)
Spolok čsl. lekárov		
1920 – 1921	MUDr. Pavol Blaho	MUDr. Antonín Švácha
1921 – 1931	Prof. MUDr. Kristián Hynek	MUDr. Antonín Švácha
1932 – 1939	Prof. MUDr. Stanislav Kostlivý	Prof. MUDr. Ľudovít Valach
Spolok slovenských lekárov		
1939 – 1943	Prof. MUDr. Emanuel Filo	Prof. MUDr. F. Švec, Prof. MUDr. S. Štefánik
1943 – 1946	Prof. MUDr. Ján Tréger	Prof. MUDr. Juraj Antal, DrSc.
1947 – 1948	Prof. MUDr. Jaroslav Sumbal	MUDr. Alojz Hasík
1948 – 1950	Prof. MUDr. Vojtech Mucha	MUDr. Alojz Hasík
1950 – 1952	Prof. MUDr. Dionýz Blaškovič	MUDr. Alojz Hasík
1952 – 1954	Prof. MUDr. Gejza Bárdoš Prof.	MUDr. Milan Vámoši, DrSc.
1954 – 1956	Prof. MUDr. Mikuláš Ondrejička	Prof. MUDr. Milan Vámoši, DrSc.
1957 – 1958	Prof. MUDr. Miloš Nosáľ	Prof. MUDr. Milan Vámoši, DrSc.
1958 – 1959	Prof. MUDr. T. R. Niederland, DrSc.	Prof. MUDr. Ján Molčan, DrSc.
1959 – 1964	Doc. MUDr. Karol Holomáň	Prof. MUDr. Milan Kokavec, DrSc.
1964 – 1972	Prof. MUDr. Vladimír Haviar	Prof. MUDr. Milan Kokavec, DrSc.
1972 – 1988	Prof. MUDr. Anton Ponťuch, CSc.	Prof. MUDr. Milan Kokavec, DrSc., Doc. MUDr. Marián Bernadič, CSc.
1988 – 1992	Prof. MUDr. Milan Kokavec, DrSc.	Doc. MUDr. Marián Bernadič, CSc.
1992 – 1995	Prof. MUDr. Ivan Šimkovic, DrSc.	Doc. MUDr. Marián Bernadič, CSc.
1995 – 1998	Prof. MUDr. Ivan Balažovjech, DrSc.	Doc. MUDr. Marián Bernadič, CSc.
1998 – doteraz	Prof. MUDr. Igor Riečanský, DrSc.	Prof. MUDr. Juraj Payer, PhD. (1998 – 2002), Doc. MUDr. Vladimír Bzdúch, PhD. (2003 – doteraz)

Spolok lekárov Dunajská Streda (SLDS)

SLDS je organizačná zložka (o.z.) SLS I Kód 104

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Rajzák Edit, 1. viceprezident MUDr. Vermes Andrej, členovia výboru MUDr. Horváth Zoltán, MPH, MUDr. Szigeti Zoltán, dozorná rada MUDr. Nagyová Zuzana, MPH

Počet členov (2019): 194

Z histórie spolku lekárov

Dňa 20. 9. 1976 sa listom obrátilo riaditeľstvo vtedajšieho Okresného ústavu národného zdravia v Dunajskej Strede v mene lekárov svojho ústavu na Predsedníctvo Slovenskej lekárskej spoločnosti v Bratislave so žiadosťou o prejednanie kolektívnej prihlášky na založenie „Spolku lekárov Dunajská Streda“, podpísaným vtedajším riaditeľom OÚNZ MUDr. Kottmanom a predsedom prípravného výboru MUDr. Fuckerom.

Vznik spolku bol potvrdený a 24. 11. 1976 bol oficiálne založený Spolok lekárov v Dunajskej Strede.

Založenie spolku organizoval prípravný výbor v zložení: predseda MUDr. Fucker Teodor, vedecký sekretár MUDr. Nagyová Anna, riaditeľ OÚNZ MUDr. Kottman Ivan, programová komisia MUDr. Kasala Fridrich, členovia výboru MUDr. Viest Ivan, MUDr. Kramplová Judita, MUDr. Zbořil Milan.

Prvá schôdza zakladajúcich členov Spolku lekárov v Dunajskej Strede v celkovom počte 90 členov sa uzniesla na štyroch základných bodoch svojej činnosti:

- zasadnutia SL sa budú konať raz mesačne – poslednú stredu v mesiaci,
- program zasadnutí bude riadiť programová komisia,
- akcie „Žitnoostrovský lekársky deň“ a „Dunajskostredský stomatologický deň“ budú zaradené do Kalendára akcií Slovenskej lekárskej spoločnosti v Bratislave,
- úroveň prednášok z okrem domácich prednášateľov bude vo výbore Spolku hodnotená koncom roku.

Dňa 27. 5. 1977 sa konala prvá volebná schôdza Spolku lekárov v rámci VIII. Žitnoostrovského lekárskeho dňa. Po prednesení hodnotiacej správy o činnosti Spolku za obdobie od novembra 1976 do mája 1977 bol zvolený prvý výbor na trojročné funkčné obdobie v zložení: predseda MUDr. Fucker Teodor, vedecký sekretár MUDr. Zbořil Milan, riaditeľ OÚNZ MUDr. Kottman Ivan, členovia výboru MUDr. Kasala Fridrich, MUDr. Viest Ivan, MUDr. Kramplová Judita, MUDr. Terén Ladislav, MUDr. Šintaj Miroslav, MUDr. Vyberalová Zuzana, členovia revíznej komisie MUDr. Baluška František, MUDr. Ferenčík Eugen.

Z dostupných prameňov o činnosti SLDS sa nám podarilo zistiť, že výbor v tomto zložení fungoval a organizoval mnohé odborné akcie až do roku 1981. R. 1981 sa konali ďalšie voľby výboru. Do funkcií boli zvolení predseda MUDr. Fucker, vedecký sekretár MUDr. Zbořil, podpredseda MUDr. Kottman, členovia výboru MUDr. Baluška, MUDr. Ferenčík, MUDr. Nagyová, MUDr. Kasala, MUDr. Michalko, MUDr. Kramplová, MUDr. Šintaj, MUDr. Terén, MUDr. Vyberalová. V tomto zložení výbor pracoval do roku 1987, kedy sa predseda Spolku lekárov stal riaditeľom OÚNZ a do funkcie nového predsedu Spolku bol vymenovaný MUDr. Baluška a funkciu vedeckého sekretára začala vykonávať MUDr. Némethyová – Varšová. Nové voľby výboru SLDS boli r. 1990: predseda MUDr. Baculáková, vedecký sekretár MUDr. Slamková, ďalších členov výboru sa nepodarilo zistiť. Funkčné obdobie tohto výboru trvalo do roku 1999.

Od roku 1999 sa začala vlastne písať akoby nová história Spolku. Voľbami sa ustanovil nový výbor v zložení: prezidentka MUDr. Nagyová Zuzana, viceprezidentka MUDr. Rajzáková Edita, vedecký sekretár MUDr. Gomboš Zoltán, pokladník MUDr. Fuksová Zuzana, revízor MUDr. Tóth Zoltán, členovia výboru MUDr. Šalátková, MUDr. Szabó, MUDr. Horváth, MUDr. Kmeť, MUDr. Kovačiková, MUDr. Kovács.

Roku 2000 došlo k zmene na poste vedeckého sekretára, ktorého funkciu prevzal MUDr. Zsabó. Tiež sme prijali ako administrátorku p. Fedorkovú, vedúcu lekárskej knižnice, ktorá pre nás vykonáva administratívnu prácu a pomáha pri organizovaní odborných podujatí. V tomto obsadení pracuje výbor Spolku lekárov v Dunajskej Strede aj v súčasnosti. Našu členskú základňu tvorí podľa posledného počtu 254 členov.

Spolok organizuje každoročne viac podujatí, z ktorých kľúčové sú odborné semináre (konajú sa každý mesiac v poslednú stredu), ako pokračovanie dlhoročnej tradície. Na semináre sú prizvaní okrem našich prednášajúcich lekárov aj prednášatelia z celého Slovenska. Seminárov sa zúčastňujú aj rôzne farmaceutické firmy, firmy zaoberajúce sa zdravotníckou problematikou s prednáškami o svojich produktoch. Semináre Spolku sú veľmi úspešné nielen u členov Spolku, ale aj u ostatných lekárov okresu, nakoľko prednášky vďaka výberu tém a prednášajúcim sú na vysokej úrovni.

Nagyová Zuzana

Spolok lekárov Horného Gemera (SLHG)

SLHG je organizačná zložka (o. z.) SLS | Kód 143

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezidentka MUDr. Goldschmidtová Ivana, vedecký sekretár MUDr. Ivančo Cyril, 1. podpredseda MUDr. Vigodová Tatiana, člen výboru MUDr. Hamar Radoslav, dozorná rada MUDr. Rybárová Oľga, MUDr. Sucháčová Eva

Počet členov (2019): 28

Z histórie spolku lekárov

Návrh na vytvorenie samostatného spolku lekárov, ako súčasti SLS, bol prednesený na odbornom seminári organizovanom NsP Revúca 20. 7. 1998. Zakladajúca členská schôdza SLHG sa konala 25. 1. 1999, kde bol zvolený výbor v zložení: predseda MUDr. Gešková, pokladník MUDr. Šestina, členovia výboru MUDr. Sekerková, MUDr. Ivančo a MUDr. Vigodová. Podstatou činnosti SLHG bolo (a stále je) informovanie o aktivitách SLS, organizovanie odborných lekárskych seminárov na vybrané témy v dvojmesačnej periodicite (5-krát ročne) a účasť na organizovaní Gemersko-Novohradských lekárskych a zdravotníckych dní. V uvedenom zložení pracoval výbor do 30. 7. 1999, kedy sa z dôvodu rozviazania pracovného pomeru vzdala predsedníctva aj členstva MUDr. Gešková. Od 1. 9. 1999 na jej miesto nastúpila MUDr. Vigodová. V januári t.r. uplynuli dva roky funkčného obdobia a na členskej schôdzi konanej 16. 1. 2001 odstúpil celý výbor – väčšinou s argumentom nadmernej pracovnej zaneprázdnenosti. V následne konaných voľbách boli zvolení: predseda MUDr. Hamar, pokladník MUDr. Režňáková, členovia výboru MUDr. Goldschmidtová, MUDr. Viestová a MUDr. Knoteková. V uvedenom zložení výbor pracuje doteraz s tým, že prezidentka je MUDr. Goldschmidtová Ivana a vedecký sekretár MUDr. Ivančo Cyril.

SLHG je malá organizácia, ktorej možnosti a schopnosti sú limitované jednak nedostatkom skúseností, možnosťami, ktoré región poskytuje na rozvoj odbornej lekárskej činnosti a aj vzhľadom na značnú pasivitu členskej základne neprekročili úroveň organizovania odborných lekárskych seminárov skôr osvetového ako vedeckého charakteru. Z rovnakých príčin bol organizačný výbor Gemersko-Novohradských lekárskych a zdravotníckych dní „nútený“ odstúpiť od pôvodne plánovaného organizovania Gemersko-Novohradských lekárskych a zdravotníckych dní v budúcom roku a poskytol priestor na ich prípravu kolegom z Rožňavy.

Radoslav Hamar

Spolok lekárov Humenné (SLHE)

SLHE je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 106

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Kmiťová Mária, vedecký sekretár MUDr. Tkáčová Emília, členovia výboru MUDr. Blaha Pavol, MUDr. Duraníková Oľga, MUDr. Feník Martin

Počet členov (2019): 223

Z histórie spolku lekárov

Podľa dostupných dokumentov spolková činnosť v Humennom siaha do 60. rokov minulého storočia. Od začiatku združuje lekárov okresu Humenné, kde patrili aj nemocnice v Humennom, Snine a Medzilaboriach a ambulancie po obciach. Po zmene samosprávneho členenia sa okres rozčlenil na 3 samostatné okresy – Humenné, Snina a Medzilaborce a tak SLHE združuje v súčasnosti lekárov z 3 okresov.

Prvé stretnutia SLHE sa konali vo večerných hodinách. Po pracovnej dobe si mnohí lekári našli čas a raz mesačne prišli do jedálne nemocnice na stretnutie s kolegami z iných oddelení a ambulancií. Už vtedy sa konali patologicko – anatomické semináre, na ktoré prichádzali lekári z Prešova. Na týchto stretnutiach sa vzájomne poučili, ale aj príjemne strávili čas a zabavili sa. Hudba spájala mnohých lekárov. Boli to najmä MUDr. Jablonický a MUDr. Haffner, ku ktorým sa pridali MUDr. Vrána, MUDr. Ognárová, MUDr. Vallašek, MUDr. Závodský, MUDr. Bližniak a spoločne založili Klub priateľov hudby. Organizovali hudobné stretnutia, ktoré v spolupráci s vtedajším riaditeľom kultúrneho domu p. Levickým vyústili do Humenskej hudobnej jari a jesene. Kultúrny dom bol vtedy pri železničnej trati a do tónov vážnej hudby občas zazneli aj zvuky železnice...

Z archívu sa dozvedáme, že prvým predsedom spolku lekárov bol **MUDr. Štefan Jablonický, CSc.**, ktorý je členom SLS od roku 1956 a je zakladajúcim členom Spolku lekárov v Humennom. V rokoch 1956 – 1960, 1960 – 1972 bol podpredseda výboru, 1972 – 1976 predseda, 1977 – 1982 podpredseda. Za spoju bohatú činnosť bol ocenený roku 1984 Zlatou medailou „Propter merita“ SLS. Roku 1983 sa stal primárom ORL oddelenia a aktívne sa venoval prednáškovej a publikačnej činnosti hlavne s tématikou profesionálneho poškodenia sluchu a jej prevencii. Dlhodobo pracoval výskumne v závode Chemlon Humenné. Prvým podpredsedom bol v rokoch 1956 – 1960 **MUDr. Štefan Harmaňoš**, ktorý pracoval ako ambulantný internista v Snine.

Vo výbore v tých rokoch pracovali MUDr. Dušan Freisleben – neskôr primár interného oddelenia, primárka infekčného oddelenia MUDr. Terézia Vallašeková – roku 1960 bola pokladníčkou, primár RTG oddelenia MUDr. Jozef Surový roku 1968 tajomník výboru, MUDr. Benjamín Ondejko – neskôr zástupca primára chirurgického oddelenia, primárka gynekologicko-pôrodníckeho odd. MUDr. Mária Hakalová – 2 funčné obdobia pokladníčka, primár ORL MUDr. Štefan Jablonický, MUDr. Viliam

Hakala – tajomník 1962 – 1966, neskôr zástupca primára interného oddelenia, MUDr. Andrej Blicha – primár stomatologického oddelenia, zaslúžilý lekár, MUDr. Dušan Švandrlík – všeobecný lekár, roku 1980 založil sekciu všeobecných lekárov (člen od 1954), primár interného odd. MUDr. Štefan Harmaňoš – podpredseda výboru 1956 – 1960, primár interného odd. MUDr. Pavol Pavlík – viedol spolkovú činnosť v NsP Snina, primárka TaRCH MUDr. Helena Heretíková-Nemethyová – 3 funkčné obdobia členka výboru, MUDr. Fedor Rosocha – 1960 – 1964 člen výboru pre nemocnicu Snina, neskôr riaditeľ nemocnice.

Roku 1979 sa ako členovia výboru spomínajú: MUDr. B. Vasylkiv (Snina), MUDr. Juliana Popelková – pracovala v liečebni TBC a resp. chorôb, MUDr. Biserka Kupčová – všeobecný lekár, neskôr primárka Rehabilitačného oddelenia v Snine.

Roku 1979 výbor odmenil tieto najlepšie prednášky za rok 1978: MUDr. Dankovčík: Chirurgická liečba ťažkých poranení hrudníka, MUDr. Surový, MUDr. Miceková: Vývojové poruchy osifikácie, MUDr. Vasylkiv, MUDr. Lapoš, MUDr. Sabolová, MUDr. Hestericová: Úvaha o perorálnych antidiabetikách a vply tyreotoxikózy na diabetes mellitus, MUDr. Babjak, Ing. Dolobáčová: Význam stanovenia HDL cholesterolu pre aterosklerózu vencovitých tepein a jeho hodnoty v NsP Humenné, PhDr. Kredatus: Anxiózne dieťa.

Roku 1981 sa predsedom SL v Humennom stal MUDr. Ivan Vallašek (člen SLS od r. 1954, 3 funkčné obdobia bol pokladníkom, neskôr primár kožného oddelenia). Vedeckým sekretárom sa stal MUDr. Jozef Surový – neskôr primár RTG oddelenia. Počet organizovaných lekárov bol 257.

Roku 1986 sa predsedom stal MUDr. František Tam (neskôr primár v liečebni TBC a resp. chorôb) a vedeckým sekretárom ostal MUDr. Jozef Surový. Počet členov bol 296 lekárov a 195 sestier. V hodnotiacej správe je uvedené, že „Sekcia sestier pracuje veľmi dobre, účasť je potešiteľne vysoká, len pre zaujímavosť – priemerná účasť na ich podujatiach sa pohybuje okolo 300 – 400. O toľko väčšie problémy majú s miestnosťou pri organizovaní ich seminárov.“ U lekárov je najväčšia účasť (okolo 100) zaznamenaná na hematologických, pediatrických, internistických a stomatologických seminároch. Sekcia všeobecných lekárov má 42 členov, sekcia farmaceutov pracovala spoločne s okresom Michalovce, Vranov a Trebišov.

Z 80. rokov je záznam o týchto členoch výboru: MUDr. Miroslav Vrána – 3 funkčné obdobia bol podpredsedom SLHE, neskôr primár gynekologicko-pôrodníckeho oddelenia, MUDr. Eva Macková – diabetologička, v rokoch 1975 – 85 bola pokladníčkou, roku 1987 organizovala celoštátny diabetologický zjazd, MUDr. Pavol Pavlík – primár Interného oddelenia v Snine, viedol spolkovú činnosť v NsP Snina, MUDr. Jozef Lutaš – neskôr primár Interného oddelenia Medzilaborce, MUDr. Dušan Freisleben – neskôr primár interného oddelenia, MUDr. Mária Fajčáková – neskôr primárka neurologického oddelenia, MUDr. Peter Sivák – neskôr primár chirurgického oddelenia, MUDr. Benjamín Ondejko – revízor spolku lekárov, neskôr zástupca primára chirurgického oddelenia, MUDr. František Tam – neskôr primár v liečebni TBC a resp. chorôb, MUDr. Mária Vasilová – neskôr primárka novorodeneckého oddelenia, MUDr. Jozef Lapoš – neskôr primár interného oddelenia, MUDr. Dušan Galanda – neskôr primár chirurgického oddelenia, MUDr. Nikolaj Savčák – pneumológ Medzilaborce, MUDr. Emil Špánik – všeobecný lekár Snina, MUDr. Mária Hakalová – neskôr primárka gynekologicko-pôrodníckeho oddelenia, MUDr. Vladimír Hnát – kardiológ, MUDr. František Šarišský – všeobecný lekár, MUDr. Jaroslav Nemjo – neskôr primár infekčného oddelenia, MUDr. Peter Farkaš – všeobecný lekár, MUDr. Danica Gossanyiová – neskôr primárka neurologického oddelenia, MUDr. Bartolomej Gašpar – neskôr primár Interného oddelenia Medzilaborce, MUDr. Peter Sivák – neskôr primár chirurgického oddelenia, 2 funkčné obdobia člen výboru. Členkou výboru bola aj sestra Nadežda Kavčáková, ktorá zastupovala SZP (neskôr sa stala hlavnou sestrou nemocnice).

V archíve sa zachovali aj návrhy na **ocenenie lekárov medailou SLS: roku 1978** MUDr. T. Vallašeková, (členka SLS od r. 1954), MUDr. D. Freisleben (člen od r. 1955), **roku 1982** MUDr. Š. Harmaňoš, MUDr. J. Surový (člen od r. 1958), MUDr. V. Hakala (člen od r. 1959), **roku 1983** MUDr. P. Pavlík (člen od r. 1955), MUDr. D. Švandrlík (člen od r. 1954), MUDr. F. Rosocha (člen od r. 1959), **roku 1985** MUDr. A. Blicha, MUDr. M. Vrána – členmi SLS sú od roku 1960, MUDr. I.Vallašek (člen od roku 1954), ďalšiu medailu dostal v roku 1989, **roku 1988** MUDr. H. Heretíková – Nemethyová (členka od r. 1956), **roku 1989** MUDr. P. Sivák (člen od r. 1962), MUDr. E. Macková (členka SLS od r. 1962), MUDr. M. Hakalová (členka od r. 1962), MUDr. B. Ondejko (člen od r. 1963), **roku 1990** bol odmenený MUDr. F. Tam (člen SLS od 1963).

Roku **1990** bol počet členov SLS 309. predsedom sa stal MUDr. Jozef Lapoš, neskôr primár interného oddelenia a vedeckým sekretárom MUDr. Mária Vasilová – neskôr primárka novorodeneckého oddelenia. Ďalšími členmi boli: MUDr. Gabriela Havlíková, primárka mikrobiológie, MUDr. Bartolomej Gašpar, neskôr primár Interného oddelenia Medzilaborce, MUDr. Anna Hestericová, primárka Interného oddelenia Snina, MUDr. Vladimír Hnát, kardiológ, MUDr. Nikolaj Savčák, pneumológ Medzilaborce, MUDr. František Šarišský, všeobecný lekár, MUDr. Jaroslav Nemjo – neskôr primár infekčného oddelenia, MUDr. Peter Farkaš – všeobecný lekár, MUDr. Danica Gossanyiová – neskôr primárka neurologického oddelenia.

Na konci funkčného obdobia predniesol jej predseda MUDr. Lapoš tieto slová zaznamenané v archíve spolku:

„Verím v budúcnosť takýchto odborných spolkov, v ktorých členovia nachádzajú zmysluplné uplatnenie. Som predvedčený, že lekári verní svojmu poslaniu, vždy myslia na vlastný odborný rast. Okrem medicíny sú otvorení aj filozofii, umeniu, ba aj exaktným vedám. Ich stretnutia majú vysokú spoločenskú úroveň.“

V archíve je záznam o odmenení najlepších prednášok: MUDr. Jozef Surový za prednášku: Ochorenia extrakraniálneho úseku karotíd: ich následné stavy v CT obraze s možnosťou chirurgickej rekonštrukcie (z 24. 2. 1994), MUDr. Dušan Galanda: Laparoskopická cholecystektómia (9. 9. 1993), MUDr. Angela Bilšáková: Intersticiálne nefritídy (11. 11. 1993), MUDr. Anna Sabolová: Prínos echokardiografie v internistickej praxi, MUDr. Bratolomej Gašpar: Liečba antiarytmikami.

Roku **1995** nový výbor okrem iného schválil zmenu názvu seminárov na lekársky seminár, vedecká pracovná schôdza a slávnostná vedecká pracovná schôdza. Počet členov SLS bol 206. Predsedom sa stal MUDr. Vladimír Hnát, neskôr kardiológ, vedeckým sekretárom MUDr. Andrej Repovský, neskôr primár RDO. Členmi výboru boli: MUDr. Magdaléna Fedorčáková, detská neurologička, pokladníčka, MUDr. František Šarišský, všeobecný lekár, MUDr. Anna Hestericová, primárka Interného oddelenia Snina, MUDr. Michal Džopko, primár ARO, MUDr. Eva Ivanková, detský nefrológ, MUDr. Peter Buday, pediater a imunológ, MUDr. Vasil Guba, všeobecný lekár, MUDr. Milan Petrovaj, pneumológ, MUDr. Nataša Sušková, pediater, Medzilaborce, MUDr. Dušan Sukovský, neskôr primár chirurgického oddelenia, sestry zastupovala p. Jankovská.

Koncom roku 1995 bol za finančnej podpory Mestského zastupiteľstva Humenné pre spolok lekárov zakúpený diaprojektor Agfa.

Roku **1995** boli SLS na návrh spolku lekárov ocenené prednášky: MUDr. Andrej Repovský: CT diagnostika hemoragických intrakraniálnych expanzívnych procesov, MUDr. Michal Džopko: Pneumopathie – problém liečby, MUDr. Monika Grochová: Pulzová oximetria počas anestézie – výsledky výsledky našich meraní za obdobie 1990 – 1995.

Roku **1996** SLHE ocenil prednášky: MUDr. Mária Vasilová: Vrodené vývojové chyby obličiek a nadobličiek, MUDr. Tatiana Hriseňková: Inflamatórna familiárna palmoplantárna keratodermia, MUDr. Mikuláš Magdolinič: Laparoskopická realita v malej nemocnici.

Roku **1998** boli do **výboru** SLHE zvolení: MUDr. Dušan Sukovský – predseda, neskôr primár chirurgického oddelenia, MUDr.Eva Juskaničová – vedecký sekretár, neskôr primárka oddelenia klinickej onkológie, MUDr. Magdaléna Fedorčáková, detský neurológ, pokladníčka, MUDr. Ivan Popovec, kardiológ, MUDr. Anna Topľanská, primárka OLÚ TaPCH, MUDr. Gabriela Čopíková, pediater, neonatológ, neskôr primárka Destkého oddelenia Snina, MUDr. Daniel Bakši, primár Interného oddelenia Snina, MUDr. Nataša Sušková, pediater, Medzilaborce, MUDr. Jozef Vodička, internista, Medzilaborce, MUDr. Tibor Focko, neskôr primár gynekologicko-pôrodníckeho oddelenia, MUDr. Pavol Olach, neskôr primár chirurgického oddelenia.

V období **2002 – 2004** pracoval výbor spolku lekárov v zložení: MUDr. Mária Kmiťová – predseda, pediater, neonatológ, MUDr. Alena Rovňáková – vedecký sekretát, neskôr primárka HTO, MUDr. Lucia Hančariková, internista, gastroenterológ, MUDr. Oľga Varjanová, neurológ, MUDr. Pavol Olach, neskôr primár chirurgického oddelenia, MUDr. Igor Dudinský, infektológ, MUDr. Miloslava Milčová, rádiológ, MUDr. Daniel Bakši, primár Interného oddelenia Snina, MUDr. Nikolaj Savčák, pneumológ, Medzilaborce, MUDr. Mária Škovranová, internistka, Snina, MUDr. Bartolomej Gašpar – neskôr primár Interného oddelenia Medzilaborce, MUDr. Tibor Focko, neskôr primár gynekologicko- pôrodníckeho oddelenia, MUDr. Eva Ivanková, detský nefrológ. V týchto rokoch sme začali používať na prezentácie výpočtovú techniku, čo výrazne skvalitnilo úroveň prednášok.

Predsedkyňou výboru v období rokov **2006 – 2010** bola MUDr. Mária Kmiťová, pediater, neonatológ, vedeckou sekretárkou bola MUDr. Alena Rovňáková, hematológ.

Výbor od roku **2011** pracuje v zložení: MUDr. Mária Kmiťová – predseda, pediater, neonatológ, MUDr. Emília Tkáčová – vedecký sekretár, infektológ, MUDr. Oľga Duraníková – diabetológ, MUDr. Martin Fenik – pneumológ, MUDr. Pavol Olach – chirurg.

Práca v SLS je dobrovoľná a vyžaduje prácu navyše a hlavne odvahu prezentovať svoje vedomosti pred kolegami. Medzi našimi lekármi sú mnohí skvelí prednášajúci a preto ich odmeňujeme. Pravidelne oceňujeme prácu našich členov – hodnotíme najlepšie prednášky a pri významnom jubileu ich oceňujeme medajlami SLS. Ocenené najlepšie prednášky v poslednom období boli:

MUDr. Emília Tkáčová: Borelióza – klinika a liečba 2002, MUDr. Breja a kol: Problém diagnostiky a liečby atypických pečeňových cýst 2003, MUDr. Robert Doričko: Poranenia brucha 2004, MUDr. Lucia Hančariková: Coeliakia 2005, MUDr. Vladimír Koščák: Endokrinné formy hypertenzie 2006,

MUDr. Vladimír Koščák: Vaskulárna afinita a prevencia aterosklerózy, odporúčania pre liečbu stabilnej anginy pectoris 2007, MUDr. Vladimír Koščák: Zásady liečby akútneho kornárneho sy na EBM princípoch, naše prvé skúsenosti s fibrínšpecifickou tenecteplázio 2008, MUDr. Pavol Blaha: Krvácanie z GIT 2009, MUDr. Pavol Blaha: Autoimunitná hepatitída ako príčina fulminantného zlyhania pečene s potrebou transplantácie 2010, MUDr. Darina Karoľová: Chirurgická liečba zápalových NPB 2013.

Medajlami SLS boli ocenení napr. lekári: MUDr. J. Lapoš, MUDr. M. Vasilová, MUDr. I. Mocák, MUDr. T. Macková, MUDr. M. Džopko, MUDr. T. Hyšková, MUDr. D. Galanda, MUDr. J. Nemjo, MUDr. V. Bašistová, MUDr. A. Rovňáková, MUDr. D. Gossanyiová, MUDr. F. Pavlovčin, MUDr. I. Hriseňko, MUDr. E. Tkáčová, MUDr. M. Babjak, MUDr. M. Fedorčáková, MUDr. A. Repovský, PhD., MUDr. V. Kičík, MUDr. A. Barnová.

V Humennom sa v spolupráci so SLHE konalo niekoľko stretnutí na **celoslovenskej alebo regionálnej úrovni:** (1981) celoštátna pediatrická konferencia, (1986) celoslovenaská schôdza hematológov, (2002) Východoslovenský rádiologický deň, (2002) Krajská konferencia onkológov, ortopédov, rádiológov, (2002) XIII. Izakovičov memoriál, (2010) XII. Lučanského memoriál (intenzívna medicína), (2011) Celoslovenský endokrinologický kongres, (2013) Krajský rozbor dojčenskej a ženskej úmrtnosti.

Pediatrické a novorodenecké oddelenie tunajšej nemocnice sa spolu so susednými 3 okresmi striedajú na usporiadaní memoriálu prof. MUDr. Andreja Getlíka, významného pediatra z neďalekého Vinného, na ktorý chodia prednášať najvýznamnejší predstavitelia pediatrie na Slovensku. Getlíkov deň sa u nás konal opakovane (1993, 1997, 2001, 2005, 2009, 2013, 2017).

V Humennom prednášali, aj opakovane, najvýznamnejší **predstavitelia pediatrie** (napr. prof. MUDr. M. Šašinka, prof. MUDr. A. Getlík, prof. MUDr. I. Hruškovič, prof. MUDr. T. Šagát, prof. MUDr. K. Furková, prof. MUDr. Ľ. Podracká, prof. MUDr. M. Kuchta), ale aj iných odborov (napr. prof. MUDr. A. Jenča, stomatológia, prof. MUDr. N. Markovská, stomatológia, prof. MUDr. I. Lazúrová, interná medicína, prof. MUDr. I. Koza, onkológia, prof. MUDr. S. Špánik, onkológia, prof. MUDr. L.Plank, patológia, prof. MUDr. M. Zibolen, neonatológia, prof. MUDr. J. Vajó, chirurgia, prof. MUDr. I. Balažovjech, interná medicína) a ďalší. **Zo zahraničia** tu boli MUDr. R. Morton, profesor kardiológie (Kanada) a MUDr. Kozlowski, profesor genetiky (Austrália).

Zákon 578/2004 o poskytovateľoch zdravotníckej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve – okrem iného ukladá každému zdravotníckemu pracovníkovi sústavnú povinnosť vzdelávať sa.

Vyhláška MZ SR č. 366/2005 o kritériách a spôsobe hodnotenia sústavného vzdelávania zdravotníckeho pracovníka a Vyhláška MZ SR č.187/2006 a č. 114/2007 stanovili kritériá na hodnotenie sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov. Tieto zmeny priniesli viac administratívnej práce pre členov výboru spolku lekárov. Rozvoj práce s počítačom a neskôr s internetom, nám túto prácu o niečo zrýchlil a zjednodušil, ale vznikom organizácií ako SACCME a CME stúpla finančná náročnosť pri organizovaní stretnutí spolku lekárov. Stúpa aj administratívna činnosť – zo začiatku vystavovanie potvrdení o účasti na vzdelávaní v písomnej podobe, neskôr v elektronickej podobe, bujnie administratíva pri prihlasovaní seminárov do komory a SLS, hoci sa to deje elektronicky, je potrebné všetko potvrdiť aj písomne...

Záujem o prácu v spolku lekárov klesol, mnohočlenné výbory sa stali minulosťou a o spolok sa stará obyčajne jeden lekár – v našom prípade predseda. Mladí lekári sa práci v spolku nevenujú, pretože nemajú potrebu zúčastňovať sa

seminárov z toho dôvodu, že pred atestáciou majú dosť kreditov za tzv. cirkulácie a po atestácii... nie sú „naučení“ zúčastňovať sa seminárov. Nezáujem o prácu v spolku lekárov nie je nový, podľa archívnych záznamov je to trvalý jav. Prínosom posledných rokov je možnosť elektronického vzdelávania, mnoho portálov, ktoré umožňujú kvalitné doškoľovanie lekárov podľa špecializácie s možnosťou získavania kreditov. Pre tých, ktorí sa pravidelne zúčastňujú na seminároch, je to aj príležitosť na priateľské stretnutia s kolegami. A to je dnes možno aj hlavný stimul na pokračovanie v tejto aktivite.

Mária Kmiťová

Spolok lekárov MUDr. V. Alexandra v Kežmarku (SLVAK)

SLVAK je organizačná zložka (o. z.) SLS | Kód 140

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Slovík Peter, vedecký sekretár MUDr. Marko Peter, MPH, členovia výboru MUDr. Hencel Ján, MSc., MUDr. Krzysik Ján, MUDr. Sekanová Alica, dozorná rada MUDr. Hritzová Eva, MUDr. Ostricová Martina, MUDr. Dzugasová Eva

Počet členov (2019): 74

Z histórie spolku lekárov

Tradícia SLS má svoje korene už v 19. storočí. 5. januára 1833 založili mladí medici zo Slovenska na LF v Pešti pod vedením Jonáša Bohumila Guotha Společnost lékařsko-slowanskú, ako samovedelávací lekársky spolok (v rovnakom roku vznikla aj anglická lekárska spoločnosť). Až o tridsať rokov neskôr (1862) sa datuje založenie Spolku lékařů českých pod vedením J. E. Purkyňu. Dňa 10. 10. 1867 vznikol v Kežmarku Spolok spišských lekárov a lekárnikov. Práve na tento spolok nadviazala novodobá tradícia spolkov, keď bola v januári 1962 v Poprade obnovená činnosť tohto spolku.

R. 1992 po delimitácii OÚNZ Poprad vznikla NsP Dr. Vojtecha Alexandra, v tom istom roku vznikla aj myšlienka na založenie spolku rovnakého mena. Koncom roka 1992 bola na SLS zaslaná prihláška so žiadosťou o registráciu nového spolku. Registrácia nového spolku bola potvrdená v júni 1993, ale už v januári 1993 sa konal prvý Kežmarský lekársky deň Dr. Vojtecha Alexandra – v deň 77. výročia jeho úmrtia.

Činnosť spolku SLVAK

Okrem pravidelných mesačných lekárskych vedeckých schôdzí, konaných v čase od septembra do júna, hlavnou náplňou spolku v rokoch 1993 – 2008 bolo organizovanie Kežmarských lekárskych dní. I. kežmarský lekársky deň bol s röntgenologickou tematikou venovaný pamiatke nášho slávneho Dr. Vojtecha Alexandra.

Obr. 1. Prvý predseda spolku MUDr. Kopaničák

Dňa 21. 1. 1994 sa konal II. kežmarský lekársky deň (KLD), ktorý bol venovaný diagnostickým metódam v gynekológii a pôrodníctve. Zišli sa na ňom všetci najlepší gynekológovia zo Slovenska zo všetkých klinických pracovísk, prednostovia, hlavný odborník pre gynekológiu a pôrodníctvo, predseda Slovenskej gynekologicko-pôrodníckej spoločnosti atď (počet účastníkov – 218). Zásluhu na mimoriadne úspešnom priebehu podujatia má prim. M. Kopaničák, vtedajší predseda spolku.

R. 1995 sa na III. kežmarskom lekárskom dni zišli pediatri. Ako rástla odborná úroveň podujatí, tak rástla aj účasť. Na IV. KLD (1996) sa zúčastnilo viac ako 250 lekárov. Program bol zameraný na kardiológiu a gastroenterológiu. V. KLD sa konal r. 1997 pod záštitou ministra zdravotníctva SR – pri príležitosti 100. výročia zakúpenia prvého rtg prístroja na Slovensku, preto aj hlavnou témou bola röntgenológia. Vďaka podujatiu sa začala úzka spolupráca s Maďarskou röntgenologickou spoločnosťou. Na VI. KLD sa r. 1998 prvýkrát zišli chirurgovia a traumatológovia (téma: diagnostika a liečba akútnych stavov v chirurgii a traumatológii).

Medzi najagilnejších organizátorov KLD patria pediatri (pod. vedením prim. MUDr. Beáty Šoltýsovej) a Odd. urgentnej medicíny NsP (pod. vedením prim. MUDr. Jána Hencela), ktorí sa podieľali na organizácii VII. KLD r. 1999 (podujatie bolo pod patronátom ministra zdravotníctva prof. T. Šagáta). Témou bola intenzívna starostlivosť v pediatrii, prednemocničná starostlivosť, urgentná medicína, a rôzne aktuálne témy – internet v medicíne ai.).

Na VIII. KLD r. 2000 sa opäť stretli gynekológovia. Program bol venovaný problematike prenatálnej starostlivosti, perinatológii, diagnostike v gravidite a závažnej téme – nepriaznivý demografický vývoj pôrodnosti na Slovensku.

R. 2001 sa organizovali IX. KLD s pediatrami, röntgenológmi a oddelením urgentnej medicíny. Riešila sa slovenská pediatria na prahu nového milénia. Podujatia sa zúčastnil rodák, riaditeľ Transplantačného centra IKEM v Prahe MUDr. Š. Vítek.

Jubilejné X. KLD sa konali r. 2002. Organizovalo ich Rádiodiagnostické oddelenie, takže sa riešila problematika rádiodiagnostiky na Slovensku. XI. ročník (r. 2003) až XIV. ročník pozitívne poznačila spolupráca s IKEM v Prahe vďaka kežmarskému rodákovi Dr. Vítkovi, ktorý opakovane prišiel na KLD a priviedol významné osobnosti čs. medicíny (napr. prof. Fabián, vedúci transplantačného tímu, ktorý ako prvý v Československu úspešne transplantoval srdce).

Na XII. ročníku KLD (ochorenia obličiek u detí a dospelých) vystúpil prof. O. Schück, jeden z najvýznamnejších osobností čs. nefrológie.

XIII. ročník KLD bol venovaný chronickým ochoreniam pankreasu a problematike metabolického syndrómu. XIV. ročník KLD (2006) sa venuval praktickým postupom v diagnostike a liečbe chorôb pečene. XV. KLD sa konali vo Vysokých Tatrách (2007). Hlavná téma konferencie bola miniinvazívna chirurgia. Poslednými boli XVI. KLD (2008) – tiež ako I. Wintertalks v urgentnej medicíne. Hlavný organizátor bol Emergency Medical Service, s. r. o., v spolupráci s naším Spolkom a Úradom pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Slovenskou súdnolekárskou spoločnosťou a Asociáciou poskytovateľov záchrannej zdravotnej služby SR. Hlavná téma podujatia bola kvalita poskytovania záchrannej zdravotnej služby, termické úrazy, záchrana v nedostupnom teréne, spolupráca všeobecných lekárov pre dospelých a ZZS, vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov, nehody s hromadným postihnutím osôb, problematika súdneho lekárstva a akútny koronárny syndróm a NCMP.

Od r. 2008 začala spolupráca s prof. MUDr. M. Mydlíkom. Spoločne sa nám podarilo zorganizovať 15 vedeckých lekárskych schôdzí. Najvýznamnejšou akciou bol Svetový deň obličky. Tradícia tejto akcie sa začala v r. 2010. Súčasťou podujatia sú jednak odborné prednášky z odboru nefrológie, jednak akcia v meste Kežmarok – meranie krvného tlaku a vyšetrenie moča. Hlavným organizátorom je LF UPJŠ v Košiciach, opakovane sa zúčastnil podujatia aj rektor prof. MUDr. L. Mirossay a dekan LF UPJŠ prof. MUDr. L. Siegfried. Jednou z prednášajúcich bola aj súčasná prezidentka Slovenskej nefrologickej spoločnosti prof. MUDr. V. Spustová.

Vďaka dobrej spolupráci s nemocnicami v Poprade, Starej Ľubovni a Levoči, ako aj so zdravotníckymi pracoviskami vo Vysokých Tatrách a klinickými pracoviskami z Košíc sa nám darí udržiavať vysokú odbornú úroveň pracovných lekárskych schôdzí.

Významné pre našich lekárov a celý región bolo, že prednášateľmi boli vynikajúci odborníci z konkrétnych medicínskych odborov na Slovensku. Odborné podujatia si získali svoju vážnosť. V posledných rokoch však máme problém nadviazať na tradíciu KLD.

Činnosť SLVAK v číslach

Počas 16. ročníkov KLD odznelo viac ako 460 prednášok (58 zahraničných). Prednášatelia boli z 36 miest SR (najviac prednášok z Bratislavy a Košíc, z ČR najviac z Prahy – IKEM). Najpočetnejšia účasť na KLD bola na III. a IV. ročníku – okolo

Obr. 2. Vľavo sochár Mgr. Galko – autor busty Dr. V. Alexandra

250 účastníkov. Najviac prednášok odznelo na posledných KLD 71. Z osobností prednášajúcich na KLD treba spomenúť prof. Fabiána a prof. Schücka. Spolok lekárov to nie sú len mesačné vedecké pracovné schôdze a úspešné lekárske dni, ktoré sú t.č. históriou, ale aj neustála propagácia Spolku a mena Dr. Alexandra medzi lekármi a obyvateľmi mesta Kežmarok. Opakovane sme pripravili prácu o živote a diele dr. V. Alexandra (aj pre Monitor medicíny SLS, 2004). Odprednášali sme prednášky na témy Stručný prehľad z histórie zdravotníctva v Kežmarku a zo života Spolku lekárov Dr. V. Alexandra (Nadácia Antala Genersicha). R. 2011 som bol pozvaný Spolkom košických lekárov, aby som v rámci ich konferencie, ktorá bola venovaná osobnostiam medicíny, prednášal o Dr. Alexandrovi.

Medzi najvýznamnejšie akcie nášho Spolku určite patrí organizácia podujatia (4. 2. 2016) k 100. výročiu úmrtia Dr. Alexandra. Aj vďaka finančnej podpore mesta sa podarilo zhotoviť sochárovi Mgr. Galkovi bustu Dr. Alexandra a osadiť ju na „Stene školy národov a konfesii„ ev. lýcea. V priestoroch historického hotela Hviezdoslav sa konala medzinárodná konferencia o röntgenológii, pričom si bolo možné zakúpiť knihu o Dr. Alexandrovi. K tejto udalosti bola pripravená aj príležitostná obálka a pohľadnice s príležitostnou pečiatkou.

Slovík Peter

Spolok lekárov Košice (SLKE)

SLKE je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 108

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident prof. MUDr. Rácz Oliver, CSc., vedecký sekretár doc. MUDr. Lukán Norbert, PhD., 1. podpredseda doc. MUDr. Belák Jozef, CSc., členovia výboru prof. MUDr. Böör Andrej, CSc., doc. MUDr. Dubinský Pavol, PhD., MHA, MUDr. Platová Jarmila, MUDr. Róland Róbert, MUDr. Slávik Ján, MBA, prof. MUDr. Valočík Gabriel, PhD., náhradníci prof. MUDr. Nagy Vincent, PhD., MUDr. Szakács Mikuláš, dozorná rada MUDr. Gombošová Laura, PhD., MUDr. Dombrovský Peter

Počet členov (2019): 1516

Z histórie spolku lekárov

1. Spolky lekárov v Košiciach pred rokom 1919

O spoločných stretnutiach a rokovaniach lekárov na odborných a vedeckých podujatiach v Košiciach svedčí správa o 7. veľkom zhromaždení lekárov a prírodovedcov Uhorska, ktoré sa konalo 9. – 17. augusta 1846 v Košiciach a v Prešove. Programom zhromaždenia boli aktuálne medicínske, prírodovedné, ale i spoločenské otázky danej doby. Okrem lekárov sa na zhromaždení zúčastnili aj predstavitelia mesta, župy a cirkvi. Medzi významných účastníkov tohto podujatia patril Imrich Henszelmann (1813 – 1888), košický rodák, lekár, archeológ, historik výtvarného umenia a architektúry, profesor na budapeštianskej univerzite, zakladateľ dejín umenia v Uhorsku. Na zhromaždení predniesol svoju myšlienku a návrh na prijatie zákona na ochranu umeleckých pamiatok v Uhorsku a zdôvodnenie založenia múzea v Košiciach, čo sa realizovalo v roku 1872. Roku 1899 založili košickú pobočku Štátnej lekárskej spoločnosti, ktorej predsedom bol Jakub Moskovics, a pobočku Abovskej župy tejto spoločnosti, ktorej predsedom sa stal Ákos Szent-Imrey. O konkrétnej činnosti týchto spolkov nie sú k dispozícii dostupné materiály.

2. Obdobie prvej Československej republiky

Krátko po vzniku Československej republiky, 5. apríla 1919 založil primár neurológie a psychiatrie košickej nemocnice Dr. Jaroslav Stuchlík (1890 – 1967) spolu s chirurgom Dr. J. Uramom a gynekológom Dr. O. Frankensteinom voľné združenie československých lekárov. Tento spolok 25. júna 1920 na Valnom zhromaždení Združenia československých lekárov v Košiciach bol premenovaný na XXXI. východoslovenskú župu Ústrednej jednoty československých lekárov v Košiciach. Za jej predsedu bol zvolený Dr. Jozef Uram, riaditeľ štátnej nemocnice v Košiciach a primár jej chirurgického oddelenia. Stretnutia sa konali týždenne a správy boli pravidelne odoslané do Věstníka lékařu českých a súhrny prednášok do Časopisu lékařu českých.

V Zdravotníckej ročenke pre Slovensko a Podkarpatskú Rus z roku 1928 sa v článku Organizácia lekárov na Slovensku a Podkarpatskej Rusi uvádza, že na Valnom zhromaždení Ústrednej jednoty československých lekárov v Košiciach konanom 8. augusta 1927 bol zvolený výbor, ktorého predsedom sa stal Dr. J. Slabej, podpredsedom Dr. Směly a Dr. J. Uram.

O činnosti a práci Spolku československých lekárov v Košiciach hovoria „Protokoly schôdzek v roku 1929“. Sú v ňom uvedené všetky prednášky, ktoré odzneli aj s diskusnými príspevkami na štrnástich schôdzach v roku 1929. Obsahom prednášok boli súborné referáty, ale i zaujímavé kazuistiky. Prednášajúcimi boli vtedajší primári a lekári Štátnej nemocnice v Košiciach – Dr. J. Stuchlík, Dr. J. Dérer, Dr. A. Měška, Dr. M. Očenášek, Dr. J. Kňazovický, ale aj hostia z Bratislavy a Prahy.

V rámci spolkových činností počas prvej Československej republiky sa na týchto aktivitách výrazne podieľali viacerí lekári pôsobiaci v Štátnej nemocnici v Košiciach, ktorí prišli pracovať z českých krajín. Títo lekári vo veľkej miere prinášali do našich regiónov nielen svoje poznatky a skúsenosti odborného lekára, ale aj zvyklosti spolkových činností zo svojich domovských oblastí, pričom najmä zaužívané postupy a praktické skúsenosti „pražskej školy“ sa ukázali ako mimoriadne prínosné.

Funkciu tajomníka Spolku lekárov vykonával v 30. rokoch minulého storočia Dr. A. Friedman, v 50. rokoch Dr. P. Schweitzer (obaja neskôr v zahraničí získali titul profesor).

Doktor Stuchlík ostal aktívnym členom tejto organizácie až do jeho odchodu do Prahy v roku 1937. Košickí a východoslovenskí lekári mu dali z vďačnosti vyhotoviť bustu (autor Vojtech Löffler). Košické lekárske spoločenstvo si pripomenulo osobnosť profesora MUDr. Jaroslava Stuchlíka pietnym aktom 25. 6. 2003. Vtedy bola v budove bývalej psychiatrickej kliniky na Sennom trhu (dnes košická pobočka VšZP) umiestnená busta Jaroslava Stuchlíka vyrobená podľa Löfflerovej plastiky na prianie Stuchlíkovej dcéry, PhDr. Ňuty Červeňanskej.

Po mníchovskej dohode prestal košický spolok existovať, len niektorí jeho členovia v Prešove a v Martine pokračovali v činnosti.

3. Roky 1945 – 1989

Spolok lekárov v Košiciach (SLKE) začal po vojne opäť pracovať pod vedením docenta Jána Kňazovického (košický spolok viedol aj od roku 1937 po odchode Dr. Stuchlíka z Košíc) ako „Prednáškový výbor lekárov štátnej nemocnice v Košiciach“. Významným podujatím v roku 1946 bola výstava obrazov o penicilíne zapožičaná British Councilom spojená s výstavou bakteriologického oddelenia nemocnice, na ktorá nadviazala séria prednášok. Na podujatí sa zúčastnilo 71 lekárov z východného Slovenska.

Po vzniku Československej lekárskej spoločnosti Jána Evangelistu Purkyně v roku 1949 sa košický spolok stal druhou regionálnou organizáciou po Prahe. Zasadnutia SLKE sa dodnes neoficiálne volajú ako „purkyňovky”.

Veľkým prínosom činnosti SLKE bol vznik lekárskej fakulty v Košiciach v roku 1948 [4]. Vo funkcii predsedov Spolku lekárov v Košiciach pôsobili v rôznych obdobiach po 2. svetovej vojne prednostovia a funkcionári lekárskej fakulty: prof. J. Pajtáš, prof. J. Kňazovický, prof. J. Skotnický, prof. L. Dubay, doc. Ľ. Veselý, prof. J. Kafka. Zasadnutia sa uskutočňovali v priestoroch posluchární na Rastislavovej ulici. Spolupráca s vedením Lekárskej fakulty, ako aj s vedením Fakultnej (dnes Univerzitnej) nemocnice v Košiciach bola v priebehu celého fungovania Spolku lekárov na veľmi dobrej úrovni. Úzka dlhodobá spolupráca týchto ustanovizní s vedením Spolku lekárov je založená najmä na spoločných základoch profesijnej náplne, a to najmä z hľadiska postgraduálnej výchovy lekárov. Z hľadiska praktickej realizácie táto súčinnosť mala podklad v skutočnosti, že predsedovia a vedeckí sekretári Spolku lekárov v Košiciach boli počas celého obdobia jeho existencie takmer výhradne z radov vysokoškolských učiteľov a lekárov Štátnej a neskoršej Fakultnej nemocnice v Košiciach.

Pravidelnými a veľmi dobre navštevovanými schôdzami Spolku lekárov v Košiciach boli klinicko-patologické konferencie, ktoré pripravoval Ústav patológie LF UPJŠ a UN LP v Košiciach pod vedením prof. Böőra.

Spolok lekárov v Košiciach okrem pravidelných zasadnutí v rámci mesta sa výrazne podieľal a aj v súčasnosti podieľa na organizácii Východoslovenských lekárskych dní. Hlavným iniciátorom a organizátorom prvého ročníka Východoslovenských lekárskych dní v dňoch 19. – 20. mája 1961 bol prof. MUDr. F. Pór (obr. 1). Profesor Pór tomuto podujatiu dal do vienka postgraduálny charakter. Tieto významné podujatia sa konali dlhé roky v priestoroch kinosály Odborného ústavu respiračných chorôb v Novom Smokovci (verejnosti známy ako „Penzák“). Jubilejné 50. východoslovenské lekárske dni 19. – 20. mája 2011 sa konali vo Vysokých Tatrách v novosmokovskom hoteli Palace. Na základe štatistiky z rokov 1991 – 2003, podľa ktorej za 13 rokov na tomto podujatí odznelo 523 prednášok, sa dá usúdiť, že ak pridáme obdobie do roku 1990 a súčasnosť, celkový počet prednesených vedeckých príspevkov na Východoslovenských lekárskych dňoch je oveľa vyšší ako tisíc.

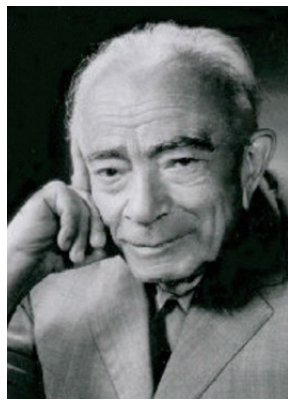

Obr. 1. Prof. MUDr. František Pór, DrSc., (1899 – 1990)

4. Súčasná činnosť Spolku lekárov v Košiciach

Spolok lekárov v Košiciach, ako organizačná zložka Spolku lekárov Slovenska vykonáva svoju činnosť v súlade s vysokoškolskými zvyklosťami vo forme dvoch polročných cyklov odborných podujatí. Predsedami v poslednom období boli Prof. M. Mydlík (obr. 2), prof. A Böőr a prof. O. Rácz. Od roku 2019 funkciu predsedu SLKE zastáva doc. N. Lukán. Členskú základňu tvorí približne 1500 členov, ale počet aktívnych a pasívnych účastníkov na jednotlivých podujatiach je žiaľ, oveľa menší. Aj o Východoslovenské lekárske dni bol v posledných rokoch malý záujem. Riešenie sa našlo, a to v tom zmysle, že 55. východoslovenské dni sa uskutočnili spolu so VII. kongresom „Preventívna medicína" spoluorganizovanom Slovenskou lekárskou komorou. Prednášky sa konali v Košiciach a v Bratislave a medzi dvoma mestami bol vytvorený telemost s možnosťou komunikácie medzi nimi. Počet účastníkov sa takto zvýšil na viac ako 400. Regionálna lekárska komora v Košiciach sa v súčasnosti podieľa aj na organizácii ostatných podujatí SLKE.

Obr. 2. Prof. MUDr. Miroslav Mydlík, DrSc., (1932 – 2018)

Okrem pravidelných schôdzí SLKE každoročne usporiada rôzne podujatia, ku ktorým okrem už uvedených Východoslovenských lekárskych dní patrí:

- Memoriál profesora Póra (od roku 1994). Hlavný referát na memoriáloch zvyčajne prednáša niekto zo žiakov pána profesora, v posledných rokoch to bývajú žiaci jeho žiakov. Pozvaní prednášatelia získavajú od roku 2015 pamätnú plaketu z tvorby sochára Petra Ilčíka. V apríli 2018 sa uskutočnil jubilejný 25. memoriál a memoriál v máji 2019 je venovaný 120. výročiu narodenia pána profesora. Pred podujatím sa vždy uskutoční pietny akt pri hrobe pána profesora a jeho manželky na Verejnom cintoríne v Košiciach.
- Memoriál profesora Kňazovického (od roku 1993). V závere XXI. memoriálu prof. Kňazovického (2013) profesor Július Vajó predniesol návrh výboru, aby jedna z ulíc v Košiciach bola pomenovaná ako Ulica profesora Kňazovického. Účastníci memoriálu návrh jednomyseľne podporili a poverili vedenie Spolku lekárov v Košiciach návrh na realizáciu predložiť Magistrátu mesta Košice. Dňa 14. januára 2016 bola Galenova ulica slávnostne premenovaná na ulicu profesora Jána Kňazovického (obr. 3).
- Memoriál profesora Koreca (od roku 2012). Iniciatíva vyšla od vedenia Ústavu patologickej fyziológie a od predsedníčky Nadácie profesora Rudolfa Koreca, Dr. Marty Korecovej. Na tomto podujatí sú prezentované práce mladých odborníkov a najlepšia študentská diplomová práca z oblasti fyziológie a patologickej fyziológie je ocenená diplomom a finančnou odmenou.
- Medzinárodné konferencie na tému „Metabolické zmeny pri chronickom zlyhaní obličiek" spravidla boli spojené s udelením „Doctor Honoris Causa" siedmim významným zahraničným nefrológom. Všetky sympóziá sa konali v Historickej sále Východoslovenskej galérie, prednášalo na nich 55 zahraničných účastníkov.
- Spolok lekárov v Košiciach sa z iniciatívy profesora M. Mydlíka podieľa na „výjazdových zasadnutiach". V novembri v roku 1995 po prvý raz podal ústretovú ruku všeobecným lekárom pre dospelých mimo Košíc, a to vo forme stretnutí, ktoré sa uskutočňovali v Dome kultúry v Ruskove. Veľkú pozornosť venoval výberu postgraduálnych tém, ktoré mali bezprostredný realizačný výstup pre prax všeobecných lekárov pre dospelých. Na organizácii vedeckých pracovných schôdzí SLKE v Košiciach, ktoré sa dlhé roky konali v Ruskove, sa významnou mierou podieľali Dr. J. Gorel, všeobecný lekár zo Slanca a starostovia Ruskova Dr. J. Sabadoš. a Ing. Š. Markovič. V poslednom období sa tieto stretnutia konajú vo Valalikoch za výdatnej pomoci starostu obce, pána Š. Petráka. Neoddeliteľnou súčasťou týchto stretnutí je neformálna beseda účastníkov pri dobrom guláši a pohári vína.

Z ostatných významných udalostí posledného obdobia to bola aj putovná výstava venovaná životu a dielu Jánosa Selyeho (2017) usporiadaná Múzeom histórie medicíny Ignáca Semmelweissa v Budapešti. Na košickej vernisáži odzneli prednášky našich odborníkov o modernom poňatí stresu a prednáška Dr. L. Kissa, významného bádateľa histórie medicíny nášho regiónu o živote a slovenských koreňoch tvorcu stresovej teórie chorôb.

Obr. 3. Prof. MUDr. Ján Kňazovický, (1893 – 1987)

Mimoriadne významnou udalosťou spojenou s prehliadkou pracovísk Východoslovenského ústavu srdcových a cievnych chorôb, prehliadkou mesta, premonštrátskeho gymnázia spojená a prednáškami pre členov SLKE a študentov vyšších ročníkov bola v roku 2016 návšteva oboch synov (Thomas a Petra) profesora Viliama Ganza (1919 – 2009), rodáka z Košíc, konštruktéra Swann-Ganzovho srdcového katétra.

Ani rok 2018 neostal bez významného hosťa. Na základe pozvania od Slovenskej spoločnosti klinickej biochémie a SLKE zavítal do Košíc prof. Karel Pacák, vedúci oddelenia medicínskej

neuroendokrinológie Eunice Kennedy Shriver National Institute of Child Health and Human Development, Bethesda (USA) s prednáškou (opäť aj pre študentov) „Current diagnostic, genetic, and imaging approaches to pheochromocytoma and paraganglioma“. Prof. Pacák dlhé roky spolupracuje s košickými endokrinológmi.

Spolok lekárov v Košiciach tento rok oslavuje centenárium, ale jeho korene siahajú oveľa hlbšie. Ten krásny strom prežil všetky historické búrky minulého storočia vďaka takým velikánom „záhradníctva“ vedy a vysokoškolskej edukácie, ako prof. Korec, prof. Pór, prof. Kňazovický a mnohí iní a vďaka nim prináša ovocie aj dnes. Dnešné vedenie spolku považuje za svoje základné poslanie pokračovať v práci podľa ich odkazu.

Rácz O., Böőr A., Vajó J., Derzsiová K., Kovaničová M.

Spolok lekárov Kysuce (SLK)

SLK je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 109

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Sálus Juraj, vedecký sekretár RNDr. Liščáková Jana, 1. viceprezident MUDr. Budayová Jana, čestný predseda MUDr. Jablonický Roman, členovia výboru MUDr. Gajan Miroslav, MUDr. Lamoš Pavol, MUDr. Orságová Margita, MUDr. Žársky Ivan, dozorná rada MUDr. Vavrová Iveta

Počet členov SLK (2019): 124

Vlastné pocty a ceny: Medaila MUDr. Ivana Hálka za zásluhy o rozvoj zdravotníctva na Kysuciach

Z histórie spolku lekárov a Hálkových lekárskych dní v Čadci (SLK)

Spolok lekárov Kysúc (SLK) bol založený 23. 1. 1976. Spolok – ako dôležitá a potrebná zložka plne organizovanej nemocnice v Čadci – začala svoju činnosť 7 rokov po otvorení nemocnice. Do nemocnice a do terénu Kysúc prišlo veľa mladých lekárov a zdravotných sestier, ktorí mali teoretické vedomosti zo škôl. Získavali praktické skúsenosti pri posteli pacienta.

Medicína nie je iba veda, ktorá čerpá len z nadobudnutých vedomostí. Jej dynamický a zákonitý rozvoj s pribúdaním nových poznatkov vedie k potrebe sústavného vzdelávania jej priamych aktérov – lekárov, zdravotných sestier a ostatných zdravotníckych pracovníkov.

MUDr. Šimon Višňovský (predseda SLK) a MUDr. Vladimír Pavlík, CSc. (vedecký sekretár SLK) sa stali iniciátormi a zakladajúcimi členmi SLK. V dobe zahájenia činnosti mal SLK 82 členov.

Od založenia SLK sa konali pravidelne každý mesiac odborné semináre, ktoré pripravovali jednotlivé oddelenia. Na semináre boli prizývaní odborníci z odboru, ktorý bol nosnou témou aktuálneho seminára (interné, chirurgia, gynekológia...).

SLK spolupracoval s neďalekými českými kolegami – Spolkom lekárov v Karvinej a Třinci. Raz ročne sa konali spoločné zasadnutia spolkov – striedavo v Čadci a Třinci. Popri odborných témach mali tieto stretnutia aj vysokú spoločenskú úroveň.

Tri roky po založení SLK vznikla myšlienka urobiť na pôde Kysúc odborné podujatie, ktoré nebude mať len regionálny charakter. R. 1979 prof. MUDr. Jozef Kukura, docenti MUDr. Michal Valent a MUDr. Vladislav Zikmund iniciovali zrod Hálkových lekárskych dní. Prvé Hálkove lekárske dni (HLD) sa konali 15. a 16. novembra 1979. Organizačnou prípravou bol poverený MUDr. Jozef Jakuš – dlhoročný vedecký sekretár HLD. 124 účastníkov si vypočulo 15 prednášok odborníkov z Bratislavy, Banskej Bystrice, Považskej Bystrice, Topoľčian a Čadce. Otvorili sme tradíciu, ktorá sa postupne rozrastala a naberala význam a vážnosť i v celoštátnom a medzinárodnom kalendári podujatí Slovenskej lekárskej spoločnosti. Roku 2019 sa pripravuje už XXVI. ročník Hálkových lekárskych dní. Do histórie tohto podujatia sa zapísali profesori Kukura, Valent, Zikmund, Cagáň, Matejíček, Brix, Moravec, Hrnčiar, Gvozdjak, Riečanský, Šimkovic, profesorky Brixová a Michaličková, docenti Látal, Junas, Drobný, ale aj akad. Švestka a veľa ďalších.

HLD neboli len regionálnym podujatím. Postupne nadobudli prívlastok medzinárodného podujatia a privítali sme na nich prednášateľov z Nemecka, Rakúska, ZSSR a Českej republiky.

Hodnotnou (bohužiaľ dnes zaniknutou tradíciou) sa stalo udeľovanie medaily MUDr. Ivana Hálka za zásluhy o rozvoj zdravotníctva na Kysuciach.

Spolok lekárov Kysúc dostal za svoju činnosť vysoké vyznamenanie Slovenskej lekárskej spoločnosti Zlatú medailu „Propter merita“.

Spolok lekárov Kysúc v nových spoločenských podmienkach žije a je nositeľom záruky udržania a rozvoja kvalitného vzdelávania novej generácie lekárov a zdravotníckych pracovníkov.

Aj keď SL Kysúc je pomerne mladý, môže sa smelo obzrieť za uplynulými rokmi, ktoré boli naplnené snahou o sústavné vzdelávanie lekárov na Kysuciach. Je chvályhodné, že napriek generačnej výmene lekárov v nemocnici, vždy sa chopili iniciatívy nasledovníci triumvirátu zakladateľov SLK a HLD (MUDr. Višňovský, MUDr. Pavlík a MUDr. Jakuš).

Vo vedení SLK sa postupne vystriedali predsedovia a prezidenti MUDr. Malicher, MUDr. Jablonický, MUDr. Švarcová, MUDr. Budajová Janka, MUDr. Peteraj. Po vytvorení súkromného sektoru v zdravotníctve, sa oslabila činnosť Spolku lekárov Kysúc. Od roku 2007 je prezidentom SLK MUDr. Sálus Juraj a vedeckým sekretárom RNDr. Liščáková Jana. Došlo k obnoveniu pracovných seminárov, ktoré sa konajú pravidelne, posledný utorok v mesiaci. Na prednáškach sa aktívne zúčastňujú lôžkové oddelenia a oddelenia SVALZ (Spoločné vyšetrovacie a liečebné zložky) Kysuckej nemocnice s poliklinikou v Čadci. Sú určené pre lekárov, sestry a ostatných zdravotníckych pracovníkov. Všetky vzdelávacie aktivity sú registrované v Slovenskej lekárskej spoločnosti, Slovenskej lekárskej komore, sú kreditované a zaradené do systému celoživotného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov.

Organizačné žezlo prípravy a zabezpečenia Hálkových lekárskych dní prevzal po MUDr. Jakušovi od roku 2010 MUDr. Szeghy – primár OAIM oddelenia. Hlavná téma Hálkových dní je venovaná intenzívnej medicíne. Sú organizované ako celoslovenská konferencia s medzinárodnou účasťou (prevažne účastníci z ČR, Poľska, Rakúska). HLD si udržali a zvýšili odbornú a spoločenskú úroveň medzinárodného odborného podujatia. Veľkosť udalosti sa nemeria pri jej vzniku, ale pri jej histórii a prínose pre tých, ktorým bola určená.

Založenie Spolku lekárov Kysúc (r. 1976) a zrod Hálkových lekárskych dní (r. 1979) boli udalosti, ktoré si pri hodnotení ich histórie zaslúžia prinajmenšom prívlastok významné udalosti v histórii kysuckého zdravotníctva, ale i v kontexte histórie Slovenskej lekárskej spoločnosti.

Pokračovanie v tradícii činnosti SLK a HLD je záväzkom a výzvou pre nastupujúcu generáciu mladých lekárov. Majú položené základy a je na nich ako tento záväzok a možnosti uchopia a zveľadia.

Jakuš Jozef, Sálus Juraj, Liščáková Jana

Spolok lekárov Lučenec (SLLC)

SLLC je kolektívnym členom SLS | Kód 133

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Kirschner Peter, vedecký sekretár MUDr. Sečník Peter, členovia výboru MUDr. Brunčák Peter, MUDr. Číčel Šimon, MUDr. Ľuptáková Jana, MUDr. Slivka Rudolf, pokladník MUDr. Halmová Henrieta, dozorná rada MUDr. Machanová Jaroslava, MUDr. Cseri Juraj, ml., MUDr. Hrdina Ivan

Počet členov (2019): 173

Z histórie spolku lekárov

Lekári, ktorí pracovali v OÚNZ Lučenec boli členmi Spolku lekárov Gemera v Rimavskej Sobote až do roku 1972. V tej dobe bol predsedom prim. MUDr. Weislovits. Postupne – ako sa dopĺňala lekárska základňa - začalo sa uvažovať o samostatnom spolku: Spolupráca s Rimavskou Sobotou bola dobrá. Za náš ústav boli vo výbore v Rimavskej Sobote MUDr. Karol Šedenak, prim. ORL, MUDr. Zoltán Schreiner, prim int. oddelenia, MUDr. Pavel Černák, prim. onkologického odd., MUDr. Teodor lehotský, prim. neurologického odd. Pracovné schôdze sa konali striedavo v Lučenci a v Rimavskej Sobote. Lekári dochádzali do príslušného OÚNZ autobusom, ktorý zabezpečovalo riaditeľstvo. Hoci bolo lekárov menej ako teraz, bol vždy plný. R. 1967 obidva ústavy zorganizovali v hoteli Partizán na Táľoch prvé Gemerské dni, na ktorých prednášali zástupcovia z obidvoch ústavov. Pretože na týchto odborných dňoch participovali aj lekári z Lučenca (centrum Novohradu), naši zástupcovia vo výbore presadili požiadavku, aby sa uvedené dni menovali Gemersko-novohradské dni. Tak sa menujú až doposiaľ. Viac rokov sa konali na Táľoch, síce v peknom prostredí, ale s komplikovanou dopravou. Výbory sa dohodli, že sa budú Gemersko-novohradské dni konať striedavo v príslušných okresoch. Na týchto schôdzach až do r. 1973 sa zúčastňovali aj lekári z Veľkého Krtíša, ktorý sa postupne osamostatnil od okresu Lučenec.

Zakladajúca členská schôdza Spolku lekárov v Lučenci bola 16. 3. 1972 v hoteli Slovan za prítomnosti akad. MUDr. Niederlanda, DrSc., a zástupcov výboru z OÚNZ Rimavská Sobota. Prvým predsedom Spolku lekárov v Lučenci bol od roku 1972 – 73 MUDr. Z. Schreiner, vedecký sekretár bol MUDr. Z. Kuník, zástupca primára Chirurgického oddelenia. Roku 1973 prebehli nové voľby. Do diskusie nového predsedu bol zvolený MUDr. Ján Breznický, do funkcie vedeckého sekretára MUDr. M. Rešetár, sek. lekár detského odd. Prim. MUDr. Mazuch DrSc., bol zvolený do funkcie predsedu r. 1975 a túto funkciu úspešne vykonával celé desaťročia. V súčasnosti je prezident MUDr. Kirschner Peter, vedecký sekretár MUDr. Sečník Peter.

Pri zakladajúcej schôdzi Spolku lekárov v Lučenci na záver zaznelo predsavzatie: **„***Nelúčime sa, pretože sa nerozchádzame, ale osamostatňujeme, aby sme mohli lepšie pracovať***“**. Gemersko-novohradské dni, t.r. jubilejné sú najlepším dôkazom dobrej spolupráce a predsavzatia aj v budúcnosti dobre pracovať, stretávať sa a vymieňať si svoje skúsenosti za účasti lekárov z podobného regiónu, diagnostických a terapeutických možností okresných nemocníc II. typu.

M. Rešetár, P. Kirschner

Spolok lekárov Martin (SLMT)

SLMT je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 114

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident prof. MUDr. Mazuch Július, DrSc., vedecký sekretár doc. MUDr. Fetisovová Želmíra, CSc., 1. podpredseda prof. MUDr. Adamicová Katarína, PhD., členovia výboru MUDr. Červeň Ján, PhD., prof. MUDr. Dragula Milan, CSc., prof. MUDr. Jurko Alexander, DrSc., doc. MUDr. Vladár Ľubomír, CSc., dozorná rada prof. MUDr. Javorka Kamil, DrSc., MUDr. Červená Zuzana, MUDr. Mikolajčík Anton, PhD.

Počet členov (2019): 556

Z histórie spolku lekárov

Spolok lekárov v Martine bol založený 29. 9. 1962 ako odbočka všeobecnej sekcie Čs. lekárskej spoločnosti J. E. Purkyňu. Pri slávnostnom založení boli zástupcovia Slovenskej lekárskej spoločnosti na čele s akad. Niederlandom.

Prvý výbor SLM pracoval v zložení: prof. MUDr. P. Steiner – predseda, členovia výboru MUDr. O. Smatana, prim. MUDr. Sedlák, prim. MUDr. Stodola, prof. MUDr. V. Galanda, CSc., prof. MUDr. A. Lányi, DrSc., sestra Majerová. Náhradníci členovia výboru: MUDr. Borovský, MUDr. Szölessi, MUDr. Geist, CSc., MUDr. J. Junas, CSc., prim. MUDr. L. Bevilaqua, sestra Černáková.

Práca všeobecnej sekcie Spolku lekárov nadväzovala na činnosť dobrovoľného združenia lekárov martinskej nemocnice. Schôdze združenia sa zvykli konať tzv. klinických stredách, ktoré mali dlhoročnú tradíciu a stali sa fórom na prednášanie klinických prác demonštráciu prípadov a tiež na konanie veľmi obľúbených kvízov pozostávajúcich z diferenciálnej diagnostiky zložitých prípadov. Schôdze spolku sa konali na rôznych miestach, neskôr v prednáškovej miestnosti 6 pavilónu a v Dome kultúry ROH Strojár.

Prvé Stredoslovenské lekárske dni sa konali roku 1965 v Trenčianskych Tepliciach, ktoré zorganizoval Spolok lekárov v Martine, osobne prof. MUDr. Steiner, DrSc., a MUDr. A. Neuwirth. Ďalšie sa konali raz za dva roky v Martine. Po dlhšej prestávke sa podarilo nadviazať na tradíciu a zorganizovať veľmi úspešné odborné podujatie verné tradícii.

Činnosť spolku bola narušená náhlym úmrtím jeho predsedu MUDr. Steinera (1969). Do funkcie predsedu v tom istom roku bol zvolený prof. MUDr. V. Galanda, CSc. V uvedených obdobiach spolok vyvíjal veľmi aktívnu činnosť. Zaužívala sa tradícia usporadúvať v Martine Stredoslovenské lekárske dni, ktoré sa neskôr uskutočňovali v spolupráci so Spolkom lekárov v Banskej Bystrici a Žiline. Ich náplň bola chirurgická alebo internistická. Uvedené podujatia boli veľmi obľúbené, o čom svedčí aj vysoká návštevnosť, presahujúca 200 účastníkov. Spolok lekárov spolupracoval tiež s odbornými spoločnosťami a stal sa organizátorom početných lekárskych konferencií zo všetkých základných odborov medicíny.

Roku 1973 bol do funkcie predsedu znovu zvolený prof. MUDr. V. Galanda. Výbor pracoval v zložení – vedecký sekretár prim. MUDr. A. Neurwith, členovia výboru MUDr. S. Bacmaňák, prim. MUDr. L. Bevilaqua, doc. MUDr. T. Kustra, CSc., prim. MUDr. L. Lukačovský, doc. MUDr. R. Pullman, CSc. doc. MUDr. F. Špaňár, CSc. doc. MUDr. Z. Tomori, CSc., MUDr. Ľ. Zavarská, náhradníci MUDr. J. Baraník, prim. MUDr. T. Berats, revízori prof. MUDr. O. Haľák, CSc., doc. MUDr. J. Slameň, CSc.

V tomto období sa činnosť spolku zvýšila tiež kvantitatívne. Schôdze sa konali 2x mesačne. Časť schôdzí bola venovaná tiež problematike teoretického charakteru. Prednášali sa kapitoly z histórie lekárstva, zo spoločensko-vednej oblasti a i. Časť podujatí bola venovaná významným výročiam a udalostiam. Spolok lekárov už v tomto období podporoval mladých zdravotníkov a umožňoval im získavať skúsenosti v ich odbornej, vedeckej a prednáškovej činnosti. Každoročne udeľoval ceny v sume 3000 Kčs za najlepšie prednášky. Spolok sa stal jedným z najväčších na Slovensku, s počtom okolo 400 členov.

V roku 1981 bol zvolený nový výbor na čele s predsedom prof. MUDr. J. Buchancom, DrSc., a vedeckou sekretárkou doc. MUDr. G. Nosáľovou, CSc., I. podpredseda bol doc. MUDr. J. Slameň, II. podpredseda doc. MUDr. R. Pullmann, CSc., členovia výboru MUDr. J. Danko, MUDr. J. De Riggo, prim. MUDr. D. Dianovský, CSc., doc. MUDr. P. Višňovský, CSc., MUDr. J. Žiak, náhradníci MUDr. R. Hyrdel, MUDr. D. Marčeková, revízori MUDr. S. Fabuš, MUDr. M. Lukačovský. V priebehu volebného obdobia boli do spolku kooptovaní MUDr. V. Valentovič ako predseda všeobecného lekárstva pri SLM a ako člen MUDr. A. Mikolajčík.

Výbor spolku pokračoval v prednáškovej činnosti, stal sa organizátorom aj celoštátnych podujatí a konferencií s medzinárodnou účasťou. Najvyšší počet akcií sa uskutočnil roku 1984 z príležitosti 700. výročia založenia mesta Martina, kedy

na 17. celoštátnych podujatiach odznelo 582 prednášok, z toho 9 zahraničných a zúčastnilo sa na nich 1907 účastníkov. Akciou s najvyššou účasťou bol celoštátny internistický deň r. 1986, na ktorom bolo 560 účastníkov.

Výbor Spolku venuje mimoriadnu pozornosť akciám mladým zdravotníkov. Od r. 1981 sa do SLM prijímajú tiež študenti LF (ako na prvom pracovisku na Slovensku a víťazné práce FK ŠVOČ sú súčasťou programu). Pôvodne lokálne pracovné konferencie mladých zdravotníkov sa rozrástli do celokrajských a celoslovenských pracovných podujatí.

Pracovné schôdze SLM sú súčasne odborným seminárom pracovníkov FNsP v Martine a OÚNZ v Martine a slúžia na rozšírenie vedomostí v rámci predatestačnej prípravy.

Pracovné schôdze sa od r. 1983 konajú v spoločenskej miestnosti FNsP. Okrem uvedených pravidelných schôdzí sa konajú slávnostné konferencie venované životným výročiam pracovníkov tunajšej LF UK a FNsP. Uvedené konferencie sa tešia mimoriadnemu záujmu a konajú sa v kinosále Matice Slovenskej.

Od roku 1986 výbor Spolku pracuje v zložení – predseda prof. MUDr. Ján Buchanec, DrSc., vedecký sekretár doc. MUDr. Gabriela Nosáľová, CSc., podpredsedovia doc. MUDr. Jozef Slameň , CSc., doc. RNDr. Rudolf Pullmann, CSc., členovia výboru doc. MUDr. Ján Danko, CSc., MUDr. Ladislav Jarkovský, CSc., doc. MUDr. Peter Višňovský, CSc., MUDr. Rudolf Hyrdel, CSc., MUDr. Ján Žiak, MUDr. Daniela Buociková, revízori MUDr. Stanislav Fabuš, doc. MUDr. František Novomeský, CSc., predseda komisie mladých zdravotníkov MUDr. Anton Mikolajčík, členovia MUDr. Hubert Poláček, CSc., MUDr. Mojmír Vrlík, CSc., čestný predseda prof. MUDr. Vladimír Galanda, CSc., čestní členovia doc. MUDr. Teodor Kustra, CSc., prim. MUDr. Ladislav Bevilaqua, doc. MUDr. Dezider Dianovský, CSc., predseda všeobecnej sekcie lekárov MUDr. Vincent Valentovič.

Novozvolený výbor pokračuje v činnosti predchádzajúcich období a stal sa fórom pre odbornú činnosť pracovníkov LF UK v Martine, FNsP a OÚNZ v Martine.

Ján Buchanec

Spolok lekárov Michalovce (SLMI)

SLMI je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 115

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Jurečková Dana, PhD., vedecký sekretár MUDr. Kmetony Ľudovít, 1. podpredseda MUDr. Pallaiová Anna, 2. podpredseda MUDr. Zamba Štefan, členovia výboru MUDr. Eľko Maroš, MUDr. Ivanko Marián, MUDr. Kvak Štefan, MUDr. Nálešník Pavol, pokladník MUDr. Daňová Katarína

Počet členov (2019): 252

Z histórie spolku lekárov

SLMI vznikol r. 1972, prvým predsedom bol MUDr. Štefan Dolgoš, vedeckým sekretárom MUDr. Ladislav Novotný. V ďalších voľbách r. 1976 sa zmenil vedecký sekretár – ktorým sa stal MUDr. Jozef Voskár. Vo volebnom období 1982 – 1986 pracoval vo funkcii predsedu MUDr. Juraj Butkovský a vo funkcii vedeckého sekretára MUDr. Vendelín Nižník. V ďalšom volebnom období (1986 – 1989) bol predseda MUDr. Ján Čižmár, vedecký sekretár MUDr. Vendelín Nižník. Po r. 1989 – až do r. 2008 bol predseda MUDr.. Roman Benedik, CSc., a vedecký sekretár MUDr. Imrich Benický.

Súčasný výbor SLMI (ako je uvedené zloženie hore) pracuje v pôvodnom zložení od roku 2008 – doteraz.

Jurečková Dana

Spolok lekárov Orava (SLO)

SLO je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 117

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Vladimír Michálek, MBA, vedecký sekretár MUDr. Alexandra Michálekova, past prezident MUDr. Gregová Juliana, členovia výboru MUDr. Ďuroška Tibor, MUDr. Kanderková Drahoslava, MUDr. Móriová Svetlana, dozorná rada MUDr. Ďurmek Igor, MUDr. Rybanská Jana, MUDr. Mikešová Martina

Počet členov (2019): 197

Z histórie spolku lekárov

Spolok lekárov Oravy sa podľa kroniky spolku datuje k 23. 6. 1999, kedy bol vedecký sekretár MUDr. Adislav Ninis a predseda MUDr. Erich Bielik. V uvedenom termíne sa konal prvý seminár spolku. Po korešpondenčných voľbách 6. 12. 2002 bol zvolený výbor na čele s prezidentom MUDr. Milanom Chrenkom, viceprezidentom

MUDr. Mariánom Tholtom, vedeckou sekretárkou MUDr. Schusterovou Máriou a revíznou komisiou MUDr. Hornou Annou. V korešpondenčných voľbách 5. 2. 2008 sa prezidentom stala MUDr. Anna Horná, viceprezidentom MUDr. Kolenčíková Magdalena, vedeckým sekretárom MUDr. Mária Šingliarová, predsedkyňou dozornej rady MUDr. Daniela Javošková. Od 7. 1. 2011 sa stala prezidentkou MUDr. Gregová Juliana, vedeckým sekretárom MUDr. Igor Ďurmek a viceprezidentkou MUDr. Jana Rybanská.

Súčasní predstavitelia spolku sú vo funkciách od poslednej volebnej schôdze r. 2015 do súčasnosti.

Vladimír Michálek

Spolku lekárov Ponitrie (SLP)

Medical Association Ponitrie | SLP je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 118

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady (2015 – 2018): prezident prof. MUDr. Líšková Anna, PhD., vedecký sekretár MUDr. Magula Daniel, CSc., 1. viceprezident prof. MUDr. Mlynček Miloš, PhD., člen výboru doc. MUDr. Brozman Miroslav, CSc., MUDr. Galková Katarína, PhD., MUDr. Murgašová Zuzana, PhD., MUDr. Plevová Katarína, dozorná rada MUDr. Bakoš Peter, PhD., PharmDr. Göböová Mária, PhD.

Počet členov (2019): 475

Vlastné pocty a ceny: Cena SLP za najlepšiu prednášku na pôde spolku.

Z histórie spolku lekárov

Spolok lekárov Ponitrie (Medical Association Ponitrie) sa hlási k tradícii každoročných odborných podujatí s názvom „Nitrianske lekárske dni“, ktoré sa konali od vzniku spolku (posledný na jeseň 2018) už ako 53. ročník.

Členovia SLP participujú pravidelne na vedeckých a odborných podujatiach, ktoré sa konajú v Nitre, ako aj na monotematických sympóziách konaných v Nitre podľa jednotlivých medicínskych odborov

Obr. 1. Cena SLP za najlepšiu prednášku.

Spolok spišských lekárov v Poprade (SLPP)

SLPP je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 119

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: viceprezident MUDr. Fabian Peter, vedecký sekretár MUDr. Beniak Juraj, členovia výboru MUDr. Dražilová Sylvia, PhD., MUDr. Masaryk Štefan, MUDr. Michalková Mária, pokladník MUDr. Kavková Denisa, PhD., dozorná rada MUDr. Vnenčáková Klára, MUDr. Vongrey Ján

Počet členov (2019): 331

Z histórie spolku lekárov

Lekárska spolková činnosť v oblasti pod Tatrami má hlboké korene, ktoré siahajú do 2. polovice 19. storočia. Budapeštianska vláda po 4-ročnom úsilí lekárov Spišskej župy dňa 19. 9. 1867 schválila žiadosť o povolenie stavovského spolku a 29. 10. 1867 sa v Kežmarku konalo ustanovujúce valné zhromaždenie Spolku spišských lekárov a lekárnikov. V priebehu prvých 40 rokov jeho existencie sa na členstve podieľalo 120 lekárov, 61 lekárnikov, 3 zverolekári a 7 podporujúcich členov iných profesií. Za uvedené obdobie sa konalo 80 riadnych a 6 mimoriadnych zhromaždení, na ktorých odznelo 383 prednášok. Spolok vykonával činnosť od svojho založenia až do konca 2. svetovej vojny.

Funkcionári SLPP v Poprade

Dňa 26. 1. 1962 sa v Poprade konala prvá schôdza novozaloženej všeobecnej sekcie Čs. lekárskej spoločnosti J. E. Purkyňu. Žiadosť o povolenie jej založenia podal vtedajší riaditeľ NsP a primár Gynekologicko-pôrodníckeho odd. NsP v Poprade MUDr. Ladislav Topolský. Na prvej schôdzi sa ako hosť Slovenského výboru ČSLS J.E. Purkyňu zúčastnil doc. MUDr. I. Kostolný. Na schôdzi bol zvolený výbor v zložení: predseda prim. MUDr. Ladislav Topolský (Poprad), podpredseda prim. MUDr. J. Lukáč (Štrbské Pleso), tajomník MUDr. M. Országh (Poprad) a 6 členov výboru.

Riadne voľby r. 1963 potvrdili vo funkciách predsedu a 1. podpredsedu a do ďalších funkcií zvolili: 2. podpredseda MUDr. M. Pšenička (Kežmarok), tajomník MUDr. M. Országh (Poprad) + 7 členov výboru a dvaja náhradníci. V apríli 1966 sa vzdal funkcie tajomníka MUDr. M. Ország a na jeho miesto bol kooptovaný prim. MUDr. V. Belák (OKB NsP Poprad).

Roku 1967 pracoval výbor SLPP v zložení: predseda prim. MUDr. L. Topolský, 1. podpredseda prim. MUDr. J. Palko (Interné odd., NsP Poprad), 2. podpredseda prim. MUDr. P. Kňazovický (Detské odd. NsP Poprad), tajomník prim. MUDr. V. Belák (OKB NsP Poprad) + 6 členov a dvaja 2 náhradníci.

R. 1969 vznikla Slovenská lekárska spoločnosť a v práci všeobecných sekcií pokračovali spolky lekárov. Na volebnej schôdzi 18. 2. 1969 sa novozaložený spolok pomenoval v rámci tradície na Spolok spišských lekárov v Poprade. Bol zvolený výbor v zložení: predseda prim. MUDr. L. Topolský, CSc., 1. podpredseda prim. MUDr. J. Palko, 2. podpredseda prim. MUDr. P. Kňazovický, vedecký sekretár prim. MUDr. V. Belák a ďalších 6 členov výboru a dvaja náhradníci. Roku 1971 sa konali doplňujúce voľby do výboru Spolku do výboru boli zvolení prim. MUDr. Š. Sámel (Interné odd.) a prim. MUDr. M. Kuruc (Infekčné odd.). Výbor v tomto zložení pracoval až do volieb r. 1981, kedy sa stal predsedom prim. MUDr. Š. Sámel, 1. popdredsedom prim. MUDr. L. Topolský, CSc., 2. podpredsedom prim. MUDr. M. Kuruc, vedeckým sekretárom prim. MUDr. V. Belák. Tento výbor potvrdili aj voľby r. 1986.

Po revolúcii tento výbor odstúpil (22. 1. 1990). Kontinuitu činnosti zabezpečil akčný výbor v zložení predseda MUDr. V. Belák, MUDr. M. Polek (Slovenská Ves), MUDr. I. Schwartzová (Poprad), MUDr. I. Schwendt (Poprad) a MUDr. E. Štammová (Poprad). Akčný výbor pripravil demokratické voľby, z ktorých 26. 4. 1990 vzišiel výbor SLPP v zložení: predseda prim MUDr. J. Kallo (Geriatrické odd. NsP Poprad), podpredseda prim. MUDr. I Schwendt (ARO NsP Poprad), vedecký sekretár prim. MUDr. M. Podhájecký (Onkologické odd. NsP Poprad) a ďalších 8 členov výboru.

R. 1993 sa od SLPP v Poprade odčlenil Kežmarok, ktorý si vytvoril vlastný spolok. V SLPP napriek odchodu okolo stovky členov ostalo 310 platiacich členov. Výsledok volieb r. 1994: predseda prim. MUDr. J. Kallo, podpredseda prim. MUDr. I. Schwendt, vedecký sekretár MUDr. M. Puchala, CSc.

Nové zloženie výboru, ktoré nadviazalo na prácu predchádzajúceho, bolo zvolené roku 1998: predseda prim. MUDr. I. Schendt (ARO NsP Poprad), podpredseda MUDr. Š Masaryk (Infekčné odd. Poprad), vedecký sekretár MUDr. M. Puchala, CSc., (Kardiologická ambulancia NsP, Poprad).

Odborná aktivita SLPP

Spolok spišských lekárov v Poprade organizoval po celé obdobie svojej existencie minimálne jednu vedeckú pracovnú schôdzu mesačne. Podieľal sa na príprave Východoslovenských lekárskych dní, ktoré sa každoročne ako dvojdňové podujatie konajú vo Vysokých Tatrách a to väčšinou v Odbornom liečebnom ústave TBC a resp. chorôb v Novom Smokovci (tradícia vznikla r. 1961). O programovú náplň VSL dní sa staral SL Košice, SLPP zabezpečoval organizačnú a spoločenskú stránku podujatia, včítane spoločného rokovania funkcionárov spolkov lekárov Východného Slovenska. Ako hostia Východoslovenských lekárskych dní sa okrem pracovníkov ústavov LF UPJŠ v Košiciach zúčastňovali aj univerzitní pracovníci z Bratislavy a Martina, ako aj z českých fakultných pracovísk, predovšetkým z Prahy. Z ďalších zahraničných to boli najčastejšie odborníci z poľského Rzeszova a z Budapešti.

Samostatnou akciou SLPP je Podtatransky deň. Koná sa každoročne v jesennom období. Jeho začiatok sa viaže na otvorenie novej nemocnice v Poprade, teda na r. 1974. Podtatranský deň vznikol z iniciatívy členov výboru SLPP prim. MUDr. L. Topolského, CSc., prim. MUDr. Š. Sámela a prim. MUDr. V. Beláka. Slávnostný 25. ročník (1998) sa konal v slávnostnej atmosfére. Podtatranský deň sa koná ako jednodňová vedecko-odborná akcia (výnimkou boli r. 1985 a 1986, kedy to bolo dvojdňové podujatie). Okrem domácich autorov sa na programoch PLD zúčastňovali aj prednášatelia z klinických pracovísk, predovšetkým z Bratislavy, Košíc, Martina, zo zahraničných z Prahy a Zakopaného (prim. Hajdukiewicz).

Za najvýznamnejšie podujatie Spolku SLPP pokladáme odbornú schôdzu z príležitosti 150. výročia narodenia MUDr. Markušovského zo Štrby, zakladateľa Maďarskej lekárskej spoločnosti a časopisu Orvosi Hétilap. Slávnosť sa konala v rámci IV. východoslovenských lekárskych dní 7. mája 1965 a jej súčasťou bolo odhalenie pamätnej tabule slávnemu rodákovi. Na slávnosti sa zúčastnili hostia z Maďarskej lekárskej spoločnosti MUDr. Trencsényi (Budapešť), prof. MUDr. Kerpel-Fronius (Pécs), prof. MUDr. Zoltán (Budapešť) a prof. MUDr. Petri (Szeged).

Ďalším významným a úspešným podujatím bola slávnostná konferencia pri príležitosti osláv 100. výročia založenia Spolku spišských lekárov a lekárnikov, ktorá sa konala 20. – 21. 10. 1967 v Kežmarku. Zúčastnili sa na nej hostia z Halle (prof. MUDr. W. Kaiser a prof. MUDr. V. Piechodcky) ako aj z Budapešti (prof. MUDr. Erdélyi). V priebehu slávnosti sme odhalili pamätné tabule slávnym spišským rodákom MUDr. V. Alexandrovi z Kežmarku, priekopníkovi a prvému profesorovi röntgenológie na Lekárskej fakulte budapeštianskej univerzity, PhMr. Aurelovi Scherfelovi, lekárnikovi z Veľkej, ktorý bol členom viacerých vedeckých inštitúcií a ako prvý urobil chemické analýzy všetkých známych spišských minerálnych vôd a gejzírovej vody v Herľanoch, a prvému detskému lekárovi v Spišskej Novej Vsi – Filipovi Korachovi.

V historickej pamäti ostáva aj vedecká schôdza v rámci XIX. Východoslovenských lekárskych dní (Kežmarok 1980), ktorá bola venovaná pamiatke MUDr. V. Alexandra. MUDr. V. Alexander počas svojho pôsobenia v Kežmarku vykonával funkciu tajomníka Spolku spišských lekárov a lekárnikov (od r. 1891 až do r. 1907). R. 1907 odišiel do Budapešti. Na schôdzi sa zúčastnili hostia z Budapešti, ktorých viedol vedúci Katedry röntgenológie na budapeštianskej lekárskej fakulte prof. MUDr. F. Horváth, DrSc.

Práca Spolku spišských lekárov v Poprade za temer 4 desaťročia jeho trvania bola organizačne náročná, ale veľmi úspešná. V práci SLPP sa zachovala aktivita stoviek obvodných lekárov, ale aj lekárov z kliník a ústavov celého regiónu. To všetko spolu so odbornou a priateľskou spoluprácou so zahraničnými pracoviskami prispevalo nezanedbateľnou mierou k stálemu zvyšovaniu odbornej úrovne veľkého zdravotníckeho kolektívu okresu Poprad i susedných okresov.

Vojtech Belák

Spolok lekárov Prešov (SLPO)

SLPO je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 121

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: t. č. bez výboru

Počet členov (2019): 500 | **Vlastné pocty a ceny: Reimanova medaila**

Z histórie spolku lekárov

Prvý samostatný „Spolok lekárov a lekárnikov Šarišskej župy“ bol založený 13. 1. 1877. Združoval 14 členov z mesta a vidieka. Jeho predsedom sa stal doktor Hollender a tajomníkom doktor Szallay. Známe sú styky členov spolku s podobnými združeniami lekárov v Košiciach i na Spiši.

Po založení ČSLS J.E. Purkyňu (r. 1952) bol r. 1955 vytvorený „Spolok lekárov v Prešove“ (ďalej SLPO). Jeho prvým predsedom sa stal známy oftalmológ, vtedy primár očného oddelenia, MUDr. Ľudovít Veselý, ktorý pôsobil v Prešove od roku 1946. Vedeckým sekretárom sa stal MUDr. Jaroslav Liba. Pretože prim. MUDr. Veselý z Prešova odišiel (stal sa r. 1957 zástupcom prednostu Ústavu doškoľovania lekárov v Prahe) a MUDr. J. Liba odišiel na vojenskú základnú službu, SLPO viedol MUDr. Belo Klepsatel, vedeckú sekretárku robila MUDr. Eleonóra Haššanová.

V období rokov 1959 – 1967 bol predsedom SLPO prim. MUDr. Michal Farbaky, zakladateľ neurológie v Prešove. Za nový prvok v spolkovej činnosti tohto obdobia možno považovať dohodu košického a prešovského SL (iniciatíva prof. Poóra, prednostu I. internej kliniky LF UPJŠ v Košiciach) na vytvorenie celokrajového vedeckého fóra s pracovným názvom „Košické“, neskôr „Tatranské“ a napokon „Východoslovenské lekárske dni“ a to za výdatnej pomoci Spolku spišských lekárov v Poprade.

Na obdobie r. 1967 – 1971 bol za predsedu SL zvolený MUDr. Emil Manajlov, vtedy rajónny internista a za vedeckého sekretára MUDr. Walter Linkesch, zástupca primára Interného oddelenia. Výbor si určil tieto priority: rozšírenie členskej základne (nábor nových členov), zvýšenú prednáškovú aktivitu a prepojenie (v odbornej sfére) nemocničných pracovísk s terénom. Tieto úlohy si osvojili všetci členovia výboru a tak prispeli k zdarnej činnosti SL. Na volebnej schôdzi v októbri 1971 už MUDr. E. Manajlov nekandidoval a akoby symbolicky odovzdal funkciu predsedu svojmu vedeckému sekretárovi.

R. 1970 prof. MUDr. J. Skotnický, v tom čase predseda košického SL a prof. MUDr. P. Dubay, vtedajší dekan LF UPJŠ, navrhli zorganizovať slávnostnú vedeckú schôdzu na počesť prešovského lekára a lekárnika Jána Adama Reimana, ktorý začiatkom 18. storočia uverejnil okolo 75 vedeckých publikácií a ako prvý lekár v kontinentálnej Európe počas epidémie kiahní r. 1721 zaočkoval svoju dcéru Máriu, neskôr aj syna, proti tejto – v tom čase – smrteľnej chorobe. Profesor Dubay, ktorý mal k Prešovu vrelý vzťah, lebo tu prežil svoje študentské roky, ako znalec histórie odhadol, že taká akcia Prešovu prospeje. Tento návrh zaktivizoval viacerých nadšencov z radov lekárov, z ktorých sa vytvoril „prípravný Reimanov výbor“, ktorý sa začal zaoberať myšlienkou zorganizovať v Prešove „Reimanove dni“. Predsedníctvo SLS na čele s akad. Niederlandom a vedeckým sekretárom MUDr. J. Mariányim podporilo tento projekt a odporučilo organizovať Reimanove dni v Prešove ako celoštátnu periodickú odbornú akciu. Po preskúmaní Reimanovho diela MUDr. Blažejom Konštantinom Rippom, prof. dr. Ňutou Červeňanskou, pracovníčkou v oblasti histórie medicíny a vedúcim archivárom Bratislavy dr. Dukom – Zólyomim, st., predsedníctvo SLS súhlasilo predstaviť J. A. Reimana, ako historicky významnú lekársku osobnosť európskeho významu a organizovať na jeho počesť periodické Reimanove dni. Roku 1972 sa uskutočnili I. Reimanove dni so zahraničnou účasťou, za výdatnej podpory predsedníctva SLS najmä jeho prezidenta akad. Niederlanda, pod záštitou vtedajšieho ministra zdravotníctva, pri príležitosti 250. výročia očkovania proti kiahňam v kontinentálnej Európe.

Treba uviesť, že predsedníctvo SLS schválilo štatút Reimanových dní, ako vedeckej akcie s preventívnym zameraním. Medzi ceny predsedníctva SLS bola zaradená „Reimanova cena“ za práce preventívneho zamerania, ktorá sa udeľovala každoročne, zväčša na Reimanových dňoch. Popri Kostlivého, Dérerovej a Jeseniovej cene sa stala Reimanova cena štvrtou cenou predsedníctva SLS.

Reimanove dni potom dlhé roky organizoval „Reimanov výbor“, ktorý viedol vtedajší riaditeľ OÚNZ Prešov prim. MUDr. J. Lukáč, (ďalší členovia tohto výboru boli MUDr. W. Linkesch, MUDr. A. Bandura, MUDr. M. Farbaky, MUDr. D. Flasík,

Obr. 1. Zakladatelia Reimanových dní. Zľava: prim. MUDr. Jozef Lukáč, vedúci odboru zdravotníctva ONV, prim. MUDr. Walter Linkesch, predseda SL v Prešove, prof. Ň. Červeňanská, historička, prof. MUDr. Emil Matejíček, DrSc., minister zdravotníctva, prof. MUDr. Pavol Dubay, dekan LF UPJŠ Košice, MUDr. Ladislav Urge, riaditeľ OÚNZ Prešov

MUDr. V. Janečka, MUDr. I. Kalenský, MUDr. A. Lazorík, MUDr. V. Novotný, MUDr. L. Szántó, MUDr. L. Urge a MUDr. N. Urgeová).

Organizovanie „Reimanových dní“ výrazne obohatilo činnosť SLPO. Po uplynutí štvorročného obdobia bol v októbri 1971 za predsedu SL zvolený primár Interného odd. MUDr. Walter Linkesch a za vedeckú sekretárku MUDr. Naďa Urgeová. Počet členov SL bol v tom čase okolo 120 lekárov. Funkčné obdobie uvedeného výboru SL sa kvôli zosúladeniu s celoštátnou periodicitou funkčných období skončilo na jeseň 1973. Na obdobie rokov 1973 – 77 bol zvolený temer totožný výbor SL s predsedom MUDr. W. Linkeschom, vedeckou sekretárkou MUDr. N. Urgeovou, len výbor bol rozšírený o prim. MUDr. V. Novotného, prim. MUDr. E. Rovňákovú a MUDr. K. Kyslana.

Na obdobie r. 1978 – 1981 bol zvolený staronový výbor. Predsedom SL ostal primár MUDr. W. Linkesch, vedeckou sekretárkou MUDr. N. Urgeová. Je vhodné pripomenúť, že r. 1978 na počesť štyristo rokov trvania prešovskej farmácie sa popri Reimanových dňoch prvýkrát konali 20. septembra farmaceutické dni pod názvom I. Weberove dni, na počesť lekárnika Jána Webera (1612 – 1670), autora prvého slovensky písaného literárno – zdravotníckeho diela *"Amuletum Zpráva krátka a potrebná o moru jakých prostředku náležitých v zdraví a nemoci v čase moru užívati měli učinená od Jana Webera, Apatikáře Pressowského"*. Hlavným iniciátorom a realizátorom týchto i ďalších Weberových dní bol RNDr. PhMr. Anton Bartúnek, ktorý neskôr spracoval život a dielo Webera i Reimana knižne.

Okrem pravidelných mesačných vedecko-pracovných schôdzi boli r. 1981 zorganizované „X. Reimanove dni“ spojené s „Celoštátnym vedeckým zjazdom spolkov lekárov“ s hlavnou témou „Komplexná liečebno - preventívna starostlivosť o pacientov v terénnej praxi“. Tieto X. jubilejné Reimanove dni a zjazd spolkov lekárov, ktoré boli kulminujúcou akciou v prvom decéniu trvania „reimaniád“ poctili svojou účasťou akad. Niederland, prezident SLS, akad. Matejíček, minister zdravotníctva, prof. Špaček, predseda ČSLS a celý rad významných prednášateľov ako R. Vráblová, O. Haľák, J. Gvozdiak, A. Ponťúch, J. Vajó, G. Matejíčková, K. Virsík, J. Junas, M. Hrubiško, R. Dzúrik, V. Kordáč, B. Lichardus, Š. Sitaj, A. Nicák, Š. Litomerický, ktorí dodali podujatiu ozajstnú vážnosť.

Na volebnej schôdzi v októbri 1981 bol za predsedu výboru SL zvolený prim. MUDr. Walter Linkesch, za vedeckého sekretára MUDr. František Németh. Členmi výboru sa stali: MUDr. A. Bandura, CSc., prim. MUDr. L. Urge, prim. MUDr. M. Farbaky, prim. MUDr. V. Novotný, MUDr. K. Kyslan, MUDr. J. Petrašovič. Toto obdobie možno hodnotiť ako obdobie so zabehaným systémom práce. Dominovala príprava kvalitných domácich vedeckých podujatí s preferenciou polytématických schôdzí. Preferované boli aj panelové diskusie. Rástol dopyt odborných spoločností a krajských odborníkov o spoluprácu pri vedeckých pracovných schôdzach na pôde SL.

Vrcholom odbornej aktivity tohto obdobia boli XIV. Reimanove dni r. 1985, ktoré boli zároveň aj VIII. konferenciou všeobecnej a komunálnej hygieny. Tieto Reimanove dni sa organizovali spolu s výborom Českej a Slovenskej hygienickej spoločnosti J. E. Purkyně. Zúčastnili sa na nich, zväčša aktívne, významní hostia ako napr. Calpaš Š., Rovný I., Kukura J., Líška F., Lange E. (Jena), Vrábelová R., Hoffmann J. (Halle), Turek B. (Plzeň) a ďalší. „Hygienici“ boli veľmi aktívna spoločnosť. To sa prejavilo aj na skvelej organizácii týchto Reimanových dní.

Po voľbách r. 1986 pokračoval v svojej činnosti „staronový“ výbor SL. Predsedom ostal prim. MUDr. Walter Linkesch, vedeckým sekretárom MUDr. František Németh. V tom čase už členská základňa mala okolo 530 členov. Po polytématických purkyňovkách v apríli a máji (5. – 6. 6. 1986) sa uskutočnili XV. Reimanove dni, ktoré boli celoslovenskou konferenciou internistov. Aktívne na nich vystúpili Cagáň S., Takáč M., Fabián J., Červenka V. (Praha), Pavlovič M., Mydlík M., Kováč A., Štefanovič J., Izakovič V., Hrnčiar J., Hnilica P., Pullman R., Ďuriš I., Hildebrand T., Málek I. (Praha) a samozrejme domáci autori. Zaznamenali sme rekordnú účasť – 364 účastníkov. V Prešove sa zišla celá naša internistická špička.

Roku 1987 bolo zorganizovaných 12 odborných podujatí, najväčšou boli XVI. Reimanove dni ako vedecká konferencia „Mikrobiologicko-epidemiologickej spoločnosti“. Privítali sme významných hostí: akad. J. Štefanoviča, Dr. Med. W. Kaisera (Halle), MUDr. J. Šejnu J. (Praha), prof. E. Kmetyho, prof. Š. Calpaša, prof. L. Badalíka, prof. P. Bakossa a prof. J. Červenku (Bratislava), doc. H. Puzovú (Košice) a mnohých ďalších.

R. 1988 sme okrem pravidelných mesačných vedecko-pracovných podujatí zorganizovali dvojdňové vedecké pracovné dni spolu s Oftalmologickou spoločnosťou SLS o súčasných vyšetrovacích metódach v oftalmológii. Zúčastnili sa na nich naši poprední slovenskí oftalmológovia ako prof. Z. Olláh, doc. A. Černák, doc. P. Strmeň, doc. A. Gerinec (Bratislava), ale aj hostia z Čiech doc. S. Řehák (Hradec Králové), prof. H. Kraus a prof. D. Bartoš (Praha), doc. Z. Smečka (Olomouc) a doc. L. Cigánek (Praha). Domácich zastupovali Ľ. Némethová a Ž. Kohlerová.

Rok 1989 bol rokom nežnej revolúcie. Pohnuté pamätné udalosti neovplyvnili kvalitu či rozsah práce v SLPO. Okrem už opakovane uvedených pravidelných mesačných schôdzí boli r. 1989 zorganizované XVIII. Reimanove dni v spolupráci so „Slovenskou spoločnosťou hematológie a transfuziológie“ s hlavnou témou „Následky Černobyľu“. Najväčšiu zásluhu na zorganizovaní tejto veľkej akcie mala vtedajšia primárka Odd. HTO MUDr. M. Bandová, ktorá dokázala prizvať do odborného programu známe osobnosti z celého Československa a dokonca aj vtedajšieho ZSSR. Mali sme možnosť vypočuť si názory na príčiny výbuchu a následné škody na zdraví po výbuchu jadrovej elektrárne v Černobyle.

V septembri r.1990 sa uskutočnili voľby nového výboru SL. Odovzdával sa „štafetový kolík“. Za predsedu bol zvolený dovtedajší vedecký sekretár prim. MUDr. Németh F., za vedeckého sekretára prim. MUDr. Novotný R. a členmi výboru sa stali: MUDr. Frajt J., MUDr. Jergová L., MUDr. Tatarka J., prim. MUDr. Halák R. a prim. MUDr. I. Ponček. Najvýznamnejšou akciou r. 1990 boli "XIX. Reimanove a XVII. geriatrické dni" v dňoch 11. – 12. októbra. V podstate v tomto období ukončil činnosť "Reimanov výbor " a „Reimanové dni“ začal pripravovať výbor SLPO s pomocou riaditeľstva nemocnice.

Uvedené volebné obdobie činnosti SL sa vyznačovalo hľadaním nových dimenzií po "nežnej revolúcii", formovali sa nové ústredné orgány, tvorili sa nové stanovy SLS, z rozpočtovej sa stávala príspevková organizácia. Aj samotní lekári, či iní zdravotnícki pracovníci boli často zmätení a tápali ako ďalej. Dôležité bolo v činnosti lekárov bodovanie, nezostával čas na odborné vzdelávanie. Približne v tomto období sme začali pri organizácii odborných podujatí užšie spolupracovať s farmaceutickými firmami, ktoré finančne podporovali jednotlivé akcie, takže tieto sa stávali príťažlivými aj pre svoju spoločenskú stránku.

R. 1992 bolo zorganizovaných 10 vedecko-pracovných schôdzí a jubilejné XX. Reimanove dni v spolupráci so „Slovenskou spoločnosťou alergológov a klinických imunológov“. Na zorganizovaní tejto akcie mala veľkú zásluhu vtedajšia primárka Odd. alergológie a klinickej imunológie MUDr. Z. Kováčová a jej dlhoročný učiteľ MUDr. L. Szántó. V tomto období sme hlavne zásluhou MUDr. L. Szántóa nadviazali kontakt s prof. I. Lefkovitsom, ktorý pracoval vo výskumnom ústave fi CIBA v Bazileji a je prešovským rodákom. Jeho aktívnym vystúpením na uvedených Reimanových dňoch akcia dostala punc a vážnosť, jeho prítomnosť „pritiahla“ ďalších špičkových pracovníkov zo Slovenska. Prof. I. Lefkovits potom navštívil Prešov opakovane a možno aj tento jeho pobyt na „reimaniáde“ ho inšpiroval k nezištnej akcii, keď dvakrát na Slovensku zorganizoval „Letnú školu pre imunológov“ a cez svoj ústav vo Švajčiarsku zakúpil i niekoľko prístrojov pre rôzne slovenské pracoviská.

V novembri 1994 boli voľby nového výboru SL Prešov. Vo funkcii predsedu SL pokračoval prim. MUDr. Németh F., za vedeckého sekretára bol zvolený prim. MUDr. Novotný R. Členmi výboru sa stali prim. MUDr. Trenkler Š., MUDr. Jergová L., MUDr. Frajt J., prim. MUDr. Halák R. a MUDr. Tatarka J. Po každých voľbách obyčajne býva mierne oživenie činnosti. R. 1995 sme zorganizovali 9 vedecko pracovných schôdzi. Znovu sme mali možnosť privítať mnohých hostí - v marci prof. MUDr. R Dzúrika, DrSc., ktorý bol v tomto období prezidentom SLS a prof. MUDr. V. Spustovú, DrSc., v apríli na vedecko pracovnej schôdzi, ktorá bola venovaná 60. prim. MUDr. L. Pastierika prof. MUDr. J. Čierneho, DrSc., prof. MUDr. J. Vajó, DrSc., doc. MUDr. J. Bobera, CSc., doc. MUDr. O. Brandebura, CSc., a ďalších, v máji prof. MUDr. J. Fabiana, DrSc., v júni prof. MUDr. J. Slugeňa, DrSc.

Obr. 2. Časť predsedníctva pri otvorení II. kongresu internej medicíny. Zľava: prof. Davidson, podpredseda Britskej kardiologickej spoločnosti, doc. MUDr. M. Pavlovič, CSc., hlavný odborník MZd. pre Internú medicínu, doc. MUDr. J. Murín, CSc., vedecký sekretár SIS, em. prim. MUDr .W. Linkesch, jeden zo zakladateľov tradície Reimanových dní, celkom vpravo prim. MUDr. F. Németh, predseda SLPO

R. 1996 boli významnou akciou "XXIII. Reimanove dni a VI. Izakovičov memoriál", ktoré boli zorganizované v spolupráci so Slovenskou spoločnosťou lekárskej genetiky. Fundované prednášky odzneli od zahraničných účastníkov (prof. Kozlowski K., Sydney, doc. J. Žiška, Hradec Králové, doc. A. Baxová, Praha), ale aj od domácich autorov. Najväčší kus práce na zorganizovaní akcie mala prim. MUDr. M. Puschauerová.

R. 1997 boli vrcholnou odbornou akciou „XXV. Reimanove dni a V. slovenské dialógy o bolesti“. Privítali sme lekárov-algeziológov, vrátane zahraničných hostí: prof. MUDr. J.M. Bessona (Paríž), prezident Svetovej organizácie pre štúdium a liečbu bolesti (IASTP), prof. MUDr. M. Zimmermana (Berlín), prezident Európskych federácii národných spoločností pre liečbu bolesti, prof. MUDr. J. Luczaka (Poznaň), dr. Y. Shira (Izrael), dr. Chimonitsy-Kypriou V. (Atény) a ďalších. Účasť prof. Bessona na Slovensku a v Prešove bola veľkým vyznamenaním pre túto odbornú spoločnosť i náš spolok. V svojom odbornom vystúpení sa zameral na farmakológiu bolesti. Hlavný kus práce na príprave tejto akcie mala Klinika anestéziológie a intenzívnej medicíny a predovšetkým MUDr. D. Hasárová.

Rok 1998 predstavoval určité vyvrcholenie našej aktivity. Za najvýznamnejšiu akciu celej histórie možno považovať XXVI. Reimanove dni, ktoré boli zorganizované spolu so Slovenskou internistickou spoločnosťou pod názvom „II. kongres internej medicíny a XXVI. Reimanove dni“ so zameraním na prevenciu vnútorných chorôb a ich komplikácií. Bol to prvý kongres zorganizovaný výborom SLPO, ktorý spĺňal všetky kritériá, ktoré určujú stanovy SLS, aby sa odborná akcia mohla nazvať kongresom. Na kongrese sa zúčastnili poprední predstavitelia výboru Európskej internistickej spoločnosti (prof. Davidson, Veľká Británia, prof. Hannson, Švédsko, prof. Jaeger, Švajčiarsko, prof. Secchi, Taliansko) a samozrejme mnohí poprední internisti zo Slovenska a Čiech. Toľko členov výboru Európskej internistickej spoločnosti dovtedy ešte na Slovensku nebolo.

V novembri 1998 sa konali voľby nového výboru SL. Predsedom ostal prim. MUDr. Németh F., za vedeckého sekretára bol zvolený prim. MUDr. Š.Trenkler, podpredsedom sa stal prim. MUDr. Novotný R., členmi výboru MUDr. Mýtnik S., MUDr. Tatarka J., MUDr. Frajt J. a MUDr. Jergová L. Okrem pravidelných mesačných schôdzí bol veľkou akciou „Prešovský pediatrický deň“ (1999), ktorý organizoval primár pediatrie MUDr. J. Kovaľ so svojimi spolupracovníkmi. Funkčné obdobie 1998 – 2002 sa vyznačovalo stálosťou, vyváženosťou a plánovitosťou. Program vedecko pracovných schôdzi sa pripravoval na celý rok, spolupráca s odbornými spoločnosťami bola dobrá. Dal sa už ale vycítiť istý odklon farmaceutických firiem i súkromných lekárov od spolkových akcií. Farmaceutické firmy organizovali vlastné (reklamné) akcie, s vlastným programom a vlastnými prednášateľmi, ktoré boli finančne dobre zabezpečené a popritom rovnako bodovo hodnotené ako akcie SL.

Na septembrovej vedecko pracovnej schôdzi r. 2002 boli voľby nového výboru SL. Novým predsedom sa stal prim. MUDr. Trenkler Š., ktorý – tak ako to v Prešove bolo zvykom – prebral ako vedecký sekretár štafetový kolík po odstupujúcom predsedovi.

SLPO od r. 1972 disponuje Reimanovou medailou, ktorú odovzdával jednotlivcom, či kolektívom za významný prínos a rozvoj prešovského zdravotníctva. Od r. 1972 do septembra 2002 udelil výbor SL 132 zlatých Reimanových medailí a 112 strieborných medailí.

Cieľom tohto článku je snaha zosumarizovať činnosť SL v Prešove za takmer 47 rokov jeho trvania. Aj keď záznamy z prvých rokov nie sú dokonalé, aproximáciou vychádza, že pod hlavičkou SL bolo za obdobie rokov 1955 – 2002 zorganizovaných cca 550 odborných podujatí, na ktorých odznelo asi 3 600 prednášok a na ktorých sa zúčastnilo asi 33 000 poslucháčov! V povojnových dejinách prešovského SLPO najväčšiu brázdu vyorali a obrovský kus práce urobili predovšetkým prim. MUDr. Linkesch Walter a prim. MUDr. Németh František - bez nároku na finančnú odmenu, s láskou a trpezlivosťou.

Spolok lekárov Prešov (2002 – 2016)

V septembri 2002 bol zvolený za predsedu SL dovtedajší vedecký sekretár prim. MUDr. Štefan Trenkler, PhD., za vedeckého sekretára prim. MUDr. Hedviga Pivovarníková, za podpredsedu prim. MUDr. Rudolf Novotný, PhD., prim. MUDr. Slavomír Mýtnik sa stal pokladníkom a za praktických lekárov bol do výboru zvolený MUDr. Miroslav Baník.

Činnosť SL bola organizovaná v už zabehaných štandardoch. Pravidelne raz mesačne (mimo prázdninového obdobia) boli organizované vedecko pracovné schôdze, pravidelne boli pozývaní aj mimoprešovskí lektori (doc. MUDr. Jozef Glasa CSc., SZU Bratislava, doc. MUDr. Peter Pružinec, CSc., Bratislava, doc. MUDr. Štefan Nyullassy, DrSc., Bratislava, prof. MUDr. Ivan Schréter, CSc., FNLP Košice, prof. MUDr. Juraj Fabián, DrSc., SUSCH Bratislava, doc. RNDr. Ľudovít Kádaši, DrSc., ÚMFaG SAV, Bratislava, prof. MUDr. Ivan Hruškovič, PhD., Bratislava a ďalší). Na decembrových schôdzach boli každý rok oceňovaní jubilanti. Účasť na vedecko-pracovných schôdzach v tomto období bola pomerne vysoká (80 – 120 poslucháčov), dá sa konštatovať, že pripravované programy boli príťažlivé.

V decembri 2002 SL slávil 50. výročie svojho založenia. Okrem odbornej časti bolo zorganizované stretnutie bývalých predsedov SL (doc. MUDr. Veselý, prim. MUDr. B. Klepsatel, prim. MUDr. W. Linkesch, prim. MUDr. F. Németh, prim. MUDr. Š. Trenkler).

Výbor SL naďalej organizoval Reimanove dni, zväčša v spolupráci s odbornými spoločnosťami, na ktorých boli odovzdávané Reimanove medaily (r. 2003 prof. MUDr. Svetozár Dluholucký, CSc., B. Bystrica, r. 2004 prof. MUDr. Michal Valent, DrSc., Bratislava, r. 2005 prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., Bratislava, r. 2006 MUDr. Štefan Trenkler, PhD., Prešov, r. 2007 prof. MUDr. Ladislav Hegyi, DrSc., Bratislava). Za najväčšiu akciu v tomto období možno považovať „XXXIV. Reimanove dni a VI. geriatrický kongres s medzinárodnou účasťou“ (440 účastníkov). Reimanova cena bola na tejto akcii udelená prof. MUDr. L.Hegyimu, DrSc., jednému zo zakladateľov geriatrie na Slovensku.

R. 2007 sa uskutočnili voľby do výboru SLPO. Predsedom sa stal znovu prim. MUDr. Štefan Trenkler, ďalej boli do výboru zvolení: MUDr. Jana Leško-Andraščíková, prim. MUDr. Slavomír Mýtnik, MUDr. Ľubomír Straka, prim. MUDr. Hedviga Pivovarníková, MUDr. Oliver Kríž a MUDr. Mária Lešková. Okrem pravidelných vedecko-pracovných schôdzi výbor zorganizoval XXXV. a XXXVI. Reimanove dni v spolupráci s odbornými spoločnosťami (ORL, dermatovenerológia). Za nóvum z tohto obdobia možno považovať rozhodnutie výboru SLPO akreditovať vedecko-pracovné schôdze od septembra 2008 na SACCME.

R. 2009 predseda SL MUDr. Štefan Trenkler, prednosta II. KAIM SZU Prešov, odišiel z FNsP Prešov, a preto sa konali voľby nového výboru.

V období 2010 – 2016 funkciu predsedu SL vykonával prim. MUDr. Slavomír Mýtnik. Spolková činnosť prebiehala v pravidelných vedecko-pracovných schôdzach. Využívali sa kongresové sály miestnych hotelov, občas priestory nemocnice. Vedecko-pracovných schôdzí sa pravidelne zúčastňovalo približne 80 lekárov zo všetkých odborov. Tematika jednotlivých akcií sa menila v závislosti na odbornom zameraní oddelenia či kliniky, ktorá aktuálny program zabezpečovala prednáškami. Tradične v decembri boli prednášky venované jubilantom, ktorí v príslušnom kalendárnom roku dosiahli životné jubileum a ich dovtedajšia činnosť bola pre SL prínosná. Tieto slávnostné podujatia boli v tomto období spojené aj s krátkym kultúrnym programom a boli účastníkmi veľmi obľúbené a pozitívne hodnotené.

SLPO sa pravidelne podieľal aj na organizácii väčších akcií celoslovenského rozsahu, neraz s medzinárodnou účasťou. Pokračoval tak v dlhoročnej tradícii organizovania Reimanových dní, ktoré boli podobne zamerané monotematicky podľa odbornosti organizujúceho oddelenia či spoločnosti. R. 2011 to boli diabetologické dni, 2012 otorinolaryngologické dni, 2013 geriatrické, 2014 pediatrické, 2015 internisticko-diabetologické dni. Pri príležitosti Reimanových dní bola vždy v rámci prednášok aj spomienka na prešovského rodáka, fyzikusa svetového významu J. A. Reimana. Súčasťou otvorenia Reimanových dní bolo udeľovanie ocenení – Reimanových medailí lekárom, ktorí spravidla pochádzali z regiónu a dosiahli v príslušnom medicínskom odbore významný vedecký úspech.

Roku 2016 sa konali korešpondenčné voľby do výboru SL v Prešove. Účasť bola veľmi vysoká – dosiahla 79 % platných hlasov. Dovtedajší predseda prim. MUDr. Miroslav Mýtnik, PhD., sa po 20 rokoch činnosti vo výbore (z toho 5 rokov ako predseda), rozhodol ďalej nekandidovať a vzdal sa aj členstva vo výbore. Novozvolený výbor si ani po troch mimoriadnych zasadaniach nedokázal zvoliť nového predsedu SL, pretože sa nenašiel nikto z novozvolených členov výboru, kto by bol ochotný pravidelne organizovať vedecko-pracovné schôdze, riešiť administratívne úkony spojené s prideľovaním kreditov, ako aj finančné záležitosti spojené so zabezpečením jednotlivých podujatí. Aj keď spolupráca s pracovníčkami sekretariátu SLS bola veľmi dobrá, systém úhrad fungoval na princípe návrhu, realizácie, schvaľovania faktúr, čo pri bežnej práci lekára v zdravotníckom zariadení bolo časovo zaťažujúce. Určite by prácu uľahčilo, keby SLPO mal vlastný účet. Príčinu neochoty lekárov ujať sa funkcie predsedu SLPO (podľa vyjadrenia členov novozvoleného výboru) je treba vidieť aj v nepochopení a nedostatočnej podpore činnosti spolku zo strany nemocníc a kontroverzií pri prideľovaní kreditov zo strany SLS a SLK. To všetko, žiaľ, viedlo k hibernizácii činnosti SL v Prešove, ktorý prakticky od apríla 2016 nevyvíja žiadne aktivity.

Štefan Trenkler, František Németh, Miroslav Mýtnik

Spolok lekárov Prievidza (SLPD)

SLPD je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 122

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident prim. MUDr. Frankovič Ladislav, vedecký sekretár MUDr. Malinjak Peter, viceprezident MUDr. Zeman Július, členovia výboru MUDr. Bušovská Jana, MUDr. Mífek Pavel, dozorná rada MUDr. Čech Peter, PhD., MUDr. Ižo Ján, MUDr. Štovčík Tibor

Počet členov (2019): 289

Z histórie spolku lekárov

Myšlienka založiť spolok lekárov pri OÚNZ Prievidza vznikla prakticky súčasne s otvorením novej nemocnice v Bojniciach (25. 2. 1961). Prípravný výbor mal svoje prvé zasadanie 16. 2. 1961. Predtým sa schádzali lekári tunajšieho OÚNZ na celoústavných seminároch, ktoré organizovalo riaditeľstvo OÚNZ raz štvrťročne.

Slávnostná zakladajúca schôdza vtedy ešte Všeobecnej sekcie Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně (ČSLS JEP) sa konala 24. marca 1962 za účasti predsedu Slovenského výboru ČSLS JEP prof. MUDr. Niederlanda. Na schôdzi sa konali voľby a odznela na nej odborná prednáška novozvoleného predsedu doc. MUDr. A. Kukuru. Už do prvého výboru bola zvolená za SZP vrchná sestra chirurgického oddelenia Milada Ondráková. Sekcia SZP bola konštituovaná na svojej prvej schôdzi dňa 24. 3. 1965. Jej činnosť riadila komisia pre SZP, ktorej predsedníčka bola členkou výboru SLPD. Roku 1969 bola založená na Slovensku Slovenská lekárska spoločnosť (SLS) a Všeobecná sekcia ČSLS JEP sa premenovala na Spolok lekárov (SL).

SLPD resp. Všeobecná sekcia od svojho založenia v odbornom programe svojich schôdzí dávala prednosť prednášateľom z vlastných radov. Programy boli prevažne polytematické. Pozývali sa však aj renomovaní prednášatelia z iných pracovísk, organizovali sa monotematické panelové diskusie a usporiadali sa slávnostné pracovné schôdze k významným životným jubileám jednotlivých členov a v neskorších rokoch i k okrúhlym výročiam vzniku jednotlivých oddelení. Od roku 1971 sa spoluorganizátorom pracovných schôdzí stalo riaditeľstvo OÚNZ. Už od roku 1978 bola vyhradená jedna schôdza v roku pre mladých autorov, z čoho neskôr vzniklo pravidelné marcové Fórum mladých autorov. Z ďalších foriem činnosti Spolku spomenieme pracovné schôdze usporiadané a programom naplňované pracovníkmi bojnických kúpeľov, schôdze vyhradené všeobecným lekárom (od r. 1980 a spoločné schôdze so SZP) (od r. 1984). Do prednáškovej činnosti sa zapájali i lekárnici, hygienici a stomatológovia. Takmer každý rok sa konali spoločné schôdze s viacerými odbornými spoločnosťami.

V 5-ročných intervaloch sa pri výročiach otvorenia bojnickej nemocnice konajú od roku 1971 slávnostné pracovné dni, ktoré sa stali významnými odbornými i spoločenskými podujatiami. Zúčastňujú sa na nich i bývalí pracovníci nemocnice v Bojniciach z celého Slovenska, ale aj zo zahraničia, a to aj aktívne prednáškami. Počnúc 25. výročím sa vydáva pri tejto príležitosti bulletin so stručnými prehľadmi histórie rozvoja zdravotníctva v okrese, vzniku nemocnice, rozvoja jednotlivých odborov, vrátane SLPD.

Od roku 1976 až do roku 1982 si vymieňali SLPD a SLZA (Žilina) raz ročne odborné programy. Z toho vznikol r. 1983 Medzispolkový lekársky deň, ktorý sa konal striedavo raz v Prievidzi a raz v Žiline. R. 1987 sa k nim pridal i SLPB (Považská Bystrica). Tieto výmeny sa uskutočňujú v posledných rokoch i medzi sekciami SZP Prievidza a Žilina. Medzispolkový lekársky deň od roku 1992 nesie meno významného slovenského internistu prof. Filu.

SLPD venoval pozornosť i významným životným jubileám svojich členov. Výbor posiela jubilantom pozdravný list a aktívnym členom navrhuje vyznamenanie. Od roku 1997 organizujú a prednáškami zabezpečujú pracovné schôdze jednotlivé odborné oddelenia. Schôdze sa konajú vo večerných hodinách a majú veľký úspech. Jedna schôdza ročne sa koná v sídle druhej nemocnice v okrese – v Handlovej. Finančne schôdze zabezpečujú sponzori.

Od roku 1988 sa začali postupne viac využívať i voľné plochy pozvánok na pracovné schôdze, ktoré dostáva každý člen SL. Na prvej strane sa uvádza vždy nejaký citát. Začalo sa s citátmi z Knihy zákonnej spoločnosti lekársko-slovanskej. Na druhej strane sa okrem pozvania uvádza vždy nejaké významné výročie pripadajúce na daný mesiac pod hlavičkou „Pripomíname“ Na tretej strane je uvedený program a na poslednej strane nejaká medicínska informácia, resp. oznamy z diania v SLS. Od roku 1980 sa hodnotia práce prednesené na každej schôdzi, najprv hodnotenie robili členovia výboru, neskôr náhodne vybraní účastníci.

Zoznam členov výboru v jednotlivých funkčných obdobiach

1962 – 1963 predseda doc. MUDr. Ondrej Kukura, ved. sekr. MUDr. Fridrich Kamenický, členovia MUDr. Ján Hudec, MUDr. Alojz Kupec, MUDr. František Kuruc, MUDr. Vladimír Novotný, st., MUDr. Matej Paulíny, MUDr. Jozef Robel, MUDr. Jozef Zeisel, Milada Ondráková (za SZP).

1963 – 1969 predseda MUDr. Matej Paulíny, ved. sekr. MUDr. Ľudovít Zeman, Angela Kováčová (od r. 1966 Františka Kolníková), (za SZP) ostatní členovia nezistení.

1969 – 1973 predseda MUDr. Matej Paulíny, ved. sekr. MUDr. Jozef Beňo, členovia MUDr. Emil Árvay, MUDr.Alexander Baka, MUDr. Anton Bakyta, CSc., MUDr. Ladislav Beer, MUDr. Emil Duchoň, MUDr. Ján Grígel, MUDr. Ján Hudec, MUDr. Eduard Chovan, MUDr. Pavol Rehák, MUDr. Karol Schmidt, MUDr. Ľudmila Szedélyová, MUDr. František Steinocher, MUDr. Ondrej Štermenský, MUDr. Ernest Vančo, MUDr. Ľudovít Zeman, Františka Kolníková (za SZP).

1977 – 198 predseda MUDr. Anton Bakyta, CSc., ved. sekr. MUDr. Teodor Streichr, členovia MUDr. Vlasta Cmarková, MUDr. Júlia Gažíková, MUDr. Karol Herda, Anna Kuklová, MUDr. Matej Paulíny, MUDr. Karol Schmidt, MUDr. Eva Šplehová, MUDr. Ľudovít Zeman, MUDr. Ján Zaltoš, Margita Gregorová(za SZP).

1981 – 1986 predseda MUDr. Anton Bakyta, CSc., ved. sekr. MUDr. Teodor Streicher, členovia MUDr. Gustáv Belák, MUDr. Vojtech Ciffra, MUDr. Vlasta Cmarková, MUDr. Vojtech Frelich, MUDr. Júlia Gažíková, MUDr. Karol Herda, MUDr. Mrgita Hodálová, MUDr. Karol Schmidt, MUDr. Ján Zlatoš, Marta Matuláková (za SZP).

1986 – 1990 predseda MUDr. Anton Bakyta, CSc., ved. sekr. MUDr. Karol Schmidt, členovia MUDr. Gustáv Belák, MUDr. Vlasta Cmarková, MUDr. Ladislav Gerlich, MUDr. Karol Herda, MUDr. Ján Hrdý, MUDr. Margita Hodálová, MUDr. Gabriela Slobodová, MUDr. Ján Špleha, Marta Matuláková (za SZP).

1990 – 1994 predseda MUDr. Karol Schmidt, ved. sekr. MUDr. Danica Hladká, členovia MUDr. Marcel Filo, MUDr. Karol Herda, MUDr. Margita Hodálová, MUDr. Ivan Kerum, MUDr. Andrej Mihál, MUDr. Kajetán Pinďák (od r. 1991 MUDr. Peter Pillar), MUDr. Tibor Terém, MUDr. Július Zeman, Mária Pipíšková (za SZP).

1994 – 1998 predseda MUDr. Ladislav Gerlich, ved. sekr. MUDr. Zuzana Terémová, členovia MUDr. Viliam Elischer, MUDr. Marcel Filo, MUDr. Kamila Groissová, MUDr. Danica Hladká, MUDr. Anna Kuklová, MUDr. Róbert Madaj, MUDr. Andrej Mihál, MUDr. Peter Pillar, MUDr. Július Zeman, Mária Papíšková (za SZP).

1998 – 2002 predseda MUDr. Július Zeman, ved. sekr. MUDr. Margita Hodálová, členovia MUDr. Jaroslav Cigaňák, MUDr. Viliam Elischer, MUDr. Ladislav Gerlich, MUDr. Kamila Groissová, MUDr. Peter Heriban (od r. 1999 MUDr. Alena Petrová), MUDr. Kazimír Kukula, MUDr. Anna Kuklová, MUDr. Róbert Madaj, MUDr. Peter Pillar, Mária Pipíšková (za SZP).

Karol Schmidt

Spolok lekárov Rimavská Sobota (SLRS)

SLRS je kolektívnym členom SLS | Kód 123

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Gányovics Attila, vedecký sekretár MUDr. Sedláčková Hana, 1. viceprezident MUDr. Pálová Eva, MUDr. Dragijská Dana, MUDr. Mančušková Anita, pokladník MUDr. Rugóová Edita, dozorná rada MUDr. Lenner Egon, MUDr. Hrablayová Jana, MUDr. Šesták Michal

Počet členov (2019): 200

Z histórie spolku lekárov

Roku 1952 zakladá MUDr. Weislovits spolu s MUDr. Paulínyim všeobecnú sekciu lekárskej spoločnosti J. E. Purkyňu pri OÚNZ Rimavská Sobota, ktorá spočiatku funguje ako odbočka ČSLS J. E. Purkyňu v Banskej Bystrici. Roku 1958 sa osamostatňuje spoločnosť pri OÚNZ R. Sobota a zároveň sa členmi tejto spoločnosti stávajú aj lekári z Rožňavy a Lučenca, kam patria aj lekári z Veľkého Krtíša.

7. 6. 1960 prípravný výbor v zložení MUDr. V. Erbák – riaditeľ, MUDr. Weislovits – primár očného oddelenia, MUDr. Paulínyi – primár interného odd., požiadal Slovenský výbor Čsl. spoločnosti J.E. Purkyňu o založenie pobočky v Rimavskej Sobote, kam má patriť aj NsP Hnúšťa, Šafárikovo, Lučenec a Rožňava. 25. 1. 1961 oznámil Slovenský výbor spoločnosti, že žiadosť prerokovali, podporujú ju a ukladajú prípravnému výboru pripraviť voľbu výboru, predložiť finančný rozpočet a určiť zapisovateľa. Potvrdenie o schválení došlo 14. 2. 1962, spolok však nezávisle od toho už organizoval odborný program od 24. 11. 1961.

27. 2. 1962 sa konala schôdza prípravného výboru (Erbák, Weislovits, Janiš, Hernády, Torma), ktorý pripravil ďalšie zasadnutie výboru na 10. 4. 1962 za prítomnosti lekárov z Rimavskej Soboty, Lučenca a Veľkého Krtíša (Pôtor, Modrý Kameň, Veľká Čalomija), kde prerokovali definitívnu kandidátku výboru v zložení: predseda MUDr. Weislovits, podpredseda MUDr. Lehotský, jednateľ MUDr. Janiš, sekretár Hernády, pokladník MUDr. Torma a zapisovateľka sestra Gáborová, vedúca sestra OÚNZ. Členmi výboru sú lekári Tomašovič, Pryň, Schreiner, Belan, Makový, Višňovec a sestra Ragačová.

26. 5. 1962 sa konala ustanovujúca schôdza Všeobecnej sekcie lekárskej spoločnosti J.E. Purkyňu v Rimavskej Sobote za prítomnosti JUDr. Mariányho a prof. T. Niederlanda, ktorý mal aj odbornú prednášku.

Mesiac nato sa konala prvá odborná schôdza pri príležitosti 100. výročia kúpeľov Číž. Prednášali na nej lekári z Košíc, Bratislavy, Prahy a Čížu. Týmto bol položený základ vedeckých pracovných schôdzí. Vedecké schôdze sa konali v mesačných intervaloch striedavo v Rimavskej Sobote a Lučenci (s účasťou SZP, lebo títo svoju spoločnosť nemali). O korešpondenciu a hospodárenie sa staral pán Pustulka.

Prvá schôdza (na počesť 50. narodenín MUDr. Miklušicu), na ktorej vystúpili aj zdravotné sestry, bola 13. 11. 1964. Na tejto schôdzi prednášala okrem iných aj sestra Ďuržová, čestná predsedníčka Slovenskej spoločnosti SZP.

Prvá vedecká pracovná schôdza, ktorá sa konala mimo našich okresov, bola 19. 6. 1965 na Táloch, čím sa založila tradícia jednodňových vedecko-pracovných schôdzí (raz ročne), predchodca dnešných Gemersko-Novohradských lekárskych a zdravotníckych dní.

Funkciu jednateľa (tajomníka výboru) prevzal od MUDr. Janiša roku 1966 MUDr. Pobuda. Od 17. 6. 1967 podujatie na Táloch nesie názov Gemerský lekársky deň s príslušným poradovým číslom. 3. 11. 1970 usporiadali prvýkrát vedecko-pracovnú schôdzu lekári z Veľkého Krtíša (aj pre ostatných členov všeobecnej spoločnosti).

Roku 1970 sa po federálnom usporiadaní štátu zmenil názov spoločnosti na Spolok lekárov Slovenskej lekárskej spoločnosti pri OÚNZ Rimavská Sobota. Roku 1973 došlo k výmene predsedu, ktorým sa stal MUDr. Mičko a vedeckej sekretárky (bývalý tajomník), ktorou sa stala MUDr. Libuše Csuhajová. Novou sekretárkou Spolku sa po pánovi Pustulkovi stala pani Köbölová.

Roku 1973 sa prvýkrát Gemerský lekársky deň nekonal na Táloch, ale na Kurinci pri Rimavskej Sobote pod názvom Gemersko-Novohradské dni. Zúčastnili sa tu aj lekári z bývalého Sovietskeho zväzu. R. 1977 sa zmenil predseda (funkciu prechodne zastával MUDr. Pacek). Od r. 1977 bol predsedom MUDr. Švingál. Pod jeho vedením sa 11 rokov buduje imidž Spolku lekárov, nadväzujú sa užšie kontakty so SLS Bratislava, ostatnými spolkami lekárov, dochádza k výmenným návštevám členov výboru.

Roku 1986 bol za predsedu zvolený MUDr. Malatinec. V ďalšom priebehu sa schôdze konajú k okrúhlym jubileám jednotlivých kolegov, často s prizvanými prednášateľmi z vyšších klinických pracovísk. Roku 1981 sa od Spolku oddeľuje Spolok SZP v Rimavskej Sobote, predsedníčkou ktorého sa stáva sestra Gúgľavová, vtedajšia vedúca sestra. Roku 1991 ju vo funkcii nahrádza sestra Bolhová. Predsedníčka Spolku SZP sa zúčastňuje zasadnutí lekárskeho výboru, s ktorým sestry koordinujú aj svoju odbornú a prednáškovú činnosť. R. 1981 mal Spolok lekárov v Rimavskej Sobote okolo 200 členov. Činnosť bola navonok koordinovaná so závermi 3. zjazdu delegátov z 24. 10. 1977. Pokus o vytvorenie sekcie všeobecného lekárstva Spolku nebol pre nedostatočný záujem všeobecných lekárov realizovaný. Technické vybavenie Spolku bolo nedostatočné, k dispozícii bola len premietačka diapozitívov. MUDr. Myška a MUDr. Csuhajová boli navrhnutí výborom na udelenie titulu Zaslúžilý lekár.

Roku 1984 bol vydaný prvý súhrn prednášok z Gemersko-Novohradských dní (GND). Roku 1980 sa konali voľby s pomerným zastúpením R. Soboty (8 členov), Hnúšte (2) Tornale a Čížu (1). Od mája 1990 je predsedom Spolku MUDr. Zorvan

a vedeckou sekretárkou MUDr. Slivová, náplň schôdzí je čisto odborná. Prebieha súťaž o Cenu za najlepšiu prednášku (finančné ohodnotenie). V rámci Gemersko-Novohradských dní preberá funkciu prezidenta MUDr. Minárik, pod ktorého vedením GND prebehli úspešne (ďakovný list predsedu SLS prof. Čierneho).

Od roku 1995 sa na odborných podujatiach zúčastňujú aj zástupcovia farmaceutických firiem, informujúci o najnovších produktoch. NsP Rimavská Sobota tento rok nadviazala aj družbu s nemocnicou v Kazincbarczike (Maďarsko), kde sa na výročných schôdzach spolku lekárov prv zúčastňovali predseda a vedecký sekretár ako čestní hostia, neskôr sa zúčastňujeme i prednáškami členov Spolku.

Roku 1998 do funkcie predsedníčky SZP nastupuje na 6 mesiacov sestra Ďurovičová, ktorá však odchádza na dôchodok a jej funkciu preberá p. Köbölová, ktorá je súčasne aj sekretárkou Spolku lekárov (odborné prepojenie lekárov a sestier).

Od roku 1999 bol dve volebné obdobia predsedom Spolku MUDr. Ontko a funkciu vedeckého tajomníka prevzala MUDr. Sedláčková. Pod ich vedením sa Spolok stal pridruženým členom SLS Bratislava s právnou subjektivitou, čo viedlo k zlepšeniu ekonomickej situácie a umožnilo nakúpenie ozvučovanej techniky pre účely vedeckých schôdzí.

4. 4. 2000 vzniká registráciou na MV SR Spolok lekárov ako právny subjekt, aktuálne s počtom a lekárov 240. Následne viedla spolok MUDr. Sedláčková, vedeckí sekretári boli MUDr. Tompošová, následne MUDr. Munka. V aktuálnom volebnom období je prezidentom spolku MUDr. Gányovics, vedeckým sekretárom MUDr. Sedláčková. Spolok lekárov v Rimavskej Sobote pokračuje v tradícií vedecko-pracovných schôdzí, na ktorých sa stretávajú kolegovia zo širokého okolia. Pravidelne pozývame aj prednášajúcich z vyšších pracovísk, ktorí nás odborne obohacujú o svoje vedomosti. Aktuálne vedenie spolku pripravuje už LIII. ročník Gemersko-Novohradského lekárskeho a zdravotníckeho dňa.

Attila Gányovics

Spolok gemerských lekárov v Rožňave (SGLR)

SGLR je kolektívnym členom SLS | Kód 124

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Šoltésová Anna, vedecký sekretár MUDr. Tomko Vladimír, 1. viceprezident MUDr. Varga Zsolt, členovia výboru MUDr. Bröstl Roman, MUDr. Kopecký Petr, ml., dozorná rada MUDr. Sakal Slavomír, MUDr. Mlynárová Marta, MUDr. Štefanča Peter

Počet členov (2019): 154

Z histórie spolku lekárov

Do založenia Všeobecnej sekcie Čsl. lekárskej spoločnosti J. E. Purkyňu boli lekári Rožňavského okresu pozývaní na schôdze Všeobecnej sekcie Čsl. lekárskej spoločnosti v Rimavskej Sobote, ktorá bola založená r. 1962.

Zakladajúca schôdza Všeobecnej sekcie Čsl. lekárskej spoločnosti J. E. Purykňu sa konala 18. februára 1965 a organizoval ju prípravný výbor v zložení MUDr. Jurášek, riaditeľ ako predseda, MUDr. Kubánka – internista ako tajomník, MUDr. Farkaš a MUDr. Zrubec. Schôdze sa aktívne zúčastnil prof. R. T. Niederland, DrSc., predseda Slovenského výboru ČSLS a MUDr. J. Mariányi, vedecký sekretár. Prvým predsedom sa stal prim. MUDr. Kubánka a vedeckým sekretárom prim. MUDr. Zrubec. Sekcia organizovala 6 až 8 schôdzí do roka, na ktoré často pozývala ako prednášateľov odborníkov z KÚNZ Košice, ale aj iných predných kliník a ústavov.

R. 1967 zorganizovali Všeobecné sekcie v Rimavskej Sobote, v ktorej vtedy pracovali aj lekári z Lučenca a v Rožňave, I. Gemerské lekárske dni na Táloch v hoteli Partizán, ktoré sa tu potom pravidelne usporadúvali až do r. 1972.

R. 1969 sa 21. januára konala slávnostná vedecká schôdza k 55. narodeninám prim. MUDr. Kubánku, ktorá sa konala za aktívnej účasti prof. MUDr. Niederlanda ako predsedu novovytvorenej Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS) a MUDr. J. Mariányiho, jej vedeckého sekretára. Od tejto doby prijala Všeobecná sekcia Čsl. lekárskej spoločnosti názov Spolok gemerských lekárov v rámci SLS.

R. 1972 po založení samostatného Spolku lekárov v Lučenci sa na žiadosť jeho výboru nazvali každoročne usporadúvané spoločné podujatia Gemersko-Novohradskými lekárskymi dňami a dohodlo sa, že sa v ich organizácii budú jednotlivé Spolky pravidelne striedať.

27. septembra 1973 bol zvolený za predsedu Spolku prim. MUDr. Klincko a vedeckého sekretára MUDr. Šemperger. Pri ďalších voľbách 23. júna 1977 bola zvolená prim. MUDr. Rozložníková. 15. októbra 1981 bol zvolený za predsedu prim. MUDr. V. Šošovec, CSc., a za vedeckého sekretára prim. MUDr. J. Tamáš. Frekvencia vedeckých pracovných schôdzí sa zvýšila na 10 schôdzí ročne. Súčasné zloženie

výboru MUDr. Čajka, MUDr. Birtóková. MUDr. Celušňák, MUDr. Klincko, MUDr. Lánsky, MUDr. Molnár, MUDr. Měchura, MUDr. Németh a MUDr. Imre za sekciu Všeobecného lekárstva, MUDr. Seresová a H. Jungová za sekciu SZP.

Od roku 1970 sa organizovali strední zdrav. pracovníci pri Spolku podľa odborov. R. 1974 sa zlúčili do jednej sekcie SZP pod jedným výborom. Prvou predsedníčkou bola sestra H. Jungová, vedeckou sekretárkou sestra L. Molnárová, neskôr a doteraz sestra Majančíková. Členkami výboru bola vedúca sestra OÚNZ a vedúce sestry všetkých zariadení PÚNZ. Sekcia koná ročne 4 až 6 akcií, ktoré sú hojne navštevované. K 1. 4. 1986 mal Spolok 223 členov lekárov a 320 členiek SZP.

Za organizačnú činnosť dostal prim. MUDr. Kubánka „Bronzovú medailu Čsl. lekárskej spoločnosti“, „Zlatú medailu SLS“ a bolo mu udelené čestné členstvo SLS, ako aj „Pamätná medaila“ k 150. výročiu Spoločnosti lekársko-slovianskej, „Striebornú medailu SLS“ dostali prim. MUDr. Klincko a prim. Dr. Zrubec, Bronzovú medailu ČSLS dostal prim. Dr. Kobulnický, a „Bronzovú medailu SLS“ PhMr. Dr. Krajčí a s. H. Jungová.

V. Šošovec

Spolok lekárov Svidník (SLSK)

SLSK je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 126

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: t. č. nemá výbor

Počet členov (2019): 82

Z histórie spolku lekárov

Spolok lekárov vo Svidníku bol založený 19. septembra 1978, kedy sa v priestoroch hotela Priesmyk na Dukle konala prvá pracovná schôdza novozaloženého Spolku. Dovtedy boli lekári OÚNZ a NsP Svidník – členovia Slovenskej lekárskej spoločnosti – členmi Spolku lekárov v Bardejove. Bolo ich len niekoľko a vzhľadom na problémy s dopravou sa pracovných stretnutí zúčastňovali len sporadicky.

Založeniu samostatného Spolku lekárov vo Svidníku predchádzala práca tzv. prípravného výboru, ktorý mal za úlohu vytvoriť členskú základňu, pripraviť plán schôdzkovej činnosti a preukázať tak opodstatnenosť vzniku Spolku. Prípravný výbor vznikol na stretnutí niektorých svidníckych lekárov s vedením SLS a to s akad. T. R. Niederlandom, MUDr. Mariányim a JUDr. Kovalíkom. Pracovná večera, ktorú so zámerom založiť SL vo Svidníku, zorganizoval MUDr. Aladár Šaláta, CSc.,

vtedajší riaditeľ OÚNZ vo Svidníku, sa konala v „modrom“ salóniku hotela Dukla (dnešný Dukla-Senior) vo Svidníku 14. septembra 1977. Okrem vedenia SLS a riaditeľa OÚNZ sa na stretnutí zúčastnili aj MUDr. František Marcinko, riaditeľ NsP Svidník, MUDr. Ján Grigliak, primár interného oddelenia a MUDr. Ladislav Sabanoš, sekundárny lekár chirurgického oddelenia.

Spolok lekárov vo Svidníku bol prijatý do SLS na základe rozhodnutia Predsedníctva SLS v marci 1979. Pri tejto príležitosti sa vo Svidníku konala Slávnostná vedecká schôdza, na ktorej sa opäť zúčastnili akad. Niederland, JUDr. Mariányi a Dr. Kovalík. Spolok lekárov v Košiciach zastupoval jeho predseda doc. MUDr. Veselý, CSc. Prvým predsedom SLSK s stal MUDr. Ján Grigliak, prvým vedeckým sekretárom MUDr. Ladislav Sabanoš. Spolok mal pri svojom vzniku 62 členov.

Výsledkom trvalej dobrej spolupráce vedenia OÚNZ a SL bolo založenie tradície Poddukelského lekárskeho dňa. Snahou zakladateľa tejto tradície bolo každoročne zabezpečiť kvalitných prednášateľov na východ Slovenska a tak umožniť čo najväčšiemu počtu poslucháčov možnosť získať najnovšie poznatky a vytvoriť priestor pre osobné kontakty a konzultácie. Prvý Poddukelský lekársky deň sa konal 25. októbra 1984 a jeho hlavnou témou boli: Novšie poznatky v starostlivosti o matku a dieťa. V doterajšej histórii sa konalo celkom 15 Poddukelských lekárskych dní a prednášali na nich špičkoví odborníci z pracovísk z Prahy, Bratislavy, Brna, Plzne, Olomouca, Ostravy, B. Bystrice, Košíc a ďalších, vrátane zástupcov z mnohých lekárskych fakúlt.

SLS opakovane oceňuje aktivitu mnohých členov nášho Spolku (2 strieborné a 12 bronzových medailí). Roku 1997 bola Bronzová medaila SLS udelená aj NsP vo Svidníku pri príležitosti 50. výročia jej založenia.

V riadiacom orgáne SLSK došlo k podstatnej zmene len raz a to r. 1988, kedy sa po odchode prim. Grigliaka do dôchodku sa stal predsedom SLSK prim. MUDr. Ladislav Sabanoš a vedeckým sekretárom sa stal prim. MUDr. Peter Blicha.

Celkom sa počas doterajšej existencie SLSK konalo viac ako 120 odborných podujatí, kde zaznelo takmer 500 odborných prednášok.

Napriek výraznému poklesu záujmu o aktívnu aj pasívnu účasť na podujatiach SL zo strany lekárov neštátnych zariadení a ambulancii veríme v renesanciu Spolkovej činnosti už blízkej budúcnosti.

Ladislav Sabadoš

Spolok lekárov v Šali (SLSA)

SLSA je organizačná zložka (o. z.) SLS | Kód 139

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: člen výboru MUDr. Majorová Elena, MUDr. Slyško Ján, MUDr. Szabadošová Eva, MUDr. Vašková Jana

Počet členov (2019): 67

Z histórie spolku lekárov

Dňa 16. 12. 1992 bola zakladajúca schôdza Spolku lekárov v Šali. Najskôr boli lekári z pôsobnosti tohto Spolku začlenení do SL v Galante. Lekári NsP v Šali sa však na zakladajúcej schôdzi jednohlasne vyslovili za kreovanie vlastnej lekárskej spoločnosti SLSA a zvolili sedemčlenný výbor SL: predseda MUDr. Eduard Bachratý, vedecký sekretár MUDr. Ľuboslav Džugan, členovia výboru MUDr. Eva Szabadošová, MUDr. Jozef Grell, MUDr. Kamil Vaško, MUDr. Viera Nováková, MUDr. Ján Ziman

Hlavným zakladateľom SL v minulosti v NsP v Šali aj NsP Galante bol MUDr. Walter Rudolf, prim. odd. patológie. V tom čase sa konali 4-krát do roka klinicko-patologické konferencie, ktoré boli na vysokej odbornej úrovni. Jeho odchodom z NsP sa toto obdobie na škodu všetkých skončilo. Vedecké pracovné schôdze SLSA sa konajú raz mesačne podľa vypracovaného plánu na celý rok (vždy posledný štvrtok v mesiaci, internistický deň je vždy v novembri).

Eduard Bachratý, Eva Spišiaková

Spolok lekárov Topoľčany (SLTO)

SLTO je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 127

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Veselý Karol, vedecký sekretár MUDr. Paulík Ján, 1. podpredseda MUDr. Fritzmann Michal, 2. podpredseda MUDr. Trnovský Peter

Počet členov (2019): 214

Z histórie spolku lekárov

Lekári okresu Topoľčany boli predtým organizovaní v Spolku ponitrianskych lekárov v Nitre. Viac ako 20 rokov boli aktívnymi členmi v jeho výbore, podieľali sa na organizovaní Nitrianskych lekárskych dní, prednášali na podujatiach v okresoch Ponitria, 1 – 2-krát ročne bola vedecko-pracovná schôdza v Topoľčanoch.

Možno potvrdiť, že približne štvrtinu prednášok i pasívnej účasti zabezpečili lekári z Topoľčian v Spolku lekárov v Nitre.

V tomto období na vedecko-pracovných schôdzach v Topoľčanoch prednášali významní pracovníci zdravotníctva na Slovensku ako akad. Niederland, DrSc., prof. MUDr. Ondrejička, DrSc., prof. MUDr. Zvara, DrSc., prof. MUDr. Dzúrik, DrSc., doc. MUDr. Izakovič, CSc., prof. MUDr. Šimkovic, DrSc., prof. MUDr. Getlík, CSc., prof. MUDr. Nádvorník, DrSc., a iní.

O Nitrianske lekárske dni sa z Topoľčian zaslúžili najmä prim. MUDr. Gressner, prim. MUDr. Adola, prim. Kotleba, prim. MUDr. Švec a prim. MUDr. Müller. Títo patrili k pravidelným a najaktívnejším prednášateľom. Takáto dlhoročná pravidelná aktívna činnosť dávala záruky, že novozaložený Spolok lekárov v Topoľčanoch, ktorý spájal lekárov v odbornej a postgraduálnej medicínskej výchove z troch okresov (Topoľčany, Partizánske a Bánovce nad Bebravou), bude prospešný. Nový spolok lekárov v Topoľčanoch vznikol 22. februára 1977. Úlohou výboru Spolku lekárov v Topoľčanoch bolo viesť lekárov a zdravotníkov – členov Spolku z celého bývalého okresu Topoľčany k aktívnemu plneniu úloh zdravotníctva – poznávať a využívať nové poznatky k diagnostike a liečbe ochorení a tiež na úseku liečebno-preventívnej starostlivosti.

22. februára 1977 bol zvolený výbor v tomto zložení predseda prim. MUDr. Kotleba, podpredseda prim. MUDr. M. Švec, čestný predseda prim. MUDr. E. Gressner, vedecký sekretár MUDr. D. Kluka, členovia prim. MUDr. S. Nečas, prim. MUDr. V. Bilik, prim. MUDr. R. Müller, prim. MUDr. Š. Rozsýpal, prim. MUDr. S. Ďureje, PhDr. P. Vrábel, MUDr. H. Nemečková, sr. Šrámeková.

Výbor SL v Topoľčanoch si od začiatku budoval pravidelný kontakt s členskou základňou. Členovia boli vždy informovaní o činnosti a programe prostredníctvom informačných listov, v časopisoch zásluhou Slovenskej lekárskej spoločnosti a tiež ústne na podujatiach Spolku lekárov. Pred každým podujatím sa včas posielajú pozvánky (už od vzniku Spolku) a tiež výzvy k aktívnym prednáškam. Tieto informácie odosielame i do okolitých Spolkov lekárov.

Na začiatku mala členská základňa 193 členov. Roku 1981 to bolo 254 členov, teraz je 281 členov. Pri vzniku sekcie SZP 9. februára 1978 mala táto 137 členov.

Vedieme od začiatku vzniku Spolku záznam o účasti jednotlivých členov na odborných akciách. V priebehu celého obdobia a i teraz rastie činnosť nielen kvantitatívne, ale i kvalitatívne. Výbor pravidelného hodnotil činnosť členov. Každoročne boli vyhodnotené najlepšie prednášky v rámci SLTO. Spočiatku sa výbor snažil vydávať Zborníky prednesených prác na pravidelných akciách, ale to uviazlo nielen z organizačných, ale hlavne ekonomických dôvodov.

Odborné akcie sa konali v určených (dohodnutých) termínoch. Spočiatku to bolo 6 akcií (1x NsP Partizánske, 1x Bánovce nad Bebravou). Tento zámer sa

podarilo naplniť až druhému výboru Spolku lekárov. Témy programov vychádzali z aktuálnej potreby.

Roku 1977 bol I. topoľčiansky lekársky deň, od apríla 1977 každoročne boli klinicko-patologické rozbory. Od tohto roku boli slávnostné vedecko-pracovné schôdze aj pri významných životných jubileách našich členov. Od júna vznikli odpoludnia mladých lekárov. Vyššie uvedené odborné akcie v rámci Spolku lekárov pokračovali ďalej na primeranej odbornej úrovni. Spoluusporiadateľmi odborných akcií boli viaceré slovenské spoločnosti SLS.

Od roku 1991 bol predsedom výboru Spolku lekárov v Topoľčanoch MUDr. Michal Švec, predsedom MUDr. Jozef, Kotleba, vedecký sekretár MUDr. Dezider Kluka odišiel z Topoľčian a administratívnu prácu – dobrovoľne vykonávala Mgr. Vlasta Bezáková, vrchná sestra urologického oddelenia. Veľmi dobre bolo zorganizované pomerné zastupovanie členov SLS z jednotlivých nemocníc: NsP Topoľčany 9 členov, NsP Partizánske 3 členovia a za NsP Bánovce 2 členovia. Toto rozdelenie malo veľmi dobrý vplyv na zotrvanie Spolku lekárov v Topoľčanoch i po rozdelení okresu Topoľčany na nové okresy (Topoľčany, Partizánske a Bánovce nad Bebravou). Spolok lekárov zjednocoval všetkých lekárov bývalého veľkého okresu v jeden celok a spolupráca lekárov je veľmi dobrá.

Vo výbore Spolku lekárov za NsP Topoľčany pracovali MUDr. Michal Švec, MUDr. Jozef Kotleba, MUDr. Ján Paulík, MUDr. Terézia Manasová, MUDr. Tibor Pavlík, MUDr. Karol Veselý, MUDr. Albert Hačko, MUDr. Ľubomír Zita, MUDr. Emil Majtán. Za NsP Partizánske to boli MUDr. Dezider Kluka, MUDr. Viera Miklošová, MUDr. Michal Fritzmann. Za NsP Bánovce nad Bebravou MUDr. Pavla Racková, MUDr. Trnovský. Na spolupráci sa veľmi podieľali i riaditeľstvá nemocníc NsP Topoľčany, NsP Partizánske i NsP Bánovce nad Bebravou na každom vedecko-odbornom podujatí, najmä ak bolo v ich spádovom území.

Každú vedecko-pracovnú schôdzu pripravovali rok pred podujatím určení koordinátori. Boli a sú to lekári, ktorí danej problematike najviac rozumejú. Tradíciou sa stalo, že od začiatku vzniku Spolku lekárov býva prvá schôdza (odborný, vedecký pracovný seminár) v NsP Partizánske. Koordinátormi v posledných volebných obdobiach sú prim. MUDr. Fritzmann (NsP Partizánske) a prim. MUDr. Trnovský (NsP Bánovce nad Bebravou), téma je dané okruhom – funkčné ochorenia.

V máji býva vedecko-pracovný deň (napr. v máji 2001 to bol XXV. topoľčiansky lekársky deň, celodenné podujatie – téma Oblička – interdisciplinárny problém).

V októbri SLTO usporadúva internistický deň (napr. 2000 X. topoľčiansky internistický deň spolu s XII. geriatrickou konferenciou s medzinárodnou účasťou – ako spomienka na prim. MUDr. Eugena Gressnera, zakladateľa slovenskej i českej geriatrie).

Posledný týždeň v júni Spolok lekárov v Topoľčanoch usporadúva v Bánovciach nad Bebravou odpoludnie mladých lekárov (napr. r. 2001 to bolo už tradičné XX. odpoludnie mladých lekárov). Pravidelne sa tu prednášajú atestačné prednášky zo všetkých odborov pri I. alebo II. stupni atestácie. Koordinátormi sú najčastejšie prim. MUDr. Fritzmann a prim. MUDr. Trnovský. Pasívna návštevnosť býva na plánovaných odborných seminároch veľmi dobrá. Lekárom sa dáva potvrdenie o účasti.

Spoluusporiadateľom našich odborných seminárov bývajú i odborné lekárske spoločnosti SLS. Spolupráca s nimi je veľmi dobrá. Sú to: SKS, SDS, SIS, SCHS, SRS, SFS, SNS, SGS, SSS, Onkologická spoločnosť – onkologické ústavy, Slovenská geriatrická a gerontologická spoločnosť, SES, SSUCH, HDC Euro Care Bratislava a iné. Zo začiatku bola veľmi dobrá spolupráca so Spolkami lekárov a organizovali sa medzispolkové akcie: Spolok lekárov Ponitria, Spolok lekárov v Nových Zámkoch, Spolok lekárov v Leviciach (počas jeho aktivity), Spolok lekárov v Komárne.

Dobré výsledky bolo možné dosiahnuť len s podporou riaditeľstva OÚNZ Topoľčany, NsP Partizánske a NsP Bánovce nad Bebravou. Chceme poďakovať aj riaditeľstvu SLS za spoluprácu, rovnako ako mnohým významným odborníkom za aktívnu účasť na našich odborných podujatiach.

Michal Švec

Spolok lekárov Trebišov (SLTV)

SLTV je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 128

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Hajdu Peter, vedecký sekretár MUDr. Ždij Lukáš, past prezident MUDr. Murcko Martin, členovia výboru MUDr. Cifraničová Lucia, MUDr. Lyciusová Karolína, MUDr. Mucha Peter, dozorná rada MUDr. Molnár Szilárd, MUDr. Demeter Ondrej, MUDr. Vasiľková Ľudmila

Počet členov (2019): 175

Z histórie spolku lekárov

História formovania sa Spolku lekárov Trebišov sa začala 26. 2. 1970, kedy sa začali organizovať lekárske semináre pod vedením okresného internistu MUDr. Ondreja Gonsorčíka. Dňa 26. 9. 1973 sa uskutočnila zakladajúca schôdza členov SLS so založením Spolku lekárov v Trebišove, prvým predsedom sa stal MUDr. Karol

Selecký, tajomníkom bol MUDr. Ondrej Bobík. 18. 12. 1980 vzniká pri Spolku lekárov Trebišov Okresná sekcia všeobecného lekárstva s MUDr. Irenou Farkašovou.

Spolok sa venoval a dodnes venuje organizácii vedecko-pracovných schôdzí na okresnej úrovni a ako spoluorganizátor i na krajskej a celoslovenskej úrovni (napr. Krajský chirurgický seminár Košického a Prešovského kraja, Getlíkov memoriál, Zemplínske ošetrovateľské dni).

Spolok úzko spolupracuje s NsP Trebišov, ako odkaz na toto puto od r. 2015 Spolok používa logo pôvodne vytvorené pre nemocnicu.

Prehľad vedenia Spolku od jeho vzniku:

Lekárske semináre (od 1970) viedol MUDr. Ondrej Gonsorčík, tajomník MUDr. Vladimír Kuboň, 1971 tajomník MUDr. Jozef Stavný.

Na zakladajúcej schôdzi Spolku slovenských lekárov v Trebišove (1973) sa stal predsedom MUDr. Karol Selecký, tajomníkom MUDr. Ondrej Bobík. R. 1980 bola založená Okresná sekcia všeobecného lekárstva – predseda MUDr. Irena Farkašová, vedecký sekretár MUDr. Jozef Anďal. R. 1983 sa stal predsedom MUDr. Karol Selecký, tajomníkom MUDr. Ján Trnovský. Od r. 1986 do r. 1990 bol predsedom MUDr. Vojtech Sivák, tajomník MUDr. Ján Trnovský (od 1990 MUDr. Eva Gibová). Od r. 1993 bol predsedom MUDr. Ondrej Bobík, vedecký sekretár MUDr. Atilla Rajna, MUDr. Mária Cifraničová. V období 1995 – 2002 bol predsedom MUDr. Ondrej Ferenčík, vedecká sekretárka MUDr. Anna Kleščinská. V nasledujúcom období 2003 – 2006 bol predsedom MUDr. Jozef Pajtáš a vedecký sekretár MUDr. Vladimír Dvorový. Od tohto obdobia sa vžila tradícia, že vedecký sekretár sa automaticky stáva nasledujúce obdobie predsedom: 2007 – 2010 prezident MUDr. Vladimír Dvorový, 2011 – 2014 prezident MUDr. Martin Murcko, 2015 – 2018 prezident MUDr. Peter Mucha, 2019 – doteraz prezident MUDr. Peter Hajdu, vedecký sekretár MUDr. Lukáš Ždij.

Peter Hajdu

Spolok lekárov Trnava (SLTT)

SLTT je organizačná zložka (o. z.) SLS | Kód 130

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezidentka doc. MUDr. Anna Strehárová, PhD., mim. prof., vedecký sekretár MUDr. Iveta Kopecká, PhD., viceprezident prof. MUDr. Miroslav Danaj, CSc., členovia výboru MUDr. Ján Ušák, PhD., MUDr. Mária Soľavová, MUDr. Lenka Ilavská, MUDr. Veronika Fričová, MUDr. Zuzana Havlíková, dozorná rada MUDr. Andrej Dobrovodský, MUDr. Peter Urban, MUDr. Janka Ušáková

Počet členov (2019): 355

Z histórie spolku lekárov

Myšlienka založiť v Trnave Spolok lekárov sa objavila v lete 1958. Jej hlavným propagátorom bol vtedajší riaditeľ lôžkovej časti Krajského ústavu národného zdravia v Trnave Dr. A Babák, ktorý bol súčasne aj prednosta dermatologického oddelenia. Na základe jeho aktivity Spolok vznikol na jeseň 1958. Jeho prvým predsedom sa stal vtedajší prednosta chirurgického oddelenia doc. Dr. Kukura. Roku 1961 doc. Kukura odišiel do nemocnice v Prievidzi a prednostom chirurgického oddelenia sa stal dr. Bruoth, ktorý bol následne zvolený za predsedu Spolku lekárov. Roku 1967 bol za predsedu zvolený prednosta interného oddelenia Dr. Prónay, ktorý bol predsedom Spolku až do roku 1980. Predsedom Spolku v období rokov 1980 – 1985 bol prednosta gynekologického oddelenia Dr. Žoldoš, CSc. R. 1995 bola za predsedníčku zvolená ordinárka kardiológie Dr. Haruštiaková.

Roku 1974 bolo 150. výročie založenia nemocnice v Trnave (1824). Riaditeľstvo vtedajšieho Okresného ústavu národného zdravia vydalo pri tej príležitosti knižnú publikáciu, v ktorej sú základné údaje súvisiace so vznikom a činnosťou Spolku lekárov.

Výbor organizuje pravidelné mesačné Vedecké pracovné schôdze. Podľa záznamov v kronikách bola 1. vedecká pracovná schôdza 28. 9. 1967. Spolok sa spočiatku nazýval Všeobecná sekcia Trnava a patril do Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyňu. Predsedom prvého výboru bol MUDr. Koloman Prónay a tajomníkom MUDr. Viktor Rosíval, od septembra 1968 bol tajomníkom MUDr. Štefan Kopecký. Od roku 1969 sa zmenil názov na Spolok lekárov v Trnave. Od septembra 1977 bol tajomníkom znova MUDr. Viktor Rosíval a od septembra 1980 bol vo funkcii predsedu Spolku lekárov v Trnave MUDr. Ladislav Žoldoš.

Po voľbách od septembra 1995 nastala zmena vo výbore. Predsedníčkou sa stala MUDr. Mária Haruštiaková a MUDr. Ivan Dečkov vedeckým sekretárom. Po voľbách r. 2002 sa stala predsedníčkou MUDr. Lenka Ilavská a vedeckou sekretárkou MUDr. Iveta Kopecká. Následne po voľbách roku 2004 sa prezidentkou stala doc. MUDr. Anna Strehárová, PhD., mim. prof., a vedeckým sekretárom MUDr. Ján Ušák. Od volieb roku 2011 výbor pracuje v súčasnom zložení.

Spolok lekárov Trnava organizuje pravidelné vedecké pracovné schôdze, ktoré sa konajú 10x ročne v priestoroch Fakultnej nemocnice Trnava. Prednášky zabezpečujú prevažne jednotlivé kliniky a oddelenia FN Trnava a raz ročne organizujeme Klinicko-patologickú konferenciu v spolupráci s ÚDZS.

Iveta Kopecká

Spolok lekárov Vranov nad Topľou (SLVT)

SLVT je organizačná zložka (o. z.) SLS | Kód 132

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Romanová Marína, vedecký sekretár MUDr. Kočiš Tibor, členovia výboru MUDr. Kostovčík Dušan, MUDr. Saladiaková Silvia, MUDr. Žembovičová Ingrid, past prezident MUDr. Sotáková Božena, dozorná rada MUDr. Balaščáková Anna, MUDr. Bukovecká Marta

Počet členov (2019): 132

Z histórie spolku lekárov

Spolok lekárov Vranov nad Topľou bol založený 31. 10. 1975. Ročne sa organizuje minimálne 10 vedecko-pracovných schôdzí.

Vedenie výboru 1975 – 1990: predseda MUDr. František Lakatoš, vedecký sekretár MUDr. Jozef Stavný, 1990 – 1998: pred MUDr. František Lakatoš, vedecký sekretár MUDr. František Hlavna. 1998 – 2006: predsedníčka MUDr. Anna Kravecová, vedecká sekretárka MUDr. Anna Balaščáková. 2006 – 2010: predsedníčka MUDr. Božena Sotáková, vedecká sekretárka MUDr. Mária Hajduková. 2010 – 2011: predsedníčka MUDr. Mária Hajduková, vedecká sekretárka MUDr. Marína Romanová. 2011 – 2012 predsedníčka MUDr. Božena Sotáková, vedecká sekretárka MUDr. Marína Romanová.

2012 – doteraz predsedníčka MUDr. Marína Romanová, MPH, vedecký sekretár MUDr. Tibor Kočiš.

Romanová Marína

Spolok lekárov Záhorie (SLZ)

SLZ je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 133

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Červeň Miroslav, vedecký sekretár PaedDr. Bunová Barbora, PhD., členovia výboru RNDr. Hunáková Alžbeta PhD., MUDr. Lidaj Ján, MUDr. Marková-Zongorová Tatiana, MUDr. Ondrisková Elena, MUDr. Ožvoldíková Silvia, MPH, dozorná rada Mgr. Bíla Michaela, RNDr. Talábová Emília, MUDr. Náhliková Jarmila

Počet členov (2019): 233

Z histórie spolku lekárov

Prípravy na činnosť Spolku lekárov Záhoria SLS sa datujú do roku 1973. Prvá zaznamenaná vedecká pracovná schôdza bola 1. júla 1975 v Skalici. V tom čase mal Spolok 177 členov. V spolku lekárov sa združili aktívni lekári z regiónu Záhorie a dodnes sú jeho jadrom lekári zo zariadení v Skalici, na Myjave a v Senici. Okrem lekárov sú dnes členmi aj psychológovia, klinickí logopédi a laboratórni diagnostici.

Už pri vzniku bol daný základný charakter činnosti – umožniť prezentáciu odbornej a vedeckej práce svojim členom v rámci riadnych vedeckých pracovných schôdzí. Tieto sa konajú 3-krát ročne, pričom v ich organizácii sa pravidelne striedajú Skalica, Myjava i Smrdáky. V januári 2019 sa uskutočnila už XVII. vedecká konferencia Kleiblove lekárske dni Záhoria, táto konferencia je pomenovaná po zakladateľovi Spolku lekárov Záhoria, MUDr. Kleiblovi Karolovi, CSc., ktorý sa zaslúžil nielen o rozvoj dermatológie na Slovensku, ale aj v zahraničí a Záhorie mu vďačí za veľa. Preto bol roku 2017 bol navrhnutý aj do Dvorany slávy slovenskej medicíny SLS.

Okrem uvedenej konferencie sme 16. mája 2019 mali už 140. regionálnu vedeckú schôdzu Spolku lekárov Záhoria. Na uvedených vzdelávacích akciách Spolku lekárov Záhoria zaznelo okolo 400 prednášok, panelových diskusií i monotematických celkov. Ako hostia sa tu prezentovali a prezentujú poprední odborníci zo všetkých odvetví medicíny.

Ako sme už vyššie uviedli, prvým predsedom Spolku bol MUDr. Karol Kleibl, CSc. V jeho krokoch pokračovali MUDr. Jozef Barát, MUDr. Jiří Lenz, CSc., MUDr. Ivan Vavřík, RNDr. Ing. Josef Janošek, MUDr. Jozef Marenčák, PhD. V súčasnosti je predsedom Spolku MUDr. Miroslav Červeň. Prvým vedeckým sekretárom bol MUDr. Jozef Barát, ktorého nasledoval MUDr. Juraj Čunderlík, a od roku 1990 do roku 2015 túto funkciu zastával doc. MUDr. Ivan Bartošovič, PhD. Od roku 2015 je vedeckou sekretárkou Spolku PaedDr. Barbora Bunová, PhD.

Výbor sa skladá z najaktívnejších členov všetkých troch rozhodujúcich častí regiónu. V poslednom výbore od roku 2018 pracujú: MUDr. Miroslav Červeň, PaedDr. Barbora Bunová PhD., Mgr. Michaela Bíla, RNDr. Alžbeta Hunáková, PhD., MUDr. Ján Lidaj, MUDr. Jana Náhliková, MUDr. Elena Ondrisková, MUDr. Silvia Ožvoldíková, RNDr. Emília Talabová, MUDr. Tatiana Marková-Zongorová. Čestným členov výboru je Ing. Rastislav Valko, dlhoročný aktívny člen výboru.

Dnes má Spolok lekárov Záhorie 232 členov. Je jednou z najpočetnejších i najaktívnejších spoločenských organizácií na Zahorí. Aktívne sa zapája do organizácie vedeckých aktivít a napomáha i doškoľovaniu neštátnych lekárov.

Miroslav Červeň, Barbora Bunová

Spolok lekárov Zvolen (SLZV)

SLZV je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 134

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: člen výboru MUDr. Časnocha Peter, MUDr. Šlamiar Emil, MUDr. Thonhauser Robert

Počet členov (2019): 228

Z histórie spolku lekárov

Predchodcom činnosti Spolku lekárov vo Zvolene, tak ako ju poznáme dnes, boli odborné semináre, ktoré organizoval a viedol primár Interného oddelenia NsP vo Zvolene MUDr. Bohuslav Finďo. Prvý seminár sa podľa dodnes zachovaných záznamov MUDr. Finďu konal 6. 2. 1953. Semináre mali sprvu internistický charakter a prvých 5 rokov sa konali na pôde interného oddelenia.

16. 4. 1959 sa konal prvý celoústavný seminár. Pre ilustráciu napr. v prvom polroku 1959 sa konalo 20 seminárov s priemernou účasťou 11 lekárov. Postupne ich začali navštevovať aj lekári iných odborov a semináre prerástli do celoústavných podujatí. Primár interného oddelenia ich viedol viac ako 15 rokov, kým nebol oficiálne založený Spolok lekárov vo Zvolene.

Za oficiálny dátum vzniku Spolku možno považovať 20. marec 1969. Vtedy sa v rámci celoústavného seminára konali prvé voľby predsedníctva SLZV. Prvým predsedom bol zvolený prim. Dr. Klobušický (riaditeľ OÚNZ a primár FRO) a vedeckým sekretárom prim. Dr. Trnovský (oftalmológ). Odvtedy sa na predsedníckom poste vystriedali prim. Dr. Šipoš (neurológ), Dr. Pavúr (chirurg), prim. Dr. Duhan (internista) a súčasný predseda SL prim. Dr. Ježík (chirurg). Vedeckými sekretármi boli prim. Dr. Duhan, prim. Dr. Ježík a súčasný prim. Dr. Lysina (oftalmológ).

Na začiatku činnosti mal SL asi 70 členov, dnes viac ako 240. Členmi SLZV sú nielen lekári z NsP a PLK vo Zvolene, ale aj lekári z terajších okresov Zvolen, Detva a Krupina, vrátane lekárov pracujúcich v kúpeľných organizáciách pôsobiacich na území bývalého okresu Zvolen. Zasadnutia SLZV sa konajú pravidelne posledný štvrtok v mesiaci (okrem júla a augusta). Spočiatku boli miestami vedeckých pracovných schôdzí napr. Dom kultúry ČSD (kde bola aj ustanovujúca schôdza), zasadačka ONV, zasadacia miestnosť Mediky š.p., kaviareň hotela Grand a pod. Po vybudovaní novej polikliniky vo Zvolene sa miestom stretnutí stala jej zasadacia miestnosť. Raz ročne sa zasadnutie SL koná v príjemnom prostredí Kúpeľov Dudince. Na pôde SL odznelo za 33 rokov činnosti viac ako 1300 prednášok, ktorých sa zúčastnilo viac ako 13 200 poslucháčov. Témy sa vyberali tak, aby zaujali lekársku verejnosť svojim postgraduálnym zameraním. Jednotlivé oddelenia sa prezentovali vlastnými skúsenosťami, novinkami v diagnostických a terapeutických postupoch a ich závermi pre praktické požitie. Mnohokrát boli hosťujúcimi prednášateľmi poprední slovenskí odborníci napr. doc. Izakovič, prof. Makai, prof. Rusnák, prof. Čársky, prof. Vajo, prof. Izák, prof. A. Černák a i. Na podujatiach usporiadaných sekciou stomatológov bol pravidelným prednášajúcim prof. Ďurovič z Košíc. SLZV bol spoluorganizátorom výročných zjazdov Oftalmologickej spoločnosti (1982 a 1996) a každoročne sa podieľa na celoslovenských stretnutiach Aterosklerotickej sekcie Spoločnosti klinickej biochémie. Členovia spolku aktívne vystúpili na mnohých medzinárodných a celoštátnych podujatiach (napr. prim. Finďo, prim Dr. Duhan, prim. Dr. Pavúr, prim. Dr. Rovdičová, prim. Dr. Szedélyová, prim. Dr. Turay, doc Malý, Dr. Panuška, Dr. Galád a i.). Roku 1975 publikácia prim. Finďu a prim. Duhana získala výročnú Cenu akademika Dérera.

Peter Lysina

Spolok lekárov Žilina (SLZA)

SLZA je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 136

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident MUDr. Štubňa Michal, PhD., vedecký sekretár MUDr. Bulejčík Ján, členovia výboru MUDr. Hajdák Jozef, MUDr. Jánoš Michal, MUDr. Mikuláš Juraj, CSc., MUDr. Salatová Daniela, dozorná rada MUDr. Hrubý Richard, PhD.

Počet členov (2019): 390

Z histórie spolku lekárov

V Žiline Spolok lekárov vznikol roku 1954. Prvým predsedom bol MUDr. Gejza Kauzál, ďalej v tejto funkcii pôsobil MUDr. Karol Poradovský, MUDr. Ignác Cachovan a MUDr. Maritn Gavalec (1967 – 1981), Bohuš Renker, CSc., (1981 – doteraz).

Funkcie vedeckých sekretárov vykonávali MUDr. Jozef Wachsmenn, MUDr. Anton Janásek, MUDr. Juraj Grossmann (1967 – 986), MUDr. Ján Pallay (1986 – 1994) MUDr. Peter Mazúr (1994 – doteraz).

Od r. 1967 bol počet vedeckých pracovných schôdzí 340, počet prednášok 1855. Podľa odbornosti boli najčastejšie témy internistické, chirurgické, pediatrické, infektologické, urologické, gynekologicko-pôrodnícke, neurologické a traumatologické, následne sú zastúpené prakticky všetky odbory medicíny.

Významnou aktivitou sú Medzispolkové lekárskej dni organizované SLZA (Žilina), SLPD (Prievidza) a SLPB (Pov. Bystrica). Od roku 1976 sa konali striedavo v Bojniciach (1976 – 1983, 1985, 1991, 1997), v Žiline (1984, 1986, 1989, 1993,

1996, 1998, 2001), Považskej Bystrici (1987, 1990, 1995, 1999) a v Prievidzi (1988, 1994, 2000 a 2001).

Aj v SLZA sa venuje pozornosť mladým lekárom a ich odbornému rastu. Fórum mladých odborníkov v rámci vedeckých lekárskych spolkov sa od r. 1979 konalo už 17-krát a odznelo 87 prednášok.

Z vedeckých pracovných schôdzí celoštátneho charakteru môžeme uviesť napr. Celoslovenský zjazd hematologickej spoločnosti (1983), Endokrinologické dni (1984), Celoštátna dermatovenorologická konferencia (1984), Pracovná konferencia urológov (1984), Československý zjazd klinickej biochémie (1985), Vedecká pracovná schôdza chirurgickej spoločnosti (1986), Vedecká konferencia spoločnosti všeobecného lekárstva (1987), Celoslovenská konferencia internistov (1988), Dni posudkového lekárstva (1988), Celoštátne epileptologické dni (Piťhove dni, 1988), Celoštátne dni mladých anestéziológov (1989), Dni hygieny práce a pracovného lekárstva (1990), Celoštátny reumatologický zjazd (1990), Celoštátna internistická konferencia (1991), Endokrinologické dni v Žiline (1992), Endokrinologické dni (1996), Jesenná schôdza slovenskej ortopedickej a traumatologickej spoločnosti (1997), Izakovičov memoriál (1999), Žilinský rehabilitačný deň (2001), Stretnutie otolaryngológov Žilinského a Bystrického kraja (2001), Diagnostika a liečba hypertenzie (2001).

História Spolkov farmaceutov

Bohuš Renker, Peter Mazúr

Spolok farmaceutov Banská Bystrica (SFBB)

SFBB je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 201

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident PharmDr. Schmidtmayer Ľubomír, členovia výboru RNDr. Florovičová Anna, Mgr. Rogožanová Lucia

Počet členov (2019): 26

Spolok farmaceutov Bratislavy a západného Slovenska (SFBAaZS)

SFBAaZS je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 208

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident Oleárová Anna, PharmDr., PhD., MPH, vedecký sekretár Klimasová Jana, PharmDr., PhD., MPH, členovia výboru Lehocká Ľubica, PharmDr., PhD., Lukáš Ladislav, PharmDr., Skokanová Krempaská Lucia, Mgr., dozorná rada Mušková Mária, RNDr., PhD., Fulmeková Magdaléna, doc., RNDr., CSc., Masaryková Lucia, PharmDr., PhD.

Počet členov (2019): 228

Z histórie spolku lekárov

Spolok farmaceutov Bratislavy a západného Slovenska je odborná organizácia farmaceutov. Vznikol roku 1973 ako Spolok farmaceutov v Bratislave. Neskôr sa k Spolku pripojili aj farmaceuti západoslovenského kraja. Roku 2009 vedenie Spolku reflektovalo zmenu v územnom členení Slovenskej republiky a po súhlase predstaviteľov SLS bol názov zmenený na súčasný: Spolok farmaceutov Bratislavy a západného Slovenska.

V minulosti Spolok zabezpečoval v štvrť- až polročných intervaloch vedecko-odborné podujatia, predovšetkým pre farmaceutov, ale aj pre lekárov – farmakológov, najmä v spolupráci so Slovenskou farmakologickou spoločnosťou. Náplňou stretnutí bola aktuálna problematika lekárenstva a liekov. Stretnutia sa konali v Bratislave. Roku 1978 začal Spolok organizovať Sympózium o nových liekoch s celoslovenskou pôsobnosťou.

V súčasnosti Spolok farmaceutov Bratislavy a západného Slovenska úspešne pokračuje v tradícii organizovania sympózií o nových liekoch (roku 2019 sa uskutoční už 34. ročník). Náplňou sú odborné prednášky zamerané na výskum, vývoj a najnovšie možnosti farmakoterapie ochorení. Sympózium o nových liekoch sa od roku 2013 koná striedavo v Bratislave a v ďalšom meste západného Slovenska.

Stručný prehľad funkcionárov Spolku farmaceutov Bratislavy a západného Slovenska:

	predseda	vedecký sekretár
1973	RNDr. PhDr. Ivan Bábik	RNDr. Andrej Záhradník
1977	RNDr. Andrej Záhradník,	RNDr. Štefan Kišoň
1990	RNDr. Mária Mušková, CSc.	PharmDr. Katarína Bauerová, CSc.
1999	RNDr. Mária Mušková, CSc.	PharmDr. Dagmar Stará, CSc.
2008	PharmDr. Anna Oleárová, PhD., MPH	PharmDr. Jana Klimasová, PhD., MPH

Spolok spolupracuje najmä so Slovenskou farmaceutickou spoločnosťou, Štátnym ústavom pre kontrolu liečiv a Slovenskou lekárnickou komorou.

Anna Oleárová

Spolok farmaceutov Martin (SFMT)

SFMT je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 205

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident Smieško Roman, RNDr., vedecký sekretár Mokrišová Viera, Mgr., 1. viceprezident Chytilová Alena, PharmDr., člen výboru Kozák Antonín, PharmDr.

Počet členov (2019): 39

Z histórie spolku farmaceutov

Slovenská farmaceutická spoločnosť (SFS) ako pobočka Farmaceutickej sekcie Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně vznikla roku 1953 v Bratislave. Cieľom tejto vedeckej a odbornej organizácie bolo vytvoriť spoločnosť, ktorej hlavným poslaním je odovzdávanie najnovších vedeckých poznatkov z farmaceutických,

medicínskych a chemických odborov do širokej farmaceutickej a lekárnickej praxe formou neinštitucionálneho vzdelávania. Roku 1969 sa rozhodlo, že zo slovenskej pobočky Farmaceutickej sekcie Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně sa vytvorí Slovenská farmaceutická spoločnosť ako súčasť Československej farmaceutickej spoločnosti. Zároveň v nej vznikla Sekcia farmaceutickej analýzy, Technologická sekcia a roku 1970 Lekárnická sekcia. Následne roku 1985 Sekcia dejín farmácie a roku 1989 Sekcia klinickej farmácie. Práca v sekciách sa úspešne rozvíjala, ale jej riadenie z ústredia v Bratislave pre celé Slovensko bolo veľmi náročné. Preto sa zriadili regionálne organizácie pod názvom Spolky farmaceutov. Roku 1969 takto vznikol prvý spolok v Bratislave, druhý v Martine a tretí spolok v Košiciach. Ďalšie vznikli roku 1977 v Banskej Bystrici, Michalovciach a napokon v Západoslovenskom kraji.

Spolok farmaceutov Martin

Zakladajúce stretnutie Spolku farmaceutov Martin (SFMT) sa konalo začiatkom júla 1969 v Dome kultúry Turčianskych strojární v Martine. Zhromaždenia sa zúčastnili zástupcovia takmer všetkých farmaceutických pracovísk v Stredoslovenskom kraji ako i zástupcovia lekární. Prvým predsedom SFMT sa stal PhMr. Ristič Dimitrij z výrobne infúznych roztokov v Martine, vedeckým sekretárom RNDr. Kráľ Lukáš a členom výboru RNDr. Mareček Štefan. Úlohou nového výboru, ale aj ostatných členov, bolo organizovať pracovné stretnutia s pravidelnou výmenou skúseností z jednotlivých odborov farmaceutickej činnosti jedenkrát za štvrťrok. Za zmienku stojí, že ďalšie pracovné stretnutie bolo usporiadané v Liptovskom Mikuláši na počesť nestora Slovenskej farmácie PhMr. J. V. Žuffu. Je len na škodu našej lekárnickej pospolitosti, že trvalo ďalších 30 rokov, aby sme si myšlienky J. V. Žuffu začali pripomínať. Ďalšie pracovné stretnutia sa konali pravidelne za spoluúčasti lekárenských služieb v rámci jednotlivých okresov. Po spoločenských zmenách a zániku lekárenských služieb v rámci OÚNZ sa činnosť SF Martin ustálila na konanie pracovných dní v polročných intervaloch.

Roku 1987 sa v Žiline konal V. zjazd Slovenskej farmaceutickej spoločnosti, ktorý spoluorganizovali žilinskí lekárnici so spoluúčasťou lekárenských služieb v rámci jednotlivých okresov.

Prehľad predsedov a vedeckých sekretárov SF Martin

1969 – 1979	PhMr. Ristič Dimitrij, predseda SFMT, Výrobňa infúznych roztokov Martin, RNDr. Kráľ Lukáš, vedecký sekretárv SF Biotika n.p., Martin, RNDr. Mareček Štefan, člen výboru SFMT, OÚNZ Martin;
1980 – 1986	PhMr. Frátrik Emil, predseda, OÚNZ Žilina, PhMr. Culková Oľga, vedecký sekretár, SF LS – OÚNZ Žilina, RNDr. Frlička Juraj, vedecký sekretár SFMT od dec. 1981, LS – OÚNZ Žilina;
1987 – 1990	RNDr. Frlička Juraj, predseda SFMT, LS – OÚNZ Žilina, PharmDr. Šramová Rozália, vedecký sekretár, LS – OÚNZ Žilina;
1991 – 2002	RNDr. Smieško Roman, predseda, Lekáreň PK Rajec, PhMr. Ondraská Margita, Lekáreň Beatrix Martin, PharmDr. Chytilová Alena, vedecký sekretár, Lekáreň u Anjela Dolný Kubín;
2010 – doteraz	RNDr. Smieško Roman, predseda, Lekáreň PK Rajec, PharmDr. Chytilová Alena, podpredseda, Lekáreň u Anjela Dolný Kubín, Mgr. Mokrišová Viera, vedecký sekretár, Lekáreň Podbreziny Liptovský Mikuláš.

Smieško Roman, Chytilová Alena

Spolok farmaceutov Michalovce (SFMI)

SFMI je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 206

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: t. č. nemá výbor

Počet členov (2019): 9

Spolok farmaceutov Košice (SFKE)

SFKE je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 204

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: prezident PharmDr. Jusko Marcel, PhD., vedecký sekretár PharmDr. Mačeková Zuzana, 1. viceprezident PharmDr. Fedorová Monika, PhD., členovia výboru doc. MVDr. Čonková Eva, PhD., Mgr. Suchovič Radoslav, Mgr. Megyesi Štefánia, dozorná rada PharmDr. Bošanská Danica, Mgr. Pankuchová Ivana

Počet členov (2019): 66

Z histórie Odborných sekcií Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asisteniek

Slovenská spoločnosť sestier a pôrodných asistentiek (SSSaPA)

SSSaPA je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 52

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady:
predseda PhDr. Bučuričová Andrea, vedecký sekretár Mgr. Ochabová Lucia, 1. Podpredseda PhDr. Zámečníková Erika, členovia výboru PhDr. Majeríková Marta, Mgr. Vraníková Lenka, revízna komisia Mgr. Judičáková Mária, Mgr. Sabová Stanislava, Mgr. Veždúrová Zina

Sekcia sestier pracujúcich v pediatrii SSSaPA

o.z. SLS | Kód 5202

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: predseda Mgr. Zina Veždúrová, členovia výboru Bc. Mária Šupínová, Mária Timurová

Z histórie Sekcie sestier pracujúcich v pediatrii

Povolanie detskej sestry si vyžaduje nielen teoretické a praktické zručnosti, ale celý život sa sestra – ak chce byť dobrou sestrou – musí sa vzdelávať a musí vykonávať svoje povolanie láskavo a s úsmevom na tvári. Preto aj činnosť našej sekcie je založená na dobrovoľnosti, každá aktivita, každá činnosť vychádza z nášho presvedčenia. Hľadáme a nachádzame nové možnosti pri poskytovaní ošetrovateľskej činnosti a k tomu patrí aj celoživotné vzdelávanie, ktoré zabezpečujeme cez SSS a PA o.z. SLS.

Za posledných 16 rokov naša sekcia organizovala 15 celoštátnych aktivít – nazvali sme ich Tálske sesterské dni (už 11 rokov sa konajú na Táloch). Na Tálskych dňoch doteraz odznelo asi 600 prednášok, ktoré boli zamerané na prevenciu, podporu zdravia, riešenie praktických otázok práce sestier, pôrodných asistentiek, kazuistiky z praxe sestier aj lekárov. Konferencie sa nesú doslova v „rodinnej atmosfére“. Zúčastnili sa na nich napr. prof. V. Krčméry, prof. S. Dluholucký, prof. K. Kralinský, MUDr. J. Babeľa, kolegyne z Plamienka (Bratislava) a ďalší.

V rámci Slovenska organizujeme odborné podujatia pre sestry predovšetkým z pediatrických obvodov – už 6 rokov organizujeme okresné semináre na tému Prevencia v ambulancii pediatra.

Spolupracujeme s FZ SZU so sídlom v Banskej Bystrici a taktiež s príslušnými komorami.

Naša činnosť začala s novým výborom 30. 9. 2003 zvoleným v Bratislave.

Súčasný vobor pracuje v zložení: predseda Mgr. Zina Veždúrová, členovia výboru Bc. Mária Šupínová, Mária Timurová.

Zina Veždúrová

Sekcia sestier pracujúcich v nefrológii Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek

o.z. SLS | Kód 05217

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady:
predsedníčka PhDr. Híčiková Jana (Martin)

Webová stránka: www.nefrosestry.sk

Z histórie

V 70. rokoch 20. storočia boli na Slovensku iba 3 dialyzačné strediská, ktoré boli zamerané na liečbu akútneho a chronického zlyhania obličiek. V 80. rokoch ich počet začal narastať. Sestry pracujúce na strediskách však mali možnosť sa stretávať iba na lekárskych odborných podujatiach. Preto roku 1989 prof. MUDr. Miroslav Mydlík, DrSc., prišiel s myšlienkou, že na Slovensku je potrebné vytvoriť Sekciu sestier pracujúcich v nefrológii. Príkladom a vzorom nám bola česká Sekcia nefrologických sestier, pod vedením Jindry Pavlicovej a Inky Kracíkovej.

Po konzultácii s p. Oľgou Ďuržovou, tajomníčkou SSS a PA, SLS o stanovách Sekcie a v spolupráci s prof. MUDr. Mydlíkom, DrSc., začala s realizáciou tejto myšlienky Mgr. Alžbeta Ondová – vedúca sestra na dialyzačnom stredisku IV. internej kliniky FN v Košiciach. A tak po dôkladných prípravách bola **roku 1992 založená Sekcia sestier pracujúcich v nefrológii** pri SSSaPA, organizačná zložka SLS.

Poslaním a zámerom činnosti Sekcie sestier pracujúcich v nefrológii je:

- neinštitucionálne vzdelávanie sestier,
- organizácia kongresov a vzdelávania,
- spolupráca pri tvorbe štandardných postupov,
- iniciovanie vzniku špecializačného štúdia z dialýzy,
- spolupráca pri vzdelávacích akciách.

Odborné stretnutia sestier sa začali organizovať ako **„Pracovné dni“** pre sestry z celého Slovenska. Priemerne sa na odbornom podujatí zúčastňovalo asi 80 sestier, ktoré si vypočuli asi 10 odborných prednášok.

Prehľad odborných podujatí Sekcie sestier pracujúcich v nefrológii:

1. Pracovný deň (1992, Košice, účasť 80 sestier), 2. Pracovný deň (1993, Košice, účasť 70 sestier), 3. Pracovný deň (1994, Podbanské, účasť 50 sestier), 4. Pracovný deň (1995, Ľubovnianske kúpele, účasť 120 sestier), XXVI. slovenský nefrologický kongres (1996, Košice, účasť 70 sestier).

Pracovné dni sa zmenili na konferencie, postupne sa zvyšoval počet účastníkov, počet prednášok, celková odborná a spoločenská úroveň. Prvé konferencie sa konali v Košiciach, ale neskôr boli organizované v rôznych miestach nášho krásneho Slovenska.

Konferencie: 6. Celoslovenská konferencia (1997, Tatranské Zruby, účasť 170 sestier), 7. Celoslovenská konferencia (1998, Stará Lesná, účasť 170 sestier), 8. Celoslovenská konferencia (1999, Častá Papiernička, účasť 200 sestier), 9. Celoslovenská konferencia (2000, Zemplínska Šírava, účasť 230 sestier), 10. Celoslovenská konferencia (2001, Vyšné Ružbachy, účasť 220 sestier). Na organizovaní sa podieľali Košice, Trnava, Michalovce a St. Ľubovňa.

Celoslovenské konferencie sú významným prínosom pre sestry. Budujú „pevné mosty“ sestier a pracovníkov nefrológie doma aj za hranicami a poskytujú koncentrát odborných aj teoretických vedomostí a praktických skúseností.

Konfrerencie 2002 – 2006: 11. Celoslovenská konferencia (2002, Nimnica, účasť 255 sestier, org. Košice, Púchov), 12. Celoslovenská konferencia **s medzinárod. účasťou** (2003, Helios Vysoké Tatry, účasť 260 sestier, org. Košice), 13. Celoslovenská konferencia (2004, Academia Stará Lesná, účasť 260 sestier, org. Košice), 14. Celoslovenská konferencia **s medzinárodnou účasťou** (2005, Trenčianske Teplice, účasť 265 sestier, org. Košice a Trenčín), 15. Celoslovenská konferencia (2006, Stará Ľubovňa, účasť 270 sestier, org. Košice a St. Ľubovňa).

Počet účastníkov sa na konferenciách stále zvyšoval, členská základňa tvorila 400 členov. Na konferenciách sa zúčastňovalo aj stále viac zahraničných hostí a prednášateľov. Najväčšie zastúpenie mali kolegyne a kolegovia z Českej republiky, s ktorými udržiavame dodnes úzku spoluprácu. Na konferenciách sme mohli

privítať aj kolegyne z Maďarska, Rakúska, dokonca aj z USA.

Kongresy 2007 – 2011: 16. Celoslovenský kongres **s medzinárodnou účasťou** (2007, Bardejovské kúpele, účasť 300 sestier, org. Košice a Bardejov), 17. Celoslovenský kongres (2008, Lipt. Mikuláš, účasť 307 sestier, org. Košice), 18. Celoslovenský kongres (2009, Patince, účasť 292 sestier, org. Košice), 19. Celoslovenský kongres (2010, Podbanské Permon, účasť 311 sestier, org. Košice), 20. Celoslovenský kongres (2011, Vyhne Sitno, účasť 280 sestier, org. Košice).

Od r. 2007 výbor Sekcie zriadil pre svojich členov webovú stránku – www.nefrosestry.sk, kde si každý môže nájsť súhrny prednášok, históriu kongresov a podujatí, ktoré organizoval výbor Sekcie.

Kongresy 2012 – 2016: 21. Celoslovenský kongres (2012, Permon Podbanské, účasť 257 sestier, org. Martin), 22. Celoslovenský kongres (2013, Družba Jasná, Nízke Tatry, účasť 240 sestier, org. Martin), 23. Celoslovenský kongres (2014, Grand Jasná, Nízke Tatry, účasť 250 sestier, org. Martin), 24. Celoslovenský kongres (2015, Grand Jasná, Nízke Tatry, workshop 240 účastníkov, org. Martin), 25. Celoslovenský kongres (2016, Tatralandia Lipt. Mikuláš, účasť 230 sestier, org. Martin).

Od r. 2012 sa začali organizovať edukačné stretnutia pre sestry na rôzne témy – nutrícia pacientov, kanylačné techniky, AV fistuly a iné, čo významnou mierou prispieva k zvyšovaniu odbornej úrovni sestier.

Na 25 kongresoch sa zúčastnilo spolu 6250 účastníkov, odznelo 699 ústnych prednášok a 53 prednášok na vývesných paneloch a pribudli workshopy.

Kongresy 2017 – 2019: 26. Medzinárodný kongres (2017, Grand Jasná, Nízke Tatry, účasť 215 sestier, org. Martin), 27. Celoslovenský kongres (2018, Holiday Village, Tatralandia Lipt. Mikuláš, účasť 210 sestier, org. Martin), 28. Celoslovenský kongres (2019, Družba Jasná, Nízke Tatry, účasť 204 sestier, org. Martin).

Organizáciu kongresov zabezpečovali členky výboru Sekcie v spolupráci s SLS. Najväčšia vďaka za dlhoročnú pomoc a technickú podporu pri organizovaní kongresov patrí zástupkyni SLS p. A. Gulišovej (našej „Tonke"). Bez jej práce by sa nám nepodarilo dosiahnuť takú vysokú organizačnú úroveň kongresov.

Od roku 1992 do 2011 pracovala Sekcia pod vedením predsedníčky Mgr. Alžbety Ondovej z Košíc. Za svoju 20-ročnú aktívnu činnosť dostala niekoľko ocenení SLS, najvyššie ocenenie „Strieborná medaila“ za zásluhy o rozvoj SLS a právom jej patrí veľká vďaka za jej prácu a obetavosť. Od r. 2012 došlo k zmene v predsedníctve výboru Sekcie a pokračovateľkou vedenia Sekcie sa stala PhDr. Híčiková Jana z Martina. Sekcia si pod jej vedením aj ďalej udržuje vysokú organizačnú a odbornú úroveň.

Medzi osobnosti slovenskej nefrológie právom patria aj sestry, ktoré začali písať a naďalej píšu históriu Sekcie sestier pracujúcich v nefrológii ako členky výboru:

Valéria Ostrožlíková, Nitra; Jana Rýsová, B. Bystrica; Magdaléna Kanisová, Bratislava; Magdaléna Kratochvíľová, Bratislava; Mgr. Alžbeta Ondová, Košice; PhDr. Jana Híčiková, Martin; Mgr. Alena Antoníková, Košice; PhDr. Eva Vojanská, Košice; PhDr. Viera Borbélyová, Nové Zámky; PhDr. Andrea Krkošková-Harrerová,PhD., Bratislava; Jana Frkáňová, Martin.

Počas 28 rokov fungovania Sekcie sestier pracujúcich v nefrológii sme zaznamenali obrovský progres v odovzdávaní teoretických a praktických vedomostí, v prednáškovej a publikačnej činnosti. Kongresy sestier sa stali významným odborným podujatím nielen pre sestry, ale aj lekárov na Slovensku.

Poďakovanie za prácu v Sekcii patrí aktívnym členkách, všetkým členkám organizačných výborov, všetkým, ktorí priložili ruku k dielu, všetkým účastníkom odborných podujatí. Ďakujeme aj pacientom, ktorí neraz prišli na náš odborný program. Chceme poďakovať aj sponzorom, bez ktorých by sme nedokázali organizačne zabezpečiť odbornú a spoločenskú úroveň našich konferencií a kongresov.

„História nás učí lepšie chápať súčasnosť.“

Ondová Alžbeta, Antoníková Alena, Híčiková Jana

Sekcia sestier pracujúcich v algeziológii SSSaPA (SSPvA)

o.z. SLS Kód 05233

Súčasní predstavitelia výboru (volebné obdobie 2016 – 2019): predseda: Jana Snopková, podpredseda Emília Bariaková, členky: Jana Vrabcová, Božena Malíčková. Dozorná rada: Alena Ďuricová, Valéria Machlicová, Ivana Fukasová

www.pain.sk

Z histórie činnosti SSPvA:

Počas jubilejných X. Slovenských dialógov o bolesti v Lučenci sa dňa 4. 6. 2002 skupina 20 sestier pracujúcich v ambulanciách bolesti rôznych miestach Slovenska rozhodla založiť Sekciu sestier pracujúcich v algeziológii pri Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek, organizačnej zložke Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS). Zvolili si prípravný výbor, jeho predsedníčkou bola Valéria Machlicová z ACHB KAIM FNsP Martin, členkami: Jana Snopková z ACHB OAIM NsP FDR B. Bystrica, Eva Bucková ACHB OAIM NsP Nitra a Mgr. Daniela Rybárová z II. KAIM Prešov. Členky prípravného výboru svoj zámer konzultovali s výborom Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek, ktorý ich iniciatívu privítal a žiadosť o vznik sekcie schválil. Záujem o členstvo prejavili sestry z pracovísk liečby bolesti, ktorých je dnes na Slovensku 40. Mnohé z nich sa podieľali a podieľajú na činnosti sekcie, ktorej cieľom je zabezpečiť zvyšovanie kvality poskytovanej zdravotnej starostlivosti prostredníctvom sústavného, celoživotného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov. Uvedomujú si nevyhnutnosť priebežného obnovovania, prehlbovania, rozširovania a výmeny odborných vedomostí a profesijných zručností pre ich využitie v praxi. Sekcia SSPvA už od svojho vzniku úzko spolupracuje so Slovenskou spoločnosťou pre štúdium a liečbu bolesti, organizačnou zložkou SLS. Najmä pri príprave, realizácii a aktívnej účasti na Slovenských a Česko-Slovenských dialógoch o bolesti. Tieto kongresy majú dlhoročnú tradíciu, vysokú účasť nielen z domácich pracovísk liečby bolesti, ale navštevujú ich poprední reprezentanti európskych a svetových partnerských organizácii, akými sú EFIC alebo IASP. XXI. Česko-Slovenské dialógy o bolesti a XXVII. Slovenské dialógy o bolesti sa uskutočnili v dňoch 3. – 5.októbra 2019 v Starej Lesnej vo Vysokých Tatrách.

Sekcia SSPvA je spolu so Slovenskou spoločnosťou pre štúdium a liečbu bolesti, o.z. SLS (SSŠLB) a Českou alegeziologickou spoločnosťou spoluorganizátorom Československých dialógov o bolesti, ktoré sa konajú každoročne, striedavo v Čechách a na Slovensku (v roku 2019 sú to XXI. Československé dialógy o bolesti. Členky výboru SSPvA spolupracujú s výborom SSŠLB aj pri ďalších odborných podujatiach organizovaných v rámci sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov. V období rokov 2005 – 2019 sa uskutočnilo 20 takýchto odborných podujatí s medzinárodnou účasťou, kde odborný program sesterskej sekcie prebehal paralelne s prednáškami lekárov. Vynikajúce výsledky práce zakladajúcich a stále aktívnych členiek výboru SSPvA ocenilo aj Prezídium SLS a ako prejav uznania a vďaky za prínos v oblasti rozvoja sústavného vzdelávania im, na návrh výboru SSSaPA udelilo Bronzové medaily SLS „Propter Merita“: Valérii Machlicovej (2010), Jane Snopkovej (2011), Mgr. Božene Malíčkovej (2012) a Emílii Bariakovej (2014).

Prehľad výsledkov korešpondenčných volieb do výboru a dozornej rady SSPvA vo funkčných obdobiach od roku 2007 do roku 2016:

5. september 2007:

Predsedníčka: PhDr. Daniela Rybárová, KAIM, FNsP J. A. Reimana, Prešov
Vedecká sekretárka: Jana Snopková, AK, FNsP F. D. Roosevelta, B. Bystrica
Pokladníčka: B.c. Marianna Stadtherrová, OAIM, VNsP Levoča, a.s.
Členky výboru: Mgr. Božena Malíčková, OAIM-ACHB, NsP Žilina,
Emília Bariaková, OAIM, NsP Zvolen – Vaše zdravie n.o., Dana Cígerová, KAIM-ACHB, MFN Martin
Revízor: Valéria Machlicová, KAIM-ACHB, MFN Martin

8. apríl 2011:

Predsedníčka: Jana Snopková, AK, FNsP F.D.Roosevelta, B. Bystrica
Členovia: PhDr. Daniela Rybárová, KAIM, FNsP J.A. Reimana, Prešov, Mgr. Božena Malíčková, OAIM-ACHB, Emília Bariaková, OAIM, NsP Zvolen – Vaše zdravie n.o., Valéria Machlicová, KAIM-ACHB, MFN Martin

25. november 2016:

Predsedníčka: Jana Snopková, AK, FNsP F. D. Roosevelta, B. Bystrica
Podpredseda: Jana Vrabcová
Vedecká sekretárka:PhDr. Daniela Rybárová, KAIM, FNsP J. A. Reimana, Prešov
Členovia: Alena Ďuricová, Valéria Machlicová, KAIM-ACHB, MFN, MartinIvana Fukasová, Dipl.sestra
Dozorná rada: Mgr. Ľubomíra Jágelková, Emília Bariaková, Mgr. Božena Malíčková, OAIM-ACHB,

História Slovenskej spoločnosti farmaceutických laborantov a asistentov v zdravotníctve

Slovenská spoločnosť farmaceutických laborantov a technikov pre zdravotnícke pomôcky (SSFLaTZP)

Slovak Society of Pharmaceutical Technicians and Technicians for Medical Devices

SSFLaTZP je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 460

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady (2015 – 2020): prezidentka Alena Slezáčková Bohúňová, vedecký sekretár Viera Jeníková, členky výboru Valéria Tóthová, Mária Fischerová, Anna Vojakovičová, Alena Hanušniaková, Alica Fekete, Júlia Šteffková

Web stránka: www.ssflatzp.sk

Počet členov (2019): 50

Vlastný časopis: časopis Teória a prax – farmaceutický laborant (vydavateľkou je PhDr. Anna Kmeťová, Vydavateľstvo Jana, Lehota pod Vtáčnikom)

Z histórie odbornej spoločnosti

Prípravný výbor začal pracovať v tejto odbornej spoločnosti v zložení Ľ. Polakovičová, A. Hladná a V. Jeníková. Ustanovujúci zjazd sa konal v Poprade roku 1969. Získavali sme prvé organizačné skúsenosti a už v tom čase to boli naše začiatky celoživotného vzdelávania. Za najvýznamnejší projekt v oblasti celoživotného vzdelávania farmaceutických laborantov považujeme pracovné dni farmaceutických laborantov, ktoré pripravujeme od roku 1969 – vždy s aktuálnou odbornou tematikou a vždy na inom mieste na Slovensku alebo v Českej republike. Vzdelávali sme sa a pritom sme poznávali rôzne kúty našej vlasti a získavali nové kontakty a priateľstvá. Predsedníčkou sekcie bola až do roku 1990 Alžbeta Hladná.

Obr 1. Dlhoročná prezidentka spoločnosti p. Viera Jeníková

Po zmenách v politickom živote nastal čas počítačovej techniky a vysporadúvanie sa s bariérou cudzích jazykov. Práca v odborných organizáciách bola zrazu náročnejšia,

Obr. 2. Výbor Slovenskej spoločnosti farmacetických laborantov a technikov pre zdravotnícke pomôcky počas jubilenjnej 40. konferencie.

ale zaujímavá. V našej profesii vznikla stavovská organizácia, ktorá mala byť pevnou družkou našej vzdelávacej inštitúcie v SLS. Sekcia farmaceutických laborantov obnovila svoju činnosť roku 1993. Znovu sa utvoril kolektív členov výboru sekcie s dobrými pracovnými i organizátorskými schopnosťami pod vedením prezidentky sekcie Viery Jeníkovej. Členky organizačného výboru boli Danica Kšenžihová (Martin) – vedecký sekretár, Lýdia Štefánková (Bratislava) – v počiatočných rokoch vykonávala funkciu prezidentky Sekcie farmaceutických laborantov pri Slovenskej komore stredných zdravotníckych pracovníkov, členky výboru Valéria Ochotnická (Stará Ľubovňa), Anna Vojakovičová (Košice), Mária Fischerová (Bratislava), Alica Fekete (Košice).

Stretávali sme sa na slovenských konferenciách, ktoré boli okrem ústrednej odbornej témy pod názvom „Lieky vydávané bez lekárskeho predpisu, zdravotnícke pomôcky a liečebná kozmetika v praxi farmaceutického laboranta“. Našim najbližším spolupracovníkom v Slovenskej lekárskej spoločnosti pri organizovaní odborných podujatí bol tím Sekretariátu SLS pod vedením PhDr. Želmíry Mácovej, MPH a právničky JUDr. Márie Mistríkovej. Dlhé roky nás usmerňovala pri vykonávaní funkcie prezidentky Slovenskej spoločnosti laborantov a asistentov v zdravotníctve a predsedu Sekcie farmaceutických laborantov p. Oľga Ďuržová. SSLAZ viedla prezidentka Viera Jeníková. Táto spoločnosť zastrešovala odborné sekcie SLS: sekciu asistentov hygieny, sekciu farmaceutických laborantov, sekciu biochemických laborantov, sekciu hematológie a transfuziológie sekciu histologických

laborantov, sekciu mikrobiologických laborantov. Konferencie, ktoré sme pripravovali, boli známe účasťou renomovaných prednášateľov, širokým zastúpením farmaceutických spoločností a vysokou účasťou farmaceutických laborantov. Odborné témy boli situované podľa potrieb a nových trendov vo farmaceutickej praxi, ktoré mali vždy kredit odbornosti. Do odborného programu prispievali i samotné účastníčky. Spomenieme kolegyňu dr. Andreu Bukovskú (Martin), ktorá publikuje a prednáša svoje skúsenosti na rôznych domácich i zahraničmých fórach. Ku každej konferencii sme vydávali Zborník abstraktov, ktorý sprevádzal účastníkov súhrnmi prednášok.

Roku 2011 prevzala vedenie Sekcie farmaceutických laborantov Alena Bohúňová (Žilina). Pod jej vedením sa **sekcia v roku 2018 pretransformovala na samostatnú spoločnosť** a pod svoje krídla zobrala aj príbuzný odbor – technikov pre zdravotnícke pomôcky.

Popri činnosti našej sekcie je treba pripomenúť spoluprácu s Katedrou farmaceutickej technológie pri SZU v Bratislave, ktorá zastrešuje pomaturitné špecializačné štúdium v odbore farmaceutický laborant: lekárenstvo, zdravotnícke pomôcky, kontrola liečiv. Vďaka za odborné poradenstvo pri tvorbe legislatívnych otázok, týkajúcich sa farmaceuticých laborantov a ich zaradení do špecializačných odborov patrí doc. RNDr. PhMr. Silvii Szucsovej, CSc., vtedy hlavnej odborníčke pre Farmáciu pri MZ SR.

Za vydávanie odborného časopisu **Teória a prax – farmaceutický laborant** srdečne ďakujeme šéfredaktorke a vydavateľke časopisu Anne Kmeťovej.

Roku 2018 sa Sekcia farmaceutických laborantov pri SLS pretransformovala na Samostatnú odbornú spoločnosť farmacetických laborantov a technikov zdravotníckych pomôcok, prezidentka Alena Slezáčková Bohúňová (Žilina). V súčasnosti je názov spoločnosti – **Slovenská spoločnosť farmaceutických laborantov a technikov pre zdravotnícke pomôcky.** Hlavnou náplňou činnosti ostalo vzdelávanie na celoslovenskej aj regionálnej úrovni, organizácia odborných podujatí, spolupráca so stavovskou organizáciou – SK MTP, spolupráca so vzdelávacími inštitúciami, odbornými periodikami, Slovenskou zdravotníckou univerzitou, Ústavom farmácie.

Každoročne organizujeme Slovenskú konferenciu farmaceutických laborantov a technikov pre zdravotnícke pomôcky, ktorá sa v roku 2019 uskutoční už 42-krát.

Alena Slezáček Bohúňová, Viera Jeníková

Územné sekcie SSSaPA, SSFLaTZP a SSLaAZ

Územná sekcia Spolku stredných zdravotníckych pracovníkov v Rimavskej Sobote

Územná sekcia SSZP Rimavská Sobota je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 423

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady (2016 – 2019): prezidentka Daniela Köbölová (7. funkčné obdobie), vedecká sekretárka Milada Obšelová (3. funkčné obdobie), pokladníčka Božena Turoňová (6. funkčné obdobie), tajomníčka Mgr. Denisa Baligová (2. funkčné obdobie), členky výboru Iveta Gašeková, Marcela Spodniaková, Mgr. Erika Kederová, dozorná rada – predsedníčka Renata Hanková, členky DR Janka Hrončeková, Agnesa Papaneczová, do výboru je kooptovaná Mgr. Erika Talánová

Logo US SSZP Rimavská Sobota znázorňuje profesie združené v našom spolku – zdravotné sestry, zdravotníckych laborantov, fyzioterapeutov a rádiologických laborantov

Webová adresa: www.spolok.wordpress.com

Mailový kontakt: spolokszprs@gmail. com
Facebookový kontakt: Spolok SZP Rimavská Sobota

Z histórie územnej sekcie

Pri vzniku bola činnosť úzko spätá s činnosťou Spolku lekárov. Zdravotnícki pracovníci – nelekári z okresov Rimavská Sobota, Lučenec a Rožňava boli súčasťou členskej základne lekárov a mali svoje zastúpenie aj v lekárskom výbore (sestra Ragačová). R. 1965 dochádza k rozdeleniu Spolku lekárov a sestry si v okrese Rimavská Sobota založili Sekciu stredne zdravotníckych pracovníkov pri Spolku lekárov. Do vedenia Sekcie je dosadená vedúca sestra OÚNZ Mária Gáborová. V júni 1965 lekári i zdravotníci nelekári spoluorganizovali na Táloch odborné podujatie s názvom **Gemerský lekársky deň**. Sestry si určili hlavnú tému s názvom: „Ako sa správne stravovať?“ Za SLS Bratislava sa podujatia zúčastnila p. Oľga Ďuržová.

Gemerský lekársky deň sa stal tradičným odborným podujatím, pričom sa lekári z okresov Rimavská Sobota, Lučenec a Rožňava dohodli, že sa budú striedať pri jeho organizovaní. Nelekári sa pripoja tak, že ho budú organizovať vo svojej sekcii v rovnaký deň.

O činnosti v ďalších rokoch vieme len to, že sestry sa pravidelne zúčastňovali odborných prednášok lekárov. Do funkcie predsedníčky sekcie sestier bola vybraná vedúca sestra OÚNZ Marta Pochodajová. Odborných podujatí sa zúčastňovali povinne určené sestry z jednotlivých pracovísk NsP, účasť bola kontrolovaná. Koncom roku 1982 bola menovaná nová predsedníčka sekcie sestier – Elena Gúgľavová. Výbor sestier pozostával z vedúcich sestier polikliník v Rimavskej

Sobote, Hnúšti, Šafárikove (dnešná Tornaľa), pokladníčkou bola vedúca sestra z jaslí. Členkami výboru boli okresná ženská a detská sestra, vedúca sestra oddelenia zdravotnej výchovy bola tajomníčkou sekcie. Prvé odborné podujatie sa konalo 15. 2. 1983. Úvodná prednáška mala politický charakter (35. výročie víťazného februára). Nasledovali odborné prednášky - onkoprogram v okrese, zdravotná výchova, samovyšetrovanie prsníkov.

Roku 1984 na základe dohody medzi lekármi a zdravotníkmi došlo k premenovaniu Gemersko-Novohradských lekárskych dni na **Gemersko-Novohradské lekárske a zdravotnícke dni.** Po 25. Gemersko-Novohradských lekárskych a zdravotníckych dňoch, ktoré poriadala Rimavská Sobota roku 1991, došlo k demokratickým voľbám v sekcii zdravotníkov. Za predsedníčku si členky zvolili Doris Bolhovú, pokladníčkou sa stala Valéria Dóšová, tajomníčkou a zapisovateľkou Vladimíra Žilková. Prednášky sú len odborné (2 – 4), prednášajú sestry z jednotlivých oddelení, za blok prednášok zodpovedajú vrchné sestry.

Na konci roku 1994 došlo k novým voľbám výboru. Funkcia prezidentky sa nemení, funkcia zapisovateľky a tajomníčky sa premenovala na vedeckú sekretárku a stala sa ňou Daniela Köbölová. Do výboru prišla členka zastupujúca kúpele Číž Jana Vantrubová a sestra z chirurgického oddelenia Lenka Katonová. Ostatné členky výboru ostávajú na svojich pozíciách.

29. Gemersko-Novohradský lekársky a zdravotnícky deň 11 – 12. 5. 1995 bol výnimočný počtom účastníkov, ktorý prvýkrát prekročil v sekcii SZP 200. Koncom roku 1995 sa výbor lekárov rozhodol, že je potrebná užšia spolupráca medzi ich výborom a výborom nelekárskej sekcie a tak sa členkou výboru s hlasom poradným stáva vedecká sekretárka sekcie SZP D. Köbölová, ktorá je zároveň aj ich sekretárkou.

R. 1996 NsP v Rimavskej Sobote podpísala dohodu o spolupráci s nemocnicou v Kazincbarczike (Maďarsko). Každoročne v decembri majú možnosť lekári i nelekári zúčastniť sa odborného podujatia v Maďarsku.

Je prínosom pre vzdelávanie obohacovať odborné podujatia aj o prednášky zástupcov farmaceutických firiem (napr. Nutrícia, Coloplast, Slovakofarma).

Na jeseň roku 1998 sa uskutočnili voľby do výboru sekcie SZP za asistencie vedenia nemocnice. Predsedníčkou sekcie sa stala vedúca sestra nemocnice Edita Ďurovičová, ostatné funkcie vo výbore ostávajú bez zmeny. Rok 1999 bol pre nás významný tým, že sa nám podarilo úspešne zvládnuť XXXIII. Gemersko-Novohradský lekársky a zdravotnícky deň s ústrednou témou **Onkologické ochorenia a ich liečba.** Na podujatí sa za SLS zúčastnili prof. MUDr. Gustáv Čierny DrSc., a PhDr. Želmíra Mácová. Prvýkrát vydávame zborník z tohto podujatia.

Výbor sa zaoberá otázkou ako ďalej pokračovať v práci. V októbri 1999 na odbornom podujatí predkladá členom otázku vytvorenia organizácie s právnou subjektivitou. Túto myšlienku členovia schvaľujú 6. 12. 1999. Nasleduje vydanie súhlasu

zo strany SLS, vypracovanie stanov, vybavovanie potrebných dokladov a 4. 4. 2000 vzniká nezisková organizácia **Spolok stredných zdravotníckych pracovníkov Rimavská Sobota**, organizačná zložka SLS. Novozvolený výbor je v zložení Daniela Köbölová - prezidentka, Katarína Trebulová - vedecká sekretárka, Božena Turoňová – pokladníčka, Darina Gembická – tajomníčka, ďalších 5 členiek výboru je z NsP Rimavská Sobota a 2 zastupujú nemocnicu Hnúšťa a kúpele Číž.

Sestry sa r. 2000 aktívne prezentovali na odbornom podujatí v Kazincbarczike s prednáškou „Prístup sestry k psychiatrickému pacientovi“.

Výbor pripravil nové stanovy a roku 2001 získal partnera na spoluprácu v podobe Spolku SZP Lučenec. Dohodu o spolupráci so Spolkom SZP Lučenec a územnou sekciou Rožňava Spolok podpísal r. 2002. Prezidentka Spolku SZP Daniela Köbölová je zvolená za členku redakčnej rady časopisu Revue ošetrovateľstva a laboratórnych metodík, ktorý vydáva SLS.

Gemersko-Novohradský lekársky a zdravotnícky deň v roku 2003 má medzinárodnú účasť. Za SSSaPA sme na ňom privítali p. Oľgu Ďuržovú, Mgr. Rozáliu Šeilingerovú, predsedníčku SSSaPA s prednáškou: „Z histórie a činnosti Slovenskej spoločnosti sestier“. Pozvanie prezidentky spolku prijala aj doc. MUDr. Mária Kovářová, DrSc., ktorá sa prezentovala prednáškou: „Next projekt – výsledky prvej vlny výskumu“. Na tomto podujatí sa prvýkrát začala vyhodnocovať najlepšia prednáška Spolku SZP. Cenu za najlepšiu prednášku získala Milada Obšelová: Výskyt prenosných ochorení v okrese Rimavská Sobota za roky 1998 až 2002 a ich prevencia. V spolupráci s neurologickou sekciou pri SSSaPA sme usporiadali v Rimavskej Sobote (2004) II. celoslovenskú konferenciu neurologických sestier s ústrednou témou „Sclerosis multiplex“.

Napriek demikratickým voľbám (2004) vedenie nemocnice vyvíja snahy dosadiť do výboru vedúcu sestru nemocnice a jej zástupkyňu. Prezidentka spolku a vedecká sekretárka čelia tlaku na svojich pracoviskách. Situácia pokročila do takého stavu, že ju prišla riešiť tajomníčka SSSaPA p. Ďuržová a odborník na medicínske právo JUDr. Škodler. Po jeho odbornej rade prijímame dodatok k stanovám v znení: *„Nakoľko je prezidentka SZP zástupkyňou nielen sestier, ale aj laborantov, fyzioterapeutov, pôrodných asistentiek a asistentiek výživy celého okresu, je nezlučiteľnosť funkcie prezidentky Spolku SZP a vedúcej sestry (teraz námestníčky pre ošetrovateľstvo) v meste, kde má Spolok sídlo.“*

Prezidentka zvažuje odchod z funkcie, ale rozhovore s p. Ďuržovou ostáva vo funkcii a púšťa sa s väčším nasadením do ďalšej činnosti. Členky našej sekcie nielen že publikujú svoje práce v časopise SLS (Revue OSPaLM), ale pripomienkujú na MZ SR registračný poplatok, ktorý požaduje komora od svojich členov, návrh vyhlášky MZ SR o kritériách a spôsobe hodnotenia sústavného vzdelávania

(kredity). Na schôdzi Spolku lekárov prezidentka Spolku upozorňuje privátnych lekárov, že podľa zákona je nutné aj sústavné vzdelávanie sestier, nielen lekárov. Pribúda zdravotníkov s vysokoškolským vzdelaním, rozhodli sme sa vyčleniť každoročnú decembrovú vedecko-pracovnú schôdzu, prezentácii bakalárskych a magisterských prác.

Na XLI. Gemersko-Novohradskom lekárskom a zdravotníckom dni 25. 5. 2007 pri príležitosti výročia 40. rokov vzdelávania sesterskej organizácie, oceňujeme bývalé predsedníčky sekcie sestier. Podujatia sa zúčastňujú hostia z SLS PhDr. Ž. Mácová MPH. a JUDr. Mária Mistríková s prednáškou: Kreditné hodnotenie sústavného vzdelávania. S odbornou prednáškou prichádzajú medzi nás aj zdravotné klaunky pôsobiace v organizácii Červený nos (Clowndoctors). Podujatie má celoslovenský charakter, prítomných je 417 SZP z okresov Lučenec, Rožňava, Revúca, Veľký Krtíš, R. Sobota, Žiar nad Hronom, Žilina, Čadca, Martin.

V ďalších rokoch sa na základe podpísanej dohody o spolupráci zučastňujeme s prednáškami odborných podujatí v Rožňave, dostávame možnosť odbornými prácami predstaviť sa na Medzinárodnom dni sestier v Bratislave.

Pri príležitosti 10. výročia vzniku Spolku SZP sme zorganizovali slávnostnú schôdzu na ktorej sme prezentovali našu činnosť, ocenili členky, ktoré stáli pri zrode organizácie. Naša nemocnica je súčasťou siete Svet zdravia, podujatia sa zúčastnili aj kolegyne zo Žiaru nad Hronom.

Nasledujúce roky priniesli digitalizáciu. Komunikácia s členmi prebieha elektronicky prostredníctvom facebooku (stránku sme založili 6.12.2011). Zverejňujeme na nej pozvánky, informácie, rady, fotografie z podujatí, dotazníky, prieskumy členov, ktoré potrebujú k bakalárskym a magisterským prácam. Roku 2011 pokračujeme vo vzdelávacích aktivitách, stretávame sa však s menším záujmom o naše podujatia, aj keď kvalita prednášok sa zvyšuje (napr. pozývaním prednášajúcich so zaujímavými prednáškami).

V júni 2012 robíme prieskum, v ktorom monitorujeme odborné podujatia. Zisťujeme, že je zbytočné, aby duplicitne prebiehalo vzdelávanie v rámci komory a nami. Respondenti majú názor, že komora by mala hájiť práva zdravotníkov a prevziať funkciu stavovskej organizácie, vzdelávanie by malo byť ponechané SSSaPA. Podľa výsledkov je v kategórii sanitárov, masérov a zdravotných laborantov vzdelávanie nedostatočné. Preto začíname od nasledujúceho roku organizovať jedno odborné podujatia, na ktorom sa bude hovoriť o problematike týchto zdravotníkov. Roku 2012 sme prijali nové logo. Každoročne sa zúčastňujeme s aktívnou i pasívnou účasťou Gemersko-Novohradského lekárskeho a zdravotníckeho dňa. Prednášky našich prednášajúcich z kúpeľov v Číži si každoročne odnášajú ocenenie za najlepšiu prednášku.

Roku 2014 sa aj naši členovia zapojili do hlasovania o „Sestru roka“ na ktorú je nominovaná predsedníčka územnej sekcie sestier v Rožňave Mgr. Ivanová. Určite aj vďaka našim hlasom nakoniec toto ocenenie aj získala: „Za špeciálny prínos v ošetrovateľstve“.

Po zrušení komory sestier v Rimavskej Sobote už len Spolok SZP zabezpečuje neinštitucionálne vzdelávanie v našom okrese.

22. 5. 2015 Rimavská Sobota poriada XLIX. Gemersko-Novohradský lekársky a zdravotnícky deň. Súčasne sme oslávili 15. výročie vzniku našej organizácie. Zazneli nielen pozdravné príhovory (prednosta okresného úradu JUDr. Struhár), ale aj prednáška predstavujúca 15-ročnú činnosť spolku a poďakovanie bývalým predsedníčkam sekcie sestier p. Gúgľavovej a p. Bolhovej. Ďakovnými listami a kyticou kvetov oceňujeme dlhoročné funkcionárky výboru p. Obšelovú, Kurekovú a Turoňovú, ako aj bývalé predsedníčky Spolku SZP Lučenec PhDr. Šupínovú, PhD., a PhDr. Evu Ivanovú. Podujatie je účastníkmi i odbornými garantmi vyhodnotené ako veľmi úspešné.

Snaha pomôcť našim členom, ale aj nečlenom, získať kredity, nás donútila 24. 6. 2016 usporiadať **1. ročník Dňa rimavsko-sobotských zdravotníkov nelekárov**. V tento deň prebiehalo v Rimavskej Sobote aj zasadnutie vlády SR, podarilo sa nám zabezpečiť účasť MZ SR, ktorý vystúpil s pozdravným príhovorom. Na podujatí zazneli prednášky z rôznych odborov. Prednášali zdravotné sestry, RTG laboranti, sanitári a zdravotnícki asistenti.

V ďalšom roku narážame na problémy s úbytkom členov. Staršie členky odchádzajú na dôchodok, mladšie za prácou inam (do zahraničia) a noví pracovníci nemajú o členstvo záujem.

Roku 2018 poriadame len 2 odborné podujatia s 8 prednáškami. Tento rok sme boli poriadateľmi LIII. Gemersko-Novohradského lekárskeho a zdravotníckeho dňa. Podujatie v sekcii zdravotníkov nelekárov sa stalo tradíciou, má celoslovenský

charakter. Aj na tomto podujatí mali prezentáciu s odbornou prednáškou „červené nosy – Clowndoctors“. Výnimočnosťou bolo, že to boli zdravotní klauni, rodáci z Rimavskej Soboty, ktorí pôsobia na celom Slovensku. Prijali pozvanie prezidentky Spolku, *„aby sa vrátili domov a ukázali, čo ich svet naučil“*.

Ocenenia členov

Práca, ktorú vykonávajú členovia výboru na úseku neinštitucionálneho vzdelávania zdravotníkov sa nedá ohodnotiť finančne. Oceňujeme ju morálne – návrhom SLS na udelenie ocenenia pri príležitosti životných jubileí. Za aktívnu prácu boli ocenené – bronzovou medailou: Božena Turoňová (2009), Milada Obšelová (2017), zlatou medailou Valéria Dóšová (2004), Daniela Köbölová získala bronzovú medailu (2002), striebornú medailu a aj Cenu Oľgy Ďuržovej (2014).

Výbor od roku 2010 oceňuje najlepšiu prednášku odprednášanú na našom odbornom podujatí finančnou odmenou. Najlepšia prednáška odprezentovaná v jednotlivých blokoch na Gemersko-Novohradskom lekárskom a zdravotníckom dni býva ocenená vecným darom.

Pri príležitosti 10. výročia vzniku Spolku SZP boli udelené ďakovné listy členkám výboru a členkám dozornej rady, ktoré pôsobili vo výbore po jeho založení.

Spoločenský význam Spolku SZP

Hlavnou činnosťou je výchova naučiť zdravotníkov tvoriť a prezentovať poznatky svojej práce v odborných kruhoch, prinášať nové poznatky z oblastí a pracovísk, ktoré v našich zariadeniach nemáme. Dôležitý bol aj spoločenský kontakt zdravotníkov z rôznych okresov na jednej pôde.

Pri spracovaní histórie našej organizácie sme vychádzali z údajov bývalej predsedníčky sekcie sestier p. Gúgľavovej, z podkladov a spomienok, ktoré má prezidentka Spolku SZP Daniela Köbölová a z údajov zachovanej kroniky, ktorú vedieme od 25. 2. 1983.

Výbor Spolku SZP

Územná sekcia SSSaPA a SSLaAZ Prešov

Územná sekcia SSSaPA a SSLaAZ Prešov je organizačná zložka (o.z.) SLS | Kód 421

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady (2016 – 2019): predsedníčka PhDr. Božena Sokolová, MHA, MPH, tajomníčka Mgr. Mária Petrová, hospodárka Bc. Anna Migašová, členovia výboru Gabriela Marciová, Elena Vasilišinová, Darina Pankuchová, Mária Timurová, Mária Toreková

Z histórie územnej sekcie

SSS a PA, o.z. SLS v Prešove sa spája s menom Štefánie Vandrákovej a Radou sestier. Rada sestier v Prešove vznikla roku 1958 ako prvá na Slovensku. Mala za úlohu dovzdelávanie zdravotníckych pracovníkov jednotlivých oddelení nemocnice formou prednášok. Založenie takejto spoločnosti malo veľký význam predovšetkým preto, že v našom ústave v tomto období pracovalo ešte veľa stredných zdravotníckych pracovníkov bez potrebnej kvalifikácie. Usporiadanie odborných pracovných schôdzí sa stalo jednou zo základných foriem a možnosti ďalšieho vzdelávania stredných zdravotníckych pracovníkov a zároveň to bola určitá „predpríprava“ k vzniku odbornej spoločnosti stredných zdravotníckych pracovníkov (SZP). Štefánia Vandráková bola zakladateľkou a zároveň predsedníčkou Rady sestier.

19. marca 1969 bolo zasadnutie prípravného výboru Slovenskej spoločnosti zdravotných sestier (SSZS) **v OÚNZ Prešov.** Hlavnými bodmi programu boli:

1. Náplň a poslanie Slovenskej spoločnosti zdravotných sestier v OÚNZ Prešov.
2. Príprava okresnej ustanovujúcej schôdze SSZS.

Nakoľko termín ustanovujúcej schôdze SSZS v okrese bol dohodnutý na 31. marca 1969, prípravný výbor sa zaoberal organizačným zabezpečením tejto schôdze. Ďalej sa prejednali voľby do výboru SS ZS a bola prediskutovaná a navrhnutá kandidátka zdravotných sestier.

Na ustanovujúcej schôdzi SSZS 31. marca 1969 sa zúčastnilo 112 domácich sestier a hostí. Vedúca sestra Kirchnerová zhodnotila doterajšiu činnosť Rady sestier pri OÚNZ a sekcie J. E. Purkyňu. Vyzdvihla obetavú a dlhoročnú prácu sestry Vandrákovej a boli zvolené členky nového výboru. Do konca volebného obdobia mala SSZS 390 členov. Za predsedníčku bola zvolená sestra Katarína Dutková, ďalšie členky výboru: Gizela Imrichová, Oľga Onderušová, Elena Kirchnerová, Zuzana Peržeľová, Štefánia Vandráková, Magdová, Anna Gutová a Anna Klienová.

Po ďalších voľbách prebrala odbornú spoločnosť stredných zdravotníckych pracovníkov pri lekárskej spoločnosti v Prešove ako predsedníčka Štefánia Vandráková, ktorá túto funkciu vykonávala až do roku 1979. Pod jej vedením a za veľkej pomoci jednotlivých členov výboru boli usporiadané významné celoslovenské konferencie sekcií SZP alebo klinických odborov. Za dlhoročnú, príkladnú a obetavú prácu zakladateľke a predsedníčke spoločnosti bola udelená Strieborná medaila SLS.

Činnosť odbornej spoločnosti SZP sa zameriavala najmä na zvyšovanie odborných vedomostí členov, ale zároveň prispela k obohateniu a získavaniu nových poznatkov z jednotlivých klinických odborov. Roku 1976 spoločnosť evidovala 358 členov. Prácu odbornej spoločnosti SZP riadil výbor: predsedníčka Štefánia Vandráková, tajomníčka Zuzana Peržeľová, pokladníčka Zuzana Bírošová, členky výboru Gizela Imrichová, Helena Kamenická, Mária Kotalová, Zuzana Kováčová, Gabriela Nováková, Valéria Onufráková, Mária Petrašovičová, Mária Vašková (bola aj členka Slovenského výboru odbornej spoločnosti pri SLS v Bratislave). Nemôžeme opomenúť MUDr. Gabrielu Dzurendovú. ktorá pôsobila ako odborný poradca pri príprave odborných prednášok nielen za jednotlivé oddelenia, ale aj pre prípravu na celoslovenské schôdze. Pod jej vedením boli uskutočnené viaceré celoslovenské schôdze odbornej spoločnosti SZP s rôznou problematikou. Po odchode p. Vandrákovej do dôchodku (1979) výbor na obdobie do nových volieb navrhol do funkcie zastupujúcej predsedníčky Zuzanu Palčovú a zároveň kooptovať do výboru Tatianu Tomkovú.

Pri voľbách na obdobie 1981 – 1990 bol zvolený 13-členný výbor. Do funkcie predsedníčky bola zvolená Zuzana Palčová. Za tajomníčku výboru bola zvolená Zuzana Perželová, do revíznej komisie boli zvolené Magdaléna Namešpetrová a Zuzana Kováčová. Písaním zápisníc bola poverená Valéria Onufráková. Okrem zvyšovania odborných vedomostí sa veľký dôraz kládol na prehlbovanie humánnych a etických hodnôt zdravotníckeho pracovníka. Prednášky boli zamerané aj na propagáciu nových pracovných metód súvisiacich s každodennou činnosťou v starostlivosti o chorých.

Počas funkčného obdobia 1990 – 1994 prácu našej odbornej spoločnosti riadil 7-členný výbor a za predsedníčku bola zvolená Marta Pavliščíková. Na programe odborných schôdzí sa podieľali skoro všetky oddelenia nemocnice.

Zloženie výboru 1990 – 1994: predsedníčka Marta Pavliščíková, tajomníčka Mária Kovaľová, hospodárka Jolana Pavlovičová, členky výboru Mária Kravcová, Viera Cmorejová, Mária Kobulská, Jana Schlosserová.

Vo výbore pre obdobie 1995 – 1999 sa zmenili iba členky výboru, ako nové boli zvolené Mária Ondrejíčková a Anna Kolivošková.

Roku 1999 sa konali voľby do výboru SSS korešpondenčnou formou. Na volebné obdobie 2000 – 2003 boli zvolené: predsedníčka Matilda Pavelková, tajomníčka Anna Kaduková, hospodárka Jolana Pavlovičová, zapisovateľka Anna Migašová, členka výboru Anna Pasierbová.

Aj pre ďalšie obdobie 2003 – 2006 sa výbor obmenil len minimálne: predsedníčka Matilda Pavelková, tajomníčka Mgr. Božena Sokolová, hospodárka Jolana Pavlovičová, členky výboru Anna Migašová a Mgr. Nadežda Peřinová.

Pre volebné obdobie 2007 – 2011 výbor pracoval v zložení: predsedníčka Jolana Pavlovičová, tajomníčka PhDr. Božena Sokolová, hospodárka Anna Migašová, členky výboru Gabriela Marciová a Ingrid Romanová. V nasledujúcom období (2011 – 2015) sa zmenila iba predsedníčka - PhDr. Božena Sokolová a novou členkou výboru sa stala Timurová Mária.

V súčasnosti pracuje výbor v zložení (2016 – 2019): predsedníčka PhDr. Božena Sokolová, MHA, MPH, tajomníčka Mgr. Mária Petrová, hospodárka Bc. Anna Migašová, členky výboru Gabriela Marciová, Elena Vasilišinová, Darina Pankuchová, Mária Timurová, Mária Toreková.

Ani pri tejto príležitosti nemôžeme zabudnúť na Jolanu Pavlovičovú, dlhoročnú členku SSSaPA, ktorá je čestnou členkou SSS a PA a bola ocenená bronzovou, striebornou a zlatou medailou za pripravované vzdelávacie aktivity a prácu v SSS a PA. Vo výbore pracovala už od r. 1990 a vytvárala výborné podmienky na sústavne vzdelávanie členov a ostatných záujemcov z veľkej rodiny zdravotníkov.

Bolo zaujímavé listovať v kronikách našej spoločnosti. Medzi prednášajúcimi sú mnohé významné mená a spomíname na staršie kolegyne. Pri príprave podujatí sa vystriedali všetky lôžkové oddelenia, odborné ambulancie, SZŠ v Prešove, SVLZ a ďalšie. Bolo zorganizovaných asi 300 vedeckých pracovných schôdzi, podieľali sme sa na príprave Reimanových dní a ďalších významných odborných podujatiach.

V súčasnosti má sekcia sestier a PA 115 členov. Pokračujeme v sústavnom vzdelávaní zdravotníckych pracovníkov nemocnice formou prednášok, seminárov a konferencií na miestnej aj celoslovenskej úrovni. Pri príležitosti Medzinárodného dňa sestier už niekoľko rokov organizujeme slávnostný odborný seminár.

V tomto krátkom priereze históriou sme chceli priblížiť činnosť Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek v Prešove, poďakovať všetkým za urobenú prácu. Musíme mať na pamäti, že aká úroveň ďalšieho vzdelania bude u našich zdravotníckych pracovníkov, taká bude aj úroveň poskytovanej starostlivosti.

Božena Sokolová

Pridružení členovia SLS

Slovenská ortopedická a traumatologická spoločnosť (SOTS)

SOTS je pridružený člen SLS | Kód 253

Súčasní predstavitelia výboru a dozornej rady: predseda prof. MUDr. Milan Kokavec, PhD., vedecký sekretár MUDr. Ján Kľoc, PhD., pokladník MUDr. Andrey Švec, PhD., členovia MUDr. Libor Nečas, PhD., doc. MUDr. Boris Šteňo, PhD., MUDr. Juraj Popluhár, PhD., doc. MUDr. Silvia Vajcziková, PhD., MUDr. Róbert Čellár, PhD., MUDr. Roman Totkovič, PhD., revízori MUDr. Jozef Hudec, PhD., doc. MUDr. Gabriel Vaško, CSc.

SOTS
Slovak Orthopaedic and Traumatologic Society

Vlastné odborné časopisy: Acta Chirurgiae orthopedicae et Traumatologiae Čechoslovaca

Z histórie odbornej spoločnosti

Z iniciatívy prof. MUDr. V. Chlumského, prednostu I. ortopedickej kliniky LFUK (založenej roku r. 1922), bolo 2. 2. 1925 zvolané do Bratislavy zakladajúce valné zhromaždenie ortopédov, chirurgov a akademických funkcionárov za účelom založenia Československej ortopedickej spoločnosti. Schôdza sa konala na Ortopedickej klinike LF UK v Bratislave (na Hlbokej ceste 7). Základnými úlohami novej spoločnosti bolo združiť všetkých, ktorí sa zaujímajú o konzervatívnu a operačnú liečbu ochorení a úrazov pohybového aparátu, včítane ortopedickej protetiky a starostlivosti o telesne postihnutých.

Prvý kongres Československej ortopedickej spoločnosti sa konal v dňoch 27. – 28. 9. 1925 na Ortopedickej klinike v Bratislave za účasti ortopédov z Čiech, Poľska a Juhoslávie. Kongres sa uzniesol a odporučil zriadiť ortopedické kliniky na všetkých lekárskych fakultách v ČSR, ortopedické oddelenia pri všetkých väčších nemocniciach a zaradiť ortopédiu ako riadny predmet do štúdia medicíny.

Z iniciatívy prof. Chlumského, Tobiáška, Frejku a iných bol založený časopis čs. ortopedickej spoločnosti pod názvom "Sborník prací československé společnosti ortopedické", ktorého prvé číslo vyšlo r. 1926. Názov tohto časopisu, ktorého hlavným redaktorom bol prof. Chlumský, sa zmenil od r. 1928 na "Slovanský ortopedický sborník" s úmyslom publikovať práce ortopédov zo slovanských krajín, najmä z ČSR, Juhoslávie a Poľska. Po ochorení prof. Chlumského prevzali úlohu hlavného redaktora postupne prof. Tobiášek, doc. Frejka a od r. 1934 prof. Zahradníček. Počas 2. svetovej vojny bolo vydávanie časopisu zastavené, od r. 1947 znovu začal vychádzať pod názvom "Sborník pro chirurgii pohybového ústrojenství", opäť pod vedením hlavného redaktora prof. Zahradníčka. R. 1950 dostal časopis dodnes zachovaný názov Acta Chirurgiae orthopedicae et Traumatologiae Čechoslovaca. Po smrti prof.

Zahradníčka sa stali hlavným redaktorom postupne prof. Jaroš, prof. Pavlanský, prof. Čech, a prof. Krbec. Zástupcom vedúceho redaktora je od r. 2010 prof. Kokavec.

Z kongresov, ktoré výrazne zviditeľnili Československú ortopedickú spoločnosť v Európe aj v zámorí, treba spomenúť:

- XIV. kongres Československej spoločnosti pre ortopedickú chirurgiu a traumatológiu, ktorý sa konal v septembri 1948 v Prahe za účasti prof. Meyerdinga z USA a významných poľských ortopédov prof. Grucu, Degu, Ambroza a Garlického.
- XV. kongres Československej spoločnosti pre ortopedickú chirurgiu a traumatológiu, ktorý organizoval prof. Červeňanský v septembri 1949 v Bratislave, za účasti významných ortopédov zo ZSSR, Poľska, Maďarska a Bulharska.
- XX. kongres Československej spoločnosti pre ortopedickú chirurgiu a traumatológiu ktorý sa konal v Prahe krátko po smrti prof. Zahradníčka. Zo zahraničia sa ho zúčastnili prof. Novačenko, Bogdanov a Gončarov (ZSSR), prof. Bertrand (Francúzsko), prof. Erlacher (Rakúsko), prof. Kaiser Matzen (NDR), prof. Gruca, Ambroz, Garlicki (Poľsko), prof. Bojčev (Bulharsko) a ďalší.
- XXI. kongres Československej spoločnosti pre ortopedickú chirurgiu a traumatológiu sa konal v apríli 1960 v Brne a zúčastnilo sa ho viac ako 30 významných zahraničných prednášateľov z ktorých treba spomenúť najmä prof. Ponsettiho, Stagnaru, Cotrela, Čaklina, Kazmina a Grucu.
- XXV. kongres sa konal v septembri 1964 v Prahe, s hlavnou témou Kostné nádory. Okrem domácich prednášateľov (prof. Červeňanský, Thurzo, Hněvkovský, Kalman, Kossey, Škrovina, Huraj, Makai) sa kongresu zúčastnili vynikajúci zahraniční odborníci – prof. Sissons, Goydanich, Padovani, Hipp, Salzer a mnohí ďalší.
- Slávnostná konferencia Čs. spoločnosti pre ortopedickú chirurgiu a traumatológiu sa konala 31. 8. – 1. 9. 1967 v Bratislave pri príležitosti nedožitých 100. narodenín prof. Chlumského.
- Významný kongres Československej spoločnosti pre ortopedickú chirurgiu a traumatológiu sa konal v júni 1968 pri príležitosti 700. výročia založenia mesta Karviná. Kongresu sa zúčastnili významné osobnosti svetovej ortopédie ako W. Ehalt, M. Müller, G. Küntscher, J. Judet, G. Weber, a profesori Matzen, Kaiser, Sivaš, Gudušauri, Kaplan a iní.
- Veľmi významné boli aj československo-francúzske ortopedické dni, ktoré sa konali za účasti francúzskych ortopédov (Duparc, Decoulx, Vidal, Trillat, Judet a iní) roku 1972 v Prahe.
- Spoločný kongres Československej spoločnosti pre ortopedickú chirurgiu a traumatológiu a Československej reumatologickej spoločnosti sa konal r. 1973 v Brne. Hlavnými témami kongresu boli základný výskum v ortopédii a chirurgia reumatizmu. Na kongrese vystúpil aj zakladateľ modernej reumoortopédie prof. Vainio z Fínska.
- Tradícia spoločných kongresov so zahraničnými ortopedickými spoločnosťami v Európe pokračovala spoločným ortopedickým kongresom ČSSR – NSR v Prahe. Mimo plejády nemeckých ortopédov sa ich zúčastnil aj senior DGOT prof. Witt.
- Jedným z najúspešnejších kongresov bol Československý ortopedický kongres roku 1988 v Prahe pri príležitosti 60. výročia narodenia prof. Čecha. Kongres sa prvýkrát v Československu konal pod egidou SICOT a zúčastnil sa ho aj vtedajší prezident SICOT sir Patterson.

Dňa 4. 5. 1957 bola za účasti predsedu československej sekcie pre ortopedickú chirurgiu prof. Frejku vytvorená Slovenská odbočka ortopedickej sekcie Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně, ktorá bola roku 1967 premenovaná na Slovenskú ortopedickú spoločnosť. Bol zvolený prvý výbor Slovenskej ortopedickej spoločnosti v zložení: predseda prof. J. Červeňanský, prvý podpredseda doc. J. Štěpán, druhý podpredseda prim. MUDr. J. Gál, tajomník MUDr. E. Huraj, pokladník prim. MUDr. V. Mikič, zapisovateľ MUDr. L. Spiššák, členovia výboru MUDr. Š. Kindernay a MUDr. F. Kuchár.

Po rozdelení ČSFR roku 1993 de facto prestala existovať Československá ortopedická spoločnosť a vytvorili sa dve samostatné spoločnosti: Česká společnost pro ortopedii a traumatologii (ČSOT) a Slovenská ortopedická a traumatologická spoločnosť (SOTS) so sídlom na I. ortopedickej klinike LF UK a FNsP (Hlboká 7, Bratislava). Tieto dve spoločnosti naďalej úzko spolupracovaliu a vydávali spoločný časopis Acta Chirurgiae orthopaedicae et Traumatologiae Čechoslovaca. Po delimitovaní prvej ortopedickej kliniky roku 2003 zo starej historickej budovy na Hlbokej ulici sídli SOTS na I. ortopedicko-traumatologickej klinike LF UK a FNsP v Ružinove, Bratislava.

Pri vymenúvaní významných podujatí SOTS treba spomenúť **Podunajské sympóziá** (**1975**: téma – vrodené luxácie bedrového kĺbu, zlomeniny proximálneho konca femoru, 1980: ochorenia chrbtice, nádory osteoartikulárneho aparátu, úrazy končatín, 1985: význam laboratórnych vyšetrení v ortopédii, bolestivý vertebrogénny syndróm, športový traumatizmus, 1991: reumatické ochorenia a osteoporóza). Ďalej **VIII. Sympózium osteoarthrologicum** (1977: osteoartrózy, artrodézy, osteotómie), **I. Central European Orthopaedic Congress** (CEOC) (1996: Pediatric orthopaedics, Surgery of rheumatism, Forefoot). Zúčastnili sa prezidenti ortopedických spoločností z viacerých krajín: P. Bösch, Rakúsko, A. Bellyei – Maďarsko, P. Dungl, Česká republika, F. Makai, Slovensko, E. Morscher, Švajčiarsko, K. Knahr, Rakúsko, R. Bombelli,

Taliansko, W. Kusswetter, Nemecko, S. Herman, Slovinsko, J. Palacios-Carvajal, Španielsko a **VII. Central European Orthopaedic Congress** (CEOC) (2008: ARTOF session, early and late complications in endoprothetics, arthroplasty registers, current trends in arthroscopy and miniinvasive techniques, current knowledge in pediatric orthopaedics, diseases and injuries of foot and ankle, free topics). Zúčastnili sa popredné osobnosti ortopédie z celého sveta: J. P. Waddell, ARTOF president (Kanada), O. Čech (Česká republika), M. Krbec, ČSOT president (Česká republika), P. Dufek (Nemecko), R. Windhager (Rakúsko), J. Brecelj a V. Pavlovčič (Slovinsko), M. Pečina (Chorvátsko), P. P. Varga a M. Szendroi (Maďarsko), S. Hoffmann (Rakúsko), F. Makai – CEOC founder (SR), M. Kokavec – SOTS president (SR).

Z ďalších významných podujatí uvádzame **First EPOS – POSNA course (2007): current concepts in pediatric orthopaedics**. Na podujatí prednášali H. Bensahel EPOS founder (Francúzsko), V. Bialik (Izrael), P. Dungl (Česká republika), F. Grill (Rakúsko), S. Wientroub, EPOS president (Izrael), K. Wilkins (USA), D. Antičevič (Chorvátsko), J. Birch (USA), J. Czubak (Poľsko), T. Epeldegui (Španielsko), W. Girsch (Rakúsko), R. Graf (Rakúsko), L. Karol (USA), R. Krauspe (Nemecko), B. Moller Madsen (Dánsko), P. Schoenecker, POSNA president (USA), W. Strobl (Rakúsko), G. Szoke (Maďarsko), R. Ganger (Rakúsko), J. Chomiak (ČR), M. Yazici (Turecko), M. Kokavec, SOTS president (SR), A. Švec (SR).

Hlavné témy **XXI. Alpe-Adria-Pannonia-Tatra Congress** (1999) boli hemofilická artropatia, reumatoidná artritída, artroplastiky. **XVI EFORT Congress v Prahe (2015)** organizovala ČSOT spolu s SOTS.

V Bratislave sa od roku 1978 prakticky každoročne konali **Červeňanského dni – národný kongres SOTS.** Témy najlepšie charakterizujú pracovný rámec kongresov: kostné nádory, osteoartrózy, osteotómie, synovektómie, epifyzeolýzy, kostné tumory, ortopedické ochorenia a invalidita, činnosť ortopedických oddelení na Slovensku, nádory chrbtice a lokomočného aparátu, problematika nádorov, vrodené ochorenia v ortopédii, vertebrogénne ochorenia, kostné štepy, kostné metastázy, nádory mäkkých častí končatín, úrazy ruky a zápästia v detskom veku, kostný infekt, trauma chrbtice, skoliozy, tumory chrbtice, implantáty bedrového kĺbu a kolena, implantáty chrbtice a iné, prakticky všetky ortopedické témy tak, ako aktuálne prichádzali s dobou. Z novších tém to boli napr. dg a liečba nádorov osteoartikulárneho aparátu; ochorenia a úrazy predkolenia členka a nohy – aktuálne spôsoby liečby; liečba úrazov osteoartikulárneho aparátu v geriatrickom veku (starecká chrbtica, proximálny femur), endoprotetika kolena; úrazy hrudnej a driekovej chrtice, artroskopia - súčastnosť a perspektívy (bedro, koleno, členok), zápalové ochorenia chrbtice, veda a výskum v ortopédii, pribudla sesterská sekcia. Na poslednom stretnutí (2019) to boli zlomeniny v detskom veku, pokroky v artroskopii, problémy ortopédov v ambulantnej praxi, reumoortopédia, sesterská sekcia.

Osobitnú pozornosť si zasluhujú aktivity mladých ortopédov – **Jesenné kongresy SOTS a história Sekcie mladých ortopédov, ktoré sa konali r. 1992, 1996, 1997, 2000 a potom každoročne až do roku 2018,** kedy bol prezidentom kongresu v Trenčianskych Tepliciach prim. MUDr. Karol Gottschall. Z tém kongresu možno pripomenúť: novinky v primárnej a revíznej endoprotetike, ortopedická protetika quo vadis, operačná liečba ochorení a úrazov chrbtice, forum mladých ortopédov, sesterská sekcia.

Myslíme si, že našu činnosť na prospech ortopédov a ortopédie najlepšie charakterizuje množstvo odborných akcií, ktoré mali mimoriadne pozitívny ohlas.

Milan Kokavec

Prílohy

Zoznam odborných spoločností Slovenskej lekárskej spoločnosti

Počet odborných spoločností: 99 + 3 SZ **Stav ku dňu: 14. 10. 2019**

	Slovenská spoločnosť
1	Alergológie a klinickej imunológie (SSAKI)
2	Anatomická (SAS)
3	Anestéziológie a intenzívnej medicíny (SSAIM)
4	Biomedicínskeho inžinierstva a medicínskej informatiky (SSBIaMI)
5	Dermatovenerologická (SDVS)
6	Diabetologická (SDS) – kolektívny člen
7	Dorastového lekárstva (SSDL)
8	Klinickej neurofyziológie (SSKN)
9	Endokrinologická (SES)
10	Farmaceutická (SFS)
11	Farmakologická (SFaS)
12	Detskej chirurgie, traumatológie a endoskopickej chirurgie (SSDCHTE)
13	Fyziologická (SFyS)
14	Fyziológie a patológie dýchania (SSaFPD)
15	Gastroenterologická (SGS) – kolektívny člen
16	Gerontologická a geriatrická (SGGS) – kolektívny člen
17	Gynekologicko-pôrodnícka (SGPS) – kolektívny člen
18	Hematologická a transfuziologická (SHaTS)
19	Hepatologická (SHS)
20	Hygienikov (SSH)
21	Chirurgická (SCHS)
22	Infektológov (SSI) – kolektívny člen
23	Internistická (SIS)
24	Kardiologická (SKS) – kolektívny člen
25	Klinickej biochémie (SSKB)
26	Lekárskej fyziky a biofyziky (SSLFB)
27	Lekárskej genetiky (SSLG)
28	Klinickej mikrobiológie (SSKM)
29	Mykopatologická (SMS)
30	Nefrologická (SNS)

	Slovenská spoločnosť
31	Neurochirurgická (SNchS)
32	Neurologická (SNeS)
33	Nukleárnej medicíny a radiačnej hygieny (SSNMaRH)
34	Oftalmologická (SOS) – kolektívny člen
35	Onkologická (S.O.S.)
36	Chemoterapeutická (S.CH.S.)
37	Pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku (SSO) – kolektívny člen
38	Patológov (SSP)
39	Patologickej a klinickej fyziológie (SSPKF)
40	Pediatrická (SPS)
41	Plastickej a estetickej chirurgie (SSPECH)
42	Pneumologická a ftizeologická (SPFS)
43	Pracovného lekárstva (SSPL)
44	Psychiatrická (SPsS)
45	Rádiologická (SRS) – kolektívny člen
46	Fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie (SSFBLR)
47	Reumatologická (SReS)
48	Sexuologická (SSS)
49	Sociálneho lekárstva (SSSL)
50	Stomatologická (SStS)
51	Súdnolekárska (SSLS) – kolektívny člen
52	Slovenská spoločnosť sestier a pôrodných asistentiek (SSSaPA)
53	Telovýchovného lekárstva (SSTL) – kolektívny člen
54	Urologická (SUS) – kolektívny člen
55	Všeobecného praktického lekárstva (SSVPL) – kolektívny člen
56	Pre vyššie funkcie mozgu (SSVFM)
57	Pre úrazovú chirurgiu (SSUCH)
58	Revízneho lekárstva (SSRL)
59	Pre vzdelávanie pracovníkov v zdravotníctve (SSVPZ)

	Slovenská spoločnosť
60	Laborantov a asistentov v zdravotníctve (SSLaAZ)
61	Posudkového lekárstva (SSPoL)
62	Akupunktúry (S.S.A.)
63	Klinickej farmakológie (SSKF)
64	Zdravotníckeho práva (SSZP)
65	Radiačnej onkológie (SSRO)
66	Pre výskum porúch detského vývinu (SSVPDV)
68	Myoskeletálnej medicíny (SSMM)
69	Pre štúdium a liečbu bolesti (SSŠLB)
70	Angiologická (S.A.S.)
71	Parenterálnej a enterálnej výživy (SSPEV)
72	Spoločnosť pre ultrazvuk v medicíne (SSUM) – *kolektívny člen*
73	Hypertenziologická (SHS 1)
74	Urgentnej medicíny a medicíny katastrof (SS UMaMK)
75	Oro-maxilo-faciálnej chirurgie (SSOMFCH)
76	Chirurgie ruky (SSCHR)
78	Pre osteoporózu a metabolické ochorenia kostí (SOMOK)
80	Transplantologická (STS)
81	Estetickej dermatológie a kozmetiky (SSEDK)
82	Laseroterapeutická (SLtS)
83	Cievnej chirurgie (SSCCH)
84	Psychosomatickej a behaviorálnej medicíny (SSPBM)

	Slovenská spoločnosť
85	Primárnej pediatrickej starostlivosti (SSPPS)
86	Pre farmakoekonomiku (SSFE)
87	Neuropsychiatrická (SNpS)
88	Všeobecného lekárstva (SSVL)
89	Pre probiotiká (SSPP)
90	Epidemiologická a vakcinologická (SEVS)
91	Glaukómová (SGIS)
92	Robotickej chirurgie (SSRCH)
93	Pre bioregeneračnú medicínu (SSBM)
94	Hemostázy a trombózy (SSHT) – *kolektívny člen*
95	Kardiovaskulárnej a intervenčnej rádiológie (SKVIR) – kolektívny člen
96	Spánkovej medicíny (SSSM)
97	Pre liečenie rán (SSPLR)
98	Dentálnohygienická (SDHS) – *kolektívny člen*
99	Leteckého lekárstva (SSLL)
100	Pre cievny prístup (SSpCP)
460	Farmaceutických laborantov a technikov pre zdravotnícke pomôcky (SSFLaTZP)
501	Paliatívnej medicíny (SSPM) – *kolektívny člen*
502	Spondylochirurgická (SSCHS)
504	Parodontologická (SPARE) – *kolektívny člen*
505	Pre hodnotenie zdravotníckych technológií (HTA)

Zoznam spolkov lekárov SLS (43)

Stav ku dňu: 14. 10. 2019

101	Banská Bystrica (SLBB)
102	Bardejov (SLBJ) – *kolek. člen*
103	Slovenských lekárov v Bratislave (SSLBA)
104	Dunajská Streda (SLDS)
105	Galanta (SLGA)
106	Humenné (SLHE)
107	Komárno (SLKO)
108	Košice (SLKE)
109	Kysuce (SLK)
110	Levice (SLLV)
111	Spišská Nová Ves (SLSN)
112	Liptov (SLL)
113	Lučenec (SLLC) – *kolek. člen*
114	Martin (SLMT)
115	Michalovce (SLMI)
116	Nové Zámky (SLNZ)
117	Orava (SLO)
118	Ponitrie (SLP)
119	Spišských lekárov v Poprade (SLPP)
120	Považská Bystrica (SLPB)
121	Prešov (SLPO)
122	Prievidza (SLPD)
123	Rimavská Sobota (SLRS) – *kolek. člen*
124	Gemerských lekárov Rožňava (SGLR) – *kolek. člen*
125	Stará Ľubovňa (SLSL)
126	Svidník (SLSK)
127	Topoľčany (SLTO)
128	Trebišov (SLTV)
129	Trenčín (SLTN)
130	Trnava (SLTT)
131	Veľký Krtíš (SLVK)
132	Vranov nad Topľou (SLVT)
133	Záhorie (SLZ)
134	Zvolen (SLZV)
135	Žiar nad Hronom (SLZH)
136	Žilina (SLZA)
137	Piešťany (SLPN)
138	Nové Mesto nad Váhom (SLNM)
139	Šaľa (SLSA)
140	Spolok lekárov MUDr. V. Alexandra Kežmarok (SLVAK)
141	Medzibodrožie (SLM)
142	Ružomberok (SLRK)
143	Horný Gemer (SLHG)

Zoznam sa spolkov farmaceutov SLS (5)

Stav ku dňu: 14. 10. 2019

201	SF – Banská Bystrica (SFBB)
204	SF – Košice (SFKE)
205	SF – Martin (SFMT)
206	SF – Michalovce (SFMI)
208	SF – Bratislavy a západného Slovenska (SFBAaZS)

Zoznam sekcií odborných spoločností SLS (123)

Odborná spoločnosť	Kód spol.	Sekcia	Kód sekcie
Anestéziológie a intenzívnej medicíny	03	Neodkladnej a prednemocničnej medicíny	0377
		Intenzívnej medicíny	0378
		Pediatrickej anestéziológie	0379
		Regionálnej anestézie (SKARA)	0340
Biomedicínskeho inžinierstva a medicínskej informatiky	04	Medicínskej informatiky	0401
Dermatovenerologická	05	Flebológie a hojenia rán	0501
		Fotobiologická	0502
Diabetologická – *kolektívny člen*	06	Praktických diabetológov	0697
		Obezitologická	0698
		Porúch lipidového metabolizmu	0699
Farmaceutická	10	Farmaceutickej analýzy	1002
		Farmaceutickej chémie	1003
		Lekárnická	1004
		Technologická	1005
		Dejiny farmácie	1064
		Klinickej farmácie	1070
		Homeopatických liekov	1079
		Prírodných liečiv	1089
Gastroenterologická	15	Endoskopická	1508
		Onkologická	1580
		Pediatrickej gastroenterológie	1583
Gynekologicko-pôrodnícka – *kolektívny člen*	17	Perinatálnej medicíny	1709
		Gynekológie detí a dospievajúcich	1772
		Ultrazvukovej diagnostiky	1773
		Infekč. choroby v gyn./pôr.	1774
		Gynekologickej endoskopie	1775
		Cervikálnej patol. a kolposkopie	1788
		Asistovanej reprodukcie	1789
		Gynekolog. endokrinológie a klimaktéria	1790
		Urogynekológie	1791
		Gynekologickej onkológie	1792
		Senologická	1793
		Pre diagnostiku a liečbu endometriózy	1794
		Mladých gynekológov	1795
		Antikoncepcie	1796
Hematológie a transfuziológie	18	Transfúzna	1810
Hygienikov	20	Hygienikov výživy	2011
Chirurgická	21	Kardiovaskulárna	2113
		Koloproktologická	2184
		Endoskopickej chirurgie	2193
		Hrudníkovej chirurgie	2195
		Mladých chirurgov	2196
Infektologická – *kolektívny člen*	22	Pre choroby v trópoch a subtrópoch	2261
Internistická	23	Ambulantných internistov	2301
Klinická biochémia	25	Biochemickej analytiky a techniky	2560
		Pre lekársku činnosť SSKB	2575
		Aterosklerotická	2586
		Dedičných metabolických porúch	2587
Nefrologická	30	Dialyzačných pracovníkov	3087
		Detskej nefrológie	3088
Neurologická	32	Pre bolesť hlavy	3206
		Pre Sclerosis multiplex	3208
		Neurovertebrológie	3209
		Cerebro-vaskulárne ochorenia	3218
		Neurofarmakologická	3219
		Neuropediatrická	3220
		Slov. ligy proti epilepsii	3221
		Pre neuromuskulárne ochorenia	3222
		Extrapyramídová	3223
Nukleárnej medicíny a radiačnej hygieny	33	Nukleárnej medicíny	3322
		Radiačnej hygieny	3323
Oftalmologická – *kolektívny člen*	34	Ambulantných oftalmológov	3402
		Prevencie slepoty	3403
		Kataraktovej a refrakčnej chirurgie	3406
		Vitreoretinálna	3407
		Kontaktologická	3492
		Detskej oftalmológie	3493
Onkologická	35	Pracovníkov s tkanivovými kultúrami	3527
		CA Mammae	3594
		Geriatrickej onkológie	3595
Pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku – *kolektívny člen*	37	Foniatrická	3728
		Audiologická	3729
		Rinologická	3730
		Detskej otolaryngológie	3731
		Klinickej logopédie	3732
		Otoneurologická	3733
		Onkologická	3734
		Otologická	3735
		Neštátnych lekárov ORL	3736
		Laryngologická	3737

Patológov	38	Klinickej cytológie	3881
		Divízia medzinárod. akadémie patológie	3801
Pediatrická	40	Neonatologická	4059
		Intenzívnej starostlivosti v pediatrii	4085
		Prevencie kardiovaskulárnych ochorení	4095
		Sociálnej pediatrie	4097
		Detskej onkológie a hematológie	4098
		Detskej pneumológie	4099
Plastickej a estetickej chirurgie	41	Popálenín	4165
Psychiatrická	44	Drogových závislostí	4431
		Detskej a dorastovej psychiatrie	4432
		Psychofarmakologická	4433
		Psychoterapeutická	4434
		Psychiatrov v špecializačnej príprave	4435
		Psychopatológie	4436
		Gerontopsychiatrická	4456
		Súdno-psychiatrická	4457
		Sociálnej psychiatrie	4466
		Sexuologická	4498
		Biologickej psychiatrie	4499
Rádiologická – *kolektívny člen*	45	Pediatrickej rádiológie	4535
		Neurádiológie – MR v SM	4536
		Hrudnej rádiológie	4537
		Kardio-rádiologického zobrazovania	4538
Pre fyziatriu, balneológiu a liečebnú rehabilitáciu	46	Detskej mozgovej obrny	4637
		Balneologická	4638
		Manuálnej medicíny	4639
Sociálneho lekárstva	49	Zdravotníckej štatistiky	4944
Stomatologická	50	Paradontologická	5048
		Pedostomatologická	5049
		Protetická	5050
		Záchovno-stomatologická	5052
Súdnolekárska – *kolektívny člen*	51	Toxikologická	5153
Urologická kolektívny člen	54	Neštátnych urológov	5402
Pre úrazovú chirurgiu	57	Artroskopická	5782
Radiačnej onkológie	65	Rádiobiologická	6567
		Rádiologických technikov v rádioterapii	6568
Pre štúdium a liečbu bolesti	69	Paliatívnej medicíny	6991
		Intervenčnej algeziológie	6992
Angiologická	70	Lymfologická	7001
Transplantologická	80	Transplantačných koordinátorov	8001
Estetickej dermatológie a kozmetiky	81	Sekcie pre reparáciu a korekciu kožných defektov	8101
Epidemiologická a vakcinologická	90	Nemocničnej epidemiológie a hygieny	9001

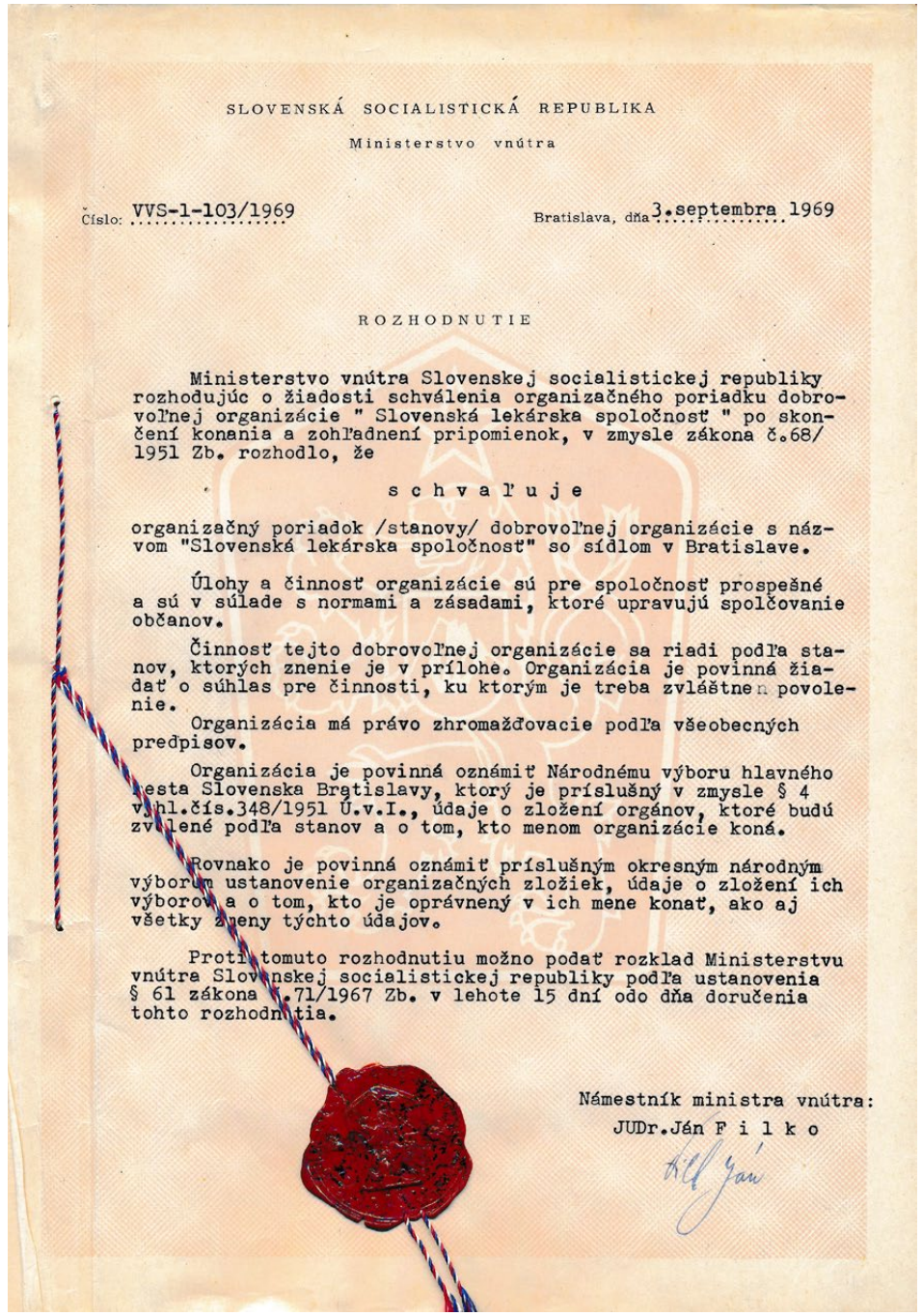

SLOVENSKÁ SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA

Ministerstvo vnútra

Číslo: VVS-1-103/1969 Bratislava, dňa 3.septembra 1969

ROZHODNUTIE

Ministerstvo vnútra Slovenskej socialistickej republiky rozhodujúc o žiadosti schválenia organizačného poriadku dobrovoľnej organizácie " Slovenská lekárska spoločnosť " po skončení konania a zohľadnení pripomienok, v zmysle zákona č.68/1951 Zb. rozhodlo, že

s c h v a ľ u j e

organizačný poriadok /stanovy/ dobrovoľnej organizácie s názvom "Slovenská lekárska spoločnosť" so sídlom v Bratislave.

Úlohy a činnosť organizácie sú pre spoločnosť prospešné a sú v súlade s normami a zásadami, ktoré upravujú spolčovanie občanov.

Činnosť tejto dobrovoľnej organizácie sa riadi podľa stanov, ktorých znenie je v prílohe. Organizácia je povinná žiadať o súhlas pre činnosti, ku ktorým je treba zvláštne povolenie.

Organizácia má právo zhromažďovacie podľa všeobecných predpisov.

Organizácia je povinná oznámiť Národnému výboru hlavného mesta Slovenska Bratislavy, ktorý je príslušný v zmysle § 4 vyhl.čís.348/1951 Ú.v.I., údaje o zložení orgánov, ktoré budú zvolené podľa stanov a o tom, kto menom organizácie koná.

Rovnako je povinná oznámiť príslušným okresným národným výborom ustanovenie organizačných zložiek, údaje o zložení ich výborov a o tom, kto je oprávnený v ich mene konať, ako aj všetky zmeny týchto údajov.

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať rozklad Ministerstvu vnútra Slovenskej socialistickej republiky podľa ustanovenia § 61 zákona č.71/1967 Zb. v lehote 15 dní odo dňa doručenia tohto rozhodnutia.

Námestník ministra vnútra:
JUDr.Ján F i l k o

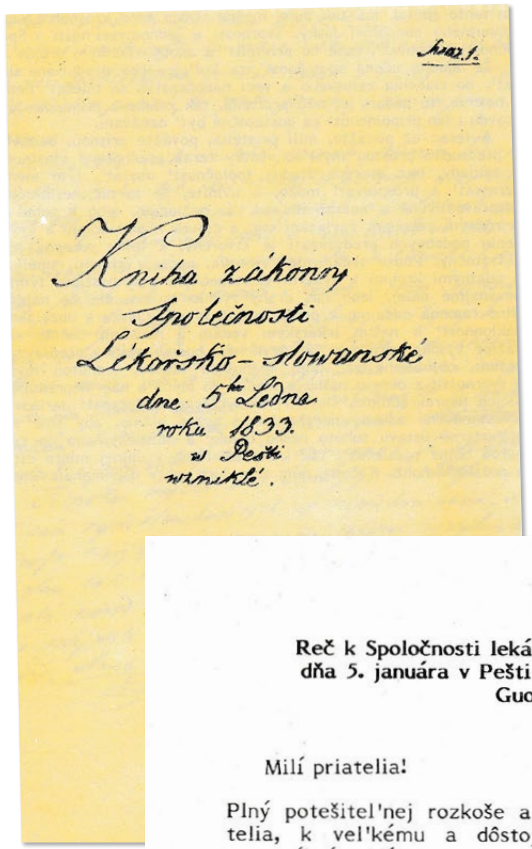
Kniha 1.

Kniha zákonný
Společnosti
Lékařsko-slovanské
dne 5te Ledna
roku 1833.
w Pešti
vzniklé.

Reč k Spoločnosti lekársko-slovanskej roku Pána 1833 dňa 5. januára v Pešti založenej od Jonáša Bohumila Guoth-a držaná

Milí priatelia!

Plný potešitel'nej rozkoše a blahodarného zdania Vás, milí priatelia, k vel'kému a dôstojnému ciel'u zhromaždených, teraz po prvýkrát vidím.

Už som oddávna - i od niektorých vzácnych a slovutných mužov súc k tomu povzbudzovaný - ten úmysel v ňadrách svojich nosil: či by nebolo možné podl'a príkladu iných vzdelaných národov i v našom vel'komocnom a vekoslávnom z ohl'adu však váž-nych náuk, a obzvlášt' odboru prírodovedného a lekárskeho, ešte doteraz pre odpornost' osudu, bohužial', tvrdom a nedospelom, istý spolok horlivých a verných lekárskemu umeniu oddaných Slovanov k sláve a kvetu nášho národa zasadit' a vyzdvihnút'. Ja som zo začiatku, hoci úprimne vyznám, bojazlivo a nedôverne, a preto i váhavo, k tejto veci kráčal; pilne uvažujúc, z jednej strany vlažnost' a nevšímavost', ba zášt', áno i verejnú nenávist' proti reči a literatúre slovanskej mnohých našich streštencov a odpadlíkov, z druhej strany majúc pred očami chmúrnu tvár terajších časov, proti všetkému, čo slovanské je l'úto zúriacich - tol'koraké závady a nesnadnosti, ktoré ma od uskutočnenia predsavzatia omnoho zdržovali a odt'ahovali. Však zmizlo zlo toto, malomysel'nost' tvoriaca čierno z čela môjho, a nevyslovitel'nou radost'ou i plesaním city vo mne sa vztýčili, keď som sa na vás, milí priatelia, uistil, že predsa ešte opravdovej národnosti oheň vo vlasti našej celkom neuhasol, ktorý hoci len v niektorých srdciach horí, ale tým prudším a zdarilejším plameňom v srdciach, ktoré bodrost'ou a udatnost'ou naplnené sú, i drzost' škodcov a úklady nepriatel'ov našich na skazu a zmar privádzajúce. Pevný som sa, milí priatelia, vám súkromne zmýšl'anie moje vyjavujúc o tom presvedčil, že rovnakého ste so mnou zmýšl'ania, že úplnú a nezmenitel'nú vôl'u máte v Spoločnost' lekársko-slovanskú tuho sa spojit' a že na vzdelaní a prekvitaní národa nášho zo všetkých svojich síl i telesných i duchovných i osobných pracovat' a vynasnažovat' sa žiadate.

Akademik Teofil Rudolf Niederland
pri udelení štátneho vyznamenania
„Rad Ľudovíta Štúra I. stupňa“ (1997)

Niederlandova škola
Zľava: prim. MUDr. Tibor Kramár, prof. MUDr. Eva Brixová, DrSc., prof. MUDr. Rastislav Dzúrik, DrSc., akad. Teofil Rudolf Niederland, prof. MUDr. Ján Gvozdjak, DrSc., prof. MUDr. Viliam Bada, CSc. a prof. MUDr. Igor Riečanský, DrSc.
Foto: prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc.

Slovenská lekárska spoločnosť, Cukrová 3, 813 22 Bratislava

ŠTATÚT

udeľovania pôct a cien Slovenskej lekárskej spoločnosti a jej organizačných zložiek –
odborných spoločností, sekcií odborných spoločností, spolkov lekárov
a spolkov farmaceutov, centrálnej sekcie a územných sekcií (ďalej len „štatút“)

Slovenská lekárska spoločnosť (ďalej len „SLS“)
a) podporuje
zvyšovanie a prehlbovanie profesionálnej úrovne, rozvoj vedeckej a odbornej práce svojich členov a rozvoj spolupráce s partnerskými organizáciami doma a v zahraničí;
b) oceňuje
– všeobecne uznávané vynikajúce výsledky dlhodobej odbornej činnosti, publikačnú a prednáškovú aktivitu v medicínskych a farmaceutických vedných odboroch,
– zásluhy o budovanie, rozvoj a tvorivú činnosť Slovenskej lekárskej spoločnosti a jej organizačných zložiek udeľovaním pôct a cien.

I. Pocty:
Pocty udeľuje **Prezídium Slovenskej lekárskej spoločnosti** (ďalej len „Prezídium SLS“), a **organizačné zložky Slovenskej lekárskej spoločnosti SLS** (ďalej len „OZ SLS“).

Pocty sa udeľujú bez nároku na finančnú odmenu.

Diplomy k poctám, ktoré schvaľuje Prezídium SLS sa vyhotovujú v jednom vyhotovení a podpisujú ho: prezident a vedecký sekretár SLS, v ich neprítomnosti viceprezident a člen Prezídia SLS poverený touto agendou.
Diplomy čestných členstiev odborných spoločností podpisuje prezident SLS, prezident/predseda odbornej spoločnosti a vedecký sekretár odbornej spoločnosti. Ostatné diplomy OZ SLS podpisujú ich prezidenti/predsedovia a vedeckí sekretári, pokiaľ sa nedohodnú inak.

Druhy pôct v poradí od najnižších, podľa ich hierarchie:

A. Ďakovný a Pozdravný list Slovenskej lekárskej spoločnosti
B. Pamätný list Slovenskej lekárskej spoločnosti
C. Čestné členstvá:
1. Čestné členstvo **výboru OZ SLS** (odbornej spoločnosti, jej sekcie, spolku lekárov, spolku farmaceutov, územnej sekcie a centrálnej územnej sekcie).
2. Čestné členstvo **sekcie** odbornej spoločností, územnej sekcie a centrálnej územnej sekcie SLS.
3. Čestné členstvo **odborných spoločností, spolkov lekárov a spolkov farmaceutov SLS**.
4. Čestné členstvo **Prezídia** Slovenskej lekárskej spoločnosti.
5. Čestné členstvo **Slovenskej lekárskej spoločnosti**.
6. Čestný **prezident** Prezídia Slovenskej lekárskej spoločnosti.

D. Strieborný odznak Slovenskej lekárskej spoločnosti
E. Medaily:
1. Medaily organizačných zložiek SLS
2. Medaily Slovenskej lekárskej spoločnosti „Propter Merita“:
   – bronzová,
   – strieborná,
   – zlatá.
3. Medaila založenia Společnosti lékařsko-slowanskej

Čestná plaketa T. R. Niederlanda

Udeľovanie pôct SLS:

Ďakovný a Pozdravný list Slovenskej lekárskej spoločnosti

Ďakovný list Slovenskej lekárskej spoločnosti udeľuje **Prezídium SLS právnickým** alebo **fyzickým osobám** za dlhodobú záslužnú činnosť v SLS, najmä po ukončení funkčného obdobia, alebo za jednorazový záslužný počin v oblasti zdravotníctva.
Pozdravný list Slovenskej lekárskej spoločnosti udeľuje **Prezídium SLS právnickým** alebo **fyzickým osobám** za záslužnú činnosť v prospech SLS pri príležitosti významných jubileí.

Pamätný list Slovenskej lekárskej spoločnosti udeľuje **Prezídium SLS za mimoriadny prínos v oblasti rozvoja medicínskych vied.** Odovzdáva sa spravidla pri príležitosti významných výročí a udalostí SLS, prípadne oceneného.

C. Čestné členstvá
1. **Čestné členstvo výboru OZ SLS** (odbornej spoločnosti, jej sekcie, spolku lekárov, spolku farmaceutov, územnej sekcie a centrálnej územnej sekcie).
   Udeľuje príslušný výbor fyzickým osobám, najmä členom SLS, za významné odborné aktivity a zásluhy v prospech rozvoja príslušnej OZ SLS a to na konkrétne funkčné obdobie. *Diplom sa vyhotovuje v slovenskom jazyku.*
2. **Čestné členstvo sekcie odbornej spoločností, územnej sekcie a centrálnej územnej sekcie**
   Udeľuje výbor príslušnej sekcie členom SLS za mimoriadne zásluhy o budovanie a rozvoj sekcie, najmä jej odborného pôsobenia pri zabezpečovaní odborných vzdelávacích podujatí.
   Diplom sa vyhotovuje v slovenskom/latinskom jazyku.
3. **Čestné členstvo odborných spoločností, spolkov lekárov a spolkov farmaceutov SLS** –
   Udeľuje príslušný výbor po schválení v Prezídiu SLS:
   – **členom SLS** za mimoriadne zásluhy o budovanie a rozvoj odbornej spoločnosti, spolku lekárov alebo spolku farmaceutov, najmä v oblasti zabezpečovania odborných vzdelávacích aktivít,
   – **iným fyzickým a právnickým osobám** za dlhodobý prínos v prospech rozvoja príslušného medicínskeho odboru, vzájomných partnerských vzťahov a odbornej spolupráce.
   Diplom sa vyhotovuje v latinskom jazyku.
4. **Čestné členstvo Prezídia SLS**
   Udeľuje Prezídium SLS najmä členom SLS za významné aktivity a mimoriadne zásluhy v prospech rozvoja SLS, medicíny a medicínskych odborov na konkrétne funkčné obdobie Prezídia SLS, ktoré ho môže opakovane predĺžiť. *Diplom sa vyhotovuje v slovenskom jazyku.*
5. **Čestné členstvo SLS**
   Udeľuje Prezídium SLS členom SLS, právnickým alebo fyzickým osobám za dlhoročné odborné a vzdelávacie aktivity, za mimoriadne zásluhy pri budovaní SLS, za šírenie dobrého mena SLS a slovenskej medicíny doma a v zahraničí s osobitným zreteľom na dosiahnuté výsledky odbornej, vedeckej a pedagogickej práce. Čestné členstvo SLS sa udeľuje spravidla **pri životnom jubileu nad 75 rokov veku jubilanta**, po získaní predchádzajúcich pôct SLS. Odovzdáva sa spravidla na odbornom a vedeckom podujatí, alebo inom slávnostnom jubilejnom podujatí. Pri udeľovaní *„Čestného členstva SLS“* cudzím štátnym príslušníkom sa neprihliada na vek. Návrhy na udelenie *„Čestného členstva SLS“* predkladá Prezídium SLS a výbory OZ SLS. *Diplom sa vyhotovuje v latinskom jazyku.*
6. **Čestný prezident Prezídia Slovenskej lekárskej spoločnosti**
   Udeľuje Prezídium SLS členom Prezídia za dlhoročnú prácu v Prezídiu SLS a úspešnú reprezentáciu SLS, najmä bývalým prezidentom SLS.

D. Strieborný odznak Slovenskej lekárskej spoločnosti je mimoriadna pocta, ktorú udeľuje Prezídium SLS za mimoriadne zásluhy o rozvoj Slovenskej lekárskej spoločnosti a za podporu plnenia jej cieľov a poslania. Je vyhotovený zo striebra v dvoch tvaroch s názvom *„Strom života“* a *„Ľudský život“*. V každom z nich je umelecky spracované logo SLS.**Strieborný odznak „STROM ŽIVOTA“** sa udeľuje najmä lekárom, zubným lekárom a farmaceutom. Umelecky stvárňuje štruktúru ľudského mozočka, ktorý tvarovo pripomína strom a preto je v encyklopédiách označovaný aj ako „Arbor vitae“. Jeho umiestnenie v strede loga SLS je symbolickým

vyjadrením hlavného predmetu činnosti SLS – transferu najnovších vedeckých poznatkov do praxe formou ďalšieho sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v celom jeho rozsahu a rozmanitosti aké množstvo medicínskych poznatkov a ich rozvoj v jednotlivých odboroch a špecializáciách prináša.

Strieborný odznak „ĽUDSKÝ ŽIVOT“ sa udeľuje najmä sestrám, pôrodným asistentkám, laborantom, asistentom, technikom a iným zdravotníckym pracovníkom. Umelecky vyjadruje zjednodušenú schému srdca a krvného obehu. Červená farba skla v strede symbolizuje ľudský život a cirkulácia jednotlivých línií je vyjadrením komplexnej starostlivosti o zdravie, jeho udržanie či záchranu. Biela farba malého zirkónu umiestneného v strede hornej časti odznaku symbolizuje kyslík a jeho význam pre ľudský život.

E. Medaily

1. **Medaily organizačných zložiek SLS**
   Organizačné zložky SLS môžu udeľovať svojim členom alebo iným fyzickým a právnickým osobám vlastné medaily a to na základe rozhodnutia výboru príslušnej organizačnej zložky. Medaily OZ SLS sa udeľujú podľa vlastného štatútu.

2. **Medaily SLS**
   Medaily SLS udeľuje Prezídium SLS svojim členom, právnickým a fyzickým osobám za dlhoročnú aktívnu činnosť a pôsobenie v orgánoch SLS a OZ SLS (prezídium, výbor, dozorná rada), za odborný a vedecký prínos v procese ďalšieho sústavného vzdelávania, za zásluhy o budovanie a rozvoj spolupráce s partnerskými organizáciami doma a v zahraničí. Odovzdávajú sa najmä na odborných podujatiach, pri životných jubileách, významných pracovných výročiach a iných významných udalostiach. Návrhy predkladajú výbory organizačných zložiek SLS, prípadne Prezídium SLS. K návrhu, ktorý predložilo Prezídium SLS sa vyjadruje príslušná OZ SLS.

- **Bronzová medaila** je uznaním tretieho stupňa a udeľuje sa spravidla pri životnom jubileu 50 rokov veku jubilanta.
- **Strieborná medaila** je uznaním druhého stupňa a udeľuje sa spravidla pri životnom jubileu 60 rokov veku jubilanta.
- **Zlatá medaila** je ocenením prvého stupňa a udeľuje sa spravidla pri životnom jubileu od 65 rokov veku jubilanta.

Medaily SLS (bronzová, strieborná a zlatá) sú vyhotovené podľa návrhu akademickej sochárky Ľ. Cvengrošovej. Na averznej strane je zobrazená postava gréckeho zakladateľa lekárstva Hippokrata s otvorenou knihou v pravej ruke, v ľavej ruke s palicou v podobe barle okolo ktorej je obkrútený had. Okolo postavy je uvedené meno v gréckom jazyku „HIPPOKRATES“. Na reverznej strane medaily je v strede stojatá vavrínová ratolesť, ktorej dolnú polovicu pretína nápis „PROPTER MERITA“ a okolo ratolesti a nápisu je vypísaný názov udeľujúcej inštitúcie „SOCIETAS MEDICORUM SLOVACIAE“. *Diplomy medailí SLS sa vyhotovujú v slovenskom jazyku*.

3. **Medaila založenia Společnosti lékařsko-slowanskej**
   Udeľuje ju Prezídium SLS členom SLS, právnickým alebo fyzickým osobám za dlhoročnú činnosť najmä vo výbore organizačnej zložky SLS, za zásluhy o rozvoj medicínskych a farmaceutických vied, za rozvoj spolupráce s domácimi a zahraničnými partnerskými organizáciami.

   Medaila je vyhotovená z kovu bronzovej farby. Na averznej strane je vyrazený dátum 5ho LEDNA 1833 a na obvode text v staroslovenčine: SPOLEČNOST LÉKAŘSKO – SLOWANSKÁ W PEŠTI. Na reverznej strane je uvedený text: „MEJMEŽ LÁSKU A NÁKLONNOST K NAŠIM LÉKAŘSKIM WĚDÁM A NAUKÁM, CEŇMEŽ NÁRODNOST A JAZIK NÁŠ“. J. B. GUOTH. Medaila sa udeľuje s diplomom. Návrh na udelenie medaily predkladajú výbory OZ SLS, prípadne Prezídium SLS. K návrhu, ktorý predložilo Prezídium SLS sa vyjadruje príslušná OZ SLS.

F. Čestná plaketa T. R. Niederlanda
Udeľuje ju Prezídium SLS najmä členom SLS za rozsiahle aktivity a výsledky, ktoré dosiahli počas pôsobenia v orgánoch SLS a v orgánoch organizačných zložiek, ďalej právnickým a fyzickým osobám, ktoré sa významným spôsobom zaslúžili o budovanie a rozvoj Slovenskej lekárskej spoločnosti. Plaketa sa udeľuje spravidla pri životnom jubileu vo veku nad 60 rokov jubilanta. Návrh na udelenie plakety predkladajú výbory OZ SLS, prípadne Prezídium SLS. K návrhu, ktorý predložilo Prezídium SLS sa vyjadruje príslušná OZ SLS.

II. C e n y :

A. Ceny Prezídia Slovenskej lekárskej spoločnosti:

- Čestná cena akademika Teofila Rudolfa Niederlanda,
- Dérerova cena, • Guothova cena, • Jesseniova cena,
- Korecova cena, • Kostlivého cena, • Reimanova cena, • Virsíkova cena,
- Cena pre sestry, pôrodné asistentky a iných zdravotníckych pracovníkov,
- Významná zdravotnícka udalosť roka.

B. Ceny organizačných zložiek Slovenskej lekárskej spoločnosti:

- Čestná cena Oľgy Ďuržovej,
- Cena odbornej spoločnosti,
- Cena spolku lekárov alebo spolku farmaceutov,
- Cena odbornej sekcie OZ SLS, územnej/centrálnej sekcie SLS.

Ceny Prezídia SLS uvedené v bode B sa udeľujú členom SLS, najmä za najlepšiu prednášku/publikáciu predchádzajúceho roka.

C. Udeľovanie cien Prezídia Slovenskej lekárskej spoločnosti:

Čestná cena akademika Teofila Rudolfa Niederlanda
Čestnú cenu akademika Teofila Rudolfa Niederlanda udeľuje Prezídium SLS členom SLS ako najvyššiu cenu SLS špičkovým odborníkom za dlhodobú významnú vedeckú a odbornú činnosť v oblasti medicíny a farmácie, ktorá dosiahla všeobecné uznanie odbornej verejnosti doma a v zahraničí. Návrhy kandidátov na udelenie ceny predkladajú Prezídiu SLS výbory OZ SLS. Návrh môže predložiť aj Prezídium SLS po prerokovaní s príslušnou OZ SLS. O výbere kandidáta rozhoduje trojčlenná komisia, ktorú menuje Prezídium SLS. **Cena je stanovená vo výške 665 EUR.** Odovzdáva sa spravidla na Kongrese SLS, jednému, maximálne dvom kandidátom, spolu s diplomom vyhotovenom v latinskom jazyku. Uhrádza sa z finančných prostriedkov organizačnej zložky SLS, z ktorej bol kandidát vybraný.

Dérerova cena sa udeľuje za vynikajúce odborné, vedecké práce v oblasti **interná medicína**. Odovzdáva sa na odbornom, vedeckom podujatí *„Dérerov memoriál“*.

Guothova cena sa udeľuje m**ladým členom SLS** za vynikajúce odborné, vedecké práce, ktorí v roku ich publikovania **neprekročili vek 38 rokov**. Tematicky môže patriť do **ktorejkoľvek odbornej medicínskej oblasti**. Odovzdáva sa spravidla na Kongrese SLS.

Jesseniova cena sa udeľuje za vynikajúce odborné a vedecké práce, najmä v oblasti **teoretických medicínskych a farmaceutických odborov**. Odovzdáva sa spravidla na Kongrese SLS.

Korecova cena sa udeľuje za odbornú, vedeckú prácu, ktorá je prínosom v oblasti diagnózy a terapie diabetes mellitus. Odovzdáva sa spravidla na vedeckej konferencii venovanej pamiatke *prof. MUDr. Rudolfa Koreca, DrSc*. Návrh kandidáta na udelenie ceny predkladá výbor Slovenskej diabetologickej spoločnosti a uhrádza sa z jej finančných prostriedkov.

Kostlivého cena sa udeľuje za vynikajúce odborné, vedecké práce, najmä z **chirurgických odborov**. Odovzdáva sa na odbornom, vedeckom podujatí *„Kostlivého deň“*.

Reimanova cena sa udeľuje za vynikajúce odborné a vedecké práce, najmä v oblasti **preventívnej medicíny**. Odovzdáva sa na odbornom, vedeckom podujatí *„Reimanove dni“*.

Virsíkova cena sa udeľuje za vynikajúce odborné, vedecké práce, najmä z oblasti **pneumológie a ftizeológie, geriatrie a verejného zdravotníctva**. Odovzdáva sa na odbornom, vedeckom podujatí, ktoré určí OZ SLS predkladajúca návrh.

Cena pre sestry, pôrodné asistentky a iných zdravotníckych pracovníkov sa udeľuje za **práce, ktoré majú vysokú odbornú úroveň**.

Ceny Prezídia SLS uvedené v bode 2 až 4, 6 až 9 sú stanovené vo výške 165 EUR. Výšku Korecovej ceny, uvedenej v bode 5, určuje výbor Slovenskej diabetologickej spoločnosti. Ceny Prezídia SLS sa udeľujú raz ročne jednému, alebo viacerým laureátom. Odovzdávajú sa s diplomom v slovenskom/latinskom jazyku. Uhrádzajú sa z finančných prostriedkov organizačnej zložky, z ktorej kandidát bol vybraný.

Významná zdravotnícka udalosť roka
Cenu udeľuje Prezídium SLS členom SLS (jednotlivcovi alebo kolektívu) za významnú zdravotnícku udalosť, ktorej efekt sa prejavil v predchádzajúcom roku. Návrhy na udelenie ceny predkladajú OZ SLS. O výbere kandidáta rozhoduje trojčlenná komisia, ktorú menuje Prezídium SLS. Návrh na udelenie ceny obsahuje: definíciu udalosti, mená a priezviska realizátorov významnej udalosti, miesto udalosti, charakteristika a podrobnejší opis udalosti, prínos významnej udalosti. Cena pre jednotlivca je stanovená vo výške **335 EUR**, pre kolektív vo výške **500 EUR**. Uhrádza sa z finančných prostriedkov príslušnej OZ SLS, ktorej návrh bol schválený.

Kritéria pre udelenie cien Prezídia SLS sú ustanovené v tomto Štatúte a podrobnejšie v Prílohe č. 1 a v Prílohe č. 2 (Čestná cena akademika Teofila Rudolfa Niederlanda) tohto Štatútu.
Zverejňujú sa na web stránke SLS (www.sls.sk), prípadne v odbornom časopise SLS.

D. Udeľovanie cien organizačných zložiek SLS
Výbory organizačných zložiek SLS vyhlasujú **súťaž pre udeľovanie vlastných cien.** Kritéria súťaže, vrátane termínov na predkladanie návrhov sú ustanovené vo vlastných štatútoch a **uverejňujú sa na ich webovej stránke, prípadne na webovej stránke SLS.**

Čestná cena Oľgy Ďuržovej sa udeľuje za podporu a rozvoj Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek (SSSaPA). Odovzdáva sa na odbornej vzdelávacej konferencii, pri príležitosti Medzinárodného dňa sestier. Je **najvyšším ocenením SSSaPA** a o jej udelení rozhoduje výbor SSSaPA. Návrhy spravidla predkladajú výbory sekcií SSSaPA.

Cena odbornej spoločnosti sa udeľuje spravidla za **najlepšiu odbornú publikáciu/prednášku**, člena/členov v predchádzajúcom roku, ktorá bola vydaná/prezentovaná na odbornom vzdelávacom podujatí.

Cena spolku lekárov, spolku farmaceutov alebo územnej/centrálnej sekcie SLS sa udeľuje spravidla za **najlepšiu odbornú publikáciu/prednášku** prezentovanú v predchádzajúcom roku na odbornom vzdelávacom podujatí spolku/územnej sekcie SLS.

Cena sekcie organizačnej zložky SLS sa udeľuje spravidla za **najlepšiu odbornú publikáciu/prednášku** člena/členov v predchádzajúcom roku, ktorá bola vydaná/prezentovaná na odbornom

Ceny organizačných zložiek SLS môžu mať tri stupne, o ktorých rozhoduje príslušný výbor. Odovzdávajú sa s diplomom. Výbory OZ SLS sú povinné oboznámiť svoju členskú základňu s kritériami súťaže, termínom na predkladanie návrhov a výškou ceny, ak bola stanovená.

Všeobecné ustanovenia

1. Návrhy na udelenie pôct a cien sa predkladajú sekretariátu SLS s príslušnou dokumentáciou v stanovenom termíne, ktorý určuje Prezídium SLS.
2. Evidenciu udelených cien a pôct Prezídia SLS, vyhotovovanie diplomov a výplatu cien zabezpečuje Sekretariát SLS. Evidenciu udelených cien organizačných zložiek a výplatu cien zabezpečuje sekretariát SLS.
3. Organizačné zložky SLS môžu udeľovať aj ďalšie pocty a ceny, podľa vlastného štatútu udeľovania pôct a cien, ktorý v súlade so Stanovami SLS predkladajú v stanovenom termíne na schválenie Prezídiu SLS. Organizačné zložky vrátane kolektívnych členov sú povinné predkladať zoznam udelených vlastných pôct a cien sekretariátu SLS za účelom ich evidencie raz ročne, vždy do 25. 01. nasledujúceho roka.
4. Vzor návrhu na udelenie pocty tvorí Prílohu č. 3 tohto štatútu, vzor návrhu na udelenie ceny tvorí Prílohu č. 4 a vzor návrhu na udelenie ceny organizačných zložiek za najlepšiu odbornú prednášku/publikáciu tvorí Prílohu č. 5 tohto štatútu.

Tento štatút nadobudol platnosť dňom schválenia Prezídiom SLS 16. 12. 2014, s účinnosťou od 01. 01. 2015.

Bratislava, 16. 12. 2014

Prof. MUDr. Peter Krištúfek, CSc.
prezident SLS

Príloha č. 1 Štatútu pre udeľovanie pôct a cien SLS

Kritériá pre udelenie Čestnej ceny akademika Teofila Rudolfa Niederlanda

1. Vedecko-odborný profil
- monografie,
- prednášky na zahraničných kongresoch,
- prednášky na domácich kongresoch s medzinárodnou účasťou,
- pozvaný prednášateľ („invited lecturer“) na kongresoch, sympóziách, konferenciách,
- organizovanie domácich kongresov, sympózií, konferencií so zahraničnou účasťou,
- účasť na organizovaní zahraničných vedecko-odborných vzdelávacích podujatí,
- účasť na panelových diskusiách v zahraničí („round table discussions“),
- publikačná aktivita (príloha), • citácie doma a v zahraničí.

2. Členstvá
- členstvo v Slovenskej lekárskej spoločnosti a aktivity v rámci jej budovania a rozvoja,
- členstvo a aktivity v príslušnej odbornej spoločnosti SLS(podiel na jej vzniku, rozvoji a funkcie),
- členstvo a aktivity v príslušnom spolku lekárov/farmaceutov (podiel na jej vzniku, rozvoji a funkcie).

3. Ak ide o pracovníka v základnom teoretickom odbore, uviesť aplikáciu vlastných experimentálnych a získaných skúseností do klinických odborov.

4. Podporné faktory
- čestné členstvá v zahraničných vedecko-odborných spoločnostiach,
- členstvo v redakčných radách domácich a zahraničných odborných časopisoch,
- čestné členstvá v niektorej odbornej spoločnosti SLS.

5. Názov odbornej prednášky laureáta

Príloha č. 2 Štatútu pre udeľovanie pôct a cien SLS

Kritériá pre udelenie cien Prezídia SLS

1. Vedecko-odborný profil
- monografie,
- prednášky na domácich a zahraničných odborných a vedeckých vzdelávacích podujatiach,
- organizovanie alebo spoluúčasť na organizovaní domácich a medzinárodných odborných a vedeckých vzdelávacích podujatiach,
- účasť na panelových diskusiách,
- publikačná aktivita,
- prípadné citácie.

2. Členstvá
- členstvo v Slovenskej lekárskej spoločnosti a aktivity v rámci jej budovania a rozvoja,
- členstvo a aktivity v príslušnej odbornej spoločnosti SLS (podiel na jej vzniku, rozvoji a funkcie),
- členstvo a aktivity v príslušnom spolku lekárov/farmaceutov (podiel na jej vzniku, rozvoji a funkcie).

Členstvo v SLS a v jej organizačných zložkách je minimálne 2 roky pred rokom udelenia ceny. Výnimku z doby členstva na jeden rok pred rokom udelenia ceny v prípadoch osobitného zreteľa môže udeliť len Prezídium SLS.

3. Ak ide o pracovníka v základnom teoretickom odbore, uviesť aplikáciu vlastných experimentálnych a získaných skúseností do klinických odborov.

4. Podporné faktory
- čestné členstvá v zahraničných vedecko-odborných spoločnostiach,
- členstvo v redakčných radách domácich a zahraničných odborných časopisoch,
- čestné členstvá v niektorej odbornej spoločnosti SLS.

5. Názov odbornej prednášky laureáta

História Slovenskej lekárskej spoločnosti, jej odborných spoločností, ich sekcií, spolkov lekárov a spolkov farmaceutov

Účelová publikácia vydaná pri príležitosti
50. výročia vzniku Slovenskej lekárskej spoločnosti
a 70. výročia vzniku Československej lekárskej spoločnosti
Jána Evangelistu Purkyně.

Vydala: Slovenská lekárska spoločnosť, občianske združenie
Cukrová 3, 813 22 Bratislava
Rok vydania: 2019
Vydanie: prvé
Náklad: 800 kusov
Počet strán: 464

Publikáciu pripravili: Dr.h.c. prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., MHA, MPH, prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc., a PhDr. Želmíra Mácová, MPH z podkladov získaných z archívu Slovenskej lekárskej spoločnosti, podkladov dodaných jednotlivými odbornými spoločnosťami, ich sekciami, spolkami lekárov, spolkami farmaceutov a pridružených členov Slovenskej lekárskej spoločnosti.

Fotografie: V publikácii sú zverejnené fotografie z archívu Slovenskej lekárskej spoločnosti a dodané jednotlivými odbornými spoločnosťami, ich sekciami, spolkami lekárov, spolkami farmaceutov a pridružených členov Slovenskej lekárskej spoločnosti.

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť kopírovaná a rozmnožovaná za účelom ďalšieho rozširovania v akejkoľvek forme, či akýmkoľvek iným spôsobom, či už mechanickým, alebo elektronickým, vrátane vyhotovovania fotokópií, nahrávania, vytvárania informačných databáz a pod., bez písomného súhlasu vlastníka autorských práv a vydavateľského oprávnenia. Publikácia je nepredajná.

Grafická úprava a tlač: Kníhtlač Gerthofer, Struhárova 2, 900 51 Zohor, www.gerthofer.sk

© Logo SLS je chránené ochrannou známkou (ÚPV SR č. 201518)

ISBN: 978-80-89305-54-4

9 788089 305544 >

Vydaná pri príležitosti 50. výročia vzniku Slovenskej lekárskej spoločnosti

a 70. výročia Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně

ISBN: 978-80-89305-54-4